

T.C.
NİĞDE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANA BİLİM DALI
ESKİ TÜRK EDEBİYATI BİLİM DALI

MECMÛA-I KASÂİD-I TÜRKİYYE
(İNCELEME-METİN) (varak 108-206)

134930

YÜKSEK LİSANS TEZİ

134930

Danışman
Yard. Doç. Dr. Nevin GÜMÜŞ

Hazırlayan
Emire SÜRMEİ

NİĞDE -2003

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ'NE

Emire Sürmeli'ye ait Mecmû'a-i Kasâid-i Türkiyye adlı çalışma jürimiz tarafından Eski Türk Edebiyatı Bilim Dalında Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan(Danışman) : Yard. Doç. Dr. Nevin GÜMÜŞ

Üye : Prof. Dr. Nazım Hikmet POLAT

Üye : Yard. Doç. Dr. Nuran YILMAZ

**T.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
DOKÜMANTASYON MERKEZİ**

ÖZET

Divan edebiyatı, yedi yüz yıllık bir medeniyetin mahsûlüdür. Kütüphanelerimizde Osmanlı Türkçesiyle yazılmış fakat çeviriyazısı yapılmamış sayısız eser vardır. Bunlar üzerinde yapılacak çalışmalar, hem divan edebiyatını hem de medeniyetimizi daha anlaşılır kılacaktır.

Çeviri yazısını yaptığımız Mecmû'a-i Kasâid-i Türkiyye, matbu nüshası olmayan, el yazması bir metindir. 14.,15. ve 16. yüzyılda yazılan kasidelerin bir antolojisi niteliğindedir.

Bu çalışma, hangi asırda yazıldığı bilinmeyen (tahminen 16. yüzyılda yazılmış) bir kaside mecmû'asını günümüz harflerine aktararak araştırmacıların ilgisine sunmak, el yazması metinlerin okunması hususunda kişisel bir kazanım elde etmek, mecmû'a geleneği içerisinde bu mecmû'anın yerinin belirlenmesine yardımcı olmak amacıyla yapılmıştır.

Anahtar kelimeler

Kaside, Mecmû'a, Divan Şiiri, Osmanlı

ABSTRACT

The Divan literature is production of a civilization which is 700 years old. There are lots of work written by Ottoman-Turkish but not translated in our library. The studies on these works will make both Divan literature and our civilization more understandable.

"Mecmu'a-ı Kasaid-i Türkiyye" that we translated is a manuscript text which has no printed copy. It is qualifiable as an anthology of eulogies possibly written in XV. and XVI. centuries.

The goals of this study are to present an eulogy review transforming it into new letters for researchers, and to obtain a personal trial of reading manuscript texts and finally to help the importance of this review written in XVI. Century to be realized in review tradition.

Key Words

Eulogy, Review (Periodical), The Divan poem, Ottoman

İÇİNDEKİLER

JÜRİ ONAY SAYFASI.....	
TÜRKÇE ÖZET.....	I
İNGİLİZCE ÖZET(ABSTRACT).....	II
İÇİNDEKİLER.....	III
KISALTMALAR.....	V
ÖNSÖZ.....	VI
GİRİŞ.....	1
15. Yüzyıl Divan Edebiyatı.....	2
16. Yüzyıl Divan Edebiyatı.....	6
1. BÖLÜM : KASİDE.....	12
1.1. Kaside kelimesi ve kökü.....	12
1.1.1. Kaside kelimesinin kökü.....	12
1.1.2. Kaside kelimesi.....	13
1.2. Kasidenin Tarihi Gelişimi.....	16
1.2.1. Arap Edebiyatında Kaside ve Kaside-i Bürde.....	16
1.2.2. İran Edebiyatında Kaside.....	23
1.2.3. Türk Edebiyatında Kaside ve Kasidenin Günümüz Edebiyatındaki Yeri.....	27
1.3. Kasidenin Bölümleri.....	42
1.3.1. Nesib (Teşbib).....	42
1.3.2. Girizgâh.....	48
1.3.3. Mehdiye.....	49
1.3.4. Tegazzül.....	49
1.3.5. Fahriye.....	50
1.3.6. Dua.....	51
1.4. Kasidenin Biçim Özellikleri.....	59
1.5. Kasideyle İlgili Diğer Bilgiler.....	60
1.5.1. Kaside-Musiki İlişkisi.....	60

1.5.2. Kasidenin Tarihi Bir Kaynak Olarak Önemi.....	60
1.5.3. Kasidenin Divandaki Yeri.....	61
1.5.4. Kasidenin Sanat Değeri.....	61
1.5.5. Kasidenin Sunuluğu ve Değerlendiriliğu.....	62
2. BÖLÜM : MECMŪ'A.....	64
2.1. Divan Şiirinde MecmŪ'a.....	64
2.1.1. Kelime ve Kavram Olarak MecmŪ'a.....	64
2.1.2. MecmŪ'aların Tasnifi.....	65
2.2. MecmŪ'ai Kasâid-i Türkiyye'nin İncelenmesi.....	75
2.2.1. Şairlerin Vezin Tercihleri.....	78
2.2.2. Kasidelerin Beyit Sayısı.....	79
2.2.3. Kaside İthaf Edilen Kişiler.....	80
2.2.4. Tertip Şekli.....	84
2.2.5. Şairlerin Kafiye, Redif Tercihleri.....	84
2.2.6. Mürettibin Şair Tercihleri ve Şairlerin Biyografileri.....	88
METNİN TEŞKİLİNDE TAKİP EDİLEN YOL.....	103
3. BÖLÜM : METİN.....	105
SONUÇ.....	468
KAYNAKLAR.....	469

KISALTMALAR

a.g.e.	: adı geçen eser
a.g.m.	: adı geçen makale
a.g.mad.	: adı geçen madde
Ank.	: Ankara
Ans.	: Ansiklopedi
Böl.	: Bölümü
C.	: Cilt
Çev.	: Çeviren
Der.	: Derleyen
d.	: Doğumu
DEİS	: Divan Edebiyatı İsimler Sözlüğü
Ed.	: Editör
Edb.	: Edebiyat
H.	: Hicri
Haz.	: Hazırlayan
İst.	: İstanbul
Kit.	: Kitaplığı
Ktp.	: Kütüphanesi
öl.	: Ölümü
S.	: Sayı
s.	: sayfa
TDK	: Türk Dil Kurumu
Yay.	: Yayınlayan, yayınları

ÖNSÖZ

Bu çalışmada bir kasîde mecmû'asının çeviri yazısını ve bununla ilgili değerlendirmeleri ortaya koymaya çalıştık.

Çalışmamızda Süleymaniye Kütüphanesi'nde kayıtlı bir kasîde mecmû'asının Ankara Milli Kütüphane'den aldığımız mikrofilm çıktılarını üzerinde çalışarak mecmû'anın çeviri yazısını ortaya koyduk. Sonra bu mecmû'alarda yer alan kasîdeleri çeşitli yönleriyle (vezin, beyit sayısı, kafiye, şair, ithaf edilen kişi) inceledik, değerlendirdik.

Gerek içeriğe gerekse biçime yönelik çalışmalarımızda mecmû'adaki kasîdeleri ayrı ayrı fişleme yoluna gittik.

Kasîde mecmû'asının çeviriyazısını ortaya koyarken orjinal metne sâdik kalmaya gayret ettik.

Bu kasîde mecmû'asının tertip edildiği asır tahminen 16. yüzyıldır. Mecmû'a 14., 15. ve 16. asırda yazılmış şiirlerden oluşmaktadır. Nüshanın tek olması, mürettip hakkında mâlumâta sâhip olmayışımız bizi bu tahmine götürmektedir.

Çalışma, giriş ve 3 bölümden oluşmaktadır. Giriş bölümünde 15. ve 16. yüzyıl Divan Edebiyatı ile ilgili genel bir bilgi verilmiştir.

1. bölümde kasîde kelimesi, kasîdenin tarihi gelişimi, kasîdenin bölümleri, kasîdenin biçim özellikleri ve kasîdeyle ilgili diğer bilgiler ele alınmıştır.

2. bölümde mecmû'a kelimesi ve mecmû'aların tasnifi ele alınmıştır. Mecmû'a-i Kasâid-i Türkiyye adlı kasîde mecmû'asıyla ilgili bazı değerlendirmeler yapılmıştır. Mecmû'alarla ilgili yapılan çalışmaların az olması ve bu mecmû'ayla ilgili net bilgilere ulaşamayışımız, bizi kesin değerlendirmeler yapmaktan alıkoymuştur.

3. bölümde Mecmû'a-i Kasâid-i Türkiyye'nin metnine yer verilmiştir. Çalışmamızın en uzun aşaması metni okumak oldu.

Çalışmamın her aşamasında değerli vakitlerini benden esirgemeyen, oldukça hacimli olan bu eseri mısra mısra kontrol eden saygıdeğer danışman hocam Yard. Doç. Dr. Nevin GÜMÜŞ'e, en zor zamanlarımda yanımda olan değerli insanlar Zekeriya Demir ve Yücel Demir'e ve aileme teşekkürü bir borç bilirim.

Emire SÜRMELE
Niğde-2003

GİRİŞ

15. Yüzyıl Divan Edebiyatı

XV. yüzyıl Osmanlı İmparatorluğunun kültür ve medeniyet sahasında ilerleme devridir. Fakat yüzyılın başında Anadolu'nun siyasi durumunu alt-üst eden Timur'un Ankara savaşı (1402) ve bu savaştan zaferle çıkması sonucunda Anadolu'da siyasi bölünmeler ortaya çıkmıştır. Şehzâdelerin taht için çekişmeleri ve bu çekişmelerin Çelebi Mehmed'in tahta geçmesiyle sonuçlanması tekrar bütünleşmeğe giden ilk adımı atmış ve gerçekten de Anadolu yavaş yavaş tek bir siyasi gücün çevresinde toplanmağa başlamıştır.⁽¹⁾ Bu durum, edebiyatta bir duraklama yaratmamıştır.⁽²⁾ Türk dili sadece halkın konuştuğu dil olarak değil aynı zamanda edebî sâhada ve devlet dili olarak da varlığını tesirli bir şekilde ortaya koymaya başlamıştı. Bunun delillerini Germiyanoglu II. Yâkub'un 814/1411-12'deki vakfiye kitabesi ile Bursa'da Cemâlî tarafından 870/1465-66'da yazılan manzum kitabe ve Fatih devrinden kalma resmî devlet yazıları ve fermanlar gibi örneklerde göstermekteyiz. XV. yüzyılda şâirleri ve ilim adamlarını destekleyen üç saray vardı. Bunlardan Konya'da Karamanoğulları, Sinop ve Kastomonu'da Candaroğulları ve Edirne ile Bursa'da Osmanlı Sarayı çevresinden gelen destekler, sayılabilecek olanların en güçlülerindedir.⁽³⁾

Konya ve Karaman 15. yüzyılın başlarında da önemli iki kültür merkezi olma özelliklerini korurlar.⁽⁴⁾

Daha 828/1424-25'lerde medreselerde verilen derslerin Türkçe olduğunu Devletoglu Yûsuf'un eserinden öğreniyoruz. Fatih devrine gelmeden yüzyılın ilk yarısında gerek manzum gerekse mensur pek çok eser yazılmıştır. Yıldırım'ın oğlu Emir Süleyman devrinde (1403-1410) Ahmedî ve Ahmed Dâî gibi şâirlerin Emir Süleyman'a kâsîdeler söylediği mâlumdur.⁽⁵⁾

Bayezid'in büyük oğlu Emir Süleyman, edebiyata ve şiire meraklı olup, eğlenceye düşkün bir hükümdardır. Sarayının çevresinde bulunan şairlerden özellikle

(1) Büyük Türk Klasikleri, "15. Yüzyıl Türk Edebiyatına Toplu Bakış." C.2, Ötüken Söğüt Yay. s.105

(2) MENGİ, Mine : **Eski Türk Edebiyatı Tarihi**, Akçağ Yay., Ankara 2000, s.104.

(3) Büyük Türk Klasikleri: a.g.mad., s.105.

(4) MENGİ, Mine : a.g.e., s.104.

(5) Büyük Türk Klasikleri: a.g.mad., s.105.

Ahmed-i Dâ'î, ondan büyük yakınlık ve iltifat görmüştür.⁽⁶⁾ Ahmed Dâî, sâdece *Dîvân*'ıyla değil *Çeng-nâme* adlı mesnevisiyle *Ebü'l-Leys Semerkandî Tefsîri Tercümesi*, *Tezkire tül-Evliyâ Tercümesi*, *Miftâh ül-Cenne* gibi mensur eserleriyle bu yüzyılın başında önde gelen şâirlerdendir. Şehzâde Murâd'a hocalığı sırasında Arapça-Farsça *Ukud ül-Cevâhir* adlı manzum bir lûgatini ithaf etmiştir. Dili sâdedir. Kolay okunur.

Çelebi Mehmed zamanında da yazılan eserler nitelik açısından oldukça orjinaldir.⁽⁷⁾ Çelebi Mehmed döneminde yazılan eserlerle edebi gelişme Osmanlı sahasında devam etmiştir. Çelebi Mehmed gözünü tedavi eden yüzyılın ünlü şairi Şeyhî'ye iltifat ve ihsanlarda bulunmuştur. Ayrıca, Ahmedî ile Ahmed-i Dâ'î de daha sonraları Çelebi Mehmed'e intisab etmişlerdir.⁽⁸⁾ Abdülvâsinin 817/1414 yılında kaleme aldığı *Halîl-nâme* adlı mesnevisi, Yazıcı Selâhaddin'in 811/1408'de yazdığı manzum *Şemsiye* adlı eseri, Süleyman Çelebi'nin ünlü *Vesilet ün-Necât* adlı mevlidi; Hatiboğlu'nun *Bahr ül-Hakaik ve Letâif-nâme* adlı mesnevîleri bu devirde yazılmış mesnevîlerdendir.

II. Murad dönemi (1421-1451)2nde bilimsel ve edebi etkinliklerin daha da arttığını görüyoruz. Kendisi de şair olup, Murâdî mahlasıyla şiirler yazan II. Murad, şair ve sanatçıyı koruyan bir hükümdardır. II. Murad adına çok sayıda manzum, mensur eser yazıldığını görüyoruz. Örneğin, Mercimek Ahmed'in ünlü *Kabus-nâme* çevirisi bu eserler arasındadır.⁽⁹⁾ II. Murâd devrinde sâdece edebiyat, tasavvuf ve şiir konusunda değil daha başka sanat kollarında da yazılan eserler görmekteyiz. Bunlardan Hızır b.Abdullâh'ın Türkçe mûsikî risalesi ile Ahmed oğlu şükrüllâhın mûsikîye ait iki eserini sayabiliriz.⁽¹⁰⁾ 1451'de tahta geçen Fatih Sultan Mehmed, babası II. Murad gibi bilime ve sanata düşkün bir hükümdardır.⁽¹¹⁾

Fâtih Sultan Mehmed'in 857/1453 yılında İstanbul'un fethi daha evvel oluşmaya başlayan saray edebiyatını güçlendirmiş, İstanbul'un, imparatorluğun merkezi olmasıyla da sanatkârlar, şâirler ve bilginler bu merkez çevresinde

(6) MENGI, Mine : a.g.e., s.104.

(7) Büyük Türk Klasikleri : a.g.mad., s.105.

(8) MENGI, Mine : a.g.e., s.104.

(9) MENGI, Mine : a.g.e., s.104.

(10) Büyük Türk Klasikleri : a.g.mad., s.106.

(11) MENGI, Mine : a.g.e., s.104.

toplanmağa başlamışlardır. Fâtih, İstanbul'u aldıktan sonra onarım ve yerleştirme işlerine başlamış, bunun yanında bilim, kültür ve edebiyatla uğraşanları korumuştur. Bilgin kişilere saygısı sonsuz olan Fâtih onları huzuruna çağırır, sohbetlerinden büyük bir zevk duyardı. Zamanındaki bilginler, ileri fikirlerle (Sinân Paşa, Molla Lutfi, Hoca-zâde, Alî Cemâlî Efendi) muhâfazakârlardan (Karamanî Mehmed Paşa, Hatîbzâde, Molla İzârî, Efdal-zâde, Ahaveyn Ahmed ve Mehmed Efendiler) oluşan iki grup halinde idiler. Fâtih kimi zaman bunları karşı karşıya getirir, ortaya bir mesele atılır ve bunun üzerinde tartışılırdı. Yukarıda adı verilen kişilerin çoğu bu gibi toplantılarda muhakkak bulunurlardı. Fâtih'in bu ilgisi birçok ilim adamının İstanbul'da toplanmasına sebep olmuştur. Kendisi de şâir olan ve Avnî mahlâsıyla şiirler yazan Fâtih devrinin en önemli şâiri, *Dîvân* sâhibi Ahmed Paşa (ö.902/1497)'dir. *Dîvân* şiirindeki lâfız ve mânâ sanatlarını büyük bir mahâretle kullanan Ahmed Paşa kasîde alanında yazdıklarıyla ün yapmış fakat, bütünüyle İran edebiyatını taklit ettiği için tezkireciler tarafından eleştirilmiştir. Yüzyılın ünlü şâirlerinden bir devşirme olan Necâtî de (ö.914/1509) Fâtih devrinde İstanbul'a gelmiş, fakat asıl ününü II. Bâyezid devrinde kazanmış ve gazel yazmada kendinden evvel yaşayan ünlü şâirlerden ve çağdaşlarından daha çok beğenilmiştir. Tezkireciler bu yüzyılda Şeyhî'yi mesnevîde, Ahmed Paşa'yı kasîdede, Necâtî'yi de gazelde üstad saymışlardır. *Dîvân*'ı dışında daha başka eserleri olduğu özellikle Âşık Çelebi tarafından söyleniyorsa da bu eserler henüz ele geçmemiştir. *Dîvân*'ı basılmıştır.⁽¹²⁾ Fâtih'ten sonra başa geçen oğlu II. Bayezid ise, iyi yetişmiş bir padişah olup Fatih gibi serbest düşünceli olmamakla birlikte okumaya, öğrenmeye ve şiire meraklı bir hükümdardır. Bütün bu söylediklerimizi tekrarlıyacak olursak; 15. yüzyılın hükümdarları, şehzadeleri ve devlet adamlarının bir kısmı şiire, sanata meraklı, kendileri de şiir yazan, sanatla uğraşan, dolayısıyla, dönemin edebi etkinliklerinde aktif rol oynamış kişilerdi.⁽¹³⁾

Bu yüzyılın önemli şâirlerinden biri de Fâtih devri şâirlerinden olan Melîhî'dir. Hayatı hakkında tezkirelerden, mecmualardan bilgi ediniriz. *Dîvân*'ı olmadığı için

(12) Büyük Türk Klasikleri : a.g.mad., s.106.

(13) MENGI, Mine : a.g.e., s.105.

şairleri dağınıktır. Fakat bu yüzyılın renkli şâirlerinden olan Melîhî'yi bu yüzyılda anmadan geçmek de imkânsızdır.⁽¹⁴⁾

Bu yüzyılda gazel ve kasideleriyle ün yapmış diğer şairler Atâyi (ö.841/1437); Karamanlı Nizâmî, Fâtih'in vezirlerinden Adnî mahlâsı ile şiirler yazan Mahmûd Paşa, Adlî mahlâsı ile şiirler yazan II. Bâyezîd, Cem Sultan, Harimî mahlâsını kullanan Şehzâde Korkud (1470-1513), Mihrî Hâtûn (ö.1506), Zeyneb Hâtûn (ö.1474), Sarıca Kemâl (ö.880/1476), Uzun Firdevsî, Mesîhî (ö.918/1512) bu yüzyılın önemli şâirlerindendir. (Burada adı verilen şâirlerin çoğunun antolojimizde biyografisi verildiği için haklarında burada fazla bilgi verilmemiştir. Yalnız daha evvel saray çevresinden söz etmiştik. Yinede gerek şehzâde Korkud'un, gerekse Cem'in ve Şehzâde Ahmed'in de çevresinde pek çok şâiri topladığını not edelim.

Mesnevî yazarlarına geçmeden önce elde mevcut ilk hamse örneğinin bu yüzyılda görüldüğünü de kaydedelim. İçinde bir yazarın 5 mesnevîsini ihtivâ eden mecmualara *Hamse* adının verildiği mâlumdur. Genellikle Nizâmî (ö.597/1200), Hâcû-yı Kirmânî (ö.746/1346), Hüsrev-i Dihlevî (ö.725/1325), Molla Câmî (ö.898/1492) ve Hâtifi (ö.918/1512)'nin hamsesini örnek alan Türk şâirleri de önceleri bu hamselerden bazı mesnevîleri Türk edebiyatına kazandırmışlardır.

Hamse yazma Yıldırım Bâyezîd devrinden itibaren Türk edebiyatında geçmiştir. Ne zaman yaşadığını tam olarak tespit edemediğimiz Çâkerî *Vâmık u Azrâ*, *Yûsuf ile Züleyhâ*, *Hüsn ü Nigâr*, *Süheyl ü Nevbahâr* ve *Leylâ vü Mecnûn* adlı mesnevîleriyle XV. Yüzyılda hamse yazdıysa da, bugün için bu eserler ortada yoktur. Doğu Türk edebiyatında Ali Şîr Nevâî (ö.906/1501), *Hayret ü Ebrâr*, *Ferhâd ü Şîrîn*, *Leylâ vü Mecnûn*, *Seb'a-i Seyyâre* ve *İskender-nâme* adını taşıyan mesnevîleriyle bir hamse vücuda getirmiştir. Akşemseddîn-zâde Hâmdullah Hamdî ise (ö.914/1508) *Yûsuf ve Züleyhâ*, *Leylâ vü Mecnûn*, *Kıyâfet-name Tuhfetül-Uşşak* ve *Mevlid*'den ibaret olan hamsesini yazmıştır. Bu mesnevîlerin hepsi bugün Mevcuttur.

Yüzyıldaki mensur eserlere gelince Osmanoğullarının târihi olarak kaleme alınan, içinde destanî unsurlarda bulunan ve halkın anlaması için basit bir dille yazılan *Tevârîh-i Âl-i Osmânlar* bu yüzyılda görülür. Bunlara Âşık-pâşâ-zâde ve Oruç Bey

⁽¹⁴⁾ Büyük Türk Klasikleri : a.g.mad., s.106 - 108.

tarafından yazılan *Tevârîh-i Âl-i Osmân* 'ları Kemâl adlı bir şâirin *Selâtûn-nâme* adlı tarihini ve Neşri'nin *Cihân-nimâ* olarak da tanınan tarihini örnek gösterebiliriz.

Nesir eserlerden târih dışında yazılanların içinde en önemlileri Manyasoğlu Murâd'ın 833/1429'da kaleme aldığı *Gülistân Tercümesi*, Molla Lutfi'nin mizahî bir risâlesi. Ebü'l-Hayr Rûmî'nin *Saltuk -nâme'si*, Dede Korkut masallarının yazıya geçmiş hali, *Ebû Müslim Hikâyesi* gibi XV. yüzyıldaki türlere göz atacak olursak, daha ziyâde mesnevî tarzında olup, ilk kez Mesîhî tarafından kaleme alınan şehrengîz, yine mesnevî tarzı kullanılarak yazılan mevlid. Manzum ve mensur tasavvufî eserler, manzum ve mensur târihler, kırk hâdisler, manzum ve mensur lûgatler. Hurûfliğe ait bazı çeviriler ve eserler mizahî risâleler, kıyâfet-nâme gibi oldukça zengin edebiyat türleriyle karşılaşırız.⁽¹⁵⁾

15. yüzyılda Anadolu'da ve Rumeli'de edebiyat büyük bir gelişme göstermiş, Divan edebiyatı artık kuruluş dönemini tamamlamış ve klasik bir edebiyat görünümü kazanmaya başlamıştır. Manzum ve mensur her türde ve her konuda pek çok eserin bu yüzyılda verildiğini biliyoruz. Gerek nazire mecmuaları, gerekse tezkirelerde 15. yüzyılda yaşadıkları bildirilen ve eserlerinden örnekler verilen pek çok sanatçının adı geçmektedir. Bunların özellikle gazel ve kasidelerine bakarak 15. yüzyılda edebiyatın nasıl bir gelişme gösterdiğine tanık oluyoruz.

Bu dönem şâirlerinden divan düzenledikleri tezkirelerde bildirilenlerden ancak bir kısmının divanları elimizde bulunmaktadır. Böyle olmakla birlikte, elimizdeki divan sayısı bir önceki yüzyılınkilere göre oldukça kabarıktır. Mesnevi alanında da hemen her konuda te'lif ve tercüme pek çok eser yazılmış, hamse sayısında da artış olmuştur. 15. yüzyıldaki dini-destani mesnevilerin yerini bu yüzyılda daha çok tarihi mesneviler almış ve yapılan fetihlerin anlatıldığı gazavat-nameler yazılmıştır. Mensur eserlerin sayılarında da bir artış olduğu dikkati çekmektedir. Bu eserlerin dili yüzyılın ilk yarısında oldukça sade olup, bir önceki yüzyılın eserlerinde kullanılan dilden farksızdır. Ancak İstanbul'un fethiyle esas anlamda kurulmuş olan Saray edebiyatı çevresindeki şâirlerin Farsça'ya ve Fars edebiyatı örneklerine ilgi ve hayranlıklarının

⁽¹⁵⁾ Büyük Türk Klasikleri : a.g.mad., s.106 - 108

arttığı, bu durumun doğal sonucu olarak da Türkçe'nin, Farsça'nın etki alanına girmeye başladığı görülür.⁽¹⁶⁾

16. Yüzyıl Divan Edebiyatı

XV. yüzyıl Osmanlı Devleti'nin ve Türk edebiyatının gelişme devridir. Siyasi alanda Devlet, yeni toprakların alınmasıyla genişlemiş, Selçuklu Devleti'nin yıkılışından sonra Anadolu'da başlayan siyasi bölünmelere ve uzun süre yaşanan kargaşaya son verilmiş, Fâtih Sultân Mehmed devrinde İstanbul'un da alınmasıyla Trakya ve Anadolu'da merkeze bağlı, sağlam temeller üzerine oturan siyasi bir birlik kurulabilmiştir.

XVI. yüzyılda ise Devlet, birkaçı çok güçlü pâdişâhların idâresinde büyüme ve gelişmesini sürdürerek büyük bir imparatorluk hâline gelmiştir.⁽¹⁷⁾

Ülkedeki genel değişmeye paralel olarak kültür ve edebiyat da gelişmiş, padişahlar bilim ve sanata önem vermişlerdir. Padişahların ve devlet büyüklerinin şiire, edebiyata önem vermeleri şâirleri ve sanatçıları koruyarak değerli eserleri ödüllendirmeleri şiir ve edebiyatın gelişmesine önemli katkıda bulunmuştur.⁽¹⁸⁾

Bu yüzyılda Osmanlı tahtında şu padişahlar bulunuyordu: Sultân II. Bâyezîd(1480-1512), Yavuz Sultân Selim (1512-1520), Kanuni Sultân Süleyman (1520-1566), Sultân II. Selim (1566-1574), Sultan III. Murâd (1574-1595), Sultân III.Mehmed (1595-1603). Yüzyılın başında tahtta bulunan Sultân Bâyezîd'den 1512 yılında devlet idaresini devralan Yavuz Sultân Selim, cesur, atak ve sert yaradılışıyla sekiz yıllık kısa saltanatında doğu sınırlarında durmadan karşılıklar çıkararak, kendisi Türk asıllı olduğu halde siyasi emelleri uğruna Doğu Anadolu halkını bölüp ayırmağa uğraşan ve Osmanlı Devleti'ni uzun süre uğraştıran Şâh İsmâil tehlikesini çaldıran zaferiyle ortadan kaldırdığı gibi, Anadolu'nun doğrusunu da tamamiyle Devlet'e bağlamış ve böylece artık kesin olarak Anadolu topraklarının bütünlüğünü sağlamıştır.

⁽¹⁶⁾ MENGI, Mine : a.g.e., s.105.

⁽¹⁷⁾ Büyük Türk Klasikleri "XVI. Yüzyıl Divan Edebiyatına Toplu Bakış", C.3, Ötüken Söğüt Yay. s.195 – 204.

⁽¹⁸⁾ MENGI, Mine : a.g.e., s.152.

Bütün Suriye, Hicaz ve Mısır ülkeleri onun devrinde imparatorluk sınırları içine alınmıştır.

Kanuni Sultân Süleyman'ın 46 yıllık saltanatı döneminde Avrupa'ya yapılan seferlere daha çok ağırlık verilmiştir. Bu devre içinde Belgrad ve Rodos alınmış, bütün Avusturya toprakları ele geçirilmiş, Macaristan Devletinin bir eyaleti haline getirilmiştir. Avrupa ortalarına kadar yürüyen Osmanlı orduları Viyana kapılarını dayanmıştır. Öte yandan Tebriz ve Bağdat alınmış, Asya ve Avrupa'daki sınırlar genişletilmiş ve emniyet altına alınmıştır. Barbaros Hayreddin Paşa komutasındaki Osmanlı donanması Preveze Zaferi sonucunda Akdeniz'i bir iç deniz haline getirmiştir. Kanuni Sultân Süleyman, uzun saltanatının sonunda Devlet'i üç kıta üzerine yayılmış, dünyanın en güçlü ordusuna sahip, geniş, zengin ve haşmetli imparatorluğu haline gelmiştir.

Kanuni'nin ölümünden sonra Sultân II. Selim devrinde de sadârette kalan Sokullu Mehmed Paşa'nın tedbirli yönetimiyle devletin büyüklüğü ve ihtişamı sürmüştü, ama yüzyılın sonunda, çok değişik ırk, dil ve dine mensup toplulukların oluşturduğu Osmanlı Devleti'nde bazı aksaklıkların, rahatsızlıkların ortaya çıkmağa başladığı, alınan bazı tedbirlere rağmen açık bir şekilde görülmeğe başlamıştır.

Bu yüzyılda, siyasi gelişmenin yanında devletin bütün müesseselerinde de gelişmeler olmuştur. İdâri teşkilâtta bazı değişiklikler yapılmış, kanunlar, özellikle Sultân Süleyman devrinde, büyüyen ve meseleleri gittikçe artan ülkenin ve gelişen siyasi hayatın gereklerine göre yeniden düzenlenmiştir. Bu arada eksikliği duyulmaya başlanan ilim müesseselerinin geliştirilmesi ve arttırılmasına çalışılmıştır.

Osmanlı pâdişahları bir yandan ard arda yaptıkları seferlerle büyük imparatorluğun kuruluşunu tamamlamağa uğraşırken, bir yandan da ilimde, kültürde, edebiyatta ve bütün sanatlarda ilerleme ve yükselmenin gerektiğini görmüşler ve bunun gerçekleşmesi için büyük çabalar göstermişlerdir. Saraylarını yabancı ilim adamlarına ve san'atkârlara açtıkları gibi yaptıkları seferler sonunda tanınmış kişileri toplayıp İstanbul'a getirmişlerdir. Fâtih Sultân Mehmed'in Câmî'ye her yıl bin ve onu İstanbul'a getirebilmek için beş bin duka altını gönderdiği, matematikçi Ali Kuşçu'yu Uzun Hasan'a elçi olarak gönderildiğinde günde bin akçe gibi inanılmaz bir yolluk

verdiği, Karaman'ın alınmasından sonra üç yüz ilim adamı ve san'atkârı İstanbul'a getirttiği bilinmektedir. Sultân II. Bâyezîd de bu hususta babası gibi cömert davranmış, Molla Câmî'ye ve Celâleddin Devvânîye câize ve armağanlar göndermeğe devâm etmiştir. Yavuz Sultân Selîm, Tebriz seferinden dönüşünde yüzlerce sanatkârı toplayıp İstanbul'a getirerek bunların Türk sanatkârlarını yetiştirmelerini istemiş, bunu sık sık ve titizlikle izlenmiştir. Ancak yetişen sanatkârların yaptıkları eserler bir sergi düzenlenerek kendisine gösterildikten sonra rahata kavuşup, herkesi ödüllendirmiştir.⁽¹⁹⁾

16. yüzyılda Türk edebiyatının eser verdiği Çağatay, Azeri ve Osmanlı sahaları dikkate alındığında en hareketli yörenin Osmanlı sahası olduğu görülür. Bu yüzyılda Divan edebiyatı iyiden iyiye gelişmiş, daha önceki yüzyıllarda örnek aldığı, İran edebiyatıyla boy ölçüşecek duruma gelmiştir. Artık Osmanlı şair ve sanatçıları da İranlı şâir ve sanatçıların verdikleri eserlerle eşdeğerde eserler vermektedirler.⁽²⁰⁾

Aslında, birkaçı dışında bütün Osmanlı pâdişâhları şiir ve edebiyatla ilgilenmişler ve Sultân II. Murâd'dan başlayarak çoğu şiir de söylemişlerdir. Fâtih Sultân Mehmed (Avnî), Sultân II. Bâyezîd (Adlî), Yavuz Sultân Selîm (Selîmî), Kanûnî Sultân Süleyman (Muhibbi), Sultân II. Selîm (Selîmî), Sultân III. Murâd (Murâdî); şehzâdelere Sultân Cem, Sultân Korkud (Harîmî), Sultân Mustafa (Muhlisî), Sultân Mehmed, Sultân Bâyezîd oldukça tanınmış şâirlerdir. Bazılarının müretteb dîvânları da vardır.

Yüzyılın başında, Adlî mahlasıyla şiir söyleyen Sultân II. Bâyezîd de dîvân tertîb etmiş şâirlerden biridir. *Dîvânı* basılmıştır. Fatih devrinde yetişen Necatî Beğ, Şehzâde Mahmud'a nişancı olarak tâyin edilmiş, ölümünden sonra İstanbul'da pâdişâhın bağladığı bin akçe aylıkla geçinmiştir. Kanûnî Sultân Süleyman devrine kadar bütün şâirlerin üstâdı olan Zâtî, Sultân Bâyezîd'in saltanatı devrinde tanınmış, her yıl sunduğu üç kasîdeye karşı pâdişâhın çok ihsânını gördüğünü ve bahşişini aldığını kendisi anlamıştır.

Yavuz Sultân Selîm ise, şiirlerini Farsça yazmıştır. Bir dîvân tertipleyecek kadar çok şiiri vardır. *Dîvân*'ı Ali Nihat Tarlan tarafından Türkçe'ye çevrilmiştir.

⁽¹⁹⁾ Büyük Türk Klasikleri : a.g.mad., s.196.

⁽²⁰⁾ MENGİ, Mine : a.g.e., s.152.

Trabzon'daki sancak beğliği yıllarından başlayarak yanından ayrılmadığı Halîmî Çelebî, Hayalî Çelebî, Nihânî Ca'fer Çelebî, Revânî, Güvâhî, Fehmî,sevdiği şâirlerdendir.

Sultân Selîm'in kısa saltanatından sonra Osmanlı tahtına oturan Kanûni Sultân Süleyman'ın saltanat yılları Osmanlı ilim, kültür ve edebiyatının da en yüksek derecesine ulaştığı bir devir olmuştur. Konya, Bursa, Edirne, Bağdat gibi o zamana kadar büyük kültür merkezleri olan şehirler, onun devrinde yerlerini devletin başkenti olan İstanbul'a bırakmışlardır. Şiirle uğraşan Osmanlı sultanları içinde en çok şiir söyleyen Muhibbî olmuştur.

Uzun saltanatı boyunca yüzlerce şâir Kanûnî Sultân Süleyman'ın himâyesi altında yaşamışlardır. Bunların en tanınmışları ilim adamı ve şâir olarak Cenâbî Paşa, musâhibi Şemsî Ahmed Paşa, nişancısı Celâl-zâde Mustafa Çelebî, defterdâr Kadir Efendi, *Kitâbü'l-Muhît* ve *Mir'âtü'l-Memâlik* eserlerinin sâhibi Seydî Ali Reîs; çok renkli kişiliğiyle kendini tanıtan Gazalî mahlaslı Deli Birâder, Hayâlî Beğ, Taşlıcalı Yahyâ Beğ, Bâkî, Lâmi'î Çelebî, Edirmeli Nazmî'dir.

Babası öldüğünde büyük bir imparatorluğun tahtına oturan Sultân II. Selîm, sâkin yaradılışlı, savaş sevmeyen bir pâdişâhtı. Dîvânı olmamakla birlikte güzel şiirleri vardır.

Sultan III. Murad ise, şâir, mütedeyyin bir pâdişâhtı. Üç dilde *Dîvân* tertipleyecek kadar çok şiir söylemiştir.

İlimin, san'atın, şiir ve edebiyatın gelişmesini hazırlayan böyle uygun bir zemînde XVI. Yüzyılda büyük ilim adamları, tarihçiler, şâirler ve nesir ustalarının yetişmeleri gecikmemiş, Osmanlı-Türk kültür ve edebiyatı meydana getirilmiştir.

XVI. yüzyıl kasîde, gazel ve mesnevîde parlak bir devirdir. Türk şiiri bu duruma gelinceye kadar üç yüz yıllık bir deneme, uygulama ve gelişme süresinden geçmiştir.

Türk edebiyatı ilk yüzyıllarda İran edebiyatının te'sirinde gelişmeğe başlamış, Türk şâirleri usta bildikleri İran şâirlerini kendilerine örnek alarak onlara benzemek ve onlara yetişmek için uğraşmışlardır.Şiirin çok geliştiği son yüzyıllarda bile şâirler hâlâ eski büyük İran şâirlerinin adlarını anarak, onlara yetişme ve geçme çabasında

olduklarını göstermişlerdir.XIII. yüzyıldan başlayarak şâirler bu etkilenme yanında kendi benliklerinden de yeni hayâller ve mazmûnlar ekleyerek Türk şiirini geliştirme ve olgunlaştırma çabası göstermişlerdir.⁽²¹⁾

16. yüzyılda Divan edebiyatı, ortak İslâm kültürü içerisinde eser verirken Türk şâirleri kendi duyuş ve düşüncelerini, gelenekleri, toplumun yaşayışını, Türkçe'nin dil varlığı içerisinde yer alan atasözleri, deyimler vb. milli unsurları, sözü edilen ortak İslâmi malzemeyle yoğurmuşlar ve İran şiirinden ayrı bir Türk şiiri yaratmışlardır. 16. yüzyılda manzum, mensur her türde yazılmış eserlerle Divan edebiyatı olgun bir edebiyat görünümünü kazanır. Bu yüzyıldan başlayarak artık Türk şairleri üstat sayılacak ve eserleri örnek alınacaktır.⁽²²⁾

XVI. yüzyılda ise Devlet'in gelişmesi ve güçlenmesiyle, ülkede zenginliğin, bilgi seviyesinin artmasıyla orantılı olarak şiirdeki gelişme daha da hızlanmış ve bu yüzyılda İran şâirlerinin etkileri yine sürmekle birlikte artık Fuzûlî, Hayâlî Beğ, Bâkî gibi şiire yön veren ve Türk şâirlerine örnek alınacak şiir ustaları yetişmiştir. Bu yüzyıl şiiri aruzun kullanılışındaki ustalık ve şiir tekniğinde erişilen mükemmellikle, dıştaki âhengiyle en parlak ve olgun devrini yaşamıştır. İran'dan alınan mazmunlar dikkat ve i'tinâ ile işlenmiş, kelimeler arasında sıkı ve girift bağlantılar kurulmuş, sonuçta hiçbir İran şâirini şiirinde görülmeyen bir incelik ve derinlik kazanmıştır. Bunun yanında yerli unsurların da katılmasıyla artık şiir yalnızca İran şiirini bir "taklidi", benzeri olmaktan çıkarılmış, daha yerli ve klâsik bir Türk şiiri yaratılmıştır.⁽²³⁾

İslam kültürüyle yetişen Divan şairleri bu kültürünün bir parçası olarak Arapça ve Farsça'yı şiir dilinde kullanmışlar, hatta bu dillerde yazmayı hüner saymışlardır. Bu nedenle bir önceki yüzyılda başlayan Arapça ve Farsça'nın Türk dili üzerindeki etkisi bu yüzyılda daha da artmış ve bu durum bazı mensur eserlerde dili anlaşılmaz hale getirmiştir. Şiirde gazel ve mesnevi dili kasidelerinkine bakarak daha sadedir. Kasidede ise artistik hüner göstererek beğenilme kaygısı ağır bastığından dil önceki dönemlere göre daha ağırlaşmıştır. Bu yüzyıldan itibaren Türkçe'nin aruza

⁽²¹⁾ Büyük Türk Klasikleri : a.g.mad., s.196 – 202.

⁽²²⁾ MENGLİ, Mine : a.g.e., s.153.

⁽²³⁾ Büyük Türk Klasikleri : a.g.mad., s.203.

uydurulması, Farsça, Arapça kelime ve tamlamaların şiir dilinde arttırılmasıyla sağlanacaktır. Ayrıca şairlerin sade Türkçe'yle yazdıkları şiir örnekleri de vardır. Ne var ki bu sadelik yüzyıllar boyu sürdürülmüş olan dili yoğurma çabasının sonucu olarak elde edilmiştir.⁽²⁴⁾

Bu yüzyılda ağırlaşan şiir dilini yabancı kelimelerden kurtarmak, sade Türkçe ile de şiir yazılabileceğini, göstermek üzere bazı teşebbüsler de olmuştur. Bu konuda Güvâhi (ölm.1519-26?), Tatalı Mahremî (ölm.1535 36), Edimli Nazmî (ölm.1554), Terzi-zâde Ulvî ölm. 1585) gibi, daha halkın içinden yetişmiş şâirlerin çabaları, iyi niyetle başlatılmış denemeler olarak kalmış, bu şâirler sanatçı olarak fazla güçlüde olmadıklarından hareketleri başarılı ve te'sirli olmamıştır.⁽²⁵⁾

16. yüzyılda, yüzlerce şâir tarafından işlenen Divan şiiri estetik ve ahenk yönünden zirveye ulaşmıştır. Bu şairlerin divanlarının hepsi günümüze kadar gelememiş olmakla birlikte tezkirelerde adları geçen pek çok sanatçı Divan şiirinin gelişmesine katkıda bulunmuşlardır. Divanlarda işlenen konular din, tasavvuf, hikmet, rindlik, aşk, tabiat vb. bilinen konulardır. Ancak, bu konuları işlerken yapılan benzetmeler ve kullanılan mecazlarda çevrenin ve yerli unsurların şiire girdiği görülür.

XVI. yüzyılda kasîde, gazel ve mesnevîde büyük şâirler yetişmiştir. Yüzyılın başında Sultân II. Bâyezîd devrinde İstanbul'a gelen Zâtî, doğru dürüst bir öğrenimi de olmadığı halde, yalnızca şâir yaradılışının etkisiyle 30-40 yıl boyunca bütün şâirlerin hocası,yol göstericisi olmuştur. Yüzyılın ortalarına doğru kendini kabul ettiren Hayâlî Beğ, Kanûnî Sultân Süleyman'ın en gözde şâiri olarak Zâtî'yi unutturmuş ve Osmanlı şiirinin söz sahibi; ülkenin başlıca şâiri olmuştur. Yüzyılın son 40 yılında ise şiir tahtına Bâkî oturmuş ve tartışmasız devrin sultânü's-suarâsı olarak hükmünü sürdürmüştür. Öte yandan, Âzeri şiir alanında İstanbul'dan ve Sultânların himâyesinden uzak, yoksulluk içinde yetişen Fuzûlî, hem bu yüzyılın, hem de sonraki yüzyılların en çok okunan, sevilen te'sirini eksiltmeden sürdüren şâiridir. Her devirde bütün şâirlerin etkilendiği ve mutlaka bir şeyler aldığı tükenmez bir şiir hazinesidir.⁽²⁶⁾

⁽²⁴⁾ MENGLI, Mine : a.g.e., s.153.

⁽²⁵⁾ Büyük Türk Klasikleri : a.g.mad., s.204.

⁽²⁶⁾ Büyük Türk Klasikleri : a.g.mad., s.204.

1. BÖLÜM

KASİDE

1.1. Kasîde Kelimesi ve Kökü

Kasîde kelimesinin kökü ve bu kelimenin mânâsı ile ilgili, çeşitli görüşler vardır.

1.1.1. Kasîde Kelimesinin Kökü

Kasîde kelimesi, Arapça bir kelimedir. Bazı kaynaklar bunun kasd (**كاسد**) bazıları ise kasada kökünden geldiğini ileri sürerler.

Kökün manasıyla ilgili görüşleri şöyle sıralayabiliriz:

Kasada, “bir nesneye, teveccüh, azm, ve âhenk eylemek, mânâsındadır.⁽¹⁾

Kasada, “niyet etmek, yaklaşmak mânâsındadır.⁽²⁾

Kasada, kasdetmek, mânâsındadır.⁽³⁾

Kasada, kasdetmek, yönelmek mânâsındadır.⁽⁴⁾

Kasada, kökünden gelir⁽⁵⁾

Kasd, bir şey yaparken erişilmek istenen sonuç, amaçtır.⁽⁶⁾

Kâmus-ı Türki’de kasîde’nin hangi kökten geldiği belirtilmemiştir. Bu sözlükte “kasd”ın mânâsı şöyledir:

Kasd: Sıfat-ı müzekker, Arapça’dır. Kurma, niyet, tertib, tasavvur, isteyerek ve bilânizâm bir işe teşebbüs etme, rastgele ve zuhûrâta tâbi olmayıp bilânizâm icrâ olunan işin

hâl ve sûreti sû-i niyet, biri aleyhinde olan teşebbüs, garaz katl, cerh, ve zarara teşebbüs.⁽⁷⁾

Ferit Develioğlu’nun Osmanlıca-Türkçe lûgatinde kasîde kelimesinin kökü belirtilmemiştir. Bu sözlükte “kasd”ın mânâsı şöyledir: 1. Niyet kurma 2. Bile bile yapma 3. Bir işe bilerek, isyetererek girişme 4. Dövme, öldürme, yaralama gibi işlere kalkışma An

⁽¹⁾ Türk Ansiklopedisi, “Kaside mad.” C.21, MEB Yay., Ankara 1974, s.375.

⁽²⁾ İPEKTEN, Haluk: Eski Türk Edebiyatı, Nazım Şekilleri ve Aruz, Dergah Yay., İst. 1994 (1. Baskı) s.28

⁽³⁾ GIBB, E.J. Wilkinson: Osmanlı Şiir Tarihi (Tercüme: Ali Çavuşoğlu), Akçağ Yay.

⁽⁴⁾ İslâm Ans., İslâm Alemi Tarih Coğrafya Etnografya ve Bibliyografya Lûgati, “Kasîde mad. ”, MEB. Yay. İst. s.388

⁽⁵⁾ Büyük Türk Klasikleri, “Kasîde”, C.1, s.243

⁽⁶⁾ KILIÇLIOĞLU, Safa, N.Araz, H. Devrim: “Kaside mad.”, Meydan Larousse Büyük Lûgat ve Ans., C.7, Meydan Yay., İst., s.53

⁽⁷⁾ SAMİ, Şemsettin: “Kasîde”, Kâmûs-ı Türki, Çağrı Yay., İst., 1999.

kasdin: bile bile, isteye isteye, sũ-i kasdi (habersiz olarak) öldürmeye kalkışma 5. Saldırma (birine)⁽⁸⁾

Bu eserde, kasîde kelimesinin kökü belirtilmemiştir. Kasd Bir şeye teveccüh etmek, yönelmek mânâsına gelen Arapça bir kelime. Tasavvuf istilâhi olarak, sevgilinin hoşnutluğunu bulmak üzere her şeyden sıyrılmaya azmetmek ve bütün iradeyi bu yöne sarfetmek.⁽⁹⁾

Kasd: İlerlemek, yönelmek (birine, bir şeye ya da ... doğru)

Uğramak; gitmek, yolunu tutmak (birine ya da bir şeye)

Aramak; istemek; talip olmak, göz dikmek, niyetinde olmak aklında olmak; kasetmek, amaçlamak; kasetmek, demek istemek; ekonomik, tutumlu olmak; tasarruf etmek; kasada birine doğru ilerlemek, birini taklit etmek, birinin yolunu tutmak: ..... birini gitmeye ikna etmek; kaside yazmak....⁽¹⁰⁾

Rüyâda kast ve yönelme (bir tarafa), kast ve yönelmenin miktarı nisbetince, rüyâ sâhibinin iyi ameline ve iyi amele sebep olan şeye delâlet eder.⁽¹¹⁾

Kasîdenin kökünün bazı kaynaklara göre "kasd", bazılarına göre ise "kasada" olmasının getirdiği çelişkiyi Arapça dilbilgisi kurallarına göre şöyle açıklayıp netleştirebiliriz. Arapça dilbilgisi kurallarına göre bir kelimenin kökü cizm (°) ile bitemez. Buna göre kasîde kelimesinin kökü kasd değil kasadadır.

1.1.2. Kasîde Kelimesi (قصيدة)

Kasîde kelimesinin Arapça çoğulu (cem'i) "kasâid"dir. Kasîdenin farklı kaynaklarda, çeşitli tanımları vardır. Bunları şöyle sıralayabiliriz:

Kasîde: Matla'ı musarra' ve aynı kafiyede on beş beyitten fazla olmak üzere yazılan uzun manzumedir.⁽¹²⁾

Kasîde: Arapların millî, İslâm edebiyatlarının ortak ve en yaygın nazım şekillerindendir. Şairin, kasâid nazmında beyitleri birbirine vasl ile itâle etmesi (uzatması)

⁽⁸⁾ DEVELLIOĞLU, Ferit: "Kasîde", *Osmanlıca-Türkçe Ans. Lûgat*, Aydın Yay., Ankara 1986, s.493.

⁽⁹⁾ CEBECİOĞLU, Ethem: *Tasavvuf Terimleri ve Deyimleri Sözlüğü*, Rehber Yay. Ankara 1997 (1. Basım), s.434.

⁽¹⁰⁾ MUTÇALI, Serdar: "Kasîde ve kariz", *Arapça-Türkçe Sözlük*, Dağarcık Yay. s.708-709

⁽¹¹⁾ NÂBLÜSİ, Abdülgâni Bin İsmail, "Kast ve Yönelme", *İslâmî Rüyâ Tâbirleri Ans.* (Türkçesi Ali Bayram, M. Sadi Çoğenli), Cümle Neşriyat, İst. 1996, s.512-513.

⁽¹²⁾ KÖRKCİOĞLU, Kemal Edip *Tahîrül-Mevlevî Edebiyet Lûgatı*, Enderun Kitabevi, İst. 1973: a.g.e. s.84.

mânâsındadır. Bu mânâlardan anlaşıldığı gibi kaside, bir maksat bir kasd dolayısıyla yazılan uzun şiiirdir.⁽¹³⁾

Kasîde: Bir kişiyi övmek ve genellikle karşılığında yardım istemek için yazılan şiiirlere denir.⁽¹⁴⁾

Kasîde: İstenilen, hedeflenen amaçlanan; hatasız şiiir⁽¹⁵⁾

Kasîde: Bir kimseye ithaf olunarak yazılmış, belli bir memdûhu (methedileni, övüleni) öven bir şiiir şeklidir.⁽¹⁶⁾

Kasîde: Kelime birçok mânâ yanında “kastetmek, niyet etmek” mânâlarını da içine almaktadır. Fakat kasîde adı verilen en eskilerinin konularından hareketle, kelime bu mânâlarından dolayı belli bir şiiir türünün adı olarak bilinmektedir.⁽¹⁷⁾

Kasîde: Bir Arap nazım şeklidir.⁽¹⁸⁾

Kaside: Arapça, Farsça ve Türkçe’de uzun manzume şekillerine verilen addır. Çok defa kasîde olarak kullanılır; çoğulu “kasâid”tir.⁽¹⁹⁾

Kasîde: Bir maksad için yazılmış şiiirlerdir. Genel olarak herhangi bir kimseyi övmek için yazılır⁽²⁰⁾

Kasîde: Belli bir amaçla yazılmış, divan edebiyatı nazım şekillerinden olup daha çok din ve devlet büyüklerini övmek için kaleme alınır.⁽²¹⁾

Kasîde: Bir kasd, bir maksad güden uzun bir nazım şeklinin adıdır.⁽²²⁾

Kasîde: Arapça cem’i “kasâid”tir. On beş beyitten aşağı olmamak üzere bir kafiye üzerine ve ekseriya büyükleri övmek için söylenen şiiir ki Araplardan İran şiiirine ve oradan klasik Türk şiiirine geçmiştir. Kaside söylemek.⁽²³⁾

⁽¹³⁾ Türk Ansiklopedisi, a.g.mad. s.375.

⁽¹⁴⁾ İPEKTEN, Haluk: a.g.e. s.28.

⁽¹⁵⁾ MUTÇALI, Serdar: a.g.e. s.708.

⁽¹⁶⁾ Yeni Hayat Ans., “Divan Edebiyatı”, mad. C.2 s.1055.

⁽¹⁷⁾ ÇAVUŞOĞLU, Mehmet: “Divan Şiiiri” **Türk Dili**, Türk Şiiiri Özel Sayısı II (Divan Şiiiri) S.415-416-417

(Temmuz-Ağustos-Eylül 1986) s.17.

⁽¹⁸⁾ GIBB, E.J Wilkinson: a.g.e. s.70.

⁽¹⁹⁾ İslâm Ansiklopedisi, a.g. mad. s.389

⁽²⁰⁾ TOK, Vedat Ali: **Şiiir Terimleri Nazım Tür ve Şekilleri**, Şafak Ofset Matb. (1. Baskı) s.31.

⁽²¹⁾ GÜZEL, Abdurrahman: **Dini-Tasavvufi Türk Edebiyatı**, Akçağ Yay., s.498.

⁽²²⁾ Büyük Türk Klasikleri, a.g.mad. C.1, s.243.

⁽²³⁾ Hayat Büyük Türk Sözlüğü, “Kaside mad.” Hayat Yay., İst.

Kasîde: Eski edebiyatta on beş ilâ yüz beyitten meydana gelen ve tek kâfiye düzenine göre kurulan, genellikle büyüklere övgü niteliği taşıyan nazım. Bu türde yazılmış şiir gazel biçiminde (aa, ba, ca) ve aruz vezniyle yazılan bir nazım şeklidir.⁽²⁴⁾

Kasîde: 1. Divan edebiyatında şairin kendini ve dönem yöneticilerinden birini övdüğü şiir çeşidi. 2. Urdu ve Hint edebiyatından Acem diyarlarına oradan da bize akmış nazım biçimi. _Kasd kökünden gelir, belli bir maksatla yazılan şiir demektir. (maksad'da kasd kökünden geliyor zâten) tabii sadece maksat yetmez, belirli bir formu vardır. Yazılış maksadına göre isimlendirilir. Medhiye, mersiye, bahâriye, nevrûziye.⁽²⁵⁾

Kasîde: Arapça bir kelimedir. Cem'i (çoğulu) kasâiddir. On beş beyitten aşağı olmamak üzere bir kâfiye üzerine ekseriyâ medh-i ekâbir hakkında söylenen şiir ki başlıca mu'taddır.⁽²⁶⁾

Kasîde: Arapça isim, cem'i kasâid. Edb. On beş beyitten aşağı olmamak, bütün beyitlerin ikinci mısraları en başta bulunan mısra' ile kâfiyeli bulunmak ve daha çok büyükleri övmek üzere yazılan nazım.

Kasîd kelimesi de, kasîde mânâsına gelir.

Kaside kelimesiyle kurulan pekçok tamlama vardır:

Kasîde-gûed. Kasîde söyleyen, kasîde yazan

Kasîde-gûyî: kasîde söyleyicilik, kaside yazıcılık.

Kasîde-perdâz: Kasîde düzenleyen, kasîde yazan.

Kasîde-perdâzân: kasîde tanzîm edenler, kasîde yazarlar.

Kasîde-perdâzî: kasîde tanzim edicilik, kaside yazıcılık.

Kasîde-serâ: kasîde söyleyen, kasîde yazan

Kasîde-serâyân: kasîde söyleyenler, kasîde yazarlar.⁽²⁷⁾

Kasîdeci: kasîde yazmakla tanınmış şair.

Kasîde-han: kasîde okuyan, kasîde şeklinde yazılmış bir şiiri mûsikî ile okuyan ses sanatkarı.

(28)

(24) Meydan Larousse a.g.mad. s.53.

(25) Copyright © 1999-2012 Sourtimes Entertainment.

(26) SAMİ, Şemsettin: a.g.e. s....

(27) DEVELLIOĞLU, Ferit: a.g.e. s.493.

(28) Hayat Büyük Türk Sözlüğü, a.g.mad

Arapça'da kasîde anlamına gelen bir de kariz kelimesi vardır: Methiye, kasîde, methiye, övgü (birini) övmek, methetmek (bir şeyin) iyi, güzel yönlerinden bahsetmek.⁽²⁹⁾

Elimizdeki kasîde mecmû'asının 196 a varağı 7. beytinde kasîde kelimesi geçmektedir.

Hattıyla güzeller gibi ebyât-ı kasîdem
Her biri komuş kûşe-i destâra benefşe

1.2. Kasîdenin Tarihi Gelişimi

1.2.1. Arap Edebiyatında Kasîde ve Kasîde-i Bürde

Arap edebiyatının bir ürünü olan kasîdenin milattan önce V. yüzyıla kadar çok eski bir tarihi vardır.⁽³⁰⁾ Kasîde, Arap edebiyatının ilk dönemlerinde doğmuş ve câhiliye devrinde en parlak dönemini yaşamıştır.⁽³¹⁾

Câhiliye devrinde Hicret'in ilk yıllarına kadar Arap şiirinde başlıca iki nazım şekli vardı: Bunlardan biri recez, diğeri kasîde'dir. Recez, âni ilhamların etkisiyle irticâlen söylenirdi. Bu sebeptendir ki sonraki yüzyıllara pek az örneği kalmıştır.⁽³²⁾

İslâmiyet'ten önce en parlak devrini yaşayan kaside, uzun süre tek nazım şekli olarak kullanılmıştır.

Câhiliyye devrinde bütün Arap yarımadasının şairleri, yılda birkaç kere "Ukaz" denilen yerde kurulan panayıra kasîdelerini getirirler ve şiir yarışmasına giderlerdi. Burada en çok beğenilen kasîdeler, altınla yazılıp Mekke kapısına asılır, halka ilân edilirdi. Bu yüzden de bu kasîdelere müzehhebât (altınla süslenmiş) ve mu'allakât (ta'lik edilmiş, asılmış) adı verilmiştir. Mu'allakât içinde on kasîde, bunların da yedisi çok tanınmıştır. Bu yedi kasîdenin şairleri şunlardır: İmrü'l-kays, Tarafa, Zuhayr, Lebid, Amr b. Kulsüm, Antere, Haris bin Hilliza (bazılarına göre son üçü Nabiga, Aşâ, ve Alkama)dır.

Mu'allakâtın ilk ve tanınmış kasîdelerinin şairi İmrü'l-kays, İslâmiyet'ten yüz yıl kadar önce yaşamış, hayatı mâcerâlar içinde geçen bir Arap emiridir. Hassas ve lirik bir şâirdir.

⁽²⁹⁾ MUTÇALI, Serdar: a.g.e. s.709.

⁽³⁰⁾ ÇAVUŞOĞLU, Mehmet: a.g.e. s.17.

⁽³¹⁾ GÜZEL, Abdurrahman: a.g.e. s.499.

⁽³²⁾ ÇAVUŞOĞLU, Mehmet: a.g.e. s.17.

Kasîde şekline ilk kez belirli kâideler getirmiştir. İki arkadaşını durdurup "Gelin sevgiliyi ve oturduğu yeri anarak hep berâber ağlayalım." diye başladığı kasîdesinde Uneyze adlı bir kadına olan aşkını anlatır. sonra kendisini över ve savaşlar içinde geçen hayatından söz eder.⁽³³⁾

İmrü'l-kays'tan sonra Câhiliyye devrinin bütün kasîdelerinde çöl ve kabile hayatı, sevgilinin ayrılığı, ağlama ve hüzn, kahramanlık, içtenlik, göçebe kültürünün bütün özellikleri vardır.

İlk kasîdelerin herkesçe uyulması zarûrî olan bir kompozisyonu vardı. Şairler, kendileri gibi ekseriyâ göçebe kabilelerinden birine mensup olan sevgililerinin bir süre konakladıktan sonra göçüp gittikleri yere gelecekler, o hazin manzarayı acıklı bir edâ ile tasvir edeceklerdi. Bükâ (ağlama) denilen bu kısımdan sonra söz konusu sevgilinin tasvirine başlanırdı ki nesib diye adlandırılırdı. Burdan sonra gelen rahil bölümünde şair kendi seyahatini, uzun ve çileli yolculuğunu anlatırdı. Son kısımda kasîdenin maksadı, yani asıl konu bulunurdu. Bu ise şairin kendi kabilesinin veya bir başka kabilenin, kendisini himâye eden kişinin veya bir büyük şahsın övgüsü yahut düşmanların yergisiydi. İlk kasîdelerin bu eski örnekleri, daha ziyâde şairin kendi kabilesini överek ve düşman kabileleri yermek maksadıyla söylenmişlerdi. Kasîde adı altında mesiyelerin de yazılmış oldukları vâki idi.⁽³⁴⁾

Eski zamanlarda, şairin kabilesinin methini ve düşmanlarına karşı hücumunu ve daha sonraları bir şâirin medhiyelerine karşılık hediyelerini ve ihsanlarını açıkça istediği ve umduğu bir şahıs veya ailenin medhini ihtivâ ederdi. "Mersiye", en eski zamanlardan beri gâlibâ aynı tarife dâhil bulunmuyordu; fakat hakâret şiirleri (hicâ) hakiki bir kasîdeyi teşkil eden husûsiyetleri ekseriyâ taşımasa da eski şairler bunlara kasîde derlerdi.

İslâmiyet'ten önce yazılan kasîdelerin, İslâm edebiyatında olduğu gibi kesinlik kazanmış biçimleri, ölçüleri, nitelikleri yoktu. Eski Mısırlılarda, Çinlilerde, Hintlilerde, İrânlılarda özellikle ilâhi bir görev yaptığına inanılan hükümdârlara sunulan manzum övgüler yazılıyordu.⁽³⁵⁾

Kasîde'nin muallakâta görülen şekli, oldukça sonraki bir tekâmül devresinin verimidir ki esâsen edebi anâne de bunu kuvvetlendiriyor.

⁽³³⁾ İPEKTEN, Haluk: a.g.e. s.30.

⁽³⁴⁾ ÇAVUŞOĞLU, Mehmet: a.g.e. s.17-18.

⁽³⁵⁾ İslâm Ans., a.g.mad. s.389.

Rivâyete göre Araplarda ilk evvel kasîde söyleyen H.V. yüzyıl ricâlerinden "Mühelhil"dir; eserlerinden pek azı kalabilmiş olan bu şâirden sonra kasîde tarzı Arap şiirinde epeyce yerleşmişse de, buna asıl kati şeklini veren, onu uzatan, çeşitlendiren ve inkişâf etmiş bir hâle getiren, hatta âşıkâne gazellerle süsleyen ilk şair, meşhur "İmrü'l-kays"tır. Mühelhil'den beri teşekküle uğraşan kasîde tarzı onun elinde artık kat'i şeklini aldı. Bu kasîdelerde "lirizm" pek kuvvetli olduğu gibi bilhassa girizgâhlarda âdetâ samimi ve derin bir mersiye edâsı vardır.

İşte edebiyat âlimlerinin verdiği bilgilere ve bizzat cahiliye şiirinden çıkarılabileceğine göre İslâmdan evvelki eski Arap kasidesinin hakiki mâhiyeti budur ve "İbn Haldun" gibi edebiyat âlimlerinin izâhâtı vechile birtakım muayyen kâidelere tâbi'dir. Bu izâhattan anlaşılıyor ki "Arap kasîdesi" Mersiye, Medhiye, Fahriye, Tagazzül gibi birçok çeşitli unsurdan terkip edilmiş bir "Halita" daha doğrusu bütün unsurlar, kaside şekli içinde birbirinden ayrı ve müstakil durduğu için bir MECMUÂ'dır.⁽³⁶⁾

Câhiliye devrinde aralarında Antere gibi efsanevi bir kahramanın da bulunduğu muallaka şairleri, duygu ve düşüncelerini hâlâ okuyanları hayran bırakan bir sadelikle ifade etmişlerdir. Şiirlerinde göçebe hayatının basit fakat duygulu sadeliği vardır. Fakat göçebe Araplar, Müslümanlığın itici gücüyle kıtalara yayılıp yeni kavimler ve yeni medeniyetlerle temâsa geçerek yerşelik hayata geçtikten sonra hayatlarındaki ve zihinlerindeki büyük değişiklikler kasîdelere de yansdı.⁽³⁷⁾

İslâmiyet'ten önce belli ölçüler içinde belli araçlarla yazılan, hükümdârlara, devlet büyüklerine sunulan kasîdeler vardı. İslâmlıktan önceki Arap edebiyatının câhiliye çağı şiirlerinde kasîdecilik, aşiret reislerinin yaptıklarını, kabilelerin kahramanlıklarını anlatan bir nitelik taşırdı. Her şair, kendi kabilesini ötekilerden üstün görür, onun başkanını, ailenin ileri gelenlerini öven uzun şiirler yazar, bunları geleneksel toplantılarda özellikle panayırarda karşılıklı okurlardı. İslâm dininin doğuşundan sonra kasîde söyleme sanatı, ayrı bir nitelik kazandı.⁽³⁸⁾

⁽³⁶⁾ KÖPRÜLÜ, Mehmet Fuad: **Türk Edebiyatı Tarihi**, Ötüken Yay. s.138.

⁽³⁷⁾ ÇAVUŞOĞLU, Mehmet: a.g.e. s.18.

⁽³⁸⁾ Meydan Larousse a.g.mad. s.53.

Kasîde tarzı, Emeviler ve Abbasiler zamanında da kuvvetle devam edip durdu; hayatın devamlı değişmesine ve zevkin tahavvülüne rağmen Câhiliye kasîdesi taklit edildi ve kasîdede bir takım yenilikler yapıldı. Meselâ "recez"le musannâ kasideler yazanlar, bedevi kasîdesini tamamıyla taklide çalışanlar, "Ebü'l-Atâhiye" gibi "Nesib"lerde fazla kısaltmaya tamâmen uyanlar, hükümdârların harblerini ve avlarını tasvir edenler, mübalağa yapan mersiyeciler, dini, hakîmâne yahut tamâmıyla sûfiyâne bir vâdiye sapanlar, siyasi veya ferdi hicivciler, büyük milli felâketler veya zaferler hakkında, mersiye veya destan tarzında kasîde tertip edenler oldu. Bu sûretle, kaside, hiçbir zaman, muhtelif, nevileri toplayan bir "Mecmua" halinden kurtulamadı.⁽³⁹⁾ Şunu söyleyebiliriz ki Emeviler ve Abbâsiler devrinde bazı zevk değişmelerine rağmen, câhiliye kasidesi taklit ve Kaside, muhtelif türleri kendinde toplayan bir şiir hususiyetinden kurtulamamıştır.⁽⁴⁰⁾

Abbâsiler devrinde VIII. yüzyılın sonlarına doğru yazılmış olan kasidelerde muhtevâ değişikliği, yerleşim medeniyetinin bütün özelliklerini taşımaktadır. Nesib kısmında şarap zevki ve beden hazları tasvir ediliyordu, çöl tasvirlerinin yerini bağ bahçe tasvirleri almıştı. At ve deve tasvirleri ise av ve savaş tasvirlerine dönüşmüştü. Bazen bu konulardan her biri tek bir şiirde işleniyordu ve ona da kasîde deniliyordu.⁽⁴¹⁾

Abbasiler devrinde Arap edebiyatında üç büyük şair Ebû Temmâm, onun öğrencisi Buhturi ve Mutenebbi yetişmiştir. Ebû Temmâm, âlim bir şairdir. Kasîdelerini ilminin gücü ve nazım tekniğindeki ustalığıyla söylemiştir. Ebû Temmâm, edebiyatımızdaki Nâbi'ye benzetilir. Buhturi'nin ise yaratılışında şiir söyleme yeteneği vardır. Coşkun ve neşeli fakat derbeder bir şairdir. Çok güzel şiirlerin yanında gelişigüzel söylenmiş ve düşük değerde şiirlere de sıkça rastlanır. Mütenebbi yaşadığı devirde çok eleştirildiği hâlde yüzyıllar boyunca sevilip okunmuş ve örnek alınmıştır. Kendisini, iç dünyasını, duygu ve düşüncelerini dile getirmiştir. Kendisini herkesten üstün gördüğü ve söylediklerini kimsenin anlayamayacağını düşündüğü için kasîdelerinde hep kendisine seslenmiştir. Çok mâcerâlî bir hayat geçiren Mütenebbi, bütün Arabistan yarımadasını dolaşmış ve birçok emirin yanında kalmıştır. En güzel kasîdelerini Seyfî'ddevle'nin sarasında kaldığı sırada yazmıştır. Mütenebbi'nin, kaside şairimiz Nefî üzerinde büyük etkileri olmuştur.

⁽³⁹⁾ KÖPRÜLÜ, Mehmet Fuat: a.g.e. s.138.

⁽⁴⁰⁾ Türk Ans. a.g.mad. s.375.

⁽⁴¹⁾ ÇAVUŞOĞLU, Mehmet: a.g.e. s.18.

Mütenebbi'den sonra Arap kasidesinde büyük bir şair görülmez. Harun Reşid'den sonra İran şiirinin etkileri görülmeğe başlamıştır. Kasîde, Endülüs Arapları aracılığıyla İspanya'ya geçmiş ve Avrupa edebiyatında romans türünü meydana getirmiştir.⁽⁴²⁾

Kasîde-i Bürde ve Ka'b bin Zuheyr'in Hayatı

Adı Ka'b bin Zuheyr bin Ebî Sulmâ el-Mumzeni şeklinde olup meşhur Muallakât şâiri Zuheyr bin Ebî Sulmâ'nın oğludur. Künyesi Ebul-Mudarrab veya Ebû Ukbe idi. Annesi Kebşe bint "Ammâr"dır. Muhadram şâirlerden olan Ka'b, kardeşi Buceyr'den ve her ikisinin babası olan Zuheyr de onlardan daha iyi bir şiir söylerdi. Hz. Ömer'e göre, Zuheyr, insanların en güzel şiir söyleyeni idi. Ka'b'in Ukbe ve el-Avvâm adlı şâir iki oğlu vardı. Şiir istidâdı, âdetâ, bu ailenin imtiyâzlarından biri olmuştur; çünkü Ka'b ile babasından başka, bu aile efradından on birinin daha şiirleri mevcuttur ki, bunlar arasında Ka'b'ın Buceyr'den başka Sâlim adında kendinden küçük bir kardeşi daha vardı. O kadar itimada şâyan olmayan rivâyetlere göre Ka'b şâirlik istidadını delillerini çok genç yaşta vermiştir. Babası, onun şairliğine ilk önce inanmamış ise de kat'i bir imtihandan sonra, nihâyet o da buna kanaat getirmiştir.

Divan'ındaki birçok şâirlerden anlaşıldığı gibi Tayyi, Kureyş ve Hazrec kabilelerine karşı yapılan harplere karıştı.

Ka'b'in bazı hükümdarlarla münasebetleri olmuştur. Kaynakların verdiği bilgiye göre, babası Zuheyr'in şiirlerini rivâyet edenlerden biri de odur. 640-650 yılları arasında vefât ettiği zannedilmektedir.

Ka'b hicretin 9. senesinde Müslüman olmuştur. Ağabeyi Buceyr, İslâmiyet'i kabul edince yakınları buna pek üzüldüler; Ka'b, kardeşine o kadar kızdı ki. Hz. Peygamber aleyhine hicviyeler tertip etti. Hicretin 9. yılında Arabistan'ın büyük kısmı, Muzeyneliler de dâhil olmak üzere, Hz. Peygamber'i tasdik ettiler. Ka'b'ın hicvinden dolayı Hz. Peygamber, onun kanının Müslümanlar için helâl olduğunu ilân etti. O andan itibâren, "arz, Ka'b'a çok dar gelmeye başladı." Muzeynelilerin aralarından attığı şâir, İslâm'a girmeye karar verdi. Hicretin

⁽⁴²⁾ İPEKTEN, Haluk: a.g.e. s.31.

9. senesinde, âni olarak, ağlaya ağlaya gece, Medine'ye geldi. Cuheyne kabilesinden tanıdığı bir zâtın evine indi. Bazıları bu zâtın Ali bin Ebi Tâlib olduğunu söylemişlerdir. sabah olunca Hz. Peygamber'in bulunduğu mescide gitti. Onun huzuruna gelip kendisini tanıttınca, Ensâr'dan biri üzerine atıldı ve "Yâ Resûlallah, bana izin ver de onun boynunu vurayım." dedi. Bunun üzerine Hz. Peygamber "İlişme ona! Zira o, tevbe etmiş ve Müslüman olarak gelmiştir." buyurarak onu menetti. Müteâkiben Ka'b, onu medhetmek için tertip ettiği Bânet Su'âd (Su'âd uzaklaştı) diye başlayan meşhur kasideleri gibi "nesib" beytiyle başlamaktadır. Ka'b'ın bu şiiri âdet üzere sevgilisi Su'âd'ın ayrılığından duyduğu teessürünü, kalbinin elemelerini ifâde ile başlar. Onun güzelliğini, onun peşinden nasıl koştuğunu anlatır. Bu girişten sonra asıl maksada gelir. Sözü Hz. Peygamber'e getirir, onu medhederken belâgatin şâhikasına çıkar.

"Resûlallah'ın bana vaade bulunduğunu duydum. Ondan zâten af umulur." diyerek af diler. Sonra:

"Şüphe yok ki, Peygamber, dünyayı aydınlatan, (şerri çekip atmak için) çekilmiş, Allah'ın keskin kılıçlarından bir kılıçtır" beytini söyleyince, bu Hz. Peygamber'in çok hoşuna gitmiş ve şâire verecek başka bir atıyye bulunmadığından, hemen sırtından hırka (bürde)sını çıkararak ona hediye etmiştir. Bundan dolayı bu kasîdeye Kaside-i Bürde denir.

Ortaçağ Fransa'sında olduğu gibi, eski Arabistan'da da şair ve ozanlara câize yerine hilât verilmesi hiç de nâdir değildi. Bu hediye, Ka'b'ın yanında o kadar kıymetli idi ki bir müddet sonra Halife Muaviye'ye kendisine bu hil'at için 10.000 dirhem teklif ettiği halde vermedi. Ancak, onun ölümünden sonra halife, bu şerefli elbiseyi onun mirasçılarından satın alabildi. O zamandan beri mukaddes emanetlerin en mühimlerinden biri olarak, hükümdarların hazinelerinde, evvela Şam'da, sonra da M. 1258'de Moğollar tarafından zaptı sırasında yangında yanıcaya kadar Bağdad'da muhâfaza edildi. Fakat bilâhare asıl bürdenin kurtarılmış, olduğu iddiası ortaya atıldı. Bu bürde (hırka-i şerif) hâlâ İstanbul'da Topkapı sarayında Müzesi'ndedir.

Kasîde-i Bürdenin bazı beyitlerinin şifâ olarak okunduğu rivayet edilir.

Eserleri

1 - Divan

2 - Kaside-i Bürde (Kaside-i Bânet Su'âd)'si: Kaside-i Bürde, telif tarihinden zamanımıza kadar İslâm edebiyatında önemli bir yer işgal etmiştir. Ka'b'ın bu kasidesi ve diğer Sahabi şairlerin Hz. Peygamber hakkında tertip ettikleri medhiyeler, müstakbel Mevlid eserlerine birer ilham kaynağı olarak telakki edilebilir.

El-Makkâri de "İskenderiyeli hocalarımızdan birinin bana haber verdiği göre, bazı âlimler, meclislerini Ka'b'ın kasîdesi ile açıyorlardı." ifâdesi ile bu kasîdenin ehemmiyetini işaret etmektedir. Kaynaklara göre Kasîde-i Bürde, 57, 58 veya 59 beyittir.

Bu kasîdenin birçok şerhi yapılmış, bütün İslâm dillerine ve ayrıca garp dillerine tercüme edilmiştir.

Ka'b'ın kasîdesi, İslâm dillerine tercüme edildiği gibi, bazı garp dillerine de tercüme edilmiştir. Türkçe'ye tercümeleri şunlardır:

- a) Eyyûb Sabri, "Azizül-Âsâr Şerh-i Kasîde-i Bânet Su'âd (İstanbul 1291).
- b) Zeynu'l-Âbidin, Kaside-i Bânet Su'âd (İstanbul 1928).
- c) M. Nuri Gençosman, Kasîde-i Bürde, Tercüme Dergisi, sayı 75-76 (Temmuz-Aralık 1961), s.90-97, Aynı tercüme için ayrıca bk. Hayat Mecmuası sayı 12 (14 Mart 1963), s.6-7; Hüseyin Karakan, Dünya Şiiri (İstanbul 1963), III, 193-199.
- d) Nâfiz Danışman, Kasîde-i Bürde, Diyanet Dergisi, c.II, sayı 12 (Aralık 1963), s.23.27.
- e) Sezâi Karakoç, Üç Kaside (İstanbul, 1967), s.17-25 (Manzum tercüme)
- f) Hayreddin Karaman-Bekir Topaloğlu, Arap Dili ve Edebiyatından Tercüme (İstanbul 1967), s.69 (Az bir kısmının tercümesi)
- g) Osman Keskiöğlü, Ka'b b. Züheyr ve Kasîde-i Bürde, Diyanet Dergisi, c.XIV, sayı 2, Mart-Nisan 1975), s.99-101⁽⁴³⁾

Aşağıda Kasîde-i Bürde'nin beş beytinin Türkçe'si vardır:

1. Suat (Suat, şairin sevgilisidir) uzaklara gitti. Kalbim, şimdi çok üzgün, azat kabul etmiyen bir köle gibi onun izinde.

⁽⁴³⁾ TÖLÜCÜ, Süleyman: "Ka'b B. Zuheyr ve Kasîde-i Bürdesi Üzerine Notlar", İlahiyat Fak. Derg. S.5, Atatürk Üniv. Bas. Erzurum 1982, s.159-173.

2. Suat, artık yok, ayrılık sabahı inleyen bir ceylân gibi sürmeli gözlerinin mağrur ve mustağni bakışlarıyla yâd illere göçtü.
3. Önden bakılınca ince belli, arkadan görünüşü tombul kalçalı idi. Boyu ne uzun, ne de kısaydı.
4. Gülümsediği zaman parlıyan kar gibi beyaz dişleri, sanki her an şarapla ıslanır.
5. Ağzındaki ıslaklık, çakıllı geniş vâdiden sızan pınarların kuşluk vaktinde esen Şimal rüzgârlarıyla serinlemiş suları gibi sâf ve berraktı.⁽⁴⁴⁾

1.2.2. İran Edebiyatında Kasîde

Kasîdenin muhtevâsının gelişmesi ve bir nazım türü olarak en büyük önemi kazanması, İran edebiyatı içinde oldu. Abbasiler zamanında merkezden uzak yerlerde Horasan'da ve Maveraünnehir'de bulunan valiler, merkezi otoritenin de zayıflaması neticesinde sorumlulukları altındaki bölgeleri yarı bağımsız bir biçimde idare eder olmuşlardı. Fırsat bulduklarında Bağdat ile aralarındaki bağı koparıyorlardı. O zamanda İran'ın son hâkimi olan Sâsânilerin veya eski İran kahramanlarının soyundan geldiklerini ispat ederek nüfuz ve kudretlerini arttırmak ve siyasi otoritelerini tescil ettirmek için birtakım şecereler elde etmeye mecbur kalıyorlardı. Bu sebeple İran'ın tarihinin araştırılması gelenek ve göreneklerinin destanlarının derlenmesi, faaliyeti başlamıştı. Neticede hükümdar sarayları, birçok şâiri çevresinde toplamış ve bir edebi hareketin merkezi olmuştu. Saray edebiyatı denilen edebiyatın, daha açık ifâdesiyle şiir türünün doğuşu böylece hazırlandı. 875-1000 yılları arasındaki Sâmanoğulları zamanının, bu türün en parlak devri olduğu söylenir. Sâmanoğullarının sarayında toplanan şairler, hükümdârları, özene bezene yazdıkları kasîdelerle övüyorlardı. Bunların en ünlüsü de İran şair tipinin mümessili olarak kabul edilen Rûdeki'dir. Bu tip, hükümdarın ve sarayının bir süsü; değerine değer katan bir unsur; eğlencenin vazgeçilmez iştirakçisi, renklendiricisi ve nihâyet hem kendini hem de hükümdarı eğlendiren bir kişidir.⁽⁴⁵⁾

Kasîde türünün ilk güzel örnekleri, Tâhiriler ve Saffârilere devrinde verilmiş olmakla beraber, Sâmâniler zamanında olgunluk (875-999) kazanmıştır. Sâmânî zamanında toplanan

⁽⁴⁴⁾ BANARLI, Nihad Sâmî: **Resimli Türk Edebiyatı Tarihi**, C.1 MEB Yay. İst. 1998, s.186.

⁽⁴⁵⁾ ÇAVUŞOĞLU, Mehmet: a.g.e. s.18.

şairler, daha çok kasîde ve hiciv türlerinde yazıyorlardı. Dönemin büyük şairi Rûdeki'dir. (X.yy.) Kasideye gazel havası veren Rûdeki'nin Medâr-ı Mey adlı kasidesi çok tanınmış bir şiirdir ve Rûdeki'den sonra gelenler, onu taklit etmişlerdir. Rûdaki'nin şiirlerinde "kaybolan gençlik günlerine duyulan hasret" temâsına çok rastlanır.⁽⁴⁶⁾ Kasîdelerinde âşık, neşeli, şarabı ve hayatı seven ve hayatın acı taraflarına hiç dokunmak istemeyen bir şair olarak görülür.⁽⁴⁷⁾ Çağdaşı olan Mervli Kisâi de bu duygulara şiirlerinde yer vermiştir.

Sâmâniler devrinde bu devrin yaşlı şairi Belhli Şahid ise şiirlerinde ilgi görememekten yakınmaktadır. Ma'rûfi Belhi, Ebû Tâhir Hüsrevânî, Râbi'a bint Ka'b dabu dönemde eserler vermişlerdir.

Sâmânilerin çöküşünden sonra, İrân edebî geleneği, Gazneli Mahmud'un sarayında devam etti. Burada yeni bir edebi çevre oluştu. Bu çevrenin merkezinde ünlü Belhli şair Unsuri bulunuyordu.(öl:1050) Unsuri kahraman ve savaşçı Mahmud'un savaşlarının şanını yüceltmek ve onun eski İrân tahtı üzerindeki kadim haklarının varlığını ispat etmek için yazdığı kasîdelerle saray şiirinin en beğenilen örneklerini vermiştir. Bu şairin, kasîdelerinin karşılığında aldığı câizelerle, fevkalâde zenginleştiği söylenir. Gazneli Mahmu'un sultanü's-suarâsı yani yeni resmi şâiridir. Kasîde yazmak bir meslek, bir gelir kaynağı hâline gelmiştir artık. Bu kasideler elbette sarayın dışına, devletin kültür merkezlerine, okur yazarlarının bugünkü deyişle aydınlarının arasına yayılıyordu. Kasîde sultanın cesaretinin, adâletinin, cömertliğinin, zekâsının, bilgeliğinin propagandası idi. Halkın erdem olarak bildiği ve değer verdiği ne varsa onların eksiksiz olarak, en mükemmel şekilde sultanda bulunduğu hem de büyüleyici bir eda ile anlatılıyordu. Böylece sultanın mistik kişiliğinin, otoritesinin, kılıç gücü dışında ondan daha etkili dayanakları oluşuyordu.⁽⁴⁸⁾

Bu çevrede yetişmiş şairlerden Dâmgânlı Minûcihr ve Sistanlı Ferrûhi de güçlü eserler vermişlerdir.⁽⁴⁹⁾ Devrin büyük şairleri arasında Asâdi de sayılabilir.

Sistanlı Ferrûhi'nin kasîdelerinde nesib kısımları çok canlıdır, parlak ve renkli tasvirleri vardır. Arap kasîdecisi Mütenebbi'ye benzetilir. Övgüleri çok sade ama çok güçlüdür. Minûcihr, şiirlerinde bütünüyle Arap ruh ve yaratılışını dile getirmiştir. Bunun

⁽⁴⁶⁾ KABAĞLI, Ahmet: **Türk Edebiyatı**, C.2, s.449.

⁽⁴⁷⁾ İPEKTEN, Haluk: a.g.e. s.31.

⁽⁴⁸⁾ ÇAVUŞOĞLU, Mehmet: a.g.e. s.18.

⁽⁴⁹⁾ KABAĞLI, Mehmet: a.g.e. s.449.

yanında şarap üzerine yazılmış şiirlerinde en güzel örneklerini vermiştir. Tûslu Asadi, saray şairleri arasında şiirle tartışma çığırını açan şairdir.⁽⁵⁰⁾

İran şiirinde münâzara konusunu ilk defâ işleyen şair Tûslu Esemi'dir. Sultan Mahmud'dan sonra da Gazne sarayında kasîde şairleri yetişmiştir.

Kasîde ve gazelin en üstün örnekleri, Selçuklular zamanındadır (700-1300). Bunlar, Sâmâniler devri şiirlerine göre biraz daha süslü ve şekil bakımından daha mükemmeldir.⁽⁵¹⁾

Büyük Selçuklular zamanında kasîde fevkalâde kültürlü insanların anlayabileceği konuları ve kavramları içine almıştı. Azerbaycan Atabeyleri zamanında yetişmiş olan ve kasîde türünün büyük üstatlarından biri olarak kabul edilen Şirvanlı Hâkânî, bugün bile anlaşılması güç bir şâirdir.⁽⁵²⁾

Devrin Enveri ile birlikte büyük şairi sayılan Hâkânî'nin üslubu tumturaklıdır ve oldukça zor anlaşılır. Nesiplerindeki tasvir renkli hayâleriyle okuyucuyu bile mantığın ötesine götürür. Hâkânî İran edebiyatının en büyük kasîde şairi sayılmıştır.⁽⁵³⁾

Selçuklular devrinde yetişen şairler arasında Enveri en büyük üstat sayılır. Kasîdelerini Sultan Sencer'e sunan bu şâirde, aşırı bir mübâlağa ama bunun yanında Firdevsi'nin dilindeki sağlamlık vardır. Enveri'nin kasîdeleri, bütün kasîde özelliklerini kapsayan mükemmel şiirlerdir. Türk edebiyatında Neffî'ye büyük etkileri olmuştur. Sultan Sencer'in gözde şairi Mu'izzi övgülerini büyük mübâlağalarla yapar. Bu devirde Harzemşahlar sarayında Raşidüddin Vatvat ve Zahiüddin Fâryâbi de ünlü kasîde şairleridir. Hallâk-ı Ma'âni diye anılan ve şiirlerinde hayâlden çok anlam güzelliğine önem veren Kemâl-i İsfahânî, edebiyatımıza çok tesir etmiş şairlerden biridir. Hayatın sonlarında kasîdeciliği bırakarak tasavvufa yönelmiştir.

Moğol istilâsı sırasında yetişen Sa'di-i Şirâzi, gazel ve mesnevîde olduğu kadar kasîdede de ünlü bir şâirdir. Timurular devrinde Hâcû Kirmâni, Türk şairlerinin de yakından tanıdığı ve etkilendiği bir şâirdir. Şiirlerindeki incelik ve zarıflığıyla ün salmıştır. Selmân-ı Sâveci ise, şiir tekniğindeki ustalığıyla erişilmesi güç bir şairdir. Bu devrin en büyük şiir ustası Hâfız-ı Şirâzi, gazelleriyle tanınmakla birlikte kâsîdeler de söylemiştir.

⁽⁵⁰⁾ İPEKTEN, Haluk: a.g.e. s.32.

⁽⁵¹⁾ KABAKLI, Ahmet: a.g.e. C.2 s.449.

⁽⁵²⁾ ÇAVUŞOĞLU, Mehmet: a.g.e. s.18.

⁽⁵³⁾ İPEKTEN, Haluk: a.g.e. s.32.

XVI. ve XVII. yüzyıllarda İran'daki aşırı dini baskıdan kaçan şâirler, Hindistan'a sığınmışlar ve Hint edebiyatının etkisiyle Sebki Hindi adı verilen yeni bir üslup yaratmışlardır. Bunların başında Urfa Şirâzi, Sa'ib-i Tebrizi ve İran'da kalan Şevket sayılabilir. Bu şairler daha çok gazel şâiri olarak tanınmışlarsa da kasîde de söylemişlerdir. Özellikle Urfa, kasîdeleriyle de kendini tanıtmıştır. ⁽⁵⁴⁾

Kasîde, bir maceradan sonra bize gelmiştir. İlk Arap kasîdelerinde kasîde, birkaç kısımdan oluşuyordu. Dolayısıyla şâire değişik şeylerden bahsetmek, yani farklı manzaraların bulunduğu bir minyatür bezemek imkânını veriyordu. Bu ise o kısımları belli konulara tahsis etmek kaideciliğine esneklik getirmeli, şairin muhayyilesine bir uygulama alanı göstermeliydi.

Yüzyıllar içinde bu gâyeye ulaşılmıştı. Kasîde türü bizim edebiyatımıza intikâl ettiğinde birçok tecrübelerden geçmişti.

Büyük Selçukluların ve onların devamı olan Anadolu Selçuklularının resmi dili, dolayısıyla edebi dili de Farsça idi; sultanlara ve devletin ileri gelenlerine sunulan kasîdeler ve diğer edebi türler Fars dilinde yazılıyordu. Katran, Nizâmi, Hâkânî, Zahîr gibi Türk asıllı şâirler böylece Farsça'nın şaheserlerini vermişlerdi. Anadolu Selçuklu Devleti'nin sonuna doğru, Türkçe itibar kazanmaya başlamıştı. Fakat asıl, Osmanlı devletinde devlet dili olarak kabul edilip işlenmiştir. Arap ve Fars dillerine âşinâ, hatta bu iki dilde-özellikle Farsça'da-fevkalâde güzel edebi eserler veren şairlerimiz ihmâl edilmiş ana dillerinde şiir yazmakta hayli güçlük çektiler. Şâirlik yeteneğinin ispatında başlıca belge olan kasîde, diğer şiir türlerinde olduğu gibi dile üstün derecede hâkimiyeti olan şairlerce yazılabilirdi.

O sebeptendir ki edebi dilin iyice teşekkül ettiği XV. yüzyılın 2. yarısına, yani Ahmed Paşa'ya gelinceye kadar zuhûr etmiş olan şairlerin; Ahmedî'nin, Şeyhi'nin ve Atâyi'nin kasîdelerini XVI. yüzyılın tezkirecileri beğenmezler; Ahmed Paşa'yı bizde ilk kasîde şairi olarak takdim ederler. ⁽⁵⁵⁾

⁽⁵⁴⁾ İPEKTEN, Haluk: a.g.e. s.32

⁽⁵⁵⁾ ÇAVUŞOĞLU, Mehmet: a.g.e. s.19.

1.2.3. Türk Edebiyatında Kasîde ve Kasîdenin Günümüz Edebiyatındaki Yeri

Türk edebiyatında kasîdenin başlangıcı oldukça eskidir. XIII. yüzyılda Mevlânâ'nın Divân-ı Kebir'inde 300 kadar kasîdesi vardır. Kasîdeler Farsça oldukları hâlde, Mevlânâ Türk şairlerince çok okunduğu için etkileri büyük olmuştur.⁽⁵⁶⁾

Ehemmiyeti yüzünden divan tertibinde önce münâcât ve na'tlar gelmek üzere en başta yer alan kasîdeler Arap ve Acemlerde olduğu gibi Türk edebiyatında da en üstün örneklerini verdi. Aruzu, Türk dilinin yapısına uydurup bir millî Türk aruzu yaratan şâirlerimiz, kasîdeye de benliklerini damgasını vurdular. Sehi'nin ifadesine göre çağdaşlarından Yetim takma adını kullanan Ali, gemilere ait istilahları zapt ile bunları nazmedip güzel bir kasîde söylemiştir.⁽⁵⁷⁾

XV. yüzyıla gelinceye kadar Türk edebiyatında kasîdede büyük şâir yok gibidir. Âşık Paşa (ölm. 1333) Garibnâme'deki na'tleri ile Ahmedi (ölm. 1413)'nin divanındaki kasîdeleri bu şeklin başlıca örnekleridir. XV. yüzyılın başında yaşayan Ahmed-i Dâi'nin 6 kasîdesi vardır. Germiyanlı Şeyhi (ölm. 1431) gazelde olduğu gibi edebiyatımızda kasîdenin de kurucularından sayılır. Germiyan beylerine ve Osmanlı sultanı Çelebi Mehmed ile Sultan Murad (II)'a 16 kasîde söylemiştir. Karamanlı Nizamî (öl. 1469-73)'nin Divanı'nda 11 kasîdesi vardır. Fatih Sultan Mehmed'in küçük şehzâdesi Cem Sultan (ölm.1495) Kerem kasîdesiyle tanınmıştır. Yine bu yüzyılın büyük şairlerinden Sultan Mehmed'e hocalık, musahiplik sonra da vezirlik eden Ahmed Paşa (ölm. 1497)'nin aralarında "la'l", "güher", "misk", "kâkül-i müşğîn-i dost" ve "kerem" gibi ünlü kasîdeleri de bulunan 31 kasidesi vardır. Ahmed Paşa, devrinde gazeller yanında kasîdelerinde de üstad sayılmıştır. Bir ara padişahın gazabına uğrayarak öldürülmek üzere zindana atıldığında söylediği kerem redifli kasidesi de Cem Sultan'ın ve daha başkalarının kasîdeleri gibi Şeyhi'ye naziredir ve pekçok "kerem" kasîdesinin en ünlüsüdür. Yüzyılın sonunda Necâti Bey'in de (ölm. 1508-9) 26 kasidesi vardır.⁽⁵⁸⁾

Divan şiirinde kasîdenin en güzel örneklerini imparatorluğun her bakımından en parlak çağı olan XVI. yüzyılda buluyoruz. Yüzyılın başında Necâti Bey, Zâti, İshak Çelebi, Hayâli Bey, Bağdadlı Fuzûli Nev'î, Rûhi çâr-ender çârlarıyla ulvi, orjinal nesipleriyle Yahya Bey ve nihâyet Bâki zarif buluşlarla, ince hayallerle ördükleri kasîdelerinde bu türün klasik biçimini

⁽⁵⁶⁾ İPEKTEN, Haluk: a.g.e. s.33.

⁽⁵⁷⁾ Türk Ansiklopedisi: a.g.mad. s.376.

⁽⁵⁸⁾ İPEKTEN, Haluk: a.g.e. s.33.

de tespit etmiş oldular.⁽⁵⁹⁾ Türk kasîdesinde daha çok İran kasîdelerinde olduğu gibi övülen kişinin özellikleri fazlasıyla abartılmıştır. Bunun bir sebebi de Osmanlı İmparatorluğu'nun bu devirdeki büyüklüğü ve zenginliğidir. Kişilerin büyüklüğü, devletin ihtişamı yanında pek sönük kalacağından şâirler her şeyi büyüterek söylemek zorunda kalmışlardır. Bu yüzden Bâkî (ölm. 1600) özellikle kasîdelerinin nesib kısımlarında çok başarılıdır. Bir bahar tasviri yaptığı zaman kasîdeye erişilmez bir zenginlik ve parlaklık verir; âdetâ canlı bir tablo çizer. Hayâlleri zengindir, bir hayâlden ötekine atlar. Ama övgü kısmına geldiğinde gücünü kaybeder, kurulaşır. Bu yüzden ömrünün sonlarında Sultan III. Mehmed adına şeyhülislam olabilmek için yazdığı belli olan kasîdeleri hem çok kısa, hem de ötekileriyle karşılaştırıldığında oldukça değersiz şiirlerdir. Bâkî, 27 kasîde yazmıştır. Devrin bir başka büyük şâiri Hayâlî Bey (ölm. 1556) Defterdar İskender Çelebi ile Sadrazam İbrahim Paşa'ya sunduğu kasîdeleri ile tanınmış ve bu ilişkilerin aracılığıyla padişaha tanıtılmıştır. Rind yaratılışlı bir şairdir. Kasîdelerindeki hayal unsurları mükemmeldir. Fakat Bâkî'nin dilindeki sağlamlık, Hayâlî'de yoktur. Hayâlî Bey 27 kasîde söylemiştir.

Nev'i (ölm. 1598) ise, âlim bir şairdir. Çok kasîde söylemiştir. Divanında 50 kasîdesi vardır. Derbeder yaradılışı yüzünden bulduğu çok güzel hayâlleri, mazmunları olduğu gibi nazma geçirmiş, bunların üzerinde durup işleyememiştir. Rûhî-i Bağdâdi (ölm. 1605) kasîdelerindeki akıcı üslubuyla dikkati çeker.

Dilindeki sadelik ile istihza, kasîdelerinin belli başlı özelliklerindedir. Memduhlarını över gibi görüldüğü zaman bile onlarla eğlendiği sezilir. Rûhi, 24 kasîde yazmıştır. Bu yüzyılın ve edebiyatımızın en büyük şairlerinden olan Fuzûlî (ölm. 1556), kasîde nesiblerinde bazen tabiatı, bazen de iç dünyasının heyecanlarını, aşkını ele alır. Bahar ya da su konularını nesib yaptığı zaman kendi aşkını da anlatır. Devrin padişahlarından başlayarak nişancı, kazasker, beylerbeyi, vezirler ve valilere kadar Bağdad fethine katılan pek çok kişiye kasîde söylemiştir. Divanında 8'i tevhid ve na't, 29'u medhiye 37 kasîdesi vardır. Bunlar içinde en tanınışları "saba", "olur", "hançer", "su", redifli na'tleri, Sultan Süleyman'a sunduğu "gül" kasidesiyle yine aynı padişaha sunulan "Geldi burc-i evliyâyâ pâdişâh-ı nâmdar" tarih mısra'ını taşıyan Bağdat vasfındaki kasîdesidir.⁽⁶⁰⁾

⁽⁵⁹⁾ ÇAVUŞOĞLU, Mehmet: a.g.e. s.19.

⁽⁶⁰⁾ İPEKTEN, Haluk: a.g.e. s.33.

XVII. yüzyılın ilk çeyreğinde Nefî geldiği zaman kasîde kalıbı içinde söylenecek her şey, söylenmiş gibiydi. Nefî, kasîdenin özünde bulunan mübâlağa sanatını bütün imkânlarıyla kullanmakla, fahriyeyi, yani kendini övmeyi, kasîdenin vazgeçilmez unsuru yapmakla yeni bir üslup oluşturmuştur. Ondan sonra hep Nefî modeliyle kasîde yazıldı. Hatta divan edebiyatının tarihe karıştığı XIX. yüzyılın sonuna kadar onun kasîdelerine benzer nazireler söylendi.⁽⁶¹⁾

XVII. yüzyılda yetişen Türk edebiyatının en büyük kasîde şairi Nefî (ölm. 1635)'nin sert, haşin ve coşkun bir yaradılışı vardır. Kasîdede hayâlleri o derece güçlü ve derindir ki çok kere insan mantığını şaşırır. Buna karşı Nefî, en aşırı mübâlağasını bile hafifletecek ya da büsbütün ortadan kaldıracak bir yol bulur; böylece okuyucuyu yadırgatmaz. İran şâirlerinin ,Enveri ve Urfi'nin ve Arap kasîdecilerinden Mütenebbi'nin Nefî üzerinde büyük etkileri olmuştur. İran şâirlerinin hayâl gücü ile Mütenebbi'nin belâgatı ve fahriyedeki ustalığı Nefî'de de görülür. Nefî kendisini o kadar över ki birçok kasîdesinin nesibi, hatta divanının ilk kasidesi olan "sözüm" redifli na'tı bile bir fahriyedir. Nefî kendisini kasîde üstâdı olarak benimsemiş ve örnek tutulmuştur. Divanındaki bütün öteki şiiirlerinden çok yer tutan 59 kasîdesi vardır. Bunlar içinde en tanınmışları "sözüm" na'tı, Sultan Murad'ın atları için söylediği "kasîde-i rahşiyeye'si, Sadrazam Murad Paşa'ya sunduğu "olur" redifli kasidesi, Sultan Murad'a yazdığı musammat "bahâriyye"si, Sultan Murad'ın Lehistan seferine söylediği

"Âferîn ey rüzgârın şehsüvâr-ı safderi
Arşa as şimdengeru tîg-i süreyya-cevheri"

matla'lı kasidesi, Sultan Ahmed medhindeki Edirne'nin kısmını anlatan "şitâiyye"sidir.⁽⁶²⁾

Nefî'nin elinde kasîde nev'i de en başarılı noktasına erişti. Coşkun ilham kaynağına, zengin hayâl kudretine âhenkli bir dile sâhip olan Nefî'nin kasîdelerinin nesib, fahriye ve medhiye bölümleri kendinden önceki şâirlerin bu yoldaki şiiirleriyle ölçülmeyecek kadar bedi'i değer bakımından üstündür. Orjinal tarafını bilhassa yaşadığı çağın savaşlarını, padişahın atlarını, Nasûh Paşa'nın mektubunu vb. tasvir ettiği nesibleri teşkil eder. Şairlik gurûru sebebiyle kendisini, şiiirlerini örnek tuttuğu üstadları Urfi ve Enveri'den bile üstün

⁽⁶¹⁾ ÇAVUŞOĞLU, Mehmet: a.g.e. s.19.

⁽⁶²⁾ İPEKTEN, Haluk: a.g.e. s.40.

gören Nefî'nin kasîdelerinin tes'iri çağdaşlarından başlayarak ölümünden sonra da her edebi nesil ve pek çok şâir üzerinde sürüp gitmiştir.⁽⁶³⁾

Bu yüzyılın bir başka kasîdecisi Şerif Sabri (ölm. 1645) Nefî'den sonra bir başka kasîde şâiridir. Bazı şiirlerinde ahenk bakımından Nefî'ye yetiştiği olmuştur. Fakat Nefî'nin gür sesi yanında hayâl zenginliği anlatımdaki ustalığı Sabri'de yoktur. Düzgün ve tanınan bir sesin altında okuyucuyu umutsuzluğa düşüren bir boşluk bırakmıştır. Yüzyılın kasîde şairleri arasında Sabri'den sonra Âli (ölm. 1648) sayılabilir. Âli de Nefî'nin etkisindedir ve ona olan hayranlığını açıkça söyler. Yüzyılın büyük gazel şairi (ölm. 1666) Nâilî, Divan'ındaki 35 kasidesiyle bile Nefî'nin yanında gölgede kalmış, kasîdede bir varlık gösterememiştir. Yüzyılın sonunda Nâbî (ölm. 1712), gazelde olduğu gibi kasîdede de nazm tekniği mükemmel, her zaman ölçülü ve mantıklı bir şâirdir. Kasîdelerinde nasıl bir girizgâhtan sonra konuya gireceği ortaya attığı fikri nasıl işleyeceği bellidir; bir değişiklik göstermez. Nâbî'nin 7'si dinî 32 kasîdesi vardır.

XVIII. yüzyılın başında büyük musiki ustalarından Yahya Nazım (ölm. 1726), aynı zamanda kasîdeleriyle de tanınmış bir şâirdir. Büyük bir alt tutan, beş kısma ayırdığı Divan'ı hemen bütünüyle na'tlerden meydana gelmiştir. Nazım, edebiyatımızın en çok na't yazar şâiridir. Bu na'tlerin büyük bir kısmı kasîde şeklindedir. Lâle devrinde büyük bir şair olarak tanınan Nedim (ölm. 1730), gazel ve şarkıları yanında kasîdeleriyle de kendini kabul ettirmiştir. Divan'ındaki kasîdeler gözden geçirilince III. Âhmed ve İbrahim Paşa tarafından bu tarz şiirler yazmaya me'mur edildiği anlaşılan Nedim'in kasîdeleri, Nefî'ninkilerden farklı, zengin hayâlleri aksettiren tanıtımlı ifâdeden uzaktır; hayatın zevklerini, tabiat güzelliklerini, aşk hislerini yaşatmıştır ve ustalığını medhiyelerde, fahriyelerde değil, nesib ve tegazzül bölümlerinde göstermiştir. Kasîde şeklinde bir yenilik de yaptı. Divan edebiyatının belli mevzularının belli nazım şekilleri ile yazılması kâidesine bağlı kalmaksızın Sa'd-Âbâd'ın inşası Revân fethi için yazdığı kasîdelerinde şarkı şeklini kullanmıştır. Nedim, Acem şâirlerinden bilhassa kasideleriyle meşhur Urfî'ye, Zahir Faryâbi, Hâkânî, Enverî, Hâfız ve Câmî'ye hayranlığını ifâde ediyorsa da kasîdede üstad tanıdığı, Nefî'dir. Nefî'deki gür sese karşı Nedim'de ince, zarif bir ahenk vardır. Övdüğü kişilere de kendi ince ve coşkunu vermiştir. Divanındaki 38 kasîdenin çoğu, devrin padişahı Sultan Ahmed II'ye, sadrazam

⁽⁶³⁾ Türk Ansiklopedisi: a.g.mad.. s.376.

Şehid Ali Paşa ve Damat İbrahim Paşalara sunulmuştur. Bu kasîdelerinde de Nedîm, gazel ve şarkılarında olduğu gibi herşeyden önce bir İstanbul şâiri olduğunu göstermiştir.

Aynı yüzyılın sonunda Şeyh Gâlib (ölm.1789), gazel ve mesnevideki ustalığı yanında kasîdede de bir varlık gösterebilmiştir. Gâlib, kasîdelerini Mevlânâ Celâleddin, Sultan Veled, Mesnevi şairi İsmail Efendi gibi mesnevi büyükleriyle devrin padişahı Sultan Selim ve kızkardeşi Beyhan Sultan için söylemiştir. Divan'ında 2'si na't 29 kasidesi vardır. Bunlardan başka kasîde şeklinde bayram ve yeni yıl kutlamaları, padişahın Çırağan Sarayı'na gelişi, kumbarahane, dökümhane, kışla gibi yeni binalar yapılmasına tarihler de yazmıştır. Bu tarih kasîdelerinde Sultan Selim yanında bazen Beyhan Sultan'ın da adı anıldığı gibi, yeni bir kasr ve yeni bir selsebil yaptırdığı için Beyhan Sultan'a doğrudan kasîdeleri de vardır.

Yüzyılın sonunda Sünbülzâde Vehbi (ölm. 1809), 54 kasîde ve Fâzıl-ı Enderûnî (ölm. 1810), bir çok kısmı dini konularda olmak üzere 84 kasîde ile en çok kasîde söyleyen şairlerdendir. Fâzıl ve XIX. yüzyıl başında Enderunlu Vâsıf (ölm. 1824), kasîdede Nedim'in yolunu izlemişlerse de kasîdeleri onunkiler yanında sönük kalmıştır. Vâsıf'ın divanında 15 kasîdesi vardır. İzzet Molla (ölm. 1829) da 48 kaside söylediği halde bu nazım şeklinde bir varlık gösterememiştir.⁽⁶⁴⁾

Divan edebiyatımızda kasidelerin münâcât, na't nev'indeki örneklerinin en güzellerini mutasavvıf, tarikat mensubu şairlerimiz vermiştir; bu ehl-i dil şâirlerin eserlerindeki tuttıkları yol icâbı devlet ileri gelenleri hakkında "medhiye, fahriye ve hicviye" lere pek tabi olarak hiç rastlanılmaz. XIX. asır ortalarında hayatta olduğunu bildiğimiz Nakşibendi şeyhlerinden Molla Murad'ın Divan'ı, bir iki muhannes dışında başından sonuna kadar büyük mutasavvıflar, tarikat kurucuları için yazılmış kasîdelerden ibârettir; bu kasîdelerin nesib, girizgâh kısımlarının bulunmayışı, doğrudan doğruya maksada girilişi orjinal taraflarını teşkil eder.

XIX. asırda kasîde, mevzû ve şekil bakımından yeniliklere uğrayarak san'atlı, orjinal örnekler kazandı; önceleri kadar bol mahsuller vermemekle berâber devam etti. Hilmi Divan'ında ahlâk güzellikleri, edep, felek mevzûunda nesibsiz girizgâhsız kasîdelere rastlarız. Tarihçi Atâ'nın babası Mehmed Tayyâr Efendi, II. Mahmud'a, nesibi ve girizgâhı bulunmayan, kuşlara ait istilahları kullanarak yazdığı çok san'atlı, orjinal bir kasîde sunmuştu.

⁽⁶⁴⁾ İPEKTEN, Haluk: a.g.e. s.34.

Mısırâları ilk harflerine göre alfabetik sıralayıp Alâ Tertib-i Hurûf-i Hecâ, kasîde yazarlar da yok değildir. Tanzimat devri şairlerinin yazdıkları kasîdelerin hemen hepsinde nesib ve girizgâh, tegazzül bölümleri yoktur; doğrudan doğruya maksada girilir ve kasîdenin belli mevzularına bağlı kalınmamıştır; kafiye düzeni bakımından kendisine mahsus olanla değil, herhangi bir nazım şekliyle de yazıldığı görülür. Şinasi'nin Reşid Paşa hakkındaki medhiyelerinden biri mesnevi şekliyledir. Hüner göstermek için 1851'de noktasız harflerle, Murassa başlıklı kasîdeleri de bulunan Ziya Paşa, Abdülaziz hakkındaki Culûsiye'sini müseddes şekli ile yazdı. Abdülaziz için Culûsiye'sini, Kâmil Paşa için medhiye, Sâki-Nâme, Kıt'a-i Fahriye gibi mevzû bakımından eski tarzda kasîdeleri bulunan Kemâl'in, bu tarza yeni mevzular kazandırdığı görülür; bir zâtın tasviri mâhiyetindeki şiirini, ahbablarından birine, meşhur Kasîde-i Besâlet'ini başka adı ile Vatan Yahut Hürriyet kasîdesini bu nazım şekli ile yazmışsa da yine mevzû bakımından yeni ve Hâmid'in Kabr-i Selim-i Evveli ziyâretine naziresi mesnevi şeklidir. Hamid'in Merkad-i Fâtih'i Ziyâret başlıklı meşhur şiiri de mesnevi şeklidir. Altı beyitlik Na'tleri Sultan Abdülaziz, Yusuf Kâmil, Midhat Paşa hakkında Sitâyîş adlı uzun kasîdeleri bir Tevhid'i bulunan Recaizâde Mahmud Ekrem'in uzun kasîdelerinde çağdaşlarından farklı husûsiyetleri yoktur. Kasîde mevzûları için yeni nazım şekilleri kullanmakta Muallim Nâci Tanzimatçılar arasında başta gelir; Culûsiye'si, Yevm-i Vilâdet-i Pâdişâhi'si mesnevi, Na't'i, Muharrem dolayısıyla Mersiyeye'si kasîde şeklinde ise de Berlin Sefiri Said Paşa hakkındaki kasîde rime embrasse (sarma kafiye), Sitâyîş-i Pâdişâhi'si rime croise (çapraz kafiye) şekliyle yazılmıştır ve edebiyatımızda Garp nazım şekilleriyle kasîde mevzûndaki ilk şiirleri yazma yeniliği Muallim Nâci'ye aittir. Tanzimat devrinin mevzû bakımından çok değişik bir kasîdesi olarak Mahmud Bey Matbaası hakkında bir medhiye yazıldığını da hatırlayalım.

Tanzimat devri edebiyatının sonlarına doğru, 1883'de Nâbizâde Nâzım tarafından yazılan Fahriye-i Acemâne başlıklı kıt'ada şairlerimizin Fahriye'lere verdikleri kıymet tezyif edilmektedir. Bir iki kasîdesi bulunan Reşad Bey, Kıt'a'sında, kasîdeyi sevmediğinden bahseder. Servet-i Fünûn edebiyatının doğmak üzere olduğu bu yıllarda gençlerin bu gibi fikirler ileri sürmesi, te'siri gittikçe kuvvetlenen Garp edebiyatı tarafdârlığıyla izâh olunabilir. Artık divan nazım şekillerine ait kasîdelerden hemen tamamıyla uzaklaşan, yeni şekillerin bol bol örnekler verdiği bu devirde tabiat, aşk şiirleri için kasîdelerin nesib, tegazzül

bölümlerine ihtiyaç duyulmuyor, zenginleşen mevzûlar, herhangi bir nazım şekli ile yazılabiliyordu. Bu sebeplerden dolayı kasîdelerin en az örnek verdiği devir olarak Servet-i Fünûn'u gösterebiliriz. Tevfik Fikret'in ilk şiirleri arasında Kasîde-i Tercî'ye adlı iki kıtası vardır. Bu devrin kasîde şekliyle bol bol şiirler yazan tek şairi İsmail Safa'dır denilebilir. Abdülhamid'in Dâru's-Şefaka'yı himâyesine alması münasebetiyle Kasîde-i Tarihîye'si, yedi beyitlik Cülûsiye'si, Evkâf-ı Hümâyûn Meclis Reisi Âtîf Bey hakkındaki Mersiye'si bu şekilde yazılmıştır; bir kasîdesinde ise, muhammes şeklini kullandı. Orjinal, yeni tarafı kasîde şekliyle şiirlerine Ahlâk, Kızıltoprak, Bir Mektup, Kardeşim Vefâ'ya, Hastalık Eseri, Bir Gecelik Âlem gibi başlıklar koymasındadır. Yazıldıkları tarihleri belli bu şiirlerin çoğu, Tanzimat edebiyatının son devirlerine, Servet-i Fünûn şiirinin henüz teşekkül etmediği devirlere aittir ve başlıklarına dikkat edilince klasik kasîde mevzûlarıyla hiç alâkası olmadığı; sadece kafîye düzeni bakımından kasîde şeklinde olduğu görülür.

1901'den başlayarak Abdülhamid'in son devirlerinde edebi yazıların neşri resmen men'edildiği yıllarda çıkan gazete ve mecmualarda cülûs ve doğum günü münâsebetiyle yazılmış kasîdelere rastlarız; bunlardan biri, Fuad Köprülü'nün devrinin an'annesine uyarak yazdığı, gazel şeklinde kafiyeli dört bölümden ibâret henüz on beş yaşında iken basılan Cülûsiye'sidir. 1908'den sonra kasîde yazanların başında Fâzıl Ahmed ile Halil Nihad gelir. Fâzıl Ahmed'in Divançe-i Fâzıl î Vâsıf-ı Efâzıl-, Teşâur-i Nefiyâne adlı eserinde, küçümseme değil, mizah maksadıyla, Divan şâirlerimizin hayâl ve ifâdelerini taklit sûretiyle yazılmış, mevzûlarına uygun başlıkları olan, bâzıları mesnevi şeklinde pekçok kasîdeler vardır ki (İst. 1329) bunların bir kısmını, kasîdeler adlı bir bölümü mevcut Hikâyeler, Şiirler, Hicivler ve sâire adlı kitabında da buluruz. (İst. 1931). Milli edebiyat devrinin kasîde şâiri Halil Nihad'dır. Münâcât, Tevhid, Na't, Vahdeddin hakkında Cülûsiye, İran şahının İstanbul'a gelişi münâsebetiyle Berây-i Hoş-Âmedi-i Şâh-i Nevcivân, Atatürk için Kasîde-i Vatan, Abdülhâlik Renda için Mâliye Vekili'ne ithâf başlıklı kasîdelerinden başka, yaşadığı devrin hemen her hâdisesini mevzû aldığı kasîdeleri de pek çoktur; bunlara örnek olarak Maarif Kasîdesi, Nevâle ve Havâle derdi, Cumhuriyet-Nâme, İleri Hâdisesi adlı şiirlerini gösterebiliriz. Pek tabii olarak kasîdenin belli bölümlerini içine almayan, ancak mısraları kasîde şeklinde olan, umûmiyetle nükte ve esprilerle dolu olan bu mizâhi manzûmeleri, onun Mehtâb (ist. 1924), Sihâm-ı İlham (İst. 1921), Âyine-i Devrân (İst. 1925), adlı eserlerinde buluruz. Dil, maârif

vb. muhtelif günlük meselelerimiz üzerinde durduğu yer yer mizah ve hiciv unsurlarını içine alan şekil bakımından mesnevi, Ağaç Kasîdesi adlı bir eseri de vardır. (İst. 1931, 1947). Fâruk Nâfîz'ın mizâhi şiirlerini topladığı Tatlı Sert'te (ist. 1938), Arif Nihad Asya'nın Kubbe-i Hazrâ'sında (Ankara 1967), kasîde şekliyle birçok manzûmeler görürüz. Hayat şartlarının değişmesinin, edebi nevi ve şekillerin inkişâf etmesinin tabi neticesi olarak edebiyatımızda belli mevzûlara ve belli planına göre kasîdeler artık yazılmıyorsa da kasîde nazım şekli hâlâ yaşamaktadır.⁽⁶⁵⁾

Orhan Veli Kanık'ın bu şiiri kasîde nazım şekliyle yazılmasa da Kasîde ismini taşımaktadır.

KASİDE

Elinde Bursa çakısı
Boynunda kırmızı yazma;
Değnek soyarsın akşamlara kadar,
filya tarlasında.
Ben sana hayran.
Sen cama tırman

ORHAN VELİ KANIK

Ahmet Necdet Sözer'in Ay Kasidesi, günümüz şiirinde kaside nazım şekline iyi bir örnektir:

AY KASİDESİ

Biz biz idik biz olduk / görmeyene göz olduk
Güneşin terkisinde geceye gündüz olduk.

Kış geldi yaz dediler / bahara güz dediler
Sözcüklerle seviştik / şiir-söz'e giz olduk.

Ağaçtık ağamadık / buluttuk yağamadık
Ayın beri yüzünde yağmursuz deniz olduk

Ay gitti yıldız gitti / gece ne çabuk bitti
Sessizlik Denizi'nde piştik eksiksiz olduk

Hep'le hiç'e büründük / varlık diye göründük
Yokluğun sarnıcıydık / belli belirsiz olduk

⁽⁶⁵⁾ Türk Ans.: a.g.mad. s.376-377.

Biz siz idik biz olduk / büyü bir yüz olduk
Gizimizi çözdüler : Ayda kalan iz olduk.

Aşağıdaki şiir de kasîde nazım şekliyle yazılmamıştır; fakat isminden dolayı çalışmamıza almayı uygun gördük.

KASİDE

Ay karanlık gibi durma öyle gel
Sensiz bir şey duyulmuyor sevişmemizden

De ki halkın gözleri al gelincik sürüyor
Uğrular geçiyorken güz şölenlerinden

Bu hüznler benim mi diye baktım ki tamam
Akıyor yakut bir ıssızlık kentlerimizden

Yanardı mürted lambası ta sabaha değin
Karanlık kilimlerin kan işlemesinden

Hilmi Elbet sürersin günleri bir yangına
“Ateş kesilir geçse saba gülşenimizden”

HİLMİ YAVUZ

Bu çok uzun olan nazım şekli tanzimat şâirlerimizin de devam ettirdiği bir nazım şeklidir. Akif Paşa'nın kasîdesi buna örnektir:

Kasîde

Cân verir âdeme endîşe-i sahbâ-yı adem
Cevher-i cân mı aceb cevher-i mînâ-yı adem

Çeşm-i im'an ile baktıkça vücûd-ı ademe
Sahn-ı cennet görünür âdeme sahrâ-yı adem

Galat ettim ne revâ cennet teşbîh etmek
Başkadır nîmet-i âsâyiş-i me'vâ-yı âdem

Tutalım anda da olmuş ni'am-ı gûnâgûn
Öyle muhtâc-ı tenâvül müdür âlâ-yı adem

Kimse incinmedi vaz'ından anın zerre kadar
Besledi bunca zaman âlemi bâbâ-yı adem

Var ise andadır ancak yoğ ise yoktur yok
Râhat istersen eğer eyle temennâ-yı adem

Ne gam u gussa ne renc ü elem ü bîm ü ümîd
Olsa şâyeste cihan cân ile cûyâ-yı adem

Yok dedikçe var olur yok mu garâbet bunda
Nâm-ı hestî mi nedir hall-i muammâ-yı adem

Etse bir kerre telâtum hep eder kevneyni
Garka-i mevc-i fenâ cûşîş-i deryâ-yı adem

Mâder-i dehr mevâlîdi ki durmaz doğurur
Der-kenâr etmek içindir ki anı bâbâ-yı adem

Çarhın evlâdını baştan çıkarır dâye-i dehr
Etmese terbiye sık sık anı lâlâ-yı adem

Herkesin kısmeti yoktan gelir amma bilmez
Yeri var âleme men eylese selvâ-yı adem

Merdümî neş'et-i Âdem'de yok oldu gitti
Vechi var dense benî Âdem'e ebnâ-yı adem

...

Aşağıda Namık Kemal'in Hürriyet Kasidesi'nden bir bölüm vardır:

...

Biz ol nesl i kerîm-i dûde-i Osmâniyânız kim
Muhammerdir serâpâ mâyemiz hûn-i şehâdetden

Ne gam pür âteş-i hevl olsa da gavgâ-yı hürriyyet
Kaçar mı merd olan bir cân için meydân-ı gayretten

Kemend-i cân-güdâzı ejder-i kahr olsa cellâdın
Müraccahdır yine bin kerre zencir-i esâretten

Felek her türlü esbâb-ı cefâsın toplansın gelsin
Dönersem kahpeyim millet yolunda bir azîmetden

Anılsın mesleğimde çektiğim cevr ü meşakkatler
Ki ednâ zevki âlâdır vezâretten sadâretten

Vatan bir bîvefâ nâzende-i tannâze dönmüş kim
Ayırmaz sâdikân-ı aşkını âlâm-ı gurbetden

Müberrâyım ricâ vü havfden indimde âlîdir
Vazîfem menfaatden hakkım ağrâz-ı hükümetden

Civânmerdân-ı milletle hazer kavgâdan ey bîdât
Erir şemşir-i zulmün âteş-i hun-ı hamiyyetden

Ne mümkün zulm ile bîdâd ile imhâ-yı hürriyyet
Çalış idrâki kaldır muktedirsensin âdemiyetden

Gönülde cevher-i elmasa benzer cevher-i gayret
Ezilmez şiddet-i tazyîkden te'sîr-i sıkletden

Ne efsunkâr imişsin âh ey dîdâr-ı hürriyyet
Esîr-i aşkın olduk gerçi kurtulduk esâretten

Senindir şimdi cezb-i kalbe kudret setr-i hüsn etme
Cemâlin tâ ebed dûr olmasın enzâr-ı ümmetden

Ne yâr-ı cân imişsin ah ey ümmîd-i istikbâl
Cihâmı sensin âzâd eyliyen bin ye's ü mihnetden

Senindir devr-i devlet hükmünü dünyâya infâz et
Hudâ ikbâlini hıfz eylesin her türlü afetden

Kilâb-ı zulme kaldı gezdiğin nâzende sahralar
Uyan ey yareli şîr-i jiyan bu hâb-ı gafletden

NAMIK KEMAL

Pekçok değerli çalışması olan Şahin Uçar'ın (d.1949) klasik tarzda bir mürettep divanı vardır. Şeydâ Dîvânı isimli eserindeki kasidelerini; kasîde nazım şekline örnek olması bakımından çalışmamıza ekledik:

Kasîde der tevhid-i hazret-i bâri:

Gül faslı gelip oldu gönül bülbül-i şeydâ
Hem başladı efgâne görüp bir gül- ra'nâ

Gül aşgına eylerse anâdil bu figânı
Ey gonca-i ra'nâ ne için sende bu sevdâ

Çün bülbül-i şeydâ güle etdikçe temennâ
Gül bülbüle eyler nice min türlü müdârâ

Bildim nedir esbâb-ı temâyül sana ey gül
Sen kim olasan hüsn ile mümtâz ü müberrâ

Düşmezdi gülün pâyine bir lahza şegâyig
Min secdesi var nâfe-i yâr aşkına illâ

Min nergis ü gül eyledi etrâfi müzeyyen
Min ba'di hemân şâd olasın âşig-ı şeydâ

Dil çünkü gül eyledi şefgatile teveccüh
Gül bergi gibi titreyip âh eyledi imlâ

Gülşen ki safâ-bahş olar âşıglara ey dil
Servî bu gönül mülküne çekmiş yine tuğrâ

Serhoş bu cihan halgı gadeh döndüğü demdir
Bülbül dahi serhoş ki açılmış gül-i zîbâ

Dil havf ü recâ eyleyüben gıldı nidâ ki
Gönlüm yine müştâk-i füyûzât-i temâşâ

Vuslat günü bed-mest idi rûhum yine cânâ
Aşgın ile mestem ki ayırmaz gönül aslâ

Aşgın gadehin men senin içdikçe susar can
Sâgar ne boşalmış ne de ganmış gönül ammâ

Men ki seni andıkça figân eylerem ey yâr
Bir dem gelesen gönlüme pinhân ü hüveydâ

Eyler dil-i şeydâ seni tenzih ile her bâr
Cevr eylediğinçün sana senden dahi şekvâ

Çokdur dil-i zârın sana ey yâr niyâzı
Lâkin ne aceb kim edebilmez sana inhâ

Cânâ senin aşgın meni sahrâlara saldı
Devrân bu gılmış meni mecnun seni leylâ

Gayri bu gönül eylemez ağyâre müdârâ
Minba'd gönül eylesin ol yâre temennâ

Çün bülbül-i şeydâ da bu âhenk ile şerhoş
Yâr eyledi güçlende gül-i sürhe tecellâ

Aks eyledi her berg-i çemen içre cemâli
Yûsûf gibidir gül nitekim lâle züleyhâ

Çün yâri nikab açsa yakar âşığı nûru
Lutf eylemiş olmuş bu mecâz-i gül-i hamrâ

Bildim kil ü hâk ol güle bâis olabilmez
Ârâyîş-i gülzare gül açmışdı dil-ârâ

Gül remz-i cemâl-i gül-i ruhsârı o yârin
Ol yâr-i cemâl-i gül-i vahdet gibi yektâ

Bir gonca gibi râzını ifşâ ederek bes
Herşey bu cihanda seni eyler maña îmâ

Gördüm netekim hüsnünü bir gül gibi ey yâr
Bir gül açarak güldü gönül pâk ü musaffâ

Min kevkeb ü eflâki yaratdın mütenâsib
Takdın yine sen gerden-i eflâke süreyyâ

Bilsen ki senin birliğine men de delîlem
Mâni olamaz vahdetime kesret-i âzâ

Bir sun-i kemâli meni ihyâ eden Allâh
Bir lutfu nasib eylemek inşâd-ı muallâ

Zikr eyle de allâhı gönül aşk ile billâh
Ver galbe cilâ rûha gıdâ derde müdâvâ

Ma'ni-i kelâm şâhid-i mazmûn-i hüdâdır
Gönlüm sadefinden olur azrâ gibi peydâ

Ey âşig-ı şeydâ ola makbûlü niyâzın
Hayr eyleye encâmını Allâh'ü teâlâ⁽⁶⁶⁾

ŞAHİN UÇAR

1.3. Kasîdenin Bölümleri

Kasîdenin bölüm sayısı ile ilgili farklı görüşler vardır. Bazı kaynaklar 4, bazı kaynaklar 6, bazıları 5 olduğu ve görüşündedirler. Kasîdenin 6 bölümden oluştuğu görüşü daha yaygındır. Bu bölümler şunlardır:

1. Nesib ya da Teşbîb
2. Girizgâh ya da Giriz
3. Medhiye
4. Tegazzül
5. Fahriye
6. Duâ

1.3.1. Nesib ya da Teşbîb

Kasîdenin girişi ve şiir yönünden en ağır basan bölümüdür. Bazı kaynaklar nesible teşbîbin ayrı iki bölüm olduğunu ileri sürerler. (Eğer sevgiliden bahsediliyorsa nesib, tabiattan bahsediliyorsa teşbîb olur.) Nesib bölümü genellikle 15-20 beyit kadar olur. Kasîdede asıl amaç, bir büyüğü övmektir. Fakat, şair doğrudan doğruya övgüye başlamaz. Nesib bölümünde bir betimlemeyle (tasvir) başlamak ister. Nesibin konusu çok çeşitli olur. Genellikle bahar, kış, gece, savaş alanı, at, bir güzelin anlatılması betimlenmesi gibi konulardır. Fakat, bu betimlemeler gerçekten uzak, soyut doğa betimlemeleridir.

⁽⁶⁶⁾ UÇAR, Şahin: *Şeyda Divanı*, Akçağ Yay., Niğde 1997.

Kasîdeler genellikle nesibin konusuna göre adlandırılır. Kimi zaman da redifi, eğer redif yoksa uyağına göre ad verilir. **Nesib bölümünde anlatılan konulara göre kaside çeşitleri şöyledir:**

a. Bahâriye ya da Rebîiye

Nesib bölümünde baharın anlatıldığı kasîdelere denir. Baharın güzelliği, çiçekler türlü benzetmelerle çok soyut bir biçimde anlatılır. Aşağıdaki beyit Bâki'nin Ali Paşa için yazdığı bahâriyenin nesib bölümünün ilk beytidir.

"Rûh-bahş oldu Mesîha-sıfat enfas-ı bahâr
Açtılar didelerin hâb-ı ademden ezhâr"

b. Şitâiye

Nesib bölümünde kışın anlatıldığı kasîdelere denir. Özellikle yalnız "kar"dan bahsederse berfiye adını alır. Aşağıdaki beyit, Nedim'in III. Sultan Ahmet için yazdığı şitâiyenin nesib bölümünün ilk beytidir:

"O rütbe etti bu keskin soğuk zemine eser
Miyân-ı cûyda gömgük kesildi nîlûfer"

c. Ramazaniye

Ramazan dolayısıyla yazılan ve nesibinde ramazanı türlü yönleriyle anlatan kasîdelerdir. Divan şâirleri içinde en çok ramazaniye yazan, Enderunlu Fâzıl'dır. Ramazaniler içinde en ünlüsü ve güzeli Sâbit'in, Sadrazam Baltacı Mehmet Paşa'ya yazdığı ramazaniyedir. Aşağıdaki beyit, bu kasîdenin nesib bölümünün ilk beytidir.

"Yevm-i şek niyyetine şîre sıkarken yârân
Sıkboğaz etti basıp şahne-i şehri ramazân"

d. İydiye

Bayramlarda sunulan kasîdelere denir. Şâir bayram dolayısıyla, kasîdesine bir başlangıç yapar ve sunduğu kişinin bayramını kutlar. Aşağıdaki beyit, Nedim'in Damat İbrahim Paşa'ya sunduğu ıydiyenin ilk beytidir.

İydin mübârek olsun eyâ âsaf-ı cihân
Gelsin edeble pâyına bûs etsin âsûmân

e. Nevrûziye

Nevruziye dolayısıyla yazılan kasîdelerdir. Nevruz, güneşin koç borcuna girdiği gündür ve Rûmi martın dokuzuna rastlar. Bahar başlangıcı ve Celâli takvimine göre de yılbaşısıdır. İranlıların kutladıkları bu gün, sonradan Türklere de geçmiştir. Râmi Paşa'nın oğlu Refet Bey'in Damat İbrahim Paşa'ya sunduğu nevrûz redifli uzun kasîdenin ilk beyti şöyledir:

Hayât-ı taze verip dehre makdem-i nevrûz
Haşâ erişti meşâm-ı deme dem-i nevrûz

f. Rahşiyeye

Nesib bölümünde atın anlatıldığı ve övüldüğü kasîdelere denir. Aşağıdaki beyit, Neff'nin IV. Murat'a sunduğu rahşiyenin nesib bölümünün ilk beytidir. IV. Murat'ın atları çok abartılarak övülmüştür.

Bâreka'llah zihi rahş-ı hûmâyun-sîmâ
Ki komuş nâmını sultân-ı cihan bâd-ı sabâ

g. Hammâmiye

Nesib bölümünde hamamın ve hamamdaki bir güzelin anlatıldığı kasîdelere denir. Aşağıdaki beyti Nedim'in Damat İbrahim Paşa için yazdığı hammâmiyenin nesib bölümünün

ilk beytidir. Nedim bu kasîdesinde hamamda karşılaştığı bir güzelle konuşmaktadır. Kasîde içinde çok zor olan bu türlü karşılıklı konuşmayı ilk kez Nedim deneyerek bu yolda bir yenilik göstermiştir.

"Sepîde dem ki olup dîde hâbdan bîdâr
Hurûşa başladı nâ-gâh serde derd-i humâr

Bunlardan başka kasîdelerin nesib bölümünde devlet büyüklerinin yaptırdıkları köşklerin anlatıldığı kasîdelere dâriye; padişahın tahta çıkışı dolayısıyla yazılan kasîdelere cülûsiye; padişahlarla öteki devlet büyüklerinin savaş ya da herhangi bir amaçla gittikleri yerlerden dönmeleri üzerine yazılan kasîdelere kudûmiye ya da istikbâliye; bir kalenin bir ülkenin fethi dolayısıyla o yerin fâtihiye sunulan kasîdelere fethiye; savaşın sonunda imzalanan antlaşma ve sağlanan barış dolayısıyla yazılan kasîdelere de sulhiye denir.

Kimi kasîdelerin nesib bölümünde şehir tasviri de yapılmıştır. Bağdat'ın alınması üzerine Fuzûlî'nin Kanuni Sultan Süleyman'a sunduğu:

"Munşi-i kudret ki çekmiş hâme-i hikmet-nigâr
Safha-i eyyâma kılmış sebt-i vasf-ı her diyâr

matla'lı kasîdesi Bağdat şehrinin tasviriyle başlar.

Nedim'in Damat İbrahim Paşa için yazdığı, İstanbul'un tasviriyle başlayan kasîdenin nesib bölümünün ilk beyti şöyledir:

Bu şehri-i Stanbûl ki bî-misl ü bahadır
Bir sengine yek-pâre Âcem mülkü fedâdır

Kimi kasîdelerin nesib bölümü, ahlâki ve felsefi bir konuya ayrılmış olabilir. Neff'nin IV. Murat için yazdığı aşağıdaki ilk beyti bulunan kasîdenin nesib bölümü tâlihten ve felekten şikâyetlerle başlamaktadır:

Nedir ehl-i dile bu cevri firâvân-ı felek

Alıver dâdımız ey dâver-i devrân-ı felek

Bunlardan başka nesibde düğünlerden bahseden kasîdelere sûriyye, görevden alınmanın işlendiği kasîdelere azliye, tahta oturmanın işlendiği kasîdelere cülûsiye, attan bahseden kasîdelere rahşiye, kılıçtan bahseden kasîdelere tigiye denir.

Rediflerine Göre Kasîdeler

Kasîdeler rediflerine göre de adlandırılır. Böyle kasîdelere genellikle redif olarak gül, sümbül, lâle, benefşe, güneş, âfitâb, su (âb), tîğ, kalem gibi sözcükler seçilmiştir. Bu kasîdelerin nesibleri, redif olarak seçilen sözcüğün anlamıyla ilgili konuda yazıldığı gibi, öteki bölümlerde de redifin anlamıyla ilgili kavram ve benzetmeler bulunur.

a. Verdiye (Gül Kasîdesi)

Aşağıdaki beyit, Fuzûlî'nin Kanuni Sultan Süleyman için yazdığı kasîdenin nesib bölümünün ilk beytidir.⁽⁶⁷⁾

Çıktı yaşıl perdeden arz eyledi ruhsâr gül

Sildi mir'ât-ı zamir-i pâkten jengâr gül⁽⁶⁸⁾

b. Sünbülüye (Sünbül Kasîdesi)

Aşağıdaki beyit, Bâkî'nin Mehmed Çelebi için yazdığı kasîdenin nesib bölümünün ilk beytidir:

Urunup farkına bir tâc-ı mücevher sünbül

Oldu iklim-i çemen tahtına server sünbül

c. Şemsiye (Güneş Kasîdesi)

Aşağıdaki beyit Ahmet Paşa'nın Fatih Sultan Mehmet için yazdığı kasîdenin nesib bölümünün ilk beytidir:

⁽⁶⁷⁾ DİLÇİN, Cem: "Kasîde", **Örneklerle Türk Şiir Bilgisi**, TDK Yay., Ank., s. 139.

⁽⁶⁸⁾ ŞENYURT, Aytan: "Gül Kasîdesi Üzerine", **Türk Edebiyatı Dergisi**, S.320. s.59.

Taht urup tâk-ı felekte husrev-i hâver güneş
Giydi nârencî kabâ urundu nûr efser güneş

d. Kelâmiye (Sühan Kasîdesi)

Nesib bölümünde "söz"ü konu olarak alan, sözün değer ve önemini anlatan kasîdelere denir. Bu yolda yazılmış kasîdelerin en ünlüsü, Sünbülzâde Vehbi'nin Sadrazam Halil Paşa için yazdığı kelâmiyedir. Bu kasîdede zamanın değersiz şâirleri yerilmekte ve onlara şiirin ne yolda yazılabileceği hakkında öğütler verilmektedir. Çağın şiir ve edebiyat anlayışıyla ilgili özgün sayılabilecek düşünceler bulunan bu kasîdenin ilk iki beyti şöyledir:

Sühan oldur ki ola âyet-i kübrâ-yı sühan
Yazıla safha-i i'câzda âlâ-yı sühan

Şâir oldur ki anın kalbine Hassân gibi
Nefha-i rûh-ı emin eyleye likâ-yı sühan

e. Kalemîye

Nesib bölümünde "kalem" in niteliklerini anlatan kasîdelere denir. Aşağıdaki beyit, Neşâti'nin Reisü'l-küttap Şamizâde için yazdığı kalemîyenin nesib bölümünün ilk beytidir:

"Kalem ki vesme-keş-i nev-ariûs-ı ma'nâdır
Hemişe zîb-dih-i hacle-gâh-ı inşâdır

Aşağıdaki beyit, Fuzûli'nin Reisü'l-küttap Celalzâde Mustafa Çelebi için yazdığı kalemîyenin nesib bölümünün ilk beytidir:

Meğer kılıur rakam-ı vasf-ı hatt-ı yâr kalem
Ki hatt-ı yâr kimi oldu müşg-bâr kalem

Son harfe göre kasîdeler

Kasîdeler bir de kafiye mısrasının son harfine göre de adlandırılırdı: râiyye, mimiyye, lâmîye, mûniye, tâiye.⁽⁶⁹⁾

Bazı kasideler de sunulduğu şahsın ismiyle anılır: Reşid Paşa kasîdesi gibi.⁽⁷⁰⁾

Nesib bölümü, şairin genel kültürünü sergilemesine en uygun ve kasidede oldukça uzun bir bölümdür.⁽⁷¹⁾

1.3.2. Girizgâh veya Giriz

Kasîdelerin nesib bölümünden medhiye bölümüne geçerken söylenen beyit ya da beyitlere denir. Bu beyit, iki bölümü birleştiren bir basamak görevindedir. Giriz-gâh beyti, gelişi güzel söylenmez. Yeri getirilerek, uygun nükteli bir sözle övgüye başlandığı belirtilir. Özellikle Nedim, kasîdelerinin girizgâh beyitlerinde nükteli, zekice buluşlarıyla üstün başarı sağlamıştır.

Nedim, Ali Paşa için yazdığı:

Başlayıp cûşişe tab'ımda mezâyâ-yı sühan
Mevc-hîz oldu yine lücce-i deryâ-yı Aden

matla'lı kasîdesinin nesib bölümünden medhiye bölümüne şu nükteli giriz-gâh beyitleriyle geçmiştir:

Gâh ol şûhu gehi tab'ını vasf eylemeden
Bilirim kasdını bi'llâh Nedimân'ın ben

Olmak ister yine bir tavr-ı nev-âyin üzre
Vasf-ı Pâşâ-yı Feridun-haşeme tarh-efken

⁽⁶⁹⁾ DİLÇİN, Cem: a.g.e. s.139.

⁽⁷⁰⁾ Meydan Laorusse, a.g.mad. s.53

⁽⁷¹⁾ ÇAVUŞOĞLU, Mehmet: a.g.e. s.21.

1.3.3. Medhiye

Kasîdenin sunulduğu kişinin övüldüğü bölümdür.⁽⁷²⁾ Şair medhiye bölümünde sultanlık, vezirlik, müftülük gibi yüksek makamlardan birinde bulunan kişinin o makamın gerektirdiği erdemlerin en yücesine sâhip olduğunu söyler, böylece onu övmüş, fakat diğer taraftan o erdemlere gerçek anlamda sâhip olmya da teşvik etmiş olurdu. Bunlar adâlet, bilgelik, eliaçıklık, düşkünleri korumak, sanat ve bilim adamlarına el uzatmak, merhamet, cesaret gibi her türden idârecide bulunması mutlak gerekli niteliklerdi.⁽⁷³⁾ Bu övgü, lutfu, cömertliği, adâleti, kuvveti, haşmetiyle tanınmış tarihi ve efsanevi kahramanlarla karşılaştırılarak yapılır.⁽⁷⁴⁾

Bu arada bir cimriyi cömert, bir zâlimi merhametli, elini kılıç kabzasına dokundurmamış birini en büyük kahraman diye târif etmek gibi tuhafliklar da az değildi. Bir şairin göz göre göre gülünç olmak istemeyeceğini kabul etmek, akla ve mantığa uygundur. Dolayısıyla istisnaları saklı tutarak, bu tuhaflikları yapan şâirlerin devlet adamlarında ideal nitelikler aradığını veya onları adı geçen ideal nitelikleri edinmeye teşvik ettiğini kabullenmek herhalde pek de yanlış olmayan bir davranıştır.⁽⁷⁵⁾ Bu bölümün şiir yönü zayıftır; dil, öbür bölümlere göre daha ağırdır.

Aşağıdaki beyit, Bâki'nin Kanuni Sultan Süleyman için yazdığı kasîdenin medhiye bölümünün ilk beytidir.

Bâlâ-nîşîn-i mesned-i şâhân-ı tâc-dâr
Vâlâ-nîşân-ı ma'reke-i arsa-i keyân

1.3.4. Tegazzül

Tegazzül, "gazel söyleme, gazel tarzında şiir yazma" anlamına gelir. Kasîdelerin içinde, genellikle medhiye bölümünden sonra, bir fırsatını düşürüp aynı ölçü ve uyakta bir gazel söylemektir. Şâir, duruma uygun bir beyitle gazel söyleyeceğini önceden haber verir.

Neşâti, Müsâhip Mustafa için yazdığı kasîdesinin tegazzül bölümüne şöyle başlar:

⁽⁷²⁾ DİLÇİN, Cem: a.g.e. s.153.

⁽⁷³⁾ ÇAVUŞOĞLU, Mehmet: a.g.e. s.22.

⁽⁷⁴⁾ DİLÇİN, Cem: a.g.e. 153.

⁽⁷⁵⁾ ÇAVUŞOĞLU, Mehmet: a.g.e. s.22.

Mutrib-i hâme alıp sâz-ı hayâli deste
Yine sad şevk ile mızrâb-zen-i ma'nâdır

Kimi zaman, kasîde tegazzülle de başlayabilir. Bu durumda kasîdede nesib bölümü bulunmaz. Gazelden sonra yine medhiyeye geçilir. Nefî'nin Sadrazam Murat Paşa için yazdığı kasîde, tegazzülle başlar. Nedim'in III. Ahmet için yazdığı bir bahâriye de tegazzülle başlar.

1.3.5. Fahriye

Fahriye, kasîde içinde şâirin kendini övdüğü bölümdür. Medhiye bölümünde olduğu gibi burada da şâir abartmalı olarak kendini İran'ın ünlü şairleriyle karşılaştırarak över. Şiirin ve şâirlik gücünün onlardan üstün olduğunu söyler. Böyle söylemekle de kasîde sunulan kişinin, sıradan bir şâirce övülmediğini, şiirin ve şâirliğin değeri yüksek bir şâirce övüldüğünü anlatmak ister.

Kasîde fahriyelerinde en çok başarı göstermiş şâir, Nefî'dir. Nefî, kendisiyle birlikte şiiri ve şâirliği de yüce ve saygıdeğer bir sanat olarak övmüştür.

Nefî'nin III. Ahmet için yazdığı "bulur" redifli kasîdenin fahriye bölümünün ilk beyti şöyledir:

Ne vücûd-ı bî-nazirin gibi bir memdûh olur
Ne benim gibi senâ-kâra felek akran bulur

Nefî fahriyeye çok düşkündür. II. Osman için yazdığı "benim" redifli kasîdesine fahriye ile başlamıştır.⁽⁷⁶⁾

Fahriyede şâir, ne kadar ince hünerli, bilgili olduğunu söyleyerek övgüsünün değerini arttırır. Fahriyede şâir, övdüğü kişiye bir münâsebetle kendi hâlerinden, maddî sıkıntılarından,

⁽⁷⁶⁾ DİLÇİN, Cem: a.g.e. s.159.

hak ettiği halde himâye görmeyişinden söz ederek, bir şekilde maddi ve manevi yardım istediği bu da bir nevi kendini övmektir.⁽⁷⁷⁾

1.3.6. Dua

Kasîdenin son bölümüdür. Birkaç beyit olur. Şair burada övdüğü kimsenin başarılı, uzun ömürlü ve iyi talihli olması yolunda iyi dileklerde bulunarak dua eder. Dua bölümüne geçtiğini şâir, uygun bir sözle belirtir.

Nefî'nin III. Ahmet için yazdığı "bulur" redifli kasîdesinin dua bölümünün ilk beyti şöyledir:

Söz tükendi başla ey Nefî du'âya sıdk ile
Çünkü âdettir du'â ol dem ki söz pâyân olur⁽⁷⁸⁾

Bazı şairler de arada sırada kasîdeyi ahlâki düşüncelerle sona erdirirler.⁽⁷⁹⁾

Yukarıda ana çizgileriyle belirtmeye çalıştığımız bölümlerin hepsinin birden içinde bulunduğu kasîdeler çoktur. Şairin nesib kısmını geçerek doğrudan övgüye başladığı, gazel yerine bir teccid-i matla' ile yetindiği, hatta ikisini de terk ettiği, övme veya acındırma biçiminde de olsa kendisinden hiç söz etmediği kasîdeler vardır. Şurası muhakkak ki medhiye ve dua bölümleri kasîdelerden hiç eksik olmamıştır. Duâdan önce bazen tegazzülde fakat herhalde son kısımlarda bir yerde şâir mahlasını zikreder, yani kasîdeye imzasını atar ki buna tâc adı verilirdi. Bir de okuyucunun edebi bilgisine, zevkine göre en güzel diye kabul ettiği beyit vardır ki buna da beytü'l kasîd denilirdi.⁽⁸⁰⁾

Genellikle iki eşit parçaya bölünebilen, kalıplarla yazılan ve iç uyakları bulunan kasîdelere musammat kasîde denir. Nefî'nin IV. Murat için yazdığı ünlü bahâriyesi musammat bir kasîdedir. Bu kasîdenin ilk beyti, şöyledir:

Esti mesim-i nev-bahâr açıldı güller subh-dem
Açsın bizim de gönlümüz sâki meded sun câm-ı Cem⁽⁸¹⁾

⁽⁷⁷⁾ ÇAVUŞOĞLU, Mehmet: a.g.e. s.22.

⁽⁷⁸⁾ DİLÇİN, Cem: a.g.e. s.156.

⁽⁷⁹⁾ GÜZEL, Abdurrahman: a.g.e. s.499.

⁽⁸⁰⁾ ÇAVUŞOĞLU, Mehmet: a.g.e. s.22.

⁽⁸¹⁾ DİLÇİN, Cem: a.g.e. s.163.

Yazılış maksadına göre kasîdeler

Ölmüş kimselere de kasîde yazılırdı. Öldükten sonra da hakkında kasîde yazılanlar ilk dört halife (Şiîlere göre ise yalnız bunların sonuncusu Hz. Ali) ile, özellikle Hz. Mevlânâ gibi büyük din ve tasavvuf adamlarıdır (farklı bir bilgi). Kasîde, Tanrı'nın azâmetini ve tekliğini anlatma konusunda yazılmışsa buna "tevhid" denir. Tanrı'ya hitâben olursa buna münâcât denir. Hz. Peygamber'i övme yolunda yazılan kasîdelere na't denir.⁽⁸²⁾

Devlet büyüklerini övmek için yazılanlara medhiye, padişahın tahta oturmasını kutlamak için yazılanlara cülûsiye, birini kötölemek için yazılanlara hicviyye denir. Şâirler, bazen övdükleri kişiyle ilgili bir olayın, yaptırdığı bir yapının tarihini de söylerler. Bunlar da tarih kasîdesi adını alırlar.

Bu konuların dışında kasîde nazım şekliyle başka konular da işlenmiştir. Çok az görülmekle birlikte daha çok mesnevilerde işlenen konularda yazılmış olan bu kasîdelerin bazılarına ad da verilerek küçük bir eser sayılmışlardır. Ahmed Fakik (ölm. 1221)'in 120 beyitlik tasavvufi ve ahlâki konuları işleyen Çarhnâme'si, Fuzûli'nin İran şairi Hâkânî'nin Bahrû'l-ebrâr'ına nazire olarak söylediği Enisü'l-kalb adlı Farsça kasîdesi, Nefi'nin Tuhfetü'l-Uşşâk'ı bu tür kasîdelerdendir.⁽⁸³⁾

Kaside-i sulhiye: Padişahı buyruğu ile savaştan barışa geçilmesi üzerine yazılan kasîde

Kaside-i tebrikiyye: Devlet ileri gelenlerden birine, yeni görev alınması, mevkiinin yükseltilmesi vb. değişiklikler dolayısıyla tebrik etmek amacıyla yazılan kasîde

Kaside-i tevdiye: Sevilen kimseden ayrılma dolayısıyla yazılan kasîde.⁽⁸⁴⁾

Suriye: Düğünlerden bahseden kasîde

Azliye: Görevden alınmayı anlatan kasîde

Rahşiye: Attan bahseden kasîde

Tigiyiye: Kılıçtan bahseden kaside

Bundan başka kimi kasideler dini, tasavvufî, hikemi, felsefî, destânî, tahkiyevi, didaktik nitelikte olabileceği gibi hicviye, mersiye, yahut mektup türünden bir manzume de olabilir.⁽⁸⁵⁾

⁽⁸²⁾ Yeni Hayat Ans. "Divan Edebiyatı mad." C.2, s.1058.

⁽⁸³⁾ İPEKTEN, Haluk: a.g.e. s.29.

⁽⁸⁴⁾ Meydan Larousse a.g.mad.s.53.

⁽⁸⁵⁾ Büyük Türk Klasikleri, a.g.mad. C.1, s.244.

Şimdiye kadar verdiğimiz bilgileri somutlaştırarak bir örnek verelim. Aşağıdaki kasîde Bâkî'nin Ali Paşa'ya yazdığı kasîde olup kasîdenin bölümlerini göstermek açısından iyi bir örnektir:

Der-sıfat-ı bahâr ve midhat-i Ali Paşa-yı kâmkar

Matla

1. Rûh-bahş oldu Mesihâ-sıfat enfâs-ı bahâr
Açdılar dîdelerin hâb-ı ademden ezhâr
2. Tâze cân buldı cihân erdi nebâtâta hayât
Ellerinde harekât eyleseler serv ü çenâr
3. Döşedi yine çemen nat'-ı zümürüd-fâmın
Sîm-i hâm olmuş iken ferş-i harîm-i gülzâr
4. Yine ferrâş-ı sabâ sahn-ı ribât-ı çemene
Geldi bir kâfile kondurdu yüki cümle bahâr
5. Leşker-i ebr çemen mülkine akın saldı
Turma yağmada meger niteki bagi Tatar
6. Farkına bir nice per takınur altun telli
Hayl-i ezhâra meger zanbak olupdur serdâr
7. Dikdi leşgergeh-i ezhâra sanavber tuğın
Haymeler kurdı yine sahn-ı çemenden eşcâr

Nesib veya
Teşbib

8. Döşedi mihr-i felek yolları dibâlar ile
Etdi teşrîf çemen mülkini sultân-ı bahâr

9. Subhdem velvele-i nevbet-i şâhi mi degül
Savt-ı murgân-ı hoş-elhân u sadâ-yı kûhsâr
10. Çemen etfâlinün uyhuların uçurdu yine
Subhdem gulgule-i fâhte gülbânk-i hezâr
11. Dâye-i ebr yine goncelerün şebnemden
Başına akça dize nite ki effâl-ı sıgâr
12. Mevsim-i rezm degüldür dem-i bezm erdi deyu
Süsenün hançerini tutdı serâpâ jengâr
13. Semenün sine-i sîminin açup bâd-ı seher
Çözdi gülşende gülün tügmelerin nâhun-ı hâr
14. Pîrehen berg-i semen gûy-ı girîbân şebnem
Gülsitân oldu bugün bir sanem-i lâle-izâr
15. Zib ü fer virmek için rüy-ı arûs-ı çemene
Yâsemen şâne sabâ mâşita âb ayinedâr
16. Dürr ü yakût ile bir nahl-i murassâ sandum
Ergavân üzre dökülmüş katarât-ı emtâr
17. Şîşe-i çarhda gör bunca murassâ nahli
Nice ârâste kılmış anı sun'-ı Cebbâr
18. Berg-i ezhân hevâ şöyle çıkardı feleğe
Pür kevâkib görünür günbed-i çarh-ı devvâr

19. Dem-i İsb dirilür bÛy-ı buhÛr-ı Meryem
Açdı zanbak yed-i beyzâyı kef-i MÛsb-vâr
20. Zambakun goncasıdur bâğa gÛmÛş bázÛbend
Za'ferân ile yazılmış ana hatt-ı tÛmâr
21. Câm-ı zerrîni tolu bâde-i gÛlreng almış
GÛl-i ra'nâ seherî kılmak içÛn def-i humâr
22. Dehen-i gonca-i ter dÛrlÛ letâ'if söyler
GÛlÛp açılrsa aceb mi gÛl-i rengîn-ruhsâr
23. GÛher-i fursatı aldırma sakın devr-i felek
Sîm ü zerle gözini boyamasun nergis-vâr
24. Câm-ı mey katreleri sÛbha-i mercân olsun
GelÛnÛz zerk u riyâdan edelÛm istiğfâr
25. Lâle sahrâyı bugün kân-ı Bedaşân etdi
Jâle gÛlzâra nisâr eyledi dÛrr-i şehvâr
- girizgah 26. Dâmenin dÛrr ü cevâhîrle pÛr etdi gÛl-i ter
Ki ede hâk-i der-i hazret-i Paşaya nisâr
27. Sâhib-i tiğ ü kalem mâlik-i câm u hâtem
Âsaf-ı Cem-azamet dâver-i Cemşîd-vekâr
28. Âsmân-pâye hÛmâ-sâye Ali Paşa kim
Eremez tâk-ı celâline kemend-i efkâr

29. Şâh-ı gül neşv ü nemâ bulsa nem-i lutfından
Ola her gonca-i ter bülbül-i şîrîn-güftâr
30. Âb u gil müşğ ü gülâb ola çemen sathında
Bûy-i hulkıyla güzâr etse nesîm-i eshâr
31. Tab'-ı vakkâdın eger âteş-i rahşân görse
Kızara ahker-i sûzân nitekim dâne-i nâr
32. Güneşi keff-i zer-efşânına benzer der idüm
Almasa mâha atâ eyledüğün âhır-ı kâr
33. Şöyledür keff-i güher-pâşı yemin etmek olur
Ki atâsından erer bahrer gınâ kâne yesâr
- Medhiyye 34. Manzar-ı kasr-ı sa'âdetden anun re'yi gibi
(Maksad) Rûy göstermedi bir şâhid-i hurrem-didâr
(Maksûd)
35. Bâğ-i cihânda nihâl-i kereminden derilür
Lutf-ı bî-minneti meyvelerinden her bâr
36. Manzar-ı himmetinün kungure-i rifatine
Eremez sarsar-ı tûfan-ı fenâ birle gubâr
37. Eşiği hâki imiş yüz sürececek hayf deyu
Taşdan taşa urur başını şimdi enhâr
38. Serverâ cânı mı var devletün eyyâmundan
Sünbülün turrasına el uzada şâh-ı çenâr

39. Eylemez kimse bugün kimse elinden nâle
Bezm-i işretde meger mutrib elinden evtâr
40. Şer'a uymaz nidelum nâle vü zâr eyler ise
Gerçi kânûna uyar zemezme-i mûsikâr
41. Geşt ederken çemen-i medh ü senânı hâtır
Lâyih oldı dile nâgâh bu şi'r-i hemvâr
- Tegazzül 42. Gül gibi gülşene kılmaz nola arz-ı didâr
Hayli döküldi saçıldı yolına fasl-ı bahâr
43. Reşk-i dendânun ile hañçere düşdi lâle
Berg-i sûsende gören etdi sanur anı karâr
44. Geçemez çenber-i gîsûy-ı girih-gîründen
Gerçi ki za'f ile bir kıla kalupdur dil-i zâr
45. Turralar mülket-i Çin nâfe-i müşgîn ol hâl
Gözün âhû-yı Hutten gamzeleründür Tatar
46. Dil-i mecrûha şifâ-bahş ruh u la'lündür
Gülbeşekkerle bulur kuvvet-i tab'ı bîmâr
47. Değme bir gevheri kirpiğüne salındıramaz
Görelî la'l-i revân-bahşını çeşm-i hûnbâr

- Taç-beyt 48. Koma Bâki kulunı cur'a sıfat ayakda
Dest-gir ol ana ey dâver-i âli-mikdâr
49. Bâğ-ı medhünde olur cümleye gâlib tenhâ
Bahs için gelse eğer bülbül-i hôş-nağme hezâr
- Fahriyye 50. Puhtedür gayrılar eş'ârı meger puhte piyâz
Hâm anbedür eger hâm ise de bu eş'âr
51. Hâm var ise eger micmere-i nazmunda
Dâmen-i lutfun anı setr ede ey fahr-ı kibâr
52. Bahr-ı eş'âra yeter urdı sutûr emvâcın
Demidür k'ide du'â dürlerini zîb-i kenâr
- Du'â 53. Lâlelerle bezene niteki deşt ü sahrâ
Nitekim güller ile zeyn olan dest ü destâr
54. Nitekim lâlelerle şebnem ola üftâde
Güllere âşık-ı şeydâ geçine bülbül-i zâr
- Makta' 55. Gül gibi hurrem ü handân ola rûy-ı bahtun
Sâgar-ı aysun ola lâle-sıfat cevherdâr

Bâki⁽⁸⁶⁾

⁽⁸⁶⁾ İPEKTEN, Haluk: a.g.e. s.36-39.

1.4. Kasidenin Biçim Özellikleri

Kasîdenin ilk beytinin kendi içinde, diğer beyitlerin de ilk beyitle kafiyeli olmasında bütün kaynaklar birleşmişlerdir. Fakat diğer beyitlerin sayısı için ayrı görüşler vardır. Bazıları en az 9, bazıları 15, bazıları 15 beyit olduğunu kabul ederler. Bazı kaynaklar 9-100 beyit bazıları, 30-99 beyit bazıları 31-99 beyitten ibâret olmasını, bu iki sınır arasındaki kasîdelerin ideal olacağını kabul etmiştir. Bununla beraber en azı yirminin üstünde, en çoğu beş yüz beyti aşan kasîdeler yazılmıştır. Divan şiirinde beş yüz beyti aşan kasîdelere rastlanmakla beraber çoğunluk kırk beş ile yetmiş beyit arasındadır. İlk beyti kafiyeli olmayan kasîdeler genel olarak kıta sınıfına dâhil edilir.⁽⁸⁷⁾

Kafiyelenişi: Güzel gibi bir kafiyelenişi vardır. İlk beyit kendi arasında diğer beyitler de ilk beytin 2. mısrasıyla kafiyeli (aa, ba, ca, da...)’dir.⁽⁸⁸⁾

Kasîdenin ilk ve mukaffa olan beytine matla, son beytine makta, en güzel beytine şâh-beyt ya da beytü'l-kasîde denir. Kasîdenin sonunda şâirin mahlasını söylediği beyte Taç-beyt adı verilir. Taç-beyt kasîdenin son yani makta beyti olabileceği gibi ondan önceki beyitlerden biri de olabilir.

Şâirler mahlaslarını genellikle du'a kısmında ve kasîdeyi bitirmeden birkaç beyit önce söylerler.

Şâir kasîde içinde herhangi bir yerde matla'yı yenileyebilir. Buna tecdid-i matla adı verilir. Bu matla'lar birden çok olduğunda bunlar sırasıyla matla'-ı evvel (birinci matla), matla'-ı sâni (ikinci matla), matla'-ı sâlis (üçüncü matla'), adını alırlar. Böyle olan kasîdelere zâtü'l-metâli ya da zü'l-metâli denir. Şâir, kasîde içinde tecdid-i matla' yapmadan önce bunu bir beyitle bildirir.

Kasîde aruz vezniyle yazılır. Kasîdede aruzun çeşitli kalıpları kullanılır.

Mesnevîde kısa kalıplar tercih edilirken kasîde ve gazelde böyle bir kural yoktur.⁽⁸⁹⁾ Kasîdelerde kafiyelerin yanında ek veya kelime halinde redifler kullanılabilir. Yalnız şunu belirtmemiz gerekir ki meşhur olan kasîdeler kelime halinde redifin kullanıldığı kasîdelerdir.

⁽⁸⁷⁾ ÇAVUŞOĞLU, Mehmet: a.g.e. s.22.

⁽⁸⁸⁾ İPEKTEN, Haluk: a.g.e. s.28 ve Meydan Larousse a.g.mad. s.53.

⁽⁸⁹⁾ İPEKTEN, Haluk: a.g.e. 29.

1.5. Kasîde İle İlgili Diğer Bilgiler

1.5.1. Kasîde ve Musiki İlişkisi

Musiki: Yalnız Arap şiirinde kasîde, şâir tarafından yazıldıktan sonra bir muganni veya muganniyeye verilir; onun tarafından, memdûhun huzurunda irticâlen (nâdiren önce bestelenerek) musiki ile okunur. Bu irticâl, kasîdenin çeşitli beyitlerinin mânâları musiki san'atları ile nüshalandırılarak olurdu. Bu sûretle ses sanatkârının musiki kudreti iyice ortaya çıkardı. İyi kasîde inşadı ile tanınmış ses sanatkârları, muazzam câizeler almışlardır. Bugün Araplarda bu şekil, rağbetten düşmüştür. Fakat hamâsi ve garâmi konularda hâlâ kasîde okunduğu görülmektedir.

Türkiye'de halk arasında teşvih ve na'nlara, yani câmi, tekke ve mevlidlerde okunan Hazret-i Peygamber hakkında yazılıp bestelenmiş medhiyelere "kasîde" dendiği işitilmişse de bu tâbir yanlıştır. Türk musikisinde kasîdenin yerini kısa medhiyeler alır. Arap musikisinde olduğu gibi 30, 40, 60 beyitli bir kasîdenin memduh için bestelendiği işitilmemiştir. Ancak Türk bestekârları, kâr, beste, semâi, şarkı ve son zamanlarda marş şeklindeki eserlerinin güftelerini medhiye şeklinde seçerek, aynı içtimâi boşluğu doldurmuşlardır. XVII. yüzyılda sırf medhiye olarak sunulmuş kasîde adlı peşrevler bile vardır. Bu medhiyeler hemen daima devrin hükümdârına münhasır kalmış, diğer büyükler için musikili medhiye sunulanlar istisnâi olmuştur.

Ancak, hükümdâra her takdim edilmiş beste, medhiye değildir. Güftenin medhi muhtevi olması lâzımdır. Yoksa Enderunlu müzisyenler başta olmak üzere, devrin hükümdarlarına beste sunmak bir âdetti.

Klasik kasîdelerde olduğu gibi, Türk musikisindeki bu medhiyeler de, konuları ve sunuluş şekilleri bakımından çeşitlere ayrılmıştır; ıydide, ramâzaniye, bahâriye, şitâiye, temmûziye, cülûsiye, teveledüye, sûriye, tarihiye, tebrikiye hatta hammâmiye gibi ki, bu adlar, çeşitlerin mâhiyetini anlatmaya kâfidir.⁽⁹⁰⁾

1.5.2. Kasidenin Tarîhi Bir Kaynak Olarak Önemi

Bir kasîde, şahıs ve vakalar hakkında verdiği bilgi bakımından, aynı zamanda tarihi bir kaynaktır. Bununla berâber bunlardan ancak son derecede ihtiyatla istifâde edilmelidir; zira

⁽⁹⁰⁾ Türk Ans. a.g.mad. s.377.

sünniyet veya cehâletten mütevellit sahte bilgilere sık sık rastlanır ve bir muhârebenin tarihi zikredilmiş ise, bundan, zarûri olarak, şairin bu muhârebede bulunduğu neticesi çıkarılmamalıdır. Yalnız Asad kabilesi şairlerinden Ubayd ve Bişr bin Abî Hâzım misâl olarak zikredilebilir; bunlar muhtemel olarak muhârebe olmayan bir devirde yaşamışlardır ve her ikisi de kabilelerinin al-Nisâr ve al-Cifâr'da gâlip gelmesi ile övünürler.⁽⁹¹⁾

1.5.3. Kasîdenin Divandaki Yeri

Kasîdeler, mürettep divan sıralamasında divanların başında ve bütün öteki şiirlerden önce yer alırlar. Kasîdeler arasında da ayrıca bir sıra gözetilir: önce dini konulardaki tevhîd, münâcât ve na't kasîdeleri, sonra dört halife ve Mevlânâ hakkındaki kasîdeler, daha sonra da sultan, sadrâzam, vezir, şeyhülislâm... için yazılmış medhiyeler sıralanır. Medhiyelerin sıralanmasında tarihi önceliği ya da memduhların büyüklük ve ulularına bakılmaz, geliş - güzel yazılırlar. Kasîdelerin başına memduhunun adının ve ünvanın yazılması usuldendir.⁽⁹²⁾ İthaf edildiği kişinin ismini belirten başlık, kırmızıdır ve umumiyetle Farsça'dır.⁽⁹³⁾ "Kasîde der-na't-ı Hazret-i Fahr-ı Kâinât", Der-menkıbe-i Şir-i Hudâ Aliyyü'l-Murtazâ', Der-Medhi Hazret-i Sultân Muhammed Hân, "Der-sitâyiş-i Sadrâzam Şehid Ali Paşa" gibi.⁽⁹⁴⁾

Divanların kasâid bölümlerine bir bakıma "şâirin divan şiiri bilgisini, ustalığını kanıtlayan bölümlerdir" demek yanlış olmaz.⁽⁹⁵⁾

1.5.4. Kasîdenin San'at Değeri

Şâirin dilin kurallarına ve kabul edilmiş san'at anlayışına uyduğu oranda değer kazanan kasîdede zamanın estetik ölçülerine aykırılıklar bağışlanmazdı. Bunlar, genel bir ifâde ile lafz ve mânâ hataları diye adlandırılmışlardır. Meselâ itâ-yı celî denilen bir hata vardır ki, yazılış, ve anlamı (lafzı ve mânâsı) aynı olan, yani cinas sanatı içine girmeyen bir kelimeyi kafiye olarak tekrar etmektir. Bu tekrar, ancak iki matlalı ve beyit sayısı yirmiden fazla kasîdede, o da üç kafiyeyi aşmamak ve arada en az on beyit bulunmak şartıyla hoş görülmüştür.

Bir şahsı överken mübâlağada akla uygunsuzluk ve şeriate aykırılık derecelerine varmak da büyük hatalar arasında idi. Meşhur İran şairi Minûçihri'nin bir kasîdesindeki:

⁽⁹¹⁾ İslâm Ans., a.g.mad. s.399.

⁽⁹²⁾ İPEKTEN, Haluk: a.g.e. s.30.

⁽⁹³⁾ GIBB, E. J. Wilkinson a.g.e. s.71.

⁽⁹⁴⁾ İPEKTEN, Haluk: a.g.e. s.30.

⁽⁹⁵⁾ MENGİ, Mine: "Kasîde Nesiplerindeki Hasbîhaller Üzerine", *Divan Şiiri Yazıları*, Akçağ Yay. Ank. 2000, s.122.

Hemi nâzed be-ahd-eş Şâh Mes'ûd

Çû Peygamber be-Nûşîrvân-ı âdil

“Hz.Peygamber’in Nûşîrvân’ın zamanıyla övündüğü gibi, Şâh Mes’ûd da onun zamanında gelmiş olmakla övünür.” Beyti buna misal gösterilir. Söylendiğine göre, Hz. Muhammed Nûşîrvân’ı kastederek “Ben âdil bir pâdişah zamanında doğdum” demiştir. Halbuki Peygamber’e yakışan, hangi münâsebetle olursa olsun hiçbir kâfirle övünmemektir. Eğer bu söz, sahih bir hadis ise yani gerçekten Hz. Peygamber tarafından söylenmişse, sözün sadece şükr niyetiyle söylendiğini ve niyetinin Nûşîrvân’ı övmek olmadığını öncelikle kabul etmek, öylece yorumlamak (tevil etmek) gerekir. İşte bu noktalardan tenkit edilmiştir.

Tegazzülde sevgilisinin kendisine çektirdiği ıstırapları anlattıktan sonra övdüğü kişiye hitaba başlamak-o tür bir girizgâh yapmak-da ayıp sayılırdı. Böyle hatâları kendisine kasîde sunulmanın indinde kasîdenin değerini, dolayısıyla câizenin miktarını düşüren etkenlerdir.

1.5.5. Kasîdenin Sunuluşu ve Değerlendirilişi

Kasîdeyi sunuş, övülen bir kişiye ya bir vâsita ile iletmek veya huzûrunda bizzat şâiri tarafından okunmak şekillerinde olurdu. Gönderilen kasîdelerin bazen geri çevrildiği, bazen de düzeltilerek huzura iletildiği olurdu. Bunları gözden geçirmek için sanattan ve şiirden anlayan biri görevlendirilirdi. Kanûni’nin oğlu II. Selim’in şehzâdeliğinde bir ara tarihçi Gelibolulu Âli’ye bu görev verilmişti.

Bursalı şâir Rahmi tir û kemân tasviriyle başlayan bir kasîde yazıp Şehzâde Selim’e bizzat sunduğunda, Âli, kasîdede bazı düzeltmeler yapmış; kasîde, böylece huzurda okunmuştur.

Değerlendirilişi

Kasîdelerin değerlendirilişinde kendilerine kasîde sunulan kişilerin zevk ve anlayışları etkilidir. Bu konuda bizim edebiyatımızda en eski örnek, Şeyhî ile ilgilidir. Germiyanoğlu Yakup Bey, tarihçi Âli’ye göre, şâirle ozanı birbirinden ayırmaktan âciz, bilgisiz kimse idi. Bu sebepten Şeyhi’nin gazellerini, kasîdelerini değerlendiremiyordu. Bir gün bir ozan huzuruna gelip:

“Benûm devletlû sultânüm akîbâtun hayîr olsun
Yidüğün bal ile kaymak yürüdüğün çayîr olsun”

beytini okudu. Germiyanoglu, kendi bilgi ve tabiatına uygun olan bu sözden hoşlanıp ozana birçok hediye ile bir de kırat bağışladı. Bu cömertliğinin sebebini açıklamak için “İşte şimdi bir hoşça söz işittim; mânâsını ve edâsını beğendim. Bizim Şeyhi bilmem ne söyler, övmek, ister ama sanırım ki bizi yerer” dedi. Şeyhî, sultanın böyle söylediğini duyunca çok üzüldü. Çünkü sultan, “akîbât” kelimesinin doğrusunun “âkıbet” ve hayîr kelimesinin doğrusunun “hayr (veya hayır)” olduğunun farkına varamayacak kadar bilgisizdi.

Kendilerine kasîde sunulan kişiler, bilim ve sanatla ilgileri ve kültürleri oranında, câize denilen para veya mal türünden bağışlarda bulunarak şairleri mükâfatlandırıyorlardı. Böyle yapmakla yüzyıllardır sürüp giden gelen bir geleneğe uymuş oluyorlardı.

Yâvuz Sultan Selim, Kanuni ve 2. Bâyezid’in sultan şairler olduğunu belirtmek gerekir. 2. Bâyezid, divan sâhibi bir şairdi. Onun zamanında bilginlere, Peygamber’in soyundan gelenlere (seyyidlere) ve şâirlere câizeler, maaşlar verilirdi. Yazdığı bir kasîde için Zâti’ye bir memurluk verilmesini emretmişti.⁽⁹⁶⁾

⁽⁹⁶⁾ ÇAVUŞOĞLU, Mehmet: a.g.c. s.23.

2. BÖLÜM

MECMÛ'A

2.1. Divan Şiirinde Mecmû'a

2.1.1. Kelime ve Kavram Olarak Mecmûa

Arapça olan bu kelime, cem' kökünden gelmektedir. Toplamak, dermek, bir araya getirmek anlamlarında kullanılan, mastardan yapılan mecmû' ise toplanmış, derilmiş demektir. Bu kelimenin müennesi mecmuadır. Anlamı da toplanıp biriktirilmiş şeylerin hepsi, seçilmiş yazılardan meydana getirilmiş yazma kitaplardır. ⁽¹⁾

Mecmû'a: 1. Toplanıp biriktirilmiş ve düzenlenmiş şeylerin bütünü, koleksiyon 2. Seçilmiş şiir, musikî eserleri vs.yi toplayan dergi. 3. İlim, fen, edebiyat, sanat, aktüalite, spor ve her türlü mevzû üzerinde yayımlanan haftalık, iki haftalık, üç aylık dergi. ⁽²⁾

Mecmû'a: 1. Toplanıp biriktirilmiş, tertip ve tanzim edilmiş şeylerin hepsi. 2. Seçilmiş yazılardan meydana getirilen yazma kitap. 3. Dergi. ⁽³⁾

Antoloji niteliğindeki kitaplara divan edebiyatında mecmû'a denmiştir. Ayrıca birkaç yazarın değişik nitelikli ürünlerinin bir araya getirildiği yazma kitaplar da mecmû'a adıyla anılmıştır. Böylesi mecmû'alarda bir şairin divanının bütününe rastlamak olasıdır. ⁽⁴⁾

Bugün mecmû'a denince akla, muntazam aralıklarla yayımlanan ve içinde hemen hemen aynı konudan yazıları ihtivâ eden bir çeşit yazılar topluluğu akla gelir. Klasik Türk kültürü çerçevesinde mecmû'ayı bugünkü anlamıyla düşünmek yanlışır. Yüzyıllar boyunca gerek edebiyat sahâsına gerekse diğer dallara önemli katkılarda bulunan mecmû'a türü acaba neydi, nasıl oluştu diye düşünülecek olursa şöyle bir sonuca varılır: Mecmû'a, genellikle kişilerin beğenilerini yansıtan bir not defteri olarak görevine başlamış ve bu görevini sürdürmüştür. O defter bitince de mecmû'a dediğimiz şey, ortaya çıkmıştır. Çok düzgün ve itina ile hazırlanmış mecmû'alar olduğu gibi daha çok dağınık hattâ kâğıdın boyutları, renkleri birbirine uymayan mecmû'alara da rastlanır. Bu da derleyicinin (bu tip düzensiz mecmû'aların çoğu, derleyicisinin elyazısı iledir) mecmû'asına daha sonra eklemeler

⁽¹⁾ Türk Dili ve Edebiyatı Ans. Devirler, İsimler, Terimler (Yay. Kur. Ezel Erverdi, Mustafa Kutlu, İsmail Kara), "Mecmû'a mad." Dergah Yay. s.170.

⁽²⁾ ...

⁽³⁾ DEVELLIOĞLU, Ferit: "Mecmû'a", Osmanlıca-Türkçe Ans. Lûgat

⁽⁴⁾ ÖZKIRIMLI, Atilla: "Mecmû'a mad.", Türk Edebiyatı Ans., Cem Yay. s.826.

yaptığını gösterir. Hatta bu arada yazı karakterinin de değiştiği, yani mecmû'anın el değiştirdiği de olur.

Mecmû'a türünün önemi şöyle sıralanabilir:

- a. Bugün için kayıp olan bir eser, bu mecmû'aların birinde ortaya çıkabilir.
- b. Zamanında şairin herhangi bir sebeple divanına koymadığı veya daha sonra yazdığı şiir veya yazılar kulaktan kulağa veya elden ele geçerek bu mecmû'alarda yer alabilir. (Buna Taşlıcalı Yahyâ'nın meşhur Şehzâde Mustafa Mersiyesi ile Veysi'nin İstanbul'la ilgili kasidesi örnek verilebilir).
- c. Divanı olmayan bir şairin şiirleri dağınık veya toplu şekilde bu mecmû'alarda bulunabilir.

Yazma kütüphanemizdeki koleksiyonlar karıştırılacak olursa her koleksiyonda mecmû'aya ayrılmış bir kısmın olduğu görülür. Hamidi devri kataloglarında bu konuya gerçekten önem verilmiş ve mecmû'a adı altında her mecmû'anın içindeki risâleler ve eserler adları ile gösterilmiştir. Mecmû'alar, tek bir konuyu içine alan yazıları topladığı gibi değişik konuları da içine alabilir.

2.1.2. Mecmû'aların Tasnifi

Mecmû'alar kendi aralarında şöyle bir tasnife tâbi tutulabilir:

- a. Nazire Mecmû'aları
- b. Meraklılarca toplanmış, birer antoloji niteliğinde seçme şiirler mecmû'aları (mecmû'a-i eş'ar, mecmû'a-i de vâvin)
- c. Türlü konulardaki risâlelerin bir araya getirilmesiyle meydana gelen mecmû'alar
- ç. Aynı konu ile ilgili eserlerin bir araya getirilmesiyle oluşan mecmû'alar (mecmû'a-i edviye, mecmû'a-i ed'iyeye mecmû'a-i tevârih, mecmû'a-i muammeyât, mecmû'a-i münşeât, mecmû'atür-resâil).
- d. Tanınmış kişilerce veya derleyeni belli kişilerce hazırlanmış, bir çok yararlı bilgileri fıkraları ve özel mektupları kapsayan mecmû'alar
- e. Karışık mecmû'alar

Bugün, mecmû'aların hepsi taranmadığı için bu hususta yapılacak çalışmalar, yeni eserleri ortaya

koyacaktır.

Şimdi bunları tek tek açıklayalım; yalnız şiir açısından bizi ilgilendiren mecmûa türü, nazire mecmû'aları ile şiir mecmû'alarıdır.

a. Nazire Mecmûaları: Nazire toplayan bu mecmû'alar, edebiyat tarihi incelemelerinde başlıca kaynaklar arasındadır.⁽⁵⁾ Genellikle bir şâirin kasîde veya gazeline aynı vezin ve kafiyede nazire yazan şâirlerin şiirlerini toplayan şiir mecmû'alarıdır. Adını kimi hâllerde sadece şuarâ tezkirelerinde gördüğümüz veya hiç tanımadığımız şâirlerin adlarına bu mecmû'alarda rastlarız. Eserlerinden örnekleri de böylece görmüş oluruz. Meselâ Ahmed Fakih'in Çarhnâme'si eğer Câmîü'n-Nezâir adı verilen nazire mecmû'asında bulunmasaydı, bugün hâlâ ilim âleminin mechûlü olacaktı.⁽⁶⁾

Divanları dolduran malzemeler arasında, başkalarına nazire olarak söylenmiş olanlar, çoktur. Zamanında çok sürümde olan nazirecilik, edebiyat tarihçisi için kötü bir taklikçilik değildir. Bununla birlikte yüzlerce naziresi meydana getirilen bir gazelin aslını bulmak, onun işine yarayacaktır. Nazire mecmû'aları, bu yolda kılavuzluk edebilir. Bu mecmû'alardaki nazireleri gözden geçirmekle bunların asıllarını ve divan tertip etmemiş olan şâirlerin manzumelerini bulmak olasılığı vardır. Bu bakımdan nazire mecmû'aları, edebiyat tarihi incelemelerinde önemli başvurulacak kaynaklardır.⁽⁷⁾

Nazîre mecmû'alarının en önemlileri, şunlardır:

1. Mecmûatü'n-Nezâir: Ömer bin Mezid'in h. 840=1436'da hazırladığı bu mecmû'a, nazire mecmû'alarının ilkidir. Tek nüshası, Oxford'da School of Oriental ad Studies'in kütüphanesinde 27.689 numarada kayıtlıdır. 1487 yılında Ömer bin Mezid tarafından derlenen bu mecmû'a, 84 şaire ait 397 şiir ihtivâ eder. Bu arada derleyicinin şiirleri de mecmû'ada yer almaktadır. Şiirler, aruz bahirlerine göre bir sınıflamaya tâbi tutulmuş, böylece bütün şiirler altı bahirde toplanmıştır. Mecmû'a, 309 yapaktır. Ne yazık ki mecmû'anın birinci yaprağı kayıptır. Eser, 2a'dan başlamaktadır.

Şahıs elinde bulunan bu mecmûa'yı ilk kez Sadettin Nüzhet Ergun, 1928 yılında ilim âlemine tanıtmıştır. Daha sonra Fuat Köprülü, bu eser üzerinde önce bir makâle yazarak durmuş, daha sonra da Milli Edebiyat Cereyanının İlk Mübeşşirleri'nde bahsetmiştir. Bu

⁽⁵⁾ ÖZKIRIMLI, Atilla: a.g.e. s.827.

⁽⁶⁾ Türk Dili ve Edebiyatı Ans.: a.g.mad. s.170.

⁽⁷⁾ LEVENT, Agâh Sırrı: Türk Edebiyatı Tarihi, s.167.

mecmû'a, Kilisli Rıfat Bilge tarafından istinsâh edilmiştir. Bu nüsha bugün TDK Kitaplığı'dan A 101 numaradadır. Fakat ne yazık ki bu istinsah, tam bir istinsah değildir. Ferit Faik Bey adlı Niğdeli birisine ait olan bu eserin daha sonra nasıl İngiltere'ye gittiği de belli değildir. Bu mecmû'anın 1933 yılında satın alınarak kütüphaneye kaydının nasıl yapıldığını C.S. Mundy'nin bir tanıtma yazısından öğreniyoruz. Bugün, bu yazmanın hem TDK'de hem de TTK'de mikrofilmli bulunmaktadır. Mecmû'aya dayanarak zaman zaman yayınlar yapılmışsa da metnin tamamı ancak 1982 yılında transkripsiyonu yapılarak yayımlanmıştır.⁽⁸⁾

2. Câmîü'n-Nezâir: Eğridirli Hacı Kemâl'in H.918=M.1512'de hazırladığı 496 yapraklık bu mecmû'ada 266 şairin, bu arada kendisinin manzumeleri vardır. İki sayfalık bir önsözden sonra tevhitler, na'tlar, başka kasîdeler, gazeller, müstezadlar ve musammatlar sıralanmaktadır. Sonunda Kemâlî'nin manzumeleri vardır. Bugün elimizde tek nüsha hâlinde bulunan bu nazîre mecmû'ası, Bayezit Devlet Kütüphanesi Umumi 5782 numarada kayıtlıdır. Bu mecmû'a üzerinde Mehmet Hâlit Bayrı ve Fuat Köprülü, yazılar yazmışlar, bunun dışında İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi'nce tezler yaptırılmış fakat eser tümüyle yayımlanmamıştır.

3. Mecmûatü'n-Nezâir: Edirneli Nazmi tarafından 1523 yılında hazırlanmıştır. 243 şairin şiirlerini içine alır ve 3356 gazel ihtivâ eder. Bu eser, yine Fuat Köprülü tarafından "Milli Edebiyat Cereyânının İlk Mübeşşirleri"nde tanıtılmıştır. Bu mecmû'a, tek nüsha değildir. Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi, III. Ahmed Ktp. Nuruosmaniye Ktp. Millet Ktp. Ali Emiri Kit. Manzum.

4. Pervane Bey Mecmûası: Kanuni Sultan Süleyman'ın bendelerinden Pervane b. Abdullah tarafından 1560'da derlenmiştir. Şimdilik tek nüshası, Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi, Bağdat bölümü 40b numarada kayıtlıdır. 641 yapraktan oluşan bu mecmû'anın ne yazık ki ilk yaprağı kopuktur. Nüshanın kenarına sonradan yazılmış, I. Ahmed'e ve başka padişahlara ait şiirler bulunmaktadır.

6. Metâliü'n-Nezâir: Budinli Hisâli'nin derlediği bu mecmû'anın kendi el yazısı ile olan nüshası

(8) Türk Dili ve Edebiyatı Ans.: a.g.mad.: s.171.; BİN MEZİD, Ömer, Mecmû'attü'n-Nezâir (Haz: Mustafa Canpolat), TDK Yay., Ank. 1982, s.9.

Nuruosmaniye Ktp. 4252-3 numaralarda kayıtlıdır. Mecmuâ'nın ne zaman derlendiği bilinmemekle birlikte Hisâli'nin ölüm tarihi olan 1651'den evvel olacağı şüphesizdir. Hisâli'nin ayrıca Farsça şiirleri toplayan Letâfî'l-hayâl adlı bir mecmû'ası daha vardır ki bir nüshası, Süleymaniye Ktp. Lala İsmail Kit. 575 numarada kayıtlıdır.

Adlarını vermiş olduğumuz ve tanıttığımız nazire mecmû'aları dışında kütüphanemizde kayıtlı pekçok nazire mecmû'ası bulunmaktadır. Bunların derleyeni, çoğunlukla belli değildir.

b. Mecmûa-i Eş'ar (Mecmû'atü'l-eş'ar) ve Mecmû'a-i Devâvin (Mecmû'atü'd-devâvîn olarak derlenen mecmû'alara gelince daha evvel de belirtildiği gibi her konuda koleksiyonda rastlanacak kadar çoktur. Bu tip mecmû'alarda sadece gazel veya kasîde türünde şiirlere değil, kimi hâllerde mesnevi tarzında yazılan şiirlere de rastlanır. Mecmûa-i Devâvin ise birkaç şâirin divanını ihtivâ etmesi yüzünden verilen bir isimdir.

c. Türlü konulardaki risâlelerin bir araya gelmesiyle oluşan mecmû'alar

Bunların en eski ve tertipli olanları şunlardır:

1. Câmîü'l-meâni: Oldukça eski ve kıymetli metinleri ihtivâ eder. 1533 tarihinde derlenmiştir; 315 yapraktan ibârettir. Bu mecmû'adan, ilk kez Ali Cânîp bahsetmiştir fakat bunu etraflı bir şekilde ilim âlemine tanıtan, Halili ve Câferî'ye ait şiirleri neşreden, Muharrem Ergin'dir. Bu mecmû'anın önemi, içindeki metinler ve tertip edildiği tarihtir. Yoksa kütüphanelerimizde bu tip mecmû'alar çoktur.

2. Mecmû'a: Süleymaniye Ktp. Hamidiye Ktp. 550 numarada kayıtlı olan bu mecmû'ada Farsça ve Türkçe önemli eserlerden İznîki'nin Mukaddime-i Salat, Divân-ı Âşık Paşa, Gülşen-i Râz, (Farsça şebüsteri), Hurşidnâme (Şeyhoğlu), Husrev u Şirin (Şeyhi), Melhere (Yazıcı Selahaddin)yi ihtivâ etmektedir.

ç. Aynı konu ile ilgili eserlerin bir araya gelmesiyle oluşan mecmû'alar

Bunların en önemlileri, şunlardır:

1. Eş'amâme-i müstezad: Hüseyin Ayvansarayî tarafından derlenmiştir.
2. Mecmû'a-i tevârih: Müminzâde Hasib Efendi tarafından toplanmıştır.
3. Menâhicü'l-inşâ: Münşeât mecmû'alarının II. Murad ve Fâtih devrine ait en eski örneğidir. Yahyâ bin Mehmed Kâtip tarafından derlenmiştir.

4. Mecmû'a-i Münşeâtü's-selâtin: Feridun bey münşeâtı olarak ün salan bu mecmû'a, İstanbul'da iki kez basılmıştır.

d. Tanınmış kişilerce Derlenen Mecmû'alar

1. Müstakimzâde Mecmû'ası: Dînî, ahlakî ve felsefî konuları muhtevi olup içinde şiir de vardır.

2. Ayvansarayî Mecmû'ası: Her çeşit bilgiyi içine alan manzum-mensur bir eserdir.

3. Fasih Ahmed Dede Mecmû'ası: Mevlevî olan Fasih Ahmed Dede'nin el yazısı ile olan bu mecmû'a, Agâh Sırrı Levend'in yazmaları arasındadır.

4. Hattat Hüseyin ve Sâlih Nâmık Mecmû'ası: Türk hattatlık tarihine ait çok değerli bir mecmû'adır.

e. Karışık mecmû'alar: Bu tür mecmû'alar, nazım nesir karışık olabileceği gibi Arapça, Farsça ve Türkçe gibi değişik dillerde de yazılmış olabilir.⁽⁹⁾

Elimizdeki kasîde mecmû'ası meraklılarca toplanmış birer antoloji niteliğinde olan seçme şiirler mecmû'aları grubuna girer.

Bir de yukarıda yapılan tasnife giren mecmû'aların dışında Türkiye'de ve Türkiye dışında incelenmemiş pekçok mecmû'a vardır. Elimizdeki mecmû'a muhtemelen bunlardan bir tanesidir.

"Edebiyat Tetkiklerinde Mecmû'aların Rolü" adlı makalesinde Ali Canip Yöntem şöyle der:⁽¹⁰⁾

"Bir devir edebiyatını tedkik ederken o devir içinde yetişen şâirler, muharirler, münşiler hakkında zamanlarının telâkkilerini de üretmek icâb eder. Bunu te'min için hatıra evvelâ "tezkiretü-i-şuarâ"lar gelir. Vâkıâ bir tezkireden meselâ bir şâirin yaşadığı asırda nasıl bir mevkii olduğunu istidlâl edebiliriz. Ezcümle "Sâlim Tezkiresi"ni karıştırınca "Nedim" için bütün şâirlerden esirgediği bir husûsî unvanın kullanıldığını görürüz. "Nedim-i tâze-zebân" Sâlim Efendi, bu unvanla beraber "Lale Devri" mümessilini uzun ve mübalağalı satırlarla medh ü senâ eder. Fakat aynı seneler zarfında başka bir tezkire kaleme

⁽⁹⁾ Türk Dili ve Edebiyatı Ans.: a.g.mad.s.176.

⁽¹⁰⁾ YÖNTEM, Ali Nacip: "Bazı Mecmû'alara Dâir", Eski Türk Edebiyatı Üzerine Makaleler (Hazırlayanlar: Ahmet Sevgi, Mustafa Özcan), Sözleryay., İst. 1996, s.486-490.

alan Safâî Efendi'nin bir kısım şâirlere sahifeler tahsis ettiği halde Nedîm'e üç beş satırı kâfi bulunduğunu müşahede ediyoruz:

Vakîâ bugünkü zihniyetle muhakeme edersek bu sözlerde mübalağalı bir medih buluruz. Fakat eski inşânın "estetik"ine vâkıf olanlar bu fikrallerdeki hükmün pek lâ-kaydâne olduğunu anlarlar. O halde Safâî Efendi, Nedîm'e karşı niçin böyle davranmıştır? Sebebi şudur ki Sâlim tezkiresini yazdığı zaman genç bir münşi ve şâirdi. Nedîm'le düşüp kalkıyor, Çelebi-zâde Âsım gibi, Seyyid Vehbî gibi, İzzet Ali Bey (sonradan paşa olmuştur) gibi... muâsır gençlerin Nedîm'e karşı meftûnluklarını ve bizzat Nedîm'in kudret ve maharetini biliyordu. Safâî ise ihtiyâr bir adamdı: "Kudemâ üzre mezeden hâli" olmayan şiiirleri vardır. Hele zeki bir adam da olmadığı için genç şâirin edebiyat sahasına getirdiği yeni âhengi idrâk ve takdîr edememişti. Nedîm hakkındaki ihmâl ve lâkaydîsinin sebebi budur. Fakat mademki bir tezkire bütün muâsırlarınca kıymeti takdîr edilmiş bir şâir hakkında böyle davranıyor, bundan sonra şu netice çıkar ki bu edîbin zamanındaki mevkiini, o devirde kaleme alınmış bir tezkiresinin mülâhazalarına istinad ettirmek bizi bazan aldatabilecektir. Bu gibi adamların hal ve şanları devirlerindeki vaziyetleri hakkında resmî ve hususî tarihlere müracaat etmek de elbette ihmâl olunamaz. Fakat kanaatimce eski bir şâiri hayatındaki mevkii ile tanımak için, o devir esnasında kaleme alınmış mecmû'alar, en doğru fikir veren vasitalardandır. Bu mecmû'alardan bazısı meşhûr adamlarca, ekserisi öteki beriki tarafından vücuda getirilmiştir. Kim kaleme almış olursa olsun, o esnada şöhret bulan veya şöhretini kaybetmeyen şâirlerin eserlerini toplamış olduğuna şüphe yoktur. Müntehib, tanınmış bir adamsa şahsî zevkinin bizce ehemmiyeti derkârdır. Lâlettayin göstermesi itibariyle daha mühimdir. İstanbul'un bazı kütüphaneleri ez-cümle Millet, Halis Efendi, Nuriosmaniye...: gibi birkaçı bu nev'i mecmû'alar itibariyle pek zengindirler. Bunlarda, meselâ hicrî on ikinci/on sekizinci asıra ait ne kadar mecmû'a gözden geçirdimse hemen hemen muayyen adamların gazellerine, kasîdelerine tesâdüf ettim. Başta "Nâbî" olmak üzere Nedîm, Kâmf Neyli, Seyyid Vehbi, Sâbit, Asım... Vakîâ bazılarında, ötekilerde hiç görülmeyen isimler de rast gelinmiyor değil. Fakat ekserisi aşağı yukarı demin arz ettiğim muayyen şâir adları etrafında toplanmaktadır. Meselâ onuncu/on altıncı asırda yazılmış olanlarda da en çok Mesihî, Necâtî, Figânî, Zâtî, Bâkî, Lami'î, Makâlî, Ahmed Paşa mahlaslı eserler okuyoruz. Bazı mecmû'alar bize şâirler arasındaki mukâyyed mecmû'ada (Mesihî) ile (Zâtî)nin böyle

karşılıklı manzumeleri münderiçtir. Nuriösmaniye 'de (4960) numaralı mecmû'a delâletiyle anlıyoruz ki:

Geçdi kılıçdan fiten-i rüzgâr

mısra'ı, Sabrî'nin değil, II Murad'ındır. Meşhûr Şeyhî mecmû'anın ifâdesine göre onu kasîde eylemiştir. Yine o kütüphane de 4962 numaralı mecmû'ada bize Bâkî'nin meşhûr:

Rûh-bahş oldu Mesihâ-sıfat enfâsı- bahâr

diye başlayan kasîdesinin (Mesihî)ye; (Hâtem) kasîdesinin de (Necatî)ye nazîre olarak kaleme alındığını öğretiyor. Şu büyükçe mecmû'a bilhassa onuncu/on altıncı asır edebiyat için mühim bir mürâcaatgâhtır. Yine Nuriösmaniye Kütüphanesi'nde 4322 numaralı ve "Mecmatü'n-Nezâir" unvanlı büyük mecmû'a bu noktadan ehemmiyetlidir. Mürettibi, o devir şâirlerinden "Nazmî"dir. Tezkire sahibi "Sehî" Bey der ki: "Nazmî, camîü'n-nezâirdür. Vilâyet-i Rum'da ne denli şâir varsa ki birbirine nazîreler demişlerdür. Cem idüp kendüsi dahi hayli nazîreler dimiş, kâbil ve ehl-i dil yiğitdür." Bu dikkate şâyân eserler içinde Nizâmî'nin, Ahmet Paşa'nın, Necatî'nin, Revanî'nin, Şem'î'nin, Basrî'nin, Ata'î'nin pek çok gazellerini okuyoruz. Nazmî, müntehabâtını vezirlere göre tertîb etmişdir. Meşhûr Şeyhî'nin kendisinden sonra gelenler üzerindeki tesirini bu kitap da pek vâzih gösterir. Millet Kütüphanesi'nde 617 numaralı mecmû'a on ikinci/on sekizinci asır şâirlerinin birbirine karşı vaziyetini tayin edecek delâletleri hâizdir. Nuriösmaniye Kütüphanesi'nde 4252 ve 4253 numaralı mecmûalar da onuncu/on altıncı, on birinci/on yedinci asır şâirlerine aid yine vezirlere göre tanzîm edilmiş beyitlerden müteşekkildir. Bu iki cildin câmi'i (Hisâlî)dir.

Bazılarından lâtetâyin şurda bahsettiğimiz bu kabîl mecmû'alar, edebiyat tarihi tedkiklerinde mühim rol oynarlar. Bizi acele, şahsî hükümler vermekten men ederler. Fakat zaten kütüphanelerimizin katalogları olmadığı elde mevcûd defterler de yalan yanlış tertib edilmiş bulunduğu için isim ve unvanı hâiz kitapları bulmakta bile ne kadar zahmet çekildiği meşgul olanlarca malûmdur. Halbuki mecmû'alar hiç bir işaret, nâmı hâiz değildir. Tedkik edilen mevzû ve bahse dâir, bunlardan istifâde etmek daha müşkildür. İnsana ancak tesâdüf yardım edebilir. Meğer ki sırasıyla kütüphanelerin mecmû'alar kısmı gözden geçirilmiş, notlar alınmış olsun! Malûm ve ma'rûf (tezkiretü's-şuarâ)lardan başka bu mahiyette yazılmış ufak tefek risâleler de vardır ki edebiyat tarihi tedkikinde bu minimini tezkireler bize

müfîd olur. Meselâ Hâlis Efendi Kütüphanesi 'nde 5559 numarada mukayyed (Silâhdar-zâder Mehmed Emin Efendi tezkiresi), Rıza Paşa Kütüphanesi 'nde 778 numarada mukayyed (Zeyl-i Zübdetü 'l-Eş'âr) 2351 numarada mukayyed (Gülfî'nin manzûm Tezkiretü 'ş-şuarâsı) gibi eserler bu cümledendir.

Yukarıda bahs ettiğimiz mecmû'alar arasında öyle risâlelere de tesâdüf edilir ki bize bir eserin en eski metnini göstermesi itibariyle gâyet ehemmiyetlidir. Bu eski metin delâletiyle o esere sonradan yapılan ilâveleri öğrenmiş oluruz. Meselâ Azerî şâirlerden "Refî'i'nin "Beşâret-nâme" unvanlı eserinin pek eski bir nüshasına tesâdüf etdim ki zahrındaki mühürden vefatıyla İkinci Bayezid'in kitapları beyânında bulunduğunu anladım. "Beşâret-nâme"nin İstanbul kütüphanelerinde şimdiye kadar dört beş nüshasına tesâdüf etdim. Fakat bugüne kadar elime geçenlerin en eskisi budur. Bu eski nüshanın delâletiyle anlıyoruz ki — ekseriya mutâd olduğu üzere- bazı Beşâret-nâme nüshalarına sonradan hayli parçalar ilâve edilmiş olsa gerekir. Meselâ:

Ol şehid-i aşk-ı fazl-ı zî'l-celâl

Bend ü zindânlarda yatan mâh u sâl

diye Nesimî'nin şehâdetine işaret eden beyit bu kabildendir. Yine bazı eski metinlerde meselâ meşhûr bir manzûmenin sonradan ta'dile uğradığını gösterir. Ayasofya Kütüphanesi'nde elime geçen eski bir Süleyman Çelebi mevlidi mathû nüshasından çok daha büyüktür.

Eski Edebiyatımızı tedkikde tercüme-i hâle dair eserlerin de mühim vazifesi vardır. Bunların başında Şakayık-ı Nu'mâniyye ve Zeyilleri gelir ki bu zeyillerin hâlâ gayri mathû fakat en mühimi Şeyhî'nin Vekayi 'u k-Fuzalâ'sıdır ki İstanbul kütüphanelerinden ancak iki üç tanesinde nüshaları mevcûd olan bu mühim eser 1043/1633 senesinden tâ 1143/1730 senesi bidâyetine kadar yüz seneye yakın bir zaman esnasında gelmiş geçmiş meşhûr adamların, âlimlerin hayatlarını büyük bir sıhhat ve vukâf ile gösterir."

Ali Canip Yöntem yine "Bazı Mecmû'alara Dair" isimli bir makalesinde mecmû'alarla ilgili bilgi verir. ⁽¹¹⁾

⁽¹¹⁾ YÖNTEM, Ali Canip: a.g.e. s.491-497.

“Her cebhe ve her safhasında Türk târihinin bugüne kadar tettebbu’u şöyle dursun menbalarının bile layığıyla tesbit edilmemiş olduğu bir müteârefedir. Bu ma’razda uzun söz söylemek istemem. Yine beyan ve izâha hâcet yoktur ki Frenklerin “müverrih” sıfatını verdikleri adamların kudretinde bir mütebahhirimiz de hâlâ mevcûd değişdir. Târihin maddelerini bir esere muvaffakiyetle koyabilmek için büyük bir terkib ve inşâ maharetine, vak’aları hususî bir surette tettebbu etmek liyâkatine, tahminlerinde, takdirlerinde nâfiz ve pek dikkatli bir tenkîd hasletine mâlik hususlara siyâsî ve idârî teşkilâta, ecnebî lisanlarına, “lisâniyât” denilen ilme, coğrafyaya, sosyolojiye... dair esaslı vukûf sahibi olmak ciddî bir müverrih için ilk şartlardır. Hiç bir şeye kızmamak ve yine hiç bir şeye taraftarlık etmemek gibi meslekî bir ahlâka bir “impartialite: bî-taraflık”a mâlik olmak ve hâdiseleri teâkublarına, yekdileriyle olan münasebetlerine göre sıralamak, yani hâdiseleri “I” art de grouper: kılme kılme ayırmak sanâtî”ne vâkıf olmak pek büyük bir iştir.

Malûm olduğu üzere târihin menbaları şifâhî tevâtürler, an’anelerle bir bina veya mezarın üzerine mahkûk kitâbeler, tâk-ı zaferler, sikkeler, beratlar, fermanlar, “hâtîrât”lar, muhabereye ait yazılar, gazeteler... dir. Avrupalı bir mütetebbi’in “Rivâyetler târihe menba olmaktan çıkıyor. Toprakların altından çıkarılan âbideler ağızlarını açıp bize târih için en sahih ve kuvvetli hakikatleri ifşâ ediyorlar.” Dediğini bu ma’razda unutmamalıyız. Türk mâzisini kaplayan Asya, Avrupa, Afrika toprakları ise –esas itibariyle- hâlâ örtülü duruyor. Bu muazzam işi istikbâle bırakmaktan başka çaremiz yok. Bugün için yapabileceğimiz şeyler kütüphanelerdeki tettebbûlardan ibaret kalmaktadır. Edebî ve târihî tedkikler için meselâ İstanbul’da el sürülmemiş nice nice eserler vardır. Bunların en mühimlerinden bir kısmı ise “mecmû’a”lardır. Bu mecmû’alar şunun bunun hattâ bazen tanınmış adamların, edîblerin, şâirlerin, âlimlerin kaleme aldıkları –ekseriya muhtelif, hattâ birbirini tutmaz yazıları muhtevi- eserlerdir.

İstanbul kütüphaneleri ilmî ve itinalı bir tasnife tâbi tutulmadan bu mecmû’alar meraklısı gençlerimize ve ale’l-umûm târihle edebiyatla iştigâl eden kârîlerime bir hizmet olmak, daha doğrusu bunlar hakkında bir fikir vermek üzere elime geçen mecmû’aların bazılarında şu makalemde lâlettâyin bahsedeceğim:

1) Nûriosmaniye Kütüphanesi ’nde 4904 numarayla mukayyed ve mahfûz büyük mecmû’a:

- 2) *Yine Nürüsmaniye'de 3704 numarada mukayyed ve mahfuz cild içinde (Netâyıcı'l-Ezhâr) unvanlı bir risâle*
- 3) *Hâlis Efendi Kütüphanesi'nde 2660 numarada mukayyed mecmû'a.*
- 4) *Hâlet Efendi Kütüphanesi'nde 763 numarada mukayyed mecmû'a.*
- 5) *Es'ad Efendi Kütüphanesi'nde 2236 numarada mukayyed mecmû'a*
- 6) *Millet Kütüphanesi, Emîri Efendi kitaplarının târih kısmında 154 numarada mukayyed ve mahfuz risâle*
- 7) *Es'ad Efendi Kütüphanesi'nde 547 numarada mukayyed ve mahfuz ve hattat Hüseyin Hâmid ve tilmîzi Sâlih Nâmık Efendi'nin "Gülzâr-ı Sevâb" veya "Gülzâr-ı Savâb ile "Esmâü'l-Aklâm" ve "Terceme-i Mizânü'l-Halk" gibi İslâmî san'atların en müstesnası olan yazıdan bahis risâleler*
- 8) *Hamidiye Kütüphanesi'nde 1206 numarada mukayyed ve mahfuz büyük "Mecmû'a-ı Münşeat"*
- 9) *Hamidiye Kütüphanesi'ne mülhak "Lala İsmail" kitapları içinde 737 numaralı mecmû'a*
Şu yukarıda bahs ettiğimiz eserler –eski kütüphanelerimizi dolduran bitmez tükenmez mecmû'aların şumûl ve mahiyetine misâl olmak üzere- lâlettayin iktibas edilmiştir. Bu ma'razda muntazam ve sistematik bibliyografi malûmatı vermek şu küçük makalenin vazifesi değildir: bi'l-vesîle kaydedeyim ki yegâne nüshası Kütüphane-i Umûmî'de mahfuz "Câmi'ü'n-Nezâr" ile Nürüsmaniye'de yine bu mahiyette iki büyük cild mecmû'a bilhassa edebî tedkikler için emsâlsiz menbalardandır. Kütüphanelerimiz muntazam katalogları mevcûd olmadığı için târih tebebbûatı yapmak halkın "iğne ile kuyu kazmak" tâbirine masadak pek müşkil bir iştir. Her kütüphanede yüzlerce mecmû'a buluruz. Bunların ne olduğu, içinde neler bulunabileceği tamamen meçhûldür. Meselâ yüz sahifelik mâlâya'niyyât fevkalâde mühim bir iki satır bulmak ve onunla filân devrin karanlık bir safhasını tenvîr etmek veya bir târihî simânın vaziyetini, seciyesini ta'yin eylemek her zaman mümkündür.

Makalemizin mebdede'inde söylediğimiz gibi kütüphanelerimizin hâssaten mecmû'alar kısmı ayrı bir hazinedir."

2.2. Mecmû'a-i Kasâid-i Türkiyye'nin İncelenmesi

Mecmû'a-i Kasâid-i Türkiyye, toplam 327 varaktır. Üç kişi tarafından yüksek lisans tezi olarak incelenmektedir. (Niğde Üniv. Sos.Bil.Ens.) Biz, 108-206 varakları inceledik. Eserin adı, yazılış tarihi; şair ve şiir sayısı, tertip şekli; şairlerin kafiye, redif ve vezin tercihleri; mürettibin şair tercihleri, mecmu'ânın şâir kadrosu, kasîde ithaf edilen kişiler üzerine bazı değerlendirmelerde bulunduk.

Kasîdeleri incelerken bunlara numara vermeyi uygun gördük. Bu, çalışmamızı kolaylaştırdı. Bu numaralandırmada kasîdenin hangi varaktan ve bu varağın hangi beytinden başladığını, nerede bittiğini gösterdik. Mecmû'anın orjinal metninde varak sayısı zâten vardır; fakat beyit numarasını kolaylık olsun diye biz koyduk.

Mecmû'adaki Sırasına Göre Kasîdeler

- 1.K. : 108 a 1.b.-109 a 8.b.
- 2.K. : 109 a 9.b.-110 b 8.b.
- 3.k. : 110 b 9.b.- 111 b 5.b.
- 4.K. : 111 b 6.b.- 112 a 14.b.
- 5.K. : 112 a 15.b.- 113 a 15.b.
- 6.K. : 113 a 16.b.- 114 a 1.b.
- 7.K. : 114 a 2.b.- 114 b 11.b.
- 8.K. : 114 b 12.b.- 116 a 3.b.
- 9.K. : 116 a 4.b.- 116 b 8.b.
- 10.K. : 116 b 9.b.- 117 b 16.b.
- 11.K. : 117 b 17.b.- 119 a 2.b.
- 12.K. : 119 a 3.b.- 120 a9.b.
- 13.K. : 120 a 10.b- 121 b 7.b.
- 14.K. : 121 b 8.b.- 123 a 3.b.
- 15.K. : 123 a 4.b.- 123 a 3.b.
- 16.K. : 123 b 4.b.- 125 a 3.b.
- 17.K. : 125 a 4.b.- 125 b 7.b.
- 18.K. : 125 b 8.b.- 126 b 12.b.

- 19.K. : 126 b 13.b.- 127 a 16.b.
20.K. : 127 b 17.b.- 129 a 6.b.
21.K. : 129 a 7.b.- 130 a 16.b.
22.K. : 130 a 17.b.- 133 b 6.b.
23.K. : 133 b 7.b.- 135 a 9.b.
24.K. : 135 a 10.b.- 136 b 5.b.
25.K. : 136 b 6.b.- 137 b 6.b.
26.K. : 137 b 7.b.- 139 a 5.b.
27.K. : 139 a 6.b.- 140 a 7.b.
28.K. : 140 b 1.b.- 141 a 9.b.
29.K. : 141 a 10.b.- 142 a 13.b.
30.K. : 142 a 14.b.- 143 a 18.b.
31.K. : 143 b 1.b.- 144 b 3.b.
32.K. : 144 b 4.b.- 146 a 3.b.
33.K. : 146 a 4.b.- 147 a 6.b.
34.K. : 147 a 7.b.- 148 a 9.b.
35.K. : 148 a 10.b.- 149 a 3.b.
36.K. : 149 a 4.b.- 150 a 7.b.
37.K. : 150 a 8.b.- 151 b 16.b.
38.K. : 151 b 17.b.- 153 a 5.b.
39.K. : 153 a 6.b.- 153 b 14.b.
40.K. : 153 b 15.b.- 155 a 2.b.
41.K. : 155 a 3.b.- 156 a 1.b.
42.K. : 156 a 2.b.- 156 b 8.b.
43.K. : 156 b 9.b.- 157 a 12.b.
44.K. : 157 a 13.b.- 158 a 12.b.
45.K. : 158 a 13.b.- 159 b 5.b.
46.K. : 159 b 6.b.- 160 a 14.b.
47.K. : 160 a 15.b.- 161 a 2.b.
48.K. : 161 a 3.b.- 162 a 10.b.

- 49.K. : 162 a 11.b.- 163 b 1.b.
50.K. : 163 b 2.b.- 164 b 2.b.
51.K. : 164 b 3.b.- 165 b 9.b.
52.K. : 165 b 10.b.- 167 a 2.b.
53.K. : 167 a 3.b.- 167 b 12.b.
54.K. : 168 a 1.b.- 175 a 1.b.
55.K. : 175 a 2.b.- 176 a 8.b.
56.K. : 176 a 9.b.- 177 b 5.b.
57.K. : 177 b 6.b.- 179 a 4.b.
58.K. : 179 a 5.b.- 180 a 13.b.
59.K. : 180 a 14.b.- 181 b 9.b.
60.K. : 181 b 10.b.- 182 b 6.b.
61.K. : 182 b 7.b.- 183 b 14.b.
62.K. : 183 b 15.b.- 185 a 16.b.
63.K. : 185 b 3.b.- 186 a 16.b.
64.K. : 186 a 17.b.- 187 a 13.b.
65.K. : 187 a 14.b.- 188 a 11.b.
66.K. : 188 a 12.b.- 189 a 17.b.
67.K. : 189 b 1.b.- 190 b 13.b.
68.K. : 190 b 14.b.- 191 b 14.b.
69.K. : 192 a 1.b.- 193 a 17.b.
70.K. : 193 b 1.b.- 195 a 5.b.
71.K. : 195 a 6.b.- 196 a 12.b.
72.K. : 196 a 13.b.- 198 a 11.b.
73.K. : 198 a 12.b.- 199 a 9.b.
74.K. : 199 a 10.b.- 200 b 6.b.
75.K. : 200 b 7.b.- 201 b 8.b.
76.K. : 201 b 9.b.- 203 a 4.b.
77.K. : 203 a 5.b.- 204 b 3.b.
78.K. : 204 b 4.b.- 205 a 15.b.

79.K. : 205 a 16.b.- 206 a 10.b.

80.K. : 206 a 11.b- 206 b 17.b.

2.2.1. Şâirlerin Vezin Tercihleri

Mecmû'a-i Kasâid-i Türkiyye'de (108-206 varaklar) bulunan 80 kaside, 9 aruz bahriyle yazılmıştır. Bunlardan en çok tercih edilen bahir, remeldir. Bu bahirlerin kullanılmasını tablo hâlinde şöyle gösterebiliriz: Tablodaki vezin, kullanılan vezni; kullanıldığı kasideler, bu veznin hangi kasîdelerde kullanıldığını, toplam ise o veznin kaç kasidede kullanıldığını gösterir:

<u>Vezin</u>	<u>Kullanıldığı Kasîdeler</u>	<u>Toplam</u>
Remel: ___ / ___ / ___ / ___ (Fâilâtün Fâilâtün Fâilâtün Fâilün)	1,2,3,4,12,13,15,16,17,23,24, 25,35,37,49,52,63,64,65,79,80	21
Remel: ___ / ___ / ___ / ___ (Feilâtün Feilâtün Feilâtün Feilün)	26,27,28,39,41,46,47,50,53,58, 59,60,61,62	14
Hezec: ___ / ___ / ___ (Mefâilün Mefâilün Faülün)	5,6	2
Hezec: ___ / ___ / ___ / ___ (Mefâilün Mefâilün Mefâilün Mefâilün)	14,78	2
Hezec: ___ / ___ / ___ / ___ (Mefâilün Faülün Mefâilün Faülün)	18,67	2
Hezec: ___ / ___ / ___ / ___ (Mefülü Mefâilü Mefâilü Faülün)	69,70,71	3
Müctes: ___ / ___ / ___ / ___ (Mefâilün Feilâtün Mefâilün Feilün)	7,8,9,22,42,43,44,45,54,55,56, 57,57,72,73,74,75,76,77	19

Muzâri' ___ / ___ / ___ / ___ 10,11,19,20,21,30,31,32,33, 16
 (Mefûlü Fâlâtü Mefâilü Fâilün) 34,36,38,40,51,66,29

Recez: ___ / ___ / ___ / ___ 48 1
 (Mefâilün Mefâilün Mefâilün Mefâilün)

2.2.2. Kasîdelerin Beyit Sayısı

Mecmû'ada (108-206 varaklar arası) 22 şairin 80 kasidesi bulunmaktadır. Metnin toplam beyit sayısı, 3464'tür. Kaside nazım şekli üzerine bir malzeme sunması bakımından metindeki kasidelerin kaçar beyitten oluştuğunu bir tablo hâlinde şöyle gösterebiliriz. Bu tablodaki beyit sayısı, kasidelerin kaçar beyitten oluştuğunu; kaside sayısı, o beyit sayısıyla kaç kaside yazıldığını; kaside numaraları ise bu kasidelerin hangisi olduğunu gösterir:

Beyit Sayısı	Kaside Sayısı	Kaside Numaraları
17 beyitlik	1 kasîde	15
20 beyitlik	1 kasîde	6
21 beyitlik	2 kasîde	17,43
22 beyitlik	1 kasîde	9
23 beyitlik	1 kasîde	47
24 beyitlik	1 kasîde	80
25 beyitlik	3 kasîde	4,39,42
26 beyitlik	1 kasîde	46
27 beyitlik	2 kasîde	7,53
28 beyitlik	3 kasîde	28,35,71
29 beyitlik	2 kasîde	78,79
31 beyitlik	3 kasîde	3,63,64
32 beyitlik	2 kasîde	60,73
33 beyitlik	3 kasîde	41,44,65

36 beyitlik	4 kasîde	5,25,50,68
37 beyitlik	1 kasîde	75
38 beyitlik	3 kasîde	29,31,34
39 beyitlik	3 kasîde	11,19,33
40 beyitlik	4 kasîde	18,30,36,40
41 beyitlik	1 kasîde	66
43 beyitlik	8 kasîde	12,1,10,38,49,51,55,61,
44 beyitlik	2 kasîde	20,48
45 beyitlik	5 kasîde	8,21,45,52,58,
48 beyitlik	3 kasîde	14,27,59
49 beyitlik	2 kasîde	67,76
50 beyitlik	1 kasîde	74
51 beyitlik	4 kasîde	13,24,56,57
52 beyitlik	2 kasîde	2,26
53 beyitlik	3 kasîde	32,69,77
54 beyitlik	1 kasîde	16
56 beyitlik	1 kasîde	23
57 beyitlik	1 kasîde	70
60 beyitlik	1 kasîde	62
63 beyitlik	1 kasîde	37
65 beyitlik	1 kasîde	72
119 beyitlik	1 kasîde	22
260 beyitlik	1 kasîde	54

2.2.3. Kasîde İthaf Edilen Kişiler

<u>Sair</u>	<u>Kasîde No</u>	<u>İthaf Edilen Kişi</u>
Ca'fer	1	Şah Gâzi Han Bâyezid
Aşkî	2	Şah Gâzi Han Muhammed
Revânî	3	Süleyman Beg

Revânî	4	Bâyezid bin Muhammed Şâh
Necâtî	5	Hazret-i vezir-i a'zam (ünvan) ismi belli değil
Basîrî	6	Mir Ca'fer
Revânî	7	Şah Bâyezid
Mahremî	8	Vezir-i Sipih Muhammed
Mahremî	9	Pir Muhammed
Mahremî	10	Şâh-ı cihân (ünvan) isim belli değil
Mahremî	11	Süleyman
Ahmed Paşa	12	Sultan Muhammed Han
Aşkî	13	Han Muhammed
Aşkî	14	Sultan Muhammed Han
Belli değil?	15	İsmi belli değil
Mustafa Ca'fer	16	Bâyezid Bin Muhammed
Revânî	17	Hazret-i Paşa Vezir-i Mu'teber Yahyâ
Necâtî	18	Han Bâyezid
Zâti	19	Mu'inni Devr-i ibn Kemal ebu'l-Kemâl
Mahremî	20	Paşa-yı Namdar İbrahim-i Kâmkâr(ismi belli değil)
Mehdî	21	Sultan Muhammed oğlu Bâyezid Han
Ahmed	22	Sipih-i Mecd û meâli (ünvan) ismi belli değil
Ca'fer	23	Sultan Bâyezid
Zâti	24	Mustafa Paşa-yı A'zam
Revânî	25	Ca'fer Bey Tuğracı
Mesîhi	26	Nişancı Paşa
Şem'î	27	Bîrahim Paşa
Melîhi	28	İsmi belli değil
Ahmed Paşa	29	Şeh Bâyezid
Necâtî	30	Sultan Bâyezid
Necâtî	31	Sultan Muhammed bin Murad
Revânî	32	Şeh Bâyezid
Zâti	33	Sultan Selim

Zâtî	34	Şâh Muhammed
Vasfî	35	Ali Paşa
Sehî	36	Süleyman Şâh
Mahremî	37	Birâhim Paşa
Mahremî	38	Süleyman
Mesîhî	39	Defterdâr Ahmed Çelebi
Ârifî	40	İskender-i Sipihr
Sufî	41	Şah Murad
Mesîhî	42	İsmi belli değil
Hayâlî	43	Süleyman
Revânî	44	Mahmûd
Zâtî	45	Nişancı Cafer Beg
Mesîhî	46	İsmi belli değil
Mesîhî	47	Muhammed Çelebi
Hassan	48	Hızır Beg
Ârifî	49	İbrahim Paşa
Zâtî	50	Şeh-i Rûm-ı İbrahim
Üveys	51	Sultan Selim
Aşki	52	Han Muhammed
Mahremî	53	Muhammed Beg
Mahremî	54	Süleyman Şah
Mesîhî	55	Ca'fer Beg
Ahmed Paşa	56	Şeh Bâyezid
Kemâl	57	Bâyezid Han
Necâtî	58	Sultan Mahmûd
Revânî	59	Sultan Selim
Revânî	60	Sultan Selim
Zâtî	61	Şah Selim
Zâtî	62	Kadı Şah Muhammed
Zâtî	63	Hazret-i İsa bin İbrahim Paşa

Mesîhî	64	Mir Bedreddin Defterdar-ı Divan-ı Kazâ
Mesîhî	65	Han Bâyezid
Vasfî	66	Han Bâyezid
Ârifî	67	Vezir-i Mu'azzam (ünvan) isim belli değil
Ârifî	68	İsmi belli değil
Ahmed Paşa	69	Sultân-ı Cem-i Sâni
Ca'fer	70	İsmi belli değil
Revânî	71	Sultan Bâyezid
Ca'fer	72	Han Bâyezid
Revânî	73	Şah Bâyezid
Mesîhî	74	Nişancı Beg
Mahremî	75	Âyân-ı Hâs-ı Süleyman-ı Âkıbet-i
Mahremî	76	Mahmûd Süleyman Şah
Mahremî	77	Şah Süleyman
Revânî	78	Sultan Süleyman Şâh
Necâtî	79	Mustafa Paşa
Revânî	80	Hazret-i Sultan Selim

Buna göre en çok kasîde ithaf edilen kişi Sultan 2. Bâyezid'dir. Bundan başka Sultan Muhammed, Sultan Süleyman, Sultan Selim, en çok kasîde sunulan padişahlardır.

İthaf edilen kişilere bakarak yaptığımız bir tespit de şudur. Bu kasîde mecmû'ası 15. ve 16. asırda yazılmış kasîdelerden oluşmuştur. Kasîdenin diğer kısımları yüksek lisans tezi olarak çalışılmaktadır ve o kısımda 14. yüzyıla ait kasîdelere de rastlanmıştır.

2.2.4. Tertip Şekli

Mecmû'a-i Kasâid-i Türkiyye, ilk başta kasîdelerin harf ve vezinlere göre alelâde sıralandığı bir mecmû'a gibi görünmektedir. Ancak dikkatli bir gözle bakıldığında eserdeki kasîdelerin dizilişinin bir plan dâhilinde gerçekleştirildiği farkedilmektedir.

Eser kafiyelerin son harflerine göre "elifba" sırası gözetilerek tertip edilmiştir. Mürettip, ayrıca her harfi kendi arasında kafiye redife göre sıralamasa da kelime hâlindeki rediflerle ek hâlindeki redif ve kafiyelerin arka arkaya gelmesine dikkat edilmiştir.

Mecmû'a-i Kasâid'de Arap alfabesindeki harflerden sadece üçüyle (re, lâm, he) kafiyeleşmiş kasîdeler bulunmaktadır.

Aynı şairin yazdığı kasîdeler, çoğu zaman arka arkaya gelmiştir fakat bu, kesin bir kural değildir. Meselâ 8,9,10 ve 11. Kasîdeler, Mahremi'nindir ama Mahremi'ye ait başka kasîdeler de vardır ve onlar başka yerdedir.

İthâf edilen kişiye göre de kasîdelerin, tam olmasa da, sıralandığını görüyoruz. Meselâ 2, 13, 14. kasîdeler Muhammed Han'a, 59, 60 ve 61. kasîdeler Sultan Selim'e sunulmuştur. Bu sıralamada kesin bir kural yoktur; yukarıdaki örneklere baktığımızda Sultan Selim'e ya da Muhammed Han'a ait başka kasîdeler de mecmû'anın farklı bir yerindedir.

80 tane kasidenin bir tanesinde diğerlerinden farklı bir özellik vardır. 28. kasîdede her beytin başında Arap alfabesinin bir harfi sıralanmıştır ve beytin ilk kelimesindeki harf, budur. Meselâ ilk beytin başında | (elif) harfi vardır ve 1. beyit "ol" kelimesiyle başlar. Yine 2. Beytin başında "b" harfi vardır ve 2. beyit, "bugün" kelimesiyle başlar.

2.2.5. Şâirlerin Kafiye, Redif Tercihleri

Şairlerin kafiyelerdeki harf tercihlerinde aslında onların edebi tercihlerinden başka "dil" de önemli bir etkidir. Kasidelerde kullanılan rediflerin önemli bir kısmı eklerden değil kelimelerden oluşmaktadır. Eklerden oluşan redifler de vardır ve bu ekler; iyelik, çokluk, bildirme ekleridir. 80 tane kasideden 53 tanesi -r harfiyle, 15 tanesi -l harfiyle 12 tanesi de -a, e harfiyle kafiyeleşmiştir. "ân" ve "âr" sesleri, uzunlukla yumuşaklığı birlikte ifâdeye imkân veren, zengin akışkanlık özelliğiyle şiire âhenk katan seslerdir. -r harfiyle kafiyeleşen kasîdelerin çokluğunu bu şekilde açıklayabiliriz.

Redif, dîvân şiirinde âhengi temin eden en önemli unsurlardan biridir. Çoğu kez kafiyeyle yetinmeyen divan şairleri, özenle seçtikleri rediflerle hem şiirde iç âhengi sağlamış hem de akıcılığı temin etmişlerdir. Mecmûa-i Kasâid'de tercih edilen rediflerin çoğu hem kelime hem de ekten oluşmuştur. Mecmû'a-i Kasâid'deki rediflere Türkçe Arapça-Farsça oluşları ve kullanım sıklıkları bakımından bakalım: Redifi Türkçe kelimelerle yapılan redif sayısı 12, Arapça kelimelerle yapılan redif sayısı 8, Farsça kelimelerle yapılan redif sayısı 13'tür.

Buna göre 80 tane kasîdenin 33 tanesinde redif kullanılmıştır; ama bu rediflerin yanında ek olan kafiye ve redifler de vardır. Diğer 47 kasîde de sadece kafiye vardır ve bu, tam ya da zengin kâfiyedir.

Biz, Mecmû'â-i Kasâid'in sadece 108 ile 206. varakları arasındaki kasîdeler için bazı tespitlerde bulunduk. Kafiye ve redif tercihi tespitlerimiz bu varaklarla sınırlı olduğu için diğer kasîdelerdeki kafiye ve rediflerle ilgili bilgi veremedik ve yaptığımız incelemelerde genel bir sonuca ulaşamadık. Şâirlerin kâfiye ve redif tercihlerini bir tablo hâlinde şöyle gösterebiliriz:

<u>Kaside No</u>	<u>Rediflerin kökeni</u>	<u>Kafiye-Redif</u>	<u>Özelliği</u>
1		-er	Tam kafiye
2		-er	Tam kafiye
3		-er	Tam kafiye
4		-er (-ar)	Tam kafiye
5		-er	Tam kafiye
6		-er	Tam kafiye
7	Arapça	-ân hancer	Kafiye ve kelime hâlinde redif
8	Farsça	-ân beker	Kafiye ve kelime hâlinde redif
9	Arapça	-er defter	Kafiye ve kelime hâlinde redif
10	Farsça	-âr zer	Kafiye ve kelime hâlinde redif
11	Arapça	-âr dürr	Kafiye ve kelime hâlinde redif
12	Türkçe ek	-ânıdur	Kafiye ve ek hâlinde redif
13	Türkçe ek	-ânıdur	Kafiye ve ek hâlinde redif

14	Türkçe ek	-ârdur,-erdur	Kafiye ve ek hâlinde redif
15	Türkçe ek	-endedür	Kafiye ve ek hâlinde redif
16	Türkçe ek	-ândur	Kafiye ve ek hâlinde redif
17	Türkçe	-râ olur	Kafiye ve kelime hâlinde redif
18	Arapça	-ân hancer	Kafiye ve kelime hâlinde redif
19	Türkçe ve ek kelime	-âsı var	Kafiye ve ekle kelime halinde redif
20	Farsça	-âr ebr	Kafiye ve kelime hâlinde redif
21	Türkçe ek	-ârlar	Kafiye ve ek hâlinde redif
22	Türkçe ek	-âr	Zengin kafiye
23	Türkçe ek	-âr	Zengin kafiye
24	Türkçe ek	-âr	Zengin kafiye
25	Türkçe ek	-âr	Zengin kafiye
26	Türkçe ek	-âr	Zengin kafiye
27	Türkçe ek	-âr	Zengin kafiye
28	Türkçe ek	-âr	Zengin kafiye
29	Türkçe ek	-âr	Zengin kafiye
30	Türkçe ek	-âr	Zengin kafiye
31	Türkçe ek	-âr	Zengin kafiye
32	Türkçe ek	-âr	Zengin kafiye
33	Türkçe ek	-âr	Zengin kafiye
34	Türkçe ek	-âr	Zengin kafiye
35	Türkçe ek	-âr	Zengin kafiye
36	Türkçe ek	-âr	Zengin kafiye
37	Türkçe ek	-âr	Zengin kafiye
38	Farsça	-ân şikâr	Kafiye ve kelime hâlinde redif
39	Farsça	-âr	Zengin kafiye
40	Arapça	-â seher	Kafiye ve kelime hâlinde redif
41	Türkçe	-ân gibidür	Kafiye ve kelime hâline redif
42	Türkçe	-ûr	Zengin kafiye
43	Türkçe	-ûr	Zengin kafiye

44	Türkçe	-ûr	Zengin kafiye
45	Türkçe	-ûr	Zengin kafiye
46	Türkçe	-ûr	Zengin kafiye
47	Türkçe	-er	Zengin kafiye
48	Türkçe	-ar(-er) dirlər	Kafiye ve kelime hâlinde redif
49	Türkçe	-âr	Zengin kafiye
50	Türkçe	-îr	Zengin kafiye
51	Türkçe	-îr	Zengin kafiye
52	Türkçe	-îr	Zengin kafiye
53	Farsça	-ân şehir	Kafiye ve kelime hâlinde redif
54	Farsça	-âl	Zengin kafiye
55	Farsça	-âl	Zengin kafiye
56	Farsça	-âl	Zengin kafiye
56	Farsça	-âl	Zengin kafiye
57	Farsça	-âl	Zengin kafiye
58	Farsça	-âl	Zengin kafiye
59	Farsça	-âl	Zengin kafiye
60	Farsça	-âl	Zengin kafiye
61	Farsça	-âl	Zengin kafiye
62	Farsça	-âl	Zengin kafiye
63	Farsça	-âl	Zengin kafiye
64	Farsça	-âl	Zengin kafiye
65	Arapça	-er hilâl	Kafiye ve kelime hâlinde redif
66	Arapça	-âl	Zengin kafiye
67	Arapça	-âl	Zengin kafiye
68	Arapça	-âl	Zengin kafiye
69	Türkçe ek ve Farsça kelime	-ân benefşe	Kafiye ve ekle kelime hâlinde redif
70	Türkçe ek ve Farsça kelime	-ân benefşe	Kafiye ve ekle kelime hâlinde redif
71	Türkçe ek ve Farsça kelime	-ân benefşe	Kafiye ve ekle kelime hâlinde redif
72	Farsça	-er lâle	Kafiye ve kelime hâlinde redif

73	Farsça	-er gonca	Kafiye ve kelime hâlinde redif
74	Farsça	-er jâle	Kafiye ve kelime hâlinde redif
75	Farsça	-er jâle	Kafiye ve kelime hâlinde redif
76	Farsça	-ân nîze	Kafiye ve kelime hâlinde redif
77	Arapça	-ân kal'a	Kafiye ve kelime hâlinde redif
78	Arapça	-ân kal'a	Kafiye ve kelime hâlinde redif
79	Türkçe ek ve kelime	-â dur yine	Kafiye ve ekle kelime hâlinde redif
80	Türkçe	-â yine	Kafiye ve kelime hâlinde redif

Redifli şiir sayısı: 23

Redifsiz şiirler: 47

Redifi ek olan şiir sayısı: 6

Redifi 1 kelimedenden oluşan şiir sayısı: Yok

Redifi ek ve 1 kelimedenden oluşan şiir sayısı: 27

Burada çok sayıda kelimedenden oluşan rediflere rağbet edilmemesinin, her beyitte aynen tekrar edilen iki üç kelimenin akıcılıktan çok yeknesaklık, tekrar ve dolayısıyla sıkıcılığa yol açacağı endişesinden kaynaklandığını düşünüyoruz. Çok kelimedenden oluşan rediflerin bir mahsuru da, tekrar edilen kelimelerin şairi muhtevâ bakımından sınırlamasıdır.

2.2.6. Mürettibin Şâir Tercihleri ve Şâirlerin Biyografileri

Mecmû'a-i Kasâid-i Türkiyye'de (varaklar 108-206) 22 şairin kasidesi bulunmaktadır. Bunlardan en çok tercih edilen şairler sırasıyla Revânî, Mahremî, Zâti ve Mesîhî'dir. Bunları tablo hâlinde şöyle gösterebiliriz:

<u>Şairler</u>	<u>Kasîde Sayısı</u>	<u>Kasîde Numaraları</u>
Revânî	13	3,4,7,17,25,32,44,59,60,71,73,78,80
Mahremî	12	8,9,10,11,20,37,38,53,54,75,76,77
Zâti	9	19,24,33,34,45,50,61,62,63
Mesîhî	9	26,39,42,46,47,55,64,65,74
Necâtî	6	5,18,30,31,58,79
Ca'fer	5	1,16,23,70,72
Aşkî	4	2,13,14,52

Ahmed Paşa	4	12,29,56,69
Ârifî	4	40,49,67,68
Basîri	1	6
Medhî	1	21
Ahmed	1	22
Şem'î	1	27
Melîhî	1	28
Vasfî	2	35,66
Sehi	1	36
Sufî	1	41
Hayâli	1	43
Hassan	1	48
Üveys	1	51
Kemâl	1	57
İsmi belli değil	1	15

Şairlerin ismini, kasîdede şairlerin isminin geçtiği “tâc-beyît”lerden bulduk. Yalnız burada net olmayan bir iki noktayı belirtmek istiyoruz. Ahmed Paşa'nın kasîdeleri, Ahmed Paşa Divanında vardır. 22. kasîdeyi de (12,29,56,69) Ahmed yazmıştır: fakat bu kasîdenin Ahmed Paşa divanında bulunmaması sebebiyle, Ahmed'i başka bir şâir olarak ele aldık. 15. kasîdenin şairi belli değildir. Burada kasîdesi bulunan şairlerin bazıları tanınmamış isimlerdir. Hakkında net bilgilere ulaşamadığımız şâirler de vardır.

Mecmû'a-i Kasâid'de Kasîdesi Bulunan Şâirlerin Biyografileri

Bu bölüm şairlerin ayrıntılı biyografilerini vermek amacıyla değil mecmû'anın şair kadrosunu olabildiğince net bir şekilde ortaya koymak için hazırlanmıştır. Mecmû'ada bazı şairlerin mahlasları, bazılarında isim, ünvan, lakap veya künyeleri kullanılmıştır. Burada aynı mahlasta birden çok şâirin olduğu problemiyle karşılaştık. Şair biyografilerinde mümkün olduğunca ayrıntıya girmemeye çalıştık.

Revânî: (öl. 1524) Edirne'de doğdu. Asıl adı Hasan Çelebi'de Şûcâ, Aşık Çelebi, Riyâzî ve Enis'te İlyas'tır. Evi Tunca kenarında olduğu için akan suya telmihen bu mahlası

kullandı. Yavuz Sultan Selim'in yanına Trabzon'a gitti. Bir ara gözden düştüyse de tekrar itibârı arttı. Matbah emini oldu. Ayasofya ve Kaplıca tevliyetleri kendisine verildi. İçki düşkünlüğünü ömrünün sonunda bıaktığı İnşa ettirdiği mescidin bahçesine gömüldü.⁽¹²⁾

Şiiri genelde içkiye dairdir. Divanı, "İşret-nâme" mesnevisi ve Sehi'ye göre "Hamse"si (İşret-nâme) vardır.

Revân'î'nin tevhîd, münâcât, naat kasîde ve gazellerden mürekkep bir Divân'ı vardır. Bu dîvânın iki nüshası Ali Emîrî ve Bayezid Kütüphanelerindedir. Dîvânının en güzel şiirleri gazelleridir. Sazlı, sözlü işret meclislerinden çok hoşlanan bu şâir, sazlar için şiirler söylemiş, İşretnâme adlı mesnevîsinde her sazı ayrı ayrı övmüş, ayrıca Türk kopuzu içinde gazeller söylemiştir.

Şâirin mesnevi sâhasında elimizde bulunan tek eseri İşretnâme isimli, küçük mesnevîsidir. İşretnâme bir edep ve terbiye devrinde işret meclislerinde kimlerin, nasıl hareket edeceklerini belirten, manzum bir işret âdâbı kitabıdır. Yine kopuza medhiye söyleyen şâir, bu eseriyle işret meclislerinin bir nevî akademik sohbet meclisleri oluşu hakkında da bize bilgiler vermiştir..

İşretnâme, böyle meclislerde çok ince bir vazîfe ve ehemmiyetini söyler.⁽¹³⁾

Mahremî: Divan Edebiyatı İsimler Sözlüğü'nde iki tane Mahremî'den bahsedilir. İkisi de 16. Yüzyılda ölmüşlerdir. Biz, kasidesini Sultan Süleyman'a sunduğu için ve DEİS'de bu bilgi verildiği için bu kişinin 1536'da ölen Mahremî olduğunu düşünüyoruz.

Mahremî (öl. 943/1536), Galata'da doğdu. Müderrisler yanında çalıştıktan sonra kâtiplik ve naiplik yaptı. Genellikle Galata'da naib ve kâtip olarak bulundu. Uzun süre de Selânik'te bu görevlerle uğraştı. İstanbul'a gelirken eşir düştü. Sonra kefaletle kendisini kurtardı. İstanbul'a geldi. Devrin ileri gelenlerinden para toplayıp çoluk çocuğunu kurtarmak için yola çıktı ve yolda öldü.

"Hüsrev ü Şirin" bahrinde "Şehname" yazdı. Sultan Selim ve Sultan Süleyman'ın savaşlarını nazmetti.⁽¹⁴⁾

XVI. asırda Türkî-i basit ile şiirler söylediğini öğrendiğimiz ilk mühim şâir Tatavlılı Mahremî'dir.

⁽¹²⁾ İPEKTEN, Haluk, M. İSEN, R. TOPARLI: **Tezkirelere göre Divan Edebiyatı İsimler Sözlüğü** Kültür ve Turizm Bak. Yay., Ank. 1988.

⁽¹³⁾ BANARLI, Nihad Sami: **Resmî Türk Edebiyatı Tarihi**, MEB Bas. İst. 1998, s.478.

⁽¹⁴⁾ İPEKTEN, Haluk: a.g.e. s.28.

Hayâtı, böyle kader cilveleriyle geçen şâirin sanat hayâtı da oldukça dağdağalıdır. Bunda şâirin zekî ve hicivci şahsiyetinin tesfiri vardır. Onun esârette iken Gazî Hayrettin Paşa için yazdığı güzel bir murabbam bir dördlüğü Âşık Çelebi Tezkiresi'nde kayıtlıdır. Bu Murabbamı çok sâde bir dille söylenmiş olması Tatavlalı Mahremî'nin dili ve şiir anlayışı hakkında yine müsbet bir fikir vermektedir.

İşte, bilhassa Âşık Çelebi tezkeresi'nden öğrendiğimize göre, şâir Mahremî'nin o devirde Basîtnâme denilen bir eseri vardır. Çelebi'ye göre Basîtnâme'nin kelimeleri ve teşbihleri Türkçe'dir. İçinde Arapça, Acemce kelime yoktur ve Mahremî, aynı ifâde ile grazeller de söylemiştir.

Yine Âşık Çelebi ve Âlî, Mahremî'nin Yavuz Sultan Selim ve Sulatan Süleyman devri savaşlarını hikâye eden, manzum bir eserinde bahsediyorlar ki bu eserinde en az sâde bir dille yazılmış olması çok muhtemeldir.

Yaratılış bakımından şen, şuh, zekî ve meclislerde çok aranan zarif bir adam olduğu bildirilen Mahremî'nin bize bu husûsiyetlerini gösterecek bir sanat eseri, ne yazık ki, elde edilememiştir. Ancak onun yukarıdaki tek beytidir ki şiirde Türkçe anlayışı bakımından şâirin ne kadar halktan, ne ölçüde şuurlu ve milli olduğuna güzel delil teşkil eden bir vesîkadır. ⁽¹⁵⁾

Zâtî: DEİS'de 2 tane Zâtî vardır. Biz 1546'da ölen Zâtî'yi ele aldık.

Zâtî (d. 876/1471-Ölm. 953/1546), Balıkesir'de doğdu. Asıl adı İvaz'dır. Bu kelime ebced hesabıyla doğum tarihini gösterir. Bir söylentiye göre ise Satılmış adıyla tanındı. Satılmış daha sonra kısaltılarak Satı olmuş, mahlâsı Zâtî kelimesi de Satı'dan gelmiştir. İlk zamanlar çizmecilik yapmış daha sonra İstanbul'a gelip Bayezit Camii avlusunda bir remilci dükkânı açmıştır. Bu dükkân, dönemin ileri gelenlerinin toplandığı bir kültür yeri olmuştu. Sultan Bayezid ve Sultan Selim'e kasîdeler sunarak hediyeler aldı. Kanunî Sultan Süleyman zamanında pek iltifat görmedi.

Necati'den sonra gelen Osmanlı şairlerinin üstadı, önderi ve hocasıdır. 17800 gazeli ve 400'den fazla kasidesi vardır. Ancak çok güzel muhayyel ve sanatkârane şiirleri vardır. Döneminin çok tanınmış şairlerinden biridir.

⁽¹⁵⁾ BANARLI, Nihad Sami : a.g.e., s.622.

“Şem ü Pervane” (beş bin beyit), “Ahmed ü Mahmut” (1000 beyit), “Ferahnâme”, “Mecmau’l-Letaif”, “Siyer-i Nebî”, “Şehrengiz-i Edime”, “Mevlîf” ve “Divan”ı vardır. ⁽¹⁶⁾

Ancak Zâtî’nin hattâ falcılıktaki şöhreti de şiir sanatındaki hünerinden ve sâhada çok sayıda şiir söylemesindedir. Zâtî’nin dükkânı şiir’deki üstadlığı dolayısıyla, küçük bir akademik muhit değeri kazanmış; Beyazıd Câmiine namaza gelen büyükler; bu arada şiir sohbeti dinlemek veyâ şiirlerini düzelttirmek isteyen genç şâirler bu dükkâna uğrar, hattâ devâm eder olmuşlardır. Zâtî’nin bu dükkânda kendisine feyz verdiği en şöhretli talebesi Bâkî’dir. Sanatkâr, şifâhî tenkîd ve sohbetleriyle, gençlerin şiir sanatında bilgisini arttırmış, bu arada kendisi de onların tâze şiirlerinden faydalanmıştır.

Ömrünün son zamanlarında, falcı dükkânı gelir getirmediğinden; Zâtî, hayâtını kazanmak için şiir yazmak, ısmarlama kasîdeler tertiplemek zorunda kalmış; kulağının sağır olması yüzünden de şâirin herhangi bir ciddi vazifesi olmamıştır.

Bütün ömrünce yazdığı ve çok sayıda şiir söylediği için, bu şâirin biri birine pek benzeyen şiirleri arasında gerçekten güzel olanlar ve sonraki asırlara ses götürenler, ziyâde olmamıştır. Bununla berâber, aynı şiirler, yazıldıkları yıllarda şâire üstad dedirtecek bir têsir ve takdîr uyandırmıştır.

Zâtî’nin en büyük eseri Dîvân’dır. Ömrü boyunca binlerce gazel ve yüzlerce kasîde söylediği rivâyet edilen şâirin bütün şiirlerini biraraya toplayan bir divâna rastlanmamıştır. ⁽¹⁷⁾

Mesîhî: DEİS’de 2 tane Mesîhî’den söz edilmektedir. Biz 1512’de ölen Mesîhî’yi ele aldık.

Mesîhî (ö. 918/1512), Priştine’de doğdu. Asıl adı Mesih veya İsa’dır. Hadım Ali Paşa’ya kâtip oldu. Paşa’nın ölümü üzerine Yunus Paşa tarafından himaye gördü ve yolla Bosna’da kendisini bir tımar verildi.

Mesihî, rind yaratılışlı, kendisine has tavrı olan bir şairdir. Âşık Çelebi onu, Osmanlı şiirinin direklerinden biri sayar. (diğeri Necatî), Latîfî ise, tarzını seçkinlere yönelik olarak tanımlar ve bu yüzden halkın onun şiirini anlayamadığını belirtir.

“Divan”, “Şehrengiz” ve “Gül-i Sad-berg” adlı eserleri vardır. ⁽¹⁸⁾

Kasîdeler, gazeller, kıt’a ve müfredlerle tertiblenmiş dîvânının en tanınmış şiirleri,

⁽¹⁶⁾ İPEKTEN, Haluk ve diğerleri : a.g.e.

⁽¹⁷⁾ BANARLI, Nihad Sami : a.g.e., s.572.

⁽¹⁸⁾ İPEKTEN, Haluk ve diğerleri : a.g.e.

XVI. asırda büyük şâir Bâkî tarafından tanzîr edilen Bahar Kasidesi ile Hadım Ali Paşa için yazdığı bir mersiye ve yine bahar günleri için söylediği coşkun bir murabba'dır. Samîmî aşk ve şarap şiirleri hâlinde söylediği gazellerinde hem ustalıklı ve âhenkli bir ifâde, hemde yer yer, devrinin sosyal hayâtını aksettiren ince çizgiler vardır.

Mesîhî'nin Edirne şehrinin güzelleri ve güzelliği mevzûunda yazdığı Şehrengiz ise bir ihtimâlâ göre Türk edebiyâtında yazılan ilk Şehrengiz'dir. Mesîhi bu eseriyle edebiyâtımızda bir şehrengizçığı açmak gibi, mühim ve têsirli bir vazifegörmüş ve yeni bir edebi nevi meydana getirmiştir. ⁽¹⁹⁾

Necâtî: DEİS'de 3 Necâtî'den söz edilir. Biz, 1508'de ölen Necâtî'yi ele aldık; çünkü kasidelerini Sultan Bâyezid'e sunmuştur.

Necâtî (ö. 914/1508), Edirne'de doğdu. Asıl adı kaynaklarda İsa, Beyani'de ise Nuh olarak geçer. Sailî adlı bir şairin kulusudur. Âşık Çelebi, ihtiyar bir kadının oğlu olduğunu söyler. Öğrenim gördükten sona katiplik yaptı. Sultan Bayezid'in şehzadesi Abdullah Han'ın divan kâtipliğini yaptı. Bu şehzade ölünce Sultan Mahmut'a niçancı oldu. Müeyyetzade'den ders aldı. Muhasiblik yaptı. İstanbul'da öldü mezarı Vefa'dadır.

Dönemin büyük şairlerindendir. "Münazara-i Gül ü Husrev" (Aşık Çelebi bu eserin "Leyli vü Mecnun" adıyla tamamlandığını belirtir) "Gül ü Sabâ," "Mihr ü Mah" ve Divanı vardır. İmam Gazâlî'nin "Kimya-yı Saadet" ve "Camiü'l-Hikâyet", adlı eserlerini çevirdi. ⁽²⁰⁾

Necâtî, XV. asrın sâde dil kullanan aydınları içinde, zarîf ve tabîî bir şehir halkı Türkçesiyle şiirler söyleyen şâirdir. Onun dîvanındaki 650 gazel, büyük ekseriyetle Türkçe kelimelerle söylenmiş; bu gazellerin redifleri ekseriyâ ve kafiyeleri, yer yer Türkçe filler ve Türkçe kelimelerle tertiplenmiştir.

Şiire yine Türkçe kelimelerle getirdiği atasözleri, onun birçok şiirlerinin âdetâ husûsiyeti olmuştur. Birçok mısırâları da böyle bir bir uslûpla, atasözü ifadesiyle söylenmiştir.

Onun bir kısım söyleyişleri o kadar mahallîdir ki Tezkireci Lâtîfî, onun "şiirlerinin anlaşılması için, Kastamonu'da kullanılan birçok kelime, tâbir, yer adları ve mahallî âdetlerin bilinmesi lâzım geldiğini ,, söyler. Yine Lâtîfî'ye göre: " Sözü'n rûhunu önce bulmuştur. ,,

⁽¹⁹⁾ BANARLI, Nihad Sami : a.g.e., s.474

⁽²⁰⁾ İPEKTEN, Haluk ve diğerleri : a.g.e.

Rûm'da atasözü söylemek Sâfi ile yânî Sultan Bâyezid'in vezirlerinden Kasım Paşa ile başlamış fakat kemâlini Necâtî'de bulmuştur.

Türkçenin türlü cinasları, söz ve mânâ sanatları, şiirde âhenk yaratan kafiye ve redifleri Necâtî'nin şiirlerinde hep bu tabîî söyleyiş'in câzibesi içindedir.

Bunun içindir ki Necâtî'nin şiirleri Ahmed Paşa meclisinde beğenilmiş, Fatih Sultan Mehmed, İkinci Sultan Bâyezid gibi hükümdarlar ve Şehzâde Mahmud gibi saray mensupları tarafından takdir edilmiştir. Necâtî'nin şiirlerine, devrinin ve sonraki asırların birçok şâirleri tarafından nazîreler söylenmiştir.

Necâtî dîvânında şâirin kendi hayâtını aksettiren çeşitli söyleyişler; devrin sosyal hayâtına, ahlâk, adâlet, görüş ve düşünüşlerine âit çizgiler; tabîat güzellikleri, av tasvirleri vb. gibi çeşitli temalarda söylenmiş şiirler, bilhassa gazeller vardır. ⁽²¹⁾

Ca'fer: DEİS'de 2 tane Ca'fer vardır. Biz, kasidelerini Bâyezid'e sunduğu için 1514'te ölen Ca'fer Çelebi'yi ele aldık.

Ca'fer (ö. 920/1514), Taci-zâde Cafer Çelebi sanıyla tanındı. Babası Amasya'da II. Bâyezid'in defterdarıydı. Hacı Hasan-zâde Mehmet Efendi'den mülâzım olup, Mahmut Paşa medresesinde müderris, ardından da inşasının güzelliğinden dolayı Nişancı oldu. Kazaskerlik görevine getirildi. Yavuz Sultan Selim'in yakın çevresindendi. Yeniçerilerin Amasya isyanında parmağı olduğu iddiasıyla öldürtüldü. Balat'taki kendi camii bahçesinde gömüldü.

Kaynaklar, nazım ve nesrinin güzelliği konusunda birleşirler. Bunun yanında nesri şiirine, kasîdesi gazellerine tercih edilmiştir. Şiirlerinin lirik olmadığı da kaynaklarca belirtilir. "Divan"ı ve "Heves-name"si vardır. ⁽²²⁾

Aşkî: DEİS'de 10 tane Aşkî'den bahsedilir. Biz, kasidelerini Sultan Muhammed'e sunduğu için Fâtih döneminde yaşadığını bildiğimiz Aşkî'yi ele aldık.

Aşkî, Fatih Sultan Mehmet dönemi şâirlerindedir. Padişah musahibi oldu, bu yüzden bazı kaynaklar kendisine Aşkî-i kadîm adıyla zikrederler. Tezkireler Aşkî'nin yeteneksizliği konusunda birleşirler. Buna rağmen tahsili sayesinde padişahattan günde 100 akçe ulûfe almış olmasını da özellikle belirtirler.

Şiirleri sade olup, üslûbu güzel değildir. ⁽²³⁾

⁽²¹⁾ İPEKTEN, Haluk ve diğerleri: a.g.e.

⁽²²⁾ İPEKTEN, Haluk ve diğerleri: a.g.e.

⁽²³⁾ İPEKTEN, Haluk ve diğerleri: a.g.e.

Ahmed Paşa: DEİS’de 3 tane Ahmed Paşa vardır. Biz, kasidelerini Sultan Muhammed ve II Bâyezid’e sunduğunu bildiğimiz 1497’de ölen Ahmed Paşa’yı ele aldık.

Ahmed Kemalpaşazâde (Ö. 940/1533-34),ü Sehî ve Hibri’ye göre Edirneli, Latifi ile Riyâzî’ye göre Tokatlı’dır. Bunun yanında bütün kaynaklar Edirne’de yetiştiği konusunda birleşirler. Babasının adı Süleyman Kemal’dır. Mahlâs kullanmamıştır. İyi bir öğrenim gördükten sonra müderrislikte bulundu. Daha sonra Edirne’deki Sultan Bayezid medresesine müderris, ardından Edirne kadısı oldu. Anadolu kazaskerliğine, buradan Edirne Daru’l-hadis’ine atandı. Yeniden Sultan Bayezid medresesine nakledildi. Şeyhülislam oldu. (932/1525-26). Bu görevde iken öldü. İstanbul’da Edirne Kapısı dışındaki Emir Buhari tekkesi önünde gömüldü. Ölüm tarihi konusunda kaynaklar çelişkili rakamlar verirler. Hasan Çelebi, Riyazî, ve Hibri ölüm tarihini 940/1533-34 olarak gösterirken, Âşık Çelebi 941/1534-35 tarihini vermektedir.

Kaynaklar Kemalpaşa-zâde’nin en büyük Osmanlı bilginlerinden biri olduğu konusunda birleşirler ve onu övmeye yarışır.

Edebî alanda da tanınmış biridir. Divanı, “Yusuf u Züleyha” mesnevisi, Farsça “Nigâristani”-ı ve “Tevârih-i Âl-i Osmanı”ı bu alanda tanınmış eserleridir. Kaynaklar, eserlerinin sayısının yüzün üzerinde olduğunu belirtmektedirler. ⁽²⁴⁾

Ahmed Paşa, ince ve keskin zekâlı, zarîf, nüktedan, hazırcevap bir şahsiyeti. Fâtih, Paşa’nın bu meziyetlerini takdîr ediyor, onunla sohbetten hoşlanıyordu.

Paşa, İstanbul fethi sırasında dâimâ Fâtih’in yanında bulunmuştu. Hükümdar bu âlim ve şâir hocasına hürmet ve iltifat gösteriyordu. Ahmed Paşa’nın da Osmanlı imparatorluk âilesine karşı ciddî ve samîmî bir bağlılığı vardı. İstanbul Fatihî’ne her vasile ile güzel ve samîmî kasîdeler, gazeller sunmuştu.

Ahmed Paşa, Şehzade Mustafa’nın ölümü için duygulu bir mersiye söylemiş; Sultan Cem’in gazellerini takdirle karşılamış ve Sultan İkinci Bâyezid için de yine kasîdeler yazmıştı.

Devrinin şâirleriyle yakından alâkadar oluyor; onları himâye ediyordu. Fâtih devrinde bir kısım şâirlerle tahsîlat bağlanmasında Ahmed Paşa’nın ciddî bir têsiri olmuştu. Ahmed Paşa, yalnız Edirne, Bursa ve İstanbul şâirleriyle değil, bütün Türkiye ve Türk şâirleriyle

⁽²⁴⁾ İPEKTEN, Haluk ve diğerleri: a.g.e

meşgul oluyordu. Türk ülkelerinin her köşesinden İstanbul'a gelen kervanlar, Ahmed Paşa'ya uzak diyarların yeni şiiirlerini ve genç şâirlerini getiriyordu.

Tıpkı bunun gibi Ahmed Paşa'nın şiiirleri ve şöhreti de aynı kervanlarla her tarafa, hattâ Horasan Hükümdârı Hüseyin Baykara'nın meşhur meclislerine kadar uzanıyordu.

Ahmed Paşa, devrinin en büyük şâiri idi. Ahmedî, Şeyhî, Atâtî ve (bir rivayete göre kendi hocası olan) Melîhî gibi kendinden evvelki şâirlerintêsîri altında yetişmekle berâber gazel, bilhassa kasîde vâdisinde onları geride bırakmıştı.

Ahmed Paşa da böyle yapmış ; şiiirde halk Türkçesinden kopmamış, ayrılmamış ; fakat başta kasîdeleri olmak üzere mühim bir kısım gazellerinde devrinin dil ve sanat icâp ve ihtiyaçlarına uyarak külfetli söyleyişe de yer vermiştir. Paşa, bu çeşit şiiirlerini türlü edebî sanatlarla süslemekte büyük hüner göstermiştir. Onun bu tarz hünerleri, devrin diğer sanatkârlarınca takdir edilmiş ve zevkleri bu yolda gelişen şâirler tarafından özenilerek Ahmed Paşa'nın yolunda yürümek isteyenlere örnek olmuştur.

Paşa'nın bir başka cephesi de geniş ölçüde nazîre söylemesidir.

Ahmed Paşa, yaşadığı devrin bâzı mühim vak'aları için tarih düşürmekle, edebiyatımızda, sonradan çok gelişen bir edebiyat nev'inin de işleyicileri ve kurucuları arasında yer almıştır. ⁽²⁵⁾

Arifi: DEİS'de 11 tane Ârifi vardır. Biz, kasidelerini İbrahim Paşa'ya sunmasından yola çıkarak 1552'de ölen Ârifi'yi ele aldık.

Arifi (ö. 959/1552), İstanbulludur. Kuloğullarından olup, asıl adı Hüseyin'dir. İbrahim Paşa'nın yardımıyla Anadolu Defterdarı kalemünde tezkirecilik verildi. Defterdarla geçinemediği için bir süre sonra azledildi. Mısır'a gidip İbrahim Gülşeni dergâhına bağlandı. İstanbul'a dönüp münzevi bir hayat yaşadı. Sonra silahdar oldu. Van seferi sırasında beytûlmâl kâtipliğine getirildi.

Tasavvufa dair yazdığı terci-i bentleri ve tarihleriyle tanındı. "Derya-yı Ebrar"a naziresi vardır. ⁽²⁶⁾

Basîri: DEİS'de 3 tane Basîri vardır. Biz, bunlardan hangisinin kaside şairimiz olduğunu tahmin edemediğimiz için Basîri adlı 3 şâirle ilgili bilgi vermeyi uygun gördük.

⁽²⁵⁾ BANARLI, Nihad Sami : a.g.e., s.464-467

⁽²⁶⁾ İPEKTEN, Haluk ve diğerleri: a.g.e.

Yalnız şunu da belirtmemiz gerekir ki mecmûada kasidesi bulunan Basîri, muhtemelen 1534'te ölen Basîri'dir.

Basîri: Hasan Çelebi ve kaynakların çoğu Acem olduğunu belirtirken Âşık Çelebi, Beyanî Horasanlı, Riyazî Bağdatlı olduğunu söyler. Yine kaynakların ifadesine göre yanında Camî ve Nevaî'nin tavsiye mektupları ve Nevayî'nin divanı olduğu halde Osmanlı ülkesine geldi. Nevayî'nin şiirlerini Anadolu'ya ilk olarak o getirdi. Dönemin ileri gelenlerinden, bu arada da saraydan alâka gördü.

Şiirlerinde Çağatay lehçesi hâkimdir. Devrinde özellikle latifeleri ve tarihleri ile tanındı.

Âşık Çelebi'ye göre "Bengi-nâme" ve "Letaif"; Riyazî'ye göre divanı vardır.

Basîri: (ö. 1008/1599) Ayâni-zâde sanıyla tanındı.

Basîri: Musul'da doğdu. Asıl adı Halil'dir. Gözleri kör olduğu için bu mahlâsı almıştır. Seyyit Ali Behçet Efendi'nin dayısıdır. ⁽²⁷⁾

Medhî: DEİS'de 8 tane Medhî vardır. Bunlardan hangisinin mecmû'ada kasidesi bulunduğunu tahmin edemediğimiz için biz, 8'i hakkında bilgi vermeyi uygun gördük.

Medhî (ö. 1006/1598): Gelibolu'da doğdu. Asıl adı Mahmut'tur. Ebussuud Efendi'den mülâzım oldu. Gelibolu'da kadılık. Kefe'de müftülük yaptı.

Medhî: Bursa'da doğdu. Asıl adı Mustafa'dır. Nuh-zâde sanıyla tanındı. Öğrenim gördükten sonra tarikata yöneldi. Ölümü Safayî'de 1090/1679-80, Belig'de 1091/1680 olarak kayıtlıdır.

Medhî: Amasya Ladik'te doğdu. Asıl adı Musa'dır. Şiirleri dinî mahiyettedir.

Medhî: İstanbul'da doğdu. Haydarzâde sanıyla tanındı.

Medhî: İstanbul'da doğdu. Asıl adı Mustafa'dır. Mülâzım ve kadı oldu.

Medhî: Bağdat'ta doğdu. Gençliğinde seyahat etmiş, daha sonra İstanbul'a gelerek Kadiri tarikatına girmiştir. Tophane'de bulunan Kadiri dergâhında uzlete çekilmiştir.

Medhî: Üsküdar'da doğdu. Asıl adı Mustafa'dır. Bursalı Eyüp Efendi'nin oğlu Yusuf Çelebi oğludur. Debbağ-zâde Mehmet Efendi'den mülâzım olduktan sonra müderrislik ve kadılık yaptı. Şiir ve inşası güzeldir.

Medhî: Asıl adı İsa'dır. Öğrenimini tamamladıktan sonra Rumeli'de kadılık yaptı. ⁽²⁸⁾

⁽²⁷⁾ İPEKTEN, Haluk ve diğerleri : a.g.e.

Ahmed: Kasideyi kime yazdığını belirtmediği için bu Ahmed'in hangi Ahmed olduğu üzerine pek bir tahminde bulunamadık. Bunun Ahmed Paşa olmadığı düşünülebilir, çünkü kasidesi divanda yoktur. Yalnız şunu da belirtmemiz gerekir ki bu kasidesi, divanda bulunmayabilir ve bu şahıs, Ahmed Paşa olabilir. DEİS'de 16 tane Ahmed, 5 tane Ahmed Çelebi, 2 tane Ahmed Efendi, 2 tane Ahmed'i vardır. Yalnız şunu söyleyebiliriz. Kasîdelerin, ithâf edildiği kişilere göre arka arkaya sıralandığından (tam olmasa da) yola çıkarak bu kasidenin 2. Bâyezid'e yazıldığını ve bu Ahmed'in de Kemalpaşazâde lakaplı Ahmed olduğunu söyleyebiliriz.

Ahmed Kemalpaşazâde (Ö. 940/1533-34): Sehî ve Hibri'ye göre Edirneli, Latifi ile Riyâzî'ye göre Tokatlıdır. Bunun yanında bütün kaynaklar Edirne'de yetiştiği konusunda birleşirler. Babasının adı Süleyman Kemal'dir. Mahlâs kullanmamıştır. İyi bir öğrenim gördükten sonra müderrislikte bulundu. Daha sonra Edirne'deki Sultan Bayezid medresesine müderris, ardından Edirne kadısı oldu. Anadolu kazaskerliğine, buradan Edirne Daru'l-hadis'ine atandı. Yeniden Sultan Bayezid medresesine nakledildi. Şeyhülislam oldu. (932/1525-26). Bu görevde iken öldü. İstanbul'da Edirne Kapısı dışındaki Emir Buhari tekkesi önünde gömüldü. Ölüm tarihi konusunda kaynaklar çelişkili rakamlar verirler. Hasan Çelebi, Riyazî, ve Hibri ölüm tarihini 940/1533-34 olarak gösterirken, Âşık Çelebi 941/1534-35 tarihini vermektedir.

Kaynaklar Kemalpaşa-zâde'nin en büyük Osmanlı bilginlerinden biri olduğu konusunda birleşirler ve onu övmeye yarışır.

Edebî alanda da tanınmış biridir. Divanı, "Yusuf u Züleyha" mesnevisi, Farsça "Nigâristanı"-ı ve "Tevârih-i Âl-i Osmanı"ı bu alanda tanınmış eserleridir. Kaynaklar, eserlerinin sayısının yüzün üzerinde olduğunu belirtmektedirler.⁽²⁹⁾

O devirde ilim yoluyla yükseliş hatta askerlikte yükselişden daha sağlam ve daha itibarlı olduğu için, Kemal Paşa-zâde de hayatını ilim yoluna çevirmiştir. Kuvvetli bir medrese tahsîli görmüş; Edirne ve İstanbul medreselerinde müderrislik yapmıştır. Büyük ilmiyle dikkati çeken İbni Kemal, bilhassa Yavuz'un çaldıran Seferi'nden evvel, Şîliğin ehl-i sünnet mezheplerine tamamiyle aykırı olduğunu; kâfirlerden farkı olmayan Şîilerle yapılacak bir savaşın bir cihad ve bir gazâ olacağını delilleriyle ileri süren bir risâlesi ile Yavuz Sultan

⁽²⁸⁾ İPEKTEN, Haluk ve diğerleri : a.g.e.

⁽²⁹⁾ İPEKTEN, Haluk ve diğerleri : a.g.e.

Selim'in teveccühünü ve hayranlığını kazanmıştır. Yavuz'un Mısır Seferi'ne Anadolu Kazaskeri olarak iştirâk etmiş, nihâyet, sahasının en yüksek makamı olan Şeyhülislamlığa yükselmiştir. 1534 deki ölümüne kadar bu vazifede kalmıştır.

Kemal Paşa-zâde Divânı'ndaki şiirlerde şâirinin adı ve mahlâsı yoktur. Bu yüzden Dîvan'a başka şâirlerin hatta çok eski Anadolu şâirlerinin şiirleri de karışmıştır.

Kıymetli tarihini, hükümdarlarının teveccüh ve teşvikleriyle yazmış olmasına rağmen, Kemal Paşa-zâde, bir vak'anüvîs değildir. ⁽³⁰⁾

Şem'i: DEİS'de 6 tane Şem'i vardır. Biz, Şem'i'nin, kasidesini İbrahim Paşa'ya yazdığından yola çıkarak bunun Tekirda'da doğan Şem'i olduğunu söyleyebiliriz. Şem'i, Tekirdağ'da doğdu. Asıl adı Mehmet Emin'dir. Şeyhülislam İbrahim Beyzâde Mustafa'nın yanında çalıştı. ⁽³¹⁾

Melîhî: DEİS'de 1 tane Melîhî vardır.

Melîhî, Tokat'ta doğdu. Âşık Çelebi Sinop ve Kastamonu'da doğduğunu söylemektedir. Döneminin tanınmış bilginlerindendi. Ahmet Paşa'nın musahibi olduğundan onun aracılığıyla Fatih Sultan Mehmet'in meclisine katıldı. Fakat aşırı derecede içki düşkün olduğundan bu meclislerden uzaklaştırıldı. II Bayezid dönemi başlarında öldü. Şiir konusunda geniş bilgisi vardı. ⁽³²⁾

Tokatlı olup, Fatih dönemi şairleri arasında yer alır. Tahsilini ilerletmek amacıyla gittiği İran'da Molla Câmî ile ders arkadaşlığı yapmıştır. Kaynaklar Melîhî'nin derbeder bir hayat yaşadığını, günlerini meyhanelerde veçirdiğini ve Fatih içkiye tövbe ettirdiği halde tövbesini bozduğunu yazarlar. Melîhî'nin rindane ve âşıkane tarzdaki şiirleri sade bir dille yazılmıştır. Duyguları içten hayalleri ince ve renklidir. "Gönül" redifli murabb'ı devrinde çok beğenilmiş, aynı redifle Fatih başta olmak üzere Ahmed Paşa, Rûşenî, Halîlî, Yakînî ve Eğridirli Hacı Kemal birbirlerine nazire olan murabbalar yazmışlardır. Şiirleri düzenlenmiş olarak bir divan içerisinde yer almayan Melîhî'nin *Câmî'ü'n-Nezâir*'de on dolayında şiiri bulunmaktadır. ⁽³³⁾

Vasfi: DEİS'de 4 tane Vasfi vardır. Biz kasidelerini sunduğu kişilere bakarak bunun Serez'de doğan Vasfi olduğunu düşündük.

⁽³⁰⁾ BANARLI, Nihad Sami: a.g.e., s.605-606

⁽³¹⁾ İPEKTEN, Haluk ve diğerleri: a.g.e.

⁽³²⁾ İPEKTEN, Haluk ve diğerleri: a.g.e.

⁽³³⁾ MENGİ, Mine: *Eski Türk Edebiyatı Tarihi*, Akçağ Yay., Ank. 2000, s.124

Vasfî, Serez’de doğdu. Riyazî ve Sehî Demirhisarlı olduğunu söylerler. Öğrenimini bitirip kadı oldu. II. Bayezid’in veziri Ali Paşa’nın himayesini kazandı. Serez, Demirhisar ve Malkara’da kadılık yaptı. Malkara’da öldü ve oraya gömüldü.

Şiirlerini çoğu Necatî’ye naziredir. Şair Mesihî ile arkadaşı. ⁽³⁴⁾

Sehî: DEİS’de 2 tane Sehî vardır. Biz, kasidelerini Sultan Süleyman’a sunduğu için 1548’de ölen Sehî’yi ele aldık.

Sehî (ö. 955/1548), Edirne’de doğdu. Devşirme çocuğudur. Necatî’nin hizmetinde bulundu. Özel öğrencisi ve damadı oldu. Ölünce de kabrini mermerle yaptırdı. Sultan Bayezid’in oğlu Sultan Mahmud’la sancağa gitti. Ölünce Sultan Bayezid’e divan kâtibi oldu. Tevliyet aldı. Edirne Darülhadisinde mütevellî iken tezkiresini yazdı. Sultan Süleyman’a sundu. ⁽³⁵⁾

Sehi Beğ, *Heşt Bihîşt* adını verdiği kitabı Anadolu şiir alanında yetişen şâirlerden sözedden ilk tezkiredir. XV. Yüzyılın büyük şâirlerinden Necatî Beğ’in yetiştirmesi olan Sehi Beğ, Câmî’nin *Bahâristân*’ı, Ali Şîr Nevâyî’nin *Mecâlisti’n-Nefâis*’i ve Devletşâh’ın *Tezkire*’sini örnek alarak eserini sekiz bölüme ayırmıştır. 1538 yılında bitirdiği tezkiresinde ilk dört bölüm başta devrin sultânı Kanûni Sultân Süleymân olmak üzere, sultân, şehzâde, vezir, kazasker gibi büyük devlet adamlarıyla tanınmış ilim adamlarına ayrılmış, 5. “Tabaka”dan sonra da Anadolu’da yetişmiş şâirler eskiliklerine göre sıralanmıştır. Sehî Beğ şâirler hakkında fazla bilgi vermesede Anadolu edebiyatının başlangıç devrinde yetişen en eski Türk şâirlerini unutulmaktan kurtarmış olmakla, tezkiresi çok kullanılan önemli aynaklardan biri olmuştur. Sehî Beğ ayrıca, daha sonraki tezkire yazarlarına da yol gösterip örnek olmuş bir yazardır. ⁽³⁶⁾

Sufî: DEİS’de Sufî adında bir şair yoktur. Yalnız, Safî adında 11 şair vardır. Biz, kasîdesini Şâh Mur’ad’a sunduğu için Cezerî Kasım Paşa asıl adlı Sâfi’yî ele aldık. Sufî, Cezerî Kasım Paşa’nın mahlâsıdır. Sehî’ye göre Edirneli bir yaşlı kadının kulu olup, Mahmut Paşa’nın alâkasıyla dikkati çekti. Hasan Çelebi ise Fatih’e nişancı olan Cezerî Mehmet Çelebi tarafından yetiştirildiğini söyler. Fatih Sultan Mehmet’in de dikkatini çekti.

⁽³⁴⁾ İPEKTEN, Haluk ve diğerleri: a.g.e.

⁽³⁵⁾ İPEKTEN, Haluk ve diğerleri: a.g.e.

⁽³⁶⁾ Büyük Türk Klasikleri, C.3, Ötüken – Soğut Yay., İstanbul 1986

II. Bayezid'e Amasya'da şehzadeyken defterdar, padişah olunca da vezir oldu. Emeklilik yoluyla Selânik'e gönderildi ve orada öldü. Selânik ve İstanbul'da hayır eserleri yaptırdı. Latifi, Osmanlı şiirine atasözü ve deyimleri ilk kez onun soktuğunu söyler. Divanı vardır. ⁽³⁷⁾

Hayâli (ö. 951/1544): Vardar Yenicesi'nde doğdu. Asıl adı Mehmet'tir. Tasavvufa yöneldi ve Baba Ali Mest'in hizmetinde bulundu. İstanbul kadısı Sarı Gürz tarafından alınıp şehir muhtesibi Uzun Ali'ye teslim edildi. İskender Çelebi'den başlayarak vezir İbrahim Paşa'nın ve padişahın himayesini kazandı. Önce ulûfe bağlandı, sonra tımar ve zeamet sahibi oldu. Hayâlî'nin elde ettiği bu mevki dönem şairlerinin kıskanmalarına sebep oldu. Âlî'ye göre Bülend-edâyı Rum şairlerine gösteren çağının şairler sultanıdır". Özellikle gazelde en büyük divan şairlerinden biridir. Edirne'de öldü. ⁽³⁸⁾

Tezkireci Ahdi tarafından Hâfız-I Rûm diye vasıflandırılan ve böylelikle , şiirlerinde büyük İran Şâiri Hâfız'ın gazellerindeki lezzete benzer bir güzellik sezilen Hayâli, XVI. Asır Türkiye Türkçesi edebiyatının, Bâkî'den evvel ve Bâkî istisna edilmek şartıyla; en üstün kasîde ve gazel şâiridir. Bu şâir, daha kendi asrında devrinin diğer mühim şöhretleri olan Zâtî ve Yahyâ Bey gibi tanınmış şâirleri, haklı olarak, geride bırakmıştı. Şâirden bahseden bütün Osmanlı tezkirecileri, onun sanatını takdirle anmışlardır.

Hayâli'nin serseri bir derviş hayatı yaşadığı gençliğinde, şiddetli benimsediği tasavvuf duygularıyla söylenmiş gazelleri de güzeldir. Fakat onun en olgun sanat devresi, Dîvân şiirinin türlü sanat incelikleriyle ve daha profane duygularla söylediği gazellerinde görülür. Onun bazı şiirlerinde Rumeli Türkçesi özellikleri ve Yine Rumeli şâirlerinde görülen samimi, hatta lâubâli fakat mağrur bir edâ vardır. Bir kısım şiirleri, Necâtî gibi, Ahmed Paşa gibi XV. Asır şâirlerinin yolunda söylenmiştir. Bir kısım gazellerinde ise Bağdathî şâir Fuzûlî'nin têsîri hissedilir: Bu şâirin Fuzûlî ile Bağdad'da görüşükten sonra, onun têsîrinde kalması muhtemeldir.

Hayâli, nihayet kendi sanat kudretine inanmış hatta kendisini Selman gibi, Hafız gibi, Câmî gibi İran şâirleriyle aynı ayarda göründüğünü söylemekten çekinmemiş bir sanatkârdır. Kendisinden önceki Anadolu şâirleri arasında ise Hayâli en çok Necâtî'yi beğeniyordu.

⁽³⁷⁾ İPEKTEN, Haluk ve diğerleri : a.g.e.

⁽³⁸⁾ İPEKTEN, Haluk ve diğerleri : a.g.e.

Kanûni Sultan Süleyman'a takdim edilmiş bir kasidesinden, bir Divan tertibettiği anlaşılan Hayâlî'nin yegâne eseri, yalnız kasideler ve gazellerle tertiplenen bu Dîvân'ıdır.⁽³⁹⁾

Hassân: II. Murad devri şairlerinden olup, hayatını bu padişahın yanında geçirmiştir. Kasîde, gazel ve inşada usta bir şairdir.

Üveys: DEİS'de Üveys diye bir şairin adı geçmemektedir. Yalnız Veysî isimli bir şair vardır. Biz, kesin olmasa da bunun Veysî olabileceğini tahmin ediyoruz.

Veysi, Aydın'a bağlı Alaşehir'de doğdu. Asıl adı Üveys'tir. Molla Çelebi'den mülâzım oldu. İlimde eşi az bulunan, şiir ve inşada usta olan biriydi. Ölümü Rıza'da 1032/1622-23, Asım'da 1037/1627-28 olarak verilmektedir. Döneminin ünlü şairlerinden olup divanı vardır.

Kemâl: DEİS'de 8 Kemâl vardır. Biz Bergama'da doğan Kemâl'i ele aldık. Kemâl, Bergama'da doğdu. Kemal-i zerd veya Sarı Kemal sanıyla tanındı. Fatih'in veziri Mahmud Paşa'ya musahib ve muallim oldu. Onun öldürülmesi üzerine Edirne Hasköy'e yerleşti ve orada müderrislik yaparken öldü.

Mahmut Paşa'ya mersiyesi, divanı ve "Belâgat-nâme" adlı eseri vardır.⁽⁴⁰⁾ Selâtin-nâme müellifi Kemal de geçen asrın ve kendi asrının Türkçecileri arasındadır. onun bu manzum tarihi dikkatle okununca anlaşılır ki Kemal, eserlerini Türk diliyle yazmayı ülkü edinmiş bir yazardır. Hattâ ona göre "Fârisîden söz alıp tercüme etmek irfan değildir." Bu sebeple kendisi Türkçe gazeller söylemiş ve gazellerinin dillerde okunup gezdiğini görmüştür.⁽⁴¹⁾

⁽³⁹⁾ BANARLI, Nihad Sami : a.g.e., s.574.

⁽⁴⁰⁾ İPEKTEN, Haluk ve diğerleri : a.g.e.

⁽⁴¹⁾ BANARLI, Nihad Sami: a.g.e., s.502.

METNİN TEŞKİLİNDE TAKİP EDİLEN YOL

1. Arap harfli alfabe de bulnup da bugünkü alfabe de bulunmayan işaretler için tenkidli basımı yapılan ilmî eserlerde kullanılagelen aşağıdaki transkripsiyon sistemi kullanılmıştır.

ع	, y
س	s, S
ح	h, H
ح	h, H
ذ	z, Z
س	s, S
ش	š, Š, Ž, Ž
ط	t, T
ظ	z, Z
ع	
غ	ğ, Ğ
ق	q, Q
ك	k, K/ñ, Ñ/g, G

Arapça ve Farsça kelimelerdeki med harfleri de şöyle gösterilmiştir.

ا	ā, Â
و	ū, Ū
ی	ī, Î

2. Doğru okuduğumuzdan emin olmadığımız, sözcüklerin yanına “?” koyduk.
3. Nüshada boş bırakılmış yerleri (...) biçiminde gösterdik.
4. Metinde geçen ayet, hadis ve Arapça kelime ve kelime gruplarını dipnotta gösterdik.
5. Ekleri Eski Anadolu Türkçesinin ses özelliklerine uygun olarak okuduk.
6. Metinde t?, doğruluğundan emin olmadığımız tamlamaları gösterir.

3. BÖLÜM . METİN

MECMU'A-İ KASAİD-İ TÜRKİYYE
ÇEVİRİ METİN
(Varak 108 – 206)

108 a

- v - - / - v - - / - v - - / - v - -

1 Tâze kıldı şaltanat gülzârını bâd-ı zafer
 Tâ sa 'âdet bağı içre şâh-ı devlet verdi ber

2 Ebr-i fitratdan yağup bârân-ı nisân-ı murâd
 Gülşen-i nîl-i emânı tâze oldu ser-be-ser

3 Rûşen oldu meserret-i 'âmâlden şubh-ı ümîd
 Tâli' oldu ma'la '-ı nuşretde hûrşîd-i zafer

4 Ya 'ni kim baht-ı hümâyûn u mübârek fâl ile
 Tâc urinup tahta geçdi şehr-yâr-ı nâm-ver

5 Âsumân kıldı rükû' idüp tahıyyât ü du'â
 Fırşat bilüp secde-i şükri zemîn indirdi ser

6 Hük-m-i divân-ı kazâ içre şehüñ evşâfın
 Sûre-i innâ feteñnâ ⁽¹⁾ yazdı münşî-i kader

7 Ebr bu şükrâniye şol deflû in'âm itdi kim
 Toldı mâl-â-mâl olup şahn-ı çemen dürr-ü güher

⁽¹⁾ süre-i innâ feteñnâ: Kur'ân-ı Kerîm, sûre 48, El Fetih, ayet 1, "Ey Muhammed, doğrusu biz sana apaçık bir zafer verdik."

8 Sebze-zâr içre reyâhîn bezm-i `işret kıurup
 `Ayşâ âğâz eylediler bu neşât ile seher

9 Meclisi kııldı mu`attar micmere gerdân olup
 Çün benefşe sem`ine irdi şabâdan bir haber

10 Sâğar-ı sîmîn içüp sâkiliğe tırdı semen
 Ser- hoş olup gül dizildi dürr bigi yüzinde der

11 Mest olup gül-zâr içinde nergis-i mahmûr-çeşm
 Husrev-i cemşid feryâdına tıttı câm-ı zer

12 Kûçek ü büzürg muhayyer olmağa `uşşâk-vâr
 Eyleyüp bülbül nevâ bu şi`ri hoş ifşâ ider

13 Şûret-i gülden utanup surh-rûdur lâleler
 Nakş-ı hüsninden nigârın alalı gül reng ü fer

14 Şubh-ı vaşlinda leb-i dil-ber tebessüm itdügi
 Tañ degül handân olur vaqt-i seherde gonceler

15 Hûb u fer olur görende `aks-i çeşmi dilberüñ
 Nergis-i sehlâ gibi âb içre olur tâze ter

16 O zülfüñ hil`atından mihr-i ruhsâruñ görüp
 Reşk ider geh geh görünür kılıp `akrebden kamer

17 Zülf ü hâlüñ görmege dil gitdi râh-ı dideye
 Sûd sūd-ı selisle miskîn kııldı deryâya sefer

108 b

1 Dil degül pervânesi ancak çerâğ-ı hüsnüñüñ
Tâbiş-i 'aşkuñla şem'un de başında od yanar

2 Kıldı hürşid-i hümâyûn gölgesini sâye-bân
Zülf-i dil-ber çetr-i şâh-ı dâd-gir oldu meger

3 Şah-ı Gâzi Bâyezid bin Muhammed Hân kim ol
'Âlim-i 'ilm-i 'Alidür 'âmil-i 'adl-i 'Ömer

4 Menba'-ı lûtf u kerem rûy-ı cihân püşt-i enâm
Âfitâb-ı feñ ü nuşret mañla'-ı şubh-ı zafer

5 Ey ki kıadd-i kıadrüñe bâlâ-yı devlet tonı teng
Vey kabâ-yı haşmetüñe çarh-ı atlas âster

6 Haññ-ı fermânuñ durur tuğrâ-yı menşûr-ı kıaza
Hükm-i divânuñ durur imzâ-yı mektûb-ı kıader

7 Gird-i ruhsâr-ı nigârüñ hatt-ı reyhânı gibi
Hükmüñüñ tevsikidür ârâyış-ı devr-i kıamer

8 Şemse-i zerrînine şemsîr-i âteş-bârüñüñ
Reşk idüp her gün birağur kendüzini suya kıazer

9 Çüb-ı râyâtüñ 'aşâ-yı müsevidür çün n'ola
Gözine fir'avn-ı haşmuñ ejdehâ olursa ger

10 Ka'be-yi dergâhuñı kıılmağ için şâhâ tavâf
Çâder-i şubhı cihân ihrâm idinür her seher

11 Himmetüñ bir bâzdur devlet hümâsın kıldı şayd
Râyetüñ bir şâhdur kim aña nuşretdür şemer

12 Devletüñ `ummânı içre oldı bir kaçre muhhit
Himmetüñ mizânı içre geldi hem-ser seng ü zer

13 Şûretin kıldı kûy-ı şâha heyulâ-yı felek
Kendüyi çevgânuña gûyâ ki gûy itmek diler

14 Ebr-i deryâ bâr-ı ihsânuñdan olmazsa meded
Virmeye şâh ehl-i bağ-ı kerem içinde ber

15 Vir digi-çün `anberîn tozlı kemânuñdan nişân
Tutdı ebrûsın gözi üstinde dilber mu'teber

16 Befzer bûy-ı goncesine himmetüñ gülzârınuñ
Günbed-i nilüferi virse vefâ bûyını ger

17 Nân-ı mâh-ı âsumân u kurş-ı hûrşîd-i felek
Süfre-yi ihsânuñuñ içinde h'ân-ı mâ-hazar

18 Kûşe-i na'l-i semendüñ halka-i gûş-ı hilâl
Tûtiyâ-yı gerd-i râhuñ sürme-i çeşm-i kamer

109 a

1 Şîr-peyker-i râyetüññ mâh-ı mülk-ârâsını
Dir gören tâbendedür kalb-i esedden yine hâzer

2 Kûlzümünde cûduññ nüh-ķubbe-i nîlî habâb
Şu'lesinde râyuññ heft-aķter oldu bir şerer

3 Pâye-i kadrüñ şenâsın iletmez başa hîred
Fikrine gerçi maķâm-ı lâ-mekân oldu maķarr

4 Pâdişâhâ midhat-ı cûduñ zebânın Ca'ferüñ
Rûy-ı şemşîrüñ gibi kıldı ser-a-ser pür-güher

5 Dürc-i nazm-ı cevherinden şerm-sâr olup müdâm
Hınna-i la'inde yârüñ gizlenür lü'lü-i ter

6 Bes sezâdur ey şeh-i cemşîd hurşîd-i iktidâr
Kim du'â-yı devletüñ vird idine şâm u seher

7 Niçe kim taķ-ı felekde şâh-ı encüm-i şubh-dem
Urup taķt-ı zümürüd-güne giye tâc-ı zer

8 Taķt u tâc olsun huceste safa ey firûz-baķt
İşigüñde bendeler şaffında ķursun şahlar

-v - - / - v - - / - v - - / - v -

9 Hamdü lillah kim gird-i meşşâta-i sûr u zafer
Ėâze-i fetħ ile nuşret-i şâhidi rûyın bezer

10 Tâli' oldı âsumân-ı bahttan devlet mehi
Şevk-i ümmîdden şems-i sa'âdet çekdi ser

11 Ârzû dürrâcını şayd eyledi bâz-ı murâd
Âhû-yı maqşûda urdı niçesin şîr-i zafer

12 Dürlü reng ile olup ârâste tâvus-ı feth
Şâhuñ iqbâli gülistânında oldı cilve-ger

13 Hüsrev-i Rüstem-i şecâ'at Erdeşîr-i şîr-i dil
Gû-yı hâtem sehâvet-i Kayşer Fağfûr-ı fer

14 Pâdişâh-ı mülk-gîr şehri yâr-ı tâc-bağş
Dâver-i cinnü'n-nâs u kahramân-ı bahr u berr

15 Kâtil-i küffâr u şemsîr-i Hudâ şîr-i rüsûl
Fâhr-ı âlem âfitâb-ı sâyedür hayrû'l-beşer

16 Şah-ı Gâzî Han Muhammed şem'-i şer' ü Şemseddîn
Bağr-ı cûd u kân-ı lûtf u ma'den-i fazl u hüner

109 b

1 Saltanat tahtında her kim ide sinekle cedel
Efserini yile virüp âhir eyler terk-i ser

2 Şâh-ı gâzidür ki fethi düşmenin kesr eyleyüp
Hâne-i `ömri binâsın eyledi zîr ü zeber

3 Râh-ı dînde şâdık u rûz-ı gazâda her vaşfin

Âl-i 'Osmândur velîkin 'adlile gûyâ 'Ömer

4 Leşker-i manşûrı gerdinden gülistâna şabâ
Eyledirse zâid olur çeşm-i nergisde başar

5 Her fitne-i küffârdan İslâmı hıfz etmekiçün
Tiği hışn-ı âhenîn oldu çomağı def '-i şer

6 Şîr-peyker sancağından mâh-ı kalb-ârâ-yı feth
Berç ururdu nite kim kalb-i esedde nûr hâzer

7 Hizmetinde serv gibi her ki toğrı oldu
Dest-i devrândan irişdi pâyına zahm-ı teber

8 Cengde bedh'âh boynına 'adûsı başına
Gözi vü şemşîri olur rû-be-rû vü ser-be-ser

9 Şehr-i İstanbul'u bir lahza içinde aldığı
Mehdi-i âhîr-zamân olduğına şâhid yiter

10 Her ki sûsen gibi medhine dil uzada ölür
Geldüğü sâ 'at vücûda mişl-i nergis-i tâc-ver

11 Meclisi ehli olur def gibi ser-tâ-pây-ı gûş
Her kaçan nâyı yanınca okunur bu şîr-i ter

12 Şubh-ı devlet irdi sâki toğdı hûrşid-i zafer
Vaktidür la'l-i müzâb ile pür ola câm-ı zer

13 Nâle-i kahırî işidüp lâle gibi câm tut

Tâ ki yol bulmaya safa fitne-i devr-i kamer

14 Sen mülk-i sîret-i perî huddâmı gören âdemî
Dir buna hûri durur mâder-i firîstedür peder

15 Kâmetühdür serv-i gül-zâr-ı leâfet âh kim
İrmedüm 'ömrüm şu gibi bu hevâd(a) ' itdi güzër

16 Ey meh mihr-i ahterüm gün yüzüñüñ şevki ile
Gonca gibi merdüm-i çeşmüm durur hûnîn ciger

17 'İşve-i çeşmüñ ile ruhsârufî gülinden kem degül
Lâlenüñ bağrında dâğ u çeşm-i nergisde seher

18 Haţţufî ile la'lüñüñ vaşfını yazsam nâmeye
Haţţ-ı 'anber-bûy olup hâme ola ney-şeker

110a

1 Sâkıyâ gül mevsimidür hâşşa-i feth-i şâh ile
'Âlem oldu fer bulup bâğ-ı cinândan hûb-ter

2 Bu ferahdan şâd olup şahın-ı şahrâda bu gün
Hızr gibi hulle-i sebz ile tonandı şecer

3 Cân şafâ bulmağ için şâfi mey dök sâğara
Vaķit şâdî vü şarabdur gitdi dillerden keder

4 Âsümâna efser-i şâdî irişsün yiridür
Şimdi kim feth-i şehensehdürür illerde haber

5 Behmen-i Hûşenk haşmet-i Kısra Behrâm-ı kâm
Keykubâd-ı Cem haşem Iskender dârâb-ı der

6 Zill-ı Hakk Sultân Muhammed âfitâb-ı dîn k' olur
Baîdî deryâ keflik bahşı katında bir semer

7 Her ne ârâya irişür ise ol ferruh-quadem
Devlet ü ikbâl u bahta olur ol ara maqarr

8 Husrevâ devrân niçe kim devr kıla görmiye
Bir senüñ gibi şeh-i 'âli-güher şâhib- nazar

9 Bir gazâ kılduñ cihân içinde ânı rûz-gâr
Şevket-i ferr yine İslâm ehlinüñ târih ider

10 Eyledüñ Konstantiniyye şehrini bu demde feth
Komaduñ tekfûra her giz zerrece cây-ı sefer

11 'Âkıbet-i kahruñ kılıcı birle kat' olup seri
Terk kıldı 'âlemi kesdi hayâtından vüzer

12 Def gibi yiye tabance dest-i devrândan dahi
Her ki sen şeh hizmetinde bağlamaz ney-veş kemer

13 Baır u berde her ne deflü vâr ise kâfirler kamu
Tig-i tizüñ haberini işidüp itdiler hazer

14 Mâr gibi çünkü nizefi dil uzada gizlenür
Rûbeh-mâde gibi bişe içinde şîr-i ner

15 Ol Sikender keştiyi burağduyise baħrde
Sen Sikender-i keştiye hoş bir de ettirdüñ sefer

16 Havf-ı tigüñden `adû gösterdi arğa yâş gibi
Gerçi rûz-ı rezm gögsîn gerdi mânend-i siper

17 `Avnuñ ile âhu-yı hûnîn-cigerdür şîr-i dil
`Adlüñ ile kebg-i bî-ziver oldı şâhin-vezir şeh-per

18 Pâdişâhlar gerçi oldı tâc u tahta mu`teber
Sensûn ol kim tâc u taht oldı senüñle mu`teber

110b

1 Âhir-i `ömr-i `adûdur evvel fetħün senüñ
Ba`d-ı deccâl oldı mehdînüñ livâsı şehter

2 Devlet ü iķbâl ile `âlemde dâim var ol
Kim şalâh-ı mülk-i dîn için terk kılup h`âb u hûr

3 Bir iş itdüñ düşmenleyin(?) oluna k`üleşdürür
Râzı vü hoşnud serden Tañrı vü peygamber

4 Husrevâ `Aşķı kuluñ ol cevheridür kim bugün
Rişte-i nazma dizer küffâr yirine dürer

5 Hûb-ı elķâbuñ şerif aduñla olduğı çün
Oldı şî`rüm böyle hûb u nâzik ü zîbâ vü ter

6 Zâhir iken keff-i Mûsa işe gelmez pâygâr
Vâr iken enfâs-ı `İsa gûşa girmez nehk-i har

7 Kişver-i iqbalden niçe ki burc-ı nuşrete
Râyet-i feth ola naşb ide `adudan kesr-i cer

8 Leşker-i nuşret-i gulâmuñ kim naşîridür Hudâ
Her ne yire varsa dâim düşmene bulsun zafer

- v - - / - v - - / - v - - / - v - -

KASÎDE-İ REVÂNÎ

9 Toğdı bir mâh-likâ burc-ı sa`âdetde seher
Ki hacı ruhları nûrından anuñ şems ü kamer

10`Âlem-i gaybdan irdi çü Muhammed Çelebi
Buldı zâtiyle anuñ mülk-i şehâdet zîver

11 Büyüdükçe nice şîrin-keâm olmaya kim
Dâyesi şehd diyü ağzına anuñ şeker ezer

12 Gördügi gibi o nâzik püseri o kehvâre
Sevüben cânı gibi şevk ile bağına çeker

13 Balsa ol tıfl ile kehvâre n`ola `izz ü şeref
Kadri artar şadefüñ olsa içi dürr ü güher

14 Aţlas-ı çarç anuñ şan beşigi örtüsidür n`ola
Zeyn için şemse-i zerrinleridür şems ü kamer

15 Beşigi ziynetini itmek için çarh-ı felek
Kıldı yüz yaşadığı hürşidi hilâli çenber

16 Taqılupdur yine kehvâresine boncuklar
Oldı şan mâh-ı cihân-tâba muqârin ülker

17 Çeşm-i bed o irmemege aña buhur itdi felek
Ki sipendine nücümüñ güneş olmuş âhker

111a

1 Gerçi ir tıfl dūrūr pîr-i hıred gibi veli
Alamaz zerrece ağzından anuñ kimse haber

2 Ben bu fikr içre iken göflüme irişdi sürûr
O kıdum-i şevk ile bu maṭla'ı oldum ezber

3 Girye kılmaz bu gözüm yüzüñe kılduḡça nazār
Aḡlamaz tıfl olan âyineyi görse ekşer

4 Leb-i şîrîñüñe göflüm nice meyl eylesesün
Tıfl olan mâyil olur kande ki görürse şeker

5 Nâ-reside oldıḡıçün âhuma bakmaz dil-dâr
Nârdan tıfl olan kılmazmış hiç hâzer

6 Pîrlikde bu göfül oḡlan oyuncaḡı olup
Neyleyem gördüḡi dil-berleri cân ile sever

7 Devlet el v'rdi niçün câmı ele almayavuz
Ĝam elinden niçe bir hâtır-ı 'âtırdâ keder

8 Vaqt-i 'ays oldu bu dem sâzı ele ala muṭrib
Gülbün-i bahtı onuñ virdi yine ğonca-i ter

9 Gülşen-i lûṭf u kerem ya'ni Süleyman Bey kim
Menzil-i ḳadri içün çarḫ olupdur çâker

10 Oldı maḫkûm bu dem rây-ı şerîfine ḳaḫa
Oldı me'mûr yine emr-i şerîfine ḳader

11 Zâtını ekmel oḳurlar görüp erbâb-ı kemâl
Kimya dirler ayağı tozına ehl-i nazâr

12 Haşneti oldu bu dem mülk-i cihân cismine cân
Fikreti 'aḳl gözine görünür nûr-ı başâr

13 Süfre-i lûṭfı içün çarḫ yeşil çinidür
Bezm-i ḳadrinde olupdur güneş altun sâĝar

14 'İzzeti gülşeninüñ âk güli mâh-ı münîr
Ḳadrinüñ cûyı kenârında sehâ nilüfer

15 Hasmuñuñ mülkin oda urmağ içün ḫâkim-i dehr
Ṭâs-ı gerdûna ḳomış yine şafaḳdan âzer

16 Ger hazarda olasın devlet ola hem-nâyuñ
Eyleseñ azm-ı sefer hem-reh ola fetḫ ü zafer

17 Sefer itsefi kılavuzdur safa her gün hürşid
Giceler gözcüfi olur şabağ olinca ahter

111b

1 Ketf-i kadrüfide durur şems-i müzehheb kalkın
Kıbza vü kudretüfe mâh-ı nev olmuş hancer

2 Şimdi sarraf-ı sühan şab'-ı şerifüfidür kim
Dâimâ bir söz ile gevheri şermende der

3 İşigüfiden n'ola gitmezse Revânî bendeñ
Kullaruñdur ne kadar varisa hep ehl-i hüner

4 Niçe kim mehd-i felekde ola eţfâl-i nücûm
Niçe kim dâye ola her birine şems ü kamer

5 Goncalardan pür olup gülşenüñüñ eţrafı
Ömrüñün bâğı ola haşre degin tâze vü ter

KASİDE-İ REVÂNÎ

- V - - /- V - - /- V - - /- V -

6 Nedür ol kim tozına erişmez bâd-ı seher
Od olur kılsa sükûn yürüse su gibi akar

7 Gâh zencîre çekerler anı divâne gibi
Gâh 'âkıll gibi efsâne olur ol rehber

8 Gâh ser-keşlik ider yâr-ı cefâkâr gibi
Gâh 'aşık gibi derd ü eleme şabr eyler

9 Âşıkâr itse zebânını gören mâr sanur
Ağzın açsa görünür halk gözine ejder

10 Gâh derviş oluban pâyına zencîr taşar
Rindler gibi dehânına alur geh geh gezer

11 Gâh keklik gibi şahrâda yürür yola düşüp
Gâh tâvus gibi idinür evlerde maqarr

12 Geh güzeller gibi hînnâ yakuban ayağına
Şaçların şâneler ü zülfine virür zîver

13 Kaldurur geh kişiyi geh göresin yire urur
Çarh-ı ser-keş gibidür eylemede nef ` ü zarr

14 Cinsi içinde ne var bulsa eger kâdr ü şeref
Hazret-i şâh-ı cihân kıldı aña çünki nazar

15 Bâyezid bin Muhammed Şeh-i gerdûn-vaqar
Ki felek kâdrine at oldı hilâl oldı eyer

16 Atıñ öfince müdâm olmağa peyk âb-ı revân
Zeng-i zer taşdı miyânına anuñ nilûfer

112a

1 Anuñ iki kulağı görünür cenk içre
Hasminuñ gözlerine her birisi bir hançer

2 Bezm-i garraña buhûr etmeg için her demde
Çarh bir hindi kulıdır güneş altun micmer

3 Tab'-ı pâkuñe senüñ öykünemez âb-ı revân
Bûyına nâfe-i hulkuñuv irişmez `anber

4 Çarh-ı bendefñ gibi bél bağlamasa hıdmetüñe
Hiç kuşanmaz idi kavş-i kuzah aña kemer

5 Tiğüñi aşdı hamâyıl gibi boynına `adu
Kılıcuñ kabzasıdur varise tomâr-ı zafer

6 Rezm içinde yüze yüz düşmene çün vire cevâb
Germ olub gögsini gerse n'ola karşına siper

7 `Ömri bostânını tiğüñ şuarur düşmenüñüñ
K'anda nizeñ şecer ü fark-ı `adu aña şemer

8 N'ola dirlerse felek maţbañı olmış anda
Güneş altun sinidür mâh ise bir kelle şeker

9 Bir gümüş tepsidurur meclisüñe mâh-ı münîr
Bezmüñe çarh-ı cevâhirlle düzülmüş sâğar

10 Husrevâ fetih `arusına felek kılmışdur
Tiğüñi âyine vü hûn-ı e`âdiyi fikr

11 Yine meydân-ı feşâhatde Revâni bir dem
Ferris-i şabi'i cihân halkına gösterdi eşer

12 Tab'umuñ yine görenler didi âsârını kim
Bu meşel gerçekmiş gizli olur eşer hüner

13 Niçe kim atına çarhuñ ura tamğa meh-i nev
Gece gündüz nite kim ide sefer şems ü kamer

14 Feres-i eblağ-ı gerdûn ola emrüfe muñi`
İrmesün zât-ı şerifüfe cihân içre hañar

v - - - / v - - - / v - -

15 Nedir ol şûh-ıtab` u şâh-peyker
Mişâl-i devha-i Tûbâ nigûn-ser

16 Çü su'bân müstaķim-endâm u kec-rev
Çü tûñi surh-minķâr u sühan-ver

17Ne su'bândur ne tûñidür gelir lik
Dilinden gâh zehr ü gâh şekker

112b

1 Aşılır ser-nigûn Mârût gibi
Çeh-i zulmâni-i Bâbilde ekşer

2 Şu resme sihr ider kim sihrin anuñ
Melek-rûlar iderler dâim ezber

3 Ne tâcirdür ki yâķût u dürr ile
Getürdi Hind ilinden Rûma `anber

4 Hırâmân olıcaķ âhû-yı Çin-ves
Olur başduğı yirler müşg-i ezfer

5 Urinur başa `abbâsi `imâme
Nizâr u zerd-i ehl-i hâlîne beñzer

6 Ne şem` olur ki nûridur duhânı
Dillin kesmek sözünü rûşen eyler

7 Sevâd-ı dîdesinde rûy-ı ma`nâ
Şeb-i tarîk ile mâh-ı münevver

8 Pür ider dürle devrân dâmenini
Çü bañr-ı nazmda ola şinâver

9 Reh-i hîdmetde şol deflû şurur kim
İner ayaklarına kara şular

10 Dütünü farkına çıkar kaçan kim
Firâk odı sözün eyleye defter

11 Açar bir parmağ ile niçe iklim
Kaçan kim re`y-i Âşaf ola reh-ber

12 Ne âşaf Hâzret-i Pâşâ-yı a`zam
Mesîh-i dîn ü devlet fahr-ı kışver

13 Çü rezm âğâz ide hışmından olur
Habâb-ı âb-ı tîgi hâd u miğfer

14 Zemân mesrûr-ı sa`yî ile temâmet
Cihân ma`mûr-ı re`yi ile ser-â-ser

15 Kılıcın yalıñ itse âteş-i kîn
Şerer gibi saçılır hûn-ı kâfir

16 Ne kâfirdür komayın yir yüzinde
Semendi na'linüñ mihrâbına ser

17 Çün ebrû çin ide yazduğı tevki'i
Harâc-ı Çin ü Maçın ola mağzar

18 Diyâr-ı cûdi vü İklim-i lûtfı
İdüpdür tîr-i tedbîrin musahhar

113a

1 Zihî rif `at ki kâdrüñ gülşeninde
Ki yatar tâc giyüp lâle bir ser

2 Bahâr-ı `adlûñ ile rû-yi `âlem
İrem gül-zârı gibi tâze vü ter

3 `Ârus-ı `aşk perdâz-ı nihânî
Bulur âyine-i bahtuñla zîver

4 Geçer yirden yire emvâl-ı kârun
Olalı halk cûduñla tüvân-ger

5 Kesilmezdi başı şem`-i münîrûñ
Eger râyuñla giyse miğfer-i zer

6 Çıraguñdur n'ola ger devletünde
Giyerse tâc-ı zerrîn şem`-i hâver

7 Olupdur Âsafâ 'ahdüfde çün kim
Kemâlüñ kadri keyvâna berâber

8 Bu zîbâ haţţ ile ma'nâ-yı rengîn
Mişâl-i şâhidân-ı sâye-perver

9 Revâdur ger ola maqbûl-i Hazret
Bu bîkr-i fikr ü pâkîze gevher

10 Bu tarz-ı tâzeye rağbet sezâdur
K'olur merğûb dâ'im şâh-ı nev-ber

11 Bu haţţ ile bu ma'na kim bezendi
Siyâhîde hayât âbına beñzer

12 Necâtî'ye meger kim itdi ta'lîm
Mesîh-i Meryem ü Hızr-ı Peyember

13 Bu ma'nâdan ğaraż devlet du'âsı
Ebed levhinde olmağdur muşavver

14 Niçe kim devr-i gerdûn ola ola
Her emrûñ nâfizüñ ü hükmüñ muğarrer

15 Vücûduñ kibriyâ vü haşmet ile
Serîr-i 'izz ü devletde muğarrer

16 Cihân handân u ben giryân u muţţarr
Eyle bayram u baña rûz-ı maşşer

17 Hilâl-i 'îdi görsem şanuram kim
Kaşın çatar baña çarh-ı sitem-ger

113b

1 Cihân halkı bu gün 'ays u tarabda
Ne yerde ğam varise anlamı arar

2 İlâhi kimseye gösterme hergiz
Sitârem gibi döndükçe felekler

3 Şeker hançal olur kâmımda bir dem
Hadîs-i la'l-i yâr itsem mükerrer

4 Gülistân seyrine varsam bu ğamdan
Diken olur gözüme verd-i aħmer

5 Çemende serve bakşam kıddin ańup
Gözüme teber (balta) olur serv ü 'ar'ar

6 Nice olurdu hâlüm olmasaydı
Muhiţ-i cûd-ı mîr-i dâd-güster

7 Keremde Hâtem ü rezm içre Rüstem
Sipihri-lûţf u ihsân mîr-i Ca'fer

8 Mülk-i dürr-i nücûmı itdi tesbih
Ki tâ medh ü şenâsın ide ezber

9 Olupdur himmetinüñ keştesine
Bulutlar bâd-bân u kûh lenger

10 Çeker her şubḥ-dem ḥûrşid-i raḥşân
Anuñ a'dasınuñ qaşdına ḥancer

11 Şeref virdi vücûdı mülk-i Rûma
Nitekim 'âleme ḥûrşid-i ḥâver

12 Ne kân-ı lûṭf u iḥsândur görüñ kim
Berâberdür ḳatında ḥâk ile zer

13 Gazâya ṭutsa yüz ol merd-i meydân
Hezimet bula yüz biñ olsa kâfir

14 Vilâyet-i mülkine server olalı
Mu'indür aña her işde erenler

15 Hilâl-i 'îd eger olmasa iren ah dudak
Niçün ḳaddini eyler böyle çenber

16 Basiri sözüñi ḥatm it du'â kııl
Ki yokdur medḥine pâyan muḳarrer

17 Hemîşe tâ ola 'îd-i mübârek
Cihân ḥalkına her yılda mükerrer

114 a

1 Güni nev-rûz ola vü gicesi qadir
Bi-Haqq-ı âl u aşhâb-ı peyamber

v-v- / vv-- / v-v / vv--

2 Meger ki gâmezelerüfden diler aman hancer
Ki başdan ayağa olmuş durur zebân hancer

3 Zırh gibi gözedür biñ göz ile `âşıklar
Kaçan taqına diyü yâr-ı nev-civân hancer

4 Ne başlar kesici kan dökici zâlimdür
Yanuñda turmasun ey yâr-ı mihrbân hancer

5 Kamusı hancere düşdi cefâ-yı gâmzeñ için
Taķındı şanma begüm Türk ü Türkmân hancer

6 Nihâl-i qaddi leṭâfetde ney-şekerdür kim
Yanında bergi durur var ise hemân hancer

7 Kemer ṭolamışken kol'nı miyânına
Şokuldi geldi ara yire nâgehân hancer

8 Benüm bu yârelerümden şikâyetim çokdur
Zebân-ı hâl ile eyler saña beyân hancer

9 Hümâ-yı `izz ü şeref şehperi midür yâhûd
Hemişe şâh-ı cihâna qarîn olan hancer

10 Nigâr sâde-'izâr u hilâl-ebrûdur
Ne var yanında şehüñ olsa kâm-rân hancer

11 Sipihr-mertebe Şeh Bâyezîd 'âli-ğadr
Ki Yıldırım gibi destinde bî-emân hancer

12 Şan ejdehâ-yı 'adu-keş durur şeh-i 'Âli
Alurşa destine rezm içre nâgehân hancer

13 Görine dîde-i haşma zebân-ı zehr-âlûd
Elinde şah-ı cihânüñ o zer-nişân hancer

14 Kanadını açâ meydanda murğ-ı fetğ ü zafer
Ne dem ki rezmüñ içinde ola 'ayân hancer

15 Görürse bezm-i hümâyunu içre çengi 'adû
Görine gözlerine havfdan hemân hancer

16 Öfüñde çünki şehâ cân u baş terk eyler
Giyerse hil'at-ı zerrîn ne var her ân hancer

17 Revâ degül ki kubh çeke haşma bendeleriñ
Urur çün aña yanından her üstühân hancer

114b

1 Kılıcuñ urmağ için âfitâb-ı âlem-tâb
Şu'a'dan tutan elinde her zaman hancer

2 Şihâb taşsa gümüş şırmadan ne var bağın
Çü mâh-ı nev götürür şâha armağan hancer

3 Şu koymayaydı 'adûnuñ ocağına dâyim
Gelû-yı haşm idinmezdi nâv-dân hancer

4 Dem-i gazabda hemân yâlûn od durur şâha
Gılâfdan şu gibi her yaña akan hancer

5 Ya ejdehâ-yı sebük-pâydur iki başlu
Ki edindi ğâr-ı ğılâfı tutup mekân hancer

6 Ne şâh-bâzdur ol mürğ-ı âhenîn-minkar
Ki haşm kellesin idindi âşiyân hancer

7 Güher-nişârına ne deryadurur kefi-şeh kim
Göründi dide-i a'dâya mâhi san hancer

8 Cevâhire nice ğark olmaya ki 'ahdüñde
Dil-i 'adûya zafer buldi deldi kân hancer

9 Bezmde yine yılanlar kuşandı hişmindan
'Adûya afun için uzadur lisân hancer

10 Kılıcı 'arşa aşardı Revânî bendefi eger
Kapuñda (Eksik Beyit)

11 Güneş gibi kılıcuñla musahhar ola cihân
Taķınduğınca meh-i nevden âsümân hancer

v-v-/vv--/v-v-/vv- (--)

12 Dem-i sühan ki lebüfiden olur nişâr şeker
Cevâb-ı `azabüfîa öykünmeye hezâr şeker

13 Ğanîmet ol demi egler göfûl ki la'l-i lebüfî
'Atâ ider aña bir demde bî-şümâr şeker

14 Lebüfîe olmasa fi'l-cümle nisbeti cânâ
Cihânda bulmazdı böyle i'tibâr şeker

15 Göründi mısr-ı hüsnde leb-i şeker-şikenüfî
'Azîz-i dehründe oldu mısırda h'âr şeker

16 Dem-i şarabda şeker hañdüfî iştmişdür
Nikâb-ı neyde şan kılsa şerm-sâr şeker

17 Ezilmesün lebüfîe şursun ağızı dâd ile
Dilerse kellesi olmaya târ mâr şeker

115a

1 Lebüfî bişürmede çeşmümden eyleme ta'cîl
Şuya mı düşdi ne idersin ey nigâr şeker

2 Düşürme la'lüfîe göz göre taş mı merdüm-i çeşm
O şerm-kes nerede eylese karar şeker

3 Firâk-ı la'lüfîle deşte düşdi mecnûn-veş
Anuñçün oldu çü divâne ney serâr şeker

4 Nihâl-i kâmetüfî ol şâh dergeh-i Tûbâ-veş
Lebüfiden olmuş aña bâr-ı âb-dâr şeker

5 Ne cûy-bâra girüp yönüñ aķıda ta ĥaşr
Cinânda nehr-i `asel-veş o cûybâr şeker

6 Ne memleketde ki zıkr ola ĥüsnüñ evşâfi
Hadış-i la'lüñle tolar ol diyâr şeker

7 İreydi ķand-i lebüñ vaşfi rûmdan `aceme
Tolardı mülk-i Semerķand u Ķandehar şeker

8 Lu'âb-i la'l-i lebüñden düşeydi bir ķatre
Olurdi rûy-ı zeminde ķamu biĥâr şeker

9 Gözümde ķaldı dişüñden eşer hezar güher
Dilümde tatlı sözüñ ķodı yâd-gâr şeker

10 Güher ne işe gelür vâr iken dişüñ dürri
Lebüñ nebâti tırurken neye yarar şeker

11 Dişüñ gibi ķanı bir âb-dâr-ı(?) dürr-i laţif
Lebüñ mişâline lezzetde ķande-vâr şeker

12 Ne zülüfdür ki vişâliyle ģam düni nevrûz
Ne leb durur ki firâķiyle zehr-i mâr şeker

13 Ne müşğ olur bu ki bir bûy u şad-hezâr şafâ
Ne la'l olur bu ki bir bûs u şad-hezâr şeker

14 Lebüñde ĥaţtuña ider fesh-i âyetin ĥüsnüñ
Sezâ degül ki getürmez şehâ ģubâr şeker

15 Seherde nergisüñi itmez nebât-ı şî're nazar
Gelürse telh degül tañ dem-i humar şeker

16 Olursa ne 'aceb bûse-gâh-ı hûbândır
Türâb-ı pâ-yı şerîf sebûkbâr şeker

17 Cihân-ı fażl u hüner şadr-ı cümle erkân
Ki hâk-i pâ-yına öykünmeye hezâr şeker

18 Vezir-i Sipihr Muhammed Cemâl-i devlet ü dîn
Ki söz içinde(?) ider 'âleme nisâr şeker

115b

1 Kalem elinde kelâm ile ney-şekerdür kim
Olur 'uşâre şâfisi âb-dâr şeker

2 'Adûlarına sözi katı(?) gelse tañ mı ider
Zarar-ı harâreti olana çünki hâr şeker

3 Meger ki tatlu sözinden uğurladı lezzet
Aşıldı anuñcün böyle düzd-vâr şeker

4 Eyâ vezîr-i mu'azzam ki bezm-i cûduñda
Olur nişâr-ı hezârân hezâr-bâr şeker

5 Kapuñı piş-keş-i muhtaşar çeker eflâk
Nücûm güllelerinden toköz girâr şeker

6 Kulelde berf degildir şitâda bezmüfçün
Mükerrer itdi niçe gülle kûh-sâr şeker

7 Hezâr şeikle girüb zer-varaqlar ile olur
Müzeyyen etmege bezmüfi zer-nigâr şeker

8 Ne bezm olur bu ki bir lahẓada çeker öñüñe
Semend ü ester ü üstür niçe kaẓâr şeker

9 Ne bâdiye-i bezmdür ki cûy-i şerbet aẓar
Miyân-ı cûyda yapmış niçe hişâr şeker

10 Ne cûd olur bu ki bir bezmüñe vefâ itmez
Yağarsa gökden eger niçe rûz-gâr şeker

11 Toẓunsa nâvek-i zehr-âb-ı tîr-i dil-gîrûñ
Olurdi lezzet-i destüñle her şikâr şeker

12 Harîm-i Mışr-ı şafâ Maḥremi ki lezzetde
Nebât-ı Nazmi katında olur feşar şeker

13 Getürdi bezmüñe bir naḥl-ı ḥûb u zîbâ kim
Şükûfe zevk u şafâ berg aña şemâr şeker

14 Ne naḥl-ı ḥûb ki her beyt-i zer-nigârı anuñ
Ġulâm-ı piş-keşüfdür k'elinde var şeker

15 Ne şi'r olur bu ki her beyt-i âb-dârı bunuñ
Şu baḥrdur ki ola anda her kenâr şeker

16 Derûn-ı dildeki kıand-ı hayâle nisbet için
Şınup şıkılıp der şişede kıarâr şeker

17 Gıdâ-yı tûti şîrin-makaldür çün kıand
Olursa kıatlu sözüml cümle vechi var şeker

18 Ne lezzet ala bu sözden hasûd hiç yir mi
Gurâb-ı rû-siyeh kelb-i cife-hâr şeker

116a

1 Sözi uzatma du'a eyle kim mükerrer söz
Muşaddi' olur eger ola hoş-güvâr şeker

2 Niçe ki la 'l-i maḥâbîbe nisbet etmekle
Özini eyleye 'âlemde iftiḥâr şeker

3 Yağumla haşre degin maḥbahın olup memlû
Pür ola encümle çarḥ-veş kilâr şeker

v -v- / vv-- / v-v- / vv(--)?

4 Nizâm-ı mülke medâr olmasa eger defter
Cihânda olmazdı böyle maḥber defter

5 Cevâhir-i süḥan ile mülebbes idüp özin
Nişân-ı ḥusrev ile bağlanur kemer defter

6 Umûr-ı memleket olmasa ger ana merbût
Güşâde olmazdı her seḥer çü ḥûr defter

7 Umûr-ı dîde vü müşkil-güşâ-yı pîrdurur
Virür қазиyye-i şad-sâleden һaber defter

8 İçinde münderic-i ahvâl-i mülk ser-cümle
Kilid-i maһzen-i esrardur meger defter

9 Umûr u seyr ü sülûk mülûk-ı mâzîden
Eşer belürmezdi қalmasa eşer defter

10 Meger ki bağladı bél һidmet-i һudâvend
Ki kendüzine virür böyle zîb ü fer defter

11 Cihân-ı mekremet ü fażl ya'ni defter-dâr
Қamer-likâ vü 'Uţarid-maқal u һûr defter

12 Cenâb-ı Pir Muһammed muһîţ-i lûţf u kerem
Kemâl u fażl ile 'ayân içinde ser defter

13 Eyâ bülend-cenâb u refi'-mertebe kim
Kemâl-i midһatuna baһr u ber defter

14 Revâdurur ki yazılmaz kemâl-i mertebede
Olursa şafһa-i çarһ u zemîn eger defter

15 Meger ki medһüfi yazmaq diler varaқlarına
Debîr-i çarһ anunçün açar seher defter

16 Hisâb-ı fażl u kemâlâtufña erişmezdi
Tolaydı şıfır u elif birle ser-be-ser defter

17 Suṭûrla raḳḳam u erḳam gibi görünürdi
 `Adû gözine öñüñde açardı ger defter

116b

1 Hezâr deftere şıgmazdı şer'-i ahlâḳuñ
 Hezâr kerre hezar olsa saṭır her defter

2 Hisâb-ı fazlufı yazmağıcün debîr-i felek
 Nücûmdan raḳam eflâkden ider defter

3 Diler ki gülşen-i medḥüñde uça anuñcün
 Açar çü murğ-ı süḥan-sâz bâl u per defter

4 Kemâl u fażl ile bahş atına süvâr olsañ
 alem elüñde olur nîze vü siper defter

5 Dürerdi defterini görse öñüñde `alâmet
 Cevâhir-i süḥanuñ birle pür-dürer defter

6 Du`âya Maḥremî bél bağla kim tamâm olmaz
 alemle medḥi anuñ levḥ ola meger defter

7 Niçe ki ola yemîn ü yesâr insanda
 Müdâm-ı dest-i mülk birle ḥayr u şer defter

8 Müseccel `ömrüñi ṭayy etmeyüp kaḫa tâ ḥaşr
 Güşâde ola vücûduñla her seḫer defter

--v / -v-v / v—v / -v- (?)

9 Faşl-ı hazân ki kıldı zemine nişâr-ı zer
Şaldı libâs-ı sebzi giyüp her kenâr zer

10 Zerdûzî câmeler giyüp egnine bostân
Kuşandı eyleyüp kemerin kûh-sâr zer

11 Mi'mâr-ı şun' la'lden idüp kuşurunu
Bâguñ döşedi ferşini üstâd-ı kâr zer

12 Eşcâr-ı berg-i sebzini yakut-renk idüp
Akıtdı su yirine kamu cûy-bâr zer

13 Berg-i hazân ile tonanup şâh-sâr-ı gül
Gül yirine bitürdi bu mevsimde hâr zer

14 Giydi ser-a- ser egnine dâmâd-ı bağ u râğ
Taķındı şâhlar gelini gûş-vâr zer

15 Ayağa şalmağa çemen-i atlas yaraķlayup
Îsâr çün pür eyledi keffin çenâr zer

16 Destûr-ı kâm-kâr meger bağa 'azm idüp
Anuñçün döşendi yemîn ü yesâr zer

17 Nâ-yâb-ı menâb Hazret-i Şâh-ı Cihân k' olur
Hâke nazar iderse temâmü'l- 'ayâr zer

117 a

1 Nâm-ı şerifin añmağa itdüm hiçâb u şerm
Dilden egerçi zâtına kıldum nişâr zer

2 Adıyla h̃ocasına hiṭâba hicâb der
Ol bende kim bahâsına ola şümâr zer

3 Bir h̃ocâdur bu h̃ ocâ ki yetmez `aṭâsına
Yağmur yirine ger yağa leyl ü nehâr zer

4 Şanduklarla kî seler içre nihân iken
Oldı đuhâ vücûdıyle aşikâr zer

5 Cevher-nişâr olalı sen ey fahr-ı rûz-gâr
Her yerde gelmege ider ortaya `âr zer

6 Kim gördi bu đuhayı ki ihsân olunmağa
Hacletler eyleye vü ola şerm-sâr zer

7 Ağır bahâlu tutar özin yinilik ider
Oldur yanuğda olduğı bî-i'tibâr zer

8 Na'l-i semend-i ser-keşüñ olmaya mûmdur
Düşüp ayağa itmegiçün i'tizâr zer

9 Zer-i cem'iyile fahr ider iken mülûk-ı dehr
İşâruñ olmağ ile ider iftihâr zer

10 Kaşr-ı münakkaşuğda zemîne döşenmege
Yıllarla kân içinde çeker intizâr zer

11 İksîr-i hâk-i dergehüñ irgürmese şabâ
Faşl-ı hazânda olmazdı berg ü bâr zer

12 Evşâf-ı hâk-i maqdemüñ olduğıçün şehâ
Kıldum redîf-i nazm için ihtiyâr zer

13 Bu kaçrdur bu nazm-ı cevâhir- nisâr kim
Mi'mâr-ı fikr eyledi aña cidâr zer

14 Yazmağa bu kaçıdeyle tâze maçla'r
Hall eyler idim itse `aça Kird-gâr zer

15 Baçmaz yüzine kimsenüñ olmasa yâr zer
Devlet anuñ cihândaki destinde vâr zer

16 Maçlûb-ı halk olmazdı her giz olmasa
Sermâye-i sa'âdet bu serv-i kenâr zer

17 Zarî vü zûr fâide virmez güci yiter
Harc eylesün murâd ise vaşl-ı nigâr zer

18 Kılmasun nazâr çudağıña yâkût iden çaleb
Baçsun yüzüme isteyen ey gül-'izâr zer

117 b

1 Kaçdır yüzümi hâkden ey sim-ber benim
Toprakda yaraçur mı yata böyle h'âr zer

2 Dökdüm yoluña vârumı raçm itmedüñ baña
Kaçdum elümde kaçmadı haçrân u zâr zer

3 Zûlm itmeyüben faķîrûñe ey h̄'ôca-i cemâl
Zûlm ehline şaķın ki olur soñra nâr zer

4 Destûr dâd-baħşa tazallüm de mi olur
Gülgûn yañıgûñ âteşi ey gül- 'izâr zer

5 'Ahd-i 'adâletinde anuñ ehl-i zûlm olan
Olmaz ħalaş ger ide biñ biñ nişâr zer

6 Hûn-ı siyâsetinden uzatmaz kimsene el
Başdan başa olursa ķamu reh-güzâr zer

7 Ey menba'-ı saĥâvet ü vey ma'deni kerem
Cûduñ deminde olmaz olupdur şümâr zer

8 Sen ol kerîmsün ki vefâ itmez olsa pür
Bu demdeki 'aťaña bu yidi ħisâr zer

9 İsar iderse cûdun eli ölmeye 'aceb
Meddâh-ı dür-feşânuña bî-iĥtiyâr zer

10 Eş'âr-ı dil-pezirle iş'âr-ı cerrâdın
Nice nice ķapufda olur bî-sümâr zer

11 Âşâr-ı pâdişah ile aĥvâl-i âsafı
Nażm dine verilse 'aceb mi hezâr zer

12 Bu Maĥremî faķirûñe ednâ ķabûl ile
Ķılsañ nażar virürdi Ĥudâvendigâr zer

13 'Ahd-i sehvâvetden bu şâhib-i mürüvvet
Yâ-Rabb görem mi olduğını der-kenâr zer

14 Ey dil du'â-yı devlet-i şâh ile âşaf it
Tâ vire saña âşafıa sevr-yâr zer

15 Niçe ki halka sim saçup desti âşafuñ
Niçe ki vire husrev-i cem-ıktidâr zer

16 Mülk-i cihânda devlet ile pâ-y-dâr olup
Kılsun iksîr dâhi cihâna nişar zer

--v / -v-v / v-v / -v-(?)

17 Eşküm cihana şol kader tdi nişârdur dürr
Kim tıoldı heft-kışverle ne nişârdur dürr

118 a

1 Şehr-i 'adenle bâğ-ı 'izzetinde bulunmaya
Lü'lü' dişüñ mişâline bir âb-dâr dürr

2 Lü'lü' dişüñ leţâfetini gördi şermden
Deryâ dibinde oldı nihân ey nigâr dürr

3 Dendânuña şebih geçindigiçün ider
Boynuña aşılıp şanmâ itizâr dürr

4 Beñzetmeyeydi dişüñe kendüyi habs olup
Kalmazdı baır içinde nice rûz-gâr dürr

5 Befzi şarardı bağı delindi `acebdürür
 `Âşık degülse dişlerüñe ey nigâr dürr

6 La'l-i lebüñe `âşık-ı şûride olmasa
 Şalmazdı bahre kendüyi şûride-vâr dürr

7 Dendân-ı âb-dâruña ki fi'l-cümle nisbeti
 Olmasa bulmaz idi şehâ i `tibâr dürr

8 La'l-i lebüñ gibi kanı yâkut-ı âb-dâr
 Lü'lü' dişüñ gibi şanma kande-var dürr

9 Ağzunda dişlerüñ gibi halk itmedi laţif
 Eşdâf içinde Hazret-i perverdigâr dürr

10 Fağr-ı mülûk-ı dehr dürr-i şâh-vâr iken
 Dişüñe nisbet ile der iftihâr dürr

11 Hicr-i femüñle ben kuluñ ey hoca-i cemâl
 Ağladup itme yok yire gel târ mâr dürr

12 Kirpik ucında dâne-i eşküm gören didi
 Kim gördi bunu kim vire gül gibi hâr dürr

13 La'lüñ kelâma gelse şolardı `aden gibi
 Nazm-ı güher-nişâruñla her diyâr dürr

14 Meges dişüñ düşeydi pür olurdı ser-be-ser
 Hicr-i `aden-mişâl derûn-ı bihâr dürr

15 Ȧ'n etmeseydi diřüñe olmazdı ey şanem
Deryâ dibinde şaşlarla seng-sâr dürr

16 Ne seng-sâr bulmaz idi ģired u merd olup
Hâven dibinde desteyile inkisâr dürr

17 Her giz ģalâř bulmazdı inkisârdan
Bir âsitana tutmasa yüz bende-vâr dürr

18 Ne âsitân-ı südde-i devlet – penâh-ı şâh
Ne şâh kim cihâna hüdâvendigâr dürr

19 Sulţan-ı berr ü baģr-? Süleymân ki baģr u ber
Tâc-ı serine la'l ile eyler nisâr dürr

118 b

1 'Ahd-i 'adâletinde zihî şeh ki jâleden
Her bâģ kûşesinde yatur bî-sümâr dürr

2 Her řabaģ ayaģı tozına řaçduģı zer gibi
Her şeb şaçar buna şadef-i zer-nigâr dürr

3 Bu resme şâh görmedi dürr-pâş u tâc-baģs
Gördi egerçi niçe niçe tâc-dâr dürr

4 Çok bulunur cihân şadefinde dürrer velî
Yekdâne vü latîf olur şâh-vâr dürr

5 Ey pâdişâh-ı bende-nüvâz olmasa yetim
Yanunda böyle bulmazdı i 'tibâr dürr

6 Dizin dizin gelivirmede kapıña husrevâ
Olmasa boynı bağlu esirüñi hezâr dürr

7 İhsân-ı kem-terinüñe itmez vefâ şehâ
Gökden yağsa la'l ile leyl ü nehâr dürr

8 Bağ-ı harîm-i hâşşuña girmege balsa yol
Akıdür idi şu yirine cûy-bâr dürr

9 Lûţfuñ şuyıyla bulunsa olur di tadu mübîn
Seng-i siyâh rûy-ı zemîn tâb-dâr dürr

10 'Adlüñ zemîni şöyle emîn itdi kim elin
Şunmaz kimesne olsa kamu reh-güzâr dürr

11 Gözden olurdu şimdiye dek şimdi husrevâ
Sözden olur eşigüñe her gün nişâr dürr

12 Silk-i şuţûr-ı nazma dizüp Maħremî fakîr
Dergâhuna getürdi niçe âb-dâr dürr

13 Sen şahlıgunla ğarķ-ı zer itseñ ne var anı
Ol fakîr ile çekdi niçe şâh-vâr dürr

14 Çok dür taķındı gerçi şehâ gûş-ı rûz-gâr
Taķınmadı bunıñ gibi bir yâd-gâr dürr

15 Her beyt-i âb-dârı bu silk-i cevâhirüñ
Şol baħrdur ki anda ola her kenâr dürr

16 Bir bahrdur bu nazm-ı cevâhir-nişâr kim
Bunuñ yanında muzmahill olur hezâr dürr

17 Evşâf-ı nazmı ço yiter idüp du'â-yı baht
Ol tâc-dâra eyle dilüñden nişâr dürr

119 a

1 Niçe ki sînelerde ola la'l-i silsile
Niçe ki köşelerde ola gûş-vâr dürr

2 Evrâk-ı `ömr-i düşmeni şavlet eliyle
Tomar gibi haşre dek ey şehr-yâr dürr

- v - - / - v - - / - v - - / - v - -

3 Ca'd-ı zülfüñ kim melâhat topunuñ çevgânıdur
Yaraşur yüzüñde kim hüsn ü bahâ meydânıdur

4 Zülf İrem bağından ermiş hûşe-i müşgîn-`ineb
Ruñ-ı Hıttâ-yı yapağ açmış çın nigâristândur

5 Sûzumu eşküm ile teskîn itmeye gamzeñ komaz
Yağmuru yağıdırmaz ol câdû cihân fettânıdur

6 Açma zülfin ey şabâ hâl-i siyâhından kim ol
Sâye-bân-ı `anber altında Habeş sultânıdur

7 Ey şanem zünnâr-ı fitne küfr-i zülfüñdür k'anüñ
Her kılında aşılın biñ zâhidüñ îmânıdür

8 Ol kıyâmet k'anı dün şerh itdi şehriñ va'izi
Rûzigâr-ı vaşlı cânânıñ şeb-i hicrânıdır

9 Haţtı yazmış dilberüñ câh-ı zenehdânında kim
Bu hezârân Yusuf-ı mısrîlerüñ zindânıdır

10 Ey hayâl-i sâye-i zülfüñ bahâr-ı câzû(?) dil
Bülbülüñ hoş gör ki hüsnüñ bağınuñ mihmânıdır

11 Vey cemâlüñ sâye-bânı şeh-per-i Rûh-ü'l-emîn
'Aks-i hüsnüñden cihân yüzi cinân-ı bostânıdır

12 Mülk-i dilden zülf-i kâfir-kışüñ el çeksün kim ol
Taht-ı sultân-ı hayâl Sâye-i Yezdânıdır

13 Sâkiyâ tur bir kadeh la'l-i muşaffa şun bize
Kim bu şâfi şuffede 'ays u şafâ devrânıdır

14 Tâze hüsnüyyât okur gül defterinden 'andelib
Bâd-ı şubh ol defterüñ geh geh varak-kerdânıdır

15 Gûlgulından bülbülüñ çâk-ı giriban itdi gül
Çumrinüñ zârılığınıñ serv ser-gerdânıdır

16 Ger secerden kem degülseñ sen dañi cûş eyle kim
Şimdi tâvus dirahıtuñ mevsim-i cevlânıdır

17 Gonca-i gül meyl eder âyine-i âb üstine
Ağzın açmış gan ser-i tûti-i Hindistânıdır

18 Çâr-sû-yi bâğ içinde şâh-ı nergis gûyiyâ
Sîm ü zerden zeyn olmuş şayrefî dükkânıdır

119b

1 Kaçre-i şebnem ki düşmişdür gülüñ ruhsârına
Bülbül-i mestüñ nişâr-ı dîde-i giryânıdır

2 Şâh-ı gülden gonca açılmış dil-i bülbül bigi
Çâk olur âhir çü yiri dehr hâristânıdır

3 Şan 'arağdur gül cüdâ düşmiş ruğından dilberüñ
Ya benefşe gîsû-yı ser-gerdânıdır

4 Bağda bâd-ı şabâyı gülşen-ârâ gösteren
Zülf-i yârüñ semme-i bûy-i 'abîr-efsânıdır

5 Hüsn nevrûzında 'uşşâkı muhayyer eyleyen
Râstı ol serv-i dil-cûnuñ gül-i handânıdır

6 Dâ'imâ 'âlem-i cemâlin gül gibi hurrem tutan
Nev-bahar-ı devlet-i Sultân Muhammed Hândür

7 Bir kader kadr ü kazâ-radur ki rây-i kadrinüñ
Meslekinde Seb'a-i seyyâre ser-gerdânıdır

8 Bir zükâ dildür ki çeşm-i dide-bân-ı âfitâb
Herdem Idrâk-i kemâl-i râyınüñ hayrânıdır

9 Ol ebâ-'an-ced Süleyman tahtına sulţân olan
Ayağı toprağı Hızruñ çeşme-i hayvânıdır

10 Gâzi şâhib-kıran oldur ki devrinde anuñ
Küfr-i dârü'l-cehli şimdi `ilm-i şehristânidür

11 İşigi toprağı iksir-i hayâtüñ cevheri
Hâk-i pâyı menba`-ı lûtf u mürüvvet-kânidür

12 Âfitâb-ı salţanâtsın yûri heft-iqlime kim
Tîgüñüñ masrıqla mağrib tâbi`-i fermânidür

13 Tîg-i kadrüñ kande kim oynada berğ-i sûz-nâk
Bir `azâb ebrin sürer k`ânüñ ecel-i bârânidür

14 Rûy-i şemsir-i cihângirüñ nedendür sebz-reng
Şu yirine içdigi her dem çü düşmen kanidür

15 Tutmasun mı dâ'imâ çarğ-ı felek çinî siper
Çünkü tîrûñden şakundığı ser-i Keyvânidür

16 Murğ-ı nuşret şâhsâr-ı râyetüñde hoş-nevâ
Esb-i devlet hayl-i âlem-girünüñ yekrânidür

17 Kise-i âmâl-ı lûtfuñ kâsesinden mümteli
Sofrâ-i ihsânıñuñ halk-ı cihân mihmânidür

18 Menziletde `umde-i terkîb heft-eflâk olup
Ma`diletde zübde-i terkîb-i çâr – erkânidür

120a

1 Hüsrevâ sen ol feridunsun ki ednâ bendünüñ
Hâk-i pâyi cevher-i tâc-ı ser-i Hâkanidür

2 Germ edüp qudsileri `arş üzre dest-efşân iden
Midhatüñ bağında geh geh Aḥmedüñ elhânidür

3 Bağludur ğamdan dilüm ben ne diyem medhüñde kim
Nâṭıka medhûş u dil-sergeşte cân hayrânidür

4 Pâdişâhâ şefkatüñden yir yüzi ma`mûr iken
Dâd kim dil Ka'besi ğam-leşkeri vîrânidür

5 Bâğ içinde tâ zümürüd taht ura sultân-ı gül
Al sancağ kaldıran tâ lâle-i Nu`mânıdur

6 Hürrem olsun gül yüzüñ feth ü zafer tahtında kim
Faẓl-ı gül-zârı anuñ perverde vü ihsânidür

7 Niçe kim her'îd-i âlem halkı hayfullah olup
Baḥş olan ol gün kamu maḥlûka rahmet-h'ânıdur

8 Dâ'imâ `izz ü celâl u nuşret ü iqbâl ile
Hürrem ol kim ḥaşm-ı îd-i devletüñ kurbânıdur

9 Şehriyâra ḥaşre dek yezdân-ı vücûduñ şehri
Devlet-âbâd eylesün kim devlet-i âbâdânıdur

- v - - / - v - - / - v - - / - v -

10 Şahn-ı şaħra lâle vü gülden cinân bostândur
Sâkiyâ la'lîn-ķadeħ şun kimferh-i devrândur

11 İ'tidâlınden hevânuñ bir leţâfet buldı kim
Şubħ-dem her ķatre kim ķamlar(?) ider devrânîdür

12 Gülistânda nergis maħmûre şebnem her seħer
Lâle câm ile şunar bir râh kim reyħânıdur

13 Esdügince şubħ-dem bâd-ı şabâ ķamu niyyât
Niķe ķurmasun zeminden mürde-cismi cânıdur

14 Bostânda lâlenüñ üstinde jâle-i lûţfın
Kim ki görürse şanur yârüñ leb ü dendânıdur

15 Bâd-ı `anber-bâr-ı dilâdan rîz-i gülşen bir neng
`İţir-sâzı gâliya-sâyı `abîr-efsân'ıdur

16 Ğusl idüp her gice nilüfer ider vü ķurur siħr
Şuya seccâde düşer şan `âbid-i Rabbânîdür

17 Gül yaķasın çâķ kılan ğonca-bağrın kân iden
Bülbülüñ feryâd u âhı ķumrunuñ efgânıdur

120b

1 Çevresinde gülşenüñ tâze benefşe lûţf ile
`Ârızı üstinde yârüñ şan ģaţţ-ı reyħânîdür

2 Şubħ-dem kim görse şanur lâle üzre jâleyi
La'lü gevherden pür olmuş kâse-i mercânîdür

3 Yâsemin ü nesteren kım görünür her birisi
Ġayb-ı kûyından irişmiş dilber-i rûhânîdür

4 Zîverini sim ü zerden düzdügi nergis budur
Ya `ni kım gülzâr-ı bezminüñ kadeh-i gerdânîdür

5 Sebzelerle nesterinden şahn-ı şahrâyile kûh
Ma `den-i pîrûzedir yâkut-ı ahmer-kânıdur

6 Gül şecerden göstereli nâr kamu şahlar
Nûr-ı nevverinden keff-i Mûsa gibi nûrânîdür

7 `Andelibüñ göñli gonca uğurladığına
Şâhid-i şâdik gülistânda leb-i handânîdür

8 Şâh-ı reyhân dest uzadup gülüñ dâmânına
Yapışurise `aceb mi dilber cânânıdur

9 Gûş-ı câna şubh-dem irdi dilinden bülbülüñ
Bu ğazel kım şehd-veş şîrînlık anuñ şânıdur

10 Nergis-i ra `nâ gül-i ruhsaruñuñ hayrânıdur
Nâv-dan-ı şahrâda kaddüñ servi ser-gerdânîdür

11 `Aşk meydânında her dem bu perîşân göñlümi
Kûy-veş ser-geşte kılan zülfüñüñ çevgânıdur

12 Hüsni-i? iklimi müsellemler olduğına tapuñ
Levh-i yakutuñdaki reyhân-?haţtuñ `unvânîdür

13 Göflümi mecrûh kıılma dâhi ğamzeñ tiriyle
Canı bildik çünkü kaşuñ yayınuñ kurbânıdır

14 Kara giyüp çeşm-i şuhuñ kûşe-i mihrâbda
Gerçi olur lîk hüsn ikliminüñ fettânıdır

15 `Arızı-? ruhsârüñ üzre ol mu `anber sünbülüñ
Ravzada cevelân ider tãvus-ı hindistânıdır

16 Anuñçün ğuş iderim ne ki derdüñ arturur
Anuñçün nûş iderim mey ki la'lüñ kânıdır

17 Ey ruhi gül gird-i nesrînüfdeki reyhânuñı
Tâze vü ser-sebz tutan gözlerüm bârânıdır

18 Aferin sen serve olsunkim melâhat bağınuñ
Kâmetüñ şimşadı ruḡ-sârüñ gül-i handânıdır

121a

1 Yârimüfdür diyü benden ne şorarsın ey raķib
Cânımuñ cânânesidür derdimüñ dermânıdır

2 Dil-berüm bostan-ı lûtf ile sipihr-i hüsnde
Serv-i sünbül-zülf ü hûrşid-i kamer-pişânıdır

3 Ol leb-i yakut-ı der-pûş ey mesîḡ-i hıızır-pey
Zülfüñüñ zulmetlerinüñ çeşme-i ḡayvânıdır

4 Ne hümâ-sâye sa `adet-baḡş devlet-i yârsın
İşigüñe beñde olan `âlemüñ sulṡânıdır

5 Mey degül zülfüñe destin kılmason zulme derân
 `Adl ile dârâ-yı devrân key-ķûbâd-ı şânîdür

6 Hân Muhammed dâver-i dîn-i `arab kim irişle
 Rûm sultânı `acem kistrâsı çîn hâķânîdür

7 Rûz-ı bezmüñ haşmetiyle husrev pervizîdür
 Rûz-ı rezmüñ cür'etiyle rüstem destânîdür

8 Gevher-i ihsân ile pür kılsa tañ mı `âlemi
 Kuzümde şâhı destinüñ duha `ummânîdür

9 Himmetinüñ süfrasinüñ mâh u mihr ile sipihr
 Deste-i sebz ile konulmuş bir iki nândur

10 Devlet ü iķbâl ile cemşid ü Iskender gibi
 Cinn ü insiñ dâverîdür berr ü baķrûñ hânîdür

11 Düşmen-i fir `avn-hûyu eylemekiçün helâk
 Kendüsi mûsâ elinde nîzesi şu'bânîdür

12 Her ne yire `azm kılarısa musahķar kıлмаğa
 Nuşret ü fetķ ü zafer enşârı ra'vânîdür

13 Su sepüp cârû çâlûp şaklamağa eşigüñi
 Ebr saķķâsı şabâ ferrâşı gün derbânîdür

14 İrş ü isti `dâd ile şahlıķ anuñ olduğına
 Hücçet-i kâķı' `adûya hancer-i bürrânîdur

15 Husrevâ sünni ile olup muvâfık râfizi
Cân u dilden `ahd-ı `adlûfide kamu `Osmânidür

16 Âb-ı râhat ile şuarur ehl-i islâmı müdâm
Tig-i bürrânuñ ki kâfir kanınuñ `aşşânidür

17 Nuşret ü feth ü zaferle devlet ü iqbâl ü baht
Zât-ı pâküñe Hudâdan kamusu erzânidür

18 Ol `Ali cûd u Hasan ahlâksın kim tapuñı
Cân u göñülden hüccet itmeyen mervânidür

121b

1 Her ne fen var ise zihn-i hûbuñuñ ma'lûmıdır
Her ne şekl olsa rây-ı pâkinüñ âsânidür

2 Halk ümîdi keşini ser-sebz idüp bitiren
`Avnüñüñ hûşîdiyle lûtfuñuñ bârânidür

3 Husrevâ `Aşki Muhammed hânedânınuñ bugün
Hakk bilür kim cân ile hassânı vü selmânidür

4 Nazm-ı rengin-i dil-âvizümi her kim göre dir
Vaşıfda firdevsidürür medhde hâkânidür

5 Böyle şirin ü laţif ü ter iden eş`arımı
Sen şehersâh-ı cihân taşsini vü ihsânidür

6 Niçe kim faşl-ı bahârüñ revnağından bağda
Sûsen ü nesrîn degül sebz ü sepîd ü kıanıdur

7 Nev- bahâr-ı `ömrüñe irişmesün bâd-ı hazân
Kim vücûduñ halk üzre rahmet-i rahmânîdür

v - - - / v - - - / v - - - / v - - -

8 Mesih-âsâ girdibâd-ı şabâ hoş rûh-pervedür
Tolu şun lûtf kıı sâkı âvân `ays u sâğardür

9 Ne efserin okıdı yâ Rab bahârüñ sihr-sâzı kim
Hevanuñ mağzı müşgîn ü zemînüñ hâki `anberdür

10 Sehâb-ı yemm-i yemîn şahraya ta`yin ideli idr âr
`Alâsından cebel zeyli tolu dürr ile gevherdür

11 Teferrüc eylemek içün ne yire kim nazar kılsañ
Güllistân-ı İrem gibi tolu nesrîn ü `abherdür

12 Meger bâd-ı şabâ urdı seher şûr-ı isrâfili
Kı emvât-ı çemen yirden şurur şan rûz-ı maşşerdür

13 Şecer şâhına bir zînet virüp durur çiçekler kim
Hiżâb ile nigâr olmış şafâsın dest-i dilberdür

14 Tezerv ü tûti vü derrâc u kebk ü saru kıumrînüñ
Nevâsın râstî `uşşâk işidelden muhayyerdür

15 Gözinden nergisüñ lâle gidermeye humârını
Elinde câm-ı la`-l-îni tolu yakut-ı aħmerdür

16 Kilk-i dâmânına destin uzatmasun diyü sûsen
Yanından hancer-i tîzi çeker reyhana gösterdür

17 Benefşe zülf-i çininden sihr beñzer girih çözdü
Anuñçüñ müşk ü `anberden kamu `âlem mu`aţardür

122a

1 Na`im-i ebvâb-ı şerhini mufaşşal zikr ider bülbül
İşide gûş cânıyla kime kim `aql-ı yâverdür

2 Çemende lâle üstinde görenler jâleyi şanur
Zümürürd taht üstinde muraşşa `-tâc-ı nûrdur

3 Anuñçün bâğ içinde açar gül süfre-yi minâ
Ki hayrı şahn-ı şahrada nite kim kâse-i zerdür

4 Küffâr sünbül ü nesrîn olalı lâleye bâlin
Harir-i sebzi şahranüñ gül-i reyhana pisterdür

5 Dehân-ı şekkerin ile gül itsün hande-i şîrîn
Çemen mülkinde keyhusrev- serîr ü kayser-efserdür

6 Zemînüñ hâki lûtfından hevâya oldu şabâ gâlib
Anüñ gibi ki her demde `arağdan ruhları terdür

7 Şular çekdikleri cedvel budurur saţh-ı bostânâ
Haţh-ı reyhanı yazmağa ki ya `ni hub-ı mıştardır

8 Güle karşı gülistânda hezâr-ı âvâz ile bülbül
Bu şîrîn şî'ri okur kim mezağa-miğl-i sükkerdür

9 Çerağ-ı 'aql yüzüñüñ ziyâsından münevverdür
Dimağ-ı rûh zülfüñüñ hevâsından mu'anberdür

10 Yüce servine kıddüñüñ didüm Tûbâ bu mu 'inden
Ki yüzüñ gülşen-i cennet tudağüñ âb-ı kevşerdür

11 Binâgûşuñ beyâzında haţt-ı ser-sebz iken bildüm
Gül ü lâle kenârında blter reyhân-ı nevberdür

12 Diyâr-ı hüsnde zülfüñ kaşuñ mihrâbı yanında
Çelipâ aşılı bildüm yakîn şeksiz ki kâfirdür

13 'Aceb fettândurur çeşm-i siyeh-kâr u cefâ-pişen
Ki her lahza elinde tuttuğu semşîr ü hancerdür

14 Olalı hâk yoluñda gamuñuñ kimyâsından
Gani oldum ne Vaşfî idüm yeşm-i sîm ü zaħm-ı zerdür

15 Perişân göñlümüñ hâlin eger câna sarar iseñ
Siyeh-zülfüñ duzâğına tolaşmış bir kebûterdür

16 Meger bîmâr-ı çeşmüñe devâdır arzû kıılır
Gözümüñ nârdânın kim bu vech ile muza'ferdür

17 Leb-i şîriñüñ vaşfı ne yirde zikr olur ise
Hadîş-i kandı añmazlar bilürler kim mükerrerdür

18 Dilüñ dârâ-yı devrânüñ meger kim medhîn oğur
Müdüñ onuñçün şîrîn dehâñüñ 7olu gevherdür

122b

1 Penâh-ı ehl-i din sul7ân Mu7ammed Hân Şeh-i Gâzi
'A7a va7tinde Hâtemdür veğâ rûzında Sencerdür

2 Fesâd-ı 'âlemi diler iri şdüre şalâhına
Anuñçün efser ü ta7tı şeb ü rûz esb-i muzafferdür

3 Hîşârı kamu küffârüñ olur fet7 eylese cür'et
'Ayândır cür'et-i hayder kilid-i bâb-ı Hayberdür

4 Velâded rûzı rûyına nazar eyledi çün bu habîr
Didi inşâf eyleyüp ki bu meh sa `d-ı ekberdür

5 Eyâ şâh-ı cihân rûz-ı veğâ-gürz-i girânuñdan
Sebük-ser düşmenüñ iken perişân hâl ü hatırdür

6 Cihânüñ çâr rüknünden señünçün bu nüh gerdün
Urup der-i nevbet-i penci ki şâh-ı heft-kişverdür

7 Kılıcuñ fitne ye'cücü fesâdın n'ola def'itse
Şalâh için çekilmiş âhenin sedd-i iskenderdür

8 Sen ol hürşid-i meh sıper da7l-i İrânî husrev
Ki bir günde yidi kişver kılıcıña musah7hardur

9 Kenâr-ı bahre yap 7al `a 7arâc u cizye şal kibre(?)
Frengistana hüküm etmek saña Hâ7dan müyesserdür

10 Dûnda berķ-veş tîgîñ ki bir ķaķre Şu durur hıŐmuñ
Ne fı'ı ider ki dõkdügi `adûdan ol ter-i Âzerdür

11 Sa'âdet-i devlet ü nuşret ezelden tâ ebed senüñ
Ķapuñda cân u göñülden bir iki eski ķâderdür

12 Ne iķlime ķadem baŐsañ ķudûmüñden ol iķlimüñ
Taşı yâķut-ı rummâni türâbı müşg-i ezferdür

13 Ķılıcuñ Őuyı ile hıŐmüñ odı iķinde dūŐmenler
Güher-mânend-i mâhîdür gehi mişl-i semenderdür

14 Eyâ Şâh-ı cihân huld u ķuŐûr u hûr haķķı iķün
Daħi râhuñ gubârınuñ haķķı kim `ayn-ı kevşerdür

15 Muħîķ olalı tab`umuñ yemmi lûķfuñ cihânını
Sefinem dürr ü güherden ğanı oldu tevângerdür

16 Muħammed medħini `AŐķi dimekte nazm-ı Hassândur
Eger yegrek degül ise bilürler kim berâberdür

17 Bir ma`na gerçi kim da `va gibidür Şûretâ likin
Yalan mıdur veya gerçek bilür öl lim süħan-verdür

123a

1 Niçe kim sâl dem(?) dönüp gele gide bu rûz u Şeb
Niçe kim bu zemîn ile hümâ vü heft-aħterdür

2 Niçe kim zülf-i sünbûlden hevâ mağzı mu `aħķardur
Niçe kim berg-i nesrinden gülistân Şolu ziverdür

3 Hadd-i aḥmerüñ bahârını hemîşe sebz ü ter tutup
 Tapuñña virsün anı kim iki `âlemde bihterdür

- v - - / -v - - / -v - (-)

4 Kevkeb-i bahtuñ güneş gibi güneş gibi yine tâbendedür
 Behcet-i `îd-ı cemâlüñle cihân ferḥundedür

5 Hamdülillah şubḥ-dem lûṭfuñ nesimiyle yine
 Gonca-i bağ-ı ümidüm gül gibi pür-ḥandedür

6 Başuñña devlet külâhı efser-i iḳbâldür
 Kaddüñne `izzet libâsı câme-i zeynebdedür?

7 Saña bu devlet yeter ey âfitâb-ı baht kim
 Âsumân-ı pâye-i kadrüñ ebed pâyendedür

8 Şem`-i bezmüñ ḥıdmetüñde bir ayağ üzre ṭurur
 Serv-ḳâmet bir yalıñ yüzli mezellef bendedür

9 Surḥ-rû vü hem `arak-rîz olduğı gülşende gül
 Kapuñña geç geldiginde ḥıdmete şermendedür

10 Şubḥ-dem bu maṭla`ı ezberleyüp bülbül niye
 Şahn-ı gülşende bülend-i âvâz ile ḥ`anendedür

11 Reng-i ru ḥsâruñ görüp gülşende gül şermendedür
 Bağda serv-i şanevber kaddüñne efgendedür

12 Bu dil-i miskîn olalıdan esîri zülfüñüñ
Âsitânuñda hemân birbirini bağlu bendedür

13 and-i la'lüñden ac-ıdür var ise âb-ı ayât
Niçe müddetdür görünmez kimse bilmez andedür

14 ıdmetinden sen ehüñ ben bendesin maħrûm iden
Varsa işbu nahvetdür ki dâim bendedür

15 Zâhidâ gül mevsimde tevbeye varmaz dilüm
Sâkıyâ göñlüm heriñşe gûñe-i gülñendedür

16 Ruħlarınuñ devrinde amûñ eyleme söylet beni
Revnaı gül mevsiminüñ bülbül-i gûyendedür

17 Ğamze-i bi-mâr senüñ anlı sinemde benüm
Ğar-ı Ğûn olup yatur bilmez özini andedür

123b

1 Gûñ-i cânâ gûñ-vâr itsün bu nazmı diñleyen
Dürr-i ah-vâr isteyen gelsün ki bu maħzendedür

2 ıdmete bél bağlayalı yir idinmiñdür ehâ
Şev-i mihrüñ cânâda nitekim canum andedür

3 Müstedâm olsun nihâl-i bağ-ı 'ömri tâ ebed
Nite kim eyyâm-ı 'izz ü devlet-i pâyendedür

- v - - / - v - - / - v - - / - v (- -)

4 Çün çemen firdevs olup şahra irem-i bostânıdur
Hûr u gilmân ile 'işret it ki dünyâ fânîdür

5 Ravza-i rıdvân olupdur sâki(?) gül-zârı gör
Şâhlar kâh-ı zeberced gunceler vildânıdur

6 Bir zümürrüd şuffedür gûyâ ki şahn-ı bostân
Lâleler ol şuffedür yâkut şâdurvânıdur

7 'İd u nev-rûz oldu vü alında tıfl-ı guncenüñ
Şol kızıl beñ kim görünür tâze kurban kandur

8 Def tutup güller olupdur nây-ı bülbül nağme-sâz
Serv-i dil-cû rakş urur hoş-şadlık devrânıdur

9 Dün şular kim câm-ı iskender gibi olmuşdı huşk
Bendeler de şimdi hızuñ çeşme-i hayvânıdur

10 İrdi bir dûşizedür hadd-i bulûğa şâh-ı gül
Sînesinde gunceler peydâ olan pistânıdur

11 Zülf-i dilberden dilârâlık topun ebr-i bahâr
Kaçmağa bir lu 'b ile kavş-i kuzeñ çevgânıdur

12 Süfreler açsa şabâ yer yer 'aceb mi guncadan
Çün şükûfe ravzanuñ bir heftelik mihmânıdur

13 Âb-ı cüllâb revân-bağş oldu beñzer kim şabâ
Şişe-i ebri ele alup gülâb-efşânıdur

14 Şad hezârân şûret-i çîn naķş idüp su üzre bâd
Rûy-ı âb-ı lâcverdi çîn nigâristânıdır

15 Şâhlar şanma çiçeklenmiş alup dendânına
Her şecer barmağın ol şûretleriñ hayrânıdır

16 Yire ezhâr-ı şecerlerden nişâr itdükçe bâd
Dökülür gökden kevâkib şanki maşşerânıdır

17 Çün ayağ başdığı yerler olupdur sebze-zâr
Yaraşur serve eger dirsem ki Hızr-ı sânidür

18 Berķ ü bârândan ki dürr-i bâr-u zer-efşândur şehâb
Hüsnüfe şâhuñ dest-i zer-bağş u güher-efşânıdır

124a

1 Sözle gül husnevi bezminde bu şi `ri okur
Bülbül-i şirîn-nevâ k'evvel meclisüñ hoş-ğ`ânıdır

2 Ol meh-i nâ-mihr-bânuñ çarğ-ı ser-gerdânıdır
Şems-i âlem-tâb tâb-ı sine-i sûzânıdır

3 Rişte-i kıadd-i dü-tâm üzre zerrînler kanlu yaş
Gûyiyâ dil mürşidinüñ şahba-l mercânıdır

4 N'ola hoş-güftârla sinemde yir eylerse yâr
Şişeye germüñ füsûniyle perîler şânıdır

5 Dûd-ı sürî u sebz-i âhı `âşık-ı dil hastenüñ
Bostan-ı derg ü `aşkuñ lâle vü reyhânıdır

6 Âhuıma rahm eyleyüp saķın n'ola keşf eylese
Dâmenin yel açsa tañ mı çünki gül-dâmânıdur

7 Şorsa bizden cem hikâyâtın ferîdun kışşasın
Bildügi 'âşıkıaruñ mihr ü vefâ destânıdur

8 Olsa cânım mülkünüñ tañ mı güzeller hâki
Bülbülüñ her gül çü göñlü tahtınuñ sulţânıdur

9 Şâh-ı gül tîr-i gamuñ macrûhdur cerrâh-ı hâr
Meyl urup peykân çıkarmış gonceler peykânıdur

10 Pür olup şebnemle nergisler gamuñdan her biri
Eşkle tölmiş bahâruñ dîde-i giryânıdur

11 Goncalar açıldı şanma kim nihâl-i kaddüñüñ
Ağzın açmış şâh-ı güller vâlih ü hayrânıdur

12 Fîtnedür çeşm-i siyâhüñ ânı hâb-âlûb ider
'Adl-i Sulţân Bâ-yezid bin Muḥammed Hânıdur

13 Câh u 'izzet menba 'ı lûtf u mürüvvet ma `deni
Mekremet ebri 'aţâ baḥr-ı sa ḥâvet-kânıdur

14 Hâk-i pâyı cevheri kuḥl-i cilâ-yı hûr-i'in
Zât-ı pâkı 'izz ü devlet `ininüñ insânıdur

15 Bârgâhınuñ ..... cârû-ı keşidür âfitâb
Âsitanuñ kamer-i zerrîn-küleḥ derbânıdur

16 Baht-ı rûz-efzûnına tañ mı zebûn olsa felek
K'ol civân-ı tâze bu bir pîr-i köhne fânîdür

17 Ehl-i küfrüñ hîrmen-i ömrine her dem od uran
Berķ-i âlem sûz-ı tîğ u hancer-i bürrânıdur

18 Ey Iskender kadr hâk-i pâyuñ öpmişdür meger
Ki leb-i cânâne Hızruñ çeşme-i hayvânıdur

124b

1 Sensin ol şeh kim behişt-i heşt-i bâğ-ı kadrüñüñ
Bir sekiz yapraklı ferhunde-gül-i handânıdur

2 Sensin ol kim şeh-süvâr-ı himmet-i vâlâsınuñ
Mâh-ı nev çevgânı gün topı felek meydanıdur

3 Bî-sebeb zencîr urur 'ahdüñde çün şuya hevâ
Girânı zindânlara şalsa habâb erzânîdür

4 Gözleri üstinde tutsa tañ mı müjgânı mülûk
Sen melek-hûnuñ çü cârûb-ı der-i eyvânıdur

5 İşgüñde ziyet için aşılın top-ı âyine
Baht u devlet-i âsümânınuñ meh-i tâbânıdur

6 Ravza-i câh u celâlüñ kim ebed ma 'mûr ola
Cennet-i firdevs anuñ bir kem-terîn bostânıdur

7 Ayağın tozına îşâr itmege gül şâhınuñ
Gonca-i zerrîn elinde olu rez-i hemyânıdur

8 Ağzına almış meh-i nevden taḥayyür barmağın
İrtifâ `ı-ı adrinüñ beñzer felek-i ḥayrânıdur

9 Keffüñe öykündüğüne baḥr-ı yakut ile la `ı
Ma `denüñ cisminde ḥışmından oruyan ânıdur

10 `Arş ayağında ılıcuñındur şehâ bir âb-ı tîz
Kim bu firûze yidi dolâb anuñ gerdânıdur

11 Ne yire `azm eyleseñ atuñ ayağı izinüñ
Her biri menşûr-ı fethüñ al `a-i ünvanıdur

12 Ḥâne-i ḥacl u sitem bünyâdını virân iden
Âb-ı tîz-i tigüñ ile cûduñuñ bârânıdur

13 Ey şifâtî Muştafâ Ca `fer Kemâl-i nazm ile
Pârsuñ Selmânı vü tâzî dilüñ Ḥassânıdür

14 Cân-fezâ bir ravzada gülşen görsaba `ârif şanur
Şâh-ı `âlem meclisinde bende nekr dîvânıdür

15 Şevḳden olup karârın itdüren eflâke rakş
Bezm-i derd ü amda anuñ sûzının elhânıdur

16 Bu kemînüñden zuhûr iden fezâil ser-be-ser
Sen şehüñ lûṭf-ı `amim ü fażl-ı bî-pâyânıdur

17 Lâle vü reyhân u sünbül her ne bitse hâkden
Cümle bârân-ı bahârûñ füzelâ-yı ihsânıdur

18 Ni `met-i cûduñla bulmuşdur çün evvelden vücûd
Dâhi yegrek mazhar olsa lûţfuña evzânîdür

125a

1 Niçe kim şahñ-ı güllistânuñ muqavves şâhlar
Toksâ minâ rengi degül şemse-i eyvânı'dur

2 Olsun eyvân-ı refi `ü karşı-ı âli kadriñüñ
Kemterin taķı felek kim devlet-i âbâdânîdür

3 Zât-ı pâküñ ya mücessem `aķıldur ya nûr-ı maķz
Haķķ anı pâyende tutsun kim cihâñuñ cân'dur

KASİDE – REVÂNÎ

-V-- / -V-- / -V -- / -V(--)(-V--)

4 Bu ne ferruķ-dem bu ne `id-i feraķ-efzâ olur
Bu ne hoş-sâ `at bu nice ğurra-i vü ğarrâ olur

5 Geldi bir `id-i mübârek irdi bir vaķt-i şerif
Kim güzellerle cihânuñ tal `atı zibâ olur

6 Çün göründü şâhdan `id-i hilâl-ebrû yine
Tâbiş-i nûr-ı cemâlınden cihân ra `nâ olur

7 'İd olmuşdur bu dem taht-ı çemende pâdişâh
Gâlibâ hükminde onuñ mâh-ı nev tuğrâ olur

8 Ya kulağı küpeli bir bendesidir âşafuñ
Kim anuñ ögninde dâ'im halka-i zîbâ olur

9 Hazret-i Paşa vezîr-i mu 'teber Yahyâ k'anuñ
Dâ'imâ rây-ı şerîfi zîynet-i dünyâ olur

10 Âsafâ deryâ olur bir kaçreye kılsañ nazâr
Himmet itseñ zerreye mihr-i cihân-ârâ olur

11 Lûtf idüp hâk-i haķîrûn yüzine başsañ kadem
Kadr u kıymet buluban gerdûn gibi a 'lâ olur

12 Kaşr-ı kadrüñ saķf-ı gerdûndan yüce olmuş durur
Kim oña cârûb-keş şimden girü tûbâ olur

13 Bâd-ı halkuñ âteşüñ üstinden eylerse güzer
Lâleler zâhir olup anda gül-i hamrâ olur

14 Nev- 'arûs-ı fethe tîgüñ olduğıcün âyine
Hûn-ı a'dâ atuñuñ ayağına hınnâ olur

15 Bu ne kudretdür 'aceb tîr ü kemânıñ düşmene
Ceng içinde kızgarup her biri ejderhâ olur

16 Nâfe-i halkuñuñ irişse zemîne şemmesi
Kara toprağ iken ol dem-i 'anber-sârâ olur

17 Şol şafağ kim görünür şahñ-ı felekde her gice
Kadrüñüñ fânûsı içre kırmızı vâlâ olur

125b

1 Câme-i kadrüñ içün gerdün yeşil atlas durur
Kim anuñ üstinde gün altunlu bir tamğa olur

2 Gülşen-i vaşfiñda bülbül sad-hezârândır velî
Bu Revânî gibi şanma murğ-ı hâş-âvâ olur

3 Ol ne bülbüdüdür ki anuñ rengin edâsı çok durur
Vârsa medhüñ gülınden böyle ol şeydâ olur

4 Şekker-sitânında medhüñüñ ya bir tûti durur
Kim senüñ âyine-i medhüñ ile güyâ olur

5 Midhatüñde dir görenler nazm-ı garrâmı benüm
Bu ne 'izz-i eş 'ar olur ya bu ne hoş-inşâ olur

6 Hazret-i Mûsâ gibi hâmem olup mu 'ciz-nümâ
Nâme-i şî'rüm aña güyâ yed-i beyzâ olur

7 İşigüñden devlet ü 'izzet-i sa'âdet gitmesün
'Âlem içre nite kim bu künbed-i haçra olur

8 İdindi ğamzeden ol çeşm-i nâ-tüvân hancer
Ki resmdür tağınur cümle Türkmân hancer

9 Şaçufı çöz ki zırırh adın añmaya Dâvûd
Gözüñü süz ki tağınmaya Erdevân hancer

10 Eger ki lûtf ide nâzuñ deger ki qahr ide lûtf
Ki bezm ü rezme yaraşır bu dili-sitân hancer

11 Göreydi zülfüñ ile ğamze-i ciger-dûzuñ
Takınmayadı `ömrünce zülficân hancer

12 Dilindedür nesi var ise qalbi şâfidür
Ne deflü tizlenürse geçer hemân hancer

13 Tarîkat ehli miyân-beste-i merd olduğı için
Cemi `-i sîm ü zerin itdi der-miyân hancer

14 Şu `a `-ı şem `-i şeb-efrûz-ı bezm-i devletdür
Egildi şarşar-ı kîn ile nâ-gehân hancer

15 Egerçi tîr-i ciger-dûzuñ ağızı var dili yok
`Aceb budur kim olur cümleten zebân hancer

16 Dilinden âyet-i "naşrun minallahi"⁽²⁾ olmaz dûr
Hemîşe hem-dem-i fetḥ-i qarîb olan hancer

17 Hasûdlar gibi turmuş raqîb bögrün urur
Meger kim aldı ele şâh-ı kâm-rân ha

126a

1 Bülend-mertebe Hân Bâyezîd ol şeh kim
Getürür ayağı tozına baş u can hancer

⁽²⁾ Kur'ân-ı Kerîm, sûre 110, En Nasr, âyet 1, "Ey Muhammed, Allah'ın zaferi ve Mekke'nin fethi gelip de ..... (âyet 3) artık Rabbini hamd ile tekbih et."

2 Hilâl olursa muhâlif eşigüñe getürür
Kemend-i şa 'şa 'a ile keşân keşân hancer

3 Hamîde-kâmet ü handîde rûy olsa ne tan
Ki rây-ı pîr bulur baht-ı nev-civân hancer

4 Ayağın almağıçün geldi haşma yan başı
Ser-âmed oldu bu meydânda pehlevan hancer

5 Şu deflü devlet-i Dahhâke güldü kim âhir
Bitürdi iki omuzda iki yılan hancer

6 Müyesser olmaz idi kâinâta emn ü emân
Huşûş-ı haşmda olmasa bî-emân hancer

7 'Aceb mi bağrına başsa 'adu-yı teşne-ciger
Ki fi'l-hakîka bir içim şudur hemân hancer

8 Skenderâne elinde hayât şuyun içer
Girürse Hızr gibi zulmete revân hancer

9 Diler meger kemer-i himmetüñe ola şebîh
Hilâlden taşınur râh-ı Keh-keşân hancer

10 Müşerref oldu cemâlüñde her mekân u mekîn
Olalıdan yed-i kudretde lâ-mekân hancer

11 İta 'at itdi e 'âdi tapuñı söylemedin
Vay ol güne kim ola şâhibü'l-beyân hancer

12 Defizde bir dile beñzetdiler elüfde görüp
Egilüp itdi bu şübheyle imtinân hancer

13 Baķarsa bađ-ı behiřt iķre fi'l-meşel dūřmen
Görine gözlerine sebze-i cinân hancer

14 Tapuñdan ayruğın ögeydi ğonceler hâşâ
Çekerci sūsen-i âzâdede zebân hancer

15 Cihânda devlet elin kim durur tutan dirler
İşidüp ehl-i yaķın didi bî-gümân hancer

16 Derûnı rûşen olubdur dil ehlidür ne `aceb
Okursa her kişiye başka dâsitân hancer

17 Başın alup gider elbette bu muķarrerdür
`Adû elinden eger ķurtarırsa can hancer

18 Sebeb nedür ki ğuriftâr-ı Çâh-ı Bîjen olur
Meger ki cânib-i a `dâya başdı yan hancer

126b

1 şu gibi şöyle revândur ki hiķ dili çalmaz
Olursa yetmiş iki dilde tercümân hancer

2 Bu tîz- tab `u bu rûşen-keâmı hâzretde
`Aceb varub öge mi âteşîn-zebân hancer

3 Umar `adû ki çeke bağrına yalıñ yüzlü
Ki işbu şive ile ala naķd-i cân hancer

4 Yolufıda çünki miyân-bestedür 'aceb olmaz
Çekinse düşmene karşı zemân zemân hancer

5 İderse emr-i hümayunufia hilâf 'adû
Şu berg-i bîd gibi görine cihân hancer

6 'Adûya teşne olup bir karış dilin çıkarır
İderse cân u dil-i haşma tercemân hancer

7 Öñüfide dâim ola sağlu şollu bendelerüñ
Şol elde 'adl ayağı şagda kâm-rân hancer

8 Bu ince söze yoğun yumru söz şebîh olmaz
Leţâfet ile kaçan ola bozdoğan hancer

9 Zemâne halkına olkim vedâ yi 'ullâhdır
Hilâl-i 'iyd gibi itdi şâdimân hancer

10 Necâtî nazm idegörsün şenâ güherlerini
Ki şaldı kâfiye-i genc-i şâyegân hancer

11 Niçe ki 'ömr-i e'âdiyi kahr kılmag için
Her ay başında çeke çarha âsumân hancer

12 Hezâr sâl ola devr-i kamer gibi ömrüñ
Meh ola gâh siper gâh zer-nişân hancer

13 Şanmañ bu şuffe ehlini şâfi şafâsı var
Lûtfuñ soñında kahrı vü bâlüñ belâsı var

14 Ğarra-i ılsm(?) egeri ki gencine-i vüçüd
Azdâd birbiriyle çehâr-ejdehâsı var

15 Bâlâ-nişîn suffice-i eyvân-ı hüsnüfîn
Ebrû-yı yârı gör ki nice ara yası var

16 İdip durur felek yirini ħabs-ı âhenîn
Tûğilerüf egeri şekerden gıdâsı var

17 Şîr-i jiyân yokdur anuñ niçesin burur
Mûr-ı za `if elinden anuñ bîñ belâsı var

127a

1 Şol pîl-i kûh-ceşse-i mu`azzam vüçüd iken
Bir mûşdan seni ana beğâsın fenâsı var

2 Jeng-i şandık ider bu zerr-âyine-i mehi
Geri ki mihr mişkalesinden cilâsı var

3 Mihrüñ küsûf-ı cereb ider ayırur çerağın
Geri cihânı rûşen idici ziyâsı var

4 Nûruñ naķîzi zulmet ü unşur-ı ħilâfı çarħ
Rûzuñ şebi vü faşl-ı bahâruñ şitâsı var

5 Bu defilü ehl-i devlet iken kâna tişeler
Dil haberini ururlar enîn ü sadâsı var

6 Tahtın hevâda yel götürürken seħâbı gör
Yaşlar döker dumûrla çok mâcerâsı var

7 Rif `atde âsumâna irür kimse yağ iken
Bâr-ı belâ vü derd ile kıadd-i dü-tâsı var

8 Elmas bağırını deler işlere geçer aña
La'lüñ cihânda gerçi ki ağır bahâsı var

9 Rûhuñ harâb eyler o ya`ni hevâ-yı nefis
Gerçi ki `aql bigi ulu kethudâsı var

10 Kıuţbuñ özini hayret alur nice ölem dîr
Gerçi geçer felekleri yaçar du`âsı var

11 Dârüşşifâ-yı hûn u recâ içre bendenüñ
Derdâ ne çâre derd-i dil-i bî-devâsı var

-- v / - v - v / v -- v / - v -

12 Budur ümîdi kim irişe derdine devâ
Bir ehl-i fazla cânile medh ü şenâsı var

13 Mu`innî devr-i İbn Kemâl ebu'l-Kemâl
Andan cihânda cümle kıuzâtuñ ricâsı var

14 Ey derd-i müşkülâtla bîmâr olan kişi
Dâniş aña ki dânişi dârüşşifâsı var

15 Ferec-i mülkde haslet-i zât-ı şerîfi şâh
Evc-i felekde rif `at ü kıadri livâsı var

16 Cevher degül midür bu ki deryâ-yı hâtırı
Ka'rında dürr-i müsile-i bî-kıyâsı var

17 Didüm ki 'arşdan öte yâ Rabb ne var ola
Cibrîl 'aql etdi ki fazlı fezâsı var

18 Ey kâm-yâb rif 'atüfne çarh-ı a'zamı
Teşbîh eyledikleriçün kibriyâsı var

127b

1 Bir cû-yı 'ilm açar ki senüñ baħr-ı tab'ufıa
Çarħuñ evci içinde tokuz âsiyâsı var

2 Hôş-ter degül midür reşehât-ı hıyâz-ı 'ilm
Kadrüñ nihâlinüñ nice neşv ü nemâsı var

3 Toğrı yolu koyup gide mi eger yâ kuzât
Çün kim cihânda sencileyin reh-nümâsı var

4 Teşbîh itdiler cereyân-ı kelâmuñıa
Şâfi cihânda âb-ı revânuñı şafâsı var

5 Beñzer ki bende oldu senüñ şâh-ı fazluñıa
Egninde çarh-ı a'zâmuñı a'las libâsı var

6 Şol kimse kim mükâşif-i esrâr-ı ğayb ola
Anuñ gözinde hâk-i rehüñ tûtüyâsı var

7 Kuşb-ı murâduñ üstine dönme diler felek
Semt-i rızâña gitmege necmüñ rızâsı var

8 Tutmaz hîred-vaqârufla kûh-sârî bir
Gerçi cihânda hilm ile şit-ü hatâsı var

9 Mihr âyası vü şâ 'şâ engüştidür anuñ
El açdı şâh-ı kadrüñ çarhuñ du 'âsı var

10 Ey gülistân-ı bâğ-ı kerem bû-yı hulkuña
Misk-i hıçâ dimek olur illâ haçası var

11 Bañr-ı 'Aden disem n'ola dest-i kerîmüñe
Ey kâm-kâr çün kefi deryâ 'atâsı var

12 'Aqıl istemez keremde saña anı beñzede
Ebrüñ egerçi kim yed-i ma 'den çuñâsı var

13 Ma 'zûr tut bu zât-ı du 'a-gûyuñuñ bugün
Tapuña armağan dürür bi-bahâsı var

14 Bir hoş kaçîde söyledi çapuña ad için
Qalmaz cihânda âdem ü âduñ bekâsı var

15 Qalb-i fakîri niçe ki ehl-i çuña yapa
Eflâkuñ ola niçe ki çâq-ı a 'lâsı var

16 Binâ-yı kâinât yapup hane-i dilüñ
Dâr-ı cihânda ola vücûduñ binâsı var

-- v / v -- v / v -- v / - v -

17 Ey ıpta-i niğâbuñla bî-ğarar ebr
Vey kâkölüñ firâkıyla eşk-bâr ebr

128a

1 Eşküm gibi görölmedi bir dürr-nişâr baħr
Zülfüñ gibi belürmedi bir müşg-bâr ebr

2 Âhum ağıtdı zülfüñi ey âfitâb-ı ħüsn
Gûyâ ki oldu şarşarla târ-mâr ebr

3 Kirpiklerimde eşk durur bâdı dir gören
Bunuñ gibi görölmedi lü'lü'-nişâr ebr

4 Olmaya eşk-i çeşmüme hem-tâ hezâr-baħr
Olmaya ca `d-ı zülfüñe hem-ser hezâr-ebr

5 Dir ruħlaruñda seyr iden ol burc-ı `ağrebi
Rûy-ı semâda bağladı şekl-i ħişâr ebr

6 Neyler ruħuñda zülf-i siyâh-ı `abîr-bâr
Kim gördi kaçır k'anda ola perde -dâr ebr

7 Zülfüñ yüzüñi geh bürüyüp gâh açduğı
Cânuma budur ki dâim olur bîr-ğarar ebr

8 Zülf-i siyâhuñ ile ruħun bir şaħi fedir
Nağğâş-ı şun `eylemiş anda nigâr ebr

9 Mihr-i cemâli mâder(?) terü gözyaşı yağdurur
Dinse siyâh saçlaruñla vechi var ebr

10 Zülfinüfi gören nice yağdurmasun yaşın
Ey çarh-ı hüsn tıldu yemîn ü yesâr ebr

11 Bârân u ra `d şanma o leb-i mübtelâ -yı `aşk
Kûyufıda yaş döküp ifiler zâr zâr ebr

12 Üstüfıe atılas-ı siyehi dâmenin gerer
Günden meger seni görenler ey nigâr ebr

13 Göstermez oldı gün yüzüfi ca `d-ı müşk-bâr
Kim gördı kim açılmaya leyl ü nehâr ebr

14 Mihr-i cemâli ortalı zülf-i siyâh-pûş
Oldı duhan-ı âhımla her diyâr ebr

15 Kirpiklerüm sehâbı yağsum yağmurın döker
Seyr eyleñüz ki akıdır oldı bihâr ebr

16 Zülfini zâhir olsa olur ruhları nihân
Gün gizlenür kaçan ki ola âşikar ebr

17 Ey nev-bahâr-ı hüsn niçe ra `d-ı âhumla
Nâlân olam kapunda çü fasl-ı bahâr ebr

18 Destûr dâd-bahşa şakın eylerim gile
Dil çarhına gâmı yeter et ey nigâr ebr

19 Pâşâ-yı nâm-dâr berâhim-ikâm-kâr

128b

1 Kim oldu keffi `âleme güher-nişâr

2 Bir demde dest-i cûdile şaçduğı cevheri
İşar itmeye niçe yılda hezâr ebr

3 Dil-i ebr depredi keffüñe ey ma `den-i duhâ
Bây u gedâya şaçsa dürr-i şâh-vâr ebr

4 Ğark-ı arak mı oluridi böyle olmasa
Bârân-ı cûduñı görüben şerm-sâr ebr

5 Şemşîrûñ ile tağılur a `dâ-yı rû-siyâh
Berķ urşa âfitâb olur târ-mâr ebr

6 Sürseñ semend-i şaffı `adunuş şikest olur
Olmaz ne dem ki şarşar esse pâ-y-dâr olur

7 Raşşuñ gibi olur mı hiç âteş-i şerâr bâd
Tîğüñ gibi olur mı hiç âzer-nişâr ebr

8 Gerd-i süm-i semendüñe olduğıün teşbih
Ķadr ile oldu tâc-ı ser-i kûh-sâr ebr

9 Dest-i қаза şuyını şıķar baħre işladup
Süngâr-ı sâyisüñdurur ey şeh-süvâr ebr

10 Gerd neberd-i tîğüñle rûşenâ olur
Berķ ile güyyâ ki olur şu'le-dâr ebr

11 Kaşdına düşmenüñ tokınup berķ-i tigin
Hink-i hevâya rezm için oldı süvâr ebr

12 Baķsa hevâya rezm-gehüñ içre görünür
A `da gözine ejder-i düşmen-şikâr ebr

13 Düşmenlerüñ serine ķurup hargeh-i siyâh
Şahrâları gözine ider teng ü târ ebr

14 Nekbet-i dûnında düşmen öñince każa eli
Berķ-i âteşini şem `ider olur fenâr ebr

15 Der-gâh-ı rif `atüñde senüñ dâğ-ı berķ ile
Zengi ğulâmdur yañağı dağ-dâr ebr

16 Sükkân-ı çarķ câmi `-i ķadrüñde döşemiş
Seccâde-i siyâhdur ey kâm-kâr ebr

17 Yağan tulu degildürür öyküñdi keffüñe
Dest-i mülk ile oldu şehâ seng-sâr ebr

18 Baş indirdi pâyuña ser-keşligi ķoyup
İtmezdi haşre dek ser-i gürdin güzâr ebr

19 Hargeh-i kemterinüñüñ eşkâlin olmaya
Eflâk müferreş olup olursa ğırâr ebr

129a

1 Öñüñce her ne şuya kim seyrâna gidesin
Sakkâ-yı rehdür itmege def `-i ğubâr ebr

2 Kaldır du `âya vaqtidür ey Maḥremî elüñ
Tâ el açâ senüfle çü dest-i çenâr ebr

3 Yağdur du `a dürrini bu çarḥ-ı medḥde
Oldı güher-nişâr içün her kenâr ebr

4 Niçe ki dergehinde şeh-i çarḥ-ı çârumuñ
Ola siyâh aṭlas ile perde-dâr ebr

5 Niçe ki keff-i kefe-i mîzân-ı çarḥ ile
Ḥalk-ı cihân şuyİna ola dürr-nişâr ebr

6 Cûduñ eliyle itdügüñ iḥsânı seyr idüp
Olsun kıyâm-ı ḥaşre degin şerm-sâr ebr

-- v / v -- v / v -- v / - v - ?

7 Çigdemler ile yine bezendi kenârlar
Çıkdı teferrüce ṭonanub gül- `izârlar

8 Görüp cihân güzellerinüñ serv-ḳadl erin
Her şudan el şalar boy uzadup çenarlar

9 Çözdi benefşe ṭurre-i `anber-feşânın
Sünbül uzatdı silsile-i müşk-bârlar

10 Gösterdi tâze gül gibi yüz yüz şükûfe yüz
Zârılık ide başladı biñ biñ hezârlar

11 Dil bahrı cûş idüp n'ola mevc iderse dem-be-dem
Deryâ-yı nîle döndi taşup cûy-bârlar

12 Her şâh ucında kudret eli yakdı üyz çerâğ
Bostânâ virdi nevverler envârı nârlar

13 Yakut rah ile(?) yazdı bâğı erguvân
Nergis-i cemende sîm ü zer itdi nişârlar

14 Yine `arûs-ı göncenüñ ebr-i güher-nişâr
Dürlerden aqdı gûşına hoş-gûş-vârlar

15 İdindi bezm-gâh gülistânı şâh-ı gül
Bülbüller ile tıoldu yemîn ü yesârlar

16 Şudan çıkardı başını nilûfer uzanup
Gözleri kim niçe renge giripdür kenârlar

17 Ârâste kevâkible göñder(?) eyle şan
Zerrîn varaq çiçeklerle sebze-zârlar

129b

1 Şabr u kararını giderür `alem ehlinüñ
Her bâr kim gelüp gide bu bî-çarârlar

2 Haqqa ki berg ü bâr-ı cihân- dâm u dânedür
Haq-ı zamânenüñ dil ü cânı şikârlar

3 Şahrâya çıkdı sûfi halvet-nişîne bak
Düşdi cemende `işrete pür-ğayr-kârlar

4 Naqqâsına cihân yüzünüñ yüz bifi âferin
K'itdi bu resme hüsni ile naqş u nigârlar

5 Eşcâr-ı ûde gâh bağışlar şiyâb-ı sebz
'Üryân idüp gehi irdirür inkisârlar

6 Hôş kudret işşidur ki virür şâh-ı huşkden
'Ünnâb-ı tâze vü 'ineb-i âb-dârlar

7 Deryâ-yı kudretine bulunmaz kenâr u hadd
Envâ '-ı ni 'metine erişmez şumârlar

8 Hôş gör bu mevsimi ki Irüp zemherîr-i mevt
Görmeyesin gelüp geçe niçe nehârlar

9 Bâguñ tarâvetin boza bâd-ı hazâr esüp
Tağufñ yüzi şuyın qara toprağa târlar

10 Bu qâra yirüñ üsti gibi altı dâhi âh
Pürdür semen-bedenlerle gül-'izârlar

11 'Âqıl nice göñül vire gülzâr-ı dehre kim
Bir gül alınca urur ele bifi zahm- hârlar

12 Güldi anca şehrûhuñ yüzine gülşen-i cihân
Göz yaşıyla gitdi niçe şeh-süvârlar

13 Çok geldi dâr-ı 'âleme dârâ-yı dâr-gîr
Geşt etdi bu diyârı çok isfendiyârlar

14 Düşdi hezâr- Rüstem ü Cem-hâke h'or u zâr
Yok yire birbiriyle idüp kâr zârlar

15 Görenleri nic'oldı yir altında tar-mâr
Mesken idindi gözlerini mûr u mârlar

16 Sedd-i sedîd ile kanı Ye'cûcu bağlayan
Darb-ı şedîdle kanı açan hişârlar

17 Göçdi bu mışırdan niçe sultânlar ey 'azîz
Terk eyledi bu şehri niçe şeh-r-yârlar

18 Sultânî Muhammed oğlu kanı Bâyezîd Hân
Kim hizmetinde şehler iderdi iftihârlar

130a

1 Şâhib-nazar gerek ki açup ayn-ı 'ibreti
Âyine-i cihândan ala i 'tibârlar

2 Hâliş 'âmel-i zerrîcün igen olma zâr u zerd
K'evvel derdle oldı sencileyin şad-hezârlar

3 Fikr eyle netdiler ne alup gitdiler bile
Ol mâl u mülk esîrleri dil-figârlar

4 Mey-i semende(?) bugün ol yola gitseñ gerek koyup
Bir köhne kâr-hânede hep kâr-bârlar

5 Süsen tuta benefşe ile yasımı benüm
Seyl ide ebr-veş gözi yaşın bekârlar

6 Bâd-ı zamâne rûy-ı zemîne bezm daği
Şaça şavura toprağumuzdan ğubârlar

7 Zûr u zer ile yoluna hâk olduğum beni
Añmaya bir gün anca geçe rûzgârlar

8 Mûr u megesler ide tavafın türâbımuñ
Mukrîler ola merķadüme murğ-ı zârlar

9 Yıldızdan artık olmaya üstümde yeldurur
Pür-şem ` olanda(?) îd-i şebnemde hezârlar

10 O ğarrâya başum üzre diyü bir kadem eri
Hâsret evinde hâdden aşıa intizârlar

11 Yâd ide şofıra yâd u beleş medħiyâ seni
Koy sûz-nâk sözlerüñi yâd-ğârlar

12 Hâķķ rahmet itsün aña k'anı aña ğayr ile
Oldukça nev-bahârla leyl ü nehârlar

13 Ey dil sen añ hele cânuñ du `âyla
Yârin ne yâdlar aña belki ne yârlar

14 Yâ Rabbi nûr-ı rahmetüñi rûħa yâr idüp
Cennetde ğûr-i `inlerle vir kaşr u dârlar

15 Şol bâğ içinde seyr ü temâşâ te'sis it
K'anda hemişe tâze durur berg ü bârlar

16 Göflüm gözüm o merhemle lûţfuñ na `imini
Hâsâ ki bî-naşib ola ümmîd-vârlar

v - v - / v v - - / v - v - / v v -

17 Ne  arafa dar olur ba  bir günbed-i devv r
Gözüñ a ınca sana gösterür hez r e v r

130b

1 Şehr-i Şa `bda b zu- cih n  p k dest
Gözet ki bize ne b z celer geçer her b r

2 Bu iki perde ki kurmiŐ durur sefid   siy h
Ne na ıŐlar geçer ardından eylemez izh r

3 Bu dört m hresini `unŐuruñ müdevver Şekil
 odu bu h k alar altında g r ne iŐleri var

4  eh rken anı ma `nide gösterür safa bir
Bir iken anı niye gösterür g z ñe  eh r

5 Ne  adri vardı heyul -yı ` lem ñ evvel
Bir iki d rl  Őuverle vir bdurur mi d r

6 Geh itdi cevher   g hi neb tu gah hayv n
Geh itdi Ő ret-i ins nda anı ma `nid r

7 Virür miz cına onuñ d rl  d rl  keyfiyy t
Yazar `iz rına yüz nakş u Şad-hez r nig r

8 Kabâ-yı atlas şâhîde gösterür kimini
 'Abâ-yı fakr içinde kâdir kimîni h^âr

9 Ne buña fakr 'abâsı müdâm olur bâkî
 Ne aña fahr kabâsını korlar âhir-i kâr

10 Kamusı fâni vü anuñdurur beka ancak
 Ki emriyle tur yîr ü çarh olur devvâr

11 Gerek ki 'âkıl olan ne gınây ile ide fahr
 'Abâ-yı fakrla ne göñli 'ârdan ola târ

12 Gel imdi 'ibret-i haqka kıl l 'tibâr ey dil
 Gözüñü aç ve oku f 'atebir ul'l-epsâr ⁽³⁾

13 Çemende dil uzadur nergise bakup sûsen
 Okur bir âyeti kim bir fenzurû ⁽⁴⁾ ile l-âşâr

14 Bu dünya çün güzerândur sen andan eyle güzer
 Yüzine eyle nazar bağlama göñül zinhâr

15 Güzel kim olmaya anuñ vefâsı hayf ola kim
 Cemâline kişi aldana derd ile ola zâr

⁽³⁾ Kur'ân-ı Kerîm, sûre 59, Haşr, âyet 2, " Ehl-i kitabdan kâfir olanlar ilk sürgünde yurtlarından çıkararak O'dur. Aslında, ey insanlar siz çıkacaklarınızı zannetmemişsiniz. Onlar da kalelerinin kendilerini koruyacağını zannetmişlerdir. Fakat Allah'ın azâbı onlara beklemedikleri yerden geldi. Kalplerine korku düşürdü. Öyle ki evlerini, hem kendi elleriyle hem de müminlerin elleriyle yıkıyorlardı. Ey akıl sahipleri! Düşünün de ibret alın." "Fa'tabirû ul'l-epsâr: Basiret sahiplerine itibar ediniz."

⁽⁴⁾ Kur'ân-ı Kerîm, sûre 30, âyet 50, " Şimdi bak Allah'ın rahmet eserlerine, yeryüzünü öldükten sonra nasıl diriltiyor? Şüphe yok ki elbette ölüleri de diriltir. O, her şeye hakkıyla kâdirdir."

16 Haṭâ didüm nazâr itme aña vü eyle hâzer
Ki tâ irişmeye dil hirmenine gözden nâr

17 Nigâr u naḡsına baḡma 'izâr-ı dildârufî
Ki aldamaya göñül tıflın bu naḡş u nigâr

18 Gel itme ṭurre-i dilberde reng ü bûya nazâr
Ki murḡ-ı ruḡufî ayaḡına bend olur ol târ

19 Siyâh mârdürür âteş üzre pîç olmuş
Sen anı şanma 'izâr üzre zülf-i 'anber-bâr

131a

1 Büt itme kendüñe bir sîm-ten şanem göricek
Ki içüñ itse naḡş u şuver içün fer-i hâr

2 Göñül ki hâne-i pâk-ı Hudâ durur sen anı
Ne yiridür ki şanem-ḡane ldesin ey yâr

3 Miḡekk-i merd durur 'aşḡ derdi çün dilde
Miḡekke naḡdüñi 'arż it ki zâhir ola 'ayâr

4 Hevâ-yı nefş degüldür bu 'aşḡdan maḡşûd
Cilâ-yı âyine-i rûḡdur ki gide ḡubâr

5 Gerek ki âyine-i câna 'aşḡ ura mişḡal
Hevâ-yı nefş ile ṭutduḡça yüzini jengâr

6 Şu cân ki 'arşa çıkup ḡaşr-ı lâ-mekâna varur
Ser-i hevâyâ gerek kim ḡadem başa nâ-çâr

7 Çü merd-i pâk ola kendüden bulur tecrîd

...

8 Serây-ı vahdete ger ço bir keşret-i erkânın
Behişt-i gülşenine olmaz âb u gil divâr

9 Cevâhirini kova havass u erkânufî
Çü âsitâne-i tecrîde varduñ eyle nişâr

10 Hümâ-yı nefsi heves maḥbesinde eyleme ḥabs
Ne yâraşur ki ola gül içinde bülbül-i zâr

11 Cihân hicâbını mikraźla yele çâk it
Ki keşf ide saña sırrını ḥazret-i settâr

12 Kaçan urur saña bu bâğ içinde bûy-ı murâd
Gel mesîḥ ayağına çün oldu sözün ḥâr

13 Elüfde dâne-i tesbîḥ içüfde dâm-ı ḥayâl
Dilüfde ḳavl-i Hudâ vü başüfde fi 'l-i ḥumâr

14 Hevâ-yı nefse uyup baş ḥoş itme yâr ile
Ki harmenüni virir bâda ol hevâ nâ-çâr

15 Ticâret eyle deminde kemâl-i kesb ide gör
Dime ki kerem durur böyle her zamân bâzâr

16 İnanma 'ahdine dehrüfî ki yok beḳâsı anüfî
Ṭayanma arduña muḥkem degül durur divâr

17 Beden kabâçesini ço ki müste 'ârdurur
Gider fezâile nefsiñe şi 'âr u dişâr

18 Düzüp koşup bir evc-i hâki ne kapudur sen
Tozutma anı ki irmeye çeşm-i cânuma ğubâr

19 Tevâzu 'it ki dime haqq-ı hilkate min tıyn
Okıma kibr şatuben hilkatın min nâr

131b

1 Kitâb-ı acebi ne okır sen okı gör nitdi
Mu 'allim-i melekûta ibâ vü istikbâr

2 Çü aşluñ oldu senüñ âb u gilden ey miskîn
Hevâ-yı kibr ile olmağıl od gibi serdâr

3 Ne aşşı kibr ile başı hevâya kaldırasın
Havâ gibi iniser yer dibine âhir-i kâr

4 Ne fâide itesın toprağı hevâ yüzine
İrişe 'âkıbet andan yüzüñe gerd ü ğubâr

5 Gerek ki şıdık maqâmında cân ola mesrûr
Gerekse ten ola ferhân gerekse derd ile zâr

6 Olursa vâdi-i ken 'anda pîrehen pür-ğûn
Mışrda Yûsufa şanma anuñ ziyânı var

7 Gerek ki hâk idesin sâye gibi sen yüzüñi
Güneş gibi yirüñ olursa kubbe-i devvâr

8 Elüfde varsa mal ol kerîm-i nahl gibi
Degrine el çeküp âzâde ol çü serv ü çenâr

9 Bülend-himmet ü 'âll-nazar gerek âdem
Ki himmetine göre keşide olur miqdar

10 Baş egidüp bu cihâna ayak başarsıñ berg
Hemîşe serv-i revân gibi olasın serdâr

11 Şu nefsi dîn ki zerr ü sîme bağlaya göñlin
Pür iki gonca gibi hûn olur yiri pür-hâr

12 Boğazı ipde olur küffesinde seng-i cefâ
Ne el ki sîm ü zere meyl ider terâzu vâr

13 Cihân tölüsü senüñ genc ü mâlûñ olmuş tüt
Ne assı sana kalan çün kefendür âhir-i kâr

14 Cihân-ı bî-ser ü pâdan çalendur alur dâd
Gel imdi bî-ser ü pâ ol göñül çalender-i dâr

15 Gelür saña ne ki olur ferâhı vü tengi
Gerekse göñlüñi giñ tüt gerekse derd ile târ

16 Kişiyeye çünki muqadder durur naşib-i ezel
Ne eksilür vü ne artar iderse sa'y hezâr

17 Taleb ne fâ'ide eyler çü rızık ola maqsûm
Hazer ne aşşı kıılır çün ecel ire nâ-çâr

18 Cihânda çür kişi kalmaz kalursa adı kalur
Dürüş ki hayırla şofuñda koyasın âşâr

19 Şunuñ ki hayrı yoğ u şerri çü kadr-i rağdan
Yek ola şekl-i şanem nakş-ı sûret ferhar(?)

132a

1 Egit yüceltme eyvânüñ evc-i keyvâna
Añ ol demi ki yirüñ kabr-i teng ola vü târ

2 Ol evde bulmayasın başüñi soğacak yir
Ne aşşı bunda yapasın serây-ı gevher-kâr

3 'Îmâret isterseñ dil-i harâba sen yap kim
Göñül yirinde muhabbet evine ol mi'mâr

4 Gerek muhabbet evin yapmağa dil-i muhkem
Zemîn-i saht gerekdür 'îmârete ey yâr

5 Cihân güneş gibi muhtâc ola pertevine
Ne cânuña 'uzlet idüp halkdan ola bî-zâr

6 Gel imdi kaf-ı kanâ 'atde cüft-i 'anka ol
Fezâyı kudüsde kıl vâridât-ı Hakkı şikâr

7 Sözi üne başlayasın az söyle öz söyle
Beñini ço bir sen söyle eyleme ekşâr

8 Ne dil ki beste-dehen oldı pest-veş hâmûş
Pür ola içi şadef gibi lü' lü-i şeh-vâr

9 Zebânı çün kişinüñ şûret-i ziyânıdur
Gerk ki kişi denâinden(?) hâzer ide nâçâr

10 Dili ucından oda yandı şem` ser-tâ-ser
Dilinden ötürü yüreginde dâğ u âteş var

11 Dilinden ötürü kesildi benefşenüñ başı
Dilüñi şaķla gerekse saña başuñ zinhâr

12 Gül yüzine şaķın rûz-gâruñ aldanmasa
Ki gül şunarken elüñe avucuña urur hâr

13 Şafaķ degül görinen seyl-i hûn-ı âdemdür
Çurulmuş üstine çarh- ı âsiyâbı leyl ü nehâr

14 Benüm diyü niçe bir yürütesin cihân yüzden
Ki erte ğayruñ olur ger bugün sesüñse bu dâr

15 Bu dâra gör ki neler geldi gitdi senden öñ
Olara neyledi kim saña nide bu ğaddâr

16 Nice ki onlara ğalması saña da ğalmaz
Saña ki ğalmaya ğayra da ğalmaz âhir-i kâr

17 Ķamusı fâni vü Hâķķuñ durur hemîn varlık
Çü evvel olıdı âhirde ol dirâyet ikrâr

18 Vücûd-ı şühani pâk ide bâd-ı istignâ
Bu dâr içinde anuñ ğayrı ğalmaya deyyâr

19 Cihân çün li emnü 'l-mülk ⁽⁶⁾ (?) diyü ire hiṭâb
H'âb virmeye illâ ki vâhid-i ḳahhâr

132b

1 Gel imdi aç gözüñü h'âb-ı ğafleti terk it
İṣit bu sözleri cân ğuşıyla ol bî-dâr

2 Bu ma 'rifetle 'amel ḳıl ki 'ilm-i bî-amelüñ
Nazîridür ğül-i bî- bû dirahṭ-ı bî-esmâr

3 'Amel gerek ki reh-i âḫiretde zâduñ ola
Ki yol ..... menzilüñ uzak ey yâr

4 Hezâr vâdi-i bî-râh var yoluñda senüñ
Şaḳın bir yana düşersin işüñ olur düşvâr

5 Halâş isterseñ vâdi-i ḳalâletden
Bu nefis ğûline uyma yoluñı ṭoĝru var

6 Ṭarîḳ-i Ḥaḳḳa sülûk idüp ittiba 'eyle
Aña ki emrine uymaḳ gerek durur nâçâr

7 Pes andan eyle iṭâ 'at resûl-ı Ḥaḳḳa kim ol
Şefi 'ola saña rûz-ı hisâb ü vaḳt-i şümâr

8 Şu demde kim çağırup ins ü cin diye nefsi
O nefisini ḳoya vü ümmeti diye her bâr

⁽⁶⁾ ?

9 Anuñ şefâ `atiyle `inâyet-i Hakkâ
Göz açuben tururuz tâ ki n'ola âhir-i kâr

10 Dergine(?) bizde ne tât ola vü ne kulluk
Eger kabul ve eger ridânuñ durur ne ki var

11 Ne lûtfını bilüben ol emîn belâsından
Ne kahrını işidüp eylegil ibâ zinhâr

12 Dañi itâ `at idüp emrine evvelü'l-emrünüñ ⁽⁶⁾
Devâm-ı devletinüñ kııl du `âsını tekrâr

13 Şeh-i zamâne ebu'l-feth-i fahr-ı `osmânı
Sipihri mecd ü me `âli cihân-ı fazl u vaqar

14 `Ömr-i mehâbet ü Bû bekr-i şıdk u Haydar-ı dil
Mu `în-i nâsır-ı şer `i Muhammed-i kañhâr(?)

15 Emîn-i Hakk u emân-ı nihân u emn-i cihân
Mu `az-ı millet ü mülk ü melâz-ı şehri ü diyâr

16 Dinürse vechi var aña Skender-i şânî
Ki bahri tîgine ğark oldu mülket-i küffâr

17 Kılıcı eyledi ye'cûc-i fitne yolını sedd
Ki çekdi hıttâ-i devrâna âhenîn dîvâr

18 Dehân-ı yâr gibi fitne oldu nâ-peydâ
Görinmez oldu güzeller gözünde varsa var

⁽⁶⁾ "Emrine itaat edilen, emri öncelikli alan."

133a

1 Haṭâ didüm ki şehüñ yümn-i 'adli uyanalı
Düşinde fitne yüzün görmez oldu çeşm-i nigâr

2 Yanına gelmekle oldu tîgi güher-bâr
Görüñ ne fâide eyler kişiye hüsn-i civâr

3 Şafak degül görünen kandıra bitirüpdür çarḥ
Tavâf-ı ka 'be-i kûyufda gör ne sa 'yı var

4 Nesîm-i lûtfuñ elin almasaydı deryânuñ
'Arûs-ı gülşen-i kaşruñı idemezdi nigâr

5 Meger ki lafz durur bâruña-i kulağ urmuş
Ki oldu sine-i eşdâf pür-dürr-i şeh-vâr

6 Acıyup urdı yüzün kefi mevc ile deryâ
Ki niçün itmedi pâyuña dürlerini nişâr

7 Gice kapuñda felek pâs-bân-ı hindûdur
Ki mâh-ı nevre çekilmiş yüzünde dâğı var

8 Görinse perçem-i tizüñ cihâna korḥu düşer
Ki şûr u şer çok olur düşse necm-i gîsû-vâr

9 Çü tîgüñ eyledi gülgûna hûn-ı a 'dâdan
'Arûs-ı feth u zafer yüzün itdi naqş u nigâr

10 Yaḥar cihânı kefüñde çü mevc ura tîgüñ
Ne bahrdur ki olur böyle mevc-i âteş-bâr

11 Nihâl-i tîzüñ kim bitdi bâğ-ı ceng içre
Ten-i `adû vü ser-i düşmen oldı berg ü bâr

12 Kitâb-ı hulûfı Hakk ile eyledi tertîb
Ki bâbı bâb-ıl behişt oldı faşlı faş-ı bahâr

13 Hârâb olmaya gül kaşrı bâd-ı şarşardan
Nesîm-i lûtfuñ eger bâğda ola mi `mar

14 Meger ki gül yüzüñi gördi kendüden geçdi
Ki şu seper yüzine kaçre kaçre ebr-i bahâr

15 Behişt-i kaşrı gibi bî-kuşûrdur ma `mûr
Cihân harâbesine `adlûñ olalı mi `mâr

16 Meger ki külbe-i âhirân durur dil-i Ahmed
Ki seng-i hâdişeden her tarafda rahnesi var

17 Benüm ki hâtırum efkâr-ı medh-i şâhdurur
Neyiçün ide gam-ı dehr hâtırum efkâr

18 Hemîşe bağılu durur hüsn-i nazmumiçün dil
Nite kim nazm-ı dil-âviz çün dürr-i şehvâr

133b

1 Kemâl-i nazm ile `âlemde fahr olaydı eger
Tolaydı şî `rümle bu cerîde-i edvâr

2 İreydi şarka vü garba bihâr-ı tab 'umdan
Tolu cevâhır-i medhûñ sefâin-i eş 'âr

3 Güherle dâmen ü ceybi pür ola çarhıñ ger
Çekem cerîde-i medhûñe kilik-i güher-bâr

4 Benüm gibi kafes-i abnus u 'âc-ı cihân
Ne gördi ne göriser tûti-i şeker-güftâr

5 Olurdu evc-i fezâ'ilde gün gibi zâhir
Ger itse pertev-i lûtfuñ bu zerreyi izhâr

6 Hemîşe gül gibi gel serv gibi ser-be-ser ol
'Adunuñ olsun içi gonca gibi hûn yiri hâr

-v - - / - v - - / - v - - / - v -

7 Çünkü hengâm-ı şitâda pâdişâh-ı kâm-kâr
Câmûz kanından itdi kûh u deşti lâle-zâr

8 Tıtdı şaf âhûlar üzre nâvek-i dil-dûzlar
Nevk-i müjgân ile zeyn oldu şanasım çeşm-i yâr

9 Gıbtaşından adını kıldı gazâle âfitâb
Gördi kim şâh-ı felek-i rif 'at gazâl itdi şikâr

10 Zînetiçün hâne-i teng-i dil-i nahcırde
Aşdı top âyineler peykân-ı tîr-i şehri-yâr

11 Vaşş u tayr idüp dem ala hâki rakq-ı 'âleme
Mâcerâ-yı şaydı şengerf ile yazdı rûz-gâr

12 Kaçre kaçre hûr olup berd-i şitâdan mün `akid
Dane dane la 'l ile taldı ser-â-ser her diyâr

13 Bâz u şâhinüñ olup çekeli garç-ı hûn-ı şayd (tamlana ?)
Gûyiyâ şekl-i hilâl oldı şafağdan âşikâr

14 Şeh yolına canı kurban olduğı şükrâniye
Murğ-ı bismil rakş ururdi dâ'imâ bi-ihtihâr

15 Şayda minķâr urduğınca dem-be-dem şah-bâz-ı şâh
Şon şikâr-ı cân iderdi zülf-i pür-çin-i nigâr

16 Alup çön cümle tayr ol cinsden kaldı hemîn
Âşiyân-ı âsümânda nesr-i tâ'ir yâd-gâr

17 Devletiyle eyleyüp `azm-i maķarr-ı salţanat
Tahta geldi husrev ü cemsîd-i hûrşîd-i iktidâr (tamlana ?)

18 Buldı şebdîzi şahîlden dil ü cânlar hayât
Şûr urulup zinde oldı şanki bi-ħadd ħâk-sâr

134a

1 Hâk-i râhına şafâ geldüñ diyü işârcün
Çarĥ taldurdi zeberced câme-i dürr-i şahvâr

2 Şaldı ki atı ayağına güneş dibâ-yı zerd
Üstüne dest-i şehâb oldı gehi güher-nişâr

3 Dem-be-dem karşı şulardı yolları sakka-yı ebr
Dâmen-i şâh-ı cihâna konmasun diyü gubâr

4 Mağdeminden şahr-ı İstanbul buldı zîb ü fer
Nite kim 'âlem bulur hüsn-i bahâ gelse bahâr

5 Şehr-yârüfî gelmesi şehre mübârek oluban
Hoş şafâlıklar gelüp gitdi hümûm-ı inkisâr

6 Eyledi medh ü şenâ dillü dillince kâ'inât
Bir kaşide ben dahi medhinde kıldum yâd-gâr

7 Geldi gence çin-i zülfünden nesim-i müşg-bâr
Ol hevâya cân-feşân olur dil-i miskîn ü zâr

8 Şevk-i haddüfle 'aceb mi irse âhum göklere
Tâbis-i hürşidle çünkim şu 'ûd eyler habâr

9 Refleri(?) gülgün-ı gûndan almağa hüsn öñdülün
Na 'l-i müşgîn urmuş aña çin-i zülfünden nigâr

10 Eglenüp dilde hayâlüñ dideye az gelmegin
Ayagına şu döker güldükçe çeşm-i eşk-bâr

11 Tonanub olmağa hemtâ şahid-i ruhsârufîa
Meh güneşden aluben giymiş libâs-ı müste 'âr

12 Geldi hattufî kim ide gülgün kabasin hüsnüñüñ
Hoş-tırâz laciverdilerle pür- nakş u nigâr

13 Görmese ol hûri sevinmekden çıkar rûhum belî
Adem olan kimseye vâcibdür istikbâl-i yâr

14 Dil harîmi olmuş iken menzil-i sulţân-ı `aşk
Yol idüp tîrûñ niçün andan qalür merdüm-i güzâr

15 Şaçumı bu boynuñdağı yaşladı mı(?) şâh-ı cihân
Gerden-i âhuya şaydi çün kemend-i tâb-dâr

16 Âsumân-ı fetḥ ü nuşret ya `ni sulţân Bâyezîd
Âfitâb-ı dîn ü devlet sâye-i perved-gâr

17 Kân-ı lûṭf u mekremet deryâ-yı cûd u ma `delet
Menba `ı ḥulq u mürüvvet ma `den-i ḥilm u vaqar

134b

1 Hey nice şahbâz olur şâha `ulüvv-i himmetüñ⁽⁷⁾
Kim hü mâ-yı baḥt u devletdür aña her dem şikâr

2 Dest-i қadrüñde görünür қurşа-i mihrümle çarḥ
Bir şabru yakut қasñu(?)ḥâtem-i firûz var

3 Şubḥ öñüñce yolda meş `al ṭutmağa her bâmdâd
Қapuña varur elinde meş `al-i zerrîni var

4 Befzer oқlanmış gâzâle şayd-gâhuñda senüñ
Dâ'imâ ḥaṭṭ-ı şuâ `ilerle mihr-i tâb-dâr

⁽⁷⁾ Gayretin, himmetin büyüklüğü.

5 Olalı pây-ı müşerref dest-bûsuñla şehâ
Baz ayâğın kendünüñ tûrmaz öper leyl ü nehâr

6 Görinen encüm degül urmuş şehpere dağlar
Leşkerüñ atı ayâğından çıkup çarha şerâr

7 Gerd-i râhuñ tûtiyâ-yı dide-i ehl-i nazâr
Semm-i esbüñ sürmedân-ı sürme-i çeşm-i kibâr

8 Sehm-i zahm-ı nâveküñden olduğıün bî-naşib
Oldı hûnîn-dil hıñâda âhû-yımüşg-târ

9 Rû-yı mehde görinen şâhâ degül mahu-ı kamer
Gird-i haylûñden konupdur çehre-i mâha gubâr

10 Hilmüve öykündüğü kûhuñ gelüp emr-i ğarib
Cân u dilden kâhkahayla güldi kebg-i kûh-sâr

11 Hüsrev u mesned-nişîn-i carh ya `ni âfitâb
Binmek içün şubh-dem seyre yanufca bende-vâr

12 Giceden hînk-i sipihre kehkeşân u mâh-ı nev
Çekdi bir teng-i muraşsa `urdi zeyn-i zer-nigâr

13 Vechi var adın mübârek ursalar `id ayagufñ
Çün olupdur bende-i sulţân gerdûn-ı iktidâr

14 Sensin ol şâh-ı felek reft-i humâyûn munaķit(?)
Kim tolar sıyt u sâdasından yemîn ile yesâr

15 Devletine her tarafından hamd kıla ca 'fer bigi
Baş acup el kaldırup eyler du 'a serv ü çenâr

16 Pâdişâha devletüñden benden ol dânişgerin
Kim olupdur sözlerümden 'ıkd-ı lü' lü' şerm-sâr

17 Cerh-i sînemden çıkarup midhatüñ gevherlerin
Takmışım 'âlem kulağına yine bir gûş-vâr

18 Şimdi dârül-çarb-i fikretde fazâil-i nakdiNe
Tab '-ı nakkâdım gibi yok bir daği şâhib-i 'ayâr

135a

1 Görmedi mişlüm felek cismin ser-â-ser- çeşm idüp
Gerçi itdi 'âlemi çok cüst ü cû leyl ü nehâr

2 Gün gibi rûşen-dilem amma beni baht-ı siyâh
Zülf-i dilber gibi kılmışdur perîşân rûzgâr

3 Nokta gibi bi-ser ü pâ eyleyüp devrân beni
Dâimâ gam dâiremden çekernüz(?) par-gâr-vâr

4 Ey göñül taşdı'i ço başla du'âya el götür
Kışsa-i gûşsa muṭavveldür sözi kıl ihtisâr

5 Niçe kim şayyâd-çeşmi husrevâ dilberlerüñ
Eyleye tîr ü kemân ile kemîn gehde(?) qarâr

6 Düşmenüñ dâ'im zebûn olup senüñ nahçîr-ves
Himmatüñ şoyyâdına âhû-yı baht olsun şikâr

7 Niçe kim sultân-ı encüm-i maqdeminden şubh-dem
Hoş müşerref ola 'âlem bula revnaq her bahâr

8 Seyre çıksañ rehberüñ olsun sa'âdet rûz u şeb
Şehre gelseñ maqdemüñ kılsun mübârek kird-gâr

9 Niçe kim dîne kaşâid 'yazıla şî'r ü ğazel
Zâtüñi memdûh-ı 'âlem eylesün perverd-gâr

10 Şehr-i bağı eyleyüp ma'mûr gitmişdi bahâr
İrişüp faşl-ı hazân urdı adu-veş aña nâr

11 Berg-i rengîn-i hazâniyla hevâda gird-bâd
Görinür bâd-ı nazarda bir duhân-ı pür-şerâr

12 Bâd-ı şarşar-ı bağda her servi bir çeng eyledi
Gird-bâdiyle n'ola raqs ursa berg-i bî-şümâr

13 Bağda berg-i hazân oldı şabâdan mużtarib
Zerd-rû 'âşık bigi k'ola hevâdan bî-ķarâr

14 Her varaķ bir pâre od oldı hazan faşlın görüp
Didi bizi devşiren hâke budur bî-ihtiyâr

15 Çünki mehdî-i nihân rû-yı zemîne çıķdı
Ya bu deflü la'l ü zer kıandan olupdur âşikâr

16 Bağlar Kârûndan artıķ cem` itmişler zeri
Kimyâ öğretti Mûsî-veş meger kim rûz-gâr

17 Şan kıyâmet kopuban döküldi encüm yirlere
Bâd-ı şarşar eyledi berg-i hazânı târumâr

18 Gönderi çıktı tarâvet kârvânın bağdan
Esb-i bâd üzre yine berg-i hazân olup süvâr

135b

1 Hâceti makbûl olup çün zer getürmişdür ele
El açup hâcet dilerdi rûz u şeb Hâkdan çenâr

2 Kadd-i dilberden bize toğrı haber dirdük diyü
Eşrefiler etdiler eşcar-ı bâd üzre nişâr

3 Peyk-i bâd üşde şitâ geldi diyü virdi haber
Ol şavuk sözden yine zerd oldı rû-yı kûh-sâr

4 Za'ferân keyfiyyetin virmiş temâşâ-yı varak
Silleler yirken şabâdan handeler eyler enâr

5 Ferş-i haçra üstine kandan dökülmişdür bu kan
İtmedi bâd-ı hazâr eşcâr ile çün kâr-zâr

6 Şehr-i bağı eyledi yağma hazân var âligör
Sende raht-ı zevk ü esbâb-ı safâdan yâdigâr

7 Geçmeden saña ecel naqşı temâşâ idegör
Kaşr-ı bağı eyledi naqqaş-ı kudret zer-nigâr

8 Bağda berg-i neyüñ beñzi onufçün sâzdur
Kimseye bildi bahâr-ı `ömr olmaz pâ-y-dâr

9 Görinenler bağda remmân-ı handân şanmafiuz
Yüregin çâk itdi bâğuñ tîg-i hicrân-ı bahâr

v - - / - v - - / - v - - / - v - -

10 Döşemiş dîbâ-yı zerrîni yire berg-i hazân
Cânib-i bağa gelür beñzer ol eflâk-ı iktidâr

11 Muştafa Paşa-yı a'zam pertev-i lûtf-ı Hudâ
Aşaf-ı devr-i zamân-ı maqbûl zıll-ı kird-gâr

12 Müşterî rây u 'Utarid fiñnât u Mirrih-hışm
Mîhr-i Zühre muṭrib ü meh sür'at ü keyvân-vaqâr

13 Rif 'ati şahnında bir ferrâş hindûdur Zühal
'İzzet-i kaşrı öñinde çarh-ı atlas perde-dâr

14 Degse dest-i himmeti bir püşteye bir kûh ola
Püş-i pây-ı hışmı irse kûha olmaz pây-dâr

15 Zerger-i kudret yidi cevher komışdur bî-nazar
Halğa eflâk gûş-ı rif 'atinde gûş-vâr

16 Ey ki dîl-i kahr u hışmuñdan bedel faşl-ı şitâ
Vey ki elṭâfuñ riyâhinden varak(?) faşl-ı bahâr

17 Rağş urur çengünde sâlik-i çâr-pâredir fuşûl
Bezm-i devrûñde derûnu pür-şafâ leyl ü nehâr

18 Hakk budur ferrâş-ı `adlûfi devletünde zerrece
Hiçbir hâtırda bâd-ı fitneden yokdur gubâr

136 a

1 On sekiz bifi `âlem olurdu o câme mün`akis
Râyıñıñ İskenderi bir câm düzse yâd-gar

2 Neşter-i berķ urur aña dem-be-dem cerrâh-ı çarķ
Hastedür reşk-i (?) vakaruñdan meger kim kûh-sâr

3 Subh-ı râyuñla tulu' eylerse bir gün âfitâb
Gelmeye şam-ı fena irince dehre leyl-i târ

4 Oķısa remmâl-ı râyuñdan ferâset `ilmini
Ola gün bigi zamîr-i âlem aña âşikâr

5 Bâz-dâr-ı rây u tedbîruñ senüñ bir serçeye
Eylese ta`lîm eger `anķayı eylerdi şikar

6 Nite kim gûndan ķamer ala sühâdan nûrı mihr
İRse mihrüñden ana bir zerre nûr-ı itibar

7 Pây-ı hıřmuñ irse ķal'e ola beyt-i `ankebût
Dest-i hıřzuñ degse beyt-i `ankebût ola hışâr

8 Dem-be-dem gördükçe ķanına şuşamıř dūřmeni
Su bigi akar gılâfından o tîg-i tâb-dâr

9 Penbe-i ebri tıtuıdur görinen şimşek degil
Toķınup senün dil-i a`dâya tîgüñ çıķdı nâr

10 Berkdür ebr-i siyehde yâ duhân içre yâliñ
 Kâlb-i a'dâ-yı siyeh-dilde o tîğ-i tâb-dâr

11 Bañr-ı fażluñ nice idrâk eylesün mellañ-ı 'âkl
 Keşti endişe andan idemez hergiz güzâr

12 Hoş geçer sâyefide 'âlem eylemişdür zâtuñı
 Bâğ-ı inşâf içre bir bîd-i çarî perver-digâr

13 Dem-be-dem himmet-i rızâñı idinür ahter mesîr
 Dâimâ kutb-ı murâduñ idinür gerdûn medâr

14 Keff-i gevher-bâruña teşbîh iderdüm anı ben
 Keçkül-i eşdâf ile cerr itmese ebri bihâr

15 Meyve-i eşcâr-ı lûţfuñ haşre dek olmaz hisâb
 Akça döküp eylese berg-i şükûfe ger şümâr

16 Kâm-kâra enbiyâ 'aşkına baña Hızr iris
 Şaldı girdâb-ı gama fülk-i(?) vücûdum rûz-gâr

17 Şes-cihâtum dâğ-ı gam başum döner naqş oynayup
 İtdi nerrâd-ı felek çâs-ı mezellet içre zâr

18 Âb-ı hayvânı sözüm mat eyler illâ başuma
 Çeşme-i hayvân bigi gün toğmadı ey kâm-kâr

19 Saña Zâtî sühte niçe yanub yağılmasun

136 b

1 Hirmen-i şabrına anuñ berķ-i zillet urdı nâr

2 Lûtf kıl ma'zûr tut birkaç perîşân sözlerin
Mekr'î dehr-i pîre-zen `aqlın kılibdur târumâr

3 Görđi dünyâda du'âdan hûb hergiz nesne yok
Tapuña dâ'i du'â yazdı getürđi yâdigâr

4 Mülk-i bağı ser-be-ser ma'mûr itdükçe bahâr
İrüp a'dâ-veş hazân urdukça külli aña nâr

5 İrmesün her giz hazân bağı bahâr-ı `ömrüñe
Tâze olsun devletüñ mânend-i ser-sebz-i bahâr

6 Güllistân-ı `ömrüñüñ ol gonce-i nevrestesin
Tâze tutsun gülşen-i `izzetde dâim kird-gâr

v - - / - v - - / - v - - / - v -

KASİDE-İ REVÂNÎ

7 Şanmañuz `âlem içinde berf oldı âşikâr
İncinüp halka yine kürkin dürđi rûz-gâr

8 Şimdi kâķum pûş olmışdur zamânuñ hâkimi
Kanı şol demler ki aña atlas idi ebr-i bahâr

9 Berf çünkim âlemüñ bâğın semen-zâr eyledi
Yaraşur âteşten olursa ocaķlar lâle-zâr

10 Nârı gülgûna kıllup berfi sefidac itdi bâd
Nev-'arûs-ı dehri teyzîn itmege meşşâta-vâr

11 Şimdi âteş 'âlemi yaksa 'aceb mi hüsn ile
Bir yaluf yüzlü siyeh perçemlûdür par par-i yanar

12 Şayd-gâh-ı âlemi alup kanadı altına
Bu cihan keblgini ol bâz-ı sefid itdi şikâr

13 Şol hevâyî tûp gibi görünen şekl-i habâb
Şimdi şu üstünde olmışdur demürden bir hişâr

14 Kanı şol demler ki şöhet-gâh idi şahra vü dest
Şimdi devlethâneler olmuş durur dârül-çarâr

15 Hâtıruñ isterse 'ârif seyr-i bâğ u bûstân
Al elüñe gül gibi câm-ı şarâb-ı hoş-güvâr

16 Serv-i ra'nâdur şürâhi lâle-i hamra kadeh
Zâhirâ 'ûduñ olupdur niçe bî-dest-i çenâr

17 Çün kâdeh urdı gümüşden na 'l-i gül-gûn meye
Sâkiyâ meydân senüñ sensin bugün çâpük-süvâr

18 Şol mey-i yakût-reng müşterîdür ehl-i zevk
Cevhere şarrâf olan elbette eyler itibâr

137a

1 'Âkil oldur itmeye meyden bir demde ictinâb
'Ârif oldur kim ide bir serv-ğaddi hoş-kenâr

2 Mest olupdur gâlibâ bu üstür-i gerdûn yine
Kim dehânından köpükler oldu yine âşikâr

3 Şadr-ı gerdûn-ı feşâhat ya `ni tuğrayı k `anuñ
Yok durur bir habbece hilmi yanında kûh-sâr

4 Âfitâb-ı evc-i himmet âsûmân-ı fazl u `ilm
Mâh-ı burc-ı `aql u dâniş serveci gerdûn-vaqâr

5 Dürr-i efkârûñla nazmündan taķınmışdur yine
Şâhid-i devlet kulağına mücevher gûş-vâr

6 Bıkr-i fikrûñ `anberine haţţ-ı eş `ârûñ olup
Sâ `idine mîm-i nazmuñ halkası oldu süvâr

7 Sensin ol kim `âleme râyuñ virüpdür intizâm
Dîn ü devlet nâme-i nâmuñla eyler iftiḥâr

8 Sensin ol kim `şemme-i hulkuñdan irmezse meded
Tüyini düzmezdi hergiz nâfe-i müşg-i Tatâr

9 Sensin ol mihr-i kerem mâh-ı seḥa burc-i `aṭâ
Kim seni itdi felek âlem içinde ihtiyâr

10 Fikrûñûñ mi `mâridir dünyâyı ma `mûr eyleyen
K'oldı zâatunla esâs kâmrânı üstüvâr

11 `Âlem-i `ukbâyı da tahsil itdüñ lûtf ile
Himmetüñ dünyâda ancak bulmuşdur iktidâr

12 Zer-nisâr eyler atüñ ayağına her dem cihân
Na 'l-i esbüñden degüldür zâhir olanlar şerâr

13 Tağılursa atüñ öñinde `aceb midür `adû
Bâd ile olur perâkende belî ekşer-ğubâr

14 Âlem içre lûţfuñ ile kâhrufı yâd itmegin
Bahre geldi iztırâb u çarha geldi iztırâr

15 `Âkl-ı kâmil lûţfuñuñ hergiz hisâbın idemez
`Âlem içre zerre-i hûrşide olmaz çün şümâr

16 Şahibâ devründe `âlem halkı cümle şâd-mân
Gam elinden ben niçün böyle olam zâr u nizâr

17 Baht-ı nâ-hem-vâr elinden ebr-veş giryân olub
Gerdiş-i gerdûndan oldum zerre gibi bî-çarâr

18 `Âlem içre gün gibi tûpum ağardı göklere
Zerrece kılsa nazâr şol mîr-i gerdûn-ı iktidâr

137b

1 Merhamet kıl lûţf idüp bu bende-i dirînine
Tâ ki sâyirler gibi bendeñ de olam tâb-dâr

2 Ben senüñ nâm-ı şerîf-i `izzet-efzâñı bugün
Rûzgârüñ şafhasında eyledüm nakş u nigâr

3 Yâdigâr-ı hâk-ı `âlem olsa nazmum tañ degül
Olmaya gevher gibi `âlemde hergiz yâdigâr

4 Baħr-ı nazmumdan cihân pür-gevher olurdı eger
Bu Revânî bendeñe olsa müsâ `id rûz-gâr

5 Muhtaşar eyle sözi başla du `â-yı devlete
Sözde çün merğûb olur ey dil bilürsin ihtişâr

6 Nev-bahâr-ı `ömrüñe irişmesün her giz hazân
Niçe kim faşl-ı şitâ irüp gide vaqt-i bahâr

v v - - / v v - - / v v - - / v v -

7 H`âb-ı ğafletden uynamağa `uyûn-ı ezhâr
Her seħer su sepeler yüzlerine ebr-i bahâr

8 Şöyle canlandılar erbâb-ı çemen kim servüñ
Ayacı bağda olmasa iderdi reftâr

9 Bağlar ten bigidür olmuş aña âb-ı revân
Cûylar `ömr bigidür ki geçer leyl ü nehâr

10 Güllerüñ etmeg için `ârızı vaşfin tahrîr
Mevcden mıştar urınmış sefaħât-ı enhâr

11 Kaħre-i şîr gibi tamladığınca şebnem
Ğonceler ağar ağar nite ki eţfâl-i şığâr

12 Gûş-i mâhiye akar Şan ki gmşden halka
Nâzil olduka Şu zre katarât-ı emtâr

13 Syledr blbli by-ı gl ile bâd-ı Şabâ
Mantıku't-ıayr okıdur kuşlara Şan kim 'Attâr

14 Fahte nki elinde bymişdr servñ
stine medh okıyup olsa hevâ-dârı ne var(?)

15Mâ-ı cârileri kaçgun diy zencir eker
Grnice nakş geer âba nesim-i eşâr

16 Gonceden manzaralar açdı Şabâ tâ andan
Eyleye Şâhid-i gl blble 'arz-ı dîzâr

17 Tâb-ı hrşid ile ezhârı grp Őandum kim
Şemsî dlbend giyer başlu başına eşcâr

138a

1 Gl 'arsınuñ nince yriyp cy-ı habâb
Başı stinde legence gtrr cârıye vâr

2 Bağda direng idp leşker-i ezhâr oldı
Gl siper lâle 'alem serv-i sehi sancağ-dâr

3 Sr urılursa bugün kimseye iŐitdremez
Şavt-ı c zemzeme-i sâr u sar ser-âğâz-ı hezâr

4 Başka bir 'âlemi var bağ-ı bahârufı anda
Yâsemen rz-ı sefid oldı benefşe Şeb-i târ

5 Jâle gül şafhâların mühreleyübdür tâ kim
Yaza rengin sözün ol şâhib-i temkîn-vaqar

6 Ma 'den-i fazl u hüner menba '-iser-çeşme-i cûd
Kıdve-i nev '-i beşer zübde-i eşraf-ı kibâr

7 Mîr-i iklim-i sühan ya 'ni Nişancı paşa
Kîremez fazlı nişânına hadeng-i efkâr

8 Hanceri ibn-i Hüsâm u kâlemi ibn-i yemîn
Tâli 'i eşref ü sa 'di nefesidür 'Attâr

9 Rif 'at u kadri semendi ide çün kim cevelân
Yiridür ger irişe hâtır-ı gerdûna ğubâr

10 Keff-i dür-pâşına beñzerdi ola fi'l-cümle
Ebre bağısladığını yine almâsa bihâr

11 Sübha-i nazmını aldıçça eline şu 'arâ
Dilde tesbîhi olur her birinüñ istigfâr

12 Ey lisânün çü kelîm ü kelîmâtuñ mu 'ciz
Vey devâtuñ çeh-i Bâbil ser-i kilküñ sehâr

13 Şâhid-i re'yüñe görünmedi 'âlemde nazîr
Olalı câm-ı cihân-bîn ile şubh-ı âyine-dâr

14 Levh-i zihnüñde ola niçe ma 'âni şâbit
Kevkeb-i fikretüñ oldukça felekde seyyâr

15 Medhûñ okuduğı çün kürsî-i eşcâr üzre
Mukri-i kumriyi el üzre tutar serv ü çenâr

Karşu ger hilm ü vaķârufdan edep öğrense
Söyledükçe kişiyi yañsılmazdı kuhsâr

17 Bir yalıñ yüzli güzeldür kılicuñ kim anuñ
Yüzini göricek îmâna gelür çok küffâr

18 Jâleden ağabeyleler tutdı zabânın yaħsa
Sûsen bâğ senüñ medhûñ aķırdı her bâr

138b

1 Tâs-ı pür-naķş-ı felek pâdişeh-i rif `atüfüñ
Eli altında durur niteki taş-ı zer-kâr

2 Baħr-ı keffüñde n'ola la `lden itse tâcın
Hâtemüñ çünki olupdur melik-i deryâ-bâr

3 Na `l-i esbüñ yeridür başlar ad yaķsa
Çün `adû kalbi ile hem-ser olupdur aħcâr

4 Tîğ-i pür-cevherüñüñ `aksi düşerse baħre
Kızara dür şadef içre nitekim dâne-i nâr

5 Çârmıħ etmek için dest-i kaža düşmenüñi
Her ser-i mûyı olupdur bedeninde mismâr

6 Havf-ı nîzenden eger kaçsa `adû kuhsâra
Tağlar içre kemend ata aña halka-i mâr

7 Her seher-gâh-ı cihân bağıni seyr eylemege
Nûkhet-i hulûfı olur esb-i şabâ üzre süvâr

8 Mümtelî olmağ ile ni `met-i ihsânufıdan
Az kaldı ki tama `gözini kör ide buhâr

9 Hışt-ı sîm ü zer İle yapmağa göñlüm yıkuğın
Gelmeye `âleme lûtfuñ gibi her giz mi `mâr

10 Vaşfuñ altun ile tahrîr eder idüm hele ben
Fağadan vüs `atüm olaydı eger bir miqdâr

11 Midhatuñ göklere irgürse mesîhi n'ola çün
Nerdübân oldı aña işbu suţûr-ı eş `âr

12 Gülşen-i midhatuñ içre utanup fazluñdan
Bikr-i fikrüm görünür gül gibi rengin ruhsâr

13 Dilegüm bu ki `azîz olmaya şol şahs k'anufı
İşbu gül gibi ma `âni gözine görine hâr

14 Almazam ağzuma ben ma `ni-i hâyîdeyi hiç
Degülem tıfl ki hâyîde idinem iftâr

15 Tenüm içindeki cân `âriyeti olduğıçün
Dirliğümden iderem ikide bîr gayret ü `âr

16 Serverâ gerçi ba 'îdem şeref-i hıdmetden
Lîk dem yok ki du 'âñ olmaya dilde tekrâr

17 Ğam-ı ® endûh u melâl ile hayâl olduğumı
Saña 'arz itmege geldi bu muhayyel güftâr

18 Ben senüñ bendelerüñ defterine geçmiş iken
Ne revâdur baña pâ-bend ola cüz'î tîmâr

139a

1 Bu kadar zillet ile ben ayağufñ toprağına
Şadef-i şab 'dan itdüm niçe lü 'lü' îsâr

2 Bahr-ı 'ilemüñ çü muhiş oldu bu kaçre hâlin
Terbiyetle anı kılsañ n 'ola dürr-i şeh-vâr

3 Ğarka-i bahr-ı hayâl oldu du'â eyleyelüm
Bulmağa sağ u esen keşti-i endişe-kenâr

4 Niçe kim terbiyet-i mihr ile her faşl-ı bahâr
Bezeye neşv ü nemâ ile harîm-i gülzâr

5 Devha-i 'ömrüñi ser-sebz u ser-efrâz idüben
Eyleye körpe budaklarufñi Hâk ber- hâr-dâr

- v - - / v v - - / v v - - / v v - - / v v -

® Kur'an-ı Kerîm, sûre 30, ayet 50 "Şimdi Allah'ın rahmet eserlerine, Yeryüzünü öldükten sonra nasıl diriltiyor! Şüphesiz ki elbette ölümleri de diriltir. O, herşeye hakkıyla kadirdir."

6 Yine âyine-i eflâke düşüp aks-i bahâr
Oldı bir sırça serâyuñ içi pür-naqş u nigâr

7 Sîne şaf eylediler bunca küdüret varken
Kıomadı âyine-i âbde eflâk gubâr

8 Zeyn ider şemse-i zerrîn ile gül muşhafını
Kalem almış eline münşi zerrîn pergâr

9 Şûret-i beslemeye levha-i sîmîn eyler
Sâye-i serv-i revvâna idicek âb-ı güzâr

10 Hâb-ı gâfletden uyansa n 'ola a 'yân çemen
Fenzurû âyetin eyledi bülbül tekrâr

11 Gülbün-i sebz bezendi gül-i hamrâlarla
Oldı tefsîr-i rumûz-ı şecer illâ Hızr u nâr

12 Berg-i gül aq varaq serv elif nergis nûn
Kâtib-i kudreti gör kim neler eyler izhâr

13 Ta `n iderse yiridür gülşen-i eflâke zemîn
Gül kamer lâle şafaq reşk-i(?)şevâbit ezhâr

14 Hulle-i sebz ile ebkâr-ı çemen gayret-i hûr
Reşk-i firdeus-i cinân oldı harîm-i gül-zâr

15 La `l ü yâkutla zeyn oldı dirâht-ı annet
Düner-i şebnemle serv-i sehîr gevher-bâr

16 Feth idüp kaşr-ı zebercedde zümürürd revzen
Eyledi şâhid-i gül bülbüle `arz-ı dîzâr

17 Gevher-i şebnem olup `aks-i şafaqla yâkût
La `l-i sır-abla zeyn oldu ser-â-ser eşcâr

18 Şahn-ı pîrûz çemen hayme-i billûr dıraht
Cennetüñ beglegin istersen gülşene vâr

139 b

1 Açdı gül bezmini nârenc-i gülistân-ı seher
Nite kim ehl-i şafâ bezmini câm-ı gülnâr

2 Gonca-i zanbağ öperse n'ola şem `i kâfûr
Oldı çûn sâye-i eşcâr u benefşe şeb-i târ

3 Buldı bir vech ile şûret yine bu deyr-gehin
Ki şalar `ûd gibi her kişinüñ göñline nâr

4 Hacle-i bâğa şeref virdi `arûs-ı lâle
Nañl-i kâfûrla zeyn oldu harîm-i gül-zâr

5 Şeh-i nev-rûz gelür leşker-i ezhârı çeküp
Gül rîş olmuş aña serv-i sehi sancağdar

6 Zeyn idüp karşusına nergis-i zerrîn külehi
İtdi gül pâd-şâhı taht-ı zebercedde qarâr

7 Câmlar dir ki döner ay u güneş bezminde
Kulları derki ayağ üzre turur serv ü çenâr

8 Gül gibi göflin açarsa demidür gülşende
Ma `den-i fażl u kerem server-i eřrâf-ı kibâr

9 Âşaf-ı devr-i zamân ya `ni Birâhim Paşa
Cümle `âlem kerem u lûţfa eyler ikrâr

10 Nice teşbîh ideyin keff-i güher-pâşını kim
Verdügin ağlayu ağlayu virür ebr-i bahâr

11 Dem-be-dem ehl-i şafâ bezmine bezl itmekiçün
La `l-i sîr-âbla pürdür eli mânend-i enâr

12 Leşker-i necm ü sa `âdetle kamer-i pervâneñ
Tâli `üñ şem`inüñ üstine döner leyl ü nehâr

13 Mâh kim feyz virür `âleme envâr ile
Himmetüñ kevkebidür k`oldı felekde seyyâr

14 Râyet-i râyuñla pâye-i kadrüñ `âlî
Yaraşur leşker-i iqbâle olursañ ser-dâr

15 Serverâ gördi vaqaruñla çıkılmaz başa
Ayağın dâmenine çekdi oturdı kûh-sâr

16 Perçem-i tîzüñ olursa yaraşur mûy-ı `adû
Tabl-ı bâzuñ nitekim kelle-i ğasm-ı ğaddâr

17 Çevirüp sübĥa-i billûr ser-i pây-ı felek
Devr-i `adlûfde cefâsına ider istiġfâr

18 Himmetüñ servine hem-sâye olursa tûbâ
Devletüñ nahli gibi la 'l ü cevâhir vire bâr

140a

1 Tağdı meşşâta-i fikrüñ güher-i râyuñla
Şâhid-i saltanatüñ gûşına dürr-i şeh-vâr

2 Yüz sürüp geldi sa 'âdet illinüñ pâdişehi
Bende fiñ bendesine olmağıçün hizmetkâr

3 Derd-i gâmdan şakınur bunca göñüller şehrin
Meh gibi meş 'ale-i mihrüñ olubdur devvâr

4 Server'a perde-serây-ı harem-i 'izzetden
Şâhid-i 'izz ü şeref eyledi arz-ı dîzâr

5 Devlet-i dînti vü 'ukba saffa yâr olursa n'ola
Beledür zât-ı şerîfüñle kılup ahrâr

6 Ayağüñ toprağın bilmedi iksîr-i murâd
Şâhibâ ol kişi kim olmaya kalbinde 'ayâr

7 İşigüñ melce'ini her kim edinmeye melâz
Yirler bulur leşker-i gam nüh felek olursa hişâr

8 Bâğ-ı lûţfüñda olan gülşen-i hulkuñ gülülüñ
Diyemez biñde birin olsa benüm gibi hezâr

9 Gösterdi niçe ebkâr-ı ma 'âni şûret
Göñlümüñ âyinesinde eger olmasa ğubâr

10 Bir yaña âhum odı bir yaña seyl-i eşküm
Vây eger olmazsa şâhid-i maşşûd-kenâr

11 Göze göstermez olupdur beni bir mûr-ı za 'if
Âsafâ şöyle idüpdür beni ğam zâr u nizâr

12 Bilemez hâlümü kimse benüm illâ ki Hudâ
Bilmezem derd-i derûnum kime idem izhâr

13 Rûz u şeb her kişi dil-dâr ile 'işretde
Arada Şem-i âşufte yanar leyl ü nehâr

14 Ğonce-ves bağrumı kan eyledi gülzar-ı çemen
Ne 'aceb gülşen olur kimine gül kimine hâr

15 Göñlümüñ sırça serâyı yapılup beglik idem
Ey şeh-i lûtf u kerem lûtfuñ olursa mi 'mâr

16 Besledükçe çemen etfâlin bir âbâ
Pür ola zâtüñla şeş-cihet ü heft ü çehâr

17 Olasın devlet ile bâğ-ı sa 'âdetde muķim
'Azmüñ gülşeni gülşen nite kim faşl-ı bahâr

140b

1 A Ol kaddüñe öykündügi içün serv ü çenâr
Olmadı bunlara güftâr ne reftâr ne bâr

2 B Bu gün bâd-ı şabâ zülfüñe tûş oldu meger
Ki dil ü cân iline misk ü 'abîr oldu nişâr

3 T Temennâ iden ancak şapûñı ben degülem
Bir hevâyile geçer şeyh u fetâ mîr-i kibâr

4 Ş Şerâdan cigerüm âhı şüreyyâya irer
Yıllar aylar ne 'aceb itmedi bir gün saña kâr

5 C Cân gözi görür nûr-ı cemâlüñi senüñ
Levh-i dilde yed-i kudret yazalı nakş u nigâr

6 H Hayât-ı ebedi buldısâ vaşluña iren
Firkatüñ zehrin içer ey niçeler leyl ü nehâr

7 H Haţţündañ utanur fesh ile reyhân u şülüş
Tâ muhaqqak aña mânend olalı haţţ-ı ğubâr

8 D Derdi ile bir âh ki bî-mihrolür ol
Yüz urup ğurbete bir gün ideyim terk-i diyâr

9 Z Zikr eyledükçe lebüñüñ sükkerini
Tûtî-i cân u göñül her dem olur hoş-ğüftâr

10 R Raķibüñ yüzine bakma işitme sözünü
Dilberâ çünki degül kavli vü fi 'li hem-vâr

11 Z Zamânüñ nesine şâd olayın bir lahza
Dil-i ğam-ğine hiç vîrmedi ârâm u qarâr

12 S Sâhir gözüñüñ mekrini dil şerh idemez
Kim ne câdu bilur ol fitneleri ne `ayyâr

13 Ş Şol zülf ile hâl oldı baña dâne vü dâm
Kim dil-i murğ-ı dü-`âlemdür aña şayd u şikâr

14 Ş Şabr it didi dilber saña bir gün ererim
`Âşika şabr-ı muhâl ola veya ğayret ü `âr

15 D Darb uralıdan cânuma mestâne gözüñ
Gitmedi başdaki hamri ile gözdeki humâr

16 T Tolu göñlüm içi şöyle tecelli-i cemâl
Ki görünmez gözüme zerrece ağıyârla yâr

17 Z Zâlim gözüñe hây vay kim cevr ile
İtmesün şems ü kamer gibi beni zerd ü nizâr

18 ``Âşıklara `âlemde çi- dûzâh çi-behişt
Bir olur tîrûme vü şayf u zemistân u bahâr

19 Ğ Ğayret budur ey şâh ki kûyuñda müdâm
Tâ ki `ömrüm ola lebbeyk iderim çâker-vâr

141a

1N ferdâsını teftişde `âşık göricek
Ne ricâ aña behişt ola vü ne haşyet-i nâr

2K Kaşuñla gözüñ zülf ü dehânuñ hevesi
Bende ne ğayret ü hürmet kodu ne hilm ü vaqar

3K Kün diyeli kudret dilli bir hûb u laţîf
Gelmedi sencileyin gelmeye tâ rûz-ı şümâr

4L Lâyk olumaz la `l leb ü gül-ruhuña
Kim anuñ ma `deni seng oldı bunuñ meskeni hâr

(Bir beyit eksik)

5N Nevrûz olıcağ yârile hoşdur gül ü mül
Çalina çeng ü rebâd okına `uşşâk u nigâr

6V Var uyma egit deyrine(?) nefsüñ seb ü rûz
Âdem-i hûr u melek niçün ola hem-dem-i mâr

7H Heves etme Melîhi meh-i her-câiye kim
Ola ağıyârla yâr ide vefâ-dârını zâr

8LA Lâdemezem kerbini qatl ide gözüñ
Dili manşûr-ı şaffet eyleyeyüm zülfüñe dâr

9Y Yüri eyle tena `um `idin sîni bu beber(?)
Kim ecel çengine gerdlyse şanma ki çıkar

10 Her ğamzede bir hadengle biñ cân idüp şikâr
Çıkısa şikâr-ğâhına ol türk-i ğamze-dâr

11 Depretdüğince her yaña Şebdîz-i zülfini
Toldu `abir ü müşğ ile şahrâ o kûh-sâr

12 Bir meh rikâb bağladı glgn-ı hsnine
Can Őaydın aŐmađa iki fitrâk-ı mŐg-bâr

13 Çzdi Őađı kemendini dil eyledi esr
Krdi kaşı kemânını cân eyledi Şikâr

14 Meydân içinde ğamzesi atduğı oğlaruğı
Birin yire dŐrmedi zi-Őh-ı fitne-kâr

15 Cânın hezâr nâle ile `âŐıkuđı gibi
İtdi nişâr tirne nahcrğı ey nigâr

16 Nâhcr ol oğı bağrına niçn başar diy
Kan itdi reŐkden cigerim âh-yı Tatâr

141b

1 Şayyâd var ol âh-yı mŐğın kemende diğı
OÇ oŐla ellerine niçe virr intizâr

2 Dil grdi oğ atarken per barmagğı tr
DŐdi ol oğığı stine cân eyledi nişâr

3 Âhu kmadı krdi ki krbân ide felek
Hsnğı Őabâhı `idine b-hâdd u b-Őmâr

4 `UŞŞâk bulsa dr ile yrdi Őikârđı
Av içre etlerğı grp itdğiçn firâr

5 Dirler ki itlerğe Şikâr olmağa per
Őayduđıda oldu Őret-i âhda âşikâr

- 6 Niçün raķibe hıdmet idersin didi didüm
Âhu seg ile avlanur ey serv-i gül- 'izâr
- 7 Gûş-ı benefşeden şaķın ey 'andelib-i mest
Gül hûsn-i râzın açma ki yirüñ kulağı vâr
- 8 Bu haste göfilümi şora geldi hayâl-i dôt
Toldurdu kâsenin gözümüñ dâne-i enâr
- 9 Hasretle çıkdı cânım inanmazsa sözüme
Koşun dehânuma yüzi âyinesini yâr
- 10 Didüm ki söyleseñ keremüñden ne eksilür
Nâz eyleyüp didi ki zülâl aķıdur mı bâr
- 11 Eşküm ruhumda hûn ile cedveller eyleyüp
Bu mâcerâ-yı derdümi yazdı hezâr-ı bâr
- 12 Didüm ki itdi leblerüñi çeşme-i hayât
Didi ki bûse-i der-i der-gâh-ı şehriyâr
- 13 Şeh Bâyezîd devletine nevbet urdı 'îd
Aldı eline şan meh-i nev câm-ı zer-nigâr
- 14 Devrân-ı 'ayş ü vaķt-i tarabdur ki 'âleme
El virdi pây-ı bûs-ı cihân-dâr-ı rûz-gâr
- 15 Hem devletüñi hem seni gösterdi rûz-ı 'îd
Üç 'îde irmişiz bugün ey fażl-ı Kirdigâr

16 Sâkî piyâle şun ki bu `idüñ şafâsına
Eşküm bitürdi berg-i hazân içre lâle-zâr

17 Hey'etde na `l-i esbüñe beñzer hilâl-i `id
Anuñçün âsumân anı idindi gûş-vâr

18 Beñzer ki kâse şunmağa h`anında `idüñüñ
Reng itmiş ellerini güzeller gibi çenâr

142a

1 Eşcâre cümle câme-i zerrîn giydirdi bâd
Tonaniben şalınmağa `idinde bende-vâr

2 Cûduñ bahârı şöyle dürr-efşanlığ itdi kim
Bezm-i hazânda sebzeze zer saçdı berg ü bâr

3 Dest-i nihâli pür-zer-i sürh eyledi hazân
Gördü ki el götürdi du`ân ile şâh-sâr

4 Muṭrib terâne başla ki bağ-ı zamânedede
Her beyti medhümüñ yine gösterdi bir bahâr

5 Nazmum `arûsı gayretine dehr-i pîre-zen
Her gün taşar kulağına bir dürr-i şâh-vâr

6 Şâha kapuñda şölendir oldu fezâ`ilüm
Kim medhüñ olmasa baña eş`âr olurdu `âr

7 Silmezsen âsitîn keremle gözüm yaşın
Dâmen gibi ayaklara düşdüm zelîl ü zâr

8 H'âr itme Aḥmedî ki anuñ sözi geherin
İf'bâl ü yüm niçün götürür gûş-ı rûzigâr

9 Niçe ki reng-i 'âşık u bû-yı nigârdan
Görine yer yüzinde hazân ile nev-bahâr

10 Bahtuñ bahârı 'ömr-i 'adûfı hazân idüp
Dest-i zamâne 'idüñe olsun güher-nişâr

11 Bir kadre ir cihânda ki her çâkerüñi ola
Sultân-ı yem-yemîn ü şehen şâh-ı kân-yesâr

12 Yâ Rab çü sözi menba'-ı âb-ı hayâtdur
Hızr-ı zamâne gibi ola 'ömrü bî-şümâr

13 Hem tahtı pâ-y-dâr ola hem tâcı ser-firâz
Hem kadri kâm-baḥş ola hem bahtı kâm-kâr

-- v / - v - v / v -- v / - v -

14 Zî-'âlem-i hüceste zihî mevsim-i bahâr
Ki bâd hoş nesîm durur âb hoş-güvâr

15 Gül-zâra gel ki kevşer-i bağ u nesîm-i şubḥ
Emvât-ı hâki itdiler iḥyâ Mesîh-vâr

16 Lûṭf âyetini sûsen-i çinî-devât ile
Yazdı çemen şaḥâ'ifine sun'-ı Kirdigâr

17 Berfüñ gümüş varaklarını hall idüp sabâ
Cedvel çeker şahîfe-i gül-zâra cûy-bâr

142b

1 Tonatdı gül 'arûsını meşşâta-i nesîm
Âyine oldı âb-ı revân şâne oldı hâr

2 Eyledi lâle tağ eteginde buhûrlar
Yağdı havâ eliyle şâkâyık yakâda nâr

3 Gül âteşiyle rûşen olubdur cemâl-i bâğ
Nite ki câm-ı bâde-i nâb ile rûy-i yâr

4 Od düşdi bâğa gel berü yağma maḥallidür
Esbâb-ı 'ayşdan alagör sen de yâd-gâr

5 Cennetde gice olmaduğın istimâ' idüp
Kaşdı itdi kim uzun geceyi maḥv ide bahâr

6 Gâlib gerek neşât gam üstine şimdi kim
Günden güne ziyâde olur leylden nehâr

7 Âlâm-ı cevr-i devr ile ey nâ-tüvân olan
Gitmek gerekse hâţır-ı 'âţırdan inkisâr

8 Sürüni sürüni şu gibi sebze-zâra git
Düşe tura şabâ gibi gel gül-sitâna var

9 Göfli kararı gitmeye kola içinde dâğ
Anlar ki bâğı lâle gibi itmez ihtiyâr

10 Gördüm seherde gülşene uğradı båd-ı şubh
İki büküldi didi çemen idüp itizâr

11 Yüzümi başageldüñ ü bu ben fitâdeyi
Toprakdan götürdüñ eyâ båd-ı müşk-bâr

12 Gülşen yolunda mest olub nergisi şemâl
Kapdı imâmesini urup çeşmine gubâr

13 Bu korkudan görünmez olupdur şemâl kim
Şala habâb hasbine inşâf-ı Şehriyâr

14 Şâh-ı bülend-mertebe Sulţân Bâyezîd
Mâh-ı nücûm-kevkebe mihr-i felek-medâr

15 Ey hân-ı-şevketine hümâ-yı zafer meges
Vey bâz-ı himmetine cihân kem-terîn şikâr

16 Her tende lûtf-ı merhameti cân gibi revân
Her yerde rây-ı pâki hîred gibi kâm-gâr

17 Ahter gözini râyı ile açsa kuhl-i şeb
Tâ-şaşr mîl-i mihr ile kör itmeye nehâr

18 Oldı raşad sipihr suturlâb âfitâb
Tâ irtifâ'-i kadrini Tîr eyleye şümâr

143a

1 Gûy-ı zemîni kapladı gerdûn gibi temâm
Sîmurğ-ı kadri şeh-peri `adl ile beyzâ-vâr

2 Çekdi kılıcı seyl-i havâdiş yolına sed
Mülküñ esâsı oldu felek gibi üstüvâr

3 Şaklar cihânı hâris-i inşâf-ı Şehriyâr
Min bo'd ey sipihr gerekmez bu nüh hişâr

4 Ey tâc-dâr mülk-i cihân begleri senüñ
Kapufıda kuluñ olmağ ile ider iftihâr

5 Ūş elüñe ayağufña yüz urmağa diyü
Çekdi kapufıda kayser ü fağfûr intizâr

6 Şehler piyâde ruğ yire korlar olalidan
Sen nat'-ı saltanatda murâd atına süvâr

7 Çin ü Hitâya ger vara tevki'-i nâfizüñ
Baş üzre yiri var nitekim zülf-i tâb-dâr

8 Yire düşürmeyüp kapışur tûtiyâ bigi
Kuñl-i gubâr-ı der-gehüñ a'yân-ı rûzigâr

9 Hûrşid nûr u kûh-sükûn fi'l-meşel senüñ
'Ömründeki vefâ ola şab'ufıdaki vakâr

10 Gitdi zalâm-ı şirk ideliden şeref göğü
Mâh-ı livâ-yı kadrüñi gün gibi âşikâr

11 Olsa revâne şarşar-ı kahruñ 'adû-yı mülk
Deryâ-yı memleketde tuta has gibi kenâr

12 Tîrüñ 'uqâbı ceng günü şadr gözedür
Hâk-ı haķîre konmağa ider meger ki 'âr

13 Hâk-ı haķîr terbiyetüfle bulur vücûd
Bâd-ı bahâr ile nitekim şahın-ı sebze-zâr

14 Şimden girü götürse revâdur suda'ı gül
Bûy-ı bahâr-ı hulkuñ ile taldı her diyâr

15 Gül-zâr-ı dergehüfde cihân halkı Husrevâ
Gül gibi güldü bir benüm iden hezâr zâr

16 Gûş it figânım ey gül-i handân ki yaraşur
Gül-zâr-ı 'izzetüfde Necâtî gibi hezâr

17 Virsün zemâne destüfle nev nev gül-i murâd
Her şubh-dem ki açla bu köhne merğ-zâr

18 Ser-sebz ü hurrem ola gülistân-ı devletüñ
Devr itdügince bu yedi dolâb-ı bî-karâr

143b

1 Handân ider cihânı yine faşl-ı nev-bahâr
Nite ki cân-ı 'âşık-ı gamgîni vaşl-ı yâr

2 Cem'-i şükûfe şihne-i deyden ferâg idüp
Tutarlar elde başı açık câm-ı hoş-güvâr

3 Dirler ki devr-i cām ü zemân-ı ferah durur
Bu devri virme 'âkıl iseñ bâda zinhâr

4 Mestâne her çiçek ege komuş külâhını
Gûyâ ki bir nigâr durur şuḡ u şive-kâr

5 Ğuşsa defizi ğarkasını itmege halâş
Ḥakk ḥâzır itdi sebzeyi her yirde Ḥızr-vâr

6 Zindân-i ḥâkden bu nebâtâtı çekmege
Bârânı rismân ider elṭâf-ı Kirdigâr

7 Bu şahn-ı sebze 'arşa-i maḥşer durur meger
Anuñ içün ṭurur bir ayağ üzre biñ çenâr

8 Şahn-ı cemende lâle midür görinen yâḥûd
Kanlara boyunup mı yatur nâfe-i tatâr

9 Yâḥûd 'arûs-ı gülşene virmege armağân
Vâlâ-yı surḡa müşg-i siyeh şardı lâle-zâr

10 Tiryâk koydı ḥakka-i la'line lâleler
Görüp cemende âb-ı revânı mişâl-i mâr

11 Her servüñ ayağına yüz urmağ içün gider
Döne döne terâne ile bâğa cûy-bâr

12 Gösterdi kön gözine virüp çün cilâ çemen
Sebze gögünde encüm-i ezhârı âşikâr

13 Açmasa gönçenüñ girihln jâle dişleri
Yıllar geçeydi nâhun ile açmayaydı hâr

14 Gül hâr sûzeniyle turup dâmenin iler
Tâ ola bezm-i Şâhda rakqâşî gül-'izâr

15 Zî meclis-i şerîf zihî reşk-i bâğ-ı huld
Zî-'işret-i laţîf ü zihî ğayret-i bahâr

16 Bağ-ı İrem gözine görünmez kimesnenüñ
Min-ba'd kimse cennet için çekmez intizâr

17 Câm-ı şarâb-ı nâb mîdur anda devr iden
Yâhûd siphr virdi mi her ferde ihtiyâr

18 Kim kamunuñ elinde ola baht kevkebi
Geh dilegince seyr ide ğâh eyleye qarâr

144a

1 Çini tabakda çarh meh ü mihr ü encümi
Bu bezme dizdi sîb ü bih ü dâne-i enâr

2 Gül yüzini eline olub geldi şöhbete
Kızardı haclet odiyla oldu şerm-sâr

3 Nergisler eşrefini şarup aq kâğıda
İtdi nisâr-ı `urs-ı civân-baht-ı kâm-kâr

4 Şeh-zâde-i yegâne gül-i bâğ-ı salţanat
Şeh devletinde çekdi dürr-i bahtı der-kenâr

5 Gülzâr-ı salţanatda yetişdi iki nihâl
Pâkîze vü resîde semen-çihre gül-'izâr

7 Peyvent itdi rişte-i şer' ile Şâh-ı 'aşr
Tâ hâşıl ola mîve-i şîrîn ü âb-dâr

8 Yâ rab sa'âdet ile cihânda bu izdivâc
Çün devr-i mihr ü mâh ola payende pâ-y-dâr

9 Ola şafâ vü 'ays u murâd ile ber-devâm
Nite kim 'ıyd-ı Husrev-i Cemşîd-iktîdâr

10 Sultân Muhammed bin Murâd eşrâf-ı mülûk
Dârâ-yı tâc-bağş-ı salâtîn-i rûzigâr

11 Şâh-ı nücûm-kevkebe hûrşîd-i meh-rikâb
Mîr-i kaza-tüvân u kader-şadr ü yem-yesâr

12 Tâb-ı temmûz-ı zulmden üşenmesün o kim
Oldı penâh-ı sâye-i elţâf-ı kirdigâr

13 Dâim sinân u gürzi ser-efrâz u şaf-şiken
Dâim kemend ü tîri adu-bend ü cân-şikâr

14 Baħr-ı kefinde kılıcı şol mahi gibidür
Kim arkasında nazm-ı zemîn oldı üstüvâr

15 'Ahdüfide kimse eylesesün çarha ilticâ
Dârü'l-emânda olana hacet degil hiçâr

16 Dest-i cevâduf ile meger da'vî itdi kim
Şermende oldu yüzine tutâr kefin bihâr

17 Her gün sürer yüzini cenâbuña âfitâb
Anuf için lırdı göge fark-ı iftihâr

18 Şâhâ Necâtî gevherüfîf tab'-ı cevheri
Dizdi beyâz kâğıda lü'lü-yi bî-şümâr

144b

1 Tâkim varup düğün günü şâçar çarıkiyle
Şâhuñ ayağı toprağına eyleye nişâr

2 Olğıl hemişe 'işret ü 'aysile ber-murâd
Olğıl hemişe baht u sa'âdetle ber-çarâr

3 Her dem serîr-i salţanat üzre muķîm olub
'Ömrüñ ola bu devr-i felek gibi bî-şümâr

-- v / - v - v / v -- v / - v -

4 Gülzârı nakş idüb yine nakķâş-ı rûz-gâr
Gûyâ nigâr-hâne-i ğayb oldu âşikâr

5 Altunlu kıl kalemle muħarrer gibi güneş
Gülgûñi şemesini gülüñ itdi zer-nigâr

- 6 Bir taşu la'lden biri yâkûtdan yine
Mî'mâr-ı bâğ yaptı güle gönecadan hişâr
- 7 Sulţân-ı gülden almağ için cebr ile anı
Yağdurdı afa top u tüfek ebr-i nev-bahâr
- 8 'Âlem dimâğı oldu mu'aţtar nesimden
Açdı çemende gönca meger nâfe-i Tatâr
- 9 Nergis ki tutdı dâ'ire-i sâk-ı 'ar'anı
Halhâl-i zer takındı ayağına şanki yâr
- 10 Ta'lîm-hâne oldu gül-istân bu demde kim
Gül tablaldur anda ğazel-h'ândur hezâr
- 11 Şan servler turuban ayağ üzre ok atar
Fend kılar gönceler ütîr oldu hâr
- 12 Gül şöhetine da'vet ider 'işret ehlini
El şaldığı çemende budur dem-be-dem çenâr
- 13 Devlet anuñ bu demde ki 'iş ide yâr ile
Mihnet anuñ ki olmaya yanında bir figâr
- 14 Sûfi şafâ-yı haţır ise zühdden ğaraz
Su gibi eyle ğûşe-i ğülzârı ihtiyâr
- 15 Mescid kenâr-ı sebze vü tesbîh zülf-i çeng
Kandil câm-ı bâde vü mihrâb rûy-ı yâr

16 Ey dil çemende gönca-dehenlerle hem-dem ol
Gül mevsiminde olma şabâ gibi bî-çarâr

17 Gül gibi kâr-ı bâruñı câm-ı şarâba vir
Kesb-i şafâ-yı bâñın idüp âb-gîne dâr

18 Elden koma piyâleyi nergis gibi müdâm
Cür'a feşânlıg eyle ki bezm ola lâle-zâr

145a

1 Bir 'ays kıl ki reşk ide dâ'im aña felek
Bir meclis eyle kim çala hayretde rûz-gâr

2 Gûyâ kıyâmet oldı bahâr ile kâinât
Hâk ehli cümle geldi vücûda tutup çarâr

3 A 'râfi görmek ister iseñ bağa gel seher
Uçmağa girmek ister iseñ gül-sitâna var

4 Gül şoyunup nesîme bağışladı câmesin
Muştuladı ki bağa gelür diyü şeh-süvâr

5 Bülbül zebân-ı hâl ile bu hûb-ı matlabımı
Gül meclisinde dâ'im okur ıder âh u zâr

6 'Aks-i ruñı ile çeşmüm eyâ serv-i gül-'izâr
Bir gül durur ki tutdı anuñ çevresini hâr

7 Gülgûn haddine yaraşur gördi zeyn idüp
Aşdı siyeh çotasını boynına zülf-i yâr

8 Sultân-ı mülk-i derd ü belâ olmasa göñül
Sînemde tâze dağ ile olmazdı tâc-dâr

9 Göz yaşı mâcerâsını `arz itmeğe safîa
Yazdım kapuñda sürh ile bir beyt-i âb-dâr

10 Yolufîda hâk çokdan olurdum ben ey şanem
Korğum budur ki hâtîrûñfâ irişe ğubâr

11 Nâlemden işidüb baña zulm ü `itâbuñı
Gözi yaşın döker şanma acıyup bihâr

12 Nâgeh işidüp zârımı cevrüñi az kıl
Ol şâh-ı berr ü bañr Süleymân-ı rûz-gâr

13 Şeh Bâyezîd husrev-i ğâzî ki tîğidür
Ye'cûc-ı küfrüñ üzre olan sedd-i üstüvâr

14 Ey gülşenine şekvetinüñ at gül-i gül kamer
Vey bâğ-ı devletine felekler benefşe-zâr

15 Semt-i rızâsı âhtere olmuş durur mesîr
Kuñb-ı murâdını lîdinüpdür felek medâr

16 Ser-defter-i celâlet fihrist-i ihtişâm
Dîbâçe-i sa `âdet ü târih-i iftihâr

17 Sa `y-ı belîgi nüşa-i tağdîr-i âsumân
`Avn-i cemîllî şûret-i te'bîd-i Kird-gâr

145b

1 Hülk-ı 'azîmi zîynet-i pirâye-i kerem
Zât-ı şerîfi mâye-i ser-mâye-i vaqâr

2 Kılmağa seng-sâr 'adûsın zamânedede
Seyliyle hâr u has olur elbette târ-mâr

3 Âb-ı duhâ-yı cûd ile tâze her taraf
Hoş-bû nesîm-i nâfe-i hülk ile her diyâr

4 Befîzetme atı na 'line ey dil hilâli sen
Nâgeh kimesne işide ylrûñ kulağı var

5 Revnağ bulursa rây-ı şerîfiyle n'ola çarh
Fânûs-ı şem 'ile çü bulur qadr ü i 'tibâr

6 Ey şeh-r-yâr qadrüñüñ oldı serâyı çarh
K' encümenden oldı içi anuñ cümle zer-nigâr

7 Meyl itmeseydi saña felek üzre mihr ü meh
Keff-i terâzû gibi iderlerdi seng-sâr

8 Tîrûñ ki kıldı düşmenüñüñ sînesin vağan
Hâk-i siyehde mâr durur k'eyledi qarâr

9 'Adlûñledür umûr-ümem cümle muntaşam
Lûţfuñladır esâs-ı kerem şimdi pây-dâr

10 Her dürc-i dil ki olmaya medhüñ dürriyle pür
Seng-i havâdis ile lîrer aña inkisâr

11 Miftâh-ı hâmeyile ma 'âni hazâ'inin
Açdum ki hâk-i pâyuñâ dürler idem nişâr

12 Şunduk-ı sine toptolu medhüñ cevâhiri
'Arz eylesem n'ola saña ey şâh-ı kâm-kâr

13 Şeh-i bezmi gibi nazm olubdur ferağ-fezâ
Devrûñde husrevâ n'ola olursa nâm-dâr

14 Rengîn gazellerüm ki mey-i nâba ta 'n ider
Sağar-ı devât u hâmen olubdur şarâb-vâr

15 Bu bezm-i cân-fezâya gelen mest olur müdâm
Yüzini her gören olur elbette şerm-sâr

16 Çünkim Revânî bülbülidür bâğ-ı medhüñüñ
Gülzâr-ı der-gehüñde n'ola tuta ger qarâr

17 Gülzâr-ı şab 'umüñ dirüben tâze güllerin
Bir nañl bağladum k'ola âlemde yâd-gâr

18 Od urdı nazmum âteşi bâğ-ı zamâneye
Şanmañ cemende lâleler olmuşdur âşikâr

146a

1 Erbâb-ı fażl eyledi tañsîn bu nazmıma
Inşâf ehline yaraşur k'ola Haqq-güzâr

2 Tâ kim bahâr-ı mûcib 'ays ü tarab ola
Tâ kim el üstine tutula câm-ı hoş-güvâr

3 Gülzâr-ı devletüfde açılun gül-i murâd
Virsün ümîd-i baht-u sa'âdet nihâli bâr

-- v / - v - v / v -- v / - v -

4 Deyr-i mu'azzama yine nakkâş-ı rûz-gâr
'İsâ görürse cân vire nakş itdi bir nigâr

5 Çini tabağda hall idüp altun varağları
Bir şemse yazdı taş-ı mu 'allâda yâd-gâr

6 Şevk ile germ olup yine maşriğda bir ışık(?)
Kamçı idindi ejderi şîre olup süvvâr

7 Bir hûb-rû derîçe-i zerden çıkardı ser
İnmiş dökülmüş ucu yere şaru saçı var

8 Nüh hoğkadandan yana felek hoğka-bâzı gör
Ol yedi mihrenüf birini itdi âşikâr

9 Bâl ü per açdı şevk ile şahbâz-ı zer-cenâh
Cümle tezerv-i sîm-peri eyledi şikâr

10 Bir şâh-ı zer-i(?)'ilm şiyuben şâm leşkerin
Taht-ı zümürüd üzre geçüp eyledi qarâr

11 Zerrât şanma görinen anuñ gubârıdur
Bir topdan yıkıldı kamu burc-ı zengi-bâr

- 12 Şubhüñ bozardı beñzi görüp anı idicek
Sultânı şark leşker-i zengile kâr-zâr
- 13 Bir çeşme cûş idüp yine maşrıqda etdi maħu
Olmuşdı ser-be-ser kürre-i(?) nâr-ı pür-şerâr
- 14 Tâvus-ı zerrîn ecnehe depişürdi qalmanı(?)
Enbâr-ı lâciverdde gâversı(?) bî-şümâr
- 15 Şâh-ı beyâz-ruħ yüzini açdıǵı gibi
Mât eyledi siyâhı bir leclâc-ı rûz-gâr
- 16 Depişürdi taħta-i felegüñ pulların şalup
Nerrâd-ı şubh tās-ı zümüröd içine zâr
- 17 Şubhüñ güneş derûnın nûr ile ltdi pür
'Uşşâk-ı şâdıkuñ nite kim şevk-i mihr-i yâr
- 18 Bu nukre ħink-i çarħa güneş taqdı bir qutâs(?)
Seyre bezmger(?) ki ol eflâk-ı iktidâr

146b

- 1 Behrâm-ı berq ħancer ü mâh raħal-ı serîr
Sultân Selîm şâh-ı selâtin-i rûz-gâr
- 2 Bercıs-ı tîr-i fıtnat u merrîh-i berk-i tîğ
Nâhîd-i mâh-ı sür `at ü mihr-i raħal-ı vaqâr
- 3 Güyâ ki berq-i lâmi `urur ebr içinde berq
Dest-i muzafferı ki çeke tîğ-i tâb-dâr

4 Âfâka ger Skender râyı çekdi sedd
Dahl idemezdi 'âleme ye'cûc leyl-i târ

5 Bâd-ı celâlî esse eger bir nefes anıñ
Eflâki târ-mâr ide ol nite kim gubâr

6 Devrinde hiç râh-zen ü zerd ü câbirüñ
Setr idemez kimesne 'uyûbın meger mezâr

7 Ey çetr-i çarh-ı rif'atüñe şemse âfitâb
Vay kaçır-ı 'arş-ı qâdrüne meh câm-ı zer-nigâr

8 Ol esb-i berç-i 'azm ü kamer-i sür 'atüñ görüp
Qaddini iki bükdi felek ltdi i 'tizâr

9 Ol bâd-ı pâý-ı berç-i reviş ki ide 'azm-ı râh
Yaqar sipihri nâ 'l-i semendin çıkan şerâr

10 Yire berâber eyler anı çop-ı heybetüñ
Olursa düşmenüñ bedeni yidi qat hişâr

11 Gökde seşâb bağlasa sî-murğ-şeklını
Kışüñdeki o murğ-ı siperler der şikâr

12 Bâğ-ı vegâda niçe şecerdür ki râyetüñ
Feth u zafer durur aña evrâqla şemâr

13 Bir bağdur ki 'arşa-l cengüñ senüñ aña
Olur 'adularuñ seri ayvayla enâr

14 'Âlemde gice günden ânuñ kârı zâr ola
Her kim senüñle eylemek isterse kâr-zâr

15 Feşşâd-ı ebr neşter-i berķ urmaz idi ger
Olmasa bâd-ı lûtfuñla hem-nefes bahâr

16 Deryâ-yı cûd mün'im idüpdür seni diyü
Cerr itdi ebri keçkül-i eşdâfla bîhâr

17 Ey âfitâb-ı evc-i kerem mâh-ı burc-ı lûtf
Ķuţb-ı murâduñı ide dâlm felek medâr

147a

1 İtmiş şarâb-ı lûtf ile tahmîr-i çiyetüñ
Ķalk eyledik de zâtuñı ħallâk-ı kird-gâr

2 Nerrâd-ı çarĶ Zâti'ye bir naķş oynadı
Tâs-ı 'uzlet içre olupdur nizâr u zâr

3 Hızr irmez ise aña şabâ-yı saĶâvetüñ
Girdâb-ı zillet içre Ķalur bulumaz kenâr

4 Ey dil şikâyeti Ķo du'â-yı mu'in iden
Tâkim murâduñı ide ħâşıl o kâm-kâr

5 Naķķâş-ı derh ezüp Ķamu sîmîn varaĶları
Naķş eyledükçe Ķaşr-ı zebercedde bir nigâr

6 Naķş-ı şafâ vü zevķ ile Ķalbüñ serâyını
Dâ'im münakķaş eyleye naķķâş-ı rûz-gâr

-- v / - v - v / v -- v / - v -

7 Cûş itdi `aşk kuzümü Hallâk-ı Kird-gâr
Halk itdi dest-i şun `ile bir dürr-i şâh-vâr

8 Ol gevherüñ vücûd-ı şerîfiyle Hakk bu kim
Eflâk üzere hergiz hâk etdi iftihâr

9 Gavvâş-ı medhi kuzüm ine cümle-i `ukûl
Raqqâş-ı mihri bezmine eflâk-i bî-çarâr

10 Mülk-i felekde itdi anuñ mihrine Hudâ
Hûrşîdi cünd-i encüme sulţân-ı tâc-dâr

11 Bir şâhdür ki meskeneti ferş ile mümâs
Bir mâhdur ki rifati `arş ile hem-civâr

12 Bir bâğ-bân-ı bağ nübüvvet dūrür kim ol
Cibrîl anuñ risâleti gül-zârına hezâr

13 Âdem çekerken âb u gil içinde erba`în
Ol cümle mülk-i `âleme olmuşdı şehriyâr

14 A`dâ o şâhuñ eyleycek üstine hücûm
Hakk târ-ı `ankebûtı afa eyledi hişâr

15 Tağlîğ için `adûyı kebûterle `ankebût
Olmışdur afa mûnis ü hem-cevre perde-dâr

16 "El fakru fabrî"⁹⁾ didi vü fakr ile itdi fahr
Bir zerre defilü kılmadı dünyâya i'tibâr

17 Bulmuşdur ol Huda ile bî-sübhe kırbeti
Bir arada harâretle eyle hüsnüfîe nâr

147b

1 Söyleşdi ol Hudâ ile bî-harf u bî-şadâ
Keşf oldı ol zamân aña esrâr-ı bî-şümâr

2 Bizden o şâhuñ âline aşhâbına kamu
Bir demde bîñ selâm u tahiyyât-ı sad-hezâr

3 Şimdi olupdur ol şeh mecmu'-ı 'âlemüñ
Bir ehl-i 'adl mülket-i şer'inde şehriyâr

4 Şâh-ı kuzât Şah Muhammet emîr-i şer'
Buldı cihânda 'ilm ü kemâl ile iştihâr

5 Bir levhadür ki kalb-i 'ulûm anda münderic
Bir devhadur ki zât-ı mürüvvet aña şemâr

6 Bir servdür ki rif'ati ma'den aña beden
Bir bâzdur ki devleti himmet aña şikâr

7 Şan berç-i tâziyâneler ebr eylese şitâb
Güyâ ki bahr-ı kûh-vaçar eylese qarâr

⁹⁾ el fakru fabri : fakirlik, benim övüncümdür.

8 İrse sühâya pertev-i hûrşîd-i himmetin
Kalmazdı mihre zerrece 'âlemde i'tibâr

9 Ey micmer-i celâlüfîe sürhî-i şubh-ı nâr
Vey meş'al-i cemâlüne seyyâreler şerâr

10 Küffâr görse çahrufla luţfunu diye
Âmentü bi'l-lezi halku'l-Leyl ü ve 'n-nehâr

11 'Âlemde peyk-i cezmüne yol bulamaz ki ire
Sür 'atde berç bulmuş iken bunca iştihâr

12 Fülk-i felek eger düşeydi eger baħr-ı fazluna
Yüz yıl yelerse yel gibi bulmaz idi kenâr

13 Öykündü bi-ħayâliĝ idüp keffüfîe şehâb
Berç urdı yıldırım gibi bir tîĝ-i âb-dâr

14 Çahhâr çahr eyledi çoydu cehenneme
Dil mi uzatdı kahrına billah yohsa nâr

15 Ey şekkerîn-zebân keff-i dürr-bârufla senüfî
Beñzerdi acı dillü dikilmişse ger biħâr

16 Zerrât şanma görinen ey mihr-i çarħ-ı cûd
Tutdı nesîm-i luţfufl ile 'âlemi ĝubâr

17 Mevvâc-ı baħr-ı fazlunu ben niçe medħ idem
Ey Hızr himmet eyleyemez fülk-i zam-ı ĝüzâr

18 Dünyâda dört nesne keffüfden kinâyedür
Deryâ vü ebr ü ma'den ü hürşid-i zer-nişâr

148a

1 Bir burc-ı âfitâb-ı keremdür ol âstîn
Mihr-i sahâvet andan olur her gün âşikâr

2 Bir cânibi ki ahter-i luţfuñ mesîr ide
Kuţb-ı murâdumı benüm eflâk ider medâr

3 Ben mest-mendi leşker-i zillet helâk ider
Sîm ü zer ile yapmaz iseñ çevreme hişâr

4 Ağız şulandı işidicek çeşme-i hayât
Zâtî getürdi tapuña bir medh-i âb-dâr

5 Deryâyâ taldı anı koyub kim ki dürr için
Baş aşğa şaldı revân oldu şerm-sâr

6 Bu dürr-i bî-bahâdur ol elmâs-ı reşk ile
Bağrı delindi anı görüp dürr-i şâh-vâr

7 Ey bâz-ı dil bu lâf fezâsında tîr-i evc
Şimdengirü tezerv du'â eylegil şikâr

8 Dünyâ yüzinde dîn-i Muḥammed kavi olup
Olduḫça burc-ı şer-'i cihân içre pây-dâr

9 Şems-i münîr burc-ı şeri'at olup müdâm
Evc-i şerefde devlet ile idesin karâr

- v - - / - v - - / - v - - / - v -

10 Gûyâ kim `iddür bir hûb-ı ferruh-fer nigâr
Kim anı almış kucağına hilâl itmiş kenâr

11 `İd yâhûd bir güzel gül yüzlü sîmîn-ber durur
Kim hilâl olmuş anuñ gûşına sîmîn-gûş-vâr

12 Ger namaz-ı `İd için mihrâb-ı zer-kâr olmasa
Kıble semtinden nedendür k'oldı bu tak âşikâr

13 Encüm içre gûyiyâ cism-i za'îf midür hilâl
Ki âteş-i âhumla eṭrâfın pür itmişdür şerâr

14 Yâhud na 'l-i Edhem destûr-ı Ekremdür ki anı
Âsumân baş üzre tutmağıla eyler iftihâr

15 Ma `den-i lûṭf u mürüvvet melce-i erbâb-ı faẓl
Maḫzen-i genc-i fütüvvet menba`-ı ḫilm ü vaḫar

16 Mihr-i burc-ı izz `Ali Pâşâ ki olmuşdur anuñ
Ṭâḫ-ı eyvânî hilâl-i âsmân-ı iḫtidâr

148b

1 Virmese ger dest-i gevher-pâşı aḫbârın aña
Bâd irdükçe nedendür muṣṭartib olur bihâr

2 Luṭfuñ ol kân-ı `atâdır kim aña yoḫdur kerân
Cûduñ ol baḫr-ı meh-nümâdur kim aña yoḫdur kenâr

3 Ey Süleymân ü tebbet ü cem- qadr âferîden haşem
Âşaf-ı `ahd u vezîr-i kâm-rân u kâm-kâr

4 Sensin ol kim âb-ı deryâ-bâr-ı cûduñdan senüñ
Rûy-ı `âlemden yünup gitdi `ıbsâr iftikâr

5 Sen `ali-cûduñ görelden tîğ-i tîr-i himmetin
Serd olupdur hiddet-i bâzâr-ı kerem-i zulfikâr

6 Bu muqarnes günbed-i nüh çarh-ı şeş-cihet
Maţbah-ı gerdûn- remâduñ âteşindendür buhâr

7 Kaşd-ı seyr-i bâm-ı kaşruñ itdi her gün âfitâb
Pâye-i evvelde `ârız oldı dehenümden devvâr

8 Her ne yir kim oldı menzil- pây-ı gerdûn-ı sâyene
Âfitâb âsumân-ı `ızzete olur medâr

9 Sen gül-i gülzâr-ı mülküñ İzdîyâd-ı `ömrüne
El götürmişdür du`â eyler melâ'ık çün çenâr

10 Bu felek her mâh kim safa hilâlin`arz ıder
Dimek ister kim senüñ ber bendüñem ben tavqdâr

11 Qadrüñ esbidür meger bu çarh-ı encümle hilâl
Oldu gûyâ ki cevher-dâr-ı zerrîn-i zer-nigâr

12 Ger `ılâc eylerse lûtf ıdüp mesîh-i himetüñ
Va `de şahşından gidüp defola renc-i intizâr

13 Devletüñ bir hûbdur gûyâ ki 'âşıklar gibi
Feth ü nuşret her tarafından anı etmişdür kenâr

14 Şad-hezâr olmuş durur gerçi nevâ-yı bülbülüñ
Gülşen-i vaşfuñda Vaşfî gibi olmaya hezâr

15 Bir kuluñdur himmetüñ bî-ihtiyâr eyler aña
Himmeti ehl-i kerem zîrâ olur bî-ihtiyâr

16 Ne senüñ gibi cihân içinde bir memdûh olur
Ne anuñ gibi görür meddâh-ı çeşm-i rûz-gâr

17 Zindegânı devlet-i ümmîd ile gerçi hûş durur
Müşkil olur inçizâr âh inçizâr âh inçizâr

18 Niçe taşdı' ide demdür kim du'âlar eyle
Gün gibi ahvâli olmuşdur saña hûd â âşikâr

149a

1 Nite kim 'ıyd irişüb bir hûb-rû dilber gibi
Nite kim ola meh-i nev çün ten-i 'âşık nizâr

2 'İd-ves 'ızz ü şerefler içre sen pür-zîver ol
Zahmüñ olsun dâ'imâ çün mâh-ı nev zerd ü nizâr

3 Devlet ü 'ızzetle her dem kâm-bîr ol kâm-bîr
Feth ü nuşretlerle dâ'im kâm-kâr ol kâm-kâr

-- v / - v - v / v - - v / - v -

4 Revnağ bulalı eşküm ü âhumla rûz-gâr
Mergûb oldu âb u hevâ ile her diyâr

5 Kesb-i leţâfet itdi nihâna şu resme kim
`Âzm-ı remîme cân virür oldu mesih-vâr

6 Gülşen-i şerhde hûb u laţif oldu dir gören
Bir lâle-çehre ğonce-dehendür semen-`izâr

7 Cennet çemenlerine dönüpdür fezâ-yı bâğ
Gül yüzlülerle bag-ı behişt oldu her kenâr

8 Gül şafhasına yazdı haţţ-ı zer-nigârla
Âşâr-ı rahmet âyetin şün `-ı kird-gâr

9 Gül-i güllistâna gör-üñ nice her taraf yine
Envâr-ı gülden oldu münevver medîne-vâr

10 Her lâle oldu lûţf ile bir câm-ı şeb- çirâğ
Her bir benefse nâfe-i müşg eyledi nişâr

11 Sûsen şurâhi ğonce kabağdur şarâb gül
Bezm-i çemende lâleler olmuş şerâb-dâr

12 Nazm-ı terâne söyledi bülbül figân idüp
Başın şalar şafâ ile kurb(?) eyâ(?) çenâr

13 Sebzi kafesde ğonce-i gül âl tûţidür
Kim yir yir aşdı şahn-ı güllistâna rûz-gâr

14 Gül-i tabl ile gonce findığı ta 'lîm-hâne-i bâğ
Döndi kemâna gül budığı oldu tîr-i hâr

15 Cârubuñı benefşe miyân-beste-i pâk ider
Eṭrâf-ı gülşeni ki güle konmaya gubâr

16 Kesb-i şafâ-yı hâtırsa şu bigi murâd
Ey dil-i şikeste haste yûri gülistâna var

17 Gül vakti irdi 'ârifseñ turma bâğa git
'İş-i bahârdan gör en de hişşe-dâr

18 Bir gonce-leb güzel-bûyı şımşâd-ı yâdına
Bezm-i çemende sâye-i serv ile ihtiyâr

149b

1 Gül vaktini geçürme şaķın ibn-i vakt ol
Koma göñülde guşsa vü haṭırda inkisâr

2 Haşşafaa devr-i 'ahd-i Süleyman Şah ola
Kim bâd-ı halkı ile bahar eyler iftihâr

3 Şah-ı sitâre mevkîb ü mâh-ı zahl maḥal
Mihr-i sipihr mertebe kuṭb-ı felek-i medâr

4 Zer- levḥa-a cerîde-i divân-ı saltanat
Ser-defter-i sefine-i mecmû 'a-yı vaķâr

5 Nâm-ı şerîfi nâme-i tevķi-'î lemyezel
Naķş-ı nîk-bîni mihr-i süleymân-ı rûz-gâr

6 Rây-ı refî'i nâzım-ı ahvâl-i ka'înât
Dest-i laţîfi muķassım-i erzâk-ı rûz-gâr

7 Yüz biñ şafâ-yı kalb ile ger hâlîş olsa zer
Hâk-i rehl katında degül ķâbil-i `ayâr

8 Alur iki cihânı bir elden ayağına
Şâhbâz-ı ķadr ü rifati itse eger şikâr

9 Lûţf-ı nesîmi ile cihân buldı tâze cân
Hülķi hevâsı ile zamân oldı kâm-kâr

10 Gülşen bezendi giydi gülistânî câmeler
Yüz sürmege ayağına hıdmetde bende-vâr

11 Sen serv ayağına düşer gül-i kızıl benek
Bâd-ı şabâ gibi çimene eyleseñ güzâr

12 Devrûfde çekdi tıgûñ eyâ hüsrev-i cihân
Ye `cüc-i fitne çevresine âhenîn hışâr

13 Bulmadı tîr-i lûţfûña her giz hısâb u âdd
Gerçi nücûmdan raķam idûp `der şümâr

14 Oķuñ ki zâhm-ı sînesin itmez vaţan geķer
Tîr-i ķozâdır ide mi ol hâkde ķarâr

15 Bâğa mehabb-ı terbiyetinden erürse bâd
La `ı ola himmetüfile biten dâne vü efâr

16 Altun gül oldu câme-i kâdrüfîe âfitâb
Bahtüñ 'arûsı sa 'idine mâh-ı nev s'vâr

17 Gitse piyâde tañ mı rikâpuñda peyk-i çarh
Çigininde mâh-ı nev gibi altun nacağı var

18 İksîr-i himmetüfîle işi 'ayn-ı mâl ola
Hâk çıkara bergin eger etseñ i'tibâr

150a

1 Başım irerse göklere gün gibi vechi var
Kapüñda kuluñ olmağla buldum iştihâr

2 Nazmum cevâhirinden eyâ hüsrev-i cihân
Tağdum zemâne gûşına bir dürr-i şâh-vâr

3 Her beytim oldu vaşf-ı ruhuñla gül-i behişt
Her bir sözüm cevâhir-i la'l oldu âb-dâr

4 Dünyâ bezendi lûţfuñla geldi hâşş u 'âm
Ben devletüñden niçün olam böyle zâr u hâr

5 Lâyık degül ki bülbül-i gülzâr-ı hüsnüñi
Bostân-ı dergehüñde ide her le'îm zâr

6 Ey serv-i nâz gülşen-i hüsnünde yâraşır
Bülbül gibi iderse sehi sad hezâr zâr

7 Gülzâr-ı bâğ-ı kâdrüfîe irişmesün zevâl
Olsun bahâr-ı devletüñüñ bir güli hezâr

-v - - / - v - - / - v - - / - v -

8 Hamdü lillah ki yine Hâzret-i Sulţân-ı bahâr

Yümn ile taht-ı cihâna geçüben kıldı qarâr

9 Kahr idüp şavlet ile şihne-i deyy-i(?) leşkerini

Gülistân illerini kapladı ceşş-i ezhâr

10 Sûsenüfî tîğın añup yüregi âb olmasa berf

Havf ile etmezdi kendüye bi-haddanı hişâr

11 Gitdi ol hüzn ü ferahî günleri kim yir yüzünüfî

Çeşm-i ya `kûb gibi gözün ağrıtmış idi qar

12 Geldi eyyâm-ı feruğ oldı züleyhâ-yı cihân

Kahr-ı berd ile `acûz olmuş iken tâze nigâr

13 Canlanup mürde çemen buldı yine tâze hayât

Âb-ı Hızrı almasa `aynına `aceb mi enhâr

14 Kûh bağlandı kemer nergis urınup efser

Glydi kat kat tenine hil `at-ı bergi eşcâr

15 Şardı tağlar başına şa`şa `lardan hûrşîd

Ṭaylasân şarkıduben rûşene şemsî destâr

16 Lâle şahrâlara yayıldı Ğarîb Habeşî gibi

Gül- riş oldı aña serv-i sehi sancaqdâr

17 Gündüzün bûy-ı gül ile gece bûy-ı şeb-bû
Kıldı şâh-ı çemeni reşk-i dükkân-ı 'aţţâr

150b

1 Bûlbülünñ tıoldı gülistân içi gavgâsıyla
Gül 'arûsına el uzatdı gibi şâh-ı cenâr

2 İtdügiçün el uzatıldıgın o bûy-ı gökçek
Olmadı bâğ-ı cihânda ebedî ber- hûrdûr

3 Zâğı bûlbül uçurup avladı bâğı bâşuma
Der-kenâr itdi güli eyledi ma 'şûkı şikâr

4 Tîr-i dil-gîr durur zâğlara ma'nîde
Şûretâ-ğonca-i zanbağ ki görünür tòmâr

5 Ğoncenüñ kîsesini açdı çemen bezminde
Kılmağa dest-i keremle şeh-i gül-i zer-veva-i işâr

6 Nergis-i meste şunup çîni kabağın sûsen
H'âbdan açdı gözün eyledi hõş def-i humâr

7 Ğonce-i zanbağ u nergis şeh-i bezminde
Sîm-ibrîk ile hâzırladı taşt-ı zer-kâr

8 Seyrin âheste ider oldı gülistânda nesîm
Korçar ondan ki ire hâtır-ı ezhâra gubâr

9 'İzzet eyler şeh-i ezhâra benefşe-bûdur
Turduğı boynın egüp hürmetle çâker-vâr

10 Mevcden üstürelər ƚaƚınuben âb oldı
Ordu bâzâr-ı çemenlerde gezüb âyine-dâr

11 Bergden taht-ı zeberced taşayub(?) nîlûfer
Oldu havz-ı çemen içre mülk-i deryâ-bâr

12 'Aş-ı ƚaşrına çemen açdı yine bir ƚopu kim
Âb aña tahte vü gül halka benefşe mismâr

13 Sebz-i atlas düşdi yollara evrâƚ-ı çemen
Seyr-ide gülşene gelsün diyü ol kûh-ı vaƚâr

14 Şadr-ı aşhâb-ı şeref-i ƚıdve-i erbâb-ı hüner
Zübde-i ehl-i kerem mefhâr-i a 'yân-ı kibâr

15 Şâhib-i devlet ü iƚbâl Birâhım Pâşâ
Menba'-ı hilm ü hayâ ma `den-i temkîn-vaƚâr

16 Söze girdikde baır virmege geldikde seşâb
Rezme ƚurduƚda şitâ bezme oturduƚda bahâr

17 Görmedi ancılayın vech-i hüsni mihr-i münîr
Çarƚ dükkânı içinde olalı âyine-dâr

18 Keff-i dürr-pâşına öykünmese ger haclinden
Mevcdeñ yüzini döğmezdi tabânçeyle bihâr

151a

1 Serverâ şekli-i 'ubûsun gören ebrûñ teşbîh
İde mi keffüñe olursa daği gevher-bâr

2 Keffûñi gûş idelden akınup sâ'ıl iden
Seyr-i bahır eylemege oldu revân mehebb-i enhâr

3 Hacetinden yere giçerdi su'âlümüñ kande
Gûş itseydi vaqâruñ haberin kûh-sâr

4 Zülmet-i fakra giriftâr olur idi 'âlem
'Âlemi kılmasa mihr-i keremüñ pür-envâr

5 Mihr-i râyuñla cihân yüzine şalsañ pertev
Rûz-ı haşre degin olmazdı cihânda şeb-i târ

6 Biri dîvân u biri halvetüñe hidmet ider
İki hâdimdür işigüñde senüñ leyl ü nehâr

7 Kime kim cennet eliğâfuñı 'arz eylesin
Şâd olur şöyle ki kalmaz idi haşyet-i nâr

8 Makaşş-ı râyuñla dest-i kerîmüñ kesse(?)
Eylemez idi dağı gül dâmenine nâhun hâr

9 Devr-i 'adlûñde yakup yıkmasa irişdügin
Böyle gül öksüzi olmazdı yalıfcağ nâr

10 Bî-hisâb etmede eliğâfı cihân halkına
Gelmedi sencileyin gelmeye tâ rûz-ı şümâr

11 Kâdir olsa dürer-i dürrî-yi necmi çokdan
Dest-i çarğ eylerdi atüñ ayağına nişâr

12 Koyuben hizmetüfi hâline meşgûl olur
Hastenüfi anuñcün tenden ider cânı firâr

13 Kanı topuñ gibi şayyâd döküp dâne-i lûtf
Bir dem içre ide bifi murğ-ı dill şayd u şikâr

14 Eylemiş var mı senüfi gibi eyâ bañr-ı himem
Dest-i devletle bugün şahid-i maqsûdı kenâr

15 Vârken bülbül-i mahrem ola mı 'ahdüñde
Zâğ-ı nâ-mahreme cây ola harîm-i gül-zâr

16 Âsaf-ı hazret-i sultân Süleyman olalı
Hâñır-ı mürçede kaldı bir zerre ğubâr

17 Serv-veş bâr-ı belâdan n'ola âzâd olsañ
Heb teveccühde durur saña kılub añrâr

18 Budur ümmîd-i cihân 'âkıbetüfi hayr ola
Biledür zâtuñla ğünkü du 'â-yı ahyâr

19 Âsafâ eyle nazâr hâl-i perişânuma kim
Çarñdur zâlim-i pür-fitne cihândur ğaddâr

151b

1 Gülistân-ı keremüfi midhatine bencileyin
'Andelib-i sühan-ârâ yaraşur olsa hezâr

2 Tütî-dil kafes-i ğamdan eger balsa halâş
Dañi yek(?) eylerdi şâñ-ı sühandâ ğüftâr

3 Her kiři fażlı adr bulur bende řehâ
İşigüfde umaram adre irem bir miğdâr

4 Ehli fażlı omaz ayakda el üstine tutar
Ol ki itmez kerem ü lutfüfâ eyler iğrâr

5 şâhibâ sen ki bugün lütf u kerem ma 'denisin
Halk-ı 'âlem kerem ü lutfüfâ eyler iğrâr

6 El aluram oma ayakda beni kim bencileyin
Gelmeğe niçe zamânlar geçe bir ħoř-ğüftâr

7 Dâmen-i lütf ile el urdum beni mağrem oma
Demidür şâhid-i lütfüfâ ide arz-ı dîzâr

8 Bülbül-i medğ-i firayum(?) ki sarây-ı 'âlem
Tolidir nağme-i nazmümla beni eyleme zâr

9 Düşdüm ayakdan elüm almazsañ lütfüfâla
Yüz urub ħurbete âğir iderim terk-i diyâr

10 Her sözüüm bir dürr iken ħüsn gibi ey bağr-ı kerem
Lâyık olmaya tutam şarşar-ı cevr ile kenâr

11 Güleşen-i medğüfne girdüm n'ola taşdı' itsem
Arturur nağmesini güleşene girdikde hezâr

12 Âşaf-ı 'ahd-i Süleymân-ı zamân midğ atidür
Mağremi tûl u dirâz olsa revâdur tûmâr

13 Niçe kim zerreleri düşmüş iken pür kula
Hâkden kaldıra hürşid-i sa'âdet-l(?) âsâr

14 Niçe kim neşv ü nemâ bula çemenler irişüp
Pây-mâl olmuş iken ebr-i keremden eşâr

15 Gülşen-i devlet ü ikbâl ile 'ömrün çemeni
Hürrem ü tâze ola haşre degin çün gülzâr

16 Bâğ-ı şulbûñde biten tâze sa'âdet budanın
Ser-firâz eyleyüben eylese Haqq ber-hûr-dâr

17 Zülf-i siyâhüñ olmasa şayyâd-ı cân - şikâr
Olmazdı dâmene niçe biñ murğ-ı cân şikâr

152a

1 Fitrâk-ı 'anberinle müşgîn-ı kemenddür
Ol iki zülûf kim aña oldı cihân şikâr

2 Rızvân-ı ravzamısın eyâ la 'li selsebil
Cân virür olmağa saña hûr-ı hubân şikâr

3 Çeşm-i fûsûn-gerüñ nice âhû durur k'olur
Bir kez nigâhla niçe şîr -i jlyân şikâr

4 Ğamzeñle koşuña ne'aceb meyl ider göñül
Varur mı gördüğü yire tîr ü kemân şikâr

5 Zülfüñe bend olan dili Ğamzeñ helâk ider
Şayyâddan tutulsa bulur mı emân şikâr

6 Haçtuñı seyr iden kâfes-i ka 'kâkülüfden dir
Olmış dirîğ tûti-i hindûstân şikâr

7 Bî-mâr gözlerüñ dilli şayd itse tañ degül
Tutar ögine gelse niçe nâ-tüvân şikâr

8 Ğamzeñ egerçi oqladı şayd itti cânı zülf
Dirler meşel durur başanufdur hemân şikâr

9 Zülfüñ dilli tutub lledür âsistânuña
Şayyâd-ves ki ilete şehe armağân şikâr

10 Dil kırtulur mı nâlişle tiğ-i Ğamzeden
İtse halâş olur mı enin ü figân şikâr

11 Gelmişken oqla şayd-gehe âhuvân-ı dil
Ey Ğamze-kâr-ı girmez ele her zamân şikâr

12 Kûyûñ anı görince sükker-i dem şalar baña
Benzer ki âcdur o seg-i üstühân şikâr

13 Ğamzeñ niçe dilli görüben taş yatur(?) diyüp
Depretmeden bir oqla itdi revân şikâr

14 Dil şayd oldı zülfüñe bî-bend ü şayd iken
Oldı duzağa Ğafletle nâ-gehân şikâr

15 Ğamzeñ görünce 'âşıkı müjgâne
Şayyâd tîre el urur olsa 'ayân şikâr

16 'Uşşâk sen periyi kaçan şayd idesin
İde meger ki şâh-ı Süleymân- nişân- şikâr

17 Sultân-ı kâm-kâr Süleymân-ı rûz-gâr
Kim oldı dâm-ı devletine efser ü cân şikar

18 İqbâl ü baht u himmetine göre azdur
Şeh-bâz-ı şavletine olursa cihân şikar

152b

1 Tîri 'ukâbı eylese pervâz-ı şayd için
Olurdu nesr-i tâ'ir-i çarh- âşiyân şikâr

2 Şehbâz-ı şavletini şalup ursa tabl-bâz
'Ankâ-yı kâfi eylerdi bî-gümân şikâr

3 Sekbânları ki şala kilâb-ı mu 'allimin
Âhu- nolur olur niçe şîr-i jiyân şikâr

4 Pervâze gelse cürrâ-i yeteri(?) olur aña
Bu ne kebûterân-ı mu 'allağ-(?) zamân şikâr

5 Murğ-ı âsumân ki evveli ecniha durur
Şahbâz-ı himmetine olur her zamân şikâr

6 Toğat-ı şayd-gâhı ki hışn-ı toğatdır
Andan kaçup olur mı ki kırtara cân şikâr

7 Ey şehsüvâr-ı şayd ki rezm-i tîgüñe
Hikmet nedür ki düşmen olur cân feşân şikâr

8 Gayrûñ okı tokuna diyü hûn u sehm ider
Kaçduğı budur ey Şeh Rüstem-kemân şikâr

9 Kaçmak degil dürür ğarażı sehmüñi görüp
Behre bulam diyü yeler ey kâm-rân şikâr

10 Bend itdi zulm ü fitneyi dest-i ħirâsetüñ
Gûyâ ki gerek vahşiyi ltdi şûbbân şikâr

11 Şehbâz-ı ħalbüñ eylese pervâz olur aña
Murğ-ı fezâ-yı bî-bedel lâ-mekân şikâr

12 Destâr şardı farkına ħat ħat kemendüñi
Tîrûñden uzadursa n'ola taylasân şikâr

13 Tîrûñ ki bir nihâl durur bâğ-ı şaydda
Oldı görince ħumrî-i serv- âşiyân şikâr

14 Tîr-i ħazâ şikârüñ ider(?) şâh-ı sidreyi
Murğân-ı sidre gibi iderse mekân şikâr

15 Âb-ı revân gibi bulur elbette ħancerüñi
ħa `r-ı zemîne girüp olursa nihân şikâr

16 ħırduñ şu deñlü ħalmadı dünyâda vahş u tayr
Çok ħarn geçdi görmedi böyle ħırân şikâr

17 Züf-i nigâr gibi kemendüfde hüsrevâ
Olmasa cezbe olmazdı ins ü cân şikâr

18 Tîrüfde tîr-i gamze gibi şahr olmasa
Bî-ih̄tiyâr olmazdı âhuvân şikâr

19 Şehbâz-ı cûduñ ideli şayd-ı tuyûr-ı dil
Oldu kemend-i lûţfuña halk-ı cihân şikâr

153a

1 Bu Maḥremî ma'âni-yi vâḥşîyi şayd idüp
Sen şâh işigüñe lledür armağân şikâr

2 Murğân-ı ma'na şayd-gehidür bu baḥr-ı nazm
Şal dâm-ı fikreti ṭoludur her kerân şikâr

3 Görseydi bu beyân-ı şikâr bedi 'üñi
Cân virür idi olmağa bebr-i beyân - şikâr

4 Ehl-i şikâr nite ki vaḥş-ı remîdeyi
Şahrâ vü kûhlarda ide her zamân şikâr

5 Lûţfuñ duzağına ṭutulup halk-ı kâinât
Ḳahruñ kemendine ola şad ḳahramân şikâr

v v - - / v v - - / v v - - / v v -

6 Tâht-ı dilde yine sultân-ı şafâ kıldı ḳarâr
Bâz-ı cânım yine mürğ-i ferahı kıldı şikâr

- 7 Ka'r-ı bahr elem ü guşsa miyânında iken
Şâhid-i zevk ü şafâyı yine dil etdi kenâr
- 8 Sebze-zâr-ı dil-i yârân-ı mu'aţţar oluban
Hirmen-i cânına urıldı hasûdufı yine nâr
- 9 Tolıcağ dûd ile `âlem görünen necm degül
Âteş-i âh-ı hasûd ile göge çıkdı şerâr
- 10 Eyledi şevk ile hûrşîd-i ferağ-şâd oluban
Yine germiyyet ile bir avuç altını nişâr
- 11 Bir şabîb-i dil ü cândan ben anun hikmetini
Derd ile eyler iken hikmeti gör istifsâr
- 12 Didi divân-ı kazâdan gelüben peyk-i kader
Yüri divânına şâh-ı gülüf ey bâd-ı bahâr
- 13 Gonca cüzdânını aç defter-i ezhârı çıkar
K'oldu Ahmed Çelebi devlet ile defter-dâr
- 14 Bahr-ı `ummân-`azamet kân-ı `aţâ ebr-i sehâ
Âsümân-sür`at ü deryâ dil ü kühsâr-vağâr
- 15 Mülk-i fazlında bu eflâk tokuz kat kal'a
Pâs-bân encüm aña Hazret-i `İsâ dizdâr
- 16 Yıldırım başına odlar yağar anıf her gâh
Yafılub hilmüne öyküdi meger kim kühsâr

153b

- 1 Tîğ-i berrâk ile berk anı çalar yine meger
Sehv ile keffüñe öyküñdi sehâb-ı dür-bâr
- 2 Kef urup bâd-ı şabâ şûretini itdi kebûd
Baħr-i cûduñ gibi cûş eyledi beñzer ki biħâr
- 3 Ger melâ'ik ola kâtibler ü eflâk evrâk
Ger mürekkeb ola deryâlar u aqlâm eşcâr
- 4 Ey saħa menba'ı ser-çeşme-i elṭâf u kerem
Keremüñ rûz-ı hisâb ola vü olmaya şümâr
- 5 Nağş-ı mağşûduñı virdi saħa nerrâd-ı cihân
Tâs-ı zilletde kerem eyle beni eyleme zâr
- 6 Nâvek-i ṭâli'üme himmetüñ eyle peykân
Devlet âhûsını ola ki idem ben de şikâr
- 7 Şeb-i zillet ḳarañu itdi cihânı gözüme
Devletüm şem'ini gel dest-i du'â ile uyar
- 8 Hâkde ḳaldı Mesîñi ḳuluñı ger götüre
Keremüñ desti ser-efrâz ola çün serv ü çenâr
- 9 Kimi sancak yerken kimi ze'âmet aħa
Çoğ görildi adı var hâşılı yoğ bir tîmâr
- 10 Gitdi tîmârı ṭabîb-i kerem ü merħametüñ
Dil-i bî-mârına eylerse demidir tîmâr

11 Hâl-i ma'zûl-i hû ma'lûm durur hall eyle
Şeklin himmet-i maḥlûlla ey cû'd-ı şî'âr

12 Dest-i cûd ile keff-i merḥametüñ gibi seḥâb
Ser-i ḥalka nitekim dürlerini ide nişâr

13 Niçe kim âba varakdan çeke tevki'sobâ
Niçe kim ola çemen mülkine gül-i defter-dâr

14 Rif 'atüñ topu felek sahnın idüp cevelânuña
Mesned-i devlet ü 'izzetde mûdam eyle qarâr

15 Taht-ı felekte mihr olalı pâdişah seḥer
Giydi müzehheb efser ü la'lîn kabâ seḥer

16 Yazup nişân-ı ḥulle çarḥuñ berâtına
Envâr-ı 'adlin eyledi pertev-nümâ seḥer

17 Şeb 'askerin kıldı şebîḥûn u münhezim
Dikdi sipihr tākına zerrin-ılivâ seḥer

154a

1 Zülmet cünûdı çıkdı cihândan firâr idüp
Toldı sipâh-ı nûrla arz u semâ seḥer

2 Mihrüñ bu 'izz ü şevketin mâh-ı nev görüp
Ḥayretten aḡzın açdı vü kaldı âh safâ(?) seḥer

3 Ḥalvetüñe felekde özin âşıkâr idüp
Bir kurşa ile oldı riyâzet-nümâ seḥer

4 Abdâl-ı derh çiginine zerrîn `alem alup
Bâzâr-ı çarha girdi giyüp ak abâ seher

5 Mûsa çarh mu `cizesin âşikâr idüp
Oldı felekde çün yed-i beyzâ-nümâ seher

6 Fâl açdum idi muşhaf-ı hüsnünden ol mehüfî
Fâlum münevver oldı gelüp ve `d-çuḥâ ⁽¹⁰⁾ seher

7 Ref `itdi çünki zülfün ol meh-likâ seher
Âşâr-ı leyl gitdi vü oldu mesâ seher

8 Gören şabaḫa çıkdı şanur gökde mâh-ı çarh
Seyrâna çıksa ḫânedan ol bî-vefâ seher

9 Çöz zülfüfi ki ola mu `aṭṭar-dimâğ-ı şeb
Göster yüzüfi kim çoğa mihr-i şafâ seher

10 Ref `eyle kâkülüfî ki yüzüfî âşikâr ola
Olmaz ḫicâb-ı mihr-i sipihre dücâ seher

11 Kâdr oldurur ki pertev-i hüsnüfî gele dile
`İd oldurur ki sen diyesin her şabâ seher

12 Düşnâm-ı yâr guşşamı ref `etdi ey rif `at
Olmaz dime du `a ile redd-i belâ seher

13 Devr-i ruḫüfda irmedük ümmîd-i vaşla âh
Yâ Rabb bu ḫâcetüm niçün olmaz revâ seher

⁽¹⁰⁾ Kur`ân-ı Kerîm, sûre 93, Duha, âyet 1-2-3, "Kuşluk vaktinde karanlığı çöktüp de sükun bulduḡu zaman, geceye and olsun ki ey Muhammed Rabbim seni terk etmedi ve darılmadı."

14 Derd-i firâkıyla gelüp görmedük yüzün
Ey ehl-i derd açıldı dârü `ş-şifâ seher

15 Sûz-ı dil-i za `ifi didüm şem `e dün gece
Yandı yıkıldı hâlime ey mâh tâ seher

16 Miñnet şebinde jâle-ves ol demdi(?) hâksâr
Tutmaşa rahm idüp beni dest-i hevâ seher

17 Hûn-âbe dür ufukda görinen degül şafağ
Kan ağlar ol da bencileyin gice tâ seher

18 Feryâdum irse kûha lderdi mu`id-ı müdâm(?)
Nâlem yetişse-i çarha kııurdu bükâ seher

154b

1 Hüsni kevninde yârümi dür itme ey felek
Bir derd-mendüfi eyleme cânın cüdâ seher

2 Şâd olma rûz-ı vaşla şeb-i firqate hazîn
Kim ki seher mesâ görünür ki mesâ seher

3 Ğam kûşesinde kalma göñül olma nâ-ümmid
Var bir kerim eşigine kıı ilticâ seher

4 Rûşen-dil olmak istersek `ömr içinde ger
Gün gibi âsitânına yüz sür dilâ seher

5 Cemşid-i vakt ü âsaf-ı gerdûn mu `in-i halk
K`afâk lûtfıyla olur pür-şadâ seher

6 İskender-i sipihr ki mir'at-i lûţfunuñ
Pertevinden oldu bu deflû ziyâ seher

7 `Ayn-ı sipihre gerd-i rehüñ sürme her gice
Çeşm-i cihâna hâk virmek(?) tûtiyâ seher

8 Lûţfuñ kapusu her yafâ meftûh tâ mesâ
Cûduñ bisâtı her gice mekşûf tâ seher

9 Şeb-i kâküli siyeh kara yağız kuluñdurur
Bir yüzi ağı elin açık mübtelâ seher

10 Tolaşmasa kûyuñı n'ola divâne-dil senüñ
Şan kim tavâf-ı ka `be kıılır bir gedâ seher

11 Men `itme bâb-ı devletüñe varsa ger göñül
Redd itme gelse kapuñı bir bî-nevâ seher

12 Târık koma şeb gibi çeşm-i ümmîdümi
Gönder bu çeşm-i tîrûme kuhl-i cilâ seher

13 Lûţfuñ gününde irmedi maşşûdına göñül
Gerçi kabûl olur bilürüz çok du `â seher

14 İtdi siper bu sînemi sehm-i belâya çarh
Kıldı şadef bu göñlümü tîr-i kaşa seher

15 Ey dil şikâyet itme `inâyet kapusıdır
Gam yime fetḥ-i bâb ola şâyed safa seher

16 Vuşlat deminde aîma firâk içre eşkümi
Hôşdur aîlamak geceki mâcerâ seher

17 Gel devleti du `âsını hatm eyle `Ârifi
İhlâs elini Hakkâ tutup kıl şenâ seher

155a

1 `Ömrüñ çerâğı rûşen ü tâbân ola müdâm
Nite ki nûr-ı mihr ile arz u semâ seher

2 İrsün nüvid ü devlet ü şâdı kulağufâ
İrdükçe sem `i ehl-i şafâya nidâ seher

v v - - / v v - - / v v - - / v v -

3 Cân-fezâlıkda lebüñ çeşme-i hayvân gibidür
Dil-güşâlıkda ruhuñ ravza-i rizvân gibidür

4 İşigüñ toprağına irdi meger vaqt-i seher
Nefesi bâd-ı şabâ mürde-dile cân gibidür

5 Ne `aceb gül gibi güldürse seni şâd idüben
Yüzümüñ rengi gamuñdân ki za `ferân gibidür

6 Ârzû itdi vü gitdi yine cânım lebüñe
Hôş tut ol cânı ki cânâ saña mihmân gibidür

7 Gün yüzüñ şevkiyle maḥv-ı vücûd eylemişem
Mişl-i şebnem bu mişl-i mâh ile kettân gibidür

8 Zülfüñüñ bendine düşmüş idi cân ile göñül
Düşde gördüm bu gice hayli perişân gibidür

9 Niçeler sünbül ü reyhân didi ol zülfe velî
Biñ ola hâdimi kim sünbül ü reyhân gibidür

10 'Aşka düş var eger isterseñ düşvâr iş
Bilmeyen kimselere gerçi ki âsan gibidür

11 Eyle âmihtedür 'aşkuñla göñlüm kim
Tenle cân gibidür yâ aqla qara(?) gibidür

12 Gel vefâ eyle baña çünki cefâ itdürmez
Bu zamân-ı 'adl ile sulţân ki Süleymân gibidür

13 Ya 'ni sulţân-ı selâţin-icihân Şah Murâd
Ki niçe qulları var koyser ü hakan gibidür

14 'Acaba lûţf-ı nesimiyle mi ma 'dem ki hele
Yine şubhuñ nefesi rahmet-i Rahmân gibidür

15 Bu zamân kim dil ü cân hurrem ü handân görünür
Hoş zamândur ki cihânuñ bedeni cân gibidür

16 Rûz-ı îd oldı qoma al ele câm-ı cemi
Mey-i gül-fâmla kim lâle-i nu'mân gibidür

17 Nazar it çehresine sâķî sim-endâmuñ
Ki kemâl ile cemâli meh-i tâbân gibidür

155b

1 Râz-ı `candur bu sözi diñle vü gül dile dilegin(?)

Oı deheninden dile kim hoşka-i mercân gibidür

2 Cân fedâ ola şanemüñ gamze-i hûr-rîzine kim

Zahmı vü derdi anuñ merhem ü dermân gibidür

3 Ne afa hüsn ile mânend ü nazîr olsa gerek

Ne cihân şâhları hazret-i sulţân gibidür

4 Şeh Murâd bin Muḥammed ki cihân-ı `adi ile

Ḳande kim gözlerseñ şah-ı güllistân gibidür

5 Hüsrev-i Rûm seniyy bülend- mertebe vü ḥâkim-i küll

Kim anuñ mihri ḳamu sinede imân gibidür

6 Âferîn destine vü ṭab `ına ol şâhumuñ kim

Kerem-i vücûdla deryâ şaffet ü kân gibidür

7 Hem leṭâfetde dem-i `îsâ-yı Meryem-veşdür

Hem kifâyetde keff-i Mûsâ-yı `ümrân gibidür

8 Tîğınüñ lûṭfı bu kim ḳande ki ḳan dökdiyse

Toprağı müşğ ü ṭayı la `ı-i bedehşân gibidür

9 Rümhi kim anuñ evcinden bu cihân rûşen olur

Ḥaşm evin nice sipâh itmeye su `bân gibidür

10 Hışm ide çünki diyârına `adûnuñ bârı

Tîğ ü tîri kim anuñ berḳ ile bârân gibidür

11 Ol şeh-i ma `rekedür ol ki vegâ vaqtinde
Bir kemîne kılı bîñ Rüstem-i destân gibidür

12 Ol kadar kader ü kazâ-yı kudret ü kuvvet her kim
H'ôcası çarhuñ aña bende-i fermân gibidür

13 Ol felek seyr ü mülk-i sîret ü sûretdür ol
Ki şehâvetde eli ebr-i dürr-efşân gibidür

14 Felegüñ kuruşaları kim ay u gündür aña nâm
Himmeti sofrası içinde iki nân gibidür

15 Pâdişâhâ nazar eyle bu Şufî kuluña kim
Sen Muhammedsin vü ol medh ile Hassân gibidür

16 Bî-direm olduğün gerçi ki bakır görünür
Ol veli olsa feşâhat demi sahbân(?) gibidür

17 Tâ felek var ola var ol bu felekde niçe kim
Mâh-geh hemçü seyr-geh-i ser-i çevgân gibidür

156 a

1 Devlet atına binüp kûy-ı sa'âdet ola kevn
Saña cevalângehe bu yiryüzi meydan gibidür

v - v - / v v - - / v - v - / v v -

2 Meger ki irdi nesîme niğâ-yı Rabb-ı ğafûr
Ki geldi hemçü serâfil kıldı nefha-i şûr

3 Vücûda geldi cemi`-i nebâtuñ emvâtı
Zuhûr buldu cihânda delîl-i ba`ş ü nüşûr

4 Bezendi ravza-i cennet-mişâl rû-yi zemîn
Tonandı dürlü şükûfe-mişâl hûr u kuşûr

5 Ki ya'ni verdi nişâne serây-ı cennetden
Bahâr zîyneti ile bu kaçır-ı nâ-ma'mûr

6 Başîret ile gözet kim maḥall-i ḥâdişedir
Bulur mu kimesne lûtf u kıtur mı kişi ḥuzûr

7 Cihân ne kişye el virdi k'itmedi pâ-mâl
Zamân ne kimseye lûtf etdi k'itmedi maḥhûr

8 Güli ki şâhı dirilür cemi`-i ezhâruñ
Olur mı ḥâr-ı belâ bir kadeḥ meyinden dûr

9 Bu devr nergise bir gün piyâle sunmağ `ile
Geçürdi derd-i ḥumâr ile `ömrini maḥmûr

10 Bahâr ile ne şükûfe ki bula ferr û kemâl
Deler yüregini anuñ delik delik zenbûr

11 Ne mîveyi ki zemân oñaruban bitüre
Yire çalup anı ider hemîşe ta'me-i mûr

12 `Uḫûl-ı mü'mîni almağa mest-i bî-hâd idüp
Bu `aşr-ı kâfir elinden ne ḳan yudar engûr

13 Bir iki gün koyunu semirdür ise kaşşâb
Etin yimege anuñ tîz ider yine sâtûr

14 Kefenlere şarılup oldı hâk ile yeksân
Şu dem ki oldı gül-âb ile hem-nişîn kâfûr

15 Nebât u ma'den ü hayvân degül hemân hâşâ
Bu hâlet üzre durur gerdiş-i sinîn ü şühûr

16 Felek ki cism-i latîf ü vücûd-ı 'âlifdür
Nedir bu nev'-i taharrük nedür bu cins-i 'ubûr

17 Kamer ki ire kemâle vü ola bedr-i tamâm
Eder zevâl-i husûf anı her zamân bî-nûr

18 Güneş ki merdümek-i dîde-i cihân-bîndür
Kılur bu gerdiş-i dehr anı her gice şeb-kûr

156b

1 Gel imdi 'ibret ile baq cihâna ey 'âkıl
Pür itmedin gözüñüñ hânesini hâk-i kûbûr

2 Tarîk-i Haqqı koma kim selâmete iresin
Hasûd-ı düşmen elinden irişmeye şerr ü şûr

3 Bir iki gün yüzüñe güldi ise bu gaddâr
Neden bu resme tegâfûl nedir bu deflü gurûr

4 Zamâne saltanatında beka uman görsün
Ki kanı Husrev ü dârâ vü Kayşer ü Tekfûr

5 Çü bezme kıan Őaçılur cür`a yirine her dem
Zi câm-ı çeşm-i Cem ez kâse-i ser-i fağfûr

6 Kıo reşk-i salŐanat-ı fâniyi dÛrÛŐ yazalar
'Alem-keş olmağâ bâkide adufla menşûr

7 Kıanâ`at oldu Mesihî çü kenz-i lâ-yefnâ
DÛrÛŐ ki olasın ol genc-i bâkıye gencÛr

8 Fakîr-i kâni` olursafl müyesser ola safla
Na`im-i `âlem huld u vişâl-i bâkı-i hÛr

9 Dilâ bu menzil-i vîrânı Şanma dâr-ı sÛrÛr
Ki kaşr-ı dehre bulunur hezâr dÛrlÛ kuşûr

10 Kıaranusına anufl kıılma hânde Şem` gibi
Diler isen ola yüzüfl ağ nitekim kâfÛr

11 Sipihr kıara yire cür`a-veş dÛker kıanufl
Hâbâb-gÛne dimağuflda olsa bâd-ı ğurÛr

12 Bulanma seyl Şuyı gibi aklıma her yafla
Nazârlarında yÛri sâf-dillerüfl Őuru Őur

13 Kıazâ elinde kemân oldu çarĥ-ı ham-kâmet
Ecel okıyla bizi itmek içÛn ehl-i kıubÛr

14 Zemâne kıanufl içer oldufl ise çok başlu
Bu bâğ-ı dehrde mânend-i hÛŞe-i engÛr

15 Belâsı balına degmez kıo lezzet-i dehr-i
Evüfl yıkılmaya tâ mişl-i hane-i zenbÛr

16 Gerekse kuvvet-i bâzûda mişl-i Behrâm ol
Ki Zâl-i dehr ider menzilüñi âhır gûr

17 Dilerseñ olmağa gün gibi âsumân-rif `at
Yüzüñi sâye şıfat hâk-i râh ol yire ur

157a

1 Gel olma bezm-i fenâda mey ile âlûde
Ki şuna sâkı-i vahdet elüñe Mâ-ı Tahûr

2 Şadâ-yı `âlem-i lâhûtı istimâ` eyle
Nedir bu şiven-i nây ile nâle-i tanbûr

3 Bu `izz ü câhına devrânüñ olmadı mâ`il
Şofı fenâ idigin bildi Zill-ı Rabb-ı Gafûr

4 Şeh-i zemâne Süleymân-ı ins ü cin ki k`anuñ
Cihânda emrine tâbi` durur vuhûş u tıyûr

5 Kaçan ki `âleme bahş ola h`ân-ı ihsânüñ
Tefâhur eyleye Çinüñ götürmege Fağfûr

6 Geleydi karşıña Cem ey şeh-i diyâr-ı kerem
Yaşavuluñ oña derdi begüm ırakdan dur

7 On iki ayı yılıñ hışt-ı mâh u mihri taşır
Sarây-ı kadrüñi yapmağa çarh olup müvd-ver

8 Mağâm-ı `aql iremez şâhbâz-ı fikretüñe
Hümâ kuşıyla berâber hiç ola mı `uşfûr

9 Ser-i 'adû lekedür cismi câmesi üzre
Ki bir gulâmıñ anı âb-ı tîğî ilen yur

10 Hayâlî mülk-i sühanda emîr olsa n'ola
Verübdurur aña çün Husrev-i 'Acem menşûr

11 Nite ki vaqt-i seher sebzezâr-ı gerdûna
Olub revâne şarâvet vire bu çeşme-i nûr

12 Ola 'adûlaruñuñ sâye gibi yüzi siyâh
Sen olduğunca cihânda güneş gibi meşhûr

v - v - / v v - - / v v - - / v v -

13 Sepîde dem ki bir araya geldi zulmet ü nûr
Şan aşdı boynına müşgîn külâlesin bir hûr

14 Belürdi zulmet-i şebden dem-i seherde güneş
Sevâd-ı dîde-i ehl-i başarda nite ki nûr

15 Göründi şâk-ı zeberced belürdi şemse-i zer
Devrüldi yine serâ-perde-i şebi deycûr

16 Nisâr-ı çetr-i şehensâh-ı Rûm kıldı felek
Ne defilü varısa destinde lü'lü-yı menşûr

157b

1 Zamâne şağ degül alsa eline sâğar-ı zer
Açıldı çün hûm-ı firûze - câm-ı pür-engûr

2 Bu çarhı taşına gerdûnuñ od koyup hûrşid
Zamâne bezmine şeb itdi `anberini buhûr

3 Meger ki oldı felek bâz-dâr-ı şehzâde
Ki mihrçiliği zerrîn şabâhdur sentûr

4 Nihâl-i bâğ-ı sa `âdet şeh-i zamân Maḥhmûd
Ki sâyesinde cihân halkı cümleten mesrûr

5 Refi `-i himmetidür fark-ı devlete efser
Şerif ḥatırındur genc-i `izzete gencûr

KASIDE-I REVÂNÎ

1 Hevâ-yı bezm-i Laṭîfi nesim-i saḥat-i ḥuld
Giriv-i merkeḳeb-i `azmi nehib-i nefha-i şûr

2 `Aceb mi bezmine cennet disem çü var anda
Na `im-i ravza-i ḥuld u nesim-i ṭurre-i hûr

3 Şu defilü buldı zamânında zühd revnaḳ kim
Ridâyı boynına ṭakındı nergis-i maḥmûr

4 Müdâm ḳanın iḳerler meyüñ zihî inşâf
Ḥıcaza eyledi âhinuñ âferîn ṭanbûr

5 Olup durur yine ḥışmüñla lûtfuñla mazhar
Ki niş ü nûşa ḳomışdur işin ḳamu zenbûr

6 Ḳulağı küpeli bir yâr-ı sîm-ten gibidür
Ḳaçan ki zeyn ola ṭuğrâ-yı şâh ile menşûr

7 Ya saru saçlu semen yüzlü bir güzeldür kim
Cihânda hüsn ü cemâl ile gün gibi meşhûr

8 Kaçan ki rezme çıka ol şeh-i felek rif `at
Kemânı kâvs-i kuzah okklarına çarh kubûr

9 Şu deflü virdi cihâna karar-ı tîgî kim
Zemîn arkası üstine yatup etdi huzûr

10 Göflü mü var ki ola `ukde `ahd-i `adlinde
Cihânda hiç görünmez meger dil-i engûr

11 Ne şâhdur kim anı kim gedâsıdır husrev
Ki çinisini götürmekle fahr ider fağfûr

12 Du `â-yı devleti gitmez müdâm göflümden
Egerçi şimdi bu matla `dillimdedür mezkûr

13 Aceb mi zât-ı şerifüñ dile virürse gurûr

158a

- Olur cihânda kişi devletine çün mağrûr

1 Güzeller içre kıyâmet kopardı eş `arım
Fezâ-yı nâme içinde çü çaldı hâmem şûr

2 Çemende gonce-i terdür açılmamış gûyâ
Şu nükte kim haţţ-ı şî `rüm içindedür mestûr

3 Cihânda nâme vü şî `r ile sihr eder kalemüm
 arışdurur yine bir yire `anber ü kâfûr

4 Açıldı hâmem ile cümle milket-i ma `ni
 Livâ-yı şeh gibi olur muzaffer ü manşûr

5 Müzeyyen eyledi nazmum güzellerin medhûñ
 Ki zülfler gibi düşmişdür onlara bu suşûr

6 Revâni yüz süriyü geldi hâk-i dergâha
 Kulûñ durur n'ola ger olmasa kapuñda dûr

7 Kapuñda cenneti göge çıkarur ögenler
 Benüm gözüme görünmez çü vardır anda kuşûr

8 Bulurdum âyine gibi zamânede şûret
 `Arus-ı lûţfuña olaydum eger manzûr

9 Ârûs-ı medhûñi her lahzâ zîynet itmek için
 Dizildi rişte-i nazma bu lü `lü `-i menşûr

10 o ol(?) şehûñ nazarında bu birkaç ebyâtı
 Hakir tuhfesi şehler katındadır mağdûr

11 Niçe ki ak-ı felekde görine şemse-i zer
 Niçe ki ma `na-yı rûşenle beyt ola ma `mûr

12 Saña zamâne gulâm u saña zamân çâker
 Saña sitâre muţî `ü saña felek me `mûr

v - v - / v v - - / v - v - / v v -

13 Ne seversin sen eyâ mahrem-i serâ-yı sürûr
Serây-ı dilde yaparsın serîr-i şâh-ı huzur

14 Cihânda ğuşşa yüzün görme oldu devrûñde
Şarâb-ı câm-ı sürûr ile serverân mesrûr

15 Şarâb-ı nâz ile mânend-i çeşm-i dilber-i şûh
Müdâm zevk u şafâñ ile merdümân mahmûr

16 Harâb-ı zelzele-i ğuşşa yiken etdüñ sen
Serây-ı kalbimi hışt-ı şafây ile ma `mûr

158b

1 Ne hoş misâfir olursın hemân Yûsuf gelicek
Müzeyyif oldu komu bî-kušûr cümle kusûr

2 Eyâ emîr-i serây serîr-i zevk u şafâ
Götürse haţţ ide çinilerüñ eger fağfûr

3 Riyâz-i bezmüñ o deflü müzeyyif olmuş kim
Peri olsaydı ger uçmak dilerdi ol yaña hûr

4 Teferrüc itmege anı şafâ bigi geleler
Eger ki hûrla ğılmâna verseler destûr

5 Güzellerüñ yüregini nefirüñ oynatdı
Getürdi rakşa kamu tağ-u taşu çün dem-i şûr

6 Figân u lûlî tabluñı ışıtse eger
Kıyâmet irdi şanûp kâkâ yirden ehl-i kubûr

7 řümû `u meclisüññ şöyle şu `edâr oldı
Menâr-ı ravzâda berķ urdı eylesin kim nûr

8 Çıkaydı carħa bû-yı şem `-i bî-ħisâbuñdan
Kimsene zerreye şaymazdı miħri vaķt-i zuhûr

9 Güneş memâlike(?) bir nân-ı kerem ü naķl-i nücûm
Melâ'ik-i encümden bî- nazır ki cumhûr

10 İşitdi gireceğini boyuna(?) germ oluben
O řevķe döne döne rakş ider kebâb-ı şuyûr

11 Biħaķķı-i sûre-i kevser ⁽¹¹⁾ aķardı ağzı şuyı
şafa-yı řerbetüñi görse ger şarâb-ı şuhûr

12 İderse bir yere ger ħurde-i simâţuñı ħin
Ziyâfet ide süleymâni leşkeriyle mûr

13 Senüñ melâħatüñññ biñde biri vař olmaz
Gelüp geħirse eger niħe biñ sinin ü şühûr

14 Görüñdi ħeřmüme bezmüñ içinde bir meh-rû
Cihânda ħüsn ile olmiş güneş gibi meşhûr

⁽¹¹⁾ Kur'ân-ı Kerim, sûre 108, Kevser, âyet 1, "Ey Muhammet! doğrusu biz sana Kevser-i (cennetteki havuzu, pek ħok hayırlı nimetleri) verdik."

15 Didüm o şevk ile bu şî `r-i bî-nazîri hemîn
İdindi yârda anı rebâb ile şanbûr

16 Tavâf-ı ka `be-i hüsnüñ şafâ ile ey hûr
Kılan kişi bula kıble-i Hakkı cinânda kusûr

17 İder müjeñ yüregüm pâre pâre yok haberüñ
Seni gözüñ gibi mest eylemiş şarâb-ı ğurûr

18 Beni ziyâret ideydüñ gelüp serâyüñdan
Şehid-i `aşkıñ inerti felekden üstüne nûr

159a

1 Yüzüñi görmezsem bir nazâr helâk olurun
Hûda kimseneyi cânından itmesün mehcûr

2 Yoluñda `aşkla cân virmekle biras(?) aşdum
İşitdi kendüzini aşmadı reşk ile manşûr

3 Baña lebüñ bir içim şuya çâre eyleye mi
Harâret-i teb-i `aşkıñla yüregüm maħrûr

4 Ne şâhsın kim görüp yüzüñ işidüp sözüñi
Serây-ı dilde qarâr itdi pâdişâh-ı sürûr

5 Şorayın aña lebüñ sırrını ki itmişdür
Anı hazâyin-i esrâr-ı ğayba Hakkı gencûr

6 Server-i sine-i tâcî Nişâncı Ca `fer Beg
Meh-i bürûc-ı şafâ âfitâb-ı çarħ-ı sürûr

7 Sitâreler şecer-i bâğ-ı râyı envârı
Peren-i fazîleti tâkinde hûşe-i engûr

8 Şarîr-i hâmesi mârend-i na `me-i dâvûd
Şafâ virür dil ü câna revân be haqq-ı zebûr

9 Yağaydı ger maçar nehy-i ebr-i emrinden
Koparmaz idi dilâ bâd-ı fitne gerd-i fütûr

10 Yed-i kerîmi gibi bâb-ı himmeti meftûh
Îlâhi kıl `ilm-i fırsatın anuñ mansûr

11 Hezâr çeşm ile görmüş degül nâzîrûfi çarh
Eyâ hulâşa taqdîr ü zübde-i maqdûr

12 Hindistân-ı felek irtifa`-ı rif `atüñi
Hezâr `arş kadar vezn iderse ola kuşûr

13 Firâsetüñ nazar-ı iltifât ederse eger
Egil afa tutık-ı(?) ğayb içinde ser-i mestûr

14 Eger bu kubbeye kandil aşaydı râyuñ eli
Cihânda olmazdı haşre dek şeb-i deycûr

15 Vakâr u hilmüñi gördü hicâb ider bu zemîn
Şu deflü derledi şandı gören kimsene buhûr

16 Güneş degül toğân âteş getürdi eyledi çarh
Pesend-i encümü iclâs-ı rif `a tûñde buhûr

17 Kevnüñ mu `allimi mi `mâr-ı râyuñ oldı meger
Bu kaçır-ı tîreyi bir câmla ider pür-nûr

18 Alaydı görürdi halk-ı menn(?) firdevsi
Senüñ şükûfe-i eşcâr-ı lûţfuñu zenbûr

159b

1 Sıır-ı evkât `uyûb içre olan iyilikler
Dem-i seherde güneş gibi itdi sende zuhûr

2 Mezellet ateşi içinde kaldı zâtî yelik
Tonatmasunlar anı luţf ile bir sîfur(?)

3 Bu halk niçe ki sûr eyleyüp ferh olalar
Cihânda niçe ki devr eyleye sinîn ü şühûr

4 Ayuñ sürûrla giçe günüñ şafâlarla
Giceñ düğün gecesi ola cümle rûzuñ sûr

5 Huda fûru `uñu kılsun refi`-i aşl ile
İrişmesün zarar-ı bâd-ı hâdişât-ı dumûr

v v - - / v v - - / v v - - / v v -

6 Eyledi burc-i şerefde yine bir mâh zuhûr
`Âlem-i şer `kamu tolsa gerek toptolu nûr

7 Aşfiyâ yiri yine şadr-ı şafâ olsa gerek
Eşkiyâ kalbine kalmasa gerek kılca huzûr

8 Oğ hevâya uyuban yoğ yire kan eylesesün
Niçe kan dökicinüñ olsa gerek yiri kubûr

9 Şerbet-i `adli düzerse o tabîb-i dil ü cân
Derd-i zulm olsa gerek halk-ı cihândan yine dûr

10 Halk ile râyiha-i misk gibi zâhirdür
`İlmi ile gün gibi ma `lûm u mu `ayyen meşhûr

11 Sensin ol hürmen-i lûtf u kerem ü cûd u sehâ
Ni `met-i cûduñ ile oldı ğani vahş ü tûyûr

12 Ğamze-i yâr ola devrûñde meger kim uğn
Çeşm-i dildâr ola `ahdüñde meger kim maşmûr

13 `Ahd-i `adlûñde senüñ nişni bu kejdüm-i çarğ
`Aceb olmaya nihân eyler ise çün zenbûr

14 Şöyle ma `mûr durur `adlûñ ile mülk-i cihân
K'uçmağa kaşd ide firdevs-i berînden beri hûr

15 Dest-i kahr ile şalarsañ teber-i ser `i eger
Kesile bağ-ı cihândan şecer-i fışk u fücûr

16 Memleketden yine def `olsa gerek zulm ü sitem
Çünkü hürşid tulû ` eyledi kalmar deycûr

17 Ger ire râyiha-ı lûtfuñ ayağ üzre tûrup
Gele rûhum diyü `izzetler ide ehl-i kubûr

160a

- 1 Fazlufî künhi ile ben nice idrâk ideyin
`Aqla yok varmağa ol araya çün kim destûr
- 2 Ey ki qahruñla kamu düşmenüñüñ hücreyi yas
Vey ki lûtfuñla kamu döstlaruñ hânesi sûr
- 3 Şimdi dillerde senüñ zât-ı şerifüñdür olan
`İlm ü hilm ü şeref ü fazl u keremle mezkûr
- 4 Kalmadı devr-i şâlâhuñda gidüp fişğ u fesâd
Bağda nergis-i bî-mârdan özge maħmûr
- 5 Bozulup soħbeti götürdi ayağı sâķi
Üzilüp gerdini götürdi qopuzı tanbûr
- 6 Ehl-i fişquñ ğam-ı ğavğâ-yı fesâdatı gidüp
Şâd olup ğalk-ı cihân kalmadı her giz şerr ü şûr
- 7 Zulmet-i zulm ile deycûr-ı ğamı ref ` ideyin
`Âleme `adl ü kerem-i mihrile verdiñ nûr
- 8 Bağda olmaz idi bâd-ı seħer `anber-bûy
Tib-i ğulkuñdan eger irmese âfâķa buħûr
- 9 Midħatüñ bikrine lâyık idemez ehl-i beyt
Rište-i nazma ne deflü dize dürr-i menşûr
- 10 Silk-i dürr-i kelimâtuñ bu Mesihî tapuñ
Çekdi tuħfe ne qadar aħķar beste tut ma`zûr

11 Medh-i evşâf-ı şifâtüfîda şehâ ebyâtı
Rişte-i dürr-i girân-mâye dürer şanma suţûr

12 Midhatüfîde yaşamış ravza durur olmaya `ayb
Câ-be-câ sevh ile içinde ger olursa kuşûr

13 Dîn evin niçe ki rûşen idüp envâr-ı `ilm
Niçe kim beyt-i cihân ola `adâlet ile ma`mûr

14 `İlm ü `adl ile olup nâzır-ı ahvâl-i cihân
Dâ'im ol lûtf ile şâhuñ nazarında manzûr

15 Eşigünde yüzüñi görmege dil kıldı sefer
Anda bî-çâreyi ya şuyı ya toprağı çeker

16 Leb-i la'lüñe şebîh olduğıçün ey gül-ruh
Şubh-dem jâle gelür goncelerüñ ağızın arar

17 Şanma kim zâyî' ola dilde hayâl-i la'lüñ
Bizde ey dost yâvu varmaz olursa gevher

160b

1 Meclis-i meyde senüñle kadeh öpüşdüğüçün
İkide birde şürâhîñüñ aña göñil açar

2 Karşu hâke dökilen cür'a degil la'lüñ için
Ağlayup yire döker acı yaşını sâğar

3 Gül eger kendü yüzine yüzüñ itdiyse şebîh
Hakğ budur k'itdügi teşbîh yüzine beñzer

4 Yalufuz sîm ile seyfüñ belüfi aldamadı
Niçe anuñ gibi kocdı ÷olandurdu kemer

5 Kemerüfiden diler isen ki şikâyet idevüz
Gel Muhammed Çelebiye varalum ey dilber

6 K'oldurur dâd-ger pâdişâh-ı mülk-i kemâl
Melce-i ehl-i zekâ mecma`-i ashâb-ı hüner

7 Eyki bâd-ı gâzabuñdan bulımaz hiç sükûn
Keşti-i çarğa çi ger mâh-ı nev ola lenger

8 Düşmenüñ başı ise hancerüñüñ da`vâsı
Tizcek hâkîm-i şimsîrüñ o da`vayı keser

9 Ne halel vire zamîrüne dem-i berd-i `adu
Şem`-i hûrşide ziyân ırgüre mi bâd-ı seher

10 Ebre deryâ ne ki bağışlar İsa yine alur
Keff-i dürr-pâşuñ ol öyleye nice beñzer

11 Oldı yayüñla oğuş kavş-i kader tîr-i қаза
Sînesinde yir eden aña қазasın İster

12 Yazmağa hâk-i rehüñ medhîni bu levh-i zemîn
Yolları sînesi üstinde İdindi mıştar

13 Halka-i mâr degül kûhdaki pîç-a-pîç
Tağ u tās hîdmetüñi itmege bağlandı kemer

14 Menzil-i merge har-ı düşmeni yüritmege tiz
Gönderüñüñ ucı bizlengeç olupdur beñzer

15 Taqınub düşmenüñüñ cengine sûsen şemsîr
Gül siper yapınuben nergis urındı miğfer

16 Kûh öykündügiçün hilmüñe urdı lâle
Hânumânına anuñ başdan ayağa âzer

17 Hasedinden görelî keff-i kerîmüñi sehâb
Kara-pûs oldı yüzi gülmez ışımaz ağlar

18 Cevher olur nazâr-ı lûţfuñ ile hâk-i zelîl

161 a

Ey kerem kânı Mesîhi kuluña eyle nazâr

1 Niçe kim hâki nazarla zer iden gibi güneş
Nazâr-ı terbiyet ile ide sengi cevher

2 Kimyâ-yı nazaruñ irişüp üftâdelere
H'âr iken hâk-i siyeh gibi işini ide zer

3 Ulular mülk-i 'uqbâya serây-ı mu 'teber dirler
Bu habs-i mihnet-âbâda maqâm-ı pür haţar dirler

4 Çün ol iqlimde bâkı tenaaum-ı kesb kııurlar
Bu fânî destgâhına bilâd-ı derd-i ser dirler

5 Cihâna i 'timâd itme çün işitdük ki 'ârifler
Şebâtı vü karârı yoğ gelür ammâ gider dirler

6 Geç andan kalma nağşına ki şayd eylemeye semîni(?)
Bunu bilmez misin k'afia yol erleri mihr dirler

7 Başıret ehleñ bakma bu üç ü dörde yekdil ol
Kim iki güne bakmayan ere ehl-i başar dirler

8 Muvahhidler bu âsârı bilürler kim neredendir
Kamu şey'e mü'eşşir ol u emrine eşer dirler

9 Şular kim zâğlar gibi siyeh-rû vü siyeh-dildir
Bulara kudüs bülbülleri her dem cife-hôr dirler

10 Bu dünyâ halkı bir çâha düşüpdür kim anuñ ka'rın
İpini uzadan bilür söz aşlın bu kadar dirler

11 Bu toğru söze münkirler n'ola kej-bîn olurlarsa
Bir iki görür ağval ne yire kim bakar dirler

12 Muğayyed olmayup halka dem ü derdüfle hurrem ol
Kim anlara kalanlara şarîkatde bakar dirler

13 Kimsene halk şa'nından halâş olmaz mu'ayyendür
Hudâ bilür biri biri hakkında kim neler dirler

14 Resûlüfî mu'cizâtını görüp bu cehl ü kâfirler
Zihî kim sihri-i mutlakdur gör ol şakkü'l-kamer ⁽¹²⁾ dirler

15 Safa ve baña sehl ola bu şûretlerle bed-gûler
Eyü ma 'nası vardurur ki key-bî-bâl u perr dirler

16 Eger bir pâdişâh olsa kim işi 'adl ü dâd ola
Kamu zâlimler anuñçün zihî bî-'aql u hûr dirler

17 Eger bir pâre beglikde olursa şavlet ü hışmı
Bir âteşdür ki hiddetle yiri gögi yaçar dirler

161b

1 Eger şâhib-i tevâzu 'ola bir beg aña hâsidler
Kamuya korkusındandır ki alçaklık ider dirler

2 Eger 'ilmile bir 'âlim-i ilm ola bu 'âlemde
'Amel yok çün aña 'ilminden irişür zarar dirler

3 Eger ümmi bir ehl-i dil kişi olsa anuñçün halk
Zihî câhil zihî nâdân zihî hayvân u hûr dirler

4 Eger bir zâhid ü 'âbid kişi olsa bu 'âlemde
Bilüfî zerķ ü riyâ durur işi şâm u seher dirler

5 Var ise şahv u sekr ü fikr ü zikri hem anuñçün
Gör ol şâlûsı kim halka nice şan'at şatar dirler

⁽¹²⁾ Hz. Muhammedin parmak işaretleriyle ayı ikiye bölmekti (yarması) şeklinde gösterdiği mucize

6 Bulardan kaçuben varup kabûl eylerse `uzlet
 `Aceb halvetden girü şeyh ne hiletler(?) düzer dirler

7 Eger bir mâ arar(?) ola kim esbâbı çoğ u rızkı
 Bu bî-çâre `aceb malı kimifçün yığar dirler

8 Eger bir müflis ü miskîn ola aña tevângerler
 Gör ol bî-devlet ü cimri dilenir der-beder dirler

9 Eger cûd u sahâ ehli bir er ola cîhân içre
 Gör ol ebleh zeri halka virüp görür haşar dirler

10 Eger bir pâre imsâki olursa vech-i harcından
 Bir arğaçdur kim andan hiç irişmedi şemer dirler

11 Biregü ger seyâhetle misâfir olsa kişverde
 Dağı hâm olur u bişmez ne deflü etse sefer dirler

12 Eger bir kişi şehrinde muķîm ü fâriğ olsa aña
 Budur ahvâl-i `âlemden habersiz gâfil er dirler

13 Biregü gerekde hacca edâ-yı farz kılmaga
 Ticâret itmege gider hicâza evvel bî-haber dirler

14 Eger varmaz olursa ka `beye biñ ta `n idüb aña
 Yağımış Tañrı yolunda zerinden hiç fer dirler

15 Biregü ger yapar olsa ser ü hâne vü eyvâr
 Budur şeddâd şimdi ol kuşûru nâm-ver dirler

16 Eger bir muhtaşarca ev yaparsa aña tağlar
Öziçün gör yapmışdur bu bî-çâre meger dirler

17 Ulu vü kimi hâs u `âm biri birisi hakkında
Gece gündüz dil uzadub hemişe hayru şer dirler

18 Budur `âdetleri halkuñ kimsene men' idebilmez
Aña güng ü buñâ lâl u kemîne kör ü ker dirler

19 Velîkin bir meşel vardur kîm ulular buyurmuşdur
Ki bîr şahşı halâyık kîm dil ü cândan sever dirler

162a

1 Eger var ise yetmiş `ayb dâhl bu hüner anda
Kamu `ayıbına bakmazlar zihî şâhib-i hüner dirler

2 Eger yetmiş hüner ola bir âdemde ve hem bir `ayb
Hünerlerin `adu aıfmaz kalur `aybı zarar dirler

3 Velf ғыybet degül bu söz ki hissâne kamu mañlûk
Hemişе müfsid ü kulmaş hem kallâş-ter dirler

4 Kıtı şâkir durur andan ki cümle ehl-i dil anı
Gulâm u çâker idinmiş şehenseh şîr-i ner dirler

5 Ziya vü devlet ü dünya Hızr Beg kim aña eflâk
Münîr-i maşrıq u mağrib emîr-i bañr u berr dirler

6 Milkler terk idüp mülkin nice kul olmasun aña

Melekler adın anacak zihî hayr'ul-beşer ⁽¹³⁾ derler

7 Şehâ kim cevher-i tîgüfledir feth ü zafer kâ'im
Galaç didüm ki tîgüfne kamu feth ü zafer dirler

8 Giderdik zulmet-i zulmü cihândan nûrla anuñçün
Halâyık 'adl u inşâfuña her dem mâh u hûr dirler

9 Nice kim devr k'elüfde(?) sen pâ-y-dâr ol kim
Cihân halkı du'a kıluv saña 'ali-nazar dirler

10 Mu 'în ü destgîr olsun hemîşe kâdir ü kayyûm
Saña kim tâcdâr u tâc-bağş u tâcver dirler

- v - - / - v - - / - v - - / - v - (?)

11 Yine enfâs-ı nesîm 'iştir-sâ-yı nev-bahâr
Eyledi bu demde ezhârufî dimağın müşg-bâr

12 Bâd-ı şahñ-ı gülşeni sildi süpürdi şubh-dem
Komadı gülzârda bir zerrece gerd ü gubâr

13 Şaldı ferrâş-ı şabâ bir ferş-i zîbâ bağa kim
Çarh-ı atlas bunca zînetle görüñdi sâdevâr

14 Kıldı sîm evrâqla eşcârı nañl-ı bî-nazîr
Nahibend-i bostân heft-kâh-ı zer-nigâr

⁽¹³⁾ İnsanların en hayırlısı (Hz. Muhammet)

15 Mürde olmuşken yine neşv ü nemâ bulup nebât
Kevfe yuhyil arda fehvâsını ⁽¹⁴⁾ itdi âşikâr

16 Duhterin cins-i nebâtâtun niçe eyyâmla
Bislemiş yer beşiginde dâye-i ebr-i bahâr

162b

1 Yazdı evrâk-ı şecer üzre yed-i kudret sihr
Kîm budur âşâr-ı lûtfu rahmet âmüz-gâr

2 Gonce-veş bâğ-ı gam içre olma ey dil-i bî-sühân
Aç gözüñ nergis ü gül gibi gel eyle geşt-i mürğ-zâr

3 Göz kulağ ol nergis ü gül gibi bâğ-ı dehre gel
Defter-i şad-beg-i gülden gör ne şerh eyler hezâr

4 Gülistân gelmiş gül açılmış uğunmuş servler
Gonceler kılmış tebessüm cûsa gelmiş cûybâr

5 Şâh-ı mülk-i düşmeni deyy-i düşmeninden hıfz için
Cünd-i sûsen hâzır etmiş elde tîğ-i âbdâr

6 Serv-i bâğuf zîneti esrârını tuymağ için
Tuñfe-i cevz ile geldi gülşene derviş-vâr

7 Gül yafaklu gonce-fem mañbûba befizer her nihâl
Serv-şâmet sanki bir dilber durur her şâhsâr

⁽¹⁴⁾ Kur-ân-ı Kerîm, sure 30, Rum, ayet 50, "şimdi bak Allahın rahmet eferlerine! yeryüzünü öldükten sonra nasıl diriltiyor? Şüphesiz ki (Yeryüzünü bu şekilde diriltiyor) elbette ölümleride (mezarlarından) diriltir. O her şeye kadirdir."

8 Serkeş oldu aklı göñli bir yafıa diyü bugün
Bâgda zencire çekdi serv ayağın cûybâr

9 Mevsim-i gülde beğâyet hoş durur 'ışret diyü
Lâleler almış ele câm-ı şarâb-ı hoş-güvâr

10 Bâğ şan bir sîm-ten maḥbûb-ı hoş-endâmdur
Serv-ı kadd ü sebze-ḥaṭṭ u çeşme-i nergis gül-îzâr

11 Yakası açmadık sözden şaḥın yâ Rabb diyü
El götürmişdür du'âya gülşen içre her çenâr

12 Virdi zînet bu sipihri-i pîre-zende kendüye
Sebz-i vâlâdan tutuqlarla 'arûs-ı sebze-vâr

13 Görüñ enva 'şükûfeyle nice zeyn oldu bâğ
Bârekallah ⁽¹⁹⁾ zi-kemâl şan'at-ı perverdigâr

14 Emn ü âmân üzre oldu mülk-i gülşen söyle kim
Kalmadı bâd-ı ḥâzan zulmi vü cevr-i rûzgâr

15 Nice gülşen-i âfitâb-ı 'adl-i burc-ı gaybdan
Eyledi bağ-ı sipihre nice altunlar nişâr

16 Ab-ı 'adl ile ḥuşûşa kim cihân gülşenleri
Tâze vü ḥandân u ḥurremdür nite kim mürğ-zâr

17 Sâhsâr-ı 'adl ile bostân-ı ṭûba her taraf
Sebze-zâr-ı lûṭf ile cennet durur şan her diyâr

⁽¹⁹⁾ Mübarek ola, Allah mübarek etsin

18 Bir durur lâbüdd bu bâğ-ı dehr içinde bu nihâl
Kim anuñla bâğbân-ı dehr kıılır iftiñâr

Ya `ni İbrâhim Pâşâ-yı müşîr-i kâm-gâr

163a

K'oldurur serdâr-ı dest-verân şâh-ı nâm-dâr

1 Ey celi'ü'l-kadr bulsun kader ü bahtuñ izdiyâd
Vey alıyyü's-şân lâyıķ şânuña `izz ü vaķâr

2 Tûti sirîn-maķâl-ı şekkeristân-ı himem(?)
Bülbül-i rengîn-şadâ-yı gülistân-ı iķtidâr

3 Sensin ol âşaf-ı `adâlet-i pâ-y-gâhı üzre kim
Sende tıtdı hâtem-i `adl-ı süleymânî karâr

4 Ehl-i `adlüñ pişvâsı sen eyâ şâhib-i kerem
Nite kim ezhâr-ı cündine gül olur şehr-i yâr

5 Mîhr ü meh kim bâğ-ı ķadrüñden görünür gûyiyâ
İki rengîn gül durur kîşâr kılmış nev-bahâr

6 Bâğ-ı dehre dest-i zulm deyyinden irişdi hâzâr
Virmeseydi ger aña `adlüñ bahârı inkisâr

7 Her geh sen gülzâr-ı eiķâfuñ hâzânın istemeye
Yile virsün berg-i şah-ı `ömrüni hubb-i rûz-gâr

8 Mevrâ '-i 'ömrini bıçsün haşmunun dâş-ı ecel
Gülşen-i 'aysını şaldursın kılup yirini hâr

9 Esmesün bâd-ı muhâllf bâğ-ı 'izzüñde senüñ
İrmesün bostân-ı kadrüñe hazândan inkisâr

10 Mîve-i bostân-ı lûţfuñ tâ zamân-ı haşre dek
Bulmaya ğâyet bula evrâk-ı eşcâr intişâr

11 Bâğ-ı 'adlüñ vaşfına bir nahı-i rengin bağladum
Umaram bezm-i şerîfüñde bula çok i 'tibâr

12 Olmasa gülzâr-ı dilde âsafâ hâr-ı ğumûm
Eylemezdim gülistân-ı medhüñi ben ihtişâr

13 Lîk kûh-ı ğamda firkat nâriyle çarh-ı dún
Sîne-i sûzânımı pür-dâğ idüpdür lâle-vâr

14 Bâğ-ı 'âlemde benüm ey şâh-sâr-ı ma 'delet
Bu gül-i maşşûdum açılmadı çok geçdi bahâr

15 Pây-mâl itdi cihân berg-i hazân gibi beni
Dest-ğır ol şâh-ı 'ömrün ölümden huşk u nizâr

16 Gülşen-i medhinde hatm idüp du'a-yı devletin
Yasemen-ves Hakkâ yüz tut 'Ârifî kıl i 'tizâr

17 Bu durur me'mûl olan Hakkdan ki 'ömrüñ gülşeni
Sebz ü handân ola hurremdür nitekim mürğ-zâr

163b

1 Baht u İkbâl İşşî ol taht-ı sa 'âdetde müdâm
Tâ gül olduğınca gülzâr-ı cihânda tâc-dâr

v v - - / v v - - / v v - - / v v -(?)

2 Hubb-i meh geldi bu şeb bir mülk-i 'arş-ı serîr
Mîhr-i hüsniinden olur nûrı anuñ mâh-ı münîr

3 Düşde seyr eylese ger mışr-ı cemâlin yûsuf
Haşre dek zevkin o seyrüñ idemezdi ta 'bir

4 Ey birazerler anuñ hâlet-i câh-ı zevkin
Yûsuf-ı cânı ider mışr-ı muhabbetde esîr

5 Şeref-i seb 'a-i seyyâre ki bir yire gele
Getürürse felek ol gün getürür aña nazîr

6 Kim ki nâ-gâh nazâr eyleye câr vire revân
Ğamzesin 'ayniyle itse muşavvir taşvîr

7 Varsa la 'line hem-dem dirilüpdür 'îsâ
Başı üstinde felek eyledi def 'i aña yir

8 Yanar adlara dîlüm sem' bigi yara yana
Âteş-i hadd ile sözümi itsem taqrîr

9 Nefesinden dirilür mürde 'aceb tıyretin
Âb-ı hayvânla mı eyledi halık tahmîr

10 Didi baña süzerek ğamze-i h'âb-âlûdın
Bir güzel vâķ `ia var eyleye yümnihi ta `bîr

11 Didüm ey döst saña cânı revân eyleyeyin
Göflümüñ levhine ol hoş haberi kıl tahrîr

12 Didi ol mâh-ı Halîl şeh-i rûm İbrahim(?)
`Âlemüñ başına gün toğdı bugün oldu vezîr

13 Mihr-i eflâk-i maħall ü kamer Zühre-i nedîm(?)
Hûr-ı firdevs-i harîm ü mülk-i `arş-ı serîr

14 Ayağı tazını her kim idine kuĥl-i başar
Olur ol kimse o dem âyine-i ğayba basîr

15 Tiĝle iki böle niteki şimşek-i ebri
Ejdehâyile ki ceng eyleye varup o dilîr

16 Od ũutar hâr u ĥası yıldırım inüp güyâ
Düşmenüñ cismini `âne yumasa kişindeki tîr

17 Görünen şanma cezâyir nem-i luşfından anuñ
Başına ĥâķ koyup ister âmân bahîr-i kebîr

164a

1 Ey ĥarîm-i ĥarem ĥadrüñfe ferrâş-ı mülk
Rif `atüñ ĥaşrı ĥatında felegüñ ĥaşrı ĥasîr

2 Fîlbân şeh-i kadrüfdür ol ey 'âli kadr ⁽¹⁶⁾
Pîl-i çarh üzre ki hindû-yı zahl eyledi yir

3 Saña olmasa sitâre eger ey necm-i hüdâ
Müşteri olmazdı mülk-i sa 'âdetde esîr

4 Gördüğü bigi aña cân vire mirrîh revân
Düzseler hışmuñ ocağında eger bir şemşîr

5 Cismine lerze düşüp beñzi şararmazdı anuñ
Râyun öñinde eger mihr kaçurmasa zamîr

6 Çâr pâre ide çengin yire çalup zühre
Görse çengîlerini meclisüñüñ ola esîr

7 Kâzî-i mülk mülk-i mecma' mecmu'-ı kemâl(?)
Yaraşur ger ola dîvân-ı celâlüñde debîr

8 Nûr uğurlarken gökde kâmer râyuñdan
Tutdı ür kara sürüp yüzine itdi teşhîr

9 Tır ğarb-ı çarhı yirinde yiri çarha koyasın
Ey şeh-i milket rây eyler isen ger tedbîr

10 Şavletüñ topına çevġân-ı muraşsa 'kürsi
'İzzetüñ atına meydân-ı semâvât mesîr

11 Ceryân-ı neminün itmese şûride şuyı
Niçün ururdu bâd-ı şabâya zencîr

⁽¹⁶⁾ çok kıymetli, çok saygıdeğer, yüksek kıymette olan.

12 Kimse 'ahdüñde senüñ let yimez illâ kim tabi
Kimse devrûñde figân eylemez illa ki nefir

13 Safa iki bükilüp kavş bigi 'izzet iden
Devlet âhusın ider kâm akıyla nahcîr

14 Ma'den-i devletüñe nisbet eyâ kân-ı kerem
Kân-ı pür-lâ 'l gedâ kulzüm-i zehhâr faķîr

15 İşigüñ vaşfını yazduķda şafâ sürdü kalem
Ey halîl-i dil ü cân seyr-i hicâz itdi şarîr

16 Mün'imâ ger açarsın maţbah-ı cûduñ kapusın
Umaram kalmaya 'âlemde gürisne ola sîr

17 Kâtib olsa kamu maħlûķ seri'vü çâpük
İdemez haşre dek evşâh-ı tamîdeñ taħrîr

18 Görse selmân sözini sellemullah diye
Âşafâ ger olasın zâtî dervîşe zâhîr

164 b

1 Kâm-kârâ nice kim devlet ile 'âlemde
İktirân eyleye bir arada sulţân u vezîr

2 Hakk Te 'âlâ ide tedbîrifî günden rûşen
Devletüñ arta vü râyîfla 'amel ide emîr

-- v / - v - v / v -- v / - v -

3 'İsâ nedîm-i pâdişâh-ı âsmân-ı serîr
Gİtmişdi mâhı eyleyüben yirine emîr

4 KAN ağlamışdı dîde-i ya'kûb-veş şafağ
Olmuşdı çâh-ı garbda gün yûsufu esîr

5 Sırr-ı sürûşu bilmege şeytân kim itdi kaçd
Pür-tâb ıderdi kavş-i felekden şihâb-ı tîr

6 Mâ `mûr edib dururdu kamu şâm şehrini
Esbâb-ı kâf u nûnla binâ-yı bî-nazîr

7 Gİdermişdi egnine çarhuñ zemini gök
Bîr câme-i mûnaqqâşı sulţan-ı bî-vezir

8 Gûya ki mülk-i hindde bir hâş gulâm-ı hind
Pîl-i sipîhr üzre zühâl eylemişti yir(?)

9 Tırmaz şaçardı `âleme nûr-ı sa `âdeti
Bir habîs kim sa'âdetüñ oldur elinde mîr

10 Almışdı tiğini ele mirrîh-i bî-emân
Hindüstanda nite ki ceng ıçre bir dilîr

11 Bir şeb-çirâğ elinde skender gibi revân
Tutmuşdı râh-ı zulmeti hûrşîd-i müstenîr

12 Eydürdi zühre kaddüfi ceng itmeden felek
Tırma maqâm-ı zevk u şafâyı idin mesîr

13 Olmuşdı şehir-i şâmda zerrîn devâtla
Divân-ı mâha kâzî melik-i mülk-i debîr

14 Melik-i mülkde ka 'be-i kevkebe tamâm
Sultân-ı bî-kuşûrdı oldım meh-i münîr

15 Deryâ-yı demde her birisi bir sinânla
Gözüm öñinde ol iki şaff-ı leşker oldu yiyir

16 Gördi biri birine göz açdırmayup bulur
Oldı bu demde bu iki şahib-nazar esîr

17 Gelmişdi üstine yumılup iki şaff-ı sipâh
Bilmezdi kanda yatduğun bu iki başîr

18 Yapduğı sâ 'at ol iki merdüm kapuların
Gördüm ki girdi hücreme bir hûş laţif-i pîr

165a

1 Âb içre meges şûreti nâzır bigi anuñ
Mir'at-i kalbi içre mûnaqqaş kamu zamîr

2 Seyr eylemiş cihânı Skender gibi tamâm
Ahvâl-i kâinâtdan ol ser-be-ser habîr

3 Dîdüm kim ola h'oca ihsânına nazar
Ma 'den-i gedâ vü kulzüm-i zehhâr ola haķîr

4 Didi ki dilde ğam koma şimdi cihânda var
Bir pâdişâh-ı milket-i ihsân u dil-pezîr

5 Sulţân Selîm kuţb-ı vaķâru felek-i sitâb
Bercis-i tîr-i fitnat u mihr-i zühal-i serîr

6 Her kim ki kuhl idinse anuñ gerd-i râhını
Mir'ât-ı ğayba iki gözümçün olur başîr

7 Bir dem ki açâ maţbah-ı cûduñ ğapusını
Her giz ğürisne ğalmaya `âlemde ola sîr

8 Fetĥ ide mülk-i `izzet ü iķbâl ü devleti
Her kim idinse himmetinüñ leşkerin naşîr

9 Ey kâm-kâr câmi `-i fażluñda nüĥ-felek
Bir birinüñ içinde toĥuz toĥ müstedîr

10 Ey şâĥ-bâz-ı kebg ü tezerv-i fezâ-yı ğuds
Murg-ı ĥarîm-i fikretüñe lâ-mekân mesîr(?)

11 Kûteh gelürdi kadrüñe ger ğarĥ aţlası
Ĥıyyât-ı ğudret eylese bir câme-i ĥarîr

12 Devletlü basın a işigüñ ğasına ğoyan
'İsâ bigi felekde mücerred idindi yir

13 Ķasruñ ğatında cennet-i zîbâda ğoĥ ğuşûr
Sulţan-ı ğadr ü fażluña ğaşr-ı felek ğasîr

14 Behrâm-ı berĥ-i ĥancer cellâd-ı mülk-i ğarĥ
Ey kâmrân-ı vilâyet ğahrufîda bir dilîr

15 Tâ kim hisâr-ı kadrüfe öykündi burc-ı kavş
Ağdı peri peşine felekde işitdi tîr

16 Her kim ki çeşm-i 'aqla çeke kuhl-i râyuñı
Olur o dem hazîne-i esrârdan habîr

17 Bercîs-i milket-i şerefe padişâ-mekin
Olsa şeh sa 'âdetüfe yiridir vezîr

18 Mağv eyleyeydi mihrî güneş necmî nitekim
Râyufından alsa nûrı eger kim meh-i münîr

165b

1 Remmâl kosa tahtasına reml-i râhuñı
Gün gibi rûşen olurdı aña her zamîr

2 Dâr-ı fenâda yirini dâr eylesün Hudâ
Herkim senüfle eylemek isterse dâr-gîr

3 Yazduğça vaşf-ı sürme-i hâk-i rehüñ kalem
Ey nûr-ı dide seyr-i Şifâhan ider şarîr

4 Tedbîrünüñ şarâbını nûş itse bir za 'îf
Dâvud bigi âhen elinde ola hamîr

5 Nazm eyleyüp cevâhir-i vaşf-ı hamîdefî
Tağdum zamâne boynına bir silk-i bi-nazîr

6 Selmân sözine sellemullah ⁽¹⁷⁾ dirdi
Olsañ Üveys bigi eger zâtına zahîr

7 Raħm eyle ol faķire ki hâk-i mezelleti
Başına şaçdı dest-i felek nite kim 'abîr

8 Gıtdükçe şâh idüp yirine mâh-ı envârı
'İsâ nedîm-i pâdişeh-i âsümân-ı serîr

9 'İzzet-i nedîm ola safâ devlet-i serîr ola
Zevķ u şafâ vilâyetine olasin emîr

- v - - / - v - - / - v - - / - v - -

10 Ey cem-i kişveristân u husrev-i iķlîm-gîr
Şâhısın(?) behrâm gibi şîr-i giş-i efser pendîr

11 Darb-i tiğündür ki virür milk-i kârına korâr
Gerd-i haylüfdür ki ider necm-i çeşmini qarîr

12 Dostuña düşmenüñi Haķķ teâlâ emr ile
Lûtf u ķahr u keyle(?) olduñ hem beşîr ü hem nezîr

13 Vaşuñuñ biñde birini dimeye âşinâ
Gürz-bânın tîr bigi âhenîn eylerse tîr

14 Cûd ile haķķ-ı cihânı söyle eyledüñ ğanı
Kim bulunmaz arasalar reb '-i meskûnu faķîr

⁽¹⁷⁾ Allah selamete erdirsin.

15 Nev-bahâr-ı lûtfuña olsa muşâhib bir nefes
Yasemîninden gül-i hamra bitüre zemherîr

16 Kim durur hâtem ki anı safîa teşbîh eyleyem
Hırmen-i cûduñda biñ cevvine degüldür bu şa 'îr

17 Fażl-ı mihri maşrıq-ı ceybüñden ideli tulu `
Mekremet ebri olubdur bahr-ı kefüñden muţîr

166a

1 Mâh-ı zühre -i 'işret ü mirrih-i heybetsin k' olur
Çeşme-i hûrşîd- rây-ı rûşenüñden müstenîr

2 Kâmeti zûr-ı zemândan oldu kej-mişl-i kemân
Hıdmetüñde râbit her kim olmadı mânend-i tîr

3 Şîr-i çarh üstinde olsa pâye tahtuñ n'ola
'Âdet-i dîrinüdüñ(?) olur taht-pâyı cây-ı sîr

4 Hân Muhammed hüsrev-i şâhib-kıran diyü yazar
Defter-i ikbâle âduñı felekdeki debîr

5 İşigüñüñ 'anberîn hâkine ursa yüzünü
Karalıqdan kırtulup kâfûr gibi ola kîr

6 İki keffüñe göre kim maqsım-i erzaqdur
Görinür hengâm-ı ihsân yidi deryâ bir gadîr

7 Kanķı iklimi nefirüñ virse ķahrufîdan ķaber
Dühül gibi döge göğsin ķalkı eyleye nefîr

8 Nite kim giysû-yı cânân-ı `âşık-ı şeydâ-dilin
Eyledüñ serkeşleri kînüñ kemendine esîr

9 Meclis-i cân-perverüñ yâdına zühre çengini
Çalduğınca nakşa düzilür bu şî `r-i dil-pezîr

10 Talķuñdan aç niķâb olsun çerâğ-ı dil-i münîr
Saçlaruñdan çöz girih tolsun dimâğ-ı cân `abîr

11 Nice ķurtarem `aceb ben zülf ü çeşmüñden dili
Kim kemend-endâzdir biri biri naķcîr-gîr

12 Kâmetüñ servi hevâsıdur serümde âh kim
Rûz u şeb tûl-ı emelde geçdi bu `ömr-i kaçîr

13 Yüz bulup her laķzâda bîñ dürlü fitne ķoparur
`işve -ger-i çeşm-i siyahuñ kim ola kaçuñla bîr

14 Rûşen oldu beyt-i aķzânda gözüm beñzer gelür
Mışırdan pirâheniyle sûy-ı ken`âna besîr

15 Sahtdur göñlüñ görürem seng-i ķâr iden betr
Nermdür endâm-ı hûbuñ bilürem mişl-i ķarîr

16 Âfitâba müşgden ķaķır servden kâmet gerek
Zerrece tâ kim olasın mâh-ı ruķsâra nazîr

17 Lûtf u nâz-ı gülüñde dir ldim nazîridür tamâm
Huld-ı gülzârı güli lâleñ gibi olsa nazîr

18 Hoş nefessin nitekim `anber meger olmuş durur
Bûse câyuñ hâk-i dergâh şehensâh-ı kebîr

166b

1 Keykûbâd-ı cem - neseb hûşenk-i tãhmurş sükûh
Husrev-i fağfûr- fer dârâ-yı âferidûn serîr

2 Hân Muhammed zill-ı yezdân âfitâb-ı memleket
Kâmrân u tâb-dâr u haşm-ı bend ü kal `a-gîr

3 Zerrece hûrşîd-i râyınufî hayâli ger gele
Hâtırına âgehüñ çeşmini eyleye bâşîr

4 Ol hûma-pervâz durur himmeti şâhbazı kim
`Arş üzre âşiyân tütmiş durur ıder şafir

5 Görmedi çeşm-i zamân ısitmedi gûş-ı felek
Aña hemtâ devlet ile nev-civân-ı `aql ile pîr

6 Ey şeh-i şâhib-kırân ol dâver-i zî-ğadrsin
Kim semend-i bâd-i pâke şahn-ı `arş oldu mesîr

7 Birbirinden münkatı `olurdı bî-şek olmasa
Kârbân-ı şubh u şâma lûtf-ı ıkbâlüñ zafîr

8 Buldı Kerremna ⁽¹⁸⁾ ılbâsı birle `âlemde şeref
Hâk-i âdem olduğıçün âb-ı rûyuñdan hamîr

⁽¹⁸⁾ Buyurdu, sundu, ikram etti.

9 Hüsrevâ şâhib-kırânâ hâk-i dergâhuñ hakkı
 'Adlûñüñ pûştinde 'âlem ger şağîr ü ger kebîr

10 Cümleten âsûdedür en 'âm-ı hulûfuñdan meger
 İncinüpdür sözün pûlâddan çeşm-i harîr

11 Gerçi kim nakqâş-ı vehm üstâd-ı hâzıkdır velî
 Yazmadı şafha-i imkânda tapuñna nezîr

12 Yüz uranlar derge hüñfe oldılar ehl-i na 'îm
 Kim hilâfuñ tutdıyısı oldı aşhâb-ı sa 'îr

13 'Adlûñüñ âvâzesi 'âlemde zâhir olalı
 Şîr- pistânından içer emn ile büzgale şîr

14 Ger 'ilâc eylerse rây-ı şâyibüñ lûtf eyleyüp
 Nâle idüp hâme-i bî-mâr kılmaya şarîr

15 Sen 'azîz-i mısr-ı 'âlem medhîni şâm u seher
 Vird idinmişdür dil ü cânile 'Aşkı hakîr

16 Kurtulup noqşândan irişem kemâle ger baña
 Himmetüñ lûtfuñ hevâsında olursa ger zahîr

17 'İzzet ü kadrüñ degül muhtâc medh-i mâdihe
 Ka 'be müstağnidür andan kim döşeyeler haşîr

167a

1 Niçe kim cünbüş-i kırup-i t̄âk-ı felek ola zeber
Niçe kim ârâm kırup hâk-i `anber ola zîr

2 `İdüfî ferhunde `ömrüfi ziyâde eyleyüb
Kande olsañ hazretüñe kird-gâr olsun naşîr

v v - - / v v - - / v v - - / v v - (?)

3 Sen ki hardân olasin ey gül-i handân-ı şehr
Bir degül biñ biñ olur bülbül-i nâlân-ı şehr

4 Gitmez ayân-ı(?) maḥallât-ı melâḥat çoḫdur
Sensin ey mâh bugün ḥüsnile sulṫânı şehr

5 Ne leṫâfet ḫodu Ḥaḫḫ sende ki cism ile seni
Cân-ı ḫulḫ eyledi vü ḥüsn ile cânân şehr

6 Ger çıḫup `arż-ı cemal eyleyesin ḫaşruñdan
İrişür göklere tâ şayḫa-i sükkân şehr

7 Ger `arak-rîz olup gül gibi geşt eyleyesin
Pür olur lü'ü-i lâilâ ile dâmân şehr

8 Kâkülüñ oldı perişân-ı ḫalka bâ `iş
Gözlerüñ fitne ile olalı fettân şehr

9 Terk-i çeşmüñ olalı vâli ḫûnh`âr-ı dile
Eksik olmadı sehâ fitne vü tâlân şehr

10 Eyleme zulm ü sitem ki saşın âgâh olur
Kâr-fermâ-yı ümem vâli-i a `yân şehr

11 Şâhib-i şabl u `alem ya `ni Muhammed Beg kim
Lûtf u kahr ile oldur şimdi nigeş-bân şehr

12 Görmedi ancılayın vâli-ı `âdil(?) her giz
Tarh olup remmi(?) olaldan berü bünyân şehr

13 Göreyin `adlini her gün ider alınca du`â
Kankı rehrevüñe ola bir gice mihmân şehr

14 Ey ki hıfzuñla şolu emn ü âmân mülk-i kulûb
Vay ki yümrüñle firâvân ni `am ü nân şehr

15 Mîve yirine bitürmezse `acebdür güher
Kandı `adlüñ şuyına bağla bostân şehr

16 Lûtf ile şöyle şorâbını `imâret itdüñ
Ebedi kalmaya gibi daşı vîrân şehr

17 Fitne dîvini zebûn eyleseñ olmaya `aceb
Seni teshîrine naşb itdi süleymân şehr

167b

1 Kande sen-fitne vâr ise kamu sen bend itdüñ
Tolidur ehl-i fesâd-ı emele zindân şehr

2 Hıfzuñ ol resme durur kahrile kim câ'izdür
Şubha dek her gice yapılmasa dükkân şehr

3 Raĥât u emn ü ĥuzûr ile tolidur cümle
Ĥâne vü ĥaşr u sarayufda vü ĥân şehr

4 Şahne-i sîmi virür avuç avuç ĥavfıñdan
Ele virme bizi şaĥın diyü düzdân şehr

5 Eyleyüp ĥavf-ı siyâset ĥuş uçurmaz hergiz
Bend idüpdür der-i nâzıklığı derbân şehr

6 Geşt-i deşt eylemeden zenleri men 'itdügüñfe
Cümle meşgûl-i du'adur saña merdân şehr

7 Zindedür nâm-ı şerifüñle dil-i ĥalkk-ı cihân
Tolidur medĥüñle defter ü divân şehr

8 Midĥatüñ gülşeninüñ bülbülü çokdur gerçi
Maĥremidür biri ol murğ-ı ĥoş-elĥan şehr

9 Ĥafes-i dehrde bir tûti-i gûyâdır o kim
Tolidur nağmesiye şekeristân şehr

10 Gû-be-gû ĥâne-i bahâne(?) aranursa girmez
Ele anuñ gibi bu ĥûb-ı şenâ-ĥ'ân şehr

11 Niçe kim yümniyile 'adl eyesi ĥükkâmuñ
Ola erzân u firâvan ni 'am ü ĥ'ân şehr

12 Nazar-ı luţf ile manzûr olup her laĥzâ
Vâla- memleket itsün seni ĥaĥân şehr

168a

v - v - / v v - - / v - v - / v v -

1 Sipâs u minnet ü hamd-ı Hüdâ-yı cell-e- celâl
 Kadîm ü kâdir ü kayyum-ı izid-i müte'âl

2 Zihî cenâb-ı muqaddes ki zâtı bî-mânend
 Zihî vücûd-ı münezzehter ki yokdur afa zevâl

3 Defîzde hût u hevâda tûyûr u yirde vuhûş
 .....(?) dil'i ğuduvvi ve'l-âsâl ⁽¹⁹⁾

4 Ne şan 'atına mu 'âvîn ne kudretine kesel
 Ne ni 'metine hisâb u ne hikmetine su'âl

5 Ne rahmetine nihâyet ne kahrına pâyân
 Ne 'izzetine zülûl var ne milketine zevâl

6 Habîbi Hazret-i Ahmed o h'âca-e şakaleyn
 Ki dîni efdal-i edyândur ile'l- hayrû'l-âi(?) ⁽²⁰⁾

7 Nebiy-i seyf ki ber-muktezâ-yı naşş etdi
 Kılıcı kâfe-i ehl-i şirke 'arz-ı kıtâl

8 Mu 'în-i din-i nebi Hazret-i Süleymân şah
 Muhibb-i firka-i Hakq u 'adû-yı zümre-yi hâl

(19) ..... sabahlar ve akşamları

(20) (?)

9 Naşîr-i leşker-i Islâm emîr-i cünd-i vegâ
Ebu'l-fevâris-i meydân u şâh-ı zû'l-efdâl

10 Kıla '-ı düşmene seyfi miftahü'l-ebvâb
Diyâr-ı kâfire ceysi muqassimü'l acâl

11 Süvâr-ı râh-ı gazâ vü sergerde-i gazâvat
Şeh-i memâlik-i gayret meh-i sipîhr-i kıtâl

12 Kıtâl u gayret-i şehden haber-i murâdsa ger
Göñül kulağın açuñ kim açıldı râh-ı maqâl

13 Gazâ vü ceng ü cidâl u mu 'ârek inden anuñ
Birini şerh ideyim difleñüz 'aliyyü'l-cemâl ⁽²¹⁾

14 Sîhr- ger sîm-beden şâh-bâz-ı zerrîn bâl
Kınadı altına aldı cihânı beyzâ mişâl

15 Kebûter-i harem çarh-ı mâh-ı zerrîn tavaf
'Adem yuvasına 'azm itdi bal açub fi'l-hâl

168b

1 'Ukâb kulle-i çârum minnetlerin yaydı
Yayındı mürte-l(?) aHzâruñı gürûh-ı gazâl

2 Zemîni cilve-i tâvus 'aks-i şehperden
Nigârhâne-i çîn eyledi yemîn ü şimâl

⁽²¹⁾ Güzelliği en çok olan

3 Kara libâsı çıkardı vü aklar glydi
Cihân ki zulmetle olmuş idi mal-â-mal

4 Libâs-ı zulmeti hal `itdi nûr-ı pertevden
`Îmâme şardı vü şarkıtdı taylasânı cibâl

5 Çü tabihâne-i kudretde kûs-i sulţânı
Döküldi kulluğa bél bağladı cihân derhâl

6 Ne tabl tabl-ı ğazâ vü ne kûs-ı cihâd
Ġazâ-yı kâfir-i nefis ü cihâd-ı müşrik dâil

7 Ne müşrik ol ki kamu müşriküñ sıpehdârı
Ferid-i ehl-i fesâd u `anîd-i cevvet-i(?)dalâl

8 Mukîm-i genc-i nukât u keşîş-i deyr-i şafak
La`în-i `aşî-vig`ât(?) u billis-i ehl-i habâl

9 Muhabbet-kîş-i mesîh ü `âdu-yı din-i resûl
Naşîr-i millet-i nâķus şâni-i deccâl

10 Emîr-i zümre-i maķhûra benî aşfer
Rîş-i halka-i ehl-i selâsil ü ağlâl

11 Ġarîķ-i kulzüm-i şirk ü harķķ-i dûzah-ı küfr
Mu `în erdel-i(?) erzel mu `âvin-i erzâl

12 Ser-gürûh-ı çepel server-i sipâh-ı cünb
Ġarîz-i meclis-i ķavsine rîş-i bezm-i fiĥâl

13 Pelâş(?) –şûret ü lâvuş(?)–nâm u hûk-endâm
Emîr-i memleket-i engürûs ya `ni kral

14 Zihî `adû-yı mu `ânidüñe kişverin yekser
Süm-i semend-i sipâh itdi niçe kez pâ-mal

15 Zihî `adû-yı muhâlif ki mülkine düşdi
Şadâ-yı şadmet top-ı girânla zilzâl

16 Reh-i `inâda kadem başdı gayreti elden
Komadı virmedi bâc itmedi resûl-i ersâl

17 Görüp gurûr u `inâdın o kibr-i bî-diniñ
Şeh-i memâlik- i islâm u hüsrev-i kattâl

18 Kıtâl u ceng ü cidâl u cihâda niyyet idüp
İrişdi emr-i hümâyûn ki yazıla emşâl

19 Sipâh-ı cem `ine yazıldı hük-m-i `âli-şân
Suţûrı zerre-i maqsûda nerdübân-timsâl

169a

1 Kaşa – rev atlara bindi gürûh-ı gerdûn sır
Mişâl-i bir ser-ü ber-dest çüp isti `câl

2 Zemîni her biri devirdi mişâl-i tayy-i secl
İrüp kalem-reve kovutdı çü murğ-ı vehm ü hayâl

3 Şunuldu destine mîrân-ı kişverüñ ahkâm
Gürûh-ı maşşere gûyâ ki nâme-i a `mâl

4 Çü afa oldu ümerâ-yı livâ-keş me'mûr
Muṭi '-i emr olup bi-tekâsül ü ihmâl

5 Sipâh-ı fetḥ külâh-ı livâsını dirdi
Gönüldi dergeh-i nuşret-penâha fevz-i hemâl

6 Cünûd-ı baḥr-ı ḥurûşa çü şarşar-ı fermân
İrişdi cûşa gelüb gögerdi muḥîr-mişâl

7 Aḳub bürüdi cihânı o kanlu ırmaqlar
Ḳoyub yürüdi revân ol dernür yürekli cibâl

8 Süm-i semendle eflâke döfidü ḥâk-i zemîn
Yer altı kaldı vü - evin oldu deyr-i pür-eskâl

9 Siphri eyledi pür-noḳṭayile ser-i nîze
Zemîni eyledi pür-nûnla nişân-ı ni'âl

10 Sipâh-ı baḥr-ı temevvüc gelüb gürûh gürûh
Dirildi bir yere güyâ şadefde dürr-i le'âl

11 Besîr-i fetḥ ü zafer her gürûhı karşılayup
Dir idi el şaluben merhaban te 'âl te 'âl ⁽²²⁾

12 Görüp sipâh-ı zafer rehberüñ dirildügin
İşâret itdi revân-ı pâdişâh-ı ferruḥ-fâl

13 Uruldi nevbet-i göç döğüldi kûs-i cemel
Güneldi menzile otaqla kıṭâr-ı cimâl

⁽²²⁾ Hoş geldiniz yüksek olun.

14 Kıruldu niçe serâ-perde-i süleymânî
Pür oldu hayne vü hârgâhla mahtağ-ı riğâl

15 Çalındı tabı-ı gazâ vü derildi ceş-i gûzât
Açıldı sancağ-ı zerrîn ak u yaş u âl

16 Kimi livâ-yı ,Muhammed kimisi şukka-i Hızır
Dirağt-ı râyet ü mencûk-ı sidreyile hilâl

17 Besîr kimisi nuşretullah âyetine
Kimisi müjde-i feth-i karîbe ⁽²³⁾ rûşen-fâl

18 Çözüldi şukka-i râyât-ı din-i Ahmed çün
İlm-i dîne çekildi semend-i sîm-ni `âl

19 Ni `âl kim kimisi tāk-ı ebrû-yı serkeş
Kimisi ser-i `âlem pâymâl-i ehl-i fekâl(?)

169b

1 Kimisi gıpta-i tâc-ı mülûk-i zerrîn-tâc
Kimisi na `ıçe-i şadr-ı cevr-i zer- halhâl

2 Zihî semend ki şît-i şahîlin işitse
Düşerdi lerzeye çün çarğ-ı rağş-ı Rüstem zâl

3 Dem-i qarârda sâkin çü kûh-ı vaz' u vağâr
Sari `ı-ı vaqt-i revişde nite ki ân-ı vişâl

⁽²³⁾ Kur-ân-ı Kerîm, sure 48, El Fetih, ayet 27, "And olsunlar Allah, Peygamber'inin rüyasının gerçek olduğunu tasdik eder. Ey inananlar! Siz, Allah dilerse güven içinde olarak korkmadan Mescid-i Haram'a gireceksiniz. Allah, sizin bilmediğinizi bilir size bundan başka başka yakın zamanda bir zafer verecektir.

4 Licâm u zemîni murraşsa `rikâbı mihr ü kamer
Sehâb-ı gâşiye vü aţlâs-ı felek rû-mâl

5 Dümi çü mîl ü sümi sürmedân-ı hûrû `l- `în
Nehâr-ı nâşiyesinde şeb-i siyeh ferhâl

6 Sa `âdet ile süvâr oldı hüsrev-i âfâk
Dilinde besmele kalbinde hamd-ı istiklâl

7 Yüridi şağa vü şola selâm-ı `izzetle
İrişdi çarha şadâ-yı du `â-yı şaff-ı ricâl

8 Çıkınca şehr-i sa `âdet-penahdan taşra
Dizildi şaff-be-şaff âlâ-yı mevc-i baħr-mişâl

9 Öfince leşker-i nev-i zer-külâh farkında
Mîşâl-i şa `şa `a sorguç zeyli tâ dübâl

10 Hezâr mevcile şad fevc-i baħr-ı kulzüm-ves
Göneldi cânib-i a `dâya nite kim âcâl

11 Gırıv na `reyile yanķulandı kulle-i kaf
Hudâ-yı şayhayile oldı çarh mâl-â-mâl

12 Ger olmasun diyü gûş-ı sipihr kudret eli
Mehile mihrî kulağına takdı penbe-mişâl

13 Sümm-i semendle eyle didildi hâre-i kûh
Ki şermden nemed-i berfle büründi kılâl

14 Şerâre gibi töken seng- pârenüñ eşeri
'Arûs-ı çarh yüzinde şodı hezârân hâl

15 ne hâl-i pür-gülef oldu cemâli şermendin
Yaşındı mu 'cir-i müşğîn ger dile çün zâl

16 Siperler âyinesi keşretini Iskender
Göreydi âyinesin hîred iderdi hemcû sıfâl

17 Omuzda nîzeleri seyr ideydi ger duhhâk
Bürürdi şerm idüp ejderlerine pâre-i şâl

18 'İmlerüñ kesri âsumâna irmişdi
Melekler olmağa şukqa yayardı her yafîa bâl

19 Tefâvüt-i ser-râyâtı çarh dirdi görüp
..... rü'yet-i hilâlen bûd-ver fark hilâl(?)

170a

1 Hezar tûğ ki mecnûn deşitdi her ser
Şaçın tağitmiş u girmişdi rakşa çün abdâl

2 Sipihr seyr idüp ol leşker-i zerre- pûşi
Hazine-i şibe şaldı çukalın fi 'l-hâl

3 Kebûd hırka ile itdi kendüyi zâhir
Elne şa 'şa 'dan nây aldı çün kavvâl

4 Çü nâyzen-i  arab-eng iz fet e ba ladı
Be aret ehliile olsun diyü m b rek f l

5 Sip h-ı zerk leh-i  fit b sorgucu 
Ki  ah  finde piy de rev ndı  u z l l

6 Elinde  arbesin görse  arbe gelmezdi
Hez r s m-ı s v r u hez r Rüstem-i z l

7 Bis t-ı arzda  ayy-i men zil itmek içun
Giderdi gice  enardı seçer sit re-mi  l

8 Bu resme  irket   kerr   h c m u  avletle
S rm(?) diy rına irdi  eh-i  uceste  i  l

9  u geçdi devletle  eh-i cez re-i ser me(?)
Kıla `ın eyledi le ker-i rib t-ı  ayl u big l

10 Cem l le keri b r a ` b r ndi ser-t -ser
Diy r-ı d  men-i p -m l  ıldı ceys-i cel l

11 Fem-i s t r olup d s-i mezra ` a `da
D kk n-ı  irmen  a -ı mu ` nid oldu oldu ni ` l

12 G r h-ı d  men-i d n oldu t r m r  u gerd
Kimisi  ba ba t oldu kimisi k ha  eg l

13  u döv-  amet-i kerb kimi  ulle-i  i na
Sip h-ı  ah Süleyman'la itdi  a d-ı  it l

14 ader oına ggs gerdi fıra-i ndn
az-y mbreme ba adı zmre-i chhl

15 Hun-i kfir-i bergete devletfi biri kim
Hanetine irimezdi vehm  fikr  hayl

16 Metnetini eger er ideydi eylerdi
Tefekkr ehlini 'ciz taavvl ehlini ll

17 Metn muhkem  sa 'b u blend idi gayet
Diyr- Hindde gy ki kal 'a-i ipl(?)

18 u 'betini eger g ideydi erminden
aardı ulle-i kuhsra kal 'e-i Turl

19 Muanna 'idi yapus  ghbed-i devvr
Muaffel idi apus  hcre-iml

170b

1 Ad egeri ki sb da beteri var dindi
azınd peteri v vridn yazdı ktib- hl

2 u 'betinden o hnui hbr olup hsrev
Siph- rm ilini itdi fetlne irsl

3 Vezr- a 'am u begler begi rum ili
Nar- dn- Muhammed mut- fazl u nevl

4 Halîl-i halvet hullet-adaş seümmiy-i İbrâhim
Enis-i muhlis-i 'izzet vezîr-i ferruḥ- fâl

5 Zahîr ü mesred ü pest ü penâh ceş-i guzzât
'Adu-yı câhil-i mübrim muḥibb-i ehl-i kemâl

6 Umûr-ı müşkile-i kişver-i Süleymânî
Hezâr fikr-i daḳîkile âşaf-ı ḥallâl

7 Sipâh-ı zer-küleḥ rûm ehlini cem `etdi
Silâḥ u sâzla ser-cümle tiĝ-zer ebṭâl

8 Yeñiçeriden iki biñ güzide er seçdi
Biri biñe depinür şîr- sîne gürg- eşkâl

9 Egerçi cümlesi ḥorb ehliyidi ḥarbe güzâr
Kaçar berâber olur hep ki lelḥurûb ricâl

10 Okıyla kûhları kirpi idüb idenler
Kafîndan aṭlas çarḥı delük delük ğırbâl

11 Hişâr-ı ceş-i süleymân u kal `e-i âteş
Sipâh-ı ehremenân u gürûḥ-ı pây-ı düvâl

12 Yanınca serḥad-ı islâm emiri Bali beg
Peleng-i kulle-i ceng ü neheng-i baḥr-ı cidâl

13 Gürûḥ-ı kûḥ-ı şükûḥ payınca çün seylâb
Muḥibbe `ayn-ı cemâl u `adûya maḥzî-ı celâl

14 Elinde her birinüfî tîğ-i tîz-i berķ-âsâ
Seninde ebr-i siyeh gibi şehper-i kıartal

15 Bu resme ceys-i ħurûşanla çü bahır-ı muĥîr
Kuşutdu ħal `e-i kûĥ şekli ejdehâ-timşâl

16 El urdi ħop-ı ħazaya gürûĥ-ı ra `d-endâz
Bürürdi ħal `eyi gerd-i belâ vü ebr-i zevâl

17 Çekildi çarĥa vü düşdü zemîne ejderler
Sipâĥ-ı vehm-i dile ħaflar urdi `aĥla `ıĥâl

18 Sihâm oldu ħaza yağmûru göz açdırmaz
Siperler oldu ecel teknesi vü seyl-i nişâl

171a

1 Tüfekler ki felekden geçirdi mihreleri
Kimin kör itdükidi(?) kâfirüfî kimin topal

2 Ĥişâr-ı kâfirle mübtelâ-yı ħabziken
İrişdi ĥuĥne-i ħop eyledi revân-ı emĥâl

3 Yüzinüfî üstine düşmege başladı segler
Peren iken götürür oldılar leşi erzâl

4 Dem-i `adûyla pür oldu ĥâne-i ħal `a
Dükkân-ı reg-zene döndi ki ola ħanlı sıfâl

5 Yıkıldı ħullesi naĥbile ħara ĥâk oldu
Aĥıldı fetĥe ħarîĥ ü ħoyuldu ĥaşşa(?) ricâl

6 Fırladı savağ-ı(?) mu'ânid ırladı yoldan hôr
Alındı kal `a-i muhkem vuğu ` buldu muhâl

7 Namaz cem `e kılandı uruldu nevbet-i dîn
İrişdi `arşa şadâ-yı tilâvet-i ihlâl

8 Tamâm oldu çü emri hişâr var dînüñ
Çekildi kal `a-i lök üstine kıtar-ı cimâl

9 Ne lök ki yiryüzine çün cemel çok urmuşdı
Derûnı kibr-i şütür kinleneydi(?) mâl-â-mâl

10 Hezâr çarb-zen ejdehâ şemâ'ille
İrişdi ceys-i muzaffer girişdi bî-lmhâl

11 Yine kuruldu girân-ı kâdr top-ı ejder-fem
Yine döğüldi hasîn-kal `a-i şütür-timşâl

12 O şeb-i hişâra yine zafere-i teng-endâz
Ser-i `adûya kaža berkin itdiler enzâl

13 `Ukâb-ı tîr ile sî-murğ-ı top-ı a `danuñ
Uzatdı `aynına minçar u farkına çengâl

14 Şadâ-yı top gibi günbed-i kenis-i(?) felek
Pür oldu şiven-i zâlile na `re-i eţfâl

15 Burûc-ı hişna `urûcını seyr idib topunñ
Aman sancağın dikdi ehl-i `acz u kelâl

16 Alındı al `a vü ar oldu müşrik itdiler
Yirine bir nie tevid ehlini idâl

17 Sürm-i cezîre-i seng çün kıla `ı ser-cümle(?)
Resûl fetle gönderdi hüsreva ifâl

18 Sipâh u al `alarını kıral-i bî-dînüñ
Hiâb-ı hâtif-i ayb oldu şâha çünki kır al

19 Kıral serine geçüb kıran etmekiçün
Dıravah(?)şuyına irdi sipâh-ı fevz-i mâl

171b

1 Ne su ki kona yanında degüldi kem are
Habâb olmazdı lüccesine düşse cibâl

2 Degüldi nehr meger bardı cihân şuyu
İçine asa belürmezdi hiç are-mişâl

3 Çü ebr-i tîre vü çün çâh-ı fikr-i jerf ü `amîk
Çü bahr-ı mevc-i zamân u çü seyyeldi seyyâl

4 `Ubûr etmekiçün ceş-i tünd ü deryâ-dil
Ne zevrak eslerdi sür `at-i `acîbi ne şâl

5 Şırâ köprüsü vaz `ında bir mu `alla pül
Sefineler binâ oldu balanub abâl

6 Ne köpri kim şalınurdu mişâl-i şalınca
Ricâl ande ki orardı geçmege efâl

7 Çü pül olurdı ayak .....(?) geçen lertzân
Olur eger yazam evşâf-ı mûcib-i imlâl

8 Kõ vaşfi göz yumuban geçmege gerek sür `at
Maḥall-i mühlîkedür çün degül maḫâm-ı maḫâl

9 Sipâh u şâh-ı cihân geçdi çün bi`ûllah ⁽²⁴⁾
Cünûd-ı fetḫ ü zafer irüp itdi istikbâl

10 Buyurđı ḫüsrev-i pûlâd-dil ki cisri kesûp
Muḫanneşe komadılar girize râh u mecâl

11 Zihî `ubûr u zihî cür`et ü zihî iḫdâm
Zihî hüçûm u zihî nuşret ü zihî iḫbâl

12 Kõ imdi köpri başında sipâh dikilsün
Kõ elden bu yaña söyle bu niçe aḫvâl

13 Papaz u erdil(?) ü râdic(?)ḫaberlerin söyle
Köpegi ekdik ele el kötegi muḫkem çal

14 Papazsa köca toñuz kıralısa oğlan
..... erdil kidile râdic karnâl(?)

15 Budur ki taḫtidi ol kilâb-ı bî-dînüñ
Sipâh-ı cem `idüp itmişleridi ḫaşd-ı ḫitâl

16 Sipâh-ı niçe kara kâfir ü dumûr gömgök

⁽²⁴⁾ Allahın yardımıyla

Eri vü atı serâpâ çü baħr-ı ğark çü kâl

17 Hisâbda ola yüz elli biñ kadar heşerât
Dirildi bir yire güyâ ki geleh-i kartal

18 Egerçi şûretle beñzeridi kartala
Delige sîretle çün ğar idi ya har çal

19 'Ubûr-ı ceş-i süleymândan oldı çün âğâh
Göçüb yürüdi siyeh ebr gibi cünd-i nemmâl

172a

1 Mihâc olinsa çün sür `atle irişdi
Buyurdi bağladılar Istabur(?) ehl-i dalâl

2 Ne istabur(?) o kavm-ı sezâ-yı bûr u debûr
Kuşatdı dâire-i gerdûnla felek-timşâl

3 Tolayı topunu dizdi vü düzdi leşkerini
Yaraqladı çü yarağı selâsil ü ağlâl

4 Ki ya `ni leşker-i islâma olıcağ ğâlib
Çeke esirini zencîre ol seg-i bed-fâl

5 Zihî ğışâve-i küfr ile gözleri bağlu
Olur mı ğâlib-i Ğakğ hiç bâtıı-ı baţţâl

6 Taşavvurında perde-i ğayâl zafer ider gözle
Zihî taşavvur-ı bâtıı zihî ğayâl-i muğâl

7 7oluşdı ayağına geldi başına şünûhı(?)
Ayağına ğul boynına 7a7dılar engâl(?)

8 Esîr idem dirken kendüsi esîr oldu
Şığısmaz oldu mezâda bîfîni gör birin ol

9 Gürûh-ı kibr-i ğurûruñ hılâl u nakbetini
Gel imdi difîle ne vech ile na7l ider na77âl

10 Diraveh şuyını çün ge7di ba7r-ı ber-peymâ
Büdün `azîmetine oldu seyl-veş seyyâl

11 Penbece `avn-i 7aravil(?) 7ılavuz öñce zafer
Gelüp irişdi mihâce sipâh-ı ceng-i esğâl

12 Biribirini ar7adan görüb iki leşker
Birisi 7urdu çü envâr u biri hemçü zılâl

13 Ma7all-i cenge gelince sipâh-ı rezm-ârâ
Zaman-ı `aşr irişdi vü ge7di va7t-i zevâl

14 Çü va7t-i tengdi ceng olmaya diyü ol ğün
Nüzûl 7aşdını itdi sipâh u indî rihâl

15 Meger ki müşrik-i fettân u kâfir-i mekkâr
Dilinde 7ılmışdı 7aşd meger ü hîle vü âl

16 Ki ya `ni va7t-i nüzûl ola çün 7a7a nâzil
Ma7all-i tefri7ada olmaya cem `-i şaffa mecâl

17 Tokundi kendi ayağına tîşeyi geydi
Olur mı başa çıka hiç hîle-i muhtâl

18 Görince leşker-i hüşyârı kâfir-i tâz zil
Killinder ile ʔolu çekdi ol sükân-ı sifâl

19 Hisâba almadı hergiz sepîd-i ser-sipehi
Karasını özinüñ gördü çok zihî cühhâl

172b

1 Sipeh ki ni `met-i İslâmla müşerref idi
Kilâb-ı süfle-i sifâlüñ gözine geldi yâl

2 Bırakdı ʔopunu vü iştaburunu(?) şaldı
Eline nîzesin aldı vü kıldı `azm-ı kıtâl

3 Yüridi sür `atle nite kîm siyeh seylâb
Çü murğ eyledi ʔayy-ı ferâsih ü emyâl

4 İrüp koyulmağa deryâ-yı bî-girâna çü nehr
Hezâr cûş u hurûş ile itdi isti `câl

5 Görince ceys-i muvahhid `azîmet kibri
Derildi bir yere yüklendi hayme vü eşkâl

6 Çü bahr görildi vü gömüldü çü kûh-ı bülend
Şufûf bağladı çün halk-ı mahşer ehl-i cidâl

7 Kıyâmet ol gündî hüsnuñe nâgehân ʔopdı
Helâlleşdi vü itdi harâma tevbe ricâl

8 Cihâna zelzele şaldı çü şûr-ı Isrâfil
Tanîn-i kûs ile şavt-ı bigâl u hayl u cimâl

9 Dizildi leşker-i islâm şaff- be şaff çün meve

مَسِيحُكُمْ كَسِيْرٌ قَلْبُهُمْ كِبِيْرٌ (25)

10 Sipâh-ı kâfir-i bî-ğadd dahî gelüb irdi

صَفْوَتُهُمْ كَرِيْمٌ عَرِيْبُهُمْ كَرِيْمٌ (26)

11 Hücûm u 'av 'av u hevl-i kilâb dûzahdan
Görince 'arşa-i maşer 'alâ meymaneh fi'l hâl(?) (27)

12 Du'a-yı şâhla âmîn-i ceys-i tîr-i şaffet
İcâbetüfn hedefi gülşeninde dikdi nihâl

13 Nesîm-i 'avn-ı Hudâ kıble cânibinden esüb
Pür oldı toprağla dîde-i şihâb-ı şimâl

14 Şabâ-yı nuşretle ırışen ğubâr oldı
Egerçi nikbetine fâl u inhizâmına dâl

15 Ğurûrını yine başdan gidermedi her giz
Gözine zerre kadar gelmedi o gerd-i melâl

(25) (?)

(26) (?)

(27) Kur-ân-ı Kerîm, sûre 90, Beled, ayet 118 "ayetlerimizi yalanlamayanlar ise (amel defteri) sağ ellerine verilecek olan imanlılardır."

16 Gözini yumdu tofuz gibi süksünin egdi
Götürdük itdi vü uğradı rûm iline kırâl

17 Kıra bırağdı yirinden irüp kıra yaydı
Bermine âhen-i pûlada döymege ne mecâl

18 Egerçi rûm ili ceysini irdi yirinden
Tayandı hayli Ana tolu itdi ceng ü cidâl

19 `İlm-i dinde(?) kılup şafidur(?) gâzanfer- fer
Vezîr-i şîr-i hîşâl u dilîr-i bebir-i fi `âl

173a

1 Yanınca zübde-i ceys-i piyâdeden iki biñ
Sipâh-ı naşr-ı külâh u gürûh-ı fevz çü kâl

2 Mişâl-ı şayr-ı ebâbil âhenîn minğar
`Adûya mühre-i miceyyil(?) itdiler irsâl

3 Degül zırhları cismi gürûh-ı nâ-pâkuñ
Çü çenber-i felek oldı delik delik ğırbâl

4 Yüzini tersine döndürdiler gürûh-ı ğarufî
Türur mı ejder ü aşıana hiç kelb ü şegâl

5 Emîr-i serğad o seyf-i Hudâ-yı Bâli Beg
Girüp bü bâğûrden uzatdı `adûya dest çü zâl

6 Ne zâl-ı rüstem eger görse şarşar-ı hevtin
Kaçardı sârn yélinden kaçır gibi bî-bâl

7 Rimâhı düşmen-i dîre böğregi oldu
Süyûfi pehlû-yı a `dâyı kıldı rîşte-mişâl

8 Sığın gibi böğürür oldu her yaña segler
Serinde nîzeler ile öldi kibr-i cavk-ı(?)ğazâl

9 Koyuldu dâ'ireden düşmene sipâh-ı zafer
Eline aldı teber ceys-i âhenîn çengâl

10 Gel imdi gözle kıranın kıral leşkerinüfi
Kilâbı görince oldu ejder-i ecel ekkâl

11 `Uqâb-ı merg olup şesşer-i sebk-pervâz
Hevâ-yı ma `rekede yaydı her yaña perr ü bâl

12 Göründi(?) söndi sünü ejder ise mânend(?)
Fezâ-yı sînede geh ser uzatdı geh dñnbâl

13 Kemend-i gerdine geçdi hezâr bend-i `acîb
Sihâm-ı dîdeye gösterdi niçe niçe hayâl

14 Meta `-ı `ömri yilerdi mezâd etmekiçün
Çehâr-sû-yı rezm-gehde mühre çün dellâl

15 Seper ki pürdemile münferidi(?) dizilmişdi
Dükkân-ı ma `rekede hñsnüfe table-i baqqâl

16 Hezâr fark çü Elbûrz gürz-i çarbından
Olurdu çâh u çolardı dem ile delü mişâl

17 'Izâm-ı hîredle hemçün dakîk şafha-i hâk
Pür olmuş idi ser-â-pâ çü tahte-i remmâl

18 Ne meclis-i 'aceb idi o rezm-geh ya Rabb
Ki şadr olmuşdı her tarafda şaff-ı ni 'âl

19 Degül mi seher-geh oç bir dem içre a 'dânuñ
Olurdu çeşmine müjgân u dişlerine hilâl

173b

1 Yaturdı hakde sa 'id-i şikeste hâme gibi
Sihâm olmuşdu şancılıb o hâmeye nâl

2 Misâl-i lâle-sitân itdi yiryüzün yek-ser
Serinde miğfer-i pür hûnla rimâh-ı kıtâl

3 Meger ki cânıb-i Hâkdan ricâl-ı gayb irdi
'Adûya kavş-i kazâdan atıldı sehm-i celâl

4 Ki bir dem içre bini düşdi toprağa kibrüñ
Hezâr püşte-i güştayla deşt oldu cibâl

5 Yıkıldı hâke 'adu bindi sîneye zânû
Tayandı girdine hancer çolaşdı destine sübâl

6 Cihân 'aduya horâm olduğına kat 'ı delil
Kesildi kelle-i nâ-pâk u aqđı hûn-ı helâl

7 Tonandı her yafa ser- nîze kanlu başlarla
Pür oldı ma `reke gûyâ kıaranfille sıfâl

8 Degüldi ma `rekede bile erdil(?) ezdil(?)
Papaz düşdi halâş oldı râdd-ı ceyle kıral

9 Halâş olmazdı İrmese şeb-i muzlim
Ol İki rû-siyeh ü tîre-kalıb u bed-ef `âl

10 Takıldı çâkına pâ-pâsın ot ki(?) eyledi hûş
Süyûf-ı zühre-i ebţâl hîlesin İbtâl

11 Bir artuğ olmasa ol fethe diyü dem-i târih
Sipâhı cümle kıırıldı üzildi giydi kıral

12 Arabola `arbede çok oldu gerçi buncılayın
Düşinde görmedi kıunşula özbek ü İnâl(?)

13 Hezîmet oldı sipâh-ı kıaza penâh-ı `adü
`İlimleri kıadem-i hayle düşdi çün ezyâl

14 Götürdi ertalayı(?) gerçi kıaçmaz kıaldı
Teninde oldu silâhıñ derâhimi ertâl(?)

15 Ricâl-ı gayb elinden İren süyûf-ı kıader
Mihâc(?) İvâsını(?) lâş İle İtdi mâl-a-mâl

16 Muhammen eyledi tahmîn İlli İbñ lâşa
Bu sözde hâşâ ki taşdıñ ehli eyleye kıâl

17 Hârîk-i âteş-i pür-tâb-ı tîgedür tahmîn
Gârîk-i nehri şıyırsan bihâr-ı hayrete tâl

18 Ser-i bürîde-l segden yapıldı sıdık ile
Hişâr-ı kışver-i seg-sâra döndi şahn-ı cidâl

174a

1 Kemânla tolu ta 'lîm-hâneye döndi
Hezâr kaşla her kulle-i cebel-timsâl

2 Leşini seyre meger çıkdı kîle başlar
Belerdî kaldı göricek ovayı mâl-â-mâl

3 Bir oldı şan biñ ağız dil uzatdı haşre degin
Piyâz-ı cânına la `net okumağa meh ü sâl

4 Gurûr çünki bu hâli getürdi başlarına
Bürüdi yüzlerini şermden siyeh ferhâl

5 Çün oldı münhezim a `da kırıldı leşker-i kibr
Dögüldi kaldı silâh u sûtûrla per-i tâl

6 İrişdi atı yigın ıstâburuna kibrüñ
Ne ıstâbur serâpa hazîne-i enfâl

7 Şu resme eyledi târâc kim tuhmluğičün
Ne habbe kaldı yirinde ne zerre-i mişkâl

8 Ğanaylm ile sipeh çünki muğannim oldu
Yayıldı eyledi ârâm ceş-i fâriğ-i bâl

9 Bir iki gün oturup çün sipâh diflendi
Sütûra urdı yine göç na'lını ne"âl

10 Budur hisârına `azm itdi husrev-i kişver
Diraht-ı şirket-i kibri berâ-yı istîşâl

11 İrişdi sanki ney-sitâna âteş-i sûzân
Girişdi yagmağa her köşeden civânla zâl

12 `Adu-yı dîn evidir tereddüd etme şaşın
Ur âteşi elüfe el külüng ğayretli şâl

13 Kızını hağla ele girse gencin şaşla
Ğarısını keseye şal Ğoca tofuzunu çal

14 Âri soyundu sebed(?)çal `esine ur âteş
Firâğ-ı bâlla ban barmağı senüfdür bal

15 Gel lmdi çal `eye deryâ-yı âteşi seyr it
Ğözet ne resme şalar dûd-ı kûh-ı çana zılâl

16 Düten derk derk oldu semâya âteşden
Çü lâle çurdu `ulüvv-i şad-hezâr hayme-i âl

17 Şerâreden ki felek oldu pür kevâkible
Cihân şeb oldu duğândan bürüdi rûz-ı cemâl

18 Kilâb-ı ka `r-ı hacîmüñ yanup kül oldı evi
Çü `âd-ı çarha şordı gelen akîm-i celâl

19 Şan indi şânına tebbet yedâ ebi leheb ⁽²⁸⁾
Ki ehl-i ceng hilâk oldı yandı deng ü düvâl

174b

1 Soyundı `ömri cerâğı çü ad kaldı
Hezâr reb `ü dimen oldı her taraf eñlâl

2 Çü taht-gah-ı `adû yandı kara hâk oldı
Diyârına tolayu aqđı seyl-veş ebñâl

3 Hezar kibr ki olmuşdı bir yire becene
Mekân-ı şa `ba şıgınmışdı ya `ni ehl ü `ıyâl

4 İrişdi nâke akıncı koyuldu çün seylâb
Kırıldı hoyradı kaldı zenânla eñfâl

5 Girişdi zenlere dil-i teşneler bigi birine nüh
Yapışdı kaldı keşakeşde ehl-i ğunc u delâl

6 Niçesi birbirini kırdı `avret ucından
Tutulmadı bunlara zinhâr ü-nnâs-ı hüyâl... (?) ⁽²⁹⁾

7 Selâsil oldu esirle ser-be-ser memlû
Pür oldı mâl-ı ğanâimle zeyl ü ceyb ü cüvâl

⁽²⁸⁾ Kur-ân-ı Kerîm, sûre 111, leheb, âyet 1, "Ebu Leheb'in elleri kurumuş, zaten kurudu ve mahvoldu,"

⁽²⁹⁾ (?)

8 Şu resme eyledi târâc ehl-i na 'imâ kim
Diyâr-ı kibrde kalmadı hiç mâl u menâi

9 Çü emr-i feth ü gânimet tamâma erdi sipâh
Göneldi menzile yüklendi malı çün hammâl

10 Server ü devletle şâh-ı 'azm-ı kişver idüp
İrişdi tahte karâr itdi gitdi gerd-i melâl

11 Ne şehri ü kal 'a irişdi kurâyâ müjde-i feth
Okudu fatiha hamdi niçe bin kulfal

12 Gel imdi Maḥremi şimden girü du 'a eyle
Mo faşşal eyleme aḥvâli hoşdurur ecmâl

13 Zarûret olıcaḳ sözde eyleme ikşâr
Mümill olur sözüñ iṭnâbı ḥûbdur iklâl

14 Garâz söz ehline ger 'arz-ı hedretise yeter
Nümüne şayrefi ma 'niye bu iḳd-ı le'âl

15 Degil suṭûr görinen bu baḥr-ı ma 'nide
Dizildi birbiri ardınca mevc-i baḥr-ı ḥayâl

16 Ḥarâm ola aña dünyâda yidügi ni 'met
Ki dimeye göricek bu maḳâlî siḥr-i ḥelâl

17 Delâl ola yiyüb içdügi ni 'met ü şerbet
Aña kim ide du'a-yı şeh-i ḥuceste ḥişâl

18 Niteki arşla 'arş üzre tîğ-i ehl-i ğazâ
Nite kim müşrikle mü'min ide çarb u kıtâl

175a

1 Nigâh-dârı olup pâdişâh-ı islâmuñ
Mu 'âvini ola her yirde izîd-i müte 'âl

v - v - / v v - - / v - v - / v v -

2 Cihâna virdi tağayyür Hûdâ-yı celle celâl
Çemen hîzânesin itdi hazân yire pâ-mâl

3 Yüz urdu yire çemen yumdı gözlerin nergis
Dilâl-ı ğonca geçüb 'andelîbi eyledi lâl

4 Bahâr kafilesini ne hoş toğıtdı hazân
Gül âfitâbına böyle ne tîz irişdi zevâl

5 Gel ey kıyâmete inkâr iden işit ki benüm
Kulağuma li-men el-mülk diyü geldi su'âl

6 Baş üzre çutmaz idi devlet anı 'izzet idüp
Rüku 'ile béli ni bükme yedi Rabbine dâl

7 Gerek ki hurrem ide sîni ebrû-yı mihrâb
Nite ki şâ'im olan şahş ğurre-i şevvâl

8 Ne fâ'ide safa ol şaumdan ki ola müdâm
Dilüñde zîkr-i cemâl u gözüñde 'id-ı vişâl

9 Nigâr kıâmetin unut kıyâmeti fikr it
 Kıo haııı-sebzi nedür gör şahıfe-i a `mâl

10 Dehânı ile miyânını fikr idüp hûbuıı
 Niçe bir eyleyesin böyle dürlü dürlü hayâl

11 Dehân-ı yârı yüri yok hisâbına şây kim
 `Adem diyârına iltur seni ol emr-i muhâl

12 Cehennem odı durur âteş-i `izâr-ı nigâr
 Kı afa zülf ü haıı olmuş durur duhân-mişâl

13 şikenc-i zülfine dil virme her nigârufıı kim
 şikence itmege yârın safa olur çengâl

14 Kıo meyli her yafa kim âb-ı mâ'il olduğıün
 Nesim-i şubh urur afa selâsil ü ağılâl

15 şeb ü cûdda yağıdıı çü şem `-i imânı
 Mahv iden anı şakın kim olursun ehl-i đalâl

16 Yüri güneş gibi kesb-i tecerrüd eyleyügör
 Nücûm içinde kamer bigi olma ehl-i `ıyâl

17 Meh-i dü-hefte gibi berķ ura cemâlüı eger
 `İbâdete egesin kıaddüıı nite kı hilâl

18 İbâdetu'llah afılsa kaçarsın andan evet
 Günâhı bir niçe ferseng idersin istiķbâl

175b

1 Gezüp yürime mu 'aţţal bu deyr-i fânide
Veżâ'lf-i ħidemâtuñda eyleyüb ihmâi

2 Añ ol günü ki yire düşe eşk-i çeşm gibi
Felek şabakları içindeki 'uķûd-ı le'âi

3 Yüri günâhuña tevbe idüp yemîn idegör
Ki geçdi 'ömr-i 'azîzüñ nite ki bâd-ı şimâi

4 Ye da 'vî-i beşeriyetden el çek ey ğâfil
Ya iktisâb-ı feżâ'il idüp kıi istikmâi

5 Ye toğruluğ ile Ca 'fer Beg işigin bekle
K'elif bigi seni üstine şuta iķbâi

6 Ki ol durur melekiyyu's-şifât-ı ekmel-i zât
Penâh-ı 'âlem-i fâzil melâz-ı ehl-i kemâi

7 Sipâh-ı fırşata rây-ı bülendidür reh-ber
'Arûs-ı nuşrete na 'l-i semendidür ħalħâl

8 Cihânda serkeş olanlar şurâhi gibi müdâm
İderler ayağına baş ħomađa isti 'câi

9 Zamânı şöyle emîn itdi ħüsn-i rây ile kim
Eline kimsene tiğ almaya meger dellâl

10 Zihî şeref ki ħuzûrunda diz çöküb füzalâ
Ķusûr-ı naķş kemâli iderler istikmâi

11 Tabîb-i hilm ü vaqâruñ ldeydi ger işlâh
Zemire bir dañi irmezdi 'illet-i zilzâl

12 Şu defilü ta'ne taşın urdı dest-i hilmüñ kim
Şadâ dilile şikâyet ider hemişe cibâl

13 Şu defilü cûduñ eli tutdı sâ'il ağzını kim
Meger ki medresede kaldı ola resm-i su'âl

14 Dıraht-ı killküñ ider miydi secde olmasa ger
Sevâd-ı dest-i haţtuñ kadir gicesine mişâl

15 Bir iki heftede bir bedre altun issi olur
Şu kim kapuñ felegin bekleye nite ki hilâl

16 Sebel gibi meh ü mihrüñ tururdı gözine ebr
Bulara semm-i semendüñ ger olmasa keñhâl

17 Kalem gibi başın kaţ ` iderseñ a `dânuñ
Görine cûpe-i tîrüñ içinde niteki nâl

18 Şehâ Mesîhî biçârefî tehi görme
K'olup durur midhâtuñla kalbi mâl-a-mâl

176a

1 Kalem dilini budur tercümân idindügi kim
Medâyihüñde olubdur zebân-ı nâţıka lâi

2 Güher gibi yüregın deldı fikret elması
Dızınce rişte-i nazma bu resme `ıkd-ı le'âl

3 Ne toz ki kıpıpara şab `um semendi fikretde
Gözine sürme ezer ısfahanda rûh-ı Kemâl

4 Bu dem ki mâtem-i cûdu vefâ vü rağbet için
'Arâ'ıs-i kelimâtum giyüb durur kıara şâl

5 Bulara rağbet-i luţfuñ ger olmaya ziver
Ne yüzde eyleyeler bir dañi de arz-ı cemâl

6 Yarar ki şı `rümi tır-i du'âya bağlayuban
Hediye diyü meleklerle eyleyem irsâl

7 Niçe ki vaqt-i bahâr içre ħande eyleye berķ
Niçe ki faşl-ı ħazân içre girye ide şimâl

8 Bahâr-ı `ömr-i `adufı ħazâna İrgürüben
Vire murâduñı Ħaķķ-ı bi'l-ğudduvvi ve'l-âşâl ⁽³⁰⁾

v - v - / v v - - / v - v - / v v -

9 Şükür ki virdi yine rûzigâra ħüsn ü cemâl
Bahâr-ı devlet-i Şeh Bâyezid-i ferruħ-fâl

10 Hevâ-yı Yûsuf-ı baħtuñla nev-cevân oluban
'Acûz-ı dehr-i Züleyhâ-veş İtdi `arz-ı cemâl

⁽³⁰⁾ Bi'l-guduvvi ve'l-âsâl

: sabahları ve akşamları

11 Furuğ-ı devletüñ itdi moziğ çarhı münir
Şan açdı Yûsuf-ı Mısrı bu çâh içinde cemâl

12 Beşer ne serh ide blsün cemâlin ol güneşüñ
Ki oldı zıll-ı Hudâ-yı cemil-i celle celâl

13 Şuvarđı bâğ-ı cihânı şafâsı ebri ile
Yimiş yirine cevâhir bitürdi şâh-ı nihâl

14 Felek sañife-i 'izzüñde oldı bir noқта
Zemîn-i terâzû-yı kadrüñde oldı bir mişkal

15 Nişân-ı nâmelerüñdür mekasimü'l-erzâk
Zebân-ı hâmelerüñdir miftâhü'l-âmâl

16 Bulut yeminüñe beñzerdi olmasaydı 'abûs
Güneş zâmirüñe beñzerdi görmeseydi zevâl

17 Fürûğ-ı rây-ı münirüñle âb-ı tiğüñden
Uyandı şem'-i hidâyet söyüñdi nâr-ı çalâl

176b

1 Başuñda tâc-ı sa'âdet zihî celâl u şeref
Elüñde mühr-i hilâfet zihî 'aşa vü nevâl

2 Nedir bu 'adl u diyânet nedür bu halk u kerem
Nedür bu cûd u sañavet nedür bu fazi u kemâl

3 Nesim-i hulkuñ idelden bu âb u hâke güzer
Âbire döñdi türâb u gülâba döñdi zülâl

4 Şalaydı sâyesini âsumâna sldre-şifat
Dikilse nâm-ı bülendüfle yir yüzünde nihâl

5 `Arûs-ı devletüñ olmazdı mübtelâsı bu halk
Sevâd-ı der-gehüñ olmasa rûy-ı şevkete hâl

6 Ser-i mülûk-ı sa`âdet bağısladı sâyeñ
Hümâ-yı çetr-i hümâyunuñ açalı perr ü bâl

7 Ruḥ-ı `adû gibi dâ'im şarardı çihre-i zer
Bu ğuşşadan ki görünmez kapuñda raġbet-i mâl

8 Hilâl nûnını altun şuyıyla kâtib-i çarḥ
Yazar her ay ki na'l-i semendüñe ola dâl

9 Hayâl-i devlet idermiş taşavvurunda `adüñ
Zihî taşavvur-ı bâtıll zihî hayâl-i muḥâl

10 Defiz kaçan ki hurûş ide kaçreye ne vücûd
Güneş ne dem ki ṭulu'ide zerreye ne mecâl

11 Sen ol penâh-ı cihânsun ki vaşf-ı ceşüñ ider
Firâset ehlini `âciz kiyâset ehlini lâl

12 Ne bahrdır `acaba cünd-i bî-şümâruñ kim
'Adidühüm keremâlin fu'âdühüm kecibâl ⁽³¹⁾

13 Götürdi miġfer-i ḥûnîn-i ḥaşmı nizelerüñ
Mişâl-i lâle-sitân oldı rûy-ı şaff-ı ni'âl

⁽³¹⁾ (?)

14 Cihânda şöyle zer-efşânlıĝ itdi cûduñ kim
 Taķındı zengi Şeb ayaĝına zer ħalĥâl

15 Düzetdi ħengini Zühre sema`a girdi felek
 Bu ħavle başladı ħün meclisüñdeki ħavvâl

16 Perî bu vech ile bulmadı ey ħuceste-ħiŐâl
 Melâĥat iĝre nihâyet leĥâfet iĝre kemâl

17 Bu ĝamze sâķi lebünden mi oldu mest-i ĝurûr
 Bu ħurre câzû ĝözüñden mi oldu Şifte-hâl

18 Ćatub ħana ħaŐuñı ħılma canum almaĝa nâz
 Süzüp elâ ĝözüñi itme ĝöñlüm almaĝa ol

177a

1 Külâle el uzadur kim ĝül ola yüzüñden
 Dil al bülbül-i mestüñe ifen etme dilâl

2 Ĥayâl-i la `lüñ ile dâne dâne eşkümden
 Dizildi kirpigüm ucında ĥûŐe ĥûŐe le`âl

3 Maķâle-i ĝam-ı hicrânuñ okusam kûha
 Ne deflü seng-dil olursa ifiller ldi cibâl

4 Şehâ eslrge cihân ĥalkın açma ħapularuñı
 Ki ħorķarım ola sevdâdan âñtâb hilâl

5 Didüm bu haţţ nedür ey gül `izâr müşgîn hâl
Ki şaldı göfle fitne düşürdi cânâ hayâl

6 Didi `izâruma yazdum ki klm severse beni
Vişâlüm aña harâm ola kanı bafâ helâl

7 Meta `ı derdüñe dil virmez ldi cân nakdın
Ger olmasaydı ara yırde gözlerim dellâl

8 `Inân-ı çeşmüñi çek râh-ı hüsnde ey dil
Sağın ki esb-i nazardan düşersin eşk-mişâl

9 Severseñ ol şanemi sevki sa `idinden anuñ
Gül-i ter ile olur âstini mâl-â-mâl

10 Şafâ-yı âyine-i hüsni virdi tûtiye-nuţk
Kelâm-ı gonce-i handânı etdi bülbüll lâl

11 Ne bende şive-i şabr u ne sende `âdet-i rahm
Ne bende tâkat-hecr ü ne sende fikr-i vişâl

12 Anuñ içün oldu kara zülfüñ ağına hevesüm
Ki âb-ı dîdede çoğaldı mâhiyân-ı hayâl

13 Bu murğ-ı dîde meger dâm-ı zülfüñü göremez
Ki açdı dâne-i hâlüñ hevâsına per ü bâl

14 Dedim yüzümi niçün cevrüñ ile hâk itdüñ
Didi ki devr-i şehensehde oldu zer- pâ-mâl

15 Seherde rişte-i zerrinle dikdi derzi-i şubh
Kenâr-ı har-geh-i sebz içine kadîfe-i âl

16 Ki anda 'ays ide ol Husrev-i Hümâyûn-baht
Sitâre hoyl u felek-ıadr ü âfitâb- cemâl

17 Elüfde zevrak-ı zerrini gördi didi felek
La kad-ı râeytü hilâlen yedüru fevkâ hilâl

18 Melekler isteyüp anuñ devâm-ı devletini
Yesbeñüne lehu bi'l-ğadivvü ve'l-aşâl

19 Ne câzılıklar ider gör medâylhüfde qalem
Ki düzdi âb-ı siyehden nizâm-ı 'ıkd-ı le'âl

177 b

1 Sema '-ı nağme-i şî 'rümle rakşa girdi felek
Meger ki câm-ı medîhiñden oldu mest-i maqâl

2 Havâle eyledi lûţfuña Aħmedüñ hâlin
Nizâm-ı 'âlemi düzdükde 'izid-i müte'âl

3 Nazar kim itsün aña lûţfuñ eylese ağmâz
Kerem kim itsün aña cûduñ eylese imhâl

4 Hemîşe tâ ki ola na 't-ı zülfde abyât
Hemîşe ta ki ola vaşf-ı hâlde emşâl

5 Kesile başı 'aduñuñ cihânda nite ki zülf
Qarara yüzi ħasûduñ zamânda nite ki hâl

v - v - / v v - - / v - v - / v v -

6 Zihî fezâil-i ihsân Rabb-ı zü'l-efzâl
Ki virdi yine `arûs-ı bahâra husrev ü cemâl

7 Dem urdı deşt-i hatenden meger nesîm-i şabâ
Ki tıoldı nâfa-i müşgînle yemîn ü şimâl

8 Açıldı berf ü görüldi zemîn-i sebz libâs
Çü tûti beççe cıkup beyzadan acar perr ü bâl

9 Şükûfe yaprağ içinde şükûfe itdi leben
Nite ki dâye kucağında kıyy(?) ide eţfâl

10 Ğarîb düşse şahârîde tañ mı bâabûnec
Ki tıflken dahî olmuş sepîd-ser çün zâl

11 Dükkân-ı pîlur(?) olmuş meger bisât-ı zemîn
Ki virdi şâh-ı şükûfe hezâr silk-i le'âl

12 Çemende açdı şabâ çün dükkan bezzârını
O çâr-sûya bugün `andelibdür-i dellâl

13 Müzeyyen idüp özin giydi câme-i elvân
'Arûs-ı dehr senâbilden idinüp ferhâl

14 Yahûd `arûs-ı çemendür kamu nebât nebât
Ki kurdı ebr-i sera-perde-i cihâna hibâl

15 Yumulmaz ağız ferahdan gülüñ gül-i gonca
Bu şadlıkda ne gördi çeker benefşe melâl

16 Terennümile ider bülbül âh u nâle dileyim
Tebessüm ile kıılır gonca nâz u ganc u delâl

17 Kilk-i cemâline bülbül-i hezâr okur destân
Ki sâsen anı görüb oldı da zebân ile lâl

178 a

1 Gözine penbe ile beyza urup yatur haste
Çemende nergis urup yire yüzini pâ-mâl

2 Ki ala hâven-i yâkut lâleden sürme
Gözine nergisüñ ilete nesîm olub kehhâl

3 Müzeyyen oldı düm-i tâvusile dâmen-i bâğ
Müşerref oldı dem-i fâhteylle ceyb-i cibâl

4 İrişdi `adl-i rebi ` ü göneldi zulm-ü şitâ
Bümîn-i(?) ma `devlet pâdişâh-ı ferruh-fâl

5 Çü medh-i gülşenine girdi `andelîb-zebân
Bu maşla `ı okuyub şevkle kıılır ihlâl

6 Kemâl-i bedrüñ urdı cemâl-i mihre zevâl
Zihî leţâfet-i hüsrev ü zihî cemâl-i kemâl

7 Görene mihr-i ruhuñda ziyâ-yı mâh-ı münîr
Şorana `ayn-ı hayât lebüñde âb-ı zülâl

8 Cemâlûñ ayına mihr ile bendedir hûrşîd
Gulâm-ı halka begûş oldu kaçlaruñâ hilâl

9 Lebûñde hâlûñ ider sitr ağzuñı peydâ
Nite ki keşf-i gıyûb ide nokta-i remmâl

10 Dehânı var ne irmez yakîn meger ki kemân
Miyânı kılca görünmez göze meger ki hayâl

11 Egerçi kaddümi lâm itmege sebep-i zülfüñ
Velik şive-i 'aynuñ durur bu fitneye dâl

12 Lebûñde teşne-göñül hâlûñi görüp didi kim
Kenâr-ı kevşere gelmiş behişt içinde bilâl

13 Şeker tudağuşı şordukça hışm ider çeşmüñ
Meşel durur ki kimsene yimez(?) belâsız bâl

14 Cefâ-yı çeşmüñle cism ü rûh haste-mizâc
Hevâ-yı zülfüñle cân u dil perişân-hâl

15 Delüp geçer siper-i sineden hadeng-i müjeñ
Nite ki nize-i sulţân 'ahd-ı rûz-ı kıtâl

16 Şeh-i mülûk-ı cihân Bâyezîdi-i Hân-ı zamân
Beşer nejad u perî tal 'at u huçeste-hışâl

17 Du'â-yı devletin okur kamu inâş u zükûr
Şenâ-yı ni 'metin eyler kamu benîn ü ricâl

178 b

1 Revş-i tahtına heft-ahter hümâ zîver
`Arûs-ı bahtına ne çenber-i felek halhâl

2 Menâkıbile mürekkeb cezâlet-i elfâz
Medâyhille müretteb selâset-i aqvâl

3 Şadâ-yı sâzına şevkile çarh olub rakqâş
Nevâ-yı bezmine mihrile zühredür kavvâl

4 Şehâ `atâ-yı keffüfden tulu yemîn ü yesâr
Mehâ ziyâ-yı ruhuñdan tulu yemîn ü şimâl

5 Hümâ-yı çetr-i hümâyûnuñ aldı devletile
Kânâdı altına kevn ü mekânı beyza-mişâl

6 Per itdi gün gibi `adlûñ ziyâsı âfâkı
Nite ki heybet-i tîgüñ cihânı mâl-â-mâl

7 Keffüfde beççe-i nuşret toğardı beyza-i tîg
Hümâ-yı bahtuñna murğ-ı zafer olalı mümâl

8 Revân-ı kalbine urdı vü oldı şadr-nişîn
Egerçi tîrûñi düşmen diler ki ide izlâl

9 Üşendi heybetüñi gördi haşm-ı rûbeh-dil
Ne kıla hamle-i şîr-i jiyâna meger şegâl

10 Dölendi cân-ı halâyık tolandı zulm günü
Şalalı hayme-i `adlûñ cihân yüzine zılâl

11 Tabîb-i hazık-ı tîgüñ cevâb-ı kâti` ider
Devâ-yı derdini haşmuñ eger kılursa şevvâl

12 Teninden ayru düşüp cânı hicret ide revân
Çü bula gerden-i düşmen kemendüñile vişâl

13 Felek cihânı tolanub saña mişâl-i ester
Zihi tabi`atı kec-rev k`ider hayâl-i muhâl

14 Sevâd-ı sâye-i çetrüñle perçem-i `ilmüñ
`Arûs-ı feth-i cemâlifde oldu zülûfle hâl

15 `Aţâñ irişdi cihân halkına `aliyyü'l-tafşil ⁽³²⁾
Kul oldu hükmüñe âzâdeler `aliyyü'l-cemâl ⁽³³⁾

16 Medâyihüñ şükri zıkrını mükerrer idüp
Tadırdı nükte-i şehdi cihân mezâkına bâl

17 Baña tezekkür-i medhüñ tîr-i cihanda heves
Nedür tefekkür-ü câh u hevâ-yı manşib u mâl

18 Beni bu resme zelil itmezdi devr-i felek
Ger olmasaydı hüner şâhibine renc ü vebâl

⁽³²⁾ Etraflıca, uzun uzadıya

⁽³³⁾ güzelliği en yüce olan

179 a

1 Şehâ şikâyet iderdüm zamânedен lîkin
Du`â-yı devletiñe tab`um ider isti`câl

2 Niçe ki seyr-i burûc ide husrev-i encüm
Niçe ki kesb ide evc-i şerefde hüsni-i cemâl

3 Şeref göginde ola devletüñ günü kâmil
Cihânda zerre kadar görmeye küsûf u zevâl

4 Niçe ki sâl u meh ü hefte rûz bula nizâm
Mübârek ola saña rûz u hefte vü meh ü sâl

v v - - / v v - - / v v - - / v v -

5 Nûr ile `ayna şebîh olduğıçün oldu hilâl
İntihâ-yı ramazân-ı evvel `ıyd-ı şevvâl

6 Zer ile levh-i zeber cedde yazıldı bir lâm
Ramazânıñ otuz olduğına tâ kim ola dâl

7 Tâir-i `ıyd-ı hümâyûnu şikâr eylemege
Şâh-bâz-ı felek açdı yine zerrîn çengâl

8 Şeh-per-i rûh-i emîndür ki Cenâb-ı Hâkdan
Müjde-i rahmet içün halka gelür açûb bâl

9 Surh-minkâr idinür tûti-i ser-bez-i felek
Olalı şâm-ı siyeh memleket-i Hind-mişâl

- 10 Mâder-i dehr yine tıfl-ı mihûñ barmagını
Rûz-i `ıyd oldu diyü eyledi hınnâ ile âl
- 11 Şafağ adına şalar na`l-i hilâli eyyâm
Ki bula şâhid-i `ıyda bu füsûn ile vişâl
- 12 Şafağ u mâhı gören şöyle şanur kim zühre
Payına yakdı cenâhâtına takdı halhâl
- 13 Şâh divânına tās olmağ için çarh-ı felek
Gelüben zerle nişân yazdı kenârına hilâl
- 14 Şafağ u mâhıñ işârâtı budur kim demidir
Elüñe sâgar-ı zerrîn ü mey-i gül-reng-i âl
- 15 Devr el vermiş iken yürüt ayağı sâķi
Baş acub nûş idelüm nâm ile nengi şuya şal
- 16 Göñlümüz rûşen ider zulmet-i ğamdan ya Rabb
İrmesün zerrece hûrşid-i şabûhiye zevâl
- 17 Rûz-i `ıyd oldu gelüñ `işrete âğaz idelüm
Dün harâm idi yime içme bugün oldu helâl
- 18 Göñül eyyâm-ı tarab geldi huşuşa begümüz
Şeh-i cemşid-i fer ola meh-i hürşid-cemâl
- 179 b
- 1 Gevher-i dürc-i siyâdet melik-i mülk-i kerem
Ahter-i burc-ı sa`âdet şel ferhunde- hışâl

2 Cân-ı maksûd-ı cihân Hazret-i sultân Maḥmûd
Zâtını eşref-i ḥalk itdi Hüdâ-yı Mûte'âl

3 Mesned-i saltanatı kıble-i eşrâf-ı kirâm
Merkez-i ma'dileti Ka'be-i 'izz ü iclâl

4 Bezmine gelse ḥacl ola gide Şâh Kubâd
Rezmire varsa maşâff idemeye Rüstem-i Zâl

5 Şaçalı 'adli şuyun mülk-i sitem yilinden
Kınamadı kimesnenüfî ḥâtırına gerd-i melâl

6 Tîb-i aḥlâkı hevâsıyla cinân oldı cihân
Cârî aḥkâmı şuyı nite ki cennetde zülâl

7 Degme bir şâḥ-ı za'ife zararı degmemege
'Adli devrinde yemînile girer bâğa şimâl

8 Ey ki bârân-ı aḫayâf ile yem bir kaḫre
Vey ki mîzân-ı vaḫârufda cebel bir mişḫâl

9 Sâye-i 'adlûf ile ḥalk-ı cihân âsûde
Mâye-i bezlün ile ehl-i zamâne ḫaş-ḫâl

10 Şît-i 'adlünle şeref bulalı şahrâ-yı cihân
Hem-dem olub yügerür şîr-i jlyân ile ğazâl

11 Şalalı 'adlûf eli mirvaḫa-i aḫkâmı
Ḥ'ân-ı emn üzre te'addi megası açmadı bâl

12 Kani bir sencileyin salţanat atına sũvâr
Şeh-i ferhunde-cemâl ü melik-i ferruĥ-fâl

13 Gelmedi gelmeyiser döneli dolâb-ı felek
Salţanat baĥına ĥaddũĥ gibi tâze nihâl

14 Tal'atũĥ nũrı ila bedr hilâl-i ümmîd
Devletũĥ şuyı ila sebz-i nihâl-i âmâl

15 Şehriyâr olalı sen lũţf u kerem kişverine
Faĥr mũlkinini ĥinâ leşkeri ĥıldı pâ-mâl

16 Mũmteni'dür ki nazîrũĥ getüre devr-i felek
Farz idelũm ki vücũda gele her emr-i muĥâl

17 Husrevâ devletũĥũĥ şem'ine pervâne güneş
Serverâ rif 'atũĥũĥ mihrine bir zerre cibâl

18 Şâhid-i memleketũĥ ĥaylice zîbâ görünür
Virell sâye-i ĥetriĥ ruĥına revnaĥ-ı hâl

180 a

1 Şimdiden ĥıldı umũrın safa ĥo feyz-i felek
Lâ-cerem 'âĥıl olan kişi eder fikr-i me'âl

2 Başını kes dilin del şer kişinũĥ kim ola
Zâhiri toĥrı ĥalem gibi iĥi egri ĥũ nâl

3 Zâtüfî tâze vü ter tutmağ içündür bu felek
Ne tereddüt ya riyâhın içün olmaz mı sıfâl

4 Felege hey dî umûra dağl dağl eylesesün
Kî `aţâ oldı Hudâdan şapuña istiklâl

5 Döndü ol devr ki çarğ-ı denî-perverden
Her faşihüfî dili sûsen gibi olmuş idi lâl

6 Şeker-i şükrüfle âyine-i lûţfuđdan
Tûti-şab` söze başlamağa buldı mecâl

7 Açdı dil medhün ile genc-i ma`âni şapusın
Rûşen oldı bu ki söyledür imiş issını mâl

8 Selsebil-i suhanum böyle revân görür ise
Aşup ağız şuyı taşsın ide Kelmân u Kemâl

9 Bülbül-i şab`-ı hoş elhânuma ahsent k'olur
Nağamâtıyla gülistân-ı cihân mâl-a-mâl

10 Gâlibâ vaz` olalı bu şadef-i sîm-âbı
Dizmedi rişte-i nazma kişî bu resme le'âl

11 Okusun medhüfî şapuñda Necâti bendeñ
Yaraşur ka'be harîminde nevâ kılsa bilâl

12 Niçe kim mâh ola gâh hilâl u geh bedr
Niçe kim devr ide bu çarğ-ı muşallib-ahvâl

13 Olasın devletile taht-ı sa'âdetde muķîm
Nâşır u yâr u mu'âvin ola Hakk-ı Cell-i Celâl

v v - - / v v - - / v v - - / v v -

14 Halka bir san`at ile kıılmağıcün `arz-ı kemâl
Nice na`l urdı görüñ şîşe-i gerdûna hilâl

15 Bezm-gâh-ı felek içinde görinen meh-i nev
Şu`le-i şem` durur k'egmiş anı bâd-ı şimâl

16 Ya ider şîr-i felek gördügi âhûyı şikâr

Ki bu şahrâda anuñcün görünür şâh-ı gazâl

17 Gece hindûsı ya`id içre süvâd olmağıcün
Fil-i çarhuñ yire başına urubdur çengâl

180 b

1 Ya bu dem aldı ele zühre-i zehrâ çengi

Tâki bezm ehli görüp `ayşa ede isti`câl

2 Kâse-bâz oldu ya bir barmağı üzre çevirür

Felegüñ çini-i sebzini kamer kâse-mişâl

3 Nice beñzer şafaķ içinde hilâlüñ şekli

Sağar-ı sîme k'ola bâdeyile mâl-â-mâl

4 Muttaşıl mâh-ı nevl beñzediren câm-ı Ceme

Ki göñül âyinesinde kıomadı jeng-i melâl

5 Ya bu dünya kafesinde görünen sebz-i felek
Bir yeşil tûtiye beñzer kim ola zerrîn-bâl

6 Ya alupdur ele Ferhâd-ı cihân tîşesini
Bî-sûtûn-u felegi eyledi tâ kim pâ-mâl

7 Ya mu'allaklar urur çarh-ı kabûterdir kim
Tağdılar ziynet için pâyına zerrîn halhâl

8 Çekdi pergâr yine kâğad-ı çarha meh-i nev
Tâ bu şî'ri yaza nazmumda görüb tâze hayâl

9 Şâhid-i 'îd yine arz idüben hüsni ü cemâl
Toladı kolını boynına görüb anı hilâl

10 Âl ile almağ için gönlünü üftâdelerüñ
Yâr-ı gül-çihre gibi bâde yine geymiş âl

11 Pâdişâhum güzelüm devlet-i hüsniñde senüñ
Lâyık oldur kim ola bendeñ olanlar hoş-hâl

12 Öldürür 'âşıkını hiç göze göstermez
Görmedük gamzelerüñ bigi hele bir kattâl

13 Dil-i gamgînleri şâd eyler imiş çünkü şarâb
Sâkiyâ şun berü câmı idelüm def '-i melâl

14 Devr-i hüsniñde dehânuñ durur ol mîm-i kamer
Nokta-i hâl ile şol zülf durur cîm-i cemâl

15 Haçtuñî pâk tırâş eyle ki şeh-i devrinde
Tîgi islâm yüzinde kıomadı küfr ü çalâl

16 Hüsrev-i rû-yı zemîn Hazret-i Sulţân Selîm
Kim işiginde anuñ bende durur `ızz ü celâl

17 Felegüñ topını altına alur beyza gibi
Tâyir-i himmeti ne yirde ki açâ perr ü bâl

181a

1 Perçem-i tûğ ile sâye-i hargâhı durur
Şâhid-i fetğ ü zafer ruğlarına zülf ile dâl

2 Sâye-i çetr-i bülendine kaçan ire `adû
Zerre-i hâk göge çıkmağa bulur mı mecâl

3 Âb-ı lûtfından eger irer ise bir kaçre
Yaz u kışda bitüre mîve nihâl-i âmâl

4 Müstaķil gözi dünyâya n'ola hüküm itse
Çünkü hürşid-i cihân-tâba gerek istiklâl

5 Utanur dest-i şehâsından anıñ hâtem-i Tayy
Ceng içinde kılıcından yacanur Rüstem-i Zâl

6 Husrevâ merkeb-i meymunefîe te'yîd-i delil
Dâyimâ râyet-i mansûruña hem-râh-ı iķbâl

7 Kılıcuñ `arşda aşılduğına dâl durur
Felek üstindeki şâha görinen şekl-i hilâl

8 Kanda kim âduñ afılsa kaçar andan a`dâ
Varisa tîrûñ elif şekl-i kemânuñdur dâl

9 `İddet-i cûduñ içinde bu vücûd-ı zer ü sîm
Müddet-i `ömrüñ içinde bu devâm-ı meh ü sâl

10 Tâc u tahtuñ şerefi zât-ı şerîfüñdür kim
İder iqbâl ayağun tozına istikbâl

11 Şebnem-i cûduñ ile tâze vü ter bağı ümîd
Âb-ı lûţfun ile virür mîve nihâl-i âmâl

12 Kaşruña ziynet için oldı nücûm-ı eflâk
Husrevâ ak karanfüller ile niçe sîfâl

13 Bükülübdür atañuñ ayağı altında `adû
Nite kim düşdi kitâbetde semend altına dâl

14 Çignesün leşkerüñüñ atı ayağı haşmı
Yaraşur süflenüñ olursa yiri şaff-ı ni`âl

15 Mîvesi nuşret olup bergi ola fetḥ ü zafer
Bâğ-ı ceng içre ki nîzeñ dike bir tâze nihâl

16 Pâdişâha bu Revânî kulufña eyle nazâr
Ġam elinden niçe bir ola perîşân-aḥvâl

17 Beni akranum içinde bu felek itdi hakîr
Ne revâdur ki zelîl ola şehâ ehl-i kemâl

18 Şeker-efşânîlîğ iderdi kalemüm tûtîsi
Tab'ım âyînesine irmese ger jeng-i melâl

181b

1 Tûtî çokdur şeker-sitân-ı tekellümde velî
Olmaya ancılayın bir dağî şîrîn-makâl

2 Âferînler bu benüm nazm-ı gül afsûnuma kim
Eyledi sâğor-ı devr-i felegi mâl-â-mâl

3 Bu ne meydür ki buña kimse dimez hiç harâm
Bu ne efsûn durur kim bu durur sîhr-i helâl

4 Nazmumuñ şahidine kul ola dünyâ halkı
Sözüme rağbet iderse şeh-i ferhunde-hışâl

5 Güler-i nazmum ile buldı şeref-i devr-i felek
Kadri artar şadefüñ olsa içi dürr-i le'âl

6 Oldı ser çeşme-i nazmuma cihân çün teşne
Lüle-i hâmem akıtsa ne `aceb âb-ı zülâl

7 `Aql-ı kâmil ne kadar kesb-i kemâl eyler ise
Ayağufî toprağına eyle yimez arz-ı kemâl

8 Tâ ki bu kaşr-ı zebercedde yana sem `i nücûm
Tâ ki kandîl asa bu günbed-i hazrâya hilâl

9 Biñ yaşa devlet ile çarh-ı hevâ dâruñ olub
Hâfız-ı zâtuñ ola hazret-i haqq celle celâl

KÂSİDE-İ REVÂNÎ

v v - - / v v - - / v v - - / v v -

10 İmtihân eylemese gur-re-i 'îdi şevvâl
Barmağın urmaz idi çenber-i gerdûna hilâl

11 Gögsine na 'l-i kesebdür yine ebdâl-ı felek
Ki şafak kaniyla dâmenidür mâl-â-mâl

12 Meh-i nev mi bu 'aceb halkı ya cer itmeg için
Keçkülün yanına aşmış felek olmuş abdâl

13 'Anberîn muyıla leyli ye dönübdür şeb-i 'îd
Ki felek olmuş aña nâka-i zerrîn-halhâl

14 Gûyiyâ saḥ-ı felek şahın-ı muşallâdır kim
Halk ederler dil ü cân ile aña istikbâl

15 Nây-ı zerrîn ile engüşt- nümây oldı felek
Oldı şâh-ı cihân 'ayş u şafâya meyyâl

16 Hâmi mülk-i cihân ya 'ni ki Sultân Selim
Sâye-i hazret-i haqq zıll-ı Hudâ -yı te 'âl

17 Câme-i kadrine hûrşiddür altun tükme
Mâh-ı nev gur-re-i destânına bir sîm halâl

182 a

1 Bir yeşil tûti durur kaşr-ı refi 'inde felek
Kim anuñ gerdeninüñ tokı durur şekl-i hilâl

2 Gön gibi halka hemân işi zer-efsânlıkdur
Kûhlar vezn-i 'aţâsında anuñ bir mişkâl

3 Bunca eşkâl ile yakmazdı kamer şem 'in eger
Kaşr-ı qadrinde olmasa fânûs-ı hayâl

4 Muntazır olsa ne var rây-ı şerîfine 'uqûl
Sebakı çünki mu 'allimden alunmuş eţfâl

5 Husrevâ göklere irişdi livâ-yı qadrüñ
Mâh-ı nev aña 'alem oldu şafaq bayraq-ı âl

6 Devlete irmez idi beklemeşe işigüñi
Qapuña irmese muqbil mi olurdı iqbâl

7 Cûdına sîm ile zer hâk ile yeksân görünür
Gencler devr-i şehâsında olupdur pâ-mâl

8 Dil-i gam-gînleri müsgîn nefesi şâd eyler
Gülsitânda nite kim güller açar bâd-ı şimâl

9 'Âlem-i tîğ-i cihân-gîr ile çür feth itdüñ
Yaraşur saña güneş ide bugün istikbâl

10 Şâhlar olsa piyâde atuñ öñince n'ola
Çün bugün süm-i semendüñ izidür devlete dâl

11 Midhatu'fida n'ola bu ma'la 'ı yâd itse göñül
Günüdür 'âlemi zeyn eylese hûrşid-i ma'âl

12 Ey hilâl eyleme ebrû-yı nigâr ile cidâl
Dırnağın kesse olur niçe senüñ gibi hilâl

13 Fitre-i devr-i kamer olmasa bu gurre-i 'îd
Bâde-i nâb ile kalmazdı cihân halkınâ hâl

14 Va'ıza ben mey ü ma'hubı nice terk ideyin
Birisi râhât-ı cândur birisi def '-i melâl

15 'İdümüz 'îd idi görsek yüzini sâkînüñ
Devlet el virse bulurdum ayagğ öpmege mecâl

16 'İdde mey yirine kanum içer hûni gözüñ
Varsa bir gibi yanında harâm ile helâl

17 Ne cemâl ola bu kim sende kemâlin bulmuş
Hûb olur bir yire cem 'olsa kemâl ile cemâl

18 Ne için sen ya'kasın zulm ile bu göñlüm evin
'Adl ide memlekete pâdişeh-i nîk-i hîşâl

182 b

1 Husrevâ kapuñ olup merci'-i erbâb-ı hüner
Yüz sürerler ayağuñ toprağına ehl-i kemâl

2 Şâhid-i nazma güzeller daği 'âşık oldu
Nokta-i şîr-i Revânî vireli zînet-i hâl

3 Sözlerüm tûti gibi varsa sarayuña n'ola
Nazmum evrâkı olupdur aña çünkim perr ü bâl

4 Nazmumufi şâhidine kul ola dünyâ halkı
Nazar iderse aña pâdişeh-i ferruh-fâl

5 Niçe kim yağa kanâdîli kevâkib giceler
Niçe kim zeyn ide 'îd ayı cihânı her sâl

6 Gündüzüfi 'îd u gicefi kadr ola dünyâda
Saña her yirde mu'in ola Hudâ-yı müte'âl

7 Şevkle şâhid-i 'îdüfi kaşı vaşında hilâl
Yazdı mecmû'a-i eflâkde bir tâze hayâl

8 Varakın tutdı kamer şâmda nâr-ı şifte
Yine yazıldı ana dâl mübârekdür fâl

9 Nûn-ı zer yazdı yine evvel 'îde bir 'ayn Tanlane
Kafdan kafa ireyin bulumaz aña mişâl

10 Gice bir harfi yazup şaldı şafağ nârına meh
Şâhid-i 'îd-ı seher 'âleme 'arz itdi cemâl

11 Zer-ger-i mihr-i felek nâr-ı şafağda düzdi
Yine dûşîze-i 'îd ayağına zer halhâl

12 'İd-i vaşluma irek diyü işâret itdi
Gûşe-i hâcib ile şâhid-i şehri-i şevvâl

13 Vaşl olunca şanem-i 'İd-ı hilâl-ebrûya
Kamerüfî itdi felek bencileyin cismini nâl

14 Kâmet-i 'âşığı şan mihr-i hilâl-ebrûlar
Heves-i şâhid-i 'İd itdi mehüfî kıddini dâl

15 Virdi 'İdüfî haberin 'âleme peyk-i meh-i nev
Egine anuñcün virdi şafaq hil'at-i âl

16 Mâh-ı nev devlet işigine meger cevve gider
Fil-i çarhüfî yine başına urubdur çengâl

17 Şehr-i kıdrinde şehüfî mâhiye aşdı bu gice
Şişe-i çarha urup şan'atla na'li hilâl

183 a

1 Müşteri rây u Zühâl kaşr u 'uţarid-fiţnat
Mihr-i nâhid-i nedîm ü meh hûrsîd-hişâl

2 Hâşıl-ı kevn ü mekân zübde-i te'sir-i nücûm
Hâzret-i Şah Selîm ol meh-i âfâk-ı celâl

3 Mun'im itdi seni deryâ-yı kef-i cûdı diyü
Ebrden keçkül-i eşdâfla bahr itdi su'âl

4 Kahrı cellâdı ki merrîhe ura bir zaħmı
Kânla 'arşa-i eflâki ede mâl-â-mâl

5 Hûn-ı â'dâya ayak başmağa tîri muqaddim
Düşmenüñ kanını nûş itmege tîgi meyyâl

6 Kanına kim ki şuşar girsün anuñla cenge
Tîgi anuñ içirir düşmene zehr-i kıattâl

7 Ey meh-i burc-ı sa 'âdet sah-i kıadrüñ felegüñ
Eyledi meclis-i rif 'atde yerin şaff-ı ni 'âl

8 İre mi câh-ı celâlüñe yed-i şâh-ı yakîn
Dañi ol mülke kıadem başdı câsûs-ı hayâl

9 Fazluñı güneñile ben nice idrâk ideyin
'Aklımuñ pâyna efkârı anuñ urdı 'ıķâl

10 Râyüñüñ şem 'ini revşin bu geh vaşf idemezem
Fıkrünüñ eyledi pervânesini bî-perr ü bâl

11 Şerer-i na 'l-i semendüñ urur âteş feleke
Her kıaçan râh-ı ğazâda idesin isti 'câl

12 Bir yüzinde kim ola 'azmüñle eyleye bañş
Bağladı râh-ı mesîrin kıomadı çarħa mecâl

13 Mâh-ı nev na 'l u felek-i seyr ü kıamer sür 'atüñe
Kıaddini iki büküb eyledi çarħ-ı istıķbâl

14 Tîrüñe kıarşu tura gökde eger kim merrîħ
Aña ħurşid siper olsa dañi ire zevâl

15 Gezdürür kalb-i `adû içre meta ` eceli
Ehl-i dil olduğıçün tîrûñi İtdüñ dellâl

16 Rûz-ı hîcâda ne sihr eyledi şâhid kılıcuñ
Düşmenüñ oldı aşğa başı hârût -mişâl

17 Kâf nûna ire ger râyile bir gürz urasın
Keff geçüb olsa elif kıddi `adûnuñ n'ola dâll

18 Demrenin mi yaturubdur dil hâkinde `aceb
Düşmenüñ sînesini eyledi tîrûñ ğırbâl

183 b

1 İlişe kıala diyü dişlerine lahm-ı ecel
Hancerüñ şokdı `adû başına bir hûb-ı halâl

2 Gün bigi ditreye vü duymaya bir zerre kıadar
Ey civân-baht senüñ heybetiñe rüstem-i zâl

3 Sa`id-i şesper ki feth ü zafer iki sivâr
Dâ'imâ tîr-i hümâ bâlûña nuşret-i halhâl

4 Burc-ı nuşretde meh-i râyetüñi dikdi Hudâ
Kavsüñi İtdi sitâruñ ufq-ı fethe hilâl

5 Hade-i rezm içinde tutuq-ı İmkândan
'Arz İder feth `arûsı saña her ğâh cemâl

6 Kahruñ irişse eger âb-ı zülâla ola zehr
Lûţfuñ irişe eger zehre ola âb-ı zülâl

7 Ey hümâ-sâye konar başına devlet anuñ
Kim ki beklerse senüñ işigüñi çün iqbâl

8 Emr kı l yiri çıkarsın feleke bâd-ı şabâ
Nehr kı l eylesün odla su ceng ü cidâl

9 Nazar it hâk-i haķire ki kamu cevher ola
Himmet ét la'ile yâķut ola aĥcâr-ı cibâl

10 Zâtıye mihr-i duhañ eyle muķâbil kim anı
İtdi devrân ufķ-ı faķr u mezalletde lâ l

11 Düşmez ağızından anuñ şeker-i medħüñ dün ü gün
N'ola dirlerse aña tûti-i merġûb-maķâl

12 Nazm pervini felekden kazısın tîgile mihr
Yeter ey şah onuñ yirine bu 'ıķd-ı le'âl

13 Niçe kim ay ola bedr ü niçe kim bedr hilâl
'İd-i ra'nâ niçe kim 'âleme arz ide cemâl

14 'İdüñi tafırı mübârek ide ķadrüñi mezîd
Bedrini devletüñüñ eylemeye devr-i hilâl

- v - - / - v - - / - v - - / - v -

15 Şâh-ı sa'd-aķter-i sultân-ı felek ferruķ-fâl
Ĥalveti öfine çekdirmişdi perde-i â l

16 Hâ'ce-i çarh şatub gevher-i yekdânesini
Kîsesin etmişdi akçe ile mâl-â-mâl

17 Pil-i çarhuñ binüben püştine hindû-yı Zühâl
Mâh-ı nev olmuş idi başına zerrîn çengâl

184 a

1 Müşteri şevk ile bâzâr-ı sa 'âdetde тұrup
Vuşlat-ı zühreye olmuş idi ziyâde meyyâl

2 Ek bir hancer-i tîz almış idi kim merrîh
Nâr-ı hışmile düzülmiş şuyı zehr-i kıttâl

3 Encümüñ gözi degüb ğarbda kümm olmuş idi
Melik-i mülk-i melâyik şeh-i erbâb-ı cemâl

4 Çar-pâre eylesün tiğ-i melâlet göñlüñ
Dirdi zühre yüzi тұrma ayağı çengüñe âl

5 Kâsım-ı neşr-i nebâtât idi destinde kalem
Kâdı-ı mülk-i melik padişâh-ı taht-ı kemâl

6 On iki şehri o bir ayda seyir etmeg için
Tұrmayub eyler idi peyk-i kamer isti 'câl

7 Bir şerif-i eşrefi devşirmişdi şâmda çarh
Anı bulmağıcün almışdı ele bir ğırbâl

8 Dil-i sevdâ-zede bir zülfi sıyâhıñ öñce
Şubh-ı vaşlın umubar eyler İken fikr-i muhâl

9 Karafiu gicede şân mâh-ı münîr itdi tulu `
Layih oldu dile ilhâm-ı Huda-yı müte `âl

10 Didi kim niçe bir eyler bu perişânlığı ço
Heves-i zülf-i semen-sâlar elif kaddüñi dâl

11 Şevk-i mihri ile her mâh-ı hilâl ebrûnuñ
Ya niçe eylesin cismüni billah hilâl

12 Ne revâdir atı yanına piyâde düşesin
Bir kamer-ruh şeh-i ferzâneyi görüb fi'l-hâl

13 Şem `-i ruhlar nice oynada seni döne döne
Dürlü şûretler ile niteki fânûs-ı hayâl

14 Çeşmi cellâdına top-ı cân vire maḥbûblarıñ
Ol harâmîlere kanufı tîr eyle ḥelâl

15 Bir ḥamâm-ı harem-i kuds ola ey pâk-vücûd
Murğ-i bâluñ ne revâ olur ki hevâya açâ bâl

16 Bûy-ı gülzâr İrem aña şaḫın geç erişür
Cân meşâmını zükâm eylerse bir dübâl

17 Eyleme dirtem ü dinâr u le`âle meyli
Şoflarınuñ biri hemm birisi nâr u biri âl

18 Vaqt ola yire geçesin utanub fi 'lûfiden
Olma kârûn bigi dünyâda Iken t̄alib-i mâl

19 Meyl-i devlet ideyin şanma anuñ âhîri let
Lâbeka 'ayn-ı kulûb ile bakarsañ ikbâl

184 b

1 Şabrı ye cüc-i gâzab öfîne sedd eyle müdâm
Okıya mlket-i Islâmuña bir zerre zevâl

2 Tâ ki her kimse ele almağa kaşd ide anı
Cân erit oda göze dûş ide gör kalbiñi kal

3 Cismüñi yûri riyâzetle za'lf eyle ki halk
Bâşı üstinde saña yir ide mânend-i halâl

4 'Ayn-ı handur çerâ gâh-ı cihân içreyin
Rızık için guşşayı mânend-i humâr-ı deccâl

5 Şekerini h'ân-ı hayâtuñ götüri görî yirine
Seni sehîâr-ı ecel eylemeden sihr ile lâl

6 Şevk ile mihr-i cihân-tâblaruñ zülf ü rahın
Niçe bir medh idesin gıce vü gündüz meh ü sâl

7 Ol gül-i bağ-ı kemâlüñ yûri var medhın okı
Ta ki saña diyeler bülbül-i gülzâr-mağâl

8 Sâye-i lûtf-ı Hudâ pertev-i hûrşid-i cemâl
Hâşıl-ı kevn ü mekân zübde-i erbâb-ı kemâl

9 Kâfı-yı Şah Muhammed kamer-i burc-ı celâl
Mıhr-i Bercıs-i ferâset meh-i hûrşid-ı şîşâl

10 Kim varur fazlı fezâsına ki Cibril-ı hıred
Nâr-ı hayret yakar açmak diledükçe per ü bâl

11 Şubh-dem bul bizi anuñ eşigüñde didiler
Gece seyrümde baña devlet ü `ızz ü ikbâl

12 Tır-i maşûdı nişâne ırışür her kim aña
Kavs bigi ede iki bükülüb istikbâl

13 Sensin ol mihr-i sipıhr-i `azamet-i lütfından
Hakık Te `âlâ yirüñi eyledi eflâk-i celâl

14 Ana cerrâh-ı felek neşter-i berķ urmaz idi
Haste olmasa eger reşk-i vaķârufıla cibâl

15 Şâhid-i rif `atüñe beñzemedi lik nehîn
Çihre-i çarķa meh-i münhasıfı eyledi hâl

16 Çarķ baş egmedi mi kadrüñe yoħsa niçün
Arķasından çıkara kavs-i kuzah bunca düvâl

17 Cûş ide kerîm-i cûcuñı sadef -i `âlem ola
Hûtdan dürr ile harçenge degen mâl-a-mâl

18 Gird-i mehde görinen hâle degül zerger-i çarķ
Düzdü ebkâr-ı şeh-i kadrüñe sîmîn halhâl

185 a

1 Bende-i halka begûş oldı felek rif `atife
Tağdı gûşına anuñ halka-i zerrini hilâl

2 Misk adın añağa halk-ı hatâ ide yemin
Bûy-ı halkuñdan eger irgüne bir şemme şimâl

3 Başı göge ire envârı nücûma vire nûr
Dest-i râyuñla eger kim dikile yire nihâl

4 Kaşr-ı ferdâyı göre revzen-i imrûzdam ol
Meyl-i râyuñla ne çeşme çeke kuñli keñhâl

5 Görine `ayniyle aña kamu `âlem-i gayb
Alsa `akluñdan eger meyl-i ferâset remmâl

6 Göreyin başı aşağa ola ğavvâş bigi
Kelimâtuñ koyuben kim ki ede meyl-i le`âl

7 Çünkü sehâr degül çâh-ı devât içre niçün
Hâmefüñ başı aşağa ola Hârût-mışâl

8 Vaşf-i idrâkûñi yazmaq dilesem güreh ile
Ditreşir tâkatı qalmaz yed-i evhâm u hayâl

9 Râh-ı efkâr-ı celâlüñe qadem koduğı dem
Payına hayret eli `akluñ urur def `i `ıqâl

10 Kime kim nüsha-i şefkat yaza müşfik kalemîñ
Bulur ol kimse revân şâhid-i maqşûda vişâl

11 Ey şabîb-i dil-i dil-haste bu şu 'bân-ı felek
Şîrûme zehir şatar günde benüm bîfi mişkâl

12 Ey civân-başt dîrîğa ki civânlıkda dağı
Mekr ile bu felek pîre-zen ltdi beni zâl

13 Nardan şarbe eyle âteş-i âhum giceler
Şubha dek gökde sitâremle ider ceng ü cidâl

14 Dest-gîr ol kerem it başun içün Zâtîye gel
Devlet el virsün ayaklarda kalıbdur elzâl

15 Başını gün gibi şadrile irişdür felege
Kome zillet yirini eylesesün şaff-ı ni 'âl

16 Gün şoğar başına ger şoğar iseñ göflünden
'Âlem-i şalbini târik idemez leyl-i melâl

17 Zehr-i zillet aña kâr eylemeye zerre şadar
Kim ki tiryâk-i du'an eyler ise isti 'mâl

18 Niçe kim seb 'a-i seyyâre ide seyr-i burûc
Kışb ârâm ede vü eyleye şarş isti 'câl

185 b

1 Kırşb-ı maķşûduřuñ üstin ide eflâk-ı medâr
İrmeye zerrece 'ömrüñ günine naķş u zevâl

2 O sa `adet gögünüñ kevkeblni haşre degin
Tâb-dâr ide murâdum bu Hudâ-yı müte`âl

3 Şâhid-i şâdı mecdi lillah ki arz itdi cemâl
Guşşa vü gam zûlf-i dilber bigi oldu pâ-y-mâl

4 Çeng-i ğamdan cân u dil kurtuldı el virdi ferah
`Üd ğâfildür bu işden muṭribâ vir gûş-mâl

5 Geldi bezm-i devlete bir sâkı-i ihsân u lûṭf
Tûṭi-gûya ol ey gûyende-i şîrin-maḳâl

6 Sâyesinde şâh-ı mülk-i `izzet olam umaram
Bir hümâ devlet fezâsında açupdur perrü bâl

7 Gûyiyâ `âlem benüm oldı berât-ı ḳalbüme
Dest-i devlet çekdi bir zafer ey şâdı bî-mişâl

8 Geldi bir ğarra beşîr-i bâd-pâ müşğîn-nefes
İrdi devletden şâm-ı cânuma bûy u şâl

9 Ṭayy idüp ğam defterin yazdı berât-ı sâdiyi
Didi kim şâhuma nişâncı oldu ol ferhunde-fâl

10 Dâver-i devrân-ı `ilm ü ḳuṭb-ı çarḳ-ı ma `rifet
Ḥazret-i `İsa bin İbrâhim Paşa hûş hişâl

11 Baḫr-ı lü'lü-yi saḫa ser-çeşme-i cûd u `aṭa
Menba `-i lûṭf u mürüvvet ma `den-i `ilm ü kemâl

12 Vâsî-î derk-i mû-şîkâfîn ben nice tahrîr idem
Ditreşûr taqat getürmez dest-i evhâm u hayâl

13 Görmedim bir şemme-i bûy-ı hulķınufî mişlin diyo
Güllistânda güllere her dem yemîn eyler şimâl

14 Kâm-kâra âstinüfî burc-ı mâh-ı cûd u luţf
Âsimân-ı âsitânufî maţla `-ı mihr-i cemâl

15 Çeşm-i derki gerd-i hayl-ı fazlufî eyler bî-başar
Urur efkâr-ı celâlüfî pâyına `aķluñ `ıķâl

16 Şem `-i şab `umufî pertevin ya Rabb nice şerħ eyleyem
`Aķlumufî pervânesini eyledi bî- perr ü bâl

17 İdemez kimse senüfle `ilm meydânında baħş
Ĥasmufî def `i ider tîĝ-i zebânufî bî-mecâl

186 a

1 Açılırdı perde-i sırr-ı semâvât onlara
Âsitânufî hâkini a `yân idinse İktiĤâl

2 Şadri bir meclisde kim ķadrüfî müşerref eyleye
Yiri çarĤufî mâh-ı nev bigi olur şaff-ı ni `âl

3 Şem `i mihr ü mâh u eşkâll melâyik rakş urur
Rif `atüfî kâşânesinde çarĤ-ı fânûs-ı hayâl

4 Dest-i ķudret pây-ı şâh-ı ķadrüfîe işâr çün
Her gice etbâkiyy-i eflâküfî eyler pür le`âl

15 Şâhid-i şâdı cihâna arz kıldıkça cemâl
Olduğınca zülf-i dilber bigi ğussa pây-mâl

16 Artatursın dem-be-dem `izz ü celâl ü hürmetüñ
Şâd-mân ol saña(?)ğam göstermesün ol zü'l-celâl

-v--/-v--/-v--/-v-

17 Meclis-i hâş içre bir şeb bir niçe ehl-i kemâl
'Ays ederdi vü yanardı karşuda sem `i cemâl

186 b

1 Kimi iderdi kıyâmet-ğadlerüñ zülfin hisâb
Kimisi vaşl-ı miyân-ı yârı kılurdu hayâl

2 Gâh okınurkenin leb-i yâr üstine şîrin-ğazâl
Gâh şîrâne-nazar eylerken ol çeşm-i ğazâl

3 Her birine bir ğazel emr itdi ol sultân-ı hüsn
Ben dağı bu şîrle ol emre kıldum imtişâl

4 Hey ne lâzım ol ruğ-ı `âlem-nümâda haţţ u hâl
Câm-ı iskenderde hod lâzım degli gerd-i melâl

5 Eşk-i gevher-bârumı zülfüñ dökerse tañ degül
Ebr-i nîsândan `aceb olmaya yağdurmağ le'âl

6 Ey beni öldürmek için kaçduma bél bağlayan
Eyledüñ kaçd-ı ğarîb ü bağladuñ nâzik hayâl

7 Rûze-i hicrûfîle çünkîm bîni kurbân eyledüfî
Bârî bisür cânüm içün ni'met-i `îd-i vişâl

8 Kabirde kılsam raķîb öcinden efgân dir gören
Havf-ı kâfîrden zemîn içre ezân okır Bilâl

9 Ebr şanman hâl-i hûrşîdi siz kîm bu güneş
'Âleme ağlamağa tutmuş yüzine dest-mâl

10 Devletümüfî defterin dürme igende ey felek
Yohsa defter-dâra vallahlı iderven arz-ı hâl

11 Mîr-i Bedreddin defterdâr-ı dîvân-ı kaza
Melce-i aşhâb-ı fiţnat menba'-ı `izz ü celâl

12 Ol ki anuñ hâk-i pâyına tãama' kılmamağa
Âsitânina yemîn ile gelür gider şimâl

13 Ey şehâfî fikr idüb hâtem-i tãayy İtmiş defterin
Vey `atâfî zîkr idüb her gözde kalmış naķş-ı mâl

14 Mihr ile mâhı iki gözi gibi tatar felek
Ayağuş tozını edindükleri içün İktihâl

15 Hayme-i çarhuñ şafaķ hamra ider dâmânını meh
Gösterem diyü senüñ otağuşa ya'ni mişâl

16 Düşmenüfîfî mezra'-ı sebz-i hayâtın biçmege
Çarha tütuban yüzini dîş biler dâs-ı hilâl

17 Zihnüfîe tebşih olduğı için şems-i münîr
Hayretinden her gece 'âlem giyinür kara şâl

187 a

1 Ben vaqârufîa zemîni nice nisbet edeyin
Kim zarûri sâkin itmişdür anı evtâd-ı cibâl

2 Ya nice tesbîh idem işigüfîe gerdûnı kim
Bu melâz-ı halk ol benden beter ser-geşte-ğâl

3 Dergehüfîde 'âlemîñ gözün tıyurur h'ân-ı dûd
İşigüfîde sâ'ileñ ağzın tutar dest-i nevâl

4 Mümkün olub vaşfuñı ben deflü ta 'bîr itmedi
Gerçi kim her bir kalem zeyreklik için yutdı fâl

5 Şi 're bir hoş perveriş virürdüm amma n'ideyim
Hayl-i zillet eyledi 'aqlum esâsın pây-mâl

6 Serverâ bu çarğ-ı kec-revden fiğân kim gösterür
Câhile şadr-ı şufûf u kâmile şaff-ı ni 'âl

7 Sille-i dest-i felekdendür fiğânum topufîa
K'eylemez tanbûr-ı nâliš görmeyince gûş-mâl

8 Haqq bilür zehr-i 'anâdilli acitti cânımı
Dâdımı andan alı virgil ki dadam ben de bâl

9 Ehl-i timâram veli bîmâre döndüm himmet it
Ey tabîb-i cân u dil bulsun mizâcum i 'tidâl

10 Nağmesin ben bülbülüñ gûş eyle ey gül-çehre kim
Yaraşur sen Hüsrevüñ vaşfında bu şîrîn-mağâl

11 Ey Mesîhî el götür eyle du `â ol servere
Kim tamâm ola bu efsûn-ı Hakk u sihr-i helâl

12 Açduğınca şehper-i zerrînlîni `anka-yı mihr
Zâğ-ı şeb kıldukca anuñ heybetinden intikâl

13 İnmesün rif `at hevâsından hümâ-yı devletüñ
`Ays u nûşuñ lem-yezel kılsun Hudâ-yı lâ-yezâl

14 Tâ ki gösterdi ufukdan nâz ile peyker hilâl
Merve haqqı `âleme oldu şafâ-güster hilâl

15 Bâde iç kim şâhid-i `îdi ziyâfet itmege
Oldı gökde nuql-i encüm mey şafağ sağar-ı hilâl

16 `İd cün `ıtr u `abîrini müheyyâ kıldı şeb
Oldı zencîr-i şihâbiyle aña micmer hilâl

17 Çarhı tās içre şafağ-ı hınnâsını hâzırlamış
Virmeç içün gicede barmağına ziver-i helâl

187 b

1 `İd-gâhı la'l-i leb bütlerle zeyn itdi yine
Oldı bu deyr-i mu'allada meger âzer-i hilâl

2 Hamdü lillah kim şebihûn eyleyüb gam leşkerin
Dâmen-i âfâkı tutdı kan ile aḡmer-i hilâl

3 Tutmadıysa ol daḡı halk ile otuz gün oruc
İncelüb böyle ne içün oldı bes lâḡar hilâl

4 Gördü kim açmaḡa döndi dürlü ni'metden zemîn
Yire uçmak kaçdına açdı o dem şehper hilâl

5 Bedr iken bu resme inceldüġnün vechi bu kim
Şâhid-i 'idün yolına itdi terk-i ser hi-lâl

6 Şanasın şâhuñ kılıcıdır aşılmış 'arşda
Gûşe-i tâḡ-ı felekden görinen enver hilâl

7 Âfitâb-ı salḡanat Hân Bâyezîd ol kim anuñ
Nûr-u râyından ider yıl on iki ay cer hilâl

8 Halk-ı 'âlem ışığı üstindeki tâḡı görüp
Bildiler kim eylemiş dünyâ göğinde yir hilâl

9 Bahr-ı cûdında yüce top-ı felekden her ḡabâb
Çarḡ-ı ḡadrinde büyük ḡavs-i kuzahdan her hilâl

10 Ceng güninde 'iyân olmaz idi 'id-i zafer
Na 'l-i esbi yiryüzün kılmasa ser-tâ-ser hilâl

11 Pâdişâha ḡapufîa dervâzeye gelmiş durur
Çarḡ sâ'ildür yanında keḡküle beḡzer hiâl

12 Tâk-ı dergâh-ı mu 'allâhı görübdür vâr ise
Anuñ için böyle alcağdan gelür ekşer hilâl

13 Her kim işigüñ koyub kıla semâvâta nazar
Oğa tutuban şihâb anı çeker hancer hilâl

14 Müsta 'îr nuri olmayadı mihr-i cûduñuñ
Şöyle hâli üzre kalurdi ebed ebter hilâl

15 Rif 'atüñ deryâsı içre bir gemidür âsumân
Bâd mellâh ebr yelkendür aña lenger hilâl

16 Sehv idüben râyuña öykünmiş lol kec- rây ile
Hacetinden yiridür kaldurmez ise ser hilâl

17 Düşmenüñ gözine dünyâyı karañu itmege
Üstine giceyle encümden çeker leşker hilâl

18 Haşmuñı işkenceye çeksün diyü cellâd-ı çarç
Âsumânda görünür çengâl gibi her hilâl

188 a

1 Âfitâb-ı devletüñ her birine virüdi nûr
İttifâkı ger felekde olsa her ahter hilâl

2 'Aynı olmağın şehâ mihrâb-ı na 'l-i esbüñüñ
Secde-i şükr için itmiş kâmetin çenber hilâl

3 Âfitâba bir dağı nûr için aşmazdı ağız
Mihr-i cûduñdan eger bir kez ideydi cev hilâl

4 Hâşe il'lah kim terakki idedi günden güne
Bende-i halka be-gûşuñ olmaydı ger hilâl

5 Rîsmânlar hâzır ltmîşdür şu 'a '-ı şemsden
Dikmeg için midhatüñ yazılmağa mıştar hilâl

6 Yazmağa altun ile şî 'rin Mesîhi bendeñüñ
Faqrı ucndan ödünç almış güneşden zer hilâl

7 Husrevâ eksüklüye himmet mahallidür tamâm
Resmdür kim pertev-i hûrşîd ile artar hilâl

8 Mâh-ı nev gibi eksük eksük gedük bir kuluñam
Belki işigüñde alımağ başı hem-ser hilâl

9 Ben du 'acınüñ béliñi bükdi gam gerçi şehâ
Karşu tapu kıılmağ ile buldı nûr u fer hilâl

10 Niçe kim 'îd-i şerîf ile bula 'âlem şeref
Niçe kim eyyâm-ı şâdiye ola mazhar hilâl

11 Gündüzüñ 'îd ü geceñ kadr ü berât olsun şehâ
Âsumân safa gulâm u bende-i kemter hilâl

-- v / - v - v / v -- v / - v -

12 Olsa 'aceb mi manzar-ı ehl-i nazar hilâl
Mergûb olur ne yerde ola yerini hayâl

13 Bir âfitâb-rû gibidür meh ki ağdan
Ebrûsı görünür dağı arz etmeden cemâl

14 Ya arđ-ı cevr-piše benim gûs urubdurur
Nâlem işitmege bağa verdike gûşmâl

15 Ya ametim gibi şanasın am olubdurur
Bağ-ı felekde bâd-ı havâdişle bir nihâl

16 Ya bir zebânedir ki yanub nâr-ı işğdan
Bu ıra-i kebûda şalıbdır bu ehl-i şâl

17 Levh-i zümüröd içreye ad `ayn-ı `ıyddır
Ya nûn âğir-i Ramazan k'ola `ıyda dâl

188 b

1 Olsa `aceb mi `ıde nişân kim olub durur
addiyle `ıd ü şekille ya şûret ile dâl

2 Her dem şafağda şeklini gördüke şanuram
engâl-bâz avf-ı şikârile oldu âl

3 Ya ûn-ı dilde `âşık-ı dil-astedir k'anuş
addini bâr-ı derd ile am eylemiş hilâl

4 Ya ancer-i şehenşeh-i ğâzi durur k'ola
Hûn-ı dil-i `adûyla pür-hûn dem-i kıtâl

5 Hûn-ı `adû içinde ya od ğarğ olup durur
Na `l-i semend azret-i şâh-ı uceste-fâl

6 Behrâm-ı zühre 'işret ü merrîh intikâm
Mâh-ı sitâre kevkebe vü müşteri hışâl

7 Mihr-i sipihr-i dîn ü divel Bâyezid Hân
Zîb-i cemâl-i memleket ü (Metin Eksik)

8 Ol kim muçi 'i oldı felek kim hilâlden
Barmağ kodu başine ide emrine imtişâl

9 Bir zerre-i lûţfu aylarla kânedür nevâ
Bir kaçre-i cûdı yıllarla bahredür nevâl

10 Bârân-ı cûdı ebre ger ideydi terbeyit(?)
Her dem iderdi dâmen-i deryâyı pür-le'âl

11 Her mâh kaçd-ı devlet pâ-bûs eyleyüb
Eylar özin rikâb-ı hümâyûnuña mişâl

12 Görür tamâm beñzerimiz ofa 'azrâ çün
Kaddin dü-tâ kılip diler eksiklügin hilâl

13 Kadr-i bülendüñ olduğı yirlerde hüsrevâ
Yaraşur olsa yiri hilâlüñ şaff-ı ni 'âl

14 Ki na 'ıçefñ şebîhi olur gâh na 'lüñüñ
Ya 'ni diler yolufda seng ola pây-mâl

15 Yanında baħr-ı şevketüñüñ kaçredür biħâr
Cenbinde mihr-i 'izzetüñüñ zerredür cibâl

16 Rûyîn-ten âteş-i ğazabuñ görse nerm olur
Tîğüñle kan olur dil-i sengîn pür-i zâl

17 Ger bâd-ı lûţfuñ itdüre baħr-ı saħaña mevc
`Âlem şadef-i dehânı gibi pür olur le'âl

18 Lûţfuñ nesîmi virmese ger aña perveriş
Bâd-ı bahâr `âleme vermezdi i `tidâl

189 a

1 Devrinde şöyle oldu şehâñuñ ki sâ'ile
Virür cevâb pâşes-i rez itmeden su'âl

2 Her gün kapuña gelme ma `zûrdur felek
K'aña devvâr-ı zahmeti virmişdür ihtilâl

3 Ķadr-i bülend-i pâyuñı ben nice medħ idem
Çün irmez aña pâye-i endişe vü hayâl

4 Tûţî hoş-serây-ı zebân ya'ni nâţıķa
Sekkeristân-ı medħûñi itmekde oldu lâl

5 Her sa'y kim du'aña degül sa'y der'abes
Her emr kim şenâña degül emr der-fiħâl

6 Hey şîr-dil meded ki zebûn eyledi beni
Aķrânım içre bu felek-i rûbeh-i ihtiyâl

7 Tutmış elinde nâdic-ı zerrîn helâ'il
Gûyâ necmle kîni var ister ki ide cidâl

8 Âzâd kııl ki bend-i mezellet esîridür
Bu tûti-i şeker-şiken ü şekkerîn-mağâl

9 Lûtf eyle el elüm ki ayaklarda kalmışam
Devrûfde ğam beni niçe bir ide pây-mâl

10 Bunca zamanlar oldu ki ben bir dem urmadım
K'ol haşmetüf şebâtına olmaya iştiğâl

11 Medhüfde ey şehenseh-i 'âlem revâ mıdur
Kim müyeyile müy idelüm nâleyile nâl

12 Her kişi şimdi mâl u menâl ile hoş geçer
Ben hayretile kim n'ola bu hâle me'âl

13 Vaşfi uzatmağıl ğam u miñnet kažiyyesin
Kim her sühan ki ola mümill arturur melâl

14 Hâlüf mu'ayyen olmağa rûşen zamîrine
Besdür bu deflü şâh-ı sühandâne vaşf-ı hâl

15 Hatm it du'a-yı hayrile kim kânde şerh ider
Ol medh-i bî-kerâne-i işbu zebân-ı lâil

16 Tâ kim şu'a'-ı şem'-i cemâl hilâlden
Rûşen ola hemîşe bu fânûs-ı pür-hayâl

17 Rûşen ide cihâni kamu mâh-ı ıal'atüñ
 'Ömrüñ günine haşır ire vü irmeye zevâl

189 b

v---/v--/v---/v—(?)

1 Bu çeşm-i tîreme bir şeb ki irdi h'âb-ı hayâl
 Görüñdi gözüme ârâyış-ı diyâr mişâl

2 Melâlet üzre gezerken bu 'âlem-i nev mi
 İrişdi bir kişi nâ-gâh şâd u hurrem-i bâl

3 'İmâme hâci bir pîr-i muhanni-ıadd kim
 Riyâzet ehli idüğine ıaddi olmuş dâl

4 Didi bu şûret-i miñnet nedür melûl olma
 Şağın ıoma göñül âyinesinde gerd-i melâl

5 Saña vü halk-ı cihâna bişâret olsun kim
 Seher İrişe size bir beşîr-i ferruğ-fâl

6 Yine neşât u sürûrile ıola bu 'âlem
 Ola şafâyile dehr İçi yine mâl-â-mâl

7 Ne hâlet ola dir iken hemân o dem gördüm
 Ğitâ-yı nevm çekilmiş bu dîdeden derhâl

8 Münevver eylemiş âfâkı nev-'arûs-ı felek
 İdüp kenâr-ı tutağdan cihâna arz-ı cemâl

9 Şafa vü behcet ü şâd ile dehr içi tolmuş
Olub zemîn ü zamân ehli cümlesi hoş-ğâl

10 Görüb ferâgat-ı hâtırla şâd-mân halkı
Ne ola bu diyü itdüm birine anda su'âl

11 Didi kulağuña irişmedi mi bunca haber
Ne hoş bu deflü bişâretten idesin igfâl

12 Yâyıldı 'âleme âvâze-i hubûr kılub
İrişdi evc-i sipihre şadâ-yı ferhat-ı bâl

13 Şalub bu hâdişe remmâli kur'a-i şâdı
Bu halk-ı 'âleme açdı yine mübârek fâl

14 Server-i hâtır ya'kûb-ı dehr için bu dem
Getürdi yusuf-ı ken'an fahrîlerini hemâl

15 Kenâr-ı bâdiye-i guşsa teşne-dillerine
Yetişdi Hızr-ı zamâne elinden âb-ı zülâl

16 Diyâr-ı hicrdeyiken bu gülşen-i dilde
Ümmîd güllerin açdı gelüb nesîm ü şâl

17 Ki ya'ni maqdem-i düstür şâh-ı ferruğ-fâl
Kim andan irişür ehl-i cihâna cûd u nevâl

18 Odur ki hayme-i 'izzetde sâybâniçün
Hümâ-yı devleti açmışdur üstine perr ü bâl

190 a

1 Felek tokuz tabak lâceverdi bezminde
Şafaq mey aña vü nakl encüm ü piyâle hilâl

2 Yazılmışıdı aña `izz ü qadr-i menşûrı
Dağı kalem komadan levhe nokta-i ikbâl

3 Huşûş-i nifati peydâiken cebînde
Şahife-i zıdd gayr üzre yoğdu hatt u hâl

4 Nişân-ı na`i semendini bir kez öpmekiçün
Açuk tutub turur ağızını ol hevâda hilâl

5 Qaddümi müjdesini ol müşîr-i ba-`adlûñ
İştdügi gibi şâd oldu bu göñül derhâl

6 Nişâr-ı hâk-i rehiçün bu çeşm-i pür-hûnum
Müzeyyen eyledi la`lîn tabakda niçe le`âl

7 Hayâli şâhı gelüb itmekiçün ârâmı
Silüp süpürdi göñül tahtını gulâm-ı hayâl

8 Semend-i himmete oldu süvâr rûh-ı revân
Ki ta çıkup ide ol şehsüvârı istikbâl

9 Bu hüsn-i râyile seyr ü sülûk içindeyiken
Göründi gözüme bir şekl-i ahsenü'l-eşkal

10 Meger ki burc-ı şerefdan ʃulû` ldüp ol mâh
Güneş gibi seherî itdi halka `arz-ı cemâl

11 Cemâli pertevin öldüm ki bir nazar gördüm
Bu nefsi-nâţıkada kalmadı mecâl-i maqâl

12 Eya vezîr-i mu`azzam müsîr-i zü'l-iqbâl
Veyâ güzîde-i akrân u `umdetü'l-emsâl

13 Eyâ müdebbir-i emr-i cihân u muşliḡ-i halk
Veyâ mürebbiyet-i ceys ü muşahḡih-i ahvâl

14 Şadâ-yı rây-ı refi`üfle pür durur `âlem
Nidâ-yı fikr-i şerîfüfle dehr mâl-â-mâl

15 Saña virildi ezelden berât-ı serdârî
`Aceb mi virmeseñ a`da ʃavâ`ifini mecâl

16 Senüfdurur yüri nuşret-i fütûḡ-i ḡaḡdandır
Ne yire `azm ederiseñ bilgece kuḡb u ricâl

17 Du`a-yı ḡayr-ı `azîzân u himmet-i merdân
Senüfledür kıl üşenme `adularile cidâl

18 Yıkardı mışr-ı diyârın fitne fir`avnı
İrişmeseydüñ aña mûsâ gibi ger fi'l-ḡâl

190 b

1 `Adûlaruñ ola zencîr-i âhenin ele bend
ḡasûduñuñ geçe boynına âteşin aḡlâl

2 Taşavvurı bu hasûduñ ki ire hizmetüñe
Zihî taşavvur-ı bâtıll zihî hayâl-i muhâl

3 Bu defilü seng-diliken şadâ-yı heybetüñi
İşitdügi gibi havfufıdan itdi nâle cibâl

4 Bulaydı zâl dehrde eger hayât-ı dirâz
Kemîne bendeñ olurdu kapuñda rüstem-i zâl

5 Ayağufı öpmege ikdâm iderdüm eylemese
Eger bu tâlî-yi şûmumla baht-ı bed ihmâl

6 Bu şûr u şerr-i felekden sikâyetüm vardur
Ki kıldı döne döne ben zaife mekrle âl

7 Terahhum eyle halâşı it ki tîr-i zulmile çarç
Belümi bükdi sitem kabzasında kavs-mişâl

8 Geçüp cünûd-ı ğam u ğuşşa neyl-i eşigümden
Koma ki mişr dili etdiler bu dem pâ-mâl

9 Bu sîm eşkle olsam kapuñda bende eger
Cihân içinde gerekmezdi baña mülkle mal

10 Ziyâde olmasa dil defterinde kışşa-i ğam
Ne mümkün ol kîdeydim bu vechle ecmâl

11 Du'â-yı devleti eyle 'Ârifî elin aç
Ki tâ kabul ide anı Hudâ-yı celle celâl

12 Müseyyid ola esâsı binâ-yı rif `atüñüñ
Olinca gerdiş içinde buna felek meh ü sâl

13 Gezend irişmeye `ömrüñ günine zerre kadar
Nite ki irmeye mihr-i sipihre naqş u zevâl

14 Ğitâ-yı ğafleti ref ` it dilâ ki çeşm-i hayâl
Güşâde olmasa maşsûs olur mı naqş-ı cemâl

15 Şitâda gerc-i zemîn içre çekmeden halvet
Müşâhede kıla mı sırr-ı şayfi şâh u nihâl

16 Eline ayda birer bedre sîm girmişdi
Müdâm kılmasa kıddin mişâl-i dâl hilâl

17 Tahammül itmese hâr-ı belâ-yı fakra kişi
Olur mı kûşe-i bâĝ-ı ğınâda hurrem bâl

191 a

1 Nişâr kılmasa pervâne cânını her şeb
Bulur mı vuşlat-ı şem` cihân-fürûza mecâl

2 Ulalsa ğûşe-i hicretde âhı `uşşâkuñ
Mübeddel ola firâkı şebine rûz u sâl

3 Çekilse hâr-ı muĝaylân cefâsı şâd ol kim
Şofında ka`be-i maqşuda iresin derhâl

4 Gelür mi cünbüşe pistân içinde şîr dilâ
Müdâm kılmasa giryân olup fiĝân-ı eţfâl

5 Çekilince ğam-ı mancınık u hırkat-i nâr
Açılmaz ola bekâ gülşeninde mâ-i zülâl

6 Sehâb kılmasa izhâr nâlesin her dem
Olur miyidi çemende şükûfe tâze nihâl

7 Eger bu deflü talep olmayaydı tâlîbde
Vuşûl-ı cânib mañlûba oluridi muhâl

8 Belf mücâhede yimiş sebab-i müşâhedeye
Ferâset ehline lâ-büdd yeter bu deflü mişâl

9 'Ale'l-ħuşûs şu kim ola 'âkıl u kâmil
Kapusı melce'-i erbâb-ı fażl ola meh ü sâl

10 Kiyâset ehli vü şâhib-beyân u nükte-şinâs
Kıyâfet işşi Rûşen-mağal u ehl-i kemâl

11 Eyâ refi'-cenâb u bülend-rütbe vü qadr
Veyâ güzîde-i akrân u 'umdetü'l-emşâl

12 Ne dem ki dürr-i ferâsetle sımç-ı tedbîri
Müzeyyen eyleye ğavvaş-ı fikretüñ fi'l-ğâl

13 Alup felek Şeh-i devrâna ğuş-vâr eyler
Olur şadâ-yı nizâmle çarç mâl-â-mâl

14 Cihân müşerref olupdur şadâ-yı lûţfuñla
Zamâne rây-ı şerîfüñle muntazam-añvâl

15 Revâ midur ki nevâlüm ola ğam-ı faça
 Kapuñdan irişüriken cihâna cûd u nevâl

16 Senüñ `inâyetüñ olmış durur bize mañlab
 Ricâ budur k`idesin aña ðâlibin işâl

17 Yazuğ degül mi ki mañlûb-ı lûţfa irmez dil
 Egerçi ðâlib-i sa'yüm çoğ İder İstikbâl

18 Budur mücâhede itdügi kûşelerde göñül
 Ki tâ müşâhede-i lûţfufile bula kemâl

191 b

1 Degül durur ğarażum bu ki sâ'iri gibi
 Olam bu dâr-ı ğinâda ħarîs-i mâl u menâl

2 Budur murâduñ vech-i ma `işet ola hemîn
 Bu sırra `âlem ü vâkıf ħudâ-yı cellei celâl

3 Olaydı hâk-i derüñden ħuluñfa ħadr-i kefâf
 Çıkarıdı dürrise gözden cihânda mülkle mâl

4 Benem ki İki cihânda müşevveşü'l-ħâlem
 İleyke-tübtü ehl-i mübeddilü'l-aħvâl(?)

5 Ne bunda ħüsn-i ma `âş u ne vüs `at-i `işret
 Ne anda var bize râci' netice-i(?) a `mâl

6 Bu hâkdân-ı denîden nidem sa'âdet umup
Sa'âdet anda olur k'irmeye sa `yde zevâl

7 Gelür müdâm-ı şarâb fenâ gözine serâb
Anuñ ki nûş ide `ayn-ı beķâdan âb-ı zülâl

8 Nazar kıtur mı bu câm-ı nigûn çorķa şu kim
Piyâle-i mey-i bâķîden irse aña nevâl

9 Bakar mı gülşen-i fânî güline şol göz kim
İrmeden itse aña ğonce-femler arz-ı cemâl

10 Ziyâ-yı nûr-i ilâhî ğörenlerüñ gözine
`Aceb mi neyyir-i a `zam ğörinse zerre-mişâl

11 Du `âyı `Ârifî ta `cil kı hikâyeti ķo
Ki tâ kabûl ide anı müyessirü'l-âmâl

12 `Arz-ı bülendi sözl müfid ü muħtaşar it
Muħtavvel itme ki olmaya mûcib-i imlâl

13 Budur ümîd ki ğülzârı `izz ü devletüñüñ
Müzeyyen ola bekâ gülliyle her meh ü sâl

14 Gezend irişmeye `ömrüñ ğünine zerre ķadar
Nite ki irmeye mihr-i sipihre naķş u zevâl

192 a

- - v / v - - v / v - - v / v - -

1 Bitürdi nigârûñ yüzi gül-zârı benefşe
Olsa yaraşur tâze gülüñ yâri benefşe

2 Bir hüsni bahârında sekiz cenneti gördüm
K'olmuşdı zemîni gül ü divârı benefşe

3 Sihir eylemese zülfi 'izârında habîbüñ
Bitürmez idi âteş-i ruhsârı benefşe

4 Sehvin bilüben secdeye varmazdı nigâra
Zülfeynüñ olmasa güneş-kârı benefşe

5 Kim vaşf ide ol hüsni k'anuñ bağı ruhında
Eyledi hacil nâfe-i tâtârı benefşe

6 Gül yüzi kenârında ne hoş-hâl olur ol hâr
Kim bende-si müşg oldu hevâdârı benefşe

7 İşitmedüm ol kadd ile bu zülfdan özge
Bir serv-i gül-endâm ola ezhârı benefşe

8 Seyr eyler iseñ hüsni gülistânını seyr it
Kim mûri çemen görünür ü mâri benefşe

9 Tahîr idecek zülf ü rahı vaşfını kâtib
Tûmârı gül olur haţţ-ı tûmârı benefşe

10 Zülfüñ ğamina doymadı gitdi dil-i miskîn
Yâ Rabb neden öldürdi bu bî-mârı benefşe

11 Bir dem ğam-ı devrânı unutturmağa sâķi
Gül mevsimidür şun berü gülnârı benefşe

12 Nîlüfer Hâzra için açar kanumuz âķir
Ğubarâ-yı çemende içelüm bâr ey benefşe

13 Evvel çü lebüñ yâdına mey-hâneye düşmiş
Âķir komadı hâne-i hammârı benefşe

14 Zülfüñü külâhuñda nihân eyleme ey döst
Cân bağıdur olsa n'ola ezhârı benefşe

15 Cânlar nigerân olmağa naķş itdi nigârum
Gül yaprağı üstinde girih-ĝârı benefşe

16 Zülfin yüzine şaldı kirişmeyle didi kim
Kim gördi k'ola ka `benüñ estârı benefşe

17 Bir haţţımı veya zülf ucu sâyesidür kim
Gösterdi ruķ-ı âyine- girdârı benefşe

18 Ya çekti gülistân ruķı dâ'iresine
Göz degmemek için haţţ-ı jengârı benefşe

192 b

1 Bu zülûf mi ya hâme-i Şeh-zâde midür kim
Kâfûr-ı ter üzre kıla işâr-ı benefşe

2 Sulţân Cem-i şâni ki anuñ adın işitse
Fi'l-hâl sürer toprağa ruhsârı benefşe

3 Bülbül gibi biñ dürlü dil açardı şenâfa
Bulaydı bu gün kudret-i güftârı benefşe

4 Rengîn düzer evrâk ki ter-i müşg ile yaza
Hulkuñ şifatında olan eş `ârı benefşe

5 Geldüğüñ işitmiş eline micmerin olup
'Anberle buhûr eyledi yolları benefşe

6 Gülgûnuñ ayağına nişâr itmege çıkmış
Hokkayla tutar nâfe-i tâtârı benefşe

7 Bostân sarayufa yüz urmağ hevesinden
Toprak döşenüp yaşdanır ahcârı benefşe

8 Bir şaffa ki süpründüsini kuhl ide havra
Cârûb cenâbında nedür bârî benefşe

9 İzüñ tozinuñ cevherine befizeye dirdüm
Hâssiyyet ile virse ol âşârı benefşe

10 'Adlüfde tutup kimse mi bağlayu bilürdi
Ter-dâmen olup gezmese bâzârı benefşe

11 Gül bûyin uğurlamasa zindân-ı zeminüñ
Olmazdı zamânlarla giriftârı benefşe

12 Bu 'adl-i cihân-gîrden afladı ki ayruk
Nâ-mahreme baş koşmaya ebkâr-ı benefşe

13 Hülküñi hoşusun aldıyıçün bâd-ı seherden
Hoş bûy ile müşgîn ider eşcârı benefşe

14 Devlet gibi bahtuñı görüp hizmete tûrdı
H'âb-ı 'ademüñ oldı çü bidârı benefşe

15 Garç oldı 'adû kanına ol hancer-i sîr-âb
Gûyâ ki giyer câme-i gül-nârı benefşe

16 Ger terbiyet itseydi cihân bağına hülküñi
Olurdu zemînden çıkanuñ dârı benefşe

17 Yâ hâk-i derüñ zerresi irişse semâya
İderdi bu nüh günbed-i devvârı benefşe

18 Yüz mertebe a 'lâ ola ezhâr-ı felekden
Bir dem kapuñuñ olur ise yarı benefşe

193 a

1 Söz bağına bir nakş u nigâr itdi haţtuñ kim
Zeyn idemez o lûtf ile gül-zârı benefşe

2 Ne hâmedür ol k'oldı zebân ile şeker-rîz
Ne tûţîdür ol kim döke münkârı benefşe

3 Râhuñda senüñ bâda sücûd eyledügiçün
Pür-müşg ü `abîr eyledi destânı benefşe

4 Turub bir ayağ üzre rikâbuñda yürürdi
Ger kâdir olaydı k'ide reftârı benefşe

5 Gûş eylemese midhatüñi cân kulağıyla
Kandan taşınurdu dürr-i şehvârı benefşe

6 Var perde-i fikrümde `arûsân-ı semen-bûy
Kim her birinüñ oldı perestârı benefşe

7 Sihr eyledi şî `rüm çemeninde kalemüm kim
Söyler bu zamîrümdeki esrârı benefşe

8 Bu medh redifinde söz açup didi sûsen
Götüre mi ol kulzüm-i zehhârı benefşe

9 Gerdün işidüp didi kaçan zabt İde heyhât
Evsâf-ı ferîdûn-ı cihân-dârı benefşe

10 Eksikli güñi bildi vü miskînlige geldi
Gûşına yapışdı ider a `zârı benefşe

11 Kaşd eyledi hâmem k'ide dil derdini tahrîr
Göründi mülâyim aña nâ-çâr benefşe

12 Bu Aḥmed-i ğam-ġinüñ eger kılsa ğamın ğuş
Zânûda koyup başın ide zârı benefşe

13 Niçe ki gülistânuñ ola reng-i rezi bâd
Niçe ki bahâruñ ola 'aţţârî benefşe

14 Çekmege çemen leşkerini kaldıra her yıl
Sol sancağ-ı pîrûze-i zer-kârî benefşe

15 Kılısun çemen-i kadrüñe taqdîr-i sehâbı
Hûrşidi gül ü çarh-ı semen-bârî benefşe

16 Ağşân-ı celâlüñi penâh eylesün eflâk
Nite ki tuta dâmen-i escârî benefşe

17 Hülkuñ güli dünyâ çemenin ide mu 'aţţar
Niçe ki mu 'aţţar kıla gül-zârî benefşe

193 b

1 Cem 'oldı yine şahñ-ı gülistâna meges-vâr
Pür-berg ü nevâ görđi çü gülzârî benefşe

2 Gel seyr idelüm çârsû-yı bâğı kim anuñ
Şabbâğı durur lâle vü 'aţţârî benefşe

3 Beñzer ki çemenlerde bu gün tâze çiçekden
Görđi kefen içindeki eşcârî benefşe

4 Gök fevte şarup başına oldı kara yaslu
Toprak döşenüb yaşdanur ahcârî benefşe

5 Tersâ-beçe dirilse 'aceb midür ider seyr
Destâr-ı kebûdile çü bâzârî benefşe

6 Jâle 'arâkî lâle kadehî gonca şurâhî
Meyhâne çemen kâfir hammârî benefşe

7 Düſen lebine jâle degül ağızı şulanur
Bu resme görüb zînet-i ezhârî benefşe

8 Yâ rahm idüben yaşla tıoldı gözi gâyet
Za 'f üzre görüb nergis-i bî-mârî benefşe

9 Yok yok kadem-i yâra nişâr itmege kalmıſ
Çini kadehe pür- dürr-i ſehvârî benefşe

10 Aſüfte olup ol güzelüñ hâl ü haţţına
Nazm eyledi bu ſi 'r-i kehribârî benefşe

11 Karşusına boynın ege yalvarı benefşe
Gelmezdi diflemişse giriftârî benefşe

12 Niçün boyamıſ göñilini karaya yâ Rabb
Sevmiſ meger ol sûh-ı sitem-kârî benefşe

13 Çıkmıſ heves-i zülfüñle bâşına sevdâ
Tutsa 'aceb olmaz reh-i kühfârî(?) benefşe

14 Her berg kanatdır ki uçup kaşırına varup
Bir lahza temâſâ ide dildârî benefşe

15 Zülfine uyup olmasa kâfir bu lekeyle
Bağlanmazdı béline zünnârî benefşe

16 Kani ruḥ-ı dilber gibi bir gülşen-i ḥandân
K'anuñ yiri kâfûr ola vü ḥârı benefşe

194 a

1 El üzre tutarlar anı başlarda yiri var
Zülfinüñüñ olalı pörestârı benefşe

2 Haṭṭ-ı leb-i can-perverüñüñ yâdına sâķi
Şun bir daḥi nûş eyleyelüm bârı benefşe

3 İki bükilüp sünbülüñe eyledi ṭapu
Gülşende görüp sen yüzi gülnârı benefşe

4 Çekmiş ruḥ-ı dilberde gül evraķına maşar
Kim yaza şenâ-yı şeh-i dîndârı benefşe

5 'Adlî laķab ol şâh-ı cihân-baḥs k'olupdur
Ehl-i nazaradır gehi mismârı benefşe

6 Ger seyr-i bahâr eyleye gerd-i sipehinden
Ola felegüñ şâbit ü seyyârı benefşe

7 Ger târ-ı 'anâķib olan mürde zebâbe
İre nefsi-i ḥalkı ola varı benefşe

8 Peyk-i ḥabeşi gibi rikâbınca yüriye
Kudret bula ger itmege reftârı benefşe

- 9 Devrũfde çevirdi yüzün ey şâh felekden
Ğaddâr görüp çarh-ı sitem-kârı benefşe
- 10 Gömgök dumûra ğarķ olabun bağladı şaflar
Kim düşmenũfile ide peygârı benefşe
- 11 Befzer ki ğazadayıd(?) getürmiş eşigũñe
Başı aşığı râyet-i küffârı benefşe
- 12 Kâfir başını ya geçürüpdür şu rümeñe
Gezdirmege büldânı vü emşârı benefşe
- 13 İster ki kızıl toz ola tîrũfde şakâyık
Umar kim ola ğüne-i sũfârı benefşe
- 14 Her biregi dil oldu k'ide gördükçe şenâlar
Sen şâh-ı civân-baht u cihân-dârı benefşe
- 15 Sen serve uzun 'ömür diler ğaķdan açup baş
Her şabağ sürer toprağa ruhsârı benefşe
- 16 'Ahdũfde ğara süreydi yüzine devrân
Olmasaydı şâhid-i bâzârı benefşe
- 17 Befzer ğarem ğaşrına befzer yiri var kim
Virmez felege ğuşe-i ğülzârı benefşe
- 18 Karşuña ayağ üzre turur ğülşene varsañ
Bilmez degül evza `ı vü eñvârı benefşe

194 b

1 Başdan ayağa oldı kulağ kim ede aşafâ
Medhüfdeki tâze çıkan eş `ârı benefşe

2 Dil açardı bencileyin medh ü şenâ kim
Ger nuçka gelüb eylese güftârı benefşe

3 Hayrân oluban ağzın açup kaldı şeb ü rûz
Gûş itdi çü bu nazm-ı kehribârı benefşe

4 Şi `rümde redif olsa benefşe `aceb olmaz
Tutsa yaraşur dâmen-i gülzârı benefşe

5 `Arz itmege kendüyi safa başına sokmuş
Tezyîniçün efkârımuñ ebkârı benefşe

6 Bir vechle zeyn eyledi meşşâtâ-i tab `um
Kim her birinüñ oldı peresetârı benefşe

7 Şebnemden ider ucını pür lü'lü-i lâlä
Kim sözlerümüñ ola harîdârı benefşe

8 Evrâka olur müşg-feşân hâme-i ca `fer
Gûyâ kim ider zeyn semenzârı benefşe

9 Bu şî `r-i sevâdın okısun kanı ki Ahmed
Görsün ki nice olurmış bârı benefşe

10 Bir şehr-i binâ eylemişem sihrile k'anuñ
Müzd-veri gül-i fikret ü mi `mârı benefşe

11 Her beyti nedür kâh-ı ma 'âni ki derûnı
Pür-lâle vü güldür der ü dîvâr-ı benefşe

12 Her kûşede bir âyine-dâr habesîdür
Yârüñ nitekim zülf-i siyeh-kârı benefşe

13 Kim itdürür ehl-i dile her lahza temâşâ
Ruhsâre-i endîşe vü efkârı benefşe

14 Bir şeyh mi ya sebz 'aşâlu kıra başlu
Söyler bu hamîrümdeki esrârı benefşe

15 Ger bencileyin olsa ne tañ hâke berâber
Fi'l-cümlemizden çü degül 'ârı benefşe

16 Kim 'âleme hoş râyihâsı münteşir olup
Dem-beste kılar nâfe-i tâtârı benefşe

17 Endûha düşüp başını zânûya şalupdur
Dil derdinüñ alalı haber-dârı benefşe

18 Yâ riste-i cânümde olan ğam girihinüñ
Olmuş nazâr ehline nümû-dârı benefşe

195 a

1 Düşmiş yatuben ğam-zede vü şifte-hâlüñ
Timşâl-i siyeh-baht-ı nigûn-sârî benefşe

2 Derc itme gam efsânesini başla du'âya
Ey dil çekemez bunca girân-bârı benefşe

3 Niçe ki bahâr ola şûkûfe bitüre şâh
Gülşende tuta dâmen-i eşcârı benefşe

4 Niçe ki haţţ dôt mişâli ide tezyîn
Eţrâf-ı riyâz u leb-i enhârı benefşe

5 Bir menzile ér kim ide kadrüñ çemeninde
Takdîr bu nüh-günbed-i devvârı benefşe

6 Nakķâş oluban levha-i gülzâra benefşe
Döşedi niçe yaprağı hemvâra benefşe

7 Bir ipligüñ üstinde çeker Rûmi hiţâbı
Nakş itmege evrâķ-ı semenzâra benefşe

8 Yazmış buldı nakş-ı çemen şaşhasına tâ
İş göstere bu günbed-i devvâra benefşe

9 Gülşende karar gül şehine lâle otağı
Tûğın dikeli gûşe-i gülzâra benefşe

10 'İşret kapusun açmağa miftâh getürmiş
Hem-sâye gibi hâne-i hummâna benefşe

11 Ferhâd midur kim eline tişesin aldı
'Azm itdi yine kulle-i kuhsâra benefşe

12 Bir beflî güzeldür gök alâ gözlü çemende
Dönmiş ne için 'âşık-ı gam-h'âre benefşe

13 Yâ rind-i cihândur ki külâhını kıvırmış
Girmiş yine seyrân ide bâzâra benefşe

14 Beñzer ki şabâyile bu dem niçe tutubdur
Boyamış elini kara kanlara benefşe

15 Yâhud bileginden çıkarupdur elini kim
Gayretler turur bağda bî-çâre benefşe

16 Gam şekli durur noktası yok kıl kalem ile
Yazıldı bu dem şafha-i gülzâra benefşe

17 Söyler felegüñ gerdişin mahâl-ı diliyle
Vâkıf gibi 'âlemdeki esrâra benefşe

18 Ger hind-i tabîbi olmasa yaymazdı bisâtin
İster ki 'ilâc eyleye ezhârâ benefşe

195 b

1 Kârûresini şişe-i şebnemle görür kim
Şerbet vere tâ nergis-i bî-mâra benefşe

2 Kaldırmayuban başını almış ele hâme
Şâ 'ır gibi düşmüş yine efkâra benefşe

3 Sûsenden olup öfine bir çinî devâtı
Bu şi 'ri yazar şafha-i gülzâra benefşe

4 Miskinlik idermiş haţţ-ı dildâre benefşe
Her dem tapu kılduğı budur yâra benefşe

5 'Anber haţţuñı didi gören gül yüzüñ üzre
Aķ yazı yüzün tutdu yine ķara benefşe

6 Korkum bu durur yüz ķaralıđın ide bir gün
El uzadup ol 'arız-ı ruhsâra benefşe

7 Gömgök delüdü leylı saķuñ fikri ile kim
Mecnûn gibi düşmiş yine tağlara benefşe

8 Billah göñül gör ne ķara günlere kaldık
Kim öykünür ol zülf-i siyeh-kâra benefşe

9 'Aşk âteşine yanubanı kabķara olmuş
'Âşık olalı sen yüzi gül-nâra benefşe

10 Tûb eyledi zülfin yine şol yâr-ı semen-ber
Beñzer şunar ol şâh-ı cihân-dâra benefşe

11 Şeh seyr-i çemen ide diyü lâle-i terden
Ağlas düşdü kırmızı yollara benefşe

12 Muţribine bir laħza ķomaz çengin elden
Tâ bezmine yüzün süriyü vara benefşe

13 Devrân ķara çûllarda ķoşa anı yiridür
'Ahdinde tolaşur çü haţţ-ı yâra benefşe

14 Devrinde şehûñ ne hüner ltdi `acaba kim
Girmiş yine bir hil'at-i jengâra benefşe

15 Kaşruña tokuz pâye iken çarh-ı muṭabbak
Bezmüñe kaçan irişüben vara benefşe

16 Gözi kararup ṭuramaya ayağı üzre
Kaşruñdan iderse göge nezzâre benefşe

196 a

1 Bendeñ gibi baş komasa her dem işigüñde
Baş egmez idi günbed-i devvâra benefşe

2 Kaldurdu yeşil sancağın mülk-i cemende
A `dâñıla kaçd eyledi peygâra benefşe

3 Ṭûp itmege cengüñde ser-i ḥasmuñi şâha
Çevgân ile girmiş yine miżmâra benefşe

4 Hâk eyleyelü kendüzini yollaruñ üzre
Rağbet komadı nâfe-i Tâtâra benefşe

5 Hâtem gibi medḥûñi düşürmezdi dilinden
Bulaydı eger kudreti güftâra benefşe

6 Şeh vaşfını yazdı kalemüm yine Revâni
Şi `rüm çemenin eyledi hemvâra benefşe

7 Haṭṭıyla güzeller gibi ebyât-ı kaşîdem
Her yiri komuş gûşe-i destâra benefşe

8 Çûn sözlerümüñ oldı `arûsına perestâr
Şimden gerü baş egmege ezhâra benefşe

9 Boynı kulağı toptolu olmazdı cevâhir
Gûş urmasa bu nazm-ı güher-bâra benefşe

10 Dâ'im nice tâze olmaya medhûñ çemeninde
İrişdi çü ser- çeşme-i eş'âra benefşe

11 Tâ nergis-i zerrîn açıla bâğ-ı felekde
Teşbîh oluna tâ ki şeb-i târa benefşe

12 Kadrüñ çemeninüñ ola her bir güli hûrşîd
K'anda diyeler çarḥ-ı semen-bâra benefşe

v - v - / v v - - / v - v - / v v -

13 Çemende bir güle `âşık durur meger lâle
Ki dâğ-ı derdile yakmış durur ciger lâle

14 `Ale's-şabah meger bâde-i şubûḥ açdı
Ki ser-i girândur o leb-i mest-i bî-ḥaber lâle

15 Pür itdi kâseler ile harîm bâğı(?) meger
Getürdi gül sehine ḥ'ân-ı ma-ḥazar lâle

16 Şahâ'if-i gül-i terden leṭâ'if okumağa
Uyurdı her gice yer yer çırâğlar lâle

17 Çü devr-i gülde tehîdür şabûhdan câmı
Kızarsa hacletle tâtî mî her seher lâle

196 b

1 Meger ki yaqdı ciger dâğ-ı `aşqa bencileyin
Ki hâki pister idüp yaşdanır hacet lâle

2 Şabâ eliyle `aceb mi gülüñ firâkından
Koyarsa başına toprak cemende her lâle

3 Harîr-i sürhile zeyn itdi sevq-i gülzârı
Benefşe leşkerine buldı çün zafer lâle

4 `Ayân idüb secerü'l-ahzâr üzre her dem nâr
Olubdur âteş-i mûsâya hoş eşer lâle

5 Diler ki faşl-ı bahâr ide şâhid-i gülden
Getürdi anuñçün tãst u nişter lâli

6 `Aceb mi ger ola şâhib külâh-ı gönca gibi
Ki bende-veş kodı şâh ışiginde ser lâle

7 Cemâl u behatine kendünüñ olup mağrûr
Okırdı şevkile bu maţla `ı seher lâle

8 Virüp `arûs-ı cemâline zîb ü fer lâle
Taķar kulaklarına jâleden dürer lâle

9 Çü hacle-gâh-ı cemende `arûs-ı zîbâdur
 `Aceb mi kırmızı bürqa` tutunsa ger lâle

10 Meger ki düşdi felekden zemîne `aks-i şafağ
 Ki oldı her tarafı böyle ser-be-ser lâle

11 Çemen `arûsı cemâlini kıılmağa tezyîn
 Semen getürdi sefidâc u ter-i fikr lâle

12 Olubdur âb-ı revân karşısına âyine-dâr
 Ki şubh-dem turacağ eyleye nazâr lâle

13 Çemen nigâr-ı semen-bû mıdur ki olmış aña
 Benefşe zülf ü dehen gonca rûy ter lâle

14 Virür nişânını câm-ı sikenderüñ nergis
 Olur külâh-ı feridûna hoş eşer lâle

15 Sepildi şanki ruh-ı yâr-ı gül `izâra gülâb
 Sihr çü şebnemle buldı zîb ü fer lâle

16 Lebiyle dişleri nazmın hayâl idüp yârüñ
 `Akiğ haqqaya kar jâleden güher lâle

17 Müşâbih eyledi la `lîn cırâga sîmâsın
 Ki bezm-i şâh-ı cihânı ede maqarr lâle

18 Şeh-i zamâne vü Hân Bâyezîd ferruh-baht
 Diler ki ola eşiginde hâkdir lâle

197 a

1 Hayâl idüpb şeref-i dest-bûsuñu şâha
Külâhını şunup göklere atar lâle

2 Hıyâz-ı kasruñiçün niçe la 'l-i şâdurvân
Getürdi şûrete bî-tişe vü teber lâle

3 Geçürdi rümhine gezdirmekicün âfâk-ı
Ser-i 'aduñı idüp şana şark her lâle

4 Yoluñda gördü ki şâbit kıdemliğ eyledi kûh
Kırşatdı aña şehâ la 'lden kemer lâle

5 Midâd misk ü zeberced kalem aķık devât
Getürdi medhüni yazmağa çin-i sihr lâle

6 Şabâ cemende dem urur nesîm-i hulkuñdan
Hemişe anuñçün aña baş eger lâle

7 Dil-i 'adûda dem-âlûd olubdurur tîrûñ
Gören şanur ki bitirmişdurur şacer lâle

8 Nişân kanlu kefendür şazâlaruñda senüñ
Şehid olubdurur eyâ şâh-ı pür-hüner lâle

9 Yoluñda sürmeseyidi yüzini toprağa
Çemen vilâyetine olmazdı tâc-ver lâle

10 Buhurçün şarem meclisüñde şoldırdı
Miyân-ı micmer-i yâkuta müşg-i ter lâle

11 Ya sÛrmedân-ı aķıķe pÛr itdi hâk-i derÛñ
Ki izÛñ tozın idine sÛrme-i başar lâle

12 GÛlâb-ı şebnemle yur dehânını her řabaķ
SenÛñ medâyihÛñ ezber ider meger lâle

13 Ayak sÛrmegiçÛn meclisÛñde sâķî-vâr
Alur müdâm ele la 'lîn piyâleler lâle

14 Dehân-ı dost gibi la 'l-i sâĝar itdi özin
ElÛñi öpmege ey şâh-ı baķr-u ber lâle

15 şehâ 'adÛñla ceng etmeg arzÛsından
GÛl-i ter oldı seyr düzdi tîrler lâle

16 şu deflÛ kırķusı var bâd-ı heybetÛñden kim
Ne bâd kim göre ditrer idÛp ĥazer lâle

17 Nesîm-i 'adlÛñ eger bir dem ide bâĝa gÛzer
Firâķ adına daķı yaķmaya ciger lâle

18 Meger ki şâh ışiginde nurımı ĥâk itdi
Ki tâc-dâr oluban buldu kerr ü fer lâle

197 b

1 SemendÛñ izi tozın buldı reh gÛzerlerde
AnÛñçÛn itdi yÛzin ĥâk-i rehÛñdür lâle

2 'Adû-yı şâhile ceng itmege çeküb sancak
Şükûfe leşkerine oldu râh-ber lâle

3 Elde tās gedâlar gibi tırur yolda
Diler ki hüsrev-i âfâkı ide cerr lâle

4 Diler ki ola hadengüfe gınceler peykân
Umar ki gûne-i sûfâr ola her lâle

5 Nişâr-ı bezmüñcün bâğ-bân-ı tab'-ı hıred
Getürdi tarz-ı ğazelde bir iki ter lâle

6 Lebüñe dirdüm eyâ serv-i siyeh-ber lâle
Hezâr lûtfile güftâra gelse ger lâle

7 Ne ravzadır çemen dik ki yaz u kış anda
Biter hayâl-i cemâlüñle ser-be-ser lâle

8 Çemende cümle ruhuñ yâdına tutar sâğar
Eger semendür eger gül durur eger lâle

9 Senüñ gibi dağı bir hûb-rû püser gelmez
Gül-i ter olsa eger mâder ü beder lâle

10 Yüzüñle kâmet-i dil-cûyuñı görenler dir
Nihâl-i sidre getürmüş durur `serer lâle

11 Gelüb vücûda çü bildi lebüñ leţâfetini
'Adem diyârına kıldı yine sefer lâle

12 Bezm-i kaşîde lâle n'ola ki hüsñüñden
Nümûnedür bize ey servi-i sîm-ber lâle

13 Ger itmeseydi aña sihr muğber-i zülfüñ
Bitürmezidi yüzüñde benefşeler lâle

14 Ya haţţ biter ruh-ı dilberde yâ şehüñ medhin
Cemâli şafhasına müşkile yazar lâle

15 Başına ğonce-şifat kondı efser-i devlet
Çün oldı bende-i sultân-ı baħr u berr lâle

16 Ger ire lâle-sitâna nesîm-i terbiyyetüñ
Hemîn hayât bulup ola cân-ver lâle

17 Nişârçün yoluña tâze tâze şebnemden
Getürdi hoşka-i mercânla durur lâle

18 Nümûne oldı çü râyât-ı şâh-ı 'âlemden
Bu ada oldı çemenlerde mağber lâle

198a

1 Der açar idi senâña ki benüm bigi her gün
Bulaydı zerrece fazlile(?) mecâl eger lâle

2 Teferrüc eyle ki rengîn tahayyürü illetmeden(?)
Riyâz-ı menķbetüñde nice biter lâle

3 Şu deflü lâle biter bostân-ı şî 'rümde
Ki bir çemende daħi bitmez olķadar lâle

4 Redîf-i şî'rümle cedvelini defterümüñ
Gören şanur bezemiş cûy-bâr-ı ter lâle

5 Bu dem ki miñnetile ğarķ-ı hûn olubdur dil
Redîf-i şî 'rüm olursa `aceb mi ger lâle

6 Hemîşe derdle ķan aĝlayaydı ca`fer içün
Eger bulaydı şehâ dîde vü başar lâle

7 Niçe ki ol dil-i derd-mende ğonce şebîh
Niçe ki vére ruĝ-ı dostdan ħaber lâle

8 Ĥasûduñuñ ħola ķanile baĝrı ğonce-şıfat
Ruĝuñdan ala ħenenlerde reng ü fer lâle

9 Gül ü şükûfe nite ki afitâb u encümden
Ĥuta mişâl-i şafaķdan ola eşer lâle

10 Günüñ sa`id oluban hûn-ı düřmenüñ her dem
Şafaķ gibi ide âfâķı ser-be-ser lâle

11 Ĥapufıda bende ola tâc-dârı her taĝtuñ
Niçe ki ola beyâbânda tâĝ-ver lâle

v - v - / v v - - / v - v - / v v - (?)

12 Meger ki şeh-r-i ħemenden ķılur sefer ğonca
Ki ħârı tîĝ ü güli eyledi siper ğonca

13 Bahâr leşkerinüñ olmasaydı ser-dârı
Kıla`-ı gülşene bulmaz idi zafer ğonca

14 Şükûfe yiñiçeri lâleler `azablardır
Bu `asker ile cihân yüzini çutar ğonca

15 Tüfekleri ki gûl-sitânda yağdurur şebnem
`Aceb degül güli ger idine siper ğonca

16 Muţavvel eyledi bülbül kelâmı gülsende
`Aceb mi dersini iderse muhtaşar ğonca

17 Çenen diyârınıñ olmasaydı hakkâki
Öfine dökmez idi jâleden güler ğonca

198 b

1 Ya hoşkabâzdır çârsû-yı gülsende
Ki jâle mührelerin öfine dizer ğonca

2 Ya şimdi hâne-i hammâr olub durur gülşen
Ki pür-mey eyleyüben aşdı şîşeler ğonca

3 Menâr-ı câmi` olupdur nihâl-i gül şanasın
Ki zeyn idüb aña kandîller aşar ğonca

4 Yâhûd `arûs-ı çemendür ki güldür âyiresi
Çurup yüzine sürer şubh-dem fikr ğonca

5 Çemende şebnem ile beng-i gül degül görinen
Bişürdi bülbül-i bi-mâra gül-şeker gonca

6 Geyüp gedâ gibi bir hırka pâre pâre yine
Diler ki ol şeh-i 'âlîyi ide cer gonca

7 Bu şi'ri bülbül okurdu çemende zâr ile
Ağız açub anı gûş eyler idi her gonca

8 Göñüllenür mi di gülşende ey püser gonca
Bu hüsn ile seni göreydi bir nazar gonca

9 Güzeller içre saña n'ola rağbet eyleseler
Olur çü güller arasında mu'teber gonca

10 Nigâr barmağınuñ ucına yakup hınnâ
Bahârda yaraşur didi elde ter gonca

11 'Aceb mi kirpügüm üzre yaraşsa kanlu yaşum
Virür Nihâl-i güle çünki zîb ü fer gonca

12 Açıldı göñli gözi bâd irüp gülistâna
Lebînden aldı nigâruñ meger haber gonca

13 K'o cevri eyle vefâ yoħsa senden ey gül-ruħ
Varup yaķasını ol şâha çâk ider gonca

14 Bahâr-ı gülşen-i 'âlem gül-i riyâz-ı İrem
Ki bâğ-ı ķadrine eflâkdur birer gonca

15 Bülend-mertebe Şeh Bâyezîd `âli-ķader
Ki hâk-i pâyin ider sürme-i başar ğonca

16 Ne âteşe ki şehâ lûtf ile nazâr idesin
Gül ol anda olan ahĝer ü serer ğonca

17 Cihânda lûtfuñ eli saçmasaydı sîm ü zeri
Göre mi idi `aceb kîsesinde zer ğonca

199 a

1 Eger ebr-i saĝâñ olmasaydı güher-rîz
Neden dizerdi şehâ tâcına dürer ğonca

2 Degül nesîmle gülşende lerzesi dâ'im
Müdâm-ı tîrûñ ucından kılur hazer ğonca

3 Cihânda bozmaĝa ĝaşmuñ yüzini şebnemden
Tökerdi yumruĝına gülistânda her ğonca

4 Nihâl-i gül gözine ĝaşmuññ yılan görünür
Ki hâr-ı dil oluban oldu aña ser ğonca

5 Ğavâle eylese a `dâña ĝürzini ne `aceb
Diler ki göstere rezm-gehde bir hüner ğonca

6 Nihâl-i gül yine hîdmetde kan vere batmış
Degül durur görinen onda ser-be-ser ğonca

7 Eger ki senge ire âb-ı lûtf-ı terbiyyetüñ
Bitüre `âlem içinde o dem ĝacer ğonca

8 İrişmese gülşen-i nazm-ı Revânî'ye nazaruñ
Olurdu anda olan noktalar birer gönca

9 Başuñda tâc-ı sa `âdet cihânda var olasen
Niçe ki ola gülistânda tâc ver gönca

v - v - / v v - - / v - v - / v v - (- -)

10 Getürdi tuhfe çemen ehline dürer jâle
`Aceb mi olsa ger ezhâra tâc-ı ser jâle

11 `Arûs-ı bağı çonatdı cevâhir ile bahâr
Ki berg-i sebz-i zümürüd durur güher jâle

12 Evinde nesne görünmez hemân hâkister
Şu kaydı lâlenüñ ocağına meger jâle

13 Gice gice ne mekâtib yazarsa bülbüller
Gülün şâhifelerinden yire sller jâle

14 Firâz-ı şâha çıkınca yoruldu varsa gül
Anuñ için görünür çehresinde der jâle

15 Çemen güzellerinüñ yüzi şuyı olmışdur
Ki ruhlarını kılur pâk her seher jâle

16 Gelince Yûsuf-ı gül intizâr-ı hasretten
Ağardı dide-i Ya `kûb gibi her jâle

17 Şükûfe serse 'aceb mi varakların güneşe
Dökilüp anları işlar cü her seher jâle

199 b

1 Varise mahkeme-i gülşen içre mest şanur
Ki böyle goncelerüfî ağzını kıkar jâle

2 Gören şanur felegi bülbül âhı derletdi
Kaçan ki tamlaya gökden birer birer jâle

3 Meger ki tās-ı felekdür riyâz içinde semen
Ki yer yer encüme beñzer içinde her jâle

4 Giceyle uğrılığa girmediyse bağ içine
Ya bâğ-bân-ı mihirden niçün kaçar jâle

5 Bulur lu 'âb ile her şabağ başı yaşadığını
Nişânedür ki idiser yine sefer jâle

6 Bahâr menziline irdi çünkü niçeye dek
Bu resme gice konar gündüzün göçer jâle

7 Buḥûr etmege teshîr goncaya bülbül
Miyân-ı lâle sipend oldı aq biber jâle

8 Meger ki remil ider niyyet eyleyüp güle kim
Şaḥâ'if-i varak üzre nuḳaṭ döker jâle

9 Vârise akçe getürdür füsûn u sihr ile kim
Güneş irakda tırub kendüye çeker jâle

10 Bahâr irişdi seher hîz ol şabâ gibi kim
Seni uyarmağa her şubh şu seper jâle

11 Pür itdi bâğ-ı cihânı fiğân-ı mürğ-ı seher
Ki güller üzre niçün böyle köp döŝer jâle

12 Hezâr lûtf ile okur bu şi `ri bülbüller
Ki gülistân işidüp gül yüze döger jâle

13 Gözüfle yüzüfle `âşık durur meger jâle
Ki nergis ü güle ŝuramaz yüzün sürer jâle

14 Ruğ-ı münîrûfle cânâ müsâbih olduğı için
Güneş yüzün göricek kendüden gider jâle

15 Dehânuñ ile lebüñ hasretinden ey gül-ruğ
Varup ağız haberin ğonceden ŝorar jâle

16 Gül ile lâlelere zağm uralı tîr-i müjeñ
Hemîşe yâreleri üzre ŝuz eker jâle

17 Çıkar iŝigüfle eşküm yüzüfi gördükçe
Nite ki mihri göricek göge ağıar jâle

18 şebîh-i kebkeb-i keş-i nigâr olmasa ger
Baş üzre yir mi iderdi çemende her jâle

200 a

1 Gözüm yaşın sile mi ol ki bağı kûyında
Diler ki ola dem-â-dem bu eşk-i ter jâle

2 Meger sirişkümü gözden Nişâncı Beg ide maħu
K'anda sahâsı güninde erir geçer jâle

3 Zamîri lem `asıdur kim göge çıkar hûrşid
`Adûsı yıldızdır kim yire düşer jâle

4 Nihâl-i rif `ati üzre belürsiz ola kamu
Eger habâb-ı felekçe olursa her jâle

5 Semûm-ı kahrı eseydi riyâz-ı `âleme ger
Yanardı âteş-i gülden seher seher jâle

6 Şehâ eger ki hevâ-dârufî olmasaydı senüñ
Ne yüz yür idi gülistânda muhtaşar jâle

7 İşâret itseñ ebâbil kuşların gibi tiz
`Aduña ceng günü yağdura hâcer jâle

8 Ne deñlü gül gbi la `lîn siper tutarsa `adû
Hevâyî top ile anuñ başın üzer jâle

9 Hevâda mün`akis olmasa cevâhir-i tîgüñ
Dönerdi dâne-i yâkûta ser-te-ser jâle

10 Nesîm-i merħametüñ kılmayaydı bâğa güzer
Olurdu lâle vü gül gülhan u serer jâle

11 Felek kemân küresinden atılsa düşmenüñe
Hevâdan iner iken taş olurdu her jâle

12 Gül sepîd gümüş tebsi ile geldi saña
Bu rakdı içine bir kaç dürr ü güher jâle

13 Kenîzek itmeg için saña bîkr-i gonceleri
Yağalarına gümüş tügmeler dizer jâle

14 Çemen güzellerini kıлмаğa sehâ saña şayd
Avuclarını açup aqçeler koyar jâle

15 Çeker huzuruña billûrdan güzel tesbîh
Diler ki ide faqîrâne ya `ni cer jâle

16 Şehâ cerîde-i `ömre düridi eşkümden
Virür haţţumla muhakkağ beli zarar jâle

17 Başuma tığsa n'ola âfitâb-ı terbiyyetüñ
Çü şubh-dem gibi her dem gözüm döker jâle

18 Çü lâle vâr kılam arz-ı dâğ fâkamı ben
Esirgeyüb gözi nergislerüñ döker jâle

200 b

1 Yazınmağa kulufuñ âb-dâr sözlerini
Semen şahîfelerin vay ki mühreler jâle

2 Görürse gül gbi eş `ârını Mesîhinüñ
Eriyüp ola hayâdan meh ile hûr jâle

3 Gözüm yaşı ile rengin sözüm bulur şüret
Virür nite ki gül-i sürûha zib ü fer jâle

4 Dilâ du'â ile hatm it şenâ-yı medhîni kim
Yüz aklığını du'â ile kesb ider jâle

5 Seherde niçe ki cân-bağş ola nesîm-i bahâr
Çemende niçe ki îşâr eder güher jâle

v - v - / v v - - / v - v - / v v - (- -)

6 Hemîşe tâze vü ter ola gülşen-i `ömrüñ
Niçe ki bağ-ı cihâna gelür gider jâle

7 Seher ki şaçdı çemen bezmine dürer jâle
`İzâr-ı şâhid-i gül üzre dökdi dürr jâle

8 `Uyûn-ı nergisi kıлмаğa h`âbdan bî-dâr
Yüzine şu sepüp itdi ruhını ter jâle

9 Meger ki şayrefî çâr-sû-yı bâğ oldı
Ki ğonce kîselerin kıldı pür-güher jâle

10 Ci düşdi ğonceler arasına barışmağičün
Yüzini her birinüñ pâyına sürer jâle

11 Cemâl-i gülşene olmasa ğiceler müştâk
Hevâdan inmezdi yire çîn-seher jâle

12 Meger ki sîm-beden bir nigâr-ı nâzîkdür
Ki döşenir gül arasında berg-i ter jâle

13 'Arûs-ı gülşene hüsrev-i cemâl virmekiçün
Tağar kulaklarına güllerüñ dürer jâle

14 Derûn-ı lâle-i la 'lîn-külehde de seyr iden
'Aķık hâķķayı dir kıldı pür-güher jâle

15 Döker şabâha degin dâne dâne göz yaşın
Çemende bergle 'âşık durur meger jâle

16 Tulû '-ı mîhr-i cemâl-i nigârı gördükde
Şafâ eliyle külâhın göge atar jâle

17 Hevâ-yı 'aşķa esîr oldı beñizer anuñçün
Döşendi hâķ-i siyeh yaşdanub hâcer jâle

201 a

1 Mey ki gördi 'araķ-rîz-i yârı şerminden
'Adem diyârına kıldı hemân sefer jâle

2 Esîr-i 'aşķ-ı çemen olmasa budâķlarda
Dizin diziin olup eyler miydi nażar jâle

3 Kebûter-i harem çarħdur mu'allâķ-zen
Korâr zemîne k'öge göge uçar jâle

4 Bu resme gökden uçurmazdı melekler anı
Teşebbüh itmese yârüñ derine ger jâle

5 Haţţ-ı 'izâr-ı nigâra sebîh olduğıcün
Çemen şahîfesine güliyüp(?) düşer jâle

6 Girer binüp küpe sihrile bâğa her gice
Yine seherde belürsiz olub gîder jâle

7 Gice çemende yatup vaqt-i şubhd gördüm
Pür oldı şaf çeküben cümle reh-güzer jâle

8 Nişâr mağdem-ü sûtûr-ı haşşicün aldı
Eline bir güher-i âb-dâr her jâle

9 Ayân-ı haşş-ı Süleymân-ı 'âkıbet Maḥmûd
Ki hâk-i pâyna işâr ider durer jâle

10 Dem-î seherdeki seyr ide gire gül-zâra
Çor ayağına sürüp rûy-ı hâke ser jâle

11 Yüzini sürdüğıcün hâk-i pâyna her şubḥ
Çemen vilâyetine oldı tâc-ver jâle

12 Gidüp seḥâb-ı keder âsümân-ı 'işindan
Virür ayân-ı şafâ olduğın haber jâle

13 Medâyiḥini sihr-i gonceden düzüp hâme
Gülâbla varak-ı sebzeze yazar jâle

14 Durer durur şadef-i berg-i bâğ-ı qadrinden
Şanur anı nazâr itdükçe kec nazâr jâle

15 Ne gice kim yata gülşende pâs-bânlıg idüp
Şabâhâ dek çemen eṭrâfını gezer jâle

16 Eyâ vezîr-i mûkerrem nişâraün saña
Dürerle dâmen-i gül-zârı pür ider jâle

17 Ayaguña düşer oldeñlü gülistânuñda
Ki bir çemende daḫi düşmez olkadar jâle

18 Kemend-i şa `şa `a çekmezdi gülşenüñde yatup
Şabâha kalmasa küstâḫ-vâr eger jâle

201 b

1 Tapu içün saña şâḫ-ı gül üstine her şubḫ
Düşer şu deñlü ki kaddin gülüñ eger jâle

2 Nişâr-ı gülşen-i medḫüñ olan dürerlerden
`Aceb degül durur olursa ger eşer jâle

3 Le`âli şadef-i baḫr-ı fikr ü ma `nâdur
`Arûs-ı medḫüñe virmege zîb ü fer jâle

4 Bugün ki Maḫremî bu bâḡ dikdi medḫüñde
Kenâr-ı bâḡda aḫıtdı cûy-ı ter jâle

5 Döşedi gülşen-i vaşfuñda bir laṭîf çemen
Ki düşmiş üstine dür bigi ser-be-ser jâle

6 Ne devhadur bu kaşide ki her budağında
Hayâl-i bergdür âvihte şemer jâle

7 Niçe ki revnağ-ı gül-zâr ola gül-i sır-âb
Niçe ki düşe gül üstine her seher jâle

8 Hezâr gül açılıp gülşenüfnde ruhlardan
Ola o tâze vü ter güller üzre dürr jâle

v - v - / v v - - / v - v - / v v - (- -)

9 `Adû-yı devlete olmasa bi-emân nîze
Mağall-i ma `reke olmazdı hûn-feşân nîze

10 Degül mi şâhib-i mu `ciz ki bu dem iğre ider
Dem-i `adûyile şahrâyı gülistan nîze

11 Ğazâ vü ma`reke mışrına olmasa yûsuf
Cihânda olmazdı âdla sinân nîze

12 Şaçar ağızdan ecel-i zehr-i nâbını her ser
Çü ejder anuñçün uzadur zebân nîze

13 Uzatmazidi eli uzun olmasa böyle
Elini nağd-l ser ü câna her zaman nîze

14 `Aceb mi itse güzer sine-i siyah-dilden
Cüvâl içinde olur mı ola nihân nîze

15 Çü güsti-gîr geyer kılub pür-ğusûnetden
Güresse haşmile kimmân sahtiyân nîze

16 Sen anı rengile âl oldı şanma olmuşdur
Dem-i 'adûyla başdan ayağa kan nîze

17 Dem-i 'adû ki akar cûydu kenârında
O sebz bir kıla servdür revân nîze (?)

202 a

1 Secâ'at ehline sancağdur al bayrakla
Velî muhannese kay bâdır girân nîze

2 Ser-i 'adû sırrını deyr-i serinde seyr iden
'Ukâb-ı fethe görk oldı âsiyân nîze

3 Götürmezidi ser-i haşmı düşmiş yirden
Götürmek olmasa şân-ı bülend-nişân nîze

4 Nigîn-veş gögi bir barmağ üzre oynadub
Taķındı hâtem-i hûrşidi cem-nişân nîze

5 Hezâr ser-keşi bir demde şaff-ı na'le şalar
Âder-i dorbı ne tañ şadı ger mekân nîze

6 İrişüp almağa ser-tâc hâresini urur
Beden hişârına şavletle nerdübân nîze

7 Niye ki el şuna ayak başub eli ayru
Olalı bende-i şâh-ı cihânyân nîze

8 Şeh-i zemâne Süleyman Şâh ki çün hevesi(?)

Eline alsa olur ejder-i demân nîze

9 Melâ'ik ider niçe biñ nîze-dâr getüre mi

Şunarsa qahrile mânend-i qahraman nîze

10 Geçer revân nite kim tîz-i sûzen aţlasdan

Urursa ger siper-i çarha bi-emân nîze

11 Bûzerdi çenberini çarh-ı kec-revüñ şunup el

İşâret eyleseñ ey şâh-ı kâm-rân nîze

12 Degül götürdüğü düşinde mâr-ı duhâñuñ

'Adüñçün götürür iki can-sitân nîze

13 Bir ayağ üzre dikilüp çururmadı tâ-şubh

Çapufda olmasa her gice pâs-bân nîze

14 Kılıc kanında yatur tîr-i terkeşinde velî

Şabâha dek olur eţrâfa dîde-bâr nîze

15 Ne yirde kim çona serdâr-ı fethüñ üstine

Çarur 'adû seri mûyile sâye-bân nîze

16 Ne deste kim çona çün baħr-ı ceş-i zer-kamerüñ

İder o destini ser-â-pâ-yı ne-sitân nîze

17 Ne suya kim gidesin bir birinden ayrılmaz

Çoğubdurur gibi fethile tev-emân nîze

18 `Adûya şârşâr-ı âteş nejâd-ı rahşufla
İrer okın yere düşürmeden hemân nîze

202 b

1 Gelürken ok gibi meydâna rûz-ı pencüflle
`Adû elinde olur çün şınık kemân nîze

2 Tonandı bâğ neberdüñde kanlu başlarla
Enâr-ı şâhî mı dür yoksa ergâvan nîze

3 Ser-i `adûñı koyup başa nite kim destâr
Uzatdı mûy-ı siyâhile çaylasân nîze

4 Ne dem ki kaçd ide ceng-i `adû ki tîz ateş
`Alevv yâliñ kılıc olur aña duhân nîze

5 Düşerdî hayret-i ceşüflle olmasa yir yir
Sütûn-ı kubbe-i nüh-çâk-ı âsümân nîze

6 Der-i hişâr-ı haşîn-i sipihri gönderler
Bu gün kapuñda `aceb çopdu pehlevân nîze

7 Ne hişni kim açâ kalkân-ı çarç-ı vasi `le
Olmış durur sipehe genc-i şây-gân nîze

8 Şu deñlü farka kadem çodu k `etdi devrûñde
Maçam u menzilini fark-ı fıraçdân nîze

9 `Arûs-ı fetç gözine `irâka `azm itseñ
Çekerdi mil olup kuhl-i işfahân nîze

10 İrürmege ser-i a `dâya nekbet-i ihbânın
Dil ehlidür n'ola olursa tercemân nîze

11 Ölür miydi ser-i bed-gûy-ı gûy-veş-i gâltân
Elüfde olmasa şavletle şavlecân nîze

12 Senüñ elüfde olur ser-firâz gûyâ nahı
'Adû kılında olur hemçü hayz-rân nîze

13 Çü mîl-i serhad-ı islâma dikseñ olurdı
Kıyâm-ı hasre degin anda merzübân nîze

14 Bugün ki Maḥremî üstâd-ı nîze-ger mânend
Sipâh-ı medhüfçün düzdi bîr-girân nîze

15 Güzâf-ı lâfile meydân-ı ta `na at şalına
Kalem diliyle şundi çü pehlevân nîze

16 Diñ at şalonlara meydan-ı ta `na eyleyelüm
Hezâr kuvvet-i fikrile imtiḥân nîze

17 Şunar mı merd meyâdîn-i nazm u neşr olına
Söz atına binüben degme kaktâbân nîze

18 Direfşini ele almazdı hiç pür-cevher
Bu resme görse ger üstâd-ı Gâveyân nîze

203 a

1 Kõ nize vaşını k'etdi me'ârik-i nazmuñ
Cihânda rüstem-i zâlını dâstân nize

2 Du'a-yı fethe dehân aç dilâ ki sitemüñle
Baş açup el götürüp ola hem-zebân nize

3 Niçe ki ola seferlerde hayme şâcına
Şabâha dek gicelerde nigâh-bân nize

4 Ser-i 'aduyile el oyunun oynamayub itsün
Öñinde vârnı pâ-mâl u der-miyân nize

5 Sepîde dem ki güşâde oldı bu revân kal'a
Kılâ'-ı zulmet-i şeb tutdı yüz revân kal'a

6 Duĥân-ı seher şebiyile görünmez olmışken
Bozuldu sihr ü açıldı olup 'ayân kal'a

7 Ne şun'dur ki bu ki her şâm u şubĥ-gâh olur
Binâ vü kal' olup nûrile duĥân kal'a

8 Bu tãĥ-ı Hızrı görsün nücûmile her kim
Teferrüc itmege isterse zer-nişân kal'a

9 Bunuñ gibi kanı kim gördi devr-i âdemden
Gicede âteş ü gündüzde zer-feşân kal'a

10 On iki burc u tokuz sûrile mülkden aña
Konulmuş ola şeb ü rûz pâs-bân kal'a

11 .....nile (?) nücûm fundıkını
Eter(?) qanı ki melik ola dîde-bân qal'a

12 Kemend hîle-i iblîs burcına irmez
Zihî muqaffel ü bî-râh u nerdübân qal'a

13 Qanı mu'allaq u devvar u hem muṭabbak u şa'b
Qıyâm-ı ḥasre degin böyle câvidân qal'a

14 Bu deflü sa'biken anı olurdı zîr ü zeber
İşâret eylese ger şâh-ı kâm-rân qal'a

15 Ne şâh Şâh Süleymân ki olub süvârile
Şu üzre yapılır emriyle kûhsân qal'a

16 Otağı üzre devr-i çarḥ kim görđi
Cihân içinde bunu k'ola sâye bân qal'a

17 Atını kûha sipâhını qal'eye teşbih
İderdüm olsa eger kûhile revân qal'a

203 b

1 Hâzâ'-inini teferrüc iden ider seyrân
Cihânda la'lile yâkut behremân qal'a

2 Şalâbetile ne ṭaḥî olsa qal'a keh-dân-ves
Harâ setile olur çünki kâh-dân qal'a

3 Bu al'ayı ki bugün aldı devr-i âdemden
Kimesne virmedi bununı gibi nişân al'a

4 Beşer binâsı değildür budur degül ğayrı
Cihânda etdise bünyâd-ı avm-i cân al'a

5 Hezâr al'a vü ubbe egerçi yapmışdur
Bu resme yapmadı 'âlemde ehremân al'a

6 Cihânı tığile aldı egerçi ser-tâ-ser
Bu resme aldı ahrile ahraman al'a

7 Diyâr-ı hindle seyr itdi bahr-ı 'ummânı
Bu vaz'a görmedi seyrinde ürd-vân al'a

8 Haşânetile ıķarmış cihânda yâhşi âd
Kimesne görmedi bununı gibi yamân al'a

9 Ne deflü hışn-ı hasîr ü metîn ü muķkam ise
Bir arķ-ı a'ide hûn-h'âr u bî-emân al'a

10 Büzürg ü kûçek o şeb topla hışâr itdi
'Acebdür olmazsa uhl-i isfahân al'a

11 Sihâm keşretiyle rimâh u farkını
Gören gümân eyledi k'oldı ney-istân al'a

12 'Âlemlerile şeh-i lâle-zâr olup yekser
Şehîd-i hûnile oldu gülistân al'a

13 Diler ki niçe ura devlet-i civânla gör
Yigitlenür daği bu pîr ü nâ-tüvân al'a

14 Kilîd-i fetħi rızâyile virmezidi eger
İşâret itmeseydi hüsrev ü zamân al'a

15 Ne hüsrev ol ki alurdi sühûletile eger
Şu'ûsbetile olubdi bütûn cihân al'a

16 Bu şa'blıda ne var fetħ iderdi ki âsân
Haşânetile olaydı çü âsmân al'a

17 Degüldi üstine varmaa hâcet ayaına
Ayaı olsa gelürdi keşân keşân al'a

18 Keşân keşân degül esb-i revân-ı gerdûn tek
Gelürdi cân u göñülden revân revân al'a

19 Güşâde olmaa cânlar virürdi ierüden
Egerçi göz göre olmuşdı cân-sitân al'a

204 a

1 Degül yolına revân itdügi beden ancak
udûm apuyçün oldu cân-feşân al'a

2 Duân-ı muzlim top-ı ..... (?) heybetiyle
'Acebdür olmazsa haşre dek nihân al'a

3 Vilâyet ancak olur kim hevâya adı çü murğ
Kopub biriyle bir demde nâ-gehân al'a

4 Burûc-ı çarh on üç oldu disem ba'îd degül
Çün itdi menziline fark-ı farkdan kal'a

5 Bu resme zürile cerrâh-ı feth şıkmazdı
Ger olmasa beden-i mülkde çibân kal'a

6 Mülûk-i mâziye fethümde âciz oldu diyü
Gözetdi bir iki gün gerçi âd u şân kal'a

7 Şofı uci hâlini bildi vü kıldı istikbâl
Cihânda fethile hoş oldu dâstân kal'a

8 Hümâ-yı tûpa gıdâ oldu üstühân asa
'Ukâb-ı fethe ne tañ olsa âşiyân kal'a

9 Nigûn `alemleri kibrûñ kefen-i bıkırden idüp
Bürûca dikdi revân-ı sancağ-ı emân kal'a

10 Libâs-ı küfri çıkardı sepîd-i sancağtan
'Îmâme şordı vü şarkıtdı toylasân kal'a

11 Bozuldu ka'ide-i küfr okındı huṭbe-i haḳḳ
Urıldı nevbet-i dîn oldu pür-ezân kal'a

12 Egerçi sirkle olmuşdı çün zeliḥa-pir
Muvahḥid oldu vü hoş oldu nev-civân kal'a

13 Alındı kal'a va'düm oldu millet-i nâḳûs
Çalındı kûs-ı feth oldu şâd-mân kal'a

14 Degül bu al'a Şu deñlü ıla' alındı kim
Kimesne diyemez alınmadı filân al'a

15 Bu ger dilinle Belğrad alındı mâder-i feth
Firâş-ı mülkde vaz' etdi tev-emân al'a

16 Bu feth ..... (?) tâze redif isterken
Yazıldı hâtırumuñ levhine revân al'a

17 Degül bu Şi'r ki ebyât-ı âb-dârla ber
Şu bahrdur ki ola anda her kerân al'a

18 Du'aya Maħremi el aç ki feti-i devlet ola
Du'â açar eger olursa âsumân al'a

204 b

1 Niçe ki Şâbit ola idi her dem h'âr
Niçe ki devr ide bu yidi cânistân al'a

2 Fütûh u devletile ĥasre dek olub bâķi
Cihânda feth ide ĥüsrev çehân çehân al'a

3 Ne resme oldısa meftûh dil didi târiħ
Cihânda açıla o resme her zaman al'a

KASİDE-İ REVÂNİ

4 Hişâr-ı carħ-ı gerdünden virür ĥalka nişân al'a
Hümâ-yı fetħe olmuşdur meger kim âşiyân al'a

5 Nice feth olmasun maşrıq yüzinden al'ay-ı gerdûn
Hevâyî opa dönmişdür güneş bu âsümân al'a

6 Kemend atmak diler avs-i uzahdan al'a-yı ara
amer burcına ıkmaa omış yâ nerdübân al'a

7 Eger künci içinde genc olmasa anuñ medfûn
Bugün olmazdı ejderhâ gibi âteş-feşân al'a

8 Görinen burc u bârûlar degüldür şâh-ı ğâzinüñ
Lisân-ı hâl ile ister ılıcından amân al'a

9 Sipihr-i salanat Sulan Süleymân şâh-ı 'âlî-adr
K'anuñ zât-ı şerîfiyle olupdur kâm-rân al'a

10 Senüñ 'azm-i 'azîmüñle müşerrefdür yedi ilîm
Senüñ nâm-ı şerîfüñle bulur nam u nişân al'a

11 Bi-hamdü'lillah ey şâh-ı cihân eyyâm-ı 'adlüñde
Maall-i zûlm iken oldu bugün dârü'l-amân al'a

12 Ne var adrüñ sarâyınuñ felek olsa nigeñ-bânı
Olur mu 'âlem içinde şehâ bî-pâs-bân al'a

13 Siper gibi gerer göğsin ılıcdan yüz çevirmez hiç
Du'â-yı seyfi ılmışdur meger vird-i zebân al'a

14 Nihâl-i gül gibi olar açub her yañıadan güller
Bahâr-ı feth ü nuşretle olupdur gül-sitân al'a

15 Işıklar baş açuğ hayrân kılcıclar cümlesi `üryân
 alender gibi heb varın idüpdür der-miyân al'a

16 `Azîmü's-şân geçüp yüksek utar kendüyi `âlemde
 Yedi at kulle-i gerdûna ılmaz imtinân al'a

17 apusunda güneş şemse meh-i nev halka-i zerrîn
 Ne `âlî mezellet olur bu gerdûn-âsitân al'a

205a

1 Belğrâd'uß burûcından felekler hep temâşâdur
 Ne var sırr-ı semâvâtı eger kılsa `ayân al'a

2 Güneş altunlu miftâhın getürüp eyleye teslim
 Eger gerdûndan isterse bugün şâh-ı cihân al'a

3 Büyük küçücek güzellerle `aceb olmuş hişâr içi
 Yâhûd pervîn ü mâhile idüpdür itirân al'a

4 Hevâsı hoş şuyu dil-keş türâbı müşgle `anber
 Ne zîbâ dil-güşâ yirdür ne hoş `âli-mekân al'a

5 Ruhi rengîn şanemlerle içi hep lâle-zâr olmuş
 Şaru sağlu güzellerle bugün sünbûlistân al'a

6 `Adu-yı şâhla ceng ü cidâl itmeg diler dâ'im
 Şihâb u çarđla alup ele tîr ü kemân al'a

7 Benümle medhüñ eylerdi eger nuṭka mecâli olsa
Bu şî'ri dâ'im okırdı eger açsa zebân ƙal'a

8 Şurâhi bezm ehline görünür her zamân ƙal'a
Bu devrânda onuñ gibi ƙanı bir destân ƙal'a

9 Dirîğa bûse eylerken alur göñlümi ol kâfir
Elinden ehl-i islâmuñ almaz rây-gân ƙal'a

10 Kaşufla kirpigüñ göñlüm hişârın eyledi yağmâ
Alur tîr ü kemânile çoğ olur türkmân ƙal'a

11 Dil-i 'âşık gibi yanup yaqılmaƙdan hâlî
Şadâ-yı şuyla ƙılsa 'aceb midür fiğân ƙal'a

12 İçi toptoludur ğılmân-ı mekr firdevs-i şânidür
Yâhûd hûri-liğâlarla olupdur virür cinân ƙal'a

13 Göñüller ƙal'asın feth itdüğine şâd olur cânân
Nite kim hâţır-ı şâh-ı cihânı sâd-mân ƙal'a

14 Revânî gibi anuñdur eli ƙalmış altında
Diler 'izz-i hużûrufda ide hâlin beyân ƙal'a

15 'Aduñuñ sînesi ola belâ oğlarına ƙalkan
Niçe kim 'âlem içinde görine pür-sinân ƙal'a

-v--/-v--/-v--/-v-

16 Faş-ı gül irdi göñül zevk u temâşâdur yine
Mevsim-i gül-zâr ü devr-i câm-ı şahbâdur yine

205 b

1 Jâle dürler ağdı gûş u gerden-i şâh-ı güle
Lâleler gül-gûne-i ruhsâr-ı şahrâdur yine

2 Sebze eyvânın çiçek şol vechile zeyn itdi kim
Şahn-ı gülşen reşk-i şakf-ı çarh-ı minâdur yine

3 Sebze-zâr üstinde güller gördükçe şanırim
Ter 'aķık ile olu bâzâr-ı minâdur yine

4 Bûlbûli dellâl ider gül hûsnini şatmağ için
Çâr-sû-yı gülşen içre gör ne sûdâdur yine

5 Haţţ getürdi sebze kim târâc ide ğam şehrini
Turre-i sünbül bu menşûr üzere tuğradur yine

6 Ey çiçekler üstine dilberler ile 'ayş iden
Şâd-mân ol kim yirifî eve-i süreyyâdur yine

7 Yüzin ańub dilberüñ âh it göñül bu demde kim
Bûlbül-i şûride gül şevķiyle güyâdur yine

8 'Ayş iden bu dem-i çemende kesb ider 'ömr-i derâz
Şahn-ı gülşen 'arşa-i firdevse hem-tâdur yine

9 Gülşene resk itme ey dil belki bâğ-ı cennete
Sükrü lillah kim yirüñ dergâh-ı pâşâdur yine

10 Ziver-i şadr-ı vezâret Muşţafa Paşa k'anuñ
Çehresinde lûtf-ı Rabbânî hüveydâdur yine

11 Zerrece `âlem yüzinde kalmadı gerd-i fütûr
Cehre-i mülk âb-ı râyile muşaffâdur yine

12 Şubh-i `adli rafî'-i leyl-i zulm oldu bugün
Mihir-i râyı kâşif-i esrâr-ı ferdâdur yine

13 Luţf u kahrı rûz u şeb tek nâzım-ı halk-ı cihân
Zihn ü fehmi mihr ü meh-veş-i `âlem-ârâdur yine

14 Keffi-i dür-bağşî kifâyetde hemân dest-i Kelîm
Tab'-ı gevher-zâsı enfâs-ı Mesîhâdur yine

15 Şâhibâ kadrüñ gibi rûy-ı `arûs-ı memleket
Şükür kim messâta-i râyuñla zîbâdur yine

16 Gülsen-i cennet behişt-i dergahüñde tâ ebed
Şâhib-i neşv ü nema mânend-i Tûbâdur yine

17 Haşmetüñ barında şandûk-ı pelengi Çerm-i çarh
Kadrüñ ordusunda gerdûn çetr-i ednâdur yine

18 Sâye gibi haşmuñuñ `ömrini kûtâh itmege
Cây-ı mihr-i kadrüñ üvc-i taş-ı a'lâdur yine

206a

1 Huccetüñe lâ dimez gerdûn kazâ itmez hilâf
Kâdi-i çarh işi ol mazmûna imzâdur yine

2 Baht-ı bî-dâr u sa'âdet hem-dem ü gerdûn mu'î
Hamdû lillah devlet esbâbı müheyyâdur yine

3 Tâ ebed pâyende olsun âfitâb-ı devletüñ
Zerre-veş sergestesiçün mihr-efzâdur yine

4 'Acz elini hâk-i râh ya'ni Necâti çâkerüñ
Şefkatüñ zeyline urup işi temennâdur yine

5 Çekme dâmen k'âstîn-i lûţfuñ ile cümleñüñ
Bahtı yüzi gerd-i nekbetden muşaffâdur yine

6 Raħm umarsam n'ola kim şefkat-ı ümmîdi 'âlemüñ
Himmetüñ emtâr ile sebz ü muşarrâdur yine

7 Âşafâ şi'r ü kitâbetle ne hâcet vaşf-ı hâl
Çün zamîrüñ 'âlem ahvâline dâñâdur yine

8 Levh-i Maħfûza ne hâcetdür kim ola resm-i naqs
Anda hod esrârı günüñ âşikâradur yine

9 Yegnek ol kim da'i-i devât ola her faşl-ı gül
Niçe kim destân-serâ murğ-ı hoş-âvâdur yine

10 Âb-ı devlet birle kâdrüñ bûstânı sebz ola
Niçe kim dur-i felek dolâb-âsâdur yine

11 Nev-bahârile 'arûs-ı bâğdur zîbâ yine
Piriken tâze civân olmışdurur dünyâ yine

12 Nuşret-i mûsâdurur gûyâ ki ebr-i nev-bahâr
Kim şu'a'-ı yarağ gösterdi yed-i beyzâ yine

13 Şahñ-ı gülşen âsümân olmuş kızıl gül âfitâb
Ġocnenüñ her biridir bir günbed-i Ġazrâ yine

14 Ġonce meryem gibi olmuşdur çemende ħâmile
Zâhir olmuşdur şabâdân nefĥa-i `Îsâ yine

15 Ġâre-i nakķâş-ı çîn olmuş bu demde bostân
K'anda rengin şemseler yazmış gül-i ħamrâ yine

16 Bir yeşil atlas durur bâzâr-ı şâhrâda çemen
Nergis olmuşdurur anuñ üstinde zer-ţamğa yine

17 Lâle-zâr içinde servi göre gice şanuram
Bir güzel urmuş durur ayağına ħinnâ yine

206b

1 Bezm-i gülde nergisüñ şem'in şakınup bâddan
Tıtdı fânûsına lâle kırmızı vü ola yine

2 Bî-nevâlarla `aceb safa mehdür şahñ-ı çemen
Kim ġazel-ĥân olmuş anda bülbül gûyâ yine

3 Lâle bir barmağı üstine çevürür kâsesin
Deblegin almış eline nergis-i sehlâ yine

4 Seyr-i gülşende seĥer açıldı gördüm gül gibi
Bâğ-ı tab'umdan benüm bu maţla'-ı ġarrâ yine

5 Lâle-ruhlarla müzeyyen oldı çün şahra yine
Odlara yansa gerekdür bu dil-i şeydâ yine

6 Mevsim-i 'îş u şarabdur irdi çünkim nev-bahâr
'İşe meyl itse 'aceb mi her semen-sîmâ yine

7 Bulalı gül yüzlülerle bezm-i gülşen zîb ü fer
Rağşa girmişdür ferağdan sâğar-ı şahbâ yine

8 Hâtırum şordı benüm lûtf itdi ol 'isî-nefes
Olmuşiken eyledi ben hastesin ihya yire

9 Şevk-i ruhsârile göñlüm hânesine od kodı
Kılmağa şabrum meta'ını bu dem yağma yine

10 'Ârızında şuya şalup Hızr-veş seccâdesin
Gösterür haclet kerâmet-i zülf-i 'anber-sâ yine

11 Nâme-i hüsnüñ berât-ı pâdişâhidür meger
Halka halka kâkülüñ olmuş durur tuğrâ yine

12 Pâdişâh-ı reb' miskün Hazret-i Sulţân Selîm
K'isigüñde olmuş husrev ü dârâ yine

13 Husrev-i ahlaküñ nesîminüñ bu dem in'âmıdur
Ki egnine gül şâhı almış hil'at-i zîbâ yine

14 'Adlüñ o meh gelmese ey serv-i bâğ-ı saltanat
Başına od yakmazıdı nergis-i ra'nâ yine

15 adrũñ ordusunda etr-i `anberĩndũr sũmn
Kim aa bir Őemsedũr Şems-i cihn-r yine

16 Bezmũñ iinde amer defdũr aa pulları nũcũm
engi olmiŐ meclisũñde zũhre-i zehr yine

17 Devr-i `adlũñde kimesne alamaz ill adeh
Devletũñde eglemez kimse meger Şeş-t yine.

SONUÇ

14., 15. ve 16. yüzyıla ait kasidelerden oluşan Mecmû'a-i Kasâid-i Türkiyye'nin çeviri yazısı ve bunlarla ilgili tespitleri ortaya koymuş bulunuyoruz.

15. ve 16. yüzyıl Osmanlı Devleti'nde siyasi hareketliliğin yanında edebi hareketliliğin de yaşandığı bir dönemlerdir.

Biz bu çalışmamızda ilk önce kasideyi tanıttık, sonra mecmuayla ilgili bilgi verdik. Bir sonraki bölümde çeviri yazısını yaptığımız metinle ilgili bazı tespitlerde bulunduk.

Çalışmamızda aşağıdaki bilgilere ulaştık :

1. Osmanlı Devleti'nin yükselme dönemi olan 15. ve 16. yüzyıldaki ilerlemeler edebi eserlere yansımış ve bu yüzyıllarda pek çok kaside yazılmıştır.
2. Mecmuanın yazıldığı yıl ve mecmuanın mürettibi belli değildir.
3. Eser belli bir dönemde yazılmış kasidelerden oluşmuştur. Eser için "Bugünkü manada bir antolojidir." denilebilir.
4. Bu çalışmayla kütüphanelerimizde, okunmamış sayısız eserlerden biri (el yazması) okunarak, bu alanda yapılmış çalışmalara küçük de olsa bir katkıda bulunulmuştur.

KAYNAKLAR**AKGÜNDÜZ Ahmet, S. ÖZTÜRK**

1997

Bilinmeyen Osmanlı**ALPASLAN, Ali**

1987

Ahmet Paşa**AVŞAR, Ziya**

2001

“Revânî'nin Şiir Anlayışı”, Sosyal Bilimler Dergisi**AYDIN, Abdullah**

(Tercüme Eden)

Kur'ân-ı Kerim ve Yüce Meâli**AYNUR, Hatice**

(1994-1999)

Üniversitelerde Eski Türk Edebiyatı**Çalışmaları (Tezler, Yayınlar, Haberler),****Sayı 4-9, Boğaziçi Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü****AYVAZOĞLU, Beşir**

1997

Aşk Estetiği, İslâm Sanatlarının Estetiği Üzerine Bir deneme**BANARLI, Nihad Sami**

1988

Resimli Türk Edebiyatı Tarihi**BELVİRANLI, Ali Kemâl**

1980

Aruz ve Âhenk**CEBECİOĞLU, Ethem**

1997

Tasavvuf Terimleri ve Deyimleri Sözlüğü

Copyright © 1999-2012

Sourtimes Entertainment

ÇAVUŞOĞLU, Mehmet

1986

“Divan Şiiri”, Türk Dili, Türk Şiiri Özel Sayısı II (Divan Şiiri), Sayı 415-416-417: Sayfa 1-77.

1991

Ölümünün Üçyüzzellinci yılında Nef'i**BİLGİN, Cem**

1983 a

Yeni Tarama Sözlüğü

1983 b

Türk Şiir Bilgisi**DERDİYOK, İ. Çetin**

1998

Cemâli, Miftâhü'l- Ferec**DEVELLİOĞLU, Ferit,**

1996

Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat**EN NABLÛSÎ, Abdulgâni Bin İsmail**

1996

**İslâmi Rüya Tâbirleri Ansiklopedisi
(Çeviren: M. Sadi Çöğenli)****ERVERDİ, Ezel, M. KUTLU, İ. KARA**

...

Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi**GİBB. E. J. Wilkinson**

...

**Osmanlı Şiir Tarihi (Tercüme Ali
Çavuşoğlu)**

GÜZEL, Abdurrahman

...

Dini-Tasavvufî Türk Edebiyatı

GÜZEL, Hasan Celal, K. ÇİÇEK, S. KOCA

...

Türkler Ansiklopedisi

İPEKTEN, Halûk

1996

Eski Türk Edebiyatı, Nazım Şekilleri ve Aruz

İPEKTEN, Halûk, M. İSEN

1996

Basılı Divanlar Katoloğu

İPEKTEN, Halûk ve DİĞERLERİ

1988

**Tezkirelere Göre Divan Edebiyatı
İsimler Sözlüğü**

İSEN, Mustafa

1997

Ôtelerden Bir Ses

1998

Sehi Bey Tezkiresi

1999

Doğuşdan Günümüze Büyük İslâm

...

Tarihi İslâm Medeniyeti ve Müesseseleri

KABAKLI, Ahmet

1997

Türk Edebiyatı II

KARA, Kemâl

2002

Osmanlı Tarihi

KARABEY, Turgut

1996 **Ahmed Paşa: Hayatı Sanatı Eserleri**

KARTAL, Ahmet

1997 **Klasik Türk Şiirinde Lâle**

KILIÇLIOĞLU, Safa, N. ARAZ, H. DEVRİM

... **Meydan Larousse 7**

KORTAN TAMER, Tunca "Gül Kasîdesi", **Eski Türk Edebiyatı Üzerine Makaleler**,
Ankara: Dergâh Yayınları, II-IV, Sayfa 14-16.

KÖKSAL, Fatih

1996 "Klasik Edebiyatımızı İsimlendirme Meselesi", **Türk Bilimi Araştırmaları** Sayı II. Sayfa 209-223.

KÖPRÜLÜ, M. Fuad

1981 **Türk Edebiyatı Tarihi**

KUDRET, Cevdet

... **Türk Edebiyatı Tarihi**

KURNAZ, Cemal

1996 **Hayâli Bey Divanı'nın Tahfili**

1997 **Divan Edebiyatı Yazıları**

KÜRKÇÜOĞLU, Kemal Edip

1973 **Tâhirü'l Mevlevi Edebiyat Lûgati.**

LEVENT, Âgâh Sırrı

... **Türk Edebiyatı Tarihi**

MACİT, Muhsin

1996

Divan Şiirinde Ahenk Unsurları

MENGLİ, Mine

2000 a

Divan Şiiri Yazıları

2000 b

Eski Türk Edebiyatı Tarihi

ONAY, Ahmet Talat

1996

Eski Türk Edebiyatında Mazmunlar ve İzahı (Haz: Cemal Kumaz)

ÖZKIRIMLI, Atilla

...

Türk Edebiyatı Ansiklopedisi 3

PALA, İskender

1995

Divan Şiiri Antolojisi

1997

Divan Edebiyatında Müstesna Güzeller

SAMI, Şemsettin

1999

Kâmûs-ı Türkî.

ŞENYURT, Ayten

1996

“Gül Kasidesi Üzerine” Türk Edebiyatı Dergisi, Sayı 230, sayfa 59-62.

TARLAN, Ali Nihad

1948

Divan Şiiri, Ubeydi-Aşkî-Şem-‘î-İşreti

1949

Divan Şiiri Revânî- Hayreti-Hâveri-Ahî, Peyâmî, Sâni.

1992 a

Ahmet Paşa (Divanı)

1992 b

Hayâli Divanı

1992 c **Necati Beg (Divanı).**

TİMURTAŞ, Faruk K.

1995 a **Osmanlı Türkçesine Giriş I**

1995 b **Osmanlı Türkçesi Grameri II**

1981 **Şeyhi'nin Hârnâme'si**

TOKER, Halil

1981 **"Sebki Hindî", İlmî Araştırmalar Dergisi Sayı II, sayfa 141-150.**

TÜLÜCÜ, Süleyman

1981 **"Ka'b b. Zuheyr ve Kasîde-i Bürde'si Üzerine Notlar I, Atatürk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, Sayı V, sayfa 159-171.**

UÇAR, Şahin

1995 **Mânâ ve Mazmûn**

UÇMAN, Abdullah

1996 **"Bibliyografya Nedir, Ne Değildir?" Dergâh Dergisi, sayfa 7-8.**

ÜNVER, İsmail

1993 **"Çeviri Yazım Birliği Üzerine Öneriler", Türk Dili Dergisi, cilt I, sayı I: sayfa 51-89.**

YILMAZ, Necdet

1995

Osmanlı Toplumunda Tasavvuf, Sûfiler, Devlet, Ulemâ

YILMAZ, NURAN

“Kânûni ve Şiir”, Güler Eren (Ed) Yeni

Türkiye Ansiklopedisi 9, Ankara: Yeni Türkiye Yayınları, sayfa

689-700.

دولت پروردگار استی این چنین سنگ
آوردی هر چه بر ما چون کلک سپید میان
شاه دادی باین بزم بختان کم اول
معلم ام علی در عالم سول
بخی لکن کم دوی بهار بخت امام
او که فتنه که بالاد دولت ملولینک
مطوفی با کور ملولان مشهور صنفا
کرد و خضد ملاک خطا بر بانی بگ
بمشایق در زیند مشیو آتوق بار بگ
چوب و با بگ سوسوسور در جوف فولا
کلبه در عاصی ملا چون شاه ملولن
همگ بر بار در دولت مملک اولوسید
دولتی بانی چیره اولوی بر قیلا بیجا
سورق اولوی کویث ما سواد اولک
ابر در بار احسا اولوی اولوسید
در کچین بزمین فندو کلانک نشانی
بکر بودی بزمین همگ کلان اولک
نان ما آهوان و خوس خوسید اولک
کوبه سندر بزرگ حلت کویث ملال

تاسد نمانی چرخ دولت ورود
لاش بگر اولی آرز اولوی بر سر
طالع اولوی سلع لغزین خورشید بلند
بای اولوی بخت کور شهر اول نامور
نغمه بویب بچین ملوک زین اولوی کس
سوغ انا فنا یاروی مشغول اولوی
مولوی ابال اولوی بچین در دین
بیش آواز اولوی بر فنا بیلم عمر
چون بینه سمع اولوی سادان بود
سوز اولوی کل اولوی در یکی بوزن
خسود همیشه زیاد بیله اولوی با مزر
ایوب اولوی ترا بوسری خوش اولی انشا
دورت کلان اولی بسخ و در اول
مخوضت زین نماک اولی کلان اولوی
بج و مدنی بده بر بتم اولوی
نوبت ز اولوی کوزن مکتب مشغول اولوی
اولوی مکتب مدنی هر بزم اولوی کوزن
اولوی خاک اولوی کلان اولوی دودیت

اسفنجی با درپ آفریند زکس
 خانه مرد بخت اولاد زبرد زبرد
 آفریند در دین مدد لاکو با
 ابدرسه ز این ادور چشم زکس
 بنی صفت آینه دل چاق و غم
 برت ادرد زین کم تلک شده نور
 دست در لوزن اوستک پایه زخم
 کرد و شمشیر ادور دور دور
 هدی آفرینان اولاد نه تاسد
 کلک ساد و صوح ملوک کس تا
 سرفق بال بنو او تشر بر
 سح دولت ادورانی دوزخ
 دخی در ادورانیله بر اولاد جام
 ناکو اولاد لایه سا کشته دور
 دور جاک ادوری در ادور
 ادوم مر سوبی بر سردا ادور
 بنجکی مردم چشم در خرفین
 لاکو بزین دغ و چشم زکس
 خطیبی دینی اولاد خانه اولاد

در دور با بن در یک سوزن بیه
 شایسند رایگوشن اولاد
 لکزه کچه مقام لاسان اولاد
 باد شام لودیت جودک زبان
 دور شمشیر کبی ادور سراسر
 فته لادن باور کوزور اولاد
 کد ملاود لک ورد ایدنه شاه
 ادوب نخت زرد کونه کیم باغ
 اشکلک بن لوصف لورسوت
 نازنه نیکه مغزش لور دوی
 شرف ایودنه شمشیر لک
 آفرین مقصود ادور پیوست
 شامک ادال کسانان اولاد
 کور عام تمامت دفعه ادور
 داور حق و انارک هزاران
 نفع عام آفتاب سایه در
 نازنه نان دوزخ شمع
 بر جودگان لطف و شفقت

بوز درین شان ادب معی محمدیاد بود
بان معنایر لایقون مانی بود که
آسمان افش شادی را شسون بپوشد
همین خوشگسنت کسور برام لام

خلایق سالکان حق آقا بود که اولاد
بپوش در باکت لک لک زینت بر عمر

سزا آید از بسور به اول فرخ منم
مسرور ادران بلم که دور قولا کور به
بر سزا افلاک جهان اینم آن اولاد
ایلوک منتظلمت شهرت برده مع
ما بخت فکر فحشی برام قطع اولاد
دین کی بیه چلیقه دست در ازان حق
برود برده سره دلا و ارسه کافران
ماد کوی تیرنگ تیرنگ دل از زاده کفر
اول اسکندر کسینی بپوشد بیسه کرم
نوفت بنگون مود کوسزوی از اتم باز
مویک آه آسوی مینویس کور سیرور
پادشاه لور کیم اولاد باغ و کتختیور

مغز کبی حله سبز بله طونزوی شجر
دنت شاد و طرود کزین لایقون کرد
مندی کم غم شهنشمن دور اللود جبر
کینباد هم حشم اسکندر داران در

دولت اقباله بخت اولاد اول آرا من
بر سنگ کسین مال کرم صاحب نظر
سوزک زینت لام امینک تاریخ
قودوک غنچه مرکز زینت به جان
زکرتلار مالی کسور جانان در
مرکوسنه مدنتن بغل زینت کور
تغ بزرگ ضری ایشیب اولاد
دوبه اده کوی بیته اینم شیور
سکندر کسینه موزین د اولاد کس
کیم دور زرم کسین کوی بانده بو
مویک لک کوی زور اولاد ایشیب
سختن اولاد باغ و دنت اولاد سننگ

صبر دور دور اول محک شکر
دولت اقباله مالان دایم دار اول
برین اولاد هم این اولاد که اولاد در

خوب انان کیشور زینت آلا اولاد بپوش
ملا زینت کیشور اینه کلان اولاد
کسور اقبالان بپوش کوی فخر
لشکر غنچه مالان کیشور در در
لور در راه اقباله سعادتن کور
مال بیخ ن ارده جو محق جوی
بوده که بپوشیز کلام اولاد کم
کوردی کوی اولاد کسور کوی
بوسه اولاد طلاله کوی اولاد کسور
الماس بیخ انگه اولاد کسور
بشکی زینتی انان کسور جمع فکر
ملا در پنه کوی ایشیب بو بخت
چشم بند اولاد کسور کوی اولاد کسور

بهد سال اولاد مودیک اولاد سستور
کصلاح کسور بچون زکرتلار بخت
دایم خوشنویسند کسور کسور بپوش

اولاد ششم بپوشیزت کسور زینت
دولت اقباله کسور کسور کسور
دینت فتح اولاد نصف این مودون کسور
میزین بپوش اولاد دایم دتمنه بپوشون
کسور کسور کسور کسور کسور کسور
بولا در ایند انان کسور نهادت بپوش
دایم می شهمه بود اولاد کسور کسور
سوزن جان کسور کسور بپوش کسور
مدری اولاد کسور کسور کسور کسور
دینچون شمه ایزت کسور کسور کسور
ملا در بپوش موزین کسور کسور کسور
اولاد معان اولاد ایشیب معان اولاد
کسور کسور کسور کسور کسور کسور

تغیبات
-

کنند نوزادان در دسترس مبتلایان
نموده سوان سخن باغ شریف در کم

اشکال و نام گزیده درانی بنام

قولی که در نوزاد سبب اسرار

بیم که همد فکک اوله الطفال بچم
نغمه درون برادرب کشنگ المانی
نوزادانم قوزنه ابر شرف باد سحر
لا. زبیر، چکر اوله دیوانه کز
لا. سرکشنگ ادر باد جفا کلا کز
آشکارا آسه زبانی کورن لاصوند
لا. در بیق اولون زاینه زنجیر لوت
لا. کلک کی محله. بورر بولاد
که کوزالاری منای بقوب آینه
تلا در ک کشی کورن سیر ابر
صنوی اینجه نواد بود که قوزنه
بایرین بود نمه کورن و نوار
که فکک نوزد آت اولو-اللا اولو
نک نوزد سوز سیاهینه انک نوزد

تصیبات

کیم برملدن در پوزنه کیم دل
بوزنه هم افزون انک کسه خبر
اوتم سوتلا بر سلالی وادم ادر
کیم نوزد کورن بوزد که قوزنه نظر

املر املر اولون آینه کورن کز

بیشتریکه کولک بنه سیل ایسون
بارسین اولون بون آسه قوزد لار
بیرکلک بوزکل اولون اوجانی ایل
دولت اولدی بون جامی ال ایلیز
دست یق اولد بوم سارا لایلا
کلنک الملف و کم بوزی ایلان بک کم
نوزد قدر بون بون اولدر چاکر

اولون بکم بوم و اول شریفه قضا
ذاتی اکل اولدر کورب اول بکل
سین اولد بوم کل جهان جینه جان
سوز اولون بون بون بشارت حیدر
نوزد کلنک آن کل ۱. منیه
منه بکل بکل اوله اولر بون بکم کور
که قوزنه اولد سن دولت اوله بکل
سوز اولون قوزد رسد کورن بون

کیم

شود همه میزاده کم عمرز آنک
 نه تا جرد که با عورت و در بله
 ضلالت او بلیق آسوی چنین دوش
 اور میوزر باشه جیاسوی عوام
 نه نفع داد او که خوری در د خاک
 سواد دین سنده دوری سخی
 بر ایبره در له دوران دانین
 ده خدیزه شود لایلا در کرم
 دوزخ در تفته چیتیر بختکم
 اجر بر بر سنیمل پنجه اقیلم
 نه آسمن حضرت پان ازم
 سیخ دین د دولت فر کنسوز
 چورم آنا زاده خمشوزن اولد
 زبان سرور سعیدیم قامت
 قایم پاکر اشم آتق کین
 نه لافوزر قویق بر بوزن
 چون ابرو پینده بر دوزخ فریق
 دیار جود و ا قلم لطفی
 ملک دول اور در دایم از بر
 کتود دی سنا ایوزن رده منبر
 اول سعید دی برلر مشک از فر
 ناز و نر در اصل حالان بکر
 دن کیمک سوزین دور شین از
 شب ناز یلا ۰ ۱ سوز
 چو بر منم ده اول شناور
 از ایقلرینه قارده سولر
 فرات او د سوزن ابلا به دوش
 قینکم رالی آسمن اول رهبر
 جباب آسمن یعنی خوده سنور
 خندان سعور را ییل سراسر
 شور کیمی مجیدور خون لاف
 سوز منک عوام نه سس
 بیخ چیتیر اپین اول محض
 ادور بر تو نر پیر سوز

بیخ بر سوزن فکره کشتی التون بر
 بوینه نازا خلق مگر از شز سوز
 بیخ فر سوزنی تو فریق آک کور
 نکی قبضه میوه داره طوار نکل
 کم اول ک کسکی کس فرات سوز ک سوز
 کوانن نیکر نیکر فرات سوز ک آسوز
 کشتی التون سوزی در ا سوز بر کلا سوز
 بر کم بیخ جوامر له دوش نیشاز
 نیکلی آسوز خون ادا بی نکر
 بیخ بدان فصاحتی دوزی دریم
 زری با بی جهان نازده کستور ناز
 بویش ک کجکی کز اول اولد اولد
 کم کوزن ننه کم ایبه سوز ششوز
 ارسوزن ذات سوز میوز که جهان چ خلد

مایوک بینه کوزن دور آسوز
 بیخ آسوز چوشک اوره آقامه فر
 زری با بی کز دور اول اولد که سلیغ

نوز اول شوش بیخ و شایع بیک
 چو طوطی سسغ سناور سخن دور
 دوزن ناز زهره یا شکور

جهان خلقی بود کون پیشرو طرب
 نبرده غم واریب، بیف آرد
 آقی کسیه که سوزم هرگز
 ستام کیی دودن که فکلا
 شکر حنلا دور نامد برم
 حدیث لعل بار اتم کور
 کستان سیرنه دادم بوغون
 دکن اولور کوزده دره امر
 چمن سرور، بنم غزن اکوب
 کزوم بقواد لور سوده لور
 بخاولردی عالم او لیدرک
 محیلا جود بر داد کسز
 مکرمه بخوی اندری نسیم
 که نامع و نشان این اذر
 اولور هیشک کشتیمین
 بو لئلر باد بارو کور، لیکر
 چکر مرجم خورشید رخشا
 انک اولولسنگ قصد نه خنجر
 شون مددی وجودی ملک دوتا
 نتکم عالم خورشید خاد
 نه مان لئلر واحسانز کدرکم
 برابر و قنق خا کلا ز
 نایم لو شه روز اولور مید
 نریت بولا بو زبیک اولسه لاف
 ولایت کلنه سوده اولالی
 میغور آکملر عس اولر
 ملال عید اولام ارف
 بچون قدین ایلر بو بله چنبر
 بصیرت سوزکی ایزه ماقل
 که بودتر مدمنه پایان سوز
 مبینه تا اولم مید مبارک
 جهان خلقینه سر بیلن کوز

سی سوره دور مسکن
 بهار مو کیکله دور عالم
 بود سمشق پر داز ناز
 بود آینه بختلا ز بود
 کله برده بره اولو ناز
 اولالی خلق بو دلا توانر
 کله زدر بلو شیخ سبوزک
 اکر رابلا کبسه سفزدر
 برانکره نولا کرده لنگر
 کبسه تلح ازین شیخ خاد
 اولدر آصفنا همدک چونکم
 ملاک خذری کوانه بر بار
 بو زیا ضللا مناله زبکون
 شالت مدان بیام برور
 اولدر که اول مبتول حضرت
 بو بکر فکرو بو پاکیزه کور
 بو طرز نازیم رینت سوزدر
 که اولور سوزوب دایم شایخ فز
 بو غلیله بو سنی کم زبوزک
 سجا مین حیات آینه بکر
 باغیه بکر کم انزله فغلیم
 سیخ سیرام و خضر بیب
 بو سوزون یعنی دولت دعاسی
 اولو صند او لوقر صدر
 بکم دور که دون اول اولر
 سرازکر نازکر کلک نغز
 د بودک کبر باد حنینله
 سر بریزدر دلدن سوز
 جهان خندان و بن کربان و خطر
 ایلر بیلام و باک دور محشر
 سلاز عیدیک کیزم حان فوم کم
 شفق چارتره کلا چینه سنکر

کر که غزل لاکون در امان مجز
 ذره یکی کون در بیک کوزلم سطل
 نه اندک کمی قان در یکی ملام
 نومی مخمف در مودر جفان ز کون
 هان نود لافند فی نکر دم کم
 کور لولا شکن فون سیانینه
 هم بو بان نودون شفا بوم پوند
 هان نود شون شهر بیدر باج
 نادر ساد، مژادو سالار ارج
 سهر سرت شه با زین عالی دنده
 که یارم کجی مستف بی ان مجز

مان زده اورد و کنز در شهالی
 کور بنه دین خصم زبان زمر الود
 فادان اجم بدامن سنج فنج زانز
 کور سه بزم مایوفی اجم چنگی ز
 او بکی چو که نهان بان و باور و کرابو
 در داد مکر که تیغ چکه خصم بنون لاک
 که بشون آینه اولشدر زبان مجز
 بقی طینه دوق بار نوجوان مجز
 بکن طردسون ای بار مهران مجز
 طغندی مننه بکم نکر و زکان مجز
 بند برکی در و دار سه همان مجز
 صوفی کلاری ارایو، ناکهان مجز
 زبان حانز این سلا بیان مجز
 مهبت شاه، جهانه زین ارلان مجز
 نه دار بند نهک اول کاسران مجز

نهاب طینه کشف سره دن نه وارینه
 صوفی بیدری مدونک او جانه دلام
 دم غضبده همان باکر در در شاما
 به از دای سبک بار در کی بشو
 نهک سبار از اول مع آهین شمار
 که نفاذ نه در یاد رکف شم کم
 بومر نه زین اولیه که هدر کن
 بوسن بینه بلانق شند شند
 دلچی سرش اسوددی در لایندر کاک
 پنکه
 کشف کجی نیکلا سخرا اول جهان
 کشف کجی نیکلا سخرا اول جهان

دم سخن که باکن اول ناز شکر
 نه نه زده ای الما کولاک که مدونک
 ابو که او اسه فی الملم سبقی جانان
 کور نونده حسنه لاک شکر شکر
 دم طریقه شکر خندکی سهند
 اولسون داک طوسون اوزی دایله
 جوبسین که او بکینه مزار شکر
 معلا دراک بر دم بی شمار شکر
 همان بولوفی بو بلا اعتبار شکر
 بیز در مرکز اولی مودر خوار شکر
 نقاب رخ، نهک فانه شوسار شکر
 دلر نه لایحه اولایه نازار شکر

بگو بفرست چشمتون اینم بچیل
 دوشتم دلاکو کون لکی مردم چشم
 زان اهل کلا شسته دوشتم بفرست
 نلا زانک اول شاخه در که لوبی خوش
 نه بویبار کب ووشک آبن با شتر
 نه ملازم که ذکر اول حسک او معلا
 اربور قند بیک و سخی و سوری
 لباب اول بیکون و دوشدر بر نظر
 کوزنده تالور شکون اثر هزار کمر
 کمر نه اینم کلور وادکن و شک در
 دوشک کی قی بر آتوار در لیلین
 نه زنی که وصاله نم دوشی نوری
 نه شک دلو برو که بر دور صورت
 بیک خط که امر خ آتوق حسک
 سوره زکک اثر زبات شتر نظر
 اولور سه نه بچ بوسه لا فویبار
 همان نزار و سوزدر جلا ارمان
 دوزیر کپور اول جلا و دلت دین
 کوسون با زان اول نثار شک

نم اذن کلا سیه بی شک در کم
 دودارینه سوزی دلی کله کالی ادر
 کمر که ملکو سوزون اولور اولی
 ایادیز حسکم که بم جود کن
 چتو که پیش کون مخفر جیک افلاک
 فلاد برف دکادر شتاده بزکون
 هزار شلا کرب زرد رنگ اولور
 نه بزم اولور که بر خطه و جکر اولم
 نه بادیه بزم در که جود شربت قر
 نه جود اولور برو که بر بزمک و فالتوز
 لوقته ناک زهراب نمو دکبکر
 حیم صحرنا حوی که لذت
 نبات نعلی قند اولور نثار شک
 کوزدی بزک بر نخل جزب زنیام
 نه ناز کبر هریست زرعلاوی کن
 نه نم اولور برو که سیرت آتواری کون
 درون دلو که قند خیاله نسبت جود
 ناری اولی شیرین مثاله چون قند
 نه لذت که بوسوزن حنود سچ بر
 اولور سه ملکو سغم جلم و بهی اولور شک
 زباب دوسیه و کل جینه خوار شک

هزاره سوره سحر احاطه
 حساب فضائی بر ما بجزون دیون شک
 در که کلون و کلک اوج آن بکون
 کمال و فضلاء است آتیه سوار اولک
 در روی درین کورس او کلک ملام
 دعای محرابی بیله فلک نام اولز
 قلده مدعی انگ لوح او لا مکرم نمز
 بی که اوله بیز و سیار انسانن
 بهز مری علی البیوت صفاتنا شمر
 منظران که نادری زینت نثار زر
 زرد زری جاب و کیوب کینه بوسن
 مهار صنع اداون ابوب قصورن
 انبار برک سوزنی بافت رنگ داد
 بر کفر نلام از نوب شافنا کل
 کوری سواسر کنه داد ابداع ذریغ
 آبان صالنه جن طلسم و نایوب
 دستمد کلامار مکر باغه غم اوج
 نایب غناب حضرت با جهان ک آدر
 هزاره سوره سحر احاطه
 بخون رقم اظلاکون ادره نمز
 اچر جویغ سخن نبال باره پرد نمز
 تلم الک ادره بنین و سپرد نمز
 جوامع سنگ برلم بر در دره نمز
 ملام دست بکل بر ما بجزون نمز
 کشاء اوله جویغ کلامه مجوزه نمز
 ملامد باسی بونی کیوب مرکب زر
 قوسه زری ایلیوب کون کوسا زر
 بانگ و شادی فریضی استاد لار زر
 آقزی سوزینه قوجو بیار زر
 لایبونه بتوری بوسیمون خار زر
 طاقوزی شاکر کلخی کوشاد زر
 ایشاد چون بر ایلیوب کون جشار زر
 آن بکون دوشدوی بیوز بیار زر
 فاک نظر ادره تمام الصبار زر

سبب دهنده سوره سحر
 ازین ایله مالد افکار شک
 بر اوله الخلیج جمع دوش کلار شک
 همانه اولدوز بوبله مقبره نمز
 نشان خورده بفلوز کورده نمز
 کشاء اولدوز سحر جو خورده نمز
 درر قضیه صدساله دن خود نمز
 کلید فزین اسرار در مکرده نمز
 اثر بلور زری قالمه اثرده نمز
 که کند زینه درر بوبله ذبیره فروده نمز
 قریا و عطاره مقاله خورده نمز
 جناب بیوه بیله لعل کرم
 کلا و فضلاء ایوان اجمن سرفروش
 کلا و دستک اوله بر دره نمز
 اولر سه سخن جمع در زمین اکرده نمز
 دیر چیخ اینکون اچر سموده نمز
 طویلدری سوزنی ان بر سر برتوده نمز
 مود کوزینه او کلک اچیری کورده نمز
 ایابله جناب دوش سر بنه کم
 دوا قدر که بازلر کلا مرتبه
 مکر که مدعی یازمن در دره کلرم
 مسابضه کلا آنکه ادر نژدی
 سفوله بر تم ارم کور نیروده

نام شریف کنه انعم مجاب شرف
 اولم خراب سینہ ضلای مجاب در
 بر خراب در بو خراب که بجز عکس
 شد و اولم کبسه را اجزا نماند
 جو مرزاد اولاد سواد خرد در
 که کرد بو عکس که احسان انعم
 آنز بهالو طوز اوزن بیلک ادر
 نلر مند سرکش اولامه نوم در
 زده بیلم خردریکن ملوک در
 نقره ننگ زیننه دو شنگه
 اکسوزک در کک ادر کبسه صبا
 اوصاف ناک منوریک اولاد غمخوشا
 بر نورد بو نلم جو امر نثار کم
 بزاید بو تعین یله تازہ سطلی
 بجز بوزین کسنگ اولامه بار زرد
 دولن انکی جهانده که دستند وارند
 سلوک خلق اولاد مرکز ادر لسم
 زار و زور فابن در سز کوی بین
 تنه نلر لیلانک با دیت اوز نطلب
 بشون بوزوم استیغ ای کلزار زرد

دلوز کیم دانته قلام نثار زرد
 اولوزن کم باشه اوله نثار زرد
 بفریرینه کرینه بیلاد نثار زرد
 اولوزن غار جوده یله آشکار زرد
 میرود ملکه ادر ادر تابه غار زرد
 بخلر ایلیم اوله شرسار زرد
 اولدر بنگ اولوزنی بی اعتبار زرد
 دوشب ایاند ایزکون اعتزاز زرد
 ایلارک اولدیلیم ادر افتخار زرد
 بیلارک لایز بندن چکر انتظار زرد
 نضر خزان اولدوز بر کر و بار زرد
 اذم رده ب نلم چون اختیار زرد
 معازت ک اولدی که جوار زرد
 ملر ایلریم اتمه ملکه و کار زرد
 سر یا سادات بو مو کلزار زرد
 فتح البسف ادر صحرای غار زرد
 بشون بوزوم استیغ ای کلزار زرد

قالدور بوزوی خاکون ایسیم بر نیم
 ده کم بو لوکه د اولدم انکر بجا
 نلم انون بیزکه اوز خرابه جمال
 دستور داد بشفه قلام دی دوزر
 امدد اتن انکی اصل نلم اولون
 خوف میلتوزن اوز تر کسنزال
 ایسبع عا دوزر دیسورن کم
 سن اولر کوم سوزوم وفا اوزر لسه ب
 ایثار ادر سه جو که الی اوله بعب
 آشمار د لیز بر ایشاد خزان
 آثار باد شامه احوال آسفی
 بو عسفی بیزکه ادنی بنو لاله
 فلک نظر در دوز خدان لار زرد
 بهیام اذتن بو صاحب سر زنگ
 اولد اولدی دوزن شامه اخصیبت
 بچم ک نلغم اسم بجز بستی آسنگ
 بکر جهانده دوزن بیلاد اولوب
 کلسون اکسوز دخی جهان نثار زرد
 کلسون اکسوز کلسون لده حصار در
 ایسبع جهان شوم اوزر اوز نثار زرد

دوده شک للاحق کوردی شوزن
 دریاد بنی اولو نهان اولار در
 دن انکو شبیه کند و کون در
 بکرتسیدی و بشک کزدی بسوی لب
 بکرتی ضروری بوزی اولدی بیدر
 اولدی بوم ماسن شوزین اولسه
 دن ان آبدار که فی البله سبقت
 اولدی بکرتی قن باهوت آبدار
 اولدی و شکرتی قن اولدی لین
 نوزدی کرم در ماسن اولدی کون
 بحر فلان قونک ای قن اولدی جمال
 کرتی اولدی و ان اولدی کوردی
 اولدی کلام کلام اولدی مددی کج
 کسج شک و سیدی بر اولدی بر
 لانی سیدی و بشک اولدی اولدی
 بنسکار اولدی خرد در اولدی
 مرکز خاص اولدی اولدی
 زانسان سنق اولدی س
 سمان بود کسب لمان کج بود

همدان القن زمی شه که زالدن
 سبع ابلی نوزن چمدونی زرنگ
 بود مومشا کوردی در باره قن
 چوق بود نوز چان صدقن دزدی
 اول بادشا بن فواز اولدی ستم
 دوزن دوزن کوردی قانوک حسودا
 احسان کزنی که انز و ناسنهها
 و بلان صیم خاندک کوراک بودله بود
 امانک صوبیل و لسه اولدی بری طوطی
 و لاکرتی سوبیل اینی انز ک لک
 کوزن اولدی سیدی دکی نمودی ضو
 سکل سلور نغمه دوزن محری نیت
 در کلام کوردی نچ آبدار در
 سونته کلانوزن زانسنک نه اولدی
 چون در طغوزی کچ شنه کوزن
 تربیت آبدار بود سکل جوامک
 بر کوردی بود نام جو امر قن ک
 اولدات فغلی قن بر اولدی نایب
 مبالغ کوشه سنن سوزن بی شمار در
 مشرب محری بود صدق زانکار در
 کوردی کچ بیچ نچ تاجدار در
 بکلام و لطیف اولدی شامهار در
 یانکده بود بل بود لوزن اعتبار در
 اولاسه برین فغلی اسیر کفر در
 کوزن بنسده سندن لیرق نهار در
 آقدر بری سوزن جو بیاب در
 شکسبیه دوی زمین تا بوز در
 صوزن ک اولدی سوزن مکرار در
 سوزن اولدی سنسنگ مکران نزار در
 اولدی سوزن نغمه دوزن محری نیت
 اولدی کوردی نچ آبدار در
 اولدی کلانوزن زانسنک نه اولدی
 اولدی در طغوزی کچ شنه کوزن
 اولدی تربیت آبدار بود سکل جوامک
 اولدی بر کوردی بود نام جو امر قن ک
 اولدی اولدات فغلی قن بر اولدی نایب
 اولدی مبالغ کوشه سنن سوزن بی شمار در

بیم که سینه راه اوله لعل سینه
 اوراق عود منقوش صورت الی به
 همه دلف ک سلامت طوبیخ جویانده
 زین ام بانقوش ارغوش خورشید پاکین
 سوزی اشک شکر امانه فزکر قوش
 امه زلف اوجباغ خال با سینه کون
 اوسم ز ناز خنده کوزر ناکدر که اینک
 اوراق است لایق هوش شع اوق شهر کون
 خطی با نسج لجر کر جا ز غدا من کم
 اوجبال سابه زلفک بار جاردول
 دل جاکل سایبان شمس روح آینه
 مکر اوزن زلف کاوزیک اوزیکوزم
 سایان لهر بر منق لعل صحنی بزین
 ناز صنیات اوق کلر فز زین
 نماندن بیلک پاک کویان اوق کلا
 کر بخون کم دک ک سوز خورشید پاک
 نیمه کلا سبل ادر آینه آب شسته
 بار سوزی باغ اجنده شام زیک کویا

بیم که کوشده اوله کوشاره در
 طوباد کوشش دک ادر نهد یار در
 بادشوز کون کم حسن و بهار سوزی
 نه خطای بیغ احش حینی غایب
 بوز بندر سوز اوله بار و جهان خاند
 سایبان غنوشن جنش لعلانده
 هر غنوشن آملن بیک ز اهدک ایامند
 در دلا در حل جانک شب مجراند
 بو نزلن بو سن هر لیک زین اوله
 بلک خوشی کوز که حسک باغک هم
 کاشی سنکون جهان بوز جبار سینه
 تنق سنکون خیال سابه بوز اوله
 کم بو سانی سنده بیغ حسنا دور
 بادشوز اوز نزلر که درت کوز اوله
 قوشکر زار دینک سوز کوز اوله
 موز کلا دوس زلفک موسم جویانده
 افزون اجوش اوس اوله مین ستانده
 سیم دردن زین اوس سوزی و کمانده

نعل سینه کده سنده کلک خضایه
 شام کلان غنوشن آملن دل سینه کوی
 حادوز زور کلان و خوشی و خورده کوز
 بانق باد صبا کلاش آوا کوشن
 حسن فورد زین مناشی غنوشن
 بر دوز قوش و قضا یار که دوز کون
 بر زک ادر کم چشم دینان آفتاب
 اوله باغ سینه کون سینه لعلانده
 ناز ساجر قوش اوله کده دور کون
 ایله کوی بلوغی کسیر جیامک جویانده
 آفتاب سطله قوش بوزی سنی ایام کم
 تیغ اوز کوشن کم ادر باده بوز کون
 دوری سینه جیامک کوز کوز سوزی
 کوش سوزی ایام جیامک کلک جویانده
 تیغ اوز کوشن کوش اوز کون کوش
 کیش آملن لعل کلا سینه کون کلک
 سوزین کلک زیک صنف افا کون

بلبل سنی کوش دوش کوش یانده
 پاک اوا در آغوش بوزی و خورده
 بانق سابه کسیر می سوز کوز اوله
 زین پاک شام بوی سینه افشانده
 سستی اوله سوز دوش کوش کلک خندانده
 دایامام جهان کلک خشم اوز
 کوش سلالن قوش خاند
 سکلن سینه سینه سر کوز اوله
 مردم ادر کلال و ایلک جیاند
 آملن بلوغی خشم کوش جیاند
 کوز ادر ایله سوزی علم سینه سینه
 خاک باغ سنی لعل و سوز کلا
 سنی سوز قوش سوز تابع فرانده
 بوزاب اوز سوز کوش کلک ایلانده
 سوزی سینه کوش سوز جیامک خندانده
 جیامک سوز کوش سوز کوش کوش
 اسب کلک خیل عالم کوش کوش
 سنی احسان کلک خیل جهان بهانده
 سوزین زین زیک جیامک ایلانده

زیر بر سر بر سر بود ، سرور است و بر
دبوم بستان لطیف است چه سندن
اول لب بگوش در بوی زنجیر خضر
نه ماسایم سادست گزیند و زین ایمن
می دلا و خوش که دست خردم دران
خان نهد داد و در بزرگم او نغم
دهم سلطانم جم کسویو چینی خانانند
دند ز رنگ جراتیم دستم ستانند
کوش صاحبم بر قدمه مگن مانی
دسته سینه تو نیش بر ایگن اند
حق و از کج او بر بر تو بر کج اند
گذرد می موسی المن بنوی منی شبانند
نخست دوع و ظلم انصاری را نولند
ارستاق می صبا ز آتی کون در بند
حجت قانع مددیم خجند بر آند
جان و دلان همدرد کنی تو همانند
تغیب ای که کافر فانیک طمانند
فات با که خردان قاسمی لرزانند
جان و کولان حجت اتین مرانند

سرور قاریم دمن خوبلا سولان
دوق بوردی کشتی موسی بادی بیزین
خسرو اسنی حق فانی بانگر بر کون
حق بزرگم جانم ستانده سالانده
نظم در تکلیف و او بزدی کرم کردید
بوام شیرین ز لایق زادن شانک
بچم نسل بهادک دوستون بلبل
نوباد عر که ابو نسون باد نزن
سبح آساک و باد سبب خوش دین پرورد
زافسون او تو بادی بهادک موسی را کیم
عابیم بین عیاره تمین ابولی دران
بشیخ ابلا بچون نویرم نغانیک
کوباد سبب او دردی محصور سوا نیلی
بغیر خاشنه بر زینت در بر در عیلام
توز و موطوع دبع و کجک ساد سرتک
کوزینون ز کجک لاله کرد که غارین
کالک لمانه و سنی ز ناسون دیوسک
بند و زنی چیزین عجز کردیم خود
سرور سلا و سله زانی با حق سلا اند
موندک خوش سید پیم لکنک بارانند
خسرو اسنی حق فانی بانگر بر کون
حق بزرگم جانم ستانده سالانده
دصف زرد می دور در مویون خانانند
سوزن سوزنی کلا سوز سپید و قانده
کوه خردن خلق او زن رحمت و جانده
لطون فلان فلان ساقی او ان بوشن اعز
سولک نوز سیکون زینک خاک نیند
مطماندن ببله نی ملال در کله کرد
کستان ارم کجی ملال سوزین بهر
کاموات جن بر دن کور در سان دورند
خشانید با نازاد لعل خلق دست بر
نوسن سلا غی شائق اشید لون حیرت
المن جام لطیف کلور با وقت اجرت
بانوز غمزین ز کجک ر بلاه کوسرت
انچون شکر و مینون تو عالم سلا

ملاؤنق حاتم در ونا دوزن تجرد

انجون انسرو حق مشک در زان سار

میاندر جرات میدره کلید باب خیر در

دوانصاف بلاوریک بوم سسد کبر در

سک سوره شمل ایزن ربیان اولخط در

اور بر دوزن بجی که شام منگ در

ملاچون چکل آتین سدن کندر در

که رکنن بوز کسور قلیجو که سسور در

زنگ نانه کم انک سلا حقن سسور در

نخل ایدر که دکدر کی دوزن اول در

بیک جان دک کلان بر ایکی اسکی پاد در

ملتی باؤرت زانی زانی سسک از در

کهن ناند امی در کس سسک سسور در

دهی املک عبایدیک حقن کم سسور در

سینم دره کوزن غن اولدر تو انک در

معدنی عشق دکله نینگ سسک در

اکر کور کور سسک بلور کم رابر در

بو سنی کچم دکوری کور صورتنا لین

خدا عالی بیلر اندون حلا جنبه

مصارو قامو کادری کولخ ایسم حرات

ولانت دوزی دوزینه نزلایا دوزن

ایناهم جهان دوزن کوز کوز انک در

جهانک پاد رکوزن سسور کوزن کوز

نایم نیت باؤر حوضان دوزن نیت

من اول خورشید، بوردوخل باؤر انک در

کادری باب آه، خلیج دوزن سسور

دوزن بوزن نیت، بیک بر قطره سسور

صداست دوزن نیت اولدر، نایم

نواهم قدم بصیرت دوزن اولدر

تایم سسور یله خشت اولدر ایچین دوزن

اینا، جهان دوزن صورت حوزن

میدار اولی لیسور کیم یلنک جهان

زردونق اولسنده سسک نایم دوزن

که چوز سسور سسور، نیت کام نوز

هر سسور سسور کلا ربیام سسور

جن کلن کسور سسور سسور

انک کیمو که سسور سسور دوزن

خطو بالی زانم که سسور سسور

بوشور سسور اولدر، نیت سسور

که بوزک لاش خشت ملا انک آت کوز

کلا اوله کادرن بتر ریان نوز

چسپا اصل اولدر، نیت سسور کلا نوز

که هر ظلا اندر، طوق سسور سسور

نیت اولدر، نیت سسور سسور

سسور نیت، نیت سسور سسور

کوزن کوز انک، نیت سسور سسور

دوبت قدری کوزن لیسور کم کوز

دوام آتوزن سسور کیم کوزن

بند اوله اولسنده کوزن اولدر

انک نایم ایچین اچر سسور

کلا سسور سسور اولدر

دوانک سسور کلا سسور سسور

دوبت نایم لاش سسور اولدر

سور کلن کلا سسور اولدر

نیت سسور سسور اولدر

چسپا سسور سسور اولدر

دوانق دوزن سسور سسور

بوم سسور سسور کوزن

نیت سسور سسور کوزن

دوبت سسور سسور کوزن

سب نیت سسور سسور کوزن

اولدر نایم کوزن

هر نیت کوزن کوزن

کوزن سسور کوزن

نیت سسور کوزن

دوام اولدر کوزن

در ده روز و روز سوم بر سر می بیند
دسته بیدار نیایی بر او نشود تنها
سد ام او سرورن تالک بیایغ عزیز تالاب

چون جن زود در آب محال است
در ده روز خون او بدور ساق کلاز او کرد
بر زود صفت دکو با که سخن برستان
بود روز روز او کرد و الفتن ملذذیم
دست او کلاز او بدور ناول نماند
دو ده روز که جام اسکندر کی او کشید
او در روز و شب و صفت بوفه شاخ کلا
زلف او بر روز و لاله طوبی او بر بار
صفت او اجسه مایه بر می نمی خورد
آب او با آب دوان بخش او کرد کوز کم سما
سوز او زان صورت بی بی بی او در روز
شانه او صفت چکانی او رب دندانه
پیش او زان بر او درون تاز او که باد
چون ایامی بود بی او او در روز
بروت او با او در آن که در باد و زان شانه

کوک بختی کوشی گوید به تابش
حدوم صمیم لعلک نه بیدار به
باش که دولت کلا می اخسرا اذال
ساک بود دولت به تال آفتاب بخت
سخن بزمی خوشکند: رایغ اوزر در
سخن دو دم برق و زرد او کلا کشند
بدم بود صلعی از یوب باله
دند کوشد که کور کلا کشند کلا کشند
باند سر و صوب و قق که افکن در
استانکه همان بود بی نیل در
نیم مدته کوز کسه بلز قق
داره سبزه کوز کسه در
ساقیا کوکام صفت کوشه کلا کشند
دو قق کلا سر صفت بلبل کوز
بوز صفت او بی بوز بلز قق قق

سین در سیم است سینه در سینه
سین اول کم سینه سوار تمت و آلاک
بصیبت بخیر در سره در کم چون صورت
کوز اول دستینه دلوته لکی رغانه لک
ایه لک ز بیخون آملق لوب آت
دونه جاده اولاک کم اید مور اول
آیاک قرینه انثار الکل ناخنک
الزمنه الشیم نودن خیز بر متن
کوک ایدین کینه بر باوقیل لکل
ورشا یاغون آیکورده نما بر آب تین
نمبر غم ایداک آک ایاتی ازینک
خانما بلورده تم بیادون دورانی
اوصاف صغلی جعفر لال نظلا
پارسک سلاله تاروه مکن صناد
بادنزا ابرودینه دلکش کوزیر عاروه
شودون آکوب قران اندون اولاک و حق
بو یک کورن خور ایدون صفایر سوس
لا ادر کارده سینه سینه غایک
نعت جمع کلایر اید چون اولوز و
دانی کوزی کوزی اولک اید لوز

اوله نامهر با یک جمع سر کز اید
منش عالایات سینه مور اول
دسته فده و نام اوزره خیزین قوی
نوارین کشتارده سینه بر ادر سیه
دوره سینه و سینه آملق لوتینک
آه ام البویق نوار کشتارده
مور بر رفن جم عالایات قرینه و سینه
اوسه جام کلک لکی کز اولاک
شاخ کل سینه لک مجرود در جمع خار
پارده سینه لک ز کسلو فلکون مرید
نجز اولکلده صفاک نهار فن کل
فته در جمع سیامک آن خوار اول
جاده و غرت سینی لطف در سینه
نار بابی جو سوری کلده اول مور سینه
بار کابینک جاده کینه آت
بخت اوزر اوزونه لکی بون ادر فلک
اگر کوزی کوزی سینه سینه اوز اول
اوز کوزی کوزی اک با یک اید لوز

بانه در تاجون کردن و بن بشارت
کاشن و سنگ ببل مهندران در اول
بود و ان کجی صحنه مرغ خوش آواز اولد

اولاد بلبلد که آنک ز کین ادا می بودند
شکستنا تن مدد بکیم بر طولی دور
مددنگ دیو که کوزن غم فرای هم
حضرت موسی کجی نام اولد معترف
ایشان کون دولت دولت سعادت کون

حضرت موسی کجی نام اولد معترف
عالم اجرت نیتکم بو کیند خضر اولد
کرم در طغوزر جمله ترکان خنجر
کوزن کوزن کوزن طغوزر ارغوان خنجر
کوزن و روزن بر اشرف و لستان خنجر
طغوزری بر لم بر لغوان خنجر
نه دکلا بن لوزر بر کمران خنجر
جمع هم درون انی در میان خنجر
الاولی کینیلد ناکمان خنجر
باید که اولد جمله زبان خنجر
هیه هم غم قزب اولان خنجر
کرم الودی الاشا کاران خنجر

بنا مسما بر سر
اولسون یونوغ و مغز اولد ترک
دانه بیک یا بجم مغز باورده صنف

بونه مغز سامت بو نیخترغ باورده
کم کوزن لاه جهانک طلق زیا اولد
تابش فود جانوزن جهان و غنا اولد
فالماملکن آنک ما فو طرا اولد
کم انی کنن دایم طله زیا اولد

معترف باشاد و بر مستبریحی که آنک
دایا داروشه یعنی دیزین دنیا اولد
متانک خریه مهر جهان آرا اولد
مند و قیمت بو این کوزن کجی لاه اولد
که اعا جاد و بکین عمل کوزن طری اولد
الاولی لاه اولد کل حله اولد
خون اعلای آنک آیانه خنا اولد
کجی اچن فوزین مبروری اولد
قاره جلای کین اولدم مبر سارا اولد
مدرگی نافرستی اجرت تزر و والا اولد

آه صحنه

کند آینه نوزده باغ جان محمد

سال اول درسه فانی اشبکو که کوزر
 فیض یافت و فندیان دوی دادند
 ابان العیون کلان حشمه بان باغ
 نود و ده و ده نما که کوزر کم آخ
 سیر اول زوری کا بنایه از زبان
 اینی بنیانه بجهت مذوی چشمه جگر
 سگدزانه الذا حیات مورینا چه
 در که که منت که اول شمیم
 ستر اول در جادو که هر کلان کین
 امامت نوری امام بود که سویان
 دکره بر دله بکر نزار الکل کور
 بنیسه باغ بهشت چرت فی اول محمد
 لیکن ابون او کوزر نوزده حمله
 بهای دولت ان کوزر ملوک فرار
 مردی دهن اول در دلا می در شب
 بسن الوب کوزر ابی به مغرور
 سب نوز که کوزر بیا به نیش ابور

کند ششمه پیام کشان کشان محمد
 کوزر پر نوزده بخت نوزده محمد
 سواد اولی بودی نایب بالون
 بندوی یکی او مرزده الکل بلان محمد
 صغریه صمد اولی به بلان محمد
 که فی لذتیه بر اجم صغر همان محمد
 کوزر صغریه طلعت روان محمد
 اولی در طغوز راه که کشان محمد
 اولی در بد نوزده لاسخان محمد
 د اولی که نام اول صاحب السان محمد
 اولی اولی به شبیه لاسخان محمد
 کوزر کوزر بنی خنان محمد
 کوزر سوس آزاد د زبان محمد
 اشیب اهل بنی دیول بی کار محمد
 اوزر به کسبه بشفه دانان محمد
 مدود الذون اگر نوزده جان محمد
 کوزر جانب اولی به صودی بان محمد

بو نیشیط و بودوشی کمانی حضرت
 اور مدود که یک جزیم با نوزده
 بود که چون بیان بسته در عیال
 اور سه اسرا به او نام خلاف مدود
 مدود چشمه اولی بر نوزده و نوزده
 اولی که دایم اولی صغریه مولودین
 بو نوزده بون نوزده سوزده
 زبان طلعت اولی و ابع الله در
 جان نغمه که کوزر نشان کوزر
 که معالذ خادیه کنج نشان کوزر
 که که اولی در نوزده نوزده
 سزار سال اولی در نوزده نوزده

اولی سوزده نوزده نوزده
 عجب دارب اولی آتش نوزده
 که سلب نوزده نوزده نوزده
 چکنده نوزده نوزده نوزده
 شوبر کوزر کوزر همان محمد
 اور جان دوی صغریه زجان محمد
 مولی در اولی نوزده نوزده
 ملا نغمه بی اولی نوزده نوزده
 سال اولی کی اولی نوزده نوزده
 کوزر نغمه که کوزر نشان کوزر
 که معالذ خادیه کنج نشان کوزر
 که که اولی در نوزده نوزده
 سزار سال اولی در نوزده نوزده

هر یک بو صغریه نوزده نوزده
 نوزده کوزر کوزر کوزر
 با اشیب نوزده اولی حشمت
 اولی در نوزده نوزده نوزده
 شوبر نوزده که نوزده نوزده نوزده

اولی کوزر کوزر کوزر
 انداز بر نوزده نوزده نوزده
 اولی نوزده کوزر که نوزده نوزده
 کوزر کوزر کوزر کوزر نوزده
 نوزده نوزده نوزده نوزده نوزده

بر پر بیره همه مستقیم بر وجه س
 زنگی مشرف اند بوزر آیه همه
 هر که کسوف جز با او آید جز این
 نذر که نبغی خلت و مصطفی خانی جنب
 بود که اسله و دلکنی گانه نینال
 توفیق نواده بر که زرتکین مجال کرد
 رفتن آسمان اورد که یونکن
 الامور بنزق دل اشرف که اما
 بود که خراب بلبل او بنی موی نسف
 فذیک اندر بی حیرت الوری نود آید
 دار الشفای خوف در جا اجراء بند
 بود بر ایدری کم او نشه دره نه دوا
 معوی در این کالو ابو الکمال
 ایزد جهانن بضاکنی در موی دل
 اور در مستکلامه مباره اولی کسوف
 دفع مکن خضرات سرتیون نشا
 بود در کلار بود که در یال ماملار
 دیدم که روشندن ادمه یارث داراد لا
 الولا یایاب و فضله بیخ اذنی
 بیوسوب سبب امه عباس معسور
 که که هر که صحت کسوفن جلا موی دل
 که که جهانن روشن ادی بیضیا موی دل
 دوز که شرف و فعلل مبارک نشا موی دل
 دل خیزق اور را ایزد معسور موی دل
 بشکر دوز که دورله جوزن جز موی دل
 بار بلا دوردم نق و دو تا موی دل
 لعلک جهانن که که که آنجا موی دل
 که که که عقل بیکی اولی که موی دل
 که که که فذکار بند دما موی دل
 در دانه چاره دره دل بود موی دل
 بر اسر فضل جانده معوی و نشا موی دل
 معوی در این کالو ابو الکمال
 ایزد جهانن بضاکنی در موی دل
 داننوا ما که داننوا دار آشفنا موی دل
 ابع فذک و رفت و قدری در موی دل
 فزیند در مسبلا بی قیاس موی دل
 جبرئیل ایزدی که فعلی بضا موی دل
 تشبیه ایلا کلار چون کبریا موی دل

بر موی دل اولی کسوف
 خوشتره د کلار و شفاعت معسور
 طوز بودی قوریک کی و اکرم فضاه
 تشبیه اولی جریان کلا مکه
 بکزه که بین او ایزد شکر نشا بضمک
 شوال کسه که ملافین اسرافیه ابلا
 تبله راد که ادرسته دونک و لا نکل
 طوز خیزد و آذ لاک مسادوی موی
 مهر آیه معوی ششده انگشتر حرا نکل
 اولی کسوفان باغ کرم بوی خلتک
 بگردن دم بزم دست کر یک
 نوز استر کردی ملافه کزده
 سندن طورت بو ذالقه کالو بکل بود
 طابو که ارضان در رب بهاس موی دل
 بر موی دل تشبیه سوزی و بلا و کلا
 تشبیه فیزیک نیم که اصل سما بیسه
 بناد که بیات بیوت خانه ذاکر
 اولی کسوفان وقت بکلار بزاراد
 دوما کلک فراتیل اشکار ابر
 چرخ ایزد چون طوز بیاس موی دل
 نذر که نماند که نشود نام موی دل
 چون جهانن سنجین و سما موی دل
 حافی جهانن ایزد کسوف موی دل
 اکنف جنبه اهلک اهلک ابا موی دل
 آنک کوزن خاک و مکه تو نبیا موی دل
 منت رصاک کنگ بنگ دشنا موی دل
 که که جهانن ملامت موی دل
 الابدور نشا نذر که چرخ دما موی دل
 سک خندانک اولی اهلک موی دل
 اولی کسوف چون کف دریا ملامت موی دل
 ابرک ابرک کم بدسودن سما موی دل
 سندن طورت بو ذالقه کالو بکل بود
 طابو که ارضان در رب بهاس موی دل
 قائله جهانن اکرم و آذک در موی دل
 افلاک ادم نیم که ملاقات موی دل
 دل جهانن اولی و جمع که ملامت موی دل

بدین دستہ جمعہ بعد دو بجوے . اشاراتیہ بی یلین ہزار ابر
 دلاوی دیو دی کنگ ایسوزن مخا
 من مرقی دار دیو بویا دوس
 شہر کی بلاناغہ انداز دوسیا
 سوریک سمند تھیو ونک ننگ اول
 دنگ کی اولی چی آتھو نارا
 گم مھنڈا اول و پھون شہیم
 دست قضا سو بی مھنڈی ایسک
 گدی نورد پتھلا دو شادا اول
 مھنڈینہ دھنڈک لمقوب پوتھن
 ہنہ موپا رزنگک اجڑ کورن
 دھنڈک سورب فوڑب خراک باہ
 نکت دو نوزہ دھنڈا کھتھال
 دھلا ، دھنڈا کھ سنگ داغ پتھ
 شکانجیج جاع خور کھنڈا دھنڈ
 بانف طلو دکارر او پکڑو کنگ
 بانڈ اندر دیو پایک سو کنگ کی توب
 خراب کھنڈنگا اٹھال انیس
 باران جود کی کورن شرسا راب
 برق دروس آفتاب اولر تاراب
 اولر نہم کم صحرانہ پایا راب
 تنک کی اولی چی ہم آدر نزار
 قدر پلا اولوی تھ سو کھنڈا راب
 سنڈا ضایسک در ای شہنڈا راب
 برتھلا کو بیاک اولر شہلا داراب
 خنگ موپا رز پھون اولوی سوار
 ادا کو زین اژدہ دھنڈ شکار
 حوالی کو زین ادر ننگ دھنڈا راب
 برقا شہنڈی جمع اص اولر خزار
 زنگی علامور یکھن دھنڈا راب
 سجاد باہ در ای کھنڈا راب
 دست نکلا اولوی مھنڈا سنک راب
 اژدہ خنڈہ دگ سر کورن کڈا راب
 افلاک مھنڈی اولر سزاراب

آہم لندزی زنگی او آفتاب
 کھنڈوں اشک در ہادی دیو کورن
 اولایہ اشک چشمہ مھنڈا راب
 دیو ننگ سوزن اولر برع ننگ
 نلر رنگ زنگی سبباہ مھنڈا راب
 زنگی بوزو کی دیو دیو بلا پوتھ
 زنگی سیا میکا دھنڈ رتھنڈر
 ہر مھنڈی زور زور کورن باہی ہزار
 زنگی کی کورن ہم مھنڈ سوزن ننگ
 ہارن موعد صائم اولر سنڈا راب
 اوسنڈا کھنڈ سببہ اٹھ کورن
 کورن ز اولوی کورن بوزو کھنڈا راب
 ہر دلاوی ننگی زنگی سیا پوتھ
 کھنڈا جماب ہنڈ مھنڈون دھنڈ
 زنگی ننگ مھنڈا اولر خزار
 اولر ہنڈ صنف ہم موعد اٹھ
 ہنڈر دہا ہنڈ صنف ایلر ہا
 ہنڈا ز ہادی ہادی کھنڈا راب

قالله در ماه و تفرقه ای محرقی الکی

ناله اچ شکله چود چنار ابر

بندرد ما در بی که بو چمن مودن
 نیمه که در کشف نه چمن چارک
 نیمه که کن کنه بیزان چرخه
 چو درک ایله اندکی احسان بنویس

اولدی که تار پورن سرکنار
 اولاسیا، الملهله بوده دار
 خلق جهان سومینه اوله درنار
 اولسون قیام ضح و کن شمسار

بکدر ایله بین بزندی کنار
 کورس جهان کوز لایکی سوز و ناز
 چو زدی بنفشه طبع عینو نشان
 کورسوز تاز لایکی بو زوزنکون

چندی تفرقه طوفوب کلاندار
 هرودن الاصل بودی اوز اوجینار
 سنبل اوز تونر سلسله اشکبار
 زاریق ابدن بندلی بودیک مزار

دل ابر جو خراب نوله مع ادرسم
 هر شاخ اوجن دوزت لای بودی بو چمن
 باورنت و صلح بودی باغی اوزون
 بینه دروس نجه نکی ابر کهر نشان

درای بنیم دوزدی طسب جو بار
 بستانه درودی دوزل اوزاری ناز
 زکی چمن سیم وز اعلوی ناز
 درادن اوزی کوشتم خوش کوزار

ایر اوزی بز سلا کلنا نشانیک
 مسوده و تفرقه باشی بز اوز اوزون
 آراسته کوزیک کوز ایله حسان

بلبل اوزیله طو اوزی بیور و حسان
 کوزارکم نیمه رنگم کور بود کنار
 بزین درون چچکله سون زار

خاکم ابرک و بار جهان دلم و دلم

مویلم چتور موقی خلت نشینت

نماشنه جهان بوزنی بو زبیک آفرین
 انبار عود لایه بنفشه ثاب سوز
 موقی قدرت ایسی دوز که در در شاخ کن
 درای قدر بینم بو لیم اوزاد
 خوش کوز بودی که ارب زهر پوس
 بانک طلاق بون باد خزان است
 بو تاره بو کوز ایسی کی ایسی ایسی

کاتدی بود موصلمه فتوز و کلار
 درای ارب کهن ادر اکلار
 عنایت ناه و عنایت آبدار
 انواع اقیتمه او عنایت عمار
 کورابه سنکلاب کچ پیغمه نهار
 مالک بوز موقی حق طرائف عار
 پرده من بد نولم کلاندار

عاقبتی کوز کوز کلانده موزکم
 اوزی ایتمه نه یوزنی کلانجه جهان
 چو کلان دایه عالم ارای دایر
 دوزدی مزار رسم بوم خاک اوزار
 کوز اوزی بوز اوزی بر اقلن تار

کوز یا شکیل کندی پیغمه سوار
 کشت اوزی بودی اوزی جوقی اعلی اوزار
 بوقه بیره بر بیره ادب کارزار
 سک اوزدی کوز زانی سوز و بار

سوز سوز ایلیم نمن یا چو بی غلیف
 کوزی بو سوزن پیغمه اوزی اوزار
 سلطان قزاق غلیف قی با زین خان
 کم غنمشن نشان اوردی اخیزار

ضرب سوز ایلیم نمن یا چو حصار
 زک اوزی بو شهر پیغمه بار
 سلطان قزاق غلیف قی با زین خان
 کم غنمشن نشان اوردی اخیزار

سبب قبح او در سن اوقی خوردند
 چو اسلک دادند یک آنگ بگفتند که کین
 نه ای کین با منی موام تا آرد
 نه فایب ام سن جلف سو ایورم
 کرکه مدوق تا سنن جانن آرد
 اولور سه وادی کنفانن پیرن
 کرکه خاک ده سننایم کین سوزن
 الکن دارسه اول اول کیم نذکر
 بلذمش و عالی نظر کرکه آدم
 بش ایوب بو هانا ای جبر کرکه
 شو نوج وون که زرد سیم بنده کین
 بو فانی این ادر که تنه سنگ
 هانا فلا می سکر که واک اوست
 همان لی سو دیان قلندر آرد
 کلور سلا تم ادر فرخنی و منکی
 کین چون که مندر در نصیب اول
 طلب فایب ایار جورق ادم سول
 جه ادر چون کین فال قدره آرد
 شوکی که جزو بی و شترن جورق اول

ایلی ای صنف صور چون روح
 نه برور که ضم خانه این سن ایار
 کله قدرکی مرغیات که طاهر ایار
 جلال اینه دو حد که کین غبار
 سوا نسل طوق تم پوزن زنگار
 سوسوای کرکه قدم بعم ناجار
 بهش کلشنه اولر آرد اولر
 چو آستانه بخرین و ادر که ایله نادر
 نه یارنر که اوللا اینجه بلبل زار
 کلشن اده سکه سرفنی حضرت نادر
 کلا سح اینجه چون ادر سوزن
 دکله قول خداد بشکه نل خوار
 که خیزنور در باد اول سوانا پار
 ده که کسدر بر یله مرزبان بازار
 ملهین ادر که کله کلدر دیوار
 کیر نغنا یلیم نسکه شمار دوار
 قرتم آن که ارایم چشم جام غبار
 ادر که کوستورن خلتنی نادر

بس بود بر سیم سم دوزب
 کولا که نایم پاک خذ ادر سن ایار
 دکله در در سنن دردی چون دلن
 سوا ندر دکلدر بو سنیق و نصوح
 کرکه آینه جامه عشق ادر معنل
 شو بار که موشه جیب صغیر لاله دار
 جورج پاک اولر کند وون بول بزرگ
 سر ادر دونه که تو بو کسرت اولان
 چو امرین فن ادر حوا و ادر کلان
 سوا نفوس موس مجسند ایله جسم
 همان چو این معارف لایله باکرت
 فن ادر دسکه بو بلع اینج بوی ادر
 الکن دانه بیسج اچکن دام نال
 سوا نغنه ادر باقی خوش اتم یاریم
 غارت ایله دندن کلا کسب داکر
 اننه هارنر دسکر که یوق بقایم کن
 برن ادر سنی سنی فو که مستن ادر
 ده ندره شب بر بلع خلک نه تو ندر
 نواغ ادر که دیم حق خلدنه متین

اولاد او . بو نیم سن با شکر سوختن
دانت استرسک دل خرابه سوزاک
کرکبت ادن با پنم دل هم
چران کشتن کجی محتاج اولم بر نوم
ملا در دانت فامتن جفتفتال
سوزی که پیشید من آرمو بله او تری
نه که بسته من اولی پسته و نیشتر
ز بان چون کشتن سوزع ز یاد حر
دل او برف اوده . یاد و شیخ سرتیا
د اوزن اوزو کسلارو بنتم بکنا بتم
کل برین ستم روز لاکر ادر ستم
سنتن بکر کردن سبل خون آدم
نم بو باب بوره سن جهان بوز
بزه دار ، کورکه نر کلاوی کوزو سوزن
بک ادم ، ملادی سا کم . قالو
نوسو فاندوز حکم حرر عین وارن
دیوه د سنن بک این باد استنا
جهان بوز این ملک بیور ابره دکلا

نه انو بونن با سن سرای که بر لاد
کولا برینه جنت اوینم اول معار
زین ستم کر کور . ملادم ای یاد
نه جانم دزلت ابر غننون اولم بیزل
مخاوی دزد سن ، نزار اولت معنی نزار
بکین قو بر سن سو بله ایلم کتاد
بر اولم اچی صوف کبی لولون سوزل
کر که کیش و نازیند ، خوراد ، ناچار
د اوزن اوزو بوز اکنم و لغ و آتوزاد
دو کی صتم کر که سلا سینگ ز نهاد
که کل سوزن اوزو اچو که اوزر خار
خوزن اوستم جمع آسیابی لاد
که ادم بزرگ اولر که بو کوز سنکست
اولار . نبلدی کم سا کم بید و نزار
ساکه قالیم بیزده . قالو آخر لار
چو اول اولدی آفوز . لادر این لار
بود ارجین اوز کیزو قالیم . باد
جواب دریم ااکم واحد قوتار

کلا

بو سخته هلر نکه علم بی ملک
عل کر که کوز ، آختره زاده کولم
هنار دادوبی راه ، وار بو کون سنگ
طراحی استوسکر ، دادو ضا لدرن
طریق مغم سدا کر ایوب اینغ ایلم
بسا اوزن ایلم الامالت رسو لرتیم که کور
شود من کم جزیب انوز جن دیه نشی
اوزک شفا عقیام منایت حتم
دکر نه بیزده . نه الامالت اولادون نوزت
نه الامتن بلون اول این و کاز نوزت
دقنی الامالت اسیا سرن اولاد کرک
سهر بوزو سعال جهان فضا زوزاد
بوق ما مشرع محمد مختار
سادتت و ملک سلا د سهر و دیار
که بر بنتم نوز اولدی ملک کتاد
که چکو حظه در دران آسین دیوار
کوزن اولدی کوزن کوزن رار سهار

کلا

حاله که آن ایینه کشیده باد زرد
 در هم فرزند مورده بودی لاری ستان
 نوزدهمین استنول بودی زبرد
 نوزدهم که کلاسی شهره مبارک اوین
 ایازی بود و شاد بود و نیمه ایاست
 کلاز کنه چون زانکون نیمه شکار
 اول سواد جان نشان اول در ایستاد
 نوزدهم که کلاسی شهره مبارک اوین
 نوزدهمین استنول بودی زبرد
 نوزدهم که کلاسی شهره مبارک اوین
 ایازی بود و شاد بود و نیمه ایاست
 کلاز کنه چون زانکون نیمه شکار
 اول سواد جان نشان اول در ایستاد

کورس اول مورده سوکون چورور چوب
 در ایستاد کلاسی شهره مبارک اوین
 ایازی بود و شاد بود و نیمه ایاست
 کلاز کنه چون زانکون نیمه شکار
 اول سواد جان نشان اول در ایستاد

کورس اول مورده سوکون چورور چوب
 در ایستاد کلاسی شهره مبارک اوین
 ایازی بود و شاد بود و نیمه ایاست
 کلاز کنه چون زانکون نیمه شکار
 اول سواد جان نشان اول در ایستاد

دست فزکنه که بریند فرضه مهره ایست
 مع اد کله بولان شعل طوقه بریند
 کوزر او فاشقوزاله میدله مکه ایست
 اولی ایی ششون دست بوست کوشا
 کورون اجم دکلا در شش سپهره دخل
 که در امک قویای دین اولی ایست
 هم زخم ناده کورن اولی غمونیست
 دوی ده کورن شادامه اولی ایست
 حکم ادیکون که همک کلاب اریزب
 غمور سنز دین چش بیستی ایست
 کچه دن خنک سپهره ککشان و ایست
 و جهور کورن مبارک ادرسه اولی ایست
 سنخن اولی ایست ناک نفعی یون ایست

باد شانه دوا کورن بوز اولی ایست
 جمع سپهرن پوزر بوسک کورن
 نوزدهم که کلاسی شهره مبارک اوین
 ایازی بود و شاد بود و نیمه ایاست
 کلاز کنه چون زانکون نیمه شکار
 اول سواد جان نشان اول در ایستاد

کورس اول مورده سوکون چورور چوب
 در ایستاد کلاسی شهره مبارک اوین
 ایازی بود و شاد بود و نیمه ایاست
 کلاز کنه چون زانکون نیمه شکار
 اول سواد جان نشان اول در ایستاد

الاصله لانه در روز شنبه خفته بخار
 اشرفه انزل اشجار باد ادرسه نثار
 اول صوف سرزبون پنه زرد اولی دوی
 سلازین کجا هن خفته ل ایلانار
 انوی باد خزان اشجار چون لارزار
 سنف رخت دوق اسباب ستادین باد
 نظریاتی ابله فانی خورست ز غبار
 کسیمه باری بهار عراک از پای باد
 بوزن جاک انوی باغ تیغ بجزان باد
 جان بنام کلام بگز اول افلاک انوار
 مسکنی با نام بر تو لمان خدا
 آصف در زلفان ستول خلا کرد کار
 هر ضرب مطرب م سرست و کیوان
 زلف نظریاد کن چرخ الماسی در
 پشت پای خشی رزم که اول زبانیاد
 حلقه افلاک کوشی زلفتن کوشوار
 ولیک الاک را با خلق درق نخل باب
 بزم در کان درون پر حسنا ایل و نثار
 هیچ بر نثار باد خفته بون بو نثار

روزه هم از بس سر سر جسم
 کون کون در شوق الم ابی بختیبا
 ننگ کوبی سر و پایلیوت در زلف
 او کول تمیدی بی تو بشکله دایه الکر
 بزم کم سینه چینی سر و راه لرزاک
 دینک دایم زبون اول سنک نجی خوش
 بزم کم سر دایم بختندون صوم
 سر و سینهک دبر کولون سنک خوش
 بزم کم دینه نصاید ماند سر و زلف
 شوی باغی ایلیوب سموی کندوز بهار
 بر کربن خزانیه سواد کرده باد
 باد سر و زلف سر و زلف بر و زلف
 باغی بر کفران اول صبا غنچه
 هر وقت بر باد اول اولی خزان
 چونکه هر وقت زلف دوی زلف
 باغی زلف زلف اول جمع انشور زلف
 من نیامت قویین خد کلان بزم بر باد
 که در کوی طراوس کا دوانی خزان
 ریح اولی عالی چون جسم جوید
 زلف و لریمی قلعه پریشانی دایه
 دایم دایم چکرز پر کار و زلف
 نغمه نغمه مطا در سوزن و زلف
 ایلیوت کمانیل کبک ده قرار
 همگ ستاده آسوی بخت اول کلون
 خوش ستون اول عالم اولی در رف بهار
 مهر کلاک متونک نسون بار ک کول
 دایکی مدوح عالم ایلیون پرورد
 ابرو شغل خزان ادری در و زلف
 کوز باغی نظر و در چای بر نثار
 کرده باد اول اولی در سواد بر کرب
 زرد زلف کبکی که اولی سواد بی قرار
 دوی بر زلف زلف ک کول در خفا
 باغی کلور اول زلف زلف اولی نثار
 کبیا اول کول دوی زلف ک کول در زلف
 باد هر صبا اولی بر کرب خالی نثار
 اسباب اولی زلف بر کرب خزان اولی نثار

کوه سرسبز زین منقش بقدر نارار
 طایق دامی مایاری کتوری یادار
 ایستادند خزان اورده کلا کماز
 تازده اسوق و دلگانه سوسونبار
 تازده طوسون کلان خیزنه دام کوزار
 انجمن نایب نه کورن دور دی روزار
 نانی سوز در لکه اما الملی این اویبار
 بارشرا آشنون اولسه او جهل لالار
 نوردوس سری تزییف انکم مشا ملار
 بریا که بوزلوسه بر جلوه بریزار
 بو جهان کیکن اولار زیندن اولار
 سوزده سوز سنن اولنزد نمودن
 نمود و دغان ل اولنزد در اولار
 اولو که کل کبی جام سزاب خوشگوار
 طامرا من اولنزد برین سنن چنار
 سابقا بر اوسن سنن کون کجا کبار
 جوهر صفت اولن ابته ایوانبار

قصه بر روزانه

شتر برین اورده که دهم چای چمن
 سج راه کلا طایع ابروس بر کون آداب
 اولوسه رمال رایگون نزار شایسته
 بار زاده رای و تو سیرک شک بر شسته
 نینم کون کون نزار آه مادن نورلوسه
 بالو نیک اولسه قلم اوله بیت نکوت
 دهم کورده که قانینه سوسو ماشوش
 نینم ابروی لوبندر کورن نوزنیک کلا
 برادر ابروسه ده یاد خان چرایار
 بیزه ایک نیم اولک ایسوق دلاخ
 خوز کربک ایک عالم ایله در دانی
 دهم سمت رخاکی ایون اخصبر
 کین کورده که تشبیه اورده آنی بز
 بیجا اجمار لکن کوشه که اولک کلا
 یازار انیا استغنیه لکه خضر ارش
 شتر مهمان دلاخ نم باشم دور نین
 آب جوانی سفنم مات ابرای آبانم
 ساک دانی سوسونه نیم بوز با نین

روزی خلق لطیف از بوی بونه درین شب
 بن سنگ نام سزین سزین از گزین کون
 بادار خلق اوله فتم ملک کل
 بحر نینون جهان بر که زادی اگر
 برونق نین که اوله مسادر روزار
 منقر ایله سوزر بیلاد وای دلته
 نوبار و که ابر شوق مرکز نین
 خواب نازون او بنانه بیون از بار
 سزیم با ننداز ارب چن کم سروک
 بانار تن بکده اوله ایتاب اوله
 کلایک انجور دایمی و حسن برب
 نظره شیو کین ناله غنچه شبنم
 کونیا می با زینشکه کثرون حلقه
 سوزار بالی بود کلک باد سبا
 نازنه چون که ادره بو پیشدر سروک
 باو بار اورد ما چن دبو زنجیر بیک
 نغون منظره از اچور سبا تا انون
 تاب خورشیدام از لاری کور بیدم کم
 ناکب بر لوبک بنوک اوله با نوبار
 دورا که سوزنن ایلیم نغون غلار
 اوله کسرکی مالک مرکز بادار
 بحر نینون جهان بر که زادی اگر
 سوزه چون زغوب اوله لیلور سوزار
 سر حور سپار بوزنن ابر بهار
 ایقوبان اوله ادره و دوقار
 بود در سربگی که کز ایلور نهار
 بوجون سطر ادره نغون سفات انهار
 نغمه لانه چینه که امانا منهار
 نازل اوله قوس اوزن نغون انهار
 سلق الیلار و فونلک منکم حصار
 اوسته برع او قویطلم سواد لوزار
 کورده انق که که نسیم اسعار
 ایله ساد کل بیلد و من دیوار
 شوع اوله کیم بیلدو بیله انهار

واز اوله ابرینه بیون بوسین انجبار
 ست اوله در غلابا بو اشتر که دون
 صدر که دون ده صحت بهی غلایی که آنک
 بوزر بر جشمه علی نین که مسار
 آفتاب نبع مت امان فنلور لم
 دز اوله لایم نعلکون نغونرینه
 بوز نکر نیرینه خط اشتر که اوله
 سنبون اوله کمال اوله بکر در نینام
 سنبون اوله کیم نغونکون اوزرینه
 سنبون اوله کیم ما نجا ببع مطا
 نکر که دوزر در دینی مور ایلی
 مالم بنیای خسیل انکر ایلانم
 زدنار ایلر انکی آمانه سرزمین
 ماله نوز آنگر کون بجمه در و
 مالم اجرد لعلیکه نکر باد انون
 دز کلا نعلکون مرکز صابن اب
 صابن اوله کون مالم خلق جلیه ساد
 بخت نام اوله لوزن ابروش که ایلر
 مالم اجرد کون کیم لیم از دی کون
 عاز اوله کیم ادره بر سر و نوز خلق
 کم نام نون کویکل اوله نینه انهار
 کسینی اوله نکر عالم اجنه اختیار
 کاندولور اوله اسلیم کسینی انهار
 بهنک دینده این بو نغونر اقدار
 نوال سبکون کلایک اوله لوزن انهار
 باد اوله بر کون بللی کسین انهار
 بکر کلایک منظره کسین کلایک منظر
 مالم اجرد ذره خورشید اوله کون
 لم لوزن بی نون بو نام اوله لوزن انهار
 کوروش کوروش اوله ذره کویکل
 ذره ذره نظر اوله کسین کوروش انهار

بمزککانه فلا دادن اتمه تا جنت
 نلار سبک برود بشلانم اود ایتسه
 تیغ بر بود سرک مکی دوش بر
 چارخ انگون دست فضا شنگ
 خون بزکون اگر قاچسته غدا کسه
 سرعلا جهان باغی سر ایلکم
 منلی اولغا نوت احسانکون
 خشت سیم دربار باینه کولم بیتم
 دهنک التوتله کیز ادریم به زین
 مدحک کولره ارکسه سچی نوله چون
 زوزان اولوی کماله سلسله ایشاد
 ملسی بوشک اجزا اوتوز فضیلتون
 دلم بوکوزین اولیه بولون غنی آلمز
 المزم انزمین غنی خابین بی بیج
 نتم ایلرک جبار بار بق اولر چون
 سرور کیم بیدم شرف نون
 تم ادره د ملا ادا چنار اولر منور
 بنسک نون ارک در فزیم کیمک
 خانک بوزک اولدور مک در بار
 چون مدد قیلمه مسول اولدور اجار
 قوز دره دوت چننم دانم نار
 مسرود پ اولدور بد نمن سمار
 طاعتل اچره کمن آت الا طلقه مار
 نکت خلکی اولر سب اولر سوار
 آت قالدوی کیم کوزن کور این بار
 کلیمه عالمه لطف کیم مرکز سمار
 فاقون و ستم اولدور کر برعذار
 بکونکم کوزن کولری رنگون خضار
 اسیر کولری معانی کوزن کوزن خار
 دلم طرز کیم خابین ادیم افطار
 هر کوزن ادم ایکن بر بزرگ مار
 یکم بوزن کیم دهک اولیه دلم نکر
 سکرم غنی اتم کلاله بر غیز کمنار
 نه دوداره کیم با بنف اولر خوزن تیار

کلر دوسبک اولکم بورب جود جت
 باغی درنگ لب لشکر از اولر اولر
 سوز اولر بس بوکن کیمه ایشدن
 باشنور عالی دار باغ بهار ک اندر
 زانور منورون مه بر لودر نام
 سوزن نظرو منشیع سر به شوق
 میر انیم سخن بیمن نانی باسا
 کوزده نغلی شایینه فنون کولار
 عالی ایشوزن سدوی نسی در عطار
 بریدره کرارشم خاطر کوزده غبار
 ابره باشنور بیقینه الایسه بار
 دلم شیبی اولر مر بر رنگ شتغفار
 دره داتک چه بابل سر بخل کسمار
 اولر جام جهان بینلم جمع اینه دار
 کونک نکر ادره فکله سیمار
 نوز نوز اولر لوزن لوزن سرود
 سوزلکم کسینی با کعبه زوی کسه
 بوزن کوزک ایام کلور حوق کمار
 سوزن باغ سکرمه کل اولر حوق سزار

پهوه کورنۍ ناروغ مکتان سر
نغمه زین اویسه نوله شع کافور
بولد برده مورت به بود کون
چله با نه شونت زردی شمع ال
شده فوردز کلور ایلک از مار کپ
زین ادب فرشته زکی زین کون
جا کور دونه آرد کشف فون
کلکی کلکن اچسه دیدر کلکن
اصف در زمان یعنی بر ایم هک

معلم علم کرم و لطفنا ایل اوزار
دردن ایلر ایل او در برابر بهار
لعل سیرا بله در دالی مانن امار
لاله ک شمع اوستینه دوز ایلار
هنگ که کوه مالدی نکل سیر
برشته لک اقام اولور ک شور
ایغ داننه چلک دوز ک کس
چله بار ک نه کم کلاه خشم غدار
دردم کلک چلینه اوسته غفار
دوق خلی ک چله مود امرو بار

بوده دندون اینک چر شنه
بزرگ چو محیط اولدی بونقل
زنا بوی زبال اولدی دعا ایلم
پکم زینت مهلم مهضلم
دده لری سوسوز سوز اوزان
بنا آینه اولاکه دوش عکس بهار
سینه ناله اولدی بو کوه
زین ادر شنه زینله کلا سوز
مورت نیله لونه سیمین ایلر
نوبه غنایان اویانه نوله اوج
کهن سوز زندی کلا حرالم
ارکرات دوق سوز لک زکون
هاف ادر سه بر اورد کلک لک اوزین
مده لوزم ایلار همن بیزنه حور
نارو با نوزل زین اولدی دوق شین
نخ ادر مفر زینده زنده دوز
کوشیم اولدی کشف شوق با نوبت
حور بوزین همن بلور دوق

موز بطن اتم چه لولی ایلار
زینله الی خشمک نوله در مهور
بولنده نغایان کشفی نوبت کلا
برتم ایلر نایب سیم کلزار
ایله کوه بل قلا ک حق بر خور
اولدی بر سوز ایلک اچ بر نغور
نوروز آینه آبن افلاک شبار
قلم الی الله منشی زین پر کار
سایا سوز روانه ادجک آب کلا
ناظر از آینه ایلر بلبل نکلر
اولدی نینور روز نجر الا حفزار
کلت فزون کور کم نکل ایلر ایلار
کلا لاله شوق رشک فوایت از با
رشک فزون حوران اولدی حرم کلزار
در شینله سوز سهم کوه سبار
ایلی شامد کل بلبله نوحه بیدار
لعل سیرا بله زین اولدی سوز ایلار
چنگ کلکن استرک کلکنه وار

ب بون باد صبار افکد لوط اولاد که
 ت ننادون ایزن چیک بن دلم بوسا ایلا یک شیخ و مخ بر کبار
 ش زادن حکم آخو زیا به ایر بلا ایک نه بپ اندو بر کون سک کار
 ج جان کوزن کورر نوز جالادی سنک لیم دلم بر مورت پزلی انترو نمار
 ح جلات ایدی بر ادره دمنکی کوزن زنفک زمرن ابرو پزلی ایلا نمار
 ن خفا کون اوتقد نخلار یاز و نش تامنق که اماندا لای نمد عباد
 د دره بیلد بر آ که بی هر در اول یونز اوب برت بر کون اوجم ترک دیار
 ذ ذکر ایلا کجه ابلک سکون لوطه جان کولاسرم اولونون کونار
 س درتیک یوزنه ایزن شت سوزن دل بر یونجه دکل ووزلی منق موار
 ز زانی شنه شاه اولین بر اولد دل غلگنه یچ ویرسول آرام ووزن
 مسامو کوزگی کوزغ ل شنه ایزن کم نه جاده بهدر اول منتزلار نه یبار
 شمول زانده خال اولون جلا دانوما کم دل سنج دمام اولامی ویشار
 صعبایت ده دی ابر سک بر کون ادم ماشنه صبر حال اوله دیایزیت وبار
 مخ نوب اور یوزنه جان سنه کوزر کنوی بار ذنی خرم کوزر کوزر غار
 ط طار کولام اچو یوزیلد جلی جواد کوزر کوزر خرم خرم ایبار ل یار
 ن یانم کوزر کوزر کوزر یچ استون شمش قرش کجه بن زردوزل
 ن مالکنار مالون به دفعه به بهشت برادر تیزه و صیف شستار وبار
 ن بیزت ویرای شاه که کوزیکه ساد تاکعس اوله بیک ادم چاکر وار

بوزنورس کلاری سادات ابلک بکوشی بندر کوز بند سنه اولموز منتقلار
 درد غلزون صفتور یوزم کولار نوز سه کی سنله هر که اولدور ووزار
 سرور ابره سواد صم ووزن شاه زوزو شرف ایلا مدرفن بندر
 دوانه یوز عقی که یار اولدور زار بلادر ذات سواد قلوب حصار
 ا ایک بلوق بلور کسیر زار صابا اول کتیم اولیه غلبن عباد
 ایزک عیالی مسک ادغام سلاذ بور بور لشکر نم فلک اولد حصار
 بلوغ لاناک اول کلشن غلک کلار دیه مزیکه برن اولدیم سیکه
 کوز سوزور نم ابلار ساق ووزت کولاک آیزیندن اگر اولاسینار
 بر یجا ادم اولدی بریک سیرا اتم وانی اگر اولسنه شاه منصو کینار
 کوز کوز سوز اولدور بن بر متوزن آغا سوبله ادر بر بنی غم زاروزار
 بلانز عالی کسبه نم اناک خدرا بلنم درد دردم که ایدم اهلار
 م دوزوش سرکش دلدار به سوزن
 آره. بومی آشفته یازن لول و نهار
 نه عیب کلشن اولور کینه کل کینه خار
 اوله لال و کم املک اولر تبار
 برادره ذال غلشنه نیت منتور چهار
 سوزن کلشن کلشن ننه کم فصل و بار

بزرگ باری شویم در افسانه انوری کم
دست نبال پر ز سنج ابدی خزان
سلب زانه بشلاکم باغ زانده
نظم در سر بزمی در سر پیروزان
شاهانبارک شو لذت اولی فضایل
سزنی آسین که کم کوزم بشت
خواد انرا مردی که انگ سوزی کردی
افکار بخون کوزی کوزی روزگار
بچکم رنگی باشی بودی نلاردن
بگت هباری هر مددی خزان با
بر دوزی بر جانم کم سر جگر کراولا
بازب بر سوزی منع آب جانی در
هم خوف باریا اول هم تاجی سوزان

زو عالم جنبه ز می موم بهار
بوزار بزرگ کوزی باغ ز نیم جمع
امان آسین سوسن چینی دواند
برنگ کوزی در خزان حلاب بهار

لوند

ایادی لام مانگ انگت بجزار
لا آسین بوشن او بجه جال باغ
او دوشند باو کلور و یوا هوش
جنت بکه او لوق سلتع ادب
فاب کوزی شالانم او سینه بوزی کم
آام بجه دور او ناقان اولن
سوزی سوزی سوگی سینه زار کت
کوزی نرسی کینه فام اچند دان
کوزم نورو کلنه او نادی باغ
بوزی باجه بکوزی بوب خنای
کلش بولش سست بوب زکونی نال
بوموزی زدن کوزی اولور مثال کم

اوخوان شو کینه نهالی طنکس
سرتن لطف سرتی جان کی دوان
افز کوزی وایم اجسه کلش
اولی و صک سوسن لایب آسین

۱

بگردن نیمی سید محمدت و بینه من
 ستره جوانی حاد من انصاف شهریار
 ای با بواز ملک جهان بکلور ک
 اوش ای که ابا علم بوز اور سمنه
 شهر بباد، یغ بره، روزگار اولاد
 بهیزد غلام که دارد، توقع نادرک
 بره، دوسر محبوب چمنور و نیایگی
 نوز بوز روز گو، سکون فی الاثر ک
 کندوز، خاتم شکر ادیدون نوز کورک
 اوله، و راه خصص نرک عدود ملک
 بزرگ، ای جنگ کون مدد کوزر
 ناک، بتر و بیکلا بود و جود
 منون کور کورس، دیار حدی اولی
 کلزار در ملک جهان خلق منون
 کون ایست قنار ای کل خندان که بیکور
 کلزار ننگن خیالی کی هزار
 درسون نماند، دستم نوز کلزار
 دور بوز خشم اوله کلزار، اولی

کلزار ساسی دارد، فلک کیمی ستور
 شبن او سهر که کوز بوز حصار
 ناک، فواک اد لیلایدیر افکار
 چرک چنگ، تیغ و خنجر انظار
 سوزغ سلطنت، راد آتیه سوز
 باشادرنه بیوی دارنم کوز بوز
 کلزار در ملک ایمان روزگار
 درک و ناولد، طبع کورک و نوار
 ای ای دوری کون کیمی آتشار
 در پای ملکند، اوله خونی کیمی کنار
 خاک حیت، فوننه اورد ملک که عار
 باد، باراله نتم، سخن سبن زار
 بوی بهار، خلقتا طوادی سرد بار
 کل کیمی کلاری، سمن ایون هزار بار
 کلزار ننگن خیالی کی هزار
 درسون نماند، دستم نوز کلزار
 دور بوز خشم اوله کلزار، اولی

خندان ادر جهاد، بنه فضل نوز بهار
 جمع شگون، غنچه، کون، ترانغ ادب
 در لک دور، جام و زلف، نفع هر
 ستاره سرچرخ، انک خوش کلام
 نعت، دگر کوزر، سن انک کلام
 زندان خاکون، بو نباتان، چکمه
 بوم سخن، بره، عشق در ک
 سخن چمن، لایه کورق، بر عهد
 باجده، مردی کاشنه، در کارستان
 زنگ، نوبی، منتا، طیبته، اوله
 هر سوک آینه، بوز اور ایون کور
 کوسته، کون کوزر، صیب، جود، لاجن
 اجاسه، نچونک، کس، ژاله، سوز
 کلزار، سوز، زلف، طوب، دانین ایله
 زنده، بوی، شرب، زندی، شکر، باغ، غلذ
 باغ ادم، کوزر، کوزر، کس، ننگ
 جام شراب، نابدور، ادم، دور
 ک تا سنگ اذن، اوله بخت کویک

نینه که بان، ماشق، نکیف، وصله بار
 طوز لال، باشی، این، جام، خوشگوار
 بود، درد، دره، مانتک، باده، زندهار
 کویک، بر غلاد، در شیخ، و شیب، کلام
 حق، حاضر، لوز، سبن، بی، هر بره، خضر
 بلادی، دیهان، ادر، الحاف، کوزگار
 آونکون، طوور، بر باغ، اوز، بیکویار
 قشاد، بو، بوزی، بوز، نانه، تار
 والاسر، مشک، سیه، سادول، اوله
 کورب، چمن، آب، دول، نثار، او
 دونه، دونه، ترانغ، یلم، بان، جو، بیار
 سبن، کونک، اینم، از ناول، آتشار
 بلا، کبری، ناخدا، اجمیری، غار
 ناول، برن، شام، و خانی، کلزار
 زنده، شرب، لبنت، زندی، بخت، بهار
 سنب، کس، چمنون، چکر، انظار
 بانو، سپهر، دره، هر زنده، اختیار
 کلام، بیک، سپهر، لاله، ایله، هزار

موم در برف چون اونی صابون در بر
 اوله سینه مشورت و مشیله بر مراد
 مردم سر بر - دانات اوزن بیغ ناب
 =
 کلوزن توشق ادر - بنه فاشق در زلزل
 التواتر تلزله ویرگی کشش
 برعاشق دلدون بری اوجوزن نین
 سلطان کلون الیون جبر له ان
 عالم دانی اولور مسطر سبهم
 زکسی که لوتور داین ساق برور
 سیم خانه اولور کلانان بود من کم
 سار سولر لورین ایغ اوزن اوت
 کلر عیشنه دعوت ادر مشورت اهلنی
 دولت انک بر دهن کم پیشی این پاد
 سونی منار ناظره زهدون زون
 سبور کنار پیروز و شیع زلفینک
 اوله جهنم نغمه دهن لاله دم دل
 کلر کوب لار بارک جام شرابه در
 اولن قنا پارای رکسی کج دمام

چون لاله بیخ - دهر دانی
 کلوزن الینه الوب کلور جهنم
 رکوزر اشرفی مشرب آن کلان
 نهزاه؛ بلانه کلر باغ سلطنت
 کلوزن - کلانق. پیشوی اکی نهاد
 پیروز اوزن - شنه شریفه شایم
 یارب سعادتم جهانن بود باغ
 اوله منار - پیشه مراد بل بر دمام
 مصلحان بوزن مراد اشرف لورک
 دارای باغ پیش سلطنت دوزلار

شاه بوم کورک موزشید مراب
 ناب نوز علم اوزن او ششون اول کم
 دایم ساند و کوزل سر اوزار سوزن
 بر کوزنه جتی سوزل مای کوی د
 همدکن کسه ایسون چرخ انفا
 دست جو ایدک مکر دور اوز کم
 مکرن سوزر بوزنی جابو که آغش
 شاه باغ کورسک بیخ موم
 دوزل باغ لاند لورون کلار

سیلاب نار و خسرو اولور ایته تارار
 خوشبو نسیم نازه غلیبلم هر زیار
 ناک کسینه ایتمه بیرک خلاف وار
 فاقوس سمدله چوقول قوتور ایتبار
 کونقون اولور ایی ناکن جلد زر خار
 کن ترارزه کیمی اولور دی سنکسار
 ناک سیه . . . اهر هر که اولور ترار
 لعللار اساسی کم نوری پاینده
 شک جواد نیله اور آک انکسار
 ایتم که ناک پاییک در لادم نثار
 صفاییم فولاسمک ایشا . لا اعلا
 دور کی سنوروا فول اولور سنه تاند
 سازد دوات خام اولور سزایند
 بوزیق مرکزون اولر ایته سزاسار
 چونکم دوری بیلدی هر بلوغ برنگ
 کلار در ککله فول اولور که ترار
 کلار لبرک و زلفن نانه کلار
 اولور دوری نعلیم آتقی بلوغ زار
 مانیل جوبله اولور اولور سنکسار

برینور و دست و ده و ده
 کویا نیارت اولور بهار بله لایناش
 اولور کورک استرک بله کلا کور
 کلور مو یوب نسیم بفتلادو چایتم
 بهار زبان حالور بو خوب سماعی
 م عکس رنگلا چشم ایاسرود کلونار
 بر کلارور که کلونور ناکن چور سینی خار
 کلورن ذنره بر شند کورور و نوزاد
 سلطان کلور دور بهار اولور کور
 کور باغی باج سلیمنده من انکسار
 بر کوره ناک چور قون اولورم نرائیم
 ناکورن ایزدب بک طلم و معانی
 ناکو اسبار به زاری چور کی آرز
 شه با بوزی خسرو ناز که بیخضر
 باجم کز کلورن اولور کلونور
 اولر کسینه کلونن آن کلار
 دست رهناسی ایزره اولور سزایبر
 سرور و نوز جلاله فرست ایشا
 سوز ایمن نسیم قنوبر آتار
 دورن بهیچ صورت نایب کور کلام

هنگام برین مجروح و دراز سوری
سلاخی کونیم شاه سلاطین دروزار

برچین بیوفتند و بیخ برین تیغ
 کیکو برین لایع دور ایواچون برین
 آهانه کو سکندر رایچی چکیدی سرد
 باد دالی سنه اکو بر نفسی انک
 درین تیغ دایمن و خرد و بارک
 او چش چش و خنک شنه آهانب
 اولاسب برین نام و فرسوخ کیو
 اولیاد پای برین دوقوش کونیم
 بیج برابر ایوانی طوب هینک
 کونک محاب نایم میرغ شلایف
 باغ وفاد و نجه مجرود که رایک
 بر باغ ذرکه دوش جنگل سنک الما
 مالان کچه کوندر انک لادی زارالا
 فهاد ابر بنز برین اوروزوری که
 کورستیزی کچه بیسی بیری
 دربالد وجه سیم ادبورد سوز بو
 اولاناب اوج کیم باه بیخ لایف
 برچین بیوفتند و بیخ برین تیغ
 کیکو برین لایع دور ایواچون برین
 آهانه کو سکندر رایچی چکیدی سرد
 باد دالی سنه اکو بر نفسی انک
 درین تیغ دایمن و خرد و بارک
 او چش چش و خنک شنه آهانب
 اولاسب برین نام و فرسوخ کیو
 اولیاد پای برین دوقوش کونیم
 بیج برابر ایوانی طوب هینک
 کونک محاب نایم میرغ شلایف
 باغ وفاد و نجه مجرود که رایک
 بر باغ ذرکه دوش جنگل سنک الما
 مالان کچه کوندر انک لادی زارالا
 فهاد ابر بنز برین اوروزوری که
 کورستیزی کچه بیسی بیری
 دربالد وجه سیم ادبورد سوز بو
 اولاناب اوج کیم باه بیخ لایف

تا که ایواچون طوله جام خوشکود
 دیرسون امیردین و سعادن نال بار
 دیر منتظرین نقاش دوز لار
 چینی بلدنه ملاآب المنون دوز لار
 شو بند کم دل بی مشردن آهانب
 بر خوب دو در پم زردن چوزور سر
 فادون بی فلک متبادی کور
 باله پایدی شو قله شلهاد زوبان
 بر شاه و در علم جیوبن شاه لاکون
 دزانت سنه کورن آهانب بهادری
 تبهک دوزدی بکون کورن آهانب
 بر چش چش اوج بی مشردن انوری
 ماهی زریق ایمنه دو مشردن لاکون
 زاده بیاض بیخ چوزن اوج بی کج
 دوزدی تنه فلک بو لایف منور
 چینی کونک هر دوقوز ایواچون
 چوزن فلک چوزن کونک لاکون بر فلک

بیس کورم جان من نقاش انوری
 بر شنه باروی طلاف سلاوه باذلا
 فچی اذنی اذری شیر اولیاسور
 انوری دو لاکون اوجی بره جاده سلاقی
 اول بیوی هر نیکی برین انوری آهانب
 جاده تدره سیم بری ایواچون شاد
 کونک دوزدی اوج کج ایواچون زوزار
 بر لایفون بندوی قو بیخ زنگار
 سلاقی شوزن لاکون زنگار لاکون
 اول لاکون سوز کونک نادر بر شاد
 انبار لاکون دوزده لاکون بی شاد
 مات ایواچون سیمای بی لایف دوزار
 زاده جمع لایف زوزد ایچنه زار
 مشافهات کونک تنه کونک منور هر بار
 بیوه بر کونک اول اذلاک اقتدار

سپید زول - زایله بحریت و بیته را
برهن برک سلام و بیات صندزار
مردود بود اولش جمع مالک
کشت اوزار اوزان کوا سزار بی شمار

شاه قندهار شاه
بولای جهان علم کالیم انوشاه

بروم درم قابو اوم انم مندراج
بر سوره حکم و منق سون ابابون
صان برف تازیانه او ابرایله شینجا
ادسه نهاییه پر نو خورشید تاتق
ای بجر حلالا که سرفی جمع ناند
کنار کورسه خیر لا لعلکی دیم
مالان بیک جزیمک بولر بو دوز که آت
نذکی نذکی ککو و شیدی که بوزخاکم
او یکیزی بی باغ ادب ککله بول
نهاد قره یلور و خویور جودیم
او شکرین زینان کن در باد کوسک
فرتت سمانه کورن ای مهر چرخ
سجای کیم ضلکون بن یخ مع اوم
دیاده درت نسنه کفکون کینام

نق ایلوک دانکی ملان لودار
زاد جمع ذایه بر نقش اویزل
ملام بوزت اجن اولده زاروزار

مغز ارزیمه که حسابی سماویک
اول شتابین خود عیالی سینه دن
نقاش در سزاب نویسیخ دردانی
نقش مناد دود قلا فیک سرایین
موش از روشنی قدری خلاق کرد کار
اول کوریک وجع شریبیله حق بولم
مراقب مدعی قلزمه جلا موزله
ایک نذکی انزوی انکی مهره ذرا
بر شاد و در که سکنت فرشته مامو
بر با نمان باغ بنوت در تم اول
آدم بکون آتے ملا اینجه ازیب
امداد اوشا مک ایلیک اوسته جموم
تانیله ایون مدوی کوزتلا بندکرت
انداز زنده پردی و فزیده انزوی فر
بولار که اول خوا بلدی سیمه فرقی

ییلدی

بوجای تو که اخف لعلک سیراد،
نعل راوی هم افلاک ادرمداد
بن سهندی لشکر ذلت مالکانه
سهم وزیر بلا با پیرسنگ چو در جمعاد
انور سو دوزی ای شده که به نیامیت
ذاتی کوزد در ملایکم بر مع آبداد
در بام ملالو آن قویب لکه در آفرین
باشن اناشاه صالاری دودان اولوی سواد
بوردی بود اول الماس رشاکند
بغزود لندی آن کورب در شاه سواد
البارز و لایو لاف نفسان بی تو باج
موزون کرد تدرور و ما ایلان رشاد
دنیایوزن و دین لفظ قوی اولی
اولی تو بیج شرف جهان چو باید
نموده بنویس بیج شریف اولی مدام
ایچ شرف و داند این سوز قرار

کوباکم بر دور بر خوب فتح فر دماز
کمال الشوق بیامینه سلال انش گماز
بدرایم و کوزی کلایوز لوسین در
کمال اولی لک کوشینه بی تو که رشاد
کوزد بوز چون وز لب ززلاد اولی
بته مستندون نوزر لاد و لاد اولی
کوزد آتله المازن بر انقدر رشاد
انجاق باغ اوزون لوتایل اولی انعام
غزین کج غزوت منبع علم و دماز

هر بیج بزم طویب کوه لسلدر انک
ملاق ایرانی سلال آسمان اقتدار

لعلک دلاخان و ادرکم الما بود در ارا
اوسایان دین و سیم مقبره او در دین
سندون داکم کج درین دوزی و کوزی
سوزی جوج کوزی در تیغ نیز هوش
بومرغون کند و قوی بیج شش و سبت
قصر بیو بیام قهر کوزی سر کوی آفتاب
مهر زبک اولی در زبانی که در سبت
سوزی کلان و دنگ از دیاد لرز
بوندک سر سار کیم که سلال عرفی در
قوزک سبجی در کوزی بیج انچه سواد
کویع الماس المن لب بیج سوزیک
دو دنگی بود خوردر کویع ما شندر کج
مد مزار اولی سندر در کیم نوالی بلبلک
کلیش و سنان صغی کیمی اولی مزار

بر تو کوزد هتک بی اختیار ایلی الما
سحق اسر کیم دوز اولی در بی اختیار
نوزی کیمی همان ایچین بر بیج اولی
نوزی کیم دوزی بیج کیم نوزوز
بجو امتیج ایچ و مدرکم دوزی ایچ
کوزی کوی اولی اولی سلال اولی انعام
کوزی کوی اولی اولی سلال اولی انعام

مردم وقت شتران چمن سوزند
دولت مردم مستقیم کلا بیرون اولاد

درد زوال اشک و آهله دوزخ
کسب امانت اولدی نانه شور سحر
کوتی شوق خورش لطیف اولدی دوزخ
جنت جلد نه دوزخ فضا اولدی
کلا نسبه بزده خط زنگار
کولک ناله کور کجه هر طرف
مراد اولدی لطف و جام شعرت
سوزن سرای غم مندر شرای کل
نغم زمانه سوزن بلبل فغان دوزخ
سوزن فتنه غم کل آل طوبی در
کولک غم خندقی غم خان غم
مردم کی بنفشه میان بستن باکل
کسب خاکی غلام مویکی مراد
کولک اولدی دوزخ کولک باکل
سوزن بهار اولدی کولک خند
بم جنت سازه سود ایله اختیار

کلا دوشن چورنه من بوم بوم
خاصه کورده سبیلما نشا اولاد
کلا دوشن ایله بهار ایله افغان

شاه ستاره سوکله از مزمل
زولده حریف دیوان سلطنت
نام شریفی نامه تو بنج اولدی
والدی رفیق ناظم احوال کلا
فوزیکه خال قلاب کی خالقی اولدی زول
اکثر اکی جهان بر الون ایلمنه
لالی ب سبیل جهان اولدی ناله
کلا بن نوزدی کولک اولدی زول
سوزن آینه دوشن کل نزل نکل
دوزخ کولک نکل ایلمنه جه
ولادی نیت ایلمنه مرکز حساب
اولدی کولک شمشیر الوند کولک
بانه قهت بر نکلون اولدی باد
الوند کل اولدی علامه مژده کولک
کلا بیله ماکور کلا بنج
اکسیر مستکلامی رفیق اولدی
شاه ستاره سوکله از مزمل
زولده حریف دیوان سلطنت
نام شریفی نامه تو بنج اولدی
والدی رفیق ناظم احوال کلا
فوزیکه خال قلاب کی خالقی اولدی زول
اکثر اکی جهان بر الون ایلمنه
لالی ب سبیل جهان اولدی ناله
کلا بن نوزدی کولک اولدی زول
سوزن آینه دوشن کل نزل نکل
دوزخ کولک نکل ایلمنه جه
ولادی نیت ایلمنه مرکز حساب
اولدی کولک شمشیر الوند کولک
بانه قهت بر نکلون اولدی باد
الوند کل اولدی علامه مژده کولک
کلا بیله ماکور کلا بنج
اکسیر مستکلامی رفیق اولدی

نعم بود امروزن باخسود چهار
مبلغ نماند کوشنه بر در شاه سوار
سپهت اولاد وصف دخل کلایش
هر روزی لکن کلاد خانم
اینها که ببل کلزار حسنی
اسود ناز کلنز حسنی باد نرس
بلای که در سه صد هزار زار

مگر این قدر که بر محسورن ذوال
اولوز بهار ده لک بر کلی هزار

مده که به حضرت سلطان بهار
هر برب سواند شفته ده شکر
سود که بتون کوب بودی که آید
که در ادرازدن و تی که بودی که
کلاد ابان رخ اولوز زنجار بهار
با انوش برده چمن بودینه ناز چلی
که بندد کر ز کور در بیوز انوش
سار و ادرازدن شفته اولوز بود
الامیر الی با اولوز وزیر سیرت
که در روز بود کلاد که بود شنبه

بسیار بود اولوز ملان ایچون فو ناز
انگیزین ال از بنون ادو بودی که
دلی از او جز اولوز باقی نماند
چند کله در زانلر سیدین
نیمه که یک سنی ایچون چمن زون
نکس ستمه سوب چمن خانم سوز
نیمه زون و نکس نه کل زون
سهرن آستم اولوز کلک نماند
وزیر اولوز نه از ناز و نمنه بر
سوزن استوز اولوز کلک آید اولوز
بر کون نکت زبون عبود بیوز
میش تغییر چمن ایچون بر بود
سوز اولوز و سوز اولوز از چمن
سار انجار سوز ذوق اولوز نرس

مورد که کل با بر بود کلاد کل کباب
که در اولوز ایچون چمن هر سیرت
کنت در با شنه او کنت که چادون

کلوز سینه اولوز
اولوز باغ جهان اولوز بر سوز
کلاد اولوز کل اولوز سنوزی نماند
سوز تا نماند زین که کور بود اولوز
قلند دست که نماند کل از انبار
نوبون ایچون کلوز اولوز نون ذوق
سیم ایچون حاضر اولوز سنوزی نماند
وزیر اولوز که اولوز از ناز چمن
لورده یوبون کوب مرتبه چادون
اولوز اولوز چمن کنت آید اولوز
اولوز اولوز چمن ایچون سوز کل اولوز
آب لمانتو کل کلک نمنه سوز
سوز کلان کل سوز اولوز کل و ناز
دین اولوز کم سوز ایچون کلاد
سار ذوق اولوز بر ایچون باس
مبلغ م و جاسوز کلک و ناز
سار ذوق اولوز کلاد کل کباب
رین اولوز کلک نماند اولوز نرس
چمن کلان ایچون اولوز آید اولوز
سوز اولوز کلوز کلاد کلاد

کسان کی، بر حنتہ، عجیب
 طوطی لہنتی بوزن اگر و لہ نہ لاک
 مکتب فضلی در دفتر و لر بندہ نما
 امی صفی و در آقین لادستین بود
 حاجیلین بوکن لطف کم سدی کن
 ال اوم قوم ایند بنی کم، یازین
 واسن لکنه لادردم، بنی محمد فوت
 بلایسوح سلام کہ سزای عالم
 دودوم آبدون اوم الزنک لعللا
 سیزدهم بر در کن سنس کی کو بر کرم
 کاشف موم کہ در دم فواصدیغ اتم -
 آسمان سربلایان زبان، روحی حر
 عوی نورد در ازاد لہ و در لودار
 پنجم ذوق و شکر بر زو
 پنجم نشود فبا و چنل از شب
 کاشف دل زو، ابقا لار کز بنی
 بالغ سابلک، بنی ناز، سادون بنی
 زانو سبامک اولسہ صبیاد، بنی لاد
 اولفوز اسنہ بنی یک مرغ جان نشاد

ادوی کنگا ادرسه، دخی کو سرباد
 سوبر ایچک ادا دی رون، بنی انار
 کونای سیدی و، انک جزین ک کلسار
 مالی نلسہ مهر کرمکی بو اوار
 دوش دکن ادر لوز جهانی بنار
 الکغام در سبیلکن سنک ایلا ونهار
 نشاد اولو شوی که تالو ادری غمشینار
 الزوی دخی لاد دانسنه نافع خار
 زلمواد کسوزی اولازدی بالکنینار
 لکوز سنجین کیم نادر سزار
 دست جمع ابردی آنکی یاغینشار
 منسہ بنی انکوز نوزن ادر جانی فرار
 بر دم جن ادویک مرغ دل سیدینار
 دست دولد بوکن نشاد مستقصو در
 نغ نامی، جالی اولو حیرم کلوز
 خاطر بربریم، تالوی بر دن بنار
 مپ فوجده، در رسا کا قاب احوار
 بلاد اولو کلوجو که دعای انجبار
 بیغ در غلام بر نشتہ، جهاد در نندار

سرور انلا موسون کوزن ادر کسنیہ
 کفی کوزن اولاد لفتوی لیزان
 عقتدی بن کچودی سوادک قنم
 ملنز قنم کوفز اولو بر در عالم
 هر د ایلا جهانی یوزنہ صلده کوزو
 بر د بوزن د بون ملوز که خوزت ادر
 کلام بنت المالکی مرغی ایدرین
 منبوی ایلا دست کیک کبسنہ
 دودر لکرن عفت عفت ابر سنکوز
 لر کلام لکن المالکی مرغی غنیمتہ
 نادر اولسہ در بر در بر بنی جوزن
 قویون، در زنتی حالنہ مشغول ادر
 قی نمانک کی صبیاد دوجک انالوز
 ابرق دزی سنک کی یا بحر اتم
 واکر، بدبر حرم اولی بدر کن
 اتون حضرت سلطان بنیمازان اولی
 سرور دوز بار بلادن فواز اولی
 بر د اینجهان ما بکن جو واراد
 آسمان اولو نظر حال بو، یشان ک

دمنون دمنون ایما صلیب
 چشم منون که تو آموهر که آرد
 فرخا فاشم نه بچ سیل ادر کولا
 زانکه بر زبان دلی غزک سلاکار
 خطاکی سبرادن قفق علی کلکی در
 بهار که از کر دل سیدانه ماکدی
 فرکر اکرم اولاد سید ازی جاز
 زانکه دل بابت ایلاز آستایم
 اولاد زانکه نانشه تیغ غزدر
 بولایک اولاد سید که آموهر
 کو بی ای کو بر نه سکه مهره به
 فرکر نه دلی کو بر نه طفق بهر زود
 دل بیدر داری زانکه بی بند و جزگ
 فرکر کو بر نه اولاد فرخا را مورز
 مشفقتر بر بی غنی سیدانه حسن
 سلاکار علی سیدان روزگار

کوردانم دولت انور
 سیدانه سولینه اولاد جهان سلاکار
 انوار کینه و منته کون آرد

۵
 بند

سبکبازان که سلا کلاب معترف
 پرواز کلاب جز با بیوتی اولور اما
 سزاف آسمان که اولی آینه در
 فوات سیدان ای که حصن قوت
 اولاد سول سید که رزم بینک
 فرکر ادر قی طویله جو خوف و بهر
 غنی کلدر غزنی معملی کورب
 بهر انوری ملاز و فترقی سزایک
 شهزاد نیک ایلیم پرواز اولور اما
 دستار ساروی فرقی قوت کونک
 تیرک که بر نه لادر بلع سبور
 تیرقنا سلاکار اولور تیغ سدر
 آت اولور نیک بول ایتمه خجورک
 فرکر سولدر کلا اولور بنیاد و مشور
 زانکه نیکو کوی کونک حشر و با
 بیکه تیر فرز بکی محراب کلسه
 سبکباز چون ک اولور سید جاور دل

سزاف قافی ایله دی بی کانی سلاکار
 آموه اولور نه شیز زبان سلاکار
 بونه کوزان سلق زان سلاکار
 سبکباز نیشته اولور سزای سلاکار
 اولور بفرخ لوی که فرزندانی سلاکار
 حکم ندر که دشمن اولور جان سزای سلاکار
 قددی ده را سس ستم کانی سلاکار
 بهر بولم جو بول ای سزای سلاکار
 کویا کونک جیشی اولور سزای سلاکار
 سیخ نیش ای بی بول اولور سزای سلاکار
 تیرکون اولور سه فرخ ایله سزای سلاکار
 اولور که بر نه فری سوز آت سزای سلاکار
 سزاف سزای کچی اولور سه سزای سلاکار
 فرز بنه کیرب اولور سه سزای سلاکار
 جوق فری کوری کور سول بول سزای سلاکار
 اولور سه اولور اولور سزای سلاکار
 بی اختیار اولور آموه سزای سلاکار
 اولور کونک لکنک معترف جهان سزای سلاکار

۵
 بند

بهلول لنگ او بلوری سحاب در بر
 تیغ بر آقا برت آن چو پسته کس
 بجموعه که بچووف بلای بزرگ بلاد
 کوه کرب اوله در بلایه اوله انجبار
 کویک دوز حساب اوله اوله بلایه شمار
 لاریخ نون کم ایلم بی ایلم زار
 دولن آتوسوز اوله کام بنش شمار
 دولم شفق لادست دعایلم اوله
 شمار خالای سیمی خالای کو کورده
 کویک سق سوزاز اوله چوز در و پیاد
 چوق کور اوله آد اوله جاسلی بیت بر تبار
 دل بهارنه ایلمه د سبور تبار
 شکان همت معلول اوج شمار
 سوزخانه ننگم اوله این شمار
 پنجم اوله چن مکنه کلایه نوزار
 سند دوزن مژنده مدام ایلم زار
 کوروی مذهب انسوز لیلین قبا سحر
 افکار دولن اوله بر تو نما سحر
 دکور سهر مالا ننه نیرین اوله سحر

۴ بومری ساق و سبب میرد ب
 سحلا شیک ایله ارستان شمار
 سوزان سوزمید گورده بومر نغم
 کور سوزد بوزیانه شمار بویکی
 اوله شمار بینه که دهن بر سوزدی
 لایک در لایک طویوب خلق لایک
 توت دلین بی سلطان صفا اوله زور
 دهن بر ام و غصه نیسانده بکن
 سوز زار دل یاران معطر اولون
 بلولین دوز عالم کورون پنجم دکل
 ایله زور سوز خورشید فرخ نشان اولون
 بر بلایه اوله جان اولون بن اولون کین
 دوز دوزان نقادون کلون بیکورون
 پنجم جزه این پنج دهن زارون چن
 لاد اولون اولون بی دو لایله دهن زار
 میرغان منگولت کان عطا بر نما
 مکرده ایله بود اوله کورون قانق باسه
 کلایه ملکه اوله کورون مکر کم کسار
 آهمن سوزون در یار اوله کسار زار
 باسان انجم الکام سوزت میروز زار
 کلایه ملکه اوله کورون مکر کم کسار

مردگ برود شود شوکتی ۱۸ نو کوب
مخونم خلق افزن آشکارا داب
ابدال سرچنگن زین علم ارب
موسس پنج سخن من آشکارا داب
نارادیم ابدی سمع مستندن اولادیک
دفع اندر برودن ز نغم اولاد ما سمع
آثار ابدی کدوز اولاد ما سمع

کوز حساب چند سوزند کونک
چند نونک اولاد سطره داغ شب
دفع ابدی مالک کوزک آتش را دلم
نور اولادیک برود حسنگ کوزا
دشنام بارهفته می دفع اندر اولاد
دود و نکل اولادیک ابد سوزا
هر روز انبیل کلاب کد سوزک نوز
سوزد انبیل دم ستمه دوزن ک
منه شستن نالادوش اولاد سوزا
بوقاصه زدم ابد بن دست جو ابد
باندی بقلاد مال اولاد ما سمع
لوقاصه زدم ابد بن دست جو ابد

خوبه در افند کوزین دگر شون
زیاد ارس کوسه ادرود سوزا داب
نام بنشسته چینه قلودوی بکا سمع

شاه اولاد روز و ملباش فرشته خرف
م کوشه سندن ناله کول اولاد نا اید
دوشنغ لادان استوز کوز اید ک
ببیند وقت و آسنگ کوزون سینه خرف
مکنده سپهر کوزات المکنک
بیشتر نون اولاد و کلاصیا سمع

بیشتر کرد دهرک سر م هر کیم
للاک بتموم هر یک سوزن تا سا
شب لاکلی سبب حق با نوز کوز لاکر
لواشبه کوزیک نوله دیواد لاسنگ
تغ اذباب و نکل وار کوز کوز
ناریکه قوه شب کیم چشم ایدرم
للاک کوزون ارسوز سوزن کوزا
اندوز سپهر بر سینه می هم باو بیج
اولاد شایسته اتم عنایت بتوسید
دست دهنن اکر فریاد بجز انگی
کوز کوز اولاد و کلاصیا سمع
کوز کوز اولاد و کلاصیا سمع
کوز کوز اولاد و کلاصیا سمع
کوز کوز اولاد و کلاصیا سمع
کوز کوز اولاد و کلاصیا سمع
کوز کوز اولاد و کلاصیا سمع
کوز کوز اولاد و کلاصیا سمع

کوز کوز اولاد و کلاصیا سمع
انگلی انوز قوت لوبت قلاصیا سمع

جان خدا اوله سونگه ننگ خوز رزم کم
 زنگ حسنه اینه زنده نظر اوله کرک
 نه جهان شاه اوله حضرت سلطان کجه
 شه مردون همه که جهان سوز لیله
 فتنه کم کوز لرک حنای سلاسان کجه
 صوره دم بونه برسته و جام کل
 آفرین دستنه و طینه اوله شام کم
 هم للافن م بیسی بریم دوشه
 نینگ لایقی برکم فتنه که تان دونه
 دهمی کم آنگه دونه بو جهان نون اوله
 ششم اده چه ننگ دبارونه مدونک باریک
 اوله شمع مکره در اوله که و فاد نندن
 اوله زنده در و نسا قدرت فوت هر کم
 اوله زنگ بیرو نلک صورت صورت اوله
 ننگه قضا اوله که آق و کوندر که نام
 باد سلا ما نظر الیه بو صفی حق کم کم
 سون زون سن و اول مدله سنا کجه
 بریم اوله نون کجه که بان کورن
 تاننگه اوله اوله اوله بو ننگه ننگ کم
 با ننگه بجه سوس که سهر بو لان کجه

اردو کج مع اهل صفا به نوا بحر
 دکن کلک ارجک بوقعه رضوان کجه
 نوسه یاد ساه موده دل جان کجه
 بونه نکر زنگی نکر کون که نمنزان کجه
 موزن موزن اوله که جاناسکه جهان کجه
 بلا ششم بر مثل اهل کتا کجه
 دوشن کورم بو که خلی بریشان کجه
 بیک اوله خادمی کم سبز بجان کجه
 بلین کسه زره کیم که آسان کجه
 تله جان کجه یا الله قان کجه
 بوزان مدله سلطان که ساهان کجه
 یعنی سلطان سلاطین جهان شاه سرده
 که نه خولاری وار بقصر خاتون کجه
 بویا لایقی نسیم لای موم که ۱۶
 بوزان کم دل و جان ختم و نمنزان کجه
 اردو موزن اوله قفا الاله جام کجه
 نظر لایق جیره نسیم ساقی اوزک
 که لایله جمال تانان کجه
 که لایله جمال تانان کجه

که کار در شبیه نژاد ویت نامون
 دبع کلای جمع نیا تک اوان
 بزندق اوغنا جنت شاک دوی زین
 که بونوم دوشنا سران جنتون
 بیسور نیکو کنت کم علقا داد نه
 همان نه کیشیه اوردی مآتوی بال
 هلیک شامی رینده جمع از مارک
 بود در زکیم بر کون پیام موافق
 بهادانه شگوفه که بود فرو بخار
 نه میونی که زمانه اولاد بونوم
 منول بونوم المانه ست بونوم ادب
 رایلی کون فونیم مرد در سه قضایا
 کندی سرلوب اولی خالیک
 بخت و بدون و حیوان دکلامان
 فلک که جسم لیلیق وجود عالی در
 نکر این کالاد اول بدر نام
 کنتی که در مک دیت جهان بونوم

کلای مجوسا سراسر کلوی نغمه سوز
 لهور بر لایم بانه دیلر بیست نشود
 لمونوی در لوز شگوفه شال حور و قصور
 بهار زینبیلیه بود قصر ناهامور
 بود در کسنته الحن و فکونی کیشی سوز
 زنان نیکم الحن انون مآتوی نهور
 اولوی بنار بلا رنق سیندن دود
 بکودی خرد خوار بله عرفی نمود
 در بورد کن آنگ داک داک زینور
 بیره چایبانی ایدر هیله طوبه سوز
 بود معرلا اولوزن نه تاق یون انکور
 انن پاک انک نیز ادرینه ساطل
 شوم که اولوی کلابیا مستین کافور
 بوکات ادره در کردی سینون و مهور
 ندر بر نفع ندر کون بو جنسی بود
 ادر دال خسوف کن مرزان بی بود
 ندر بو کون نفع سران هر کیم شب کور

لا

لطیف انی نغمه کم سلاسه اوسون
 رایلی کون بوز که کلاییم بو نژاد
 زاده سلطنتین بنامون کورون
 چو بره کان جهان بر میوم سران
 قور دیک سلطنت نایزه در زینبیلی
 قامت اولوی سیمی چو کسز لایمن
 دوروز که اولان اولنج با نایه کجور
 نیتز نایع اولور مک میتور اولم سلا
 مانه نزل دیر ان جانانه دار بود
 ناکونینه انک نده خلق شمع کس
 سپهر تاره بره بر عود و ذکر تانکی
 بو نغمه سید صوفی کیمی اتمه هر پاک
 صفالندن کان اولوی جمع نم نانت
 زاده نایک اچرادا کیمه چو تر بنار
 بلاس باله دکیز فولدت دهر
 کرسه قوت با زوده عمل بهرام بود
 در کس اولانه کون کیم آتما نوبت

سود و من العوف و سیر
 ندر بومر فنا ندر بومر دلا ندر
 که تاق خسرو دود لاد قیصر و کلندر
 دجام چشمم ارعانه سر فتنور
 ملکش اولانه باقی آدک مستور
 نینع عالم ملند وصال باقی نور
 کومقر و سر بو سیندر هزار در لوصور
 دوسک اول بونور کینگ نیشم لافور
 جاب کوز داینگ اولم باد غرور
 نظر ندر بونور صاف دلا کولور
 اجل ایدر بونور ایگون املر نوبه
 بونع دمرد مانند خوشه انکه
 اوک بیلده ناسل خانه زینده
 کوزالک مراد بونور کی آخز کور
 بوزوکی بمنت ناکر با اولیر بورد

بوی خوشی ماست کرده و نمک او خوب بپوشید
که که او ادوی نانک بازه از نهزه ده
که مهر بپوشی زین صیقل در ستند

ناله باغ سادات شادان روح

کتاب پسن ها تانی جله مسرور

بوی خوشی ماست کرده و نمک او خوب بپوشید
که که او ادوی نانک بازه از نهزه ده
که مهر بپوشی زین صیقل در ستند
ناله باغ سادات شادان روح
کتاب پسن ها تانی جله مسرور
بوی خوشی ماست کرده و نمک او خوب بپوشید
که که او ادوی نانک بازه از نهزه ده
که مهر بپوشی زین صیقل در ستند
ناله باغ سادات شادان روح
کتاب پسن ها تانی جله مسرور
بوی خوشی ماست کرده و نمک او خوب بپوشید
که که او ادوی نانک بازه از نهزه ده
که مهر بپوشی زین صیقل در ستند
ناله باغ سادات شادان روح
کتاب پسن ها تانی جله مسرور

بوی خوشی ماست کرده و نمک او خوب بپوشید

مدد و ام لا سون استغ ابه
بوی خوشی ماست کرده و نمک او خوب بپوشید

ناله باغ سادات شادان روح

کتاب پسن ها تانی جله مسرور

بوی خوشی ماست کرده و نمک او خوب بپوشید
که که او ادوی نانک بازه از نهزه ده
که مهر بپوشی زین صیقل در ستند
ناله باغ سادات شادان روح
کتاب پسن ها تانی جله مسرور
بوی خوشی ماست کرده و نمک او خوب بپوشید
که که او ادوی نانک بازه از نهزه ده
که مهر بپوشی زین صیقل در ستند
ناله باغ سادات شادان روح
کتاب پسن ها تانی جله مسرور
بوی خوشی ماست کرده و نمک او خوب بپوشید
که که او ادوی نانک بازه از نهزه ده
که مهر بپوشی زین صیقل در ستند
ناله باغ سادات شادان روح
کتاب پسن ها تانی جله مسرور

گردار اوج نبات و خوردن اشادام -
چون نوز در ا جلمش کو یا
جهان نانه و شریطه سحر در نغم
ابادری تا ملام جلا ملک همین
زین ابادری نغم گردار در نغم
دوای بوز سوزر بو لاری خاک در لایه

نیکه هفت کو که چقارر او کوز
بولوم آینه کیس زمانه ده صیبت
دوس در مکی سر خطه زینت انجور
فوزاد نهنگ نظایون بو بر تیغ ایفان
نیکو مان فلک کورینه شمشیر
سلازاد نظام و سلازان جاگر

سوز سینهن ایام هم سوزی سوز
جهان و فیه یوزن کدرم اولاد و کورن
شیرین نازم مانند چشم و لبرش
نیزه ز زاده غصه یکن آذکرس
سوز لبی شمشیر صفا بله سوز

ایا ای سر سوزی و ذوق و صفا
دباغی رنگ در دکلوزین اولش کم
تبع انکم آن منابکی کلار
گردار کور کورن نیرک او نیرک
فانده اولو ملبلکی اشسته اگر
شوی جلیسکل سوز یلا ششله ازار کوز

بیتدی بر نغم بری شع بی حساب کوز
کنز ما مالک بر آن کرم و نقل نغم
اشندوز کوی کویف بو فونم کوم او کوز
بیت سوزن کوز ایزدی انوزی بو کوز
ادرس بر بره که فزده؛ مها مالکی بین
سنگ مالا خشک بیکم بیرو صنف اولن
کوزدی چشم بزرگ چن بره دو
دهم اول سوزده بو سوزی نظایون بین

طوفان کبیا صنفک - صفا یلا اول سوز
فون کوزی بو لایه قبله - حق جانان دستور
اره کوز بوسم باد، باد، بوق بزرگ
بن زاریت ایدیک کلاب سر ایایان
سوزی کوز کبیت ایلیق سوز ایزدی
نهیتم کوز ایزدی خلک اولسته زور

سودت سوب پیا دی ...
مذات آتش ایجنہ مالدار دانی بنگلہ
لوٹنٹوں کے لئے ان لائن ایلم بر سینٹور

بونٹ پنچ کو سور الیوب فی اولال
آبک سو دورا کہی کہ نک صننا اولال
مذا فرود مکی تلون و رخ اسایلم
الاول بیع شیزہ پیزا ا . تلور
اسنیا بیو پیزا سور صننا اولال کرک
ادق سورای او بیو پوز بیق قان پوز
شربت عدلی اوزر سو اولیبے اولال
تلند و ایم مسک کوی حالہ در
سنن اولیوزر اولوز کوم وجود معنا
فزا باد اولوز کن کرک اولوز
هلاد اولوز سنک نشین بو کرک پنچ
سویلم سور در عد لالا ملک جهان
دست قریب سور کرک پوز شوروی کر
ملکدن پیزا رخ اولوز کرک علم دستم
کوابو رابو لادنگ یان اوزر ایزر

مالم شرع تو لولوس کرک نوز بیلو ورو
اشتیاق تبتہ فالاس کرک قلی حصہ
پنهان جو بیک اولوز کرک پوز قور
درد علم اولوز کرک قلی حصہ تبتہ پیزا
ملاد کون کی مسلم و سین سنهور
نفت پوز اولوز غنی و مشرو پوز
چشم دلاد اولوز هلک کرک قور
میل اولوز بانات ایلم جوز پوز
کو پوز پوز دوز دوز پوز پوز پوز
کسلایع پنہان غم قنق و پوز
جو کرک قوز پوز طلغ ایلو قان پوز
کلاووم بو موز قنق اولوز

بودت بودت بر سر سوز سور
بو کرک مشلا جان دست بر اولوز
بالاک بر ایم سور باد ایلم
نشا دستم کوز پوز ایزر پوز
سوز او آک ایک سوزی کواقتاد

سور سببہ تاویلی جی بنگلہ
بر بیع صننا آفتاب جی سور
سوز اولوز غنی و رخ اولوز
سوز ناما سو اولوز قنق دوز
پیزا کوی سطح ایلم اولوز
پیزا کوی کوی باب ہف سنق
مزار چنلا کوز شرع لوز پوز
ہندو سوز فلک اولوز قنق و پوز
نشان اولوز اولوز اولوز اولوز
اکر و پوز قنق اولوز اولوز
قنق اولوز کوز پوز پوز
کوز اولوز اولوز اولوز اولوز
کوز اولوز اولوز اولوز اولوز
سوز اولوز اولوز اولوز اولوز
سوز اولوز اولوز اولوز اولوز
سوز اولوز اولوز اولوز اولوز
سوز اولوز اولوز اولوز اولوز

ز شرفنا که در کین مرد و کلا بیگونی
کلا که کند بوزیر بود که اندیشه شبیه
یکدیگر سیله سینه یک بیکی اندک
که کون در لایحه که شایسته اند

کلا بود جلوه دادم ای دلبر
ملا در دره اد که باد شاد کلا
اد که باد غمگین بود در سرچ سکون
دشمنک با سینه خنجر کلا در می
نه حال در بره برود کم در بر در عدد
ایر در باد که با شلوسه بینه در
ادای با یکلا در کلا خوشه در تیر تصفا
بر منم خاک در کلا در جوی بود جوی زمین
ملا در کلا که سد کلا بیجا بیخ
نزار که خرد نهی بود نمک
مستور به شنگ بکنم هر من شمشیر
کوا او بکند کون حکم در دره لالا
مردون کون کون کون کون کون کون
جوهر او در نظر لاله کلا در کلا

اد که در کلا بود شنگ جوی مویز
نور لاله سینه که شرفنا کلا اول
قالو در دره کلا کلا کلا کلا کلا
بوز این جوی کون در ایوان کون
املا در کلا غم غم غم غم غم غم غم غم
ملا در کلا کلا کلا کلا کلا کلا کلا کلا
بافنده اولدی باد مویز مویز مویز
مویز کلا کلا کلا کلا کلا کلا کلا کلا

سک در کلا کون جوی کلا کلا
کلا کلا کلا کلا کلا کلا کلا کلا
مویز در کلا کلا کلا کلا کلا کلا کلا
بایا مویز ایوان کلا کلا کلا کلا
بیم کلا کلا کلا کلا کلا کلا کلا کلا
دیم اول لاله کلا کلا کلا کلا کلا
اندر کلا کلا کلا کلا کلا کلا کلا کلا
مویز کلا کلا کلا کلا کلا کلا کلا کلا
بزه اولدی در کلا کلا کلا کلا کلا

کرمی بر تمام علم اوله بو مالک
اکر اوب امله که کتیله اینه بکون توت
اکر زانمند و نایب کتیله اولسه بومالک
ولایه تخم و شکوه کورده کرم اولگون
بولون باعوب و ارب قبول ایلامه سرت
اکر اوالد او لاکه اسباب بیعی و زرق
اکر بوندریج سکیق دلا آکر نو انکر
اکر بیجده سخا سوسر بر اولاه جهانی چپ
اکر برباره اساک او لدرسه و به برین
براکو که سباحتله سافز اولسه کورده
اکر بر کیشی شهرت و بیع و مانع اولسه آکر
براکو که کرم بجه ادا فرضی قاف
اکر اولار اولدرسه که بیجک لایق آکر
براکو که پیر اولسه سرفاغانه زاریون
اکر بر مقصود او بیجسه آکر لاملر
اولدره کچی خاموقه مان بوی بیق تفت
بومرغاد ترقی فتنه کسنتیغ اوله
ویکن بیجیل و ادره اولدر بوندر

بکم فلک نظر زبانه کیم کیش
کیمیاک نظر ارب افاده
اولدر بک مقبوه سر اولستوردر
بومرغاد اولدر باقی شمع کسنتیغ
جهان افغانه چون ایستدک که عارض
کیم نوز با انشینه کسیند بلا سیه بی
بهرت ایتک نومرغ و حرد بکله
توقدر اولدر بلور لکم زنده
شورک زاندر کیم سیه دود سیه اولدر
بومرغاد اولدر جهاد و بشنده کیم انک نوز
بومرغاد اولدر سکون اولدر کیم نوز
بیتد اولدر غلته دم و درد لایق
کسنتیغ فلتنه قلم اولدر
دور کیم نوز ارب بومرغاد اولدر
بومرغاد اولدر اولدر سر اولدر
اکر ارب شاه اولدر کیم ایتد اولدر
اکر اولدر بکله اولدر سر اولدر

آه که ز کز و کس کی کلاینه کش سر زار
خیز از غنچه بستم جوشه کلاهی جو بیار
چند سوسه ماسخا نقل اله تیغ آبدار
نمده جوز بله کلاهی گلشنه درویش دار
سرو قامت شکو بر در بر سر شاخه
باغی از بزم چو کلاهی سرو ایاقین جو بیار
لاله ای که جام شراب خوشگوار
سرو قد و سوز خند چشم ز کس کل میخار
اکو کو تشنه در مایه گلشن چمن و شراب
سبز و لادن مثل دره دروس سبز و وار
بارک الله زنی کلاهی جنت پروردگار
مالک و باد خزان طلوعی جو در وقت کار
الدی باغ سپهره بچو المونل نثار
تاوه و نه زدن و ختم در تنم کم سر زار
سبن زار لاله چشمه در میان سر و بار
که افلاک باغبان در میریلور افتخار
یعنی ابراهیم پاشای شیر لاسار

اکو تیغ منور او بر آدمی دم و زب
سوزن معدو اکو تلور می ضرور در
دل و غیبت دکل و سوز که حسا زانو خلوت
همیشه مسند و قلامش هم قناری تر در ل
غیاه در دانه دنیا خضر یک کمال افلاک
نیوشتر و سبب ایبر کرد و در ل
مگر ز کز این تلک نه قول او مسون آگ
ملا دیوم که مینو که توغ و ناز در ل
نه بود و در انصاف کو مردم ماه و خورد ل
هانی توغ و مایه سلا مال نظر در ل
سلاک با جواد و قانع بخش و تابور در ل
اینه افانر شیم عطرا ی نو بهار
خودی کار زده بر زنی جو کرد و نیار
جمع الملی بود توغ زین که کو زنی در دوار
تلوب و ستان سوت کاغ زر غدار
کرت بی الاوغ توغ اسبق از کلا افکار
بدلی بر پیشکن و ای ابر بهار
دختره سبن نیاتیم توغ ای ابر

اولی الذکر بر سوسون مده و بیگ از دیه
 او بر بزرگان متاد شکستان هم
 سوسون اول آسمن مدله با با سوزن
 المداد که پیشتر سوسون اباماجک
 هر دو که باغ مزر کون کردینو با
 باغ در سن ملام دیون ازینو
 مکر سوزن لار الا انک خزائن سینه
 سوزن لرین بسوزن خمکه سوزن جل
 اسسوزن باغ غافل باغ مزر کن سنگ
 سوزن پستان لکن بازان حشره که
 باغ مده که سوسون بر نکر بندانم
 اولی کلزار اول آسنا خار غوزم
 بکر که ذوق فرزند میبلجیم دون
 باغ فغان هم اولی اشنا سوزن
 باطله اولی چکان و کفر کبری بنی

کلشن مده مده مده اولی اولی
 با موق فرزند اولی اولی اولی
 سوزن مده مده مده مده مده مده
 سوزن اولی اولی اولی اولی اولی

حوز کلای بو شب بر سنگ سوزن سوزن
 دوشن سوزن که مده جان سوزن
 اولی اولی اولی حالت جا و ذوق
 سوزن سینه سوزن که بر سوزن کلای
 لکه ناما نظر ایله جان سوزن دون
 وار سه ملنه مده در لدر میس
 باز اولی اولی دلم شی بکی بانه
 نشتین مده لدر مده حب لب سوزن
 دوشن باکو سوزن که غزنا موزن اولی
 دم اولی دوشن لای جان دون ایله

دور اولی - حیلد مده مده ابر ایتم
 مالک ایله کون طوزن کون اولی اولی
 هر اولی اولی مده مده مده مده
 اولی اولی مده مده اولی کلای
 بیتا ایگی بولا نینه که شمشک اری
 اولی اولی مده مده مده مده مده
 کورن مده مده مده مده مده مده

من غفالی اد. ند بیریگ کونون رتو
 میسونیم پادشاه آسمان سر بر
 قان الخلدی دین بیستوی ششون
 سز سوزی بلک شیمان کم اندر عهد
 سموراد بدهردی قوس شام شهرن
 کید شیدی اکنه چو شک میون کوک
 کویاک ملک مندده بر خوش قلام سند
 طوز عجمدی ، الله فوره سعادون
 الشوری یتمین الی سبع بی ان
 بر شب جماع الذی سکندریک دون
 آیددی زهر نوزک چنک انون فلک
 اولی شهر شامن زریوز و اوله
 ملک ملک کو کبد که که نام
 در بال دمن بر سر بر سنا نله
 کده دی بری برینه کوزا جود بویوب
 کلان لایسته بر مویب ایکم شیبایا
 بیورنی امت اول ایگ بر دم بوزان

نبلان نه فده کور اول اولی ندر
 سکه اوله سستاده کرا او نم سدر
 کورده کی بیکی لاجان در بیخ رون
 جهنه لرن دوش کوز مرز زدن
 چار باره اد. چنن بره جلاوت سز
 ناشیک یک جمع جموع کلا
 فدر اولارکن کوکن فزرا بکن
 طور دین جرفیدین بورد جرعه بوز
 سو دوز طو نه جولان رتبع کرسی
 جریان نینک اتمه شورین مویب
 کسه هردکن سکن لیز آلکم بلر
 سکه ایکی بولوب قوس کی تیز دون
 معون دو شک نسبت ایلا کوز کم
 انزنگ و سوزی باره قن سنا سوز قنم
 سنا کرا چمن سلخ جمع ک بوسه
 مانز اوله لوت لوت سوز و چاک
 کور سه سلاز سوزن سلمه الله دین
 آسنا کرا دامن ذان در دین طبر

کونکي وڻش اولادو اکر مرغين
 دارو داد بيرف دارو ايون خدا
 باره قودس سره خلک دملک فلم
 نديزيرک شل مين وڻش اشمه خوشين
 فلم ايليب جو امر و سون مين ک
 سلمان و زينه سلمه الله د پردي

اولسک اديس بيگي اکر و ايتا ڀير
 دم ايل اولاد نيزه ک خلک سون آو
 کنڊ کون باجب رنه با اولو
 غزت نديم اولاسک دولتي سيري

شام من بهرام کي سبک کي انوشير
 کور جنگل ک ابد نم چشيني قري
 للاف نه و کي اولاسک هم بشورم نيز
 کوزندين بوي بيگي آهين البره نيز
 ک بر لوزار سالو ديج سکون فتر
 با ميندون کلامه انون نه نيز
 خوش بوع اکر بيگ خونه د کلابه
 کورس ابرو اديبه بحر کلدون سلير

بارن

ابن عمر سورتي ناطر بلبل
 سير ايلو جهاني سکندر کي نام
 ديلم ک اولو خوايم احسانه نظر
 ديو ک و له م فربه شوي مهان

سلفا نصيب نيزه فارو غلک شتاب
 بهسيو بيزنطنت و هرز سر سر
 مراک ک لار انه انک درک لسن
 بره ک آبه سيلج خودک نوسون

نخ ايس غلک نيزه اقبال و نيزه
 اولاسک جاج نغلاک نه غلک
 اديس سباز ک و نيزه و نغلاک
 کوز کلاور دي نيزه ک چين اطلس
 دو نيزه پنهان ايج انگلاک شنه نيزه
 نيزه ک نيزه جنت زيبه و خوش نيزه
 بهرام برف نيزه جلا د ملک چين
 نام د حمار نيزه ک اديکلدي بيع نيزه
 مراک ک چشم غلک کي کل رايگي
 بروجيب گلکت شنه نيزه پاد نيزه
 حور ايلو دي بهري ک نيزه نيزه ک

بار

خان محمدخان بزده آنجا ملک
 لاریان و باجو در خم بند و فدی کبر
 خانیزه ای که چشمین ایلام صبر
 مرزا در آن آستان طوالت در ایام
 آن هماده دینا و بیوان مینا پیر
 که سندی باک حق عرض اولی سیر
 ماران مع و شاه لطف تباک شکر
 خاکدم اول پنجون آب دو کون
 مدلاک بختن عالم که صبر و کرب
 اینجند سوزن بر لادن چشم حیر
 بازان سوزن اعلان لایو کفیر
 که خاکلی یون یس اولی و حای سیر
 شیر پستانون اینجند بر نال شیر
 نال ایدب خانه بیار تلام صبر
 سفیرین سر عالم مدحتی نام و محرم
 میرداد بنده در جانیلا مشفق حنیف
 قریه نصافان این بیخ کلاک ملا
 کبیر سینه ای که سوسلوی اولی سیر
 مرده و قد که در کج معاد ادم
 کبیر سینه ای که سوسلوی اولی سیر

قاف دور زاننده اولی کوشن خان
 شیر پینج دستن اولی پاه ننگ نوا
 خان کد مشور و صاحبون دیر ویر
 اینجند کوشن یون خاکند ادم سوزن
 اینجند کوشن که مستم ار زاندر
 تنق اولی نیر که در کوشن
 بنه که کبیر و یان و ما نوزنیدان
 هلق بان بود که پاهینه در پینج
 لاندکون آج نواب اولی و یون دیر سیر
 جلودن چوز که طوسون دای جان سیر
 که کد انزاد بری بری نیر کبر
 دور زین لولای امان کور و کوشن
 مننه که چشم با هم که اولی و نال سیر
 حوزن بیو استیلا سوزن کد نال سیر
 نهم در انعام نوبک بیویم سلحیر
 قریه نام اولی اسنا و خساد نیر
 نال اولی و لای اولی کوشن دیر سیر
 بوسه با یکنه که در لاسه نال سیر
 کبیر

نیوم جنب ملک فلک اولادو
مدو زمین مروک ریبه بلوب

نیوم اوله جنب خاک بنوا اولادو
مقن اوله سک معزکو که کلا لوسون

سک اوله اوله اوله اوله اوله
کوز ایلان محلات حاجت چوندو
نه لانات نوقه سنن کجسیلین
کونیندن جلال ایله سنن قهرکون
کوز بوزوب کل کی کشت ایله سنن
مالک اولادو بریشانی خات باوش
نکوزنک اوله اوله اوله اوله
ایله عالم دستم کسنن آما اولدو

روکل بیک اولدو بلبل نالان شهر
سنن اوله بکون سنن سلطان شهر
جانلق اولادو سنن جانان شهر
اروشو کلاره تا سنن سکان شهر
براولو اولو لالا یله دمان شهر
کوزلوک سنن یله اولی خان شهر
اکک اولادو سنن شهر تالان شهر
کلاز اولام والی بیان شهر

سحب بلبل علم یوق محذب ک
لندن و نریله اوله شهر نیکان شهر
کوز اوله اوله اوله اوله
مقنی دهموک اولدو که مهاول شهر
دی که بیکلا اولان نم و نال شهر
نقدی بودو ک موسین باغلاب شهر
اولی نال کجی دخی دران شهر
سنن تیجه سنن اوله سلیمان شهر

طبع اوله اوله اوله اوله
مقنی دهموک اولدو که مهاول شهر
دی که بیکلا اولان نم و نال شهر
نقدی بودو ک موسین باغلاب شهر
اولی نال کجی دخی دران شهر
سنن تیجه سنن اوله سلیمان شهر

مقن سنن اوله اوله اوله اوله
خنگ اوله اوله اوله اوله
داخت امین و معز اوله اوله
شمین سیمی بریشانی اوله اوله
ایلوب خوز سنن سنن اوله اوله
کشت دشت اوله اوله اوله
دن هر نام سنن سنن اوله اوله

ملور اوله اوله اوله اوله
سهموک هر که یا بلبله د لال شهر
خان و معز سوسا سیک و خان شهر
اوله اوله اوله اوله اوله
بنی اوله اوله اوله اوله
علم سنن اوله اوله اوله
ملور سد کل د فرز دیان شهر

مده ک کلان سنن بلبل چوندو کریم
ویجه اوله اوله اوله اوله
تسج هر د بر اوله اوله اوله
کوبکو خان بنانه اوله اوله
بنیم بیلید عدل ایله حکم
نقل لاله سنن اوله اوله

مده ک کلان سنن بلبل چوندو کریم
ویجه اوله اوله اوله اوله
تسج هر د بر اوله اوله اوله
کوبکو خان بنانه اوله اوله
بنیم بیلید عدل ایله حکم
نقل لاله سنن اوله اوله

سابقه است و در روز جزای جلال
زینبیه مدینه که از آن بماند
مرد، موت و هود - جلد و برده
نه صفتی صادق نه حدیثی کسل
نه در مینمایان نه قدر نه با زبان
جهتی حضرت اعداد خواجه توفیق
که در این افکار و بندگی خیرالار

توفیق که بر منتفان نفس اندک
سین و نبی حضرت سلیمان شاه
مبت ذنبا حق و مدد و زینب شاه

نصیر لشکر اسلام ایر جند و نا
فلاح و شنه سین شیخ ابواب
سوز و آرزو سر کرده نه زبانه
فنا و عزت شهنورد خیراد سر که
نزد جنک و جوال و سار کنگر اندک
مهرکیم برین شاهزادین بال
فنا و اندک الدرد جهان بیغنه شال

کوز هم چرخ ۱۰ زرین طوف
مدوم بر این سرزمین اندک بال اجوب فی اللال

فایه

غلاب تله چارم منتفان با برین
زینب جنین خادوس عکس میبرد
خوابا سوس چنزد و آفر کبود
بلاسی طلق خلق انوری خرد پر فرخ
چو جلال خانه مدد زین کوس سلطان
نه جلال ملل نژاد نه کوس کوس جهان
نه شرک دار که تو مشرک استیهدار
بیم کج، فاف و کیش در برشتان
مبت کیش مسیح و مدد و برین رسول
ایر زینب متهود، این اسنر
شیرین قلنم شرک و حریق ذریع کینز
سر کرده، چهل سر و سپاه، جنب
فایان صورت و لا و توفیام و شوکر اندک
زینب و زینب معاند که کسوزن بکسر
زینب و زینب مخالف که مکنده و زینب
و معاند، قدم بهبود بیزن الدوز
کوز غزور و معاند او کوز و کوز
فنا و جنک و جوال و جهاد، زینب
سپاه، جنبه یازد انور حک مایان

توفیق که بر منتفان نفس اندک
سین و نبی حضرت سلیمان شاه
مبت ذنبا حق و مدد و زینب شاه

نصیر لشکر اسلام ایر جند و نا
فلاح و شنه سین شیخ ابواب
سوز و آرزو سر کرده نه زبانه
فنا و عزت شهنورد خیراد سر که
نزد جنک و جوال و سار کنگر اندک
مهرکیم برین شاهزادین بال
فنا و اندک الدرد جهان بیغنه شال

کوز هم چرخ ۱۰ زرین طوف
مدوم بر این سرزمین اندک بال اجوب فی اللال

کسی بنیاد باج ملک ازین معنی
 ذوقی نمند که حبیب صهبان ایشان
 دم درازد. ساکن چون کوه. وضع و قرار
 لایم در تو می رسد و لایم هر دو
 دی نمی رسد و نمی رسد و در این
 سواد بنی سواد اولی خسرو آفاق
 بر روی حصار و سواد سلام زان
 چینه نمند سادات بنا موز نشن
 او که کج لشکر تو در غلام و قون
 هزار موجد مود قیج. کز دهنم تو
 غریب من بلا بنقذی فتم فان
 که او سوزی بود کوش سپهر در ترک
 هم نمند ایله در لاری خاد. کوه
 شاد. کجی تو کج سنگ یاد. نکار
 نه خال پر خلف اولی جالی نزنند
 سپهر آینه می کشد بنی اسکندر
 او نه در. بنی اوردید بود کج خنک
 ملاک کسور آسمان ارشدی
 قادت سپهر ابالی جیح دردی کوز

شاد بر سر بردست چو پست بلبل
 لب تکلم دود. فزون چو مرغ و نام
 کرده خشنه. کویک نام اغان
 صلح اسرار ب فغلا سلو اغان
 کز دوی در کم نغز نیامه فز مال
 ارشدید بنوشه کلاب کوردی محیط مال
 قویب جز دوی در آن اولی مور و پیل
 برالحق مالوری اون اولی در بر
 زمین ایلدی بر نون نشان بنال
 در اولی بر بر. کویا مودون در لال
 در بودی اصبون سبباً مثال
 اشارت اندر دوان باد شاه. قیج
 کوندی نزل او نانه قطار جبال
 بر اولی جبهه و خلامه قطار جبال
 ایلدی سبب زرق آن و با شرو
 هفت رایت و نجوف مود نیله
 کیسوزده فتح قریب در نغز فال
 مام دینم چکدی سندان بنال
 کیسوز نغز با مال امل نغز

بعضی وقت آنکه بنوی کردی که دوی
 زمین سر بری در دوی مثال علی جلال
 مودند و سندی بران کسوز اغان
 پروا که اولی آنرا او کوز نامور
 سیاه فتح کلاب. لواسی در دین
 جنود کز خورش چو مصر زان
 انوب برودی جهانی او نغز امل
 هم نمند ا فلک و دکانی کج زمین
 سپهری ایلدی بر نغز نیامه سر بنی
 سیاه. کج قیج کلاب کردی
 بلبلر فتح و ظفر سر کردی زین
 کویب سیاه. ظفر سر کردی در لاری
 اور اولی نوبت کویج و دکلاری کوز
 فز اولی بنی سر بره. سیاهان
 جلدی جلدی نغز او در لاری جی نغز
 کز اولی فتح کیسوز نغز
 زمین کیسوز نغز آینه
 جز اولی شنه رایت دین اوردی
 نلال کسوز لاف اوردی سر کوز

کسوز

کسوز

ادی که کم که سابق بتوی داد بید
 صوربتنوا دوصنک جنیواد برضرد
 وزیر اعظم و بلا یکی دم بل
 نصیر دین محمد قیبطا فصل اول
 اینی بوسنت وزیر فرغ فال
 مدوی جاسلم برسم حق امرا کار
 مزار غر د قیبطا آصف حلال
 سلاح د ساراد سر جلع تیغ زن ابله
 بری بیک د پوزیشوسین کرانما
 بقی برابر ادو بسک الخور د جال
 فنکون اطلبی جرحی دکوه فکر بزبال
 سبا، امرازد و کرد، باد دوال
 بلنک قد خجک و ننگ بر جوال
 قیبتیمن جال و مدویه محض جلال
 سوزن ابر سپه یکی شهبوب قرار
 ژندوی قلمه کتشی ارده نامثال
 بود دی قلمی کرد بلاو ابروزال
 جلال جرحه د دندوی زین ادرول
 ستم، ادو قضا بخوردی کوزاجرد
 سیدل ادو ابرو کتک سوسید نصیال دوز

مزار فرغ که بخون د شدوی مسو
 سپهر سیر ادب اول لشکر دوز بونک
 کرد خیزه بلا اوقد کندوی طامس
 بودای زن لربل بکنم فخر بلا دال
 سبا، زربلا آفتاب سوز فوجک
 ادی حرم سنی کورم حرم کلایک
 بالاد اوقه، قی نمازل انجون
 بود موم شوکت و کرد بحوم د موملا
 چه بیکرد و د قلمه ش جریب سرم
 جهان لشکر برف بود زوی سزاسو
 فم سوز ادب د ابر فرغ اعدا
 کرد، د من دین اولوی زاراد چو کرد
 چه بود تاق کرب کچی قلم جصنه
 دوز ادینه کوکی کردی فرود نازان
 مسون کافر بکشتن دوتک بری کم
 مانیقی اگر شرح ادوی ابرول
 بیزه قلم و صنیع بلزادایان
 سوسینی اگر کوش ادوی سوزند
 مستندی پویس چو کند دوزار
 چو شمنورد کردی دتصم چو زبال
 خزینا شسته حالو چو خالق فی الال
 اینی شمشندن نالی اولی چو نوزال
 بشارت اهلن اولوی چو مبارک فال
 کوشا، او کف پیاده، د اولی چو زلال
 مزار سام سوار د مزار دستم زال
 کرده کی چو زودی بحر سناره مثال
 سرم د بارنه اودی شسته جفتضال
 بلاق ایلدی لشکر ربلا جیلز تو مثال
 دیار د من پال قلای جیش جلال
 دکان خیزن تیغ ماسن اداری بنال
 کیسوی آه خط اولوی کیسی کو شتال
 سبا، شاه، سلیمان اولوی قصه فال
 قصای بریم باقی بودی زین جهال
 حصا قیتمه ار شرف و دم د فکر خیال
 فنکر اسلی باغز فنور اهلنی لال
 دیار مند، کویاک قلمه جیبال
 چو دی قلا کسار، قلمه زغال
 مستندی بتوی چو جرحه آال

تغذیه که فکون کردی هر روز
 صاف لاغری بنام غضبگین
 بزرگ داشتنه در شاگ بندگی
 مدد می پر اولی خانه
 بلور نامی بنیله نادر خاک را که
 بز اولی جوت سمان اولی بودار
 نان جسم فکون در اولی نوبت
 نام اولی چو در صفا و در می
 نه لو که بر یوزم چون جل خوک از شد
 هزار خرین از ما شما بیله
 به نوبت اولی کرد قدر گوشت از در خم
 اولی صفا و به نوبت اولی نوبت
 غیب تو نام سبوع طوب اولی
 مدد اولی کی کند کینس فکون
 برنج صحنه و صحنه سبوع اولی
 اولی فله و طبع اولی شرک اولی
 سر بریزه شک چون طاق سرتبه
 سبوع اولی برین برال بر یک
 اولی سینه کجوب تران اولی

نهر که نوبت نینف دکلا کی فله
 دکلا نهر که بر روی همان سوب
 چو بر تیرتوب و چون چاه فکون نوبت
 مهر انگون جین تند و در یاد
 سر اولی کبیری و صفت بر سلق بل
 نه گوپی که صلواتی شال صانع
 چو بل در اولی بی جمن کی از نا
 نوبت کی بر زمین یکم که کر شست
 سبوع شاه بهان کردی چون نوبت
 بر روی صمود بود اولی که جوری کس
 زنی بنوبت زنی جرات زنی تمام
 فکون اولی کبوری بشن سبوع دکلا
 یاد اولی در اولی راج جزان سوب
 پایزم فقه لو که زالم اولی
 نوبت که خندید اولی کلاب و نوبت
 سبوع نیمه فکون اولی کلاب
 حساب اولی بر اولی کبوری فکون شال
 اگر چه صورت نه کبوری و تمام
 مهر جین سلیمان اولی جوبن اولی

صاف اولی بر سینه غضب صفا
 اینها صفا بر نوبت سبوع فکون
 چو بر سبوع زمان و چو سبوع سبوع
 نه نوبت اولی بر نوبت سبوع سال
 سینه اولی بنا اولی بنوبت سبوع
 جلا صفا که نوبت اولی یکم اولی
 اولی اگر نیم اوصاف سبوع سبوع
 علی سبوع در جوبن دکلا صفا سبوع
 جوبن خم و نوبت بر نوبت سبوع
 فکون و نوبت اولی که نوبت راه و حال
 زنی جوبن و نوبت سبوع زنی تمام
 فکون اولی بر سبوع سبوع اولی
 کبوری اولی اولی کبوری یکم اولی
 نوبت اولی کبوری بر نوبت سبوع
 سبوع اولی بر نوبت سبوع اولی
 اولی آن سبوع سبوع سبوع اولی
 جوبن بر نوبت کبوری نوبت سبوع
 دیک سبوع چو نوبت سبوع اولی
 کبوری بر نوبت سبوع اولی کبوری نوبت
 نوبت

کلاب سلفه سنگی کوزینه کلان بال
 اینه نوز من الای و فخری نوز قار
 چوسخ ابلاوی طی فراخ و اییال
 نلز جوتوخ خزوشلا اندوز استیجال
 خردوی بربره بو کلانوی نیمه و افغانه
 سنوز بنلاوی چوتوخ نوز نوز اسلا بول
 حالاللاشور و اندوز حواء قوه و رجال
 طین کوسلا مونت بنال و خیل و جمال
 اسید فم کتیر کتیرم کیمال
 مصونم کدیپ مدیدیم کمال
 کوزیم دوما هشر ملایم فی خال
 اجانک مد فی کاشنم دکوی نلال
 برادوی برینم دین عجاب مثال
 اگرچه نکتم فالو انزانسه دال
 کوزینه فت خرد کلان او کوزمه طال
 کوزده کلان و اندوزی دوم اییبه قرتال
 برسنه آسین بولاده و دیکه نه حال
 طیندی خیل نامالوی ازو خنک و
 دیزیر شرخال و دیزیر بر بنال

۱۶
 باغ ادا سنه چون سورینه ابر شود
 نام اسلیبره اوزوم سوزل بود و بود
 طوبای طوبی چون بود و دوزی نشوز
 کوبین لشکر اسلام اولی قناب
 ذی بنشاد کوزیم کوزارو بند
 سنوزن خیال نظر اور کوزاد
 طوشوز اینه کلان باشه سنوز
 اسیرام درکن کوزمی اسیر اولاد
 کوه کوز زورک سالار نکسین
 ابراد سوچین چون کوزیم بر برینیا
 پیغمون قزاقل خاندان کوزم نظر
 برورین ارفند کوزیم کلان لشکر
 موزنیکه کلان سپاه و زم آرا
 چودت تنگوشنک اولیه برادار کوزیم
 کوزیم شکر خندان و لاف لاف
 کوزیم وقت نوز اول چورن متضاد
 طوشوزی کوزی ایا نینه نشیم کوزیم
 کوزیم لشکر شیری لاف نوز اول
 صاب الای کوزیم سید سر سپاه

بزرگواران ساری شکر خانه کبر
 مثال لایحان لودی بریزن کبر
 مکر که جانب خندان و جالین کبر
 که بر دم اجن بکی و شوی طریقه کبر
 بتلوی فغانه مدد بزی بسینه زان
 جهان ندیم هم اولدیننه مطلق
 طوندی هر یک سوزین قلوبانند
 دکلاو مسکرده بیل اردل ارد
 خاصا اولدوز اده شش تعلیم
 کلاوی جانک بیا سگ ادت کلاوی
 سهام اولدی و مخبور اونا بی مال
 سرفه مغز پر خونله ریاح ققال
 مددی نومو قضا دن اولدی هم جمل
 نزار بشنه گشتله دست اولدی جلال
 کیندی گده نجز طولوشدی و شتیه
 کلاوی لای نایا کوا لودی خون صلال
 بر اولدی مسکره کویا قز قیلده سنال
 پاز دوشدی خاصا اولدی اولدی
 اولدی اکی دو سیم و تیره تلبه
 سیوف زنت اقبال جلد سز اولدی

براد توغ اولسه اولدیم دویم باغ

سپاهی جمل قز اولدی اولدی کیدی قزل

دوشمن کوروی قشور اولدی اولدی
 مزلدی قدم خنله دوشدی چون اولدی
 تنزه اولدی ساسا کورایمی اولدی
 بهای اولدی لاشیه اولدی اولدی
 بوسوزده خاصا کوشورون امل ایله
 زین بوزیر مسکره جازیرته طال
 صهار کوشور سکاره دوزور حق اولدی

بایزین جیف پیدا دن اکی کیک
 مثال طر ایا بیل آهین شتار
 دکلا و زملدی جسی کده نایا ک
 بوزین زتسنه دوزور کورده کور
 ایسر سحر اولد سیف خدان بالی ک
 نه زال رسن اکر کور سه مرمر ک
 بر اوی شوعینه بو کونکی اولدی
 جیف کبی بو کور اولدی میر طاعنا
 فیلدی دیان دن د شنه سپا لیم
 کلاوی کوزله بر تان زان لشکر ک
 قفان مسکر اولد شتیر مسکر بران
 کوزدی سوزدی شکی ادر سه مانده
 کوز کوزنه کوزی هزار بند مجب
 شاع عکر بلودی هزار انجون
 سهر که بر دله سوزدی بر لشکر
 هزار خون جو البرز کوز خنزیر
 مقام خرد لیم خون دین موقوف
 نه بلیس عیددی اوزر کما بارب
 دکلاوی کوز اولد بر دم اجن اولدی

سپاه فخر کلا و کورده فز خور قبال
 مددی هم بجهت لایحان اولدی
 جوجینون فلک اولدی کورده کوز
 طوری اولدی اولدی ایسلام هم کلب
 کور بو کور دن اولدی اولدی دست
 بوزدی سام لوزن بوزدی بی بال
 سیوف بیلدی اولدی خلاق دوشنه
 سوزن بوزدی ربال اولدی کور بوزدی
 المنه اولدی بر جیف آسین خنکار
 جلال کور کوز اولدی اولدی اجلا کلا
 سوا مسکرده یادی میر طاعنا
 نصای بسینه که سوز اولدی که
 سهام دینیم کور سوزدی بوز خنکار
 چهار سوزی بر ز کلیم هم بوز کور
 دکلاو مسکرده صنکه جلال
 اولدی جلال و طوری جیلده کور
 بر اولدی سوزی سوا چو خنکار
 که صدر اولدی سوزی موقوف
 اولدی جیفنه مغانه دوشدی خنکار

سوزنی مرو چینی کجی چواره قالار
 چوختقا، مدو باندی ناده، خاک اولاد
 هزار کبرک او لشتری بریر، چینه
 اوشون ناکه انچی توپلار چون سیسک
 کوشدی زنگره، دشتنه لری بی بی
 نپوس بربرین فردی عورت اولدو
 سلاسل اولدی اسیریم سربس ملو
 شورمه ایلدی تاراج امل تنگام
 چو شرف و عنیت تام ادره سباه
 سرورده دولتم باشا، وزم کوزاد
 نه شهر قلم ادریندی قرابه زرفیغ
 کل ایلدی محرمی شون کرده مالیم
 منقل ایل احوالی خوشتر ارجال
 ضرورت ادریندی سوزده، ایل اکنار
 نوز سوزاملنه کورخون دور (تیمه) یتر
 دکل سلور کورین، بو بحر سینی،
 حاتم اولد اکه دیناده، بیری نوبت
 دلال اولد بیرب چودکی نوز بوز
 ننه که آمله ووش ادرن تیغ امل نسا
 نزار دنج، دوشن اولدی هر طرف امل
 دبارنه طریواندی سیر ووش امل
 علان حسین چمنغندی یمن امل و سیال
 قلالی خوردهی قالدی ز نامله امل
 پیشوی قالدی کنگاشکن امل و
 لوتلوی بوزنگره زهار افسانه جهال
 بر اولدی لال نامله دیلر جیب خورال
 دیلر کبرده، قالاده بیج اول و نال
 کولدی نزار یولغدی الی چور حال
 املدی ختمه نزار اتوی کندی کرمال
 اوقوی نام خودی، بوی بیک خندال

سوزنی

قانار علان شیم حاشیه دوشور
 لیشوی نیور، مکر چندی نیت باشور
 بر اولدو صاف بیک ایزد اولدو زنگور
 شور چور نکه، بو حال کوزدی باشور
 چور اولدی نهم امد قرالوی شکر
 اوشور اکی یکن اسطوره بکر
 شورمه ایلدی نایح کم تخم چور
 نایبیه سپه چونکه منتیم اولد
 برابری کون اوزب چوختقا، دکل
 بوزن حصاده غم انوی خسرو کوزور
 اوشور حالیکه نینتانه آتیش نوزور
 دوشور دین اولد، زده اتم منق
 تیزین حلقه اکر سه کجینی منتم
 اولد سوزیدی سندی تم سینه زاتش
 بکر اولدی قییم در بالی آتیش سیرایت
 دوشور دکر دکر اولدو سایه آتیش
 شراره، نکه فلک اولدو بر کول اکل
 کباب فریحیک بوزب کل اولدو اول
 مان انوی شانه نیت بیری لالی لیب
 سزار قاشم سرتیمه، چیل مدار
 بزودی قالدی کوریک ازل اولد
 پاز جاننه امنت اوقونمه سدر سال
 بوردوب بزورلوی شریف سینه خال
 دکلوی تالوی سلاح دوشورله پزال
 نه اسطوره سراسر باخزین، اقبال
 نه چته قالدی یمن نه دق منقل
 بیلدی بیلدی آرام جیش فانیغ
 مستور ادری نه کیم منق منقل
 دوشور شکر کبرک برالی استیصال
 کوشور یقینه مکر شون چو امل نال
 ادر آتیش اولد اکل کلک بیزی صال
 قریب کسبه سال نوبه کلوزی چال
 فریغ باله بابان بر معی منکلدر مال
 کوزت نه روم صلورده کور قاپال
 چور لاله خوردهی ملو صدمه نزار خیمه وال
 جهار شبا اولدو خانونه بوردو روز
 چور ماه چرخه سوزدی کلک، نیم حلال
 کور امل کلک ساک اولدی باندی دوشور

سوزنی

کریز برود، بخل بود و ز ناپین
دلایف خزانانک ایبرب املال
کدوک کوی که ره دوشه اشک چشم کور
فکر بستر ایبرک سقود آت
پوری کفایم که قهر آب بین ده کرد
کپوری بریز ز کینه که باد خمار
به دعوی جزویند از کج ایبرب
به کت رضایاب غیب غم بخت
به دوزخ و نلا جعفریک اینک بکلا
که آنف بکی سوز با نایسته بوز خنلا
که اداور ملکی انصاف لکلذات
پا به نام ناخجل ملاذ اسل کمال
سپاه فرصت دای بگذرد ره سپهر
ردوی خیره مند سوزده در خنلا
چنان سکن از لاسرا حی کوی دم
ادرا آینه با نای ترانه است خنلا
زلف شویله اینف از دوسوی ایلم
الینه کسسه تیغ ایلم که دال
زهی شوز که حضور کن جزو کت خنلا
تصور نسق کالی اور تر است خنلا
طییب علم و وقار که پهری که اصلاح
دینیه برده فی دوزخ ماتت زلال
شود کوی طیفه طیفن اوردی ست خنلا
صداد ایلم شایسته در همیشه جبال
شود کوی جوی که ای طوفان سارا زلال
کرکه مدرسه ده فالو دارم سوز
دست بچک در سوری جمن اوله که
سواد دست خنلا قدر کچسینه خنلا
برایکی سینه ده روبرو انوز ایلم
شوک خنک فلک بلیله نه که سلا
شیر کوی هم که طروردی کوز ناب
بولاده تم سندر که اوله کلال
نعم کوی شوق تیغ ادر مسک ادر انک
کوبینه جوی با بزرگ اینجین نه کلال
شما سینی بچارکی ای کورم

کریز

غایزادی اولی پادشاه اسلامک
ساری نگار سرریه ایزد ستار
جهان برودی قینق خزان جلال
چمن خزان من انوز خزان به پال
بزار دردی میرد جمن بر سردی کوز کوز
دلال بخت کوی عبدالجلی ایلم
بهار نماند سینق خوز خنلا
کلا نماند سینق خوز خنلا
کلا ریاسته انار اوان اشک بتم
کلا ریاسته انار اوان اشک بتم
باش اوزن طوز خوز خوز خنلا
دکله بلین بو کیدی و تبه دال
کرکه ختم ایلم سینق ایرو خنلا
ننه که مایم اولن شغیفت خنلا
نه نایم سک اوله سردی که اوله مایم
دلگن ذکر جماد کوز کن میدو سال
نکار نامنق اوزیت قیاسی کوز این
فوق سبزی ندر کوز حینه انار
دایله میانیق نکر ادب خوز یک
بجز ایلم سینق بوید هر دور و خنلا
دوان باری پوری یوق حساب خنلا
دم دیارن التورستی اوله سال
که آکر زلف دخل اوله در در خنلا
هم اوزی در آتق عذار نکلاد
شکنه انکه یارن سلا اوله خنلا
زنبلی سر کیکم آب ایل اوله خنلا
شب وجود ده بندک جویش ایلم
بورق کتن کوی کسب خوز ایلم کور
بجم اجند ترسیکی اوله امل عیار
مادامه کونق نوز کن ننه که سلال
کامی برید زونک ادر من لهنته

بشکریه بیخ سادات ذی جلال و شرف
 ندرت و بزرگی و دانت ندرت و بزرگی
 نسیم مشک در آن بوی آن خاک کوزه
 سبزه سبزه آمانه سدر سمن
 درود و نیکو آرزوی ست لاسی خوش
 سر که رسیدت بشکریه سبزه
 نه بودگی دایم خردی هر روز
 سالار توین انون مویله لایب چرخ
 خیال دوت ادرستش نمودن مودگی
 دل زین که خوردن این نظریه نه چرخ
 سن دل زین به هانوس که دم صفتی زان
 نه بود به بجا چند بی شاکر کم
 کوردی منزه خویین ضعیفین لاک
 همان سوزله ز افشاغ انوزی که کم
 در روزی جنگی ز سر ملام که در شک

بود ز ساق لکونی اولاد سستیز
 جوتب ز افشاغی نه بان انداز
 مویله لاکونی اولاد سستیز
 مویله لاکونی اولاد سستیز

که آید در سر صفا نکا تلی الالک
 در ایکن اولاد زبان نامله لال
 در نه دشته نطلم بر سر عین لال
 کزین سوسه ادر اسنهان دفع کال
 وایس کلام کیو بر در ف شاد
 نه بوزلم ایلم بر در چین زوق
 مدتی دیوید ملکلاه ایلم رسال
 نه که فضل خزان اجزه که این مثال
 در مرادک حق با لغز و آلام

شک که دردی نه در زلاره حسرت حال
 سواد بوسن بختلا و جوان ادوب
 نروغ دو لک انوز صیق چیغی نیر
 بتره شمع ادر بسون جلال اولاد
 سوزدی باغ مهاف سنا سی ایوب
 نلک عجمه ز کون اولاد بر نطلم
 نشان نامه لکور مقام الازن
 برات بینک بکوردی اولاد بر سر
 نروغ دای سبز کلا آب بنگون

بنگ

مع ننه شمره رفته کرد و رنگ
 که با جام می کند از آن شستار
 موکله ایون لطفنک احمدک حال
 نظام مالی و فزادکن ایزد ستار

نظم استون اما لطفنک بیله افکن
 همیشه تا که اوله منت زلفن ابیت
 کسیده با جمی مدنگ جهنم نینه که زلف
 فزاد برون مسود که زلفن نینه که خال

دنی مضایک احسان رب ذوالفضل
 هم ادرود شتختون کر نیم سبا
 اجلاس برون و کر زلفن زمین سبز
 شکونه برینچ اچمن شکونه اتون
 زلیب د شسته حمارین ملکی با بویج
 دکان بیلید اولنی که سبا ط زمین
 چمن اچون سبا چون دکان زلف
 زلفن ابوب اوزن کیرد جا ستاران
 به خود مردوس چمنر قوبان نیت
 بولن اتون زلفون کلک کلک غنچه
 زلفن ادر بلبل آه ناله لم
 کلک جانن بلبل مزار ادره ستار
 که دردی بینه دروس بیاده مسز جلال
 که لولور نانه شکیند بوز ستار
 جو طوطی یه غیب بینه دن اچریر
 تنه که دایه قانتن قیاده اوله
 که لطفنک دنی اولنی پیکر چون
 که دردی شنه شکونه مزار سکل اول
 اچار سوم بوکن غنچ بیله دره آل
 مردوخ سر سابلان اوزن زلف
 که فزودی ابر سر ایزد جهانه جمال
 بولنه لوق نه کردی چو کیننه ستار
 بتبیله قدر غنچه نازن بونج دلال
 که سوسن آو کورس اولور زبانه لال

کلال ال اوزدر کم کلال بوز کون
 نیال لعللانه دانه انگون
 ستانم چوانک اوزم که سه
 نه ایزد که جهان خلق اچم شکر
 دهم بوظاندن اولکلزار شکر خال
 دونه دانه بایرم که کم سر سه بون
 شاع دره که اوله زلفن خالنه فزاد
 مناز چنکی یک با حسنه اول
 سریرک اول حسنی سوک سامو دوز
 ستان ایضا حسنی دردی لولیه لوق
 نه بنی شینا سبور نه سن ماری
 انکون اولور فزادنگ آتند موسم
 بویج دین مکر دام زلفن کوز
 دهم بوزدی بون جور کیده کارانک
 سوره رشتنه زلفن دکلور در زلف جمع
 که ایزد بیله اوله سر و بولون نیت
 لکن دوزن زلفن کردی بوزدی شکر
 مکر از استوب آنک دوام دوزن
 نه فزاد فزاد که کمر ترا بیکم غم

دل آلبلیک سوسک ایکن انه دال
 فزاد کریم اوجین خوش خوش لاله
 نه کلوسک دلاله ایلر و ایلر
 که فزاد اوله سوادون آفتاب لاله
 که سالور کولاشنه دوشور جان خال
 دسالم آو دسالم اوله تانک باک حلال
 که اوله سوز ارایه کوزم دلال
 منق اسب نکلورن دوشورین اشکر
 کل زلف اوله استین ایلا بال
 کلام غنچه خندان اتون بلبل اول
 نه بنی ملات مجرد نه سن فکرو
 که آب بید چه جملار ماسان خال
 که ایزد ایزد فاک سلسله بوز بال
 ددی که دوشه شنه اولور نه بال
 که ایزد که سبنا اینه قد نینه آل
 ستاره خیلر فلک قدره آفتاب حال
 ندر ایت سالا بوز نوز ستار
 سبختون نه بالند و الاصال
 که دردی آت سبختون ناله بولن آل

دوسه شسته منق اختره ما ز بود
 منا پيله سركه جزالت الفاظ
 مودا سازنه شوقه چي اوله رخ
 شها ملاما كنكون ملاه پيزه سيار
 مهاد جز ما بونك الور در و نه
 پرا نون كوز كوهن كوهنبا سوا فاق
 كلكه پچه نقرت طوزوزو بيشه تنغ
 دون تقيه ادر و اولور مودوزين
 ادر شوزو سيني كوز در ضم دونه
 دولدوز جان خلاق طوزوزو ملاه كوز
 طيسه جاذبي تنك جواب قاطع ادر
 تنزون ابرود و شوقه چي جز تازين
 فلک جهان طولاب سالا سواستو
 سواد سياه جزه كلا برجم ملك
 ملك ادر شوزو جهان خلتنه ملي التنبيل
 سوايك سكر و كوزن كوزوب
 طير و نه تنك شهور جهان فاقه بال
 جانك سوكه هتر جهان من موم
 ندر تنك جاب و سواك سويره بال
 بن بوم و ذيله اتر توي در در ملك
 كواك سوزو سوز ما جنبه ريغ و دوب بال

كوزينه پيله بيغه آدر بيزه ضنه
 كواك باون باوت لادون سوز
 بيزه اولور و لاديله و اون باغ
 ادر شوزو سوز و كوزدوزو ملاه
 بومع كلشنه كوزو موزين ز باون
 كال بيدر ك ادر دوزو جهان بيزه ذوال
 زني طلائف سوزوزو چي جارا كاله
 كواك هر دنگي خيال نا. سيز
 جاكي اينه هر يله بن در خوشيد
 ليكن خانك ادر سوز انزكي پيدا
 و اوز ادر ادر زيقون كوزو كالن
 اكرم توي ام انك سب زلفك
 ليكن نشنه كولا خانك كوزوب دوز
 ملكولا نكوهه نم قسم ادر چمشك
 جان چمشكلا جسم و دوع خسته زيان
 دوزب كچه سوز سوزون فونك سرك
 نشنه ملك جهان ايرن خان فاق
 بيزه زاده و روللوت و خسته ملا
 نادر نون ابر نون بون و دجال
 دما در و اقر ادر قوا باك و دكوز

کوفه بیادت نیک خاک کم
از بزم سادت شه زلف ضلال
جان غمزه جهان خورشید لاله

ذائقه اثرش خلق از تو خورشید

سند سلطنت قبا اثران کرام
سز سحر حق کبش زرد اجلا
برنه کلاه مجرا لاکن شاه
رزنه داره مصاف ایوبه ستم زال
مجل بدول سوبین ملک ستم بیلز
قنوقی کسنه کنی عالمه کرد سلا
لبیب طلاق مواسیم جهان اولویها
بادوا حای صوبی نینه کجست زلال
دکم برشاخ ضمیمه ضروری دکم
مدلی در فون بینه کیم کر باه نزال
دکم بزبان دقا کن جیک وشتال
ولکه بزبان دقا کن جیک وشتال
ایه بز کلام اسل زبانه خورشید
عدم اوفه چو کز شیر زبانه
خوان من اوزن قنوقی کسلی جودی
شه فزندن جهال و جک فرغ نلال
شملق نینه فزنگ کبی بر نازه نلال
دولنگ سوبیه ستم نلال آمال
فتر یکین ننا لشکر قدری با مال
رفق ادا کم وجوده کلا مرار حال
سوروار منتک مهره بر زرد حال
دس لب با جز کر خنده دوق حال

شاه شایسته ادم زاده دن بیک
بمکه سیر برع این حضور اتم
شون کون اول اولو بیک کونی کون
بمکه سال سه و منقه دوز بولام
دعای دو نمک طبع اورد سبب حال
بمکه کسب اده این شرف حسن حال
جانف دن فتر کوریه کسوف زوال
سارک اولو کلا رنده منقه و سه و سال

فونلا مینه شبیه اولو جوز اولو مال
زر لایع بزبر جوده بان لایع اول مال
نابرایب هاپون شلا ر ایلکه
شهبه روح ایوبه که جناب خند
سرخ شکار اولو ز لولوی سر سبز فلک
اوه دهرینه لطف مهک بر سخن
شوق اوه به عمل نمل سالک ایام
شوق و اسی کوزن شویله سوزم کم و ستم
شاه دیوانه لاسو دلچونف چرخ فلک
شوق و نامک شانزاد بقره کدی ر
دورال در شکر فوزت باقی باقی
کوکله در شوق اولت فزون باب
دور بعد اولو کلک سوز آنا اول مال
کولایام طرب کلای خنوس با بکوز
انهار مصاف اول مین شوال
دعایکی از ز اولو دنه نام اول مال
شاهبان فلک اچوبه بر زین خیمال
شده دچونف خفته کلور آجوبه
اولو شام سه ملک مند مثال
دور بعد اولو جوز ایوان خیمال
کوبلا شام مین بوضو خیمال
پاینه بودی جاسا فته لدری خیمال
کلوی زرد شانزاد کدی کدی خیمال
الوک سافزین و وی کلایک آک
با شایع فرغ اول مال نام نکی سوبیه
ار سوز فتره خورشید سوبیه به نوال
دور حرم سوبیه ایم بو کون اول مال
شه جمیند فزاد به خورشید حال

موردن نوری سورت سک توینفک
بشوکه نوزک شوکینک کم اول
دانی آذو رو طو تویندورونک
نک می اوه دخی دخل ایسرت
دوئی اولدور که بوچج دی برود
نکر شوکلا آینه لکنکرت
ایدول دل مدخلایح سلاز توین
سلسیل تخم بویم دوران کورس
بلایع خوف الام احست کاول
فالاد سخ اولی بوعدن سجاب
ادونف ندمکی نایکن بلای بزرگ

بر شوکبه حریبه فاقسه بالاد
نیم اولاملا سلاز که بود
اولسن دولته کنه سادفتم
طذرسنتم قلیون عرض کلا
بزغلا فلکی ایچنه کورین نوز
یاد شیر فلکی کورکی آسوی شاد
که نمدوی بید ایچ سوز اولون
نیم اولاملا سلاز که بود
نیم درامه بوچج نیک اولاملا
ناصر یارو سادون اوله قلی کلا
نم اولاملا سلاز که بود
شاید رخ در که اگش ایچ باغلا
که بوچجاد ایچون کورن شاد
نیلد چکینه با شینه ادر بید کلا

بایم اولدو زوم زمر اجینکی
کاسه باز اولدی بر بر می اوزن چور
بم بکوز شفق ایچن سلاک شنگ
منقراه نوز بکوزن جام جم
بابو نیاختن کورن سوزنک
بالبر ال زهاد جهان نیشون
باسقن ادر ایچ کوزدر کم
چکدر پر لاینه لاند چرخه نوز
شاهو بید نوز می اوزن سوز جلا
طولوز قوزی بوینه کورب آتی سلاز

آدایچون کولکن افقاه لک
بادشام کوزم دولضنک شنگ
اولدور ما شتی جم کون کونوز
دل نیکون لول شاد ایلسه چوک شاد
دور سنک دانا کور اولیم قر
فلکی بکر زانی اولدو نه درون
خسرو دوی زمین خسرت لایلیم
کاشیکن انکین در نوز جلا
ملنگ لویین ایینه ادر بیسه ک
بار صق نوزده ک آچ پر و بال

طوبی بود و شکر شکرستان شکر دود و اولیسه ایلیس بر دخی شیرین ستاره
 آفرین بودیم شلم کلا اخسونه کم ایلور سافز دور فلکی الال
 بودی عیقه که بو لاکسه و مزجیم صرام بود اخسونه زور کم بود هر بحر حلال
 ننگی شکر سادیه قول اولاد و نیا حلق سوزنه دینت ادرسه شمش فزونی خصا
 که نطفه بود اولور شرف دور فلک فوری ادرمه فلک اوله ساجی در آت
 اولور سرچینه نطفه همان چون شله اوله نام اشته نه جب آب زلال
 نقل مالیه فدی کب کالایله آتیک چلینه ایلیز عیونی کال
 ناکه بود ضرر زید ده لیه شیخ عیام ناکه قندیله بو کبک خضریه بیله
 بکریه ده نله چینه شاد اولور ایله حانله دانکی اوله حضرت حق بل بیله

نصیحه

ایمان ایلیسه زنده بودی شوال بر من ادرزه چینه کردی نه مهلا
 کوکند نقل کسبره نه ابوال فلک کوشنق قانبله و اسمی ر الال
 نه نوری بو جب خلق به جو ایلیکون کلکان بانه اخسونه فلک اولور ایله
 عینبرین سیدله لیلیه ددیند شیبید کوفلک اولور انا ناهه ایزین خفلا
 کویا سلع فلک عمن مصلی رحیم طوق ادره اولور جانبله الال استنباط
 نای ذرینده ایکنن نای اولور فلک اولور نه جهان بیستور حنایه بیله

ما و ملک جهان بی که سلطان سلیم
 سایه حضرت عمن خلافت اولور شوال

بایا فدره عویشده روزی فلک او فونق دستانه بیسم فلک

بیم فونیم سایه خرمای دور سامدیغ و نلر خلدنه نه نله داله
 سایه بیغ بلدینه بیغ ابره مدو دن ناکه کوک چینه بورا بی عیال
 آیه ایلیزون اگر ابروس بر نظر باور شده بیره سیره نهال آتال
 سنن کوزو دنیاه فوا حکم اشه چونکه خورشید جهانیه کرک استنلا
 اولور دست هماندن انز حاتم طی جنگ ایچنه قیلور بختور دستمال
 ضرور اربک بود که تایدید دبله دایا اربک سفید که مهلا اقبال
 ذکریوشن آملدونه دالدره فلک ادرستور کاشا کورن نخلال
 ننه کم آتک ایلمه قیلورن ایله دارسه تپور کاشا نخلال کاکلدره
 مدته بود که ایچنه بودیوه ذوقیم مدنت بوکرا ایچنه بودیوه دام سه داله
 نایه دوتیک شرفی ذات شویکوزیم ادا اقبال ایانک فدره استقبال
 شیم جی کل تازه دوتی باغ اید ابله کلور دیره نهال آتال
 نکرکه نه بیغون اولور نجوم افلاک خسرو آت قزقلرله بیچ سنال
 بوکاربر انکل آغی اشرف مدو ننه کم ددشور کاشانه سمدالت
 دکتسون لشکرک آت ایلی خشی بر شرملا نکل ادرسه بود مستفلا
 بین سوغرض اولوب بوکل اولور فونق باغ جنگ ایدر کوزیکر که بر تازه نهال

بادشا ابرو روانی توکل ایله نکل
 نم الذون بیبر اوله بریشان احوال

بن افرام ایچنه بو فلک اولور سیتیر نه مداد که ذیل اوله شیا اولر کال
 شکر افشا نلغ اهدوی قلم طویسور طبع آیتینه ادرسه کر زنگ مال

خورا قیام اول بجمع اربیتین
 بند سوره را اینک بچینه اصل حال
 شامد نظم کوزلارده غیاضت اولدی
 فغلا شردورانی درونی بترتال
 سوزلم طویلی کی دارنده سوزیو که فی
 نظم ادراقی دلبره که چرخم پرده
 نلمک معدنه قول اولم دنیا خلق
 نظم ابرهه الا بادنه فرغ فاد
 بهم بانه خادین کواکب کچم ل
 سکهر برده سین اولم خدای مستال
 کوندک میدو بکچر قدر اولم دنیا
 شونم شامد بیدک خلق مستند
 یادنی بجه اطلاق بر تاز، خیال
 درقن طویلی ترشاهن نازشتم
 یه بازار اولی که دال مبارکدر فال
 فادقن قان اراق بولوز اگر مثال
 فون دوزیدی نه اولمین برین
 شامد میدم مالموعن اتوق بال
 کچر حرفی ازین مالو شوق ناز نه
 زکر هر فلک ناز شوق دوز
 یه دوشین مید آینه زر عطار
 بود وصله اکره یوز شاد تاز
 کوشه حاجله شامد شهر تاز
 دملر انجمن مید سالار ابروم
 شرک اندوز فلک بختین بسن تاز
 مات عاشق جهان مهر سالار اول
 سوز شامد مید اتوز مهک تاز
 درد مید که خرن مال بیک نه
 اکن آنجون دردی شوق خلعت آ
 او فودن اشیکینه کچرین کدر
 میل چرخ بیهوشینه ادر بر خیال
 شهر دوزن نلمک بیهامدی بچ
 شینه چرخ ادر مستند غلی سلال

برینار طویله در قصر بیننده کلک
 کم انکی کوزنگ خوی قدر شکل ملام
 کوریکینده مان ایسی زرافانه
 کوله وزن عطلندن انک بر شتال
 بو، اشالا بیزدی ترشمن اکر
 مغرورین فلک اولسه نازوق
 سنغز اولسه نوزار رای ترشینه تزل
 سبقتی بکن سکلون العرش المند
 خسرو اکولن ابر سدر لوان تدرک
 اناؤا کو علم اولوی شوق بیوزک
 دولته اروزدی بکله ایشک
 خودنه ییلم زرخلا یکسان کوز
 دل زکوزلور شکیمن نفس شاد لیل
 مالی تیج جهانگیر چون نخ انوک
 شامز اولسه یاده انک ادر کچم نوله
 دولتیکن نوله بر معلوم یاده انک کولک
 اول سالار ایله اولی نغاریله جلال
 درتقن کسه اول بیهنگ کی بی سلال
 نینه دور فر اولسه بو تیج مید
 باد، نایله فالوی جهان غلته حال
 وایقان روح مجوب بجزک ادین
 برین حرف جانور برین دغ حال
 بدرمز میددی کورسک پوزن شکر
 دولت اولور سه بر لوم ایغ اویکچا
 بوره بی بونه قانم اجر خوق کوزک
 وادسه رکویانن سراسیله حال
 نجال اولور کم سنن کال بولش
 خوب اولور بریر جمع اولسه کایله حال
 پیوز سن بی سن ملایط کور کم ادین
 بولاده، مکنه یاده نیک مضال

خدا

۱۵۲

سنگی را در روز نهم و چهارم در وقت
 حاصل کردن و ملاک زین تا برنج
 حضرت شاه سلیم اول آفاقه

سهم اندوختن در یاد کردن خوردن و
 نوری جادو که برین آورده بر زمین
 خون اعدایه این جهنم بزرگ بدم
 تانگه که مومس کرسون لاجیک
 او به بیع مصادت شد قدر که فلک
 اوی جا جلا که بید شاه بینه
 سنگی که بنیام بن بید ادرک ادرین
 دایک مضمون دوشن بود که وصف ایدیم
 شتر نمل موندک ادر آتش فلک
 بریزدن کم ادا از ملا ایدیه بشت
 او نخلک فلک بود فرسودنک
 تیر که در شش کون که کم تیرنگ
 کز در عقب عدو اچره شاع اجلی
 روز چهارده نه سوا ایلدی شامانک
 مات فون ادا که رایله بر کز ادرین
 در نونی بوز بدرد ول خاکس نجب

ایشه قالدود و شلزد لم اجل
 کون بکون بریزد و دوی برین تود
 ساند شنبو که نخ و کوز اکی بود
 بیع لغزین سدا ایکی کوز خدا
 جمله زخم اجین حق اعلا نون
 ذک ابروشه اک آب زالا ادا زور
 او جامه باه خون باشنه دول اکنز
 اسفل بوز چترین فلک باد صبا
 زلالت خاک مینو که فوج مراد
 (ذاتی) مهر خاک ایل متابل کم از

انور دوران افق فرزند خلق
 در شتر از نون اکن شکر دود کون
 نظم بر دینی فلکون قرین بتیله هر
 نیم آ که ادا بود نیم بر سهله
 میدک نکلد سبارک دودر کی زین
 شاد سدا خوت سفلای فلک فتح نال
 فواجیح صوب کور یک ایشنی
 پیل چرخک بزین بشته مزدور
 خنک موفد دودباشنه بر خیزل
 اوج اوجت منک مینک دمن زال
 دایا تیر ما با که لغز خطال
 توشکی انور سارک افق فتح نال
 موز ادرخ ترموشی که مرکا خال
 لعلک ابروشه اگر زهر اول آیت
 لاکلایک ایشکل چون اقبال
 نوز ابروشه اوج ادر صوم کوز
 منت این اعلا با زوت اول اجدال
 فواد لر سه اما طوی سوز متال
 بزار نشا اکن بوز بر عدو لال
 میدرینا نیم کم ماله موز این حال
 برف دود فلک ایلیم دور ملال
 خلون اکن بکدر شد بود آت
 کیسین اشکری اچریه الا بال
 او ادا شدور باشنه بزین خال

جور با بوج غضب اذنه سزا بدم
نکه سرکه الاله صفد این الف
جسکی بود در یا خنده صبیلا کز حق
بغض بود چرا ما جان چن بین
شکون خوان چنانک کتود کتود بر
شوقه همه هانان بلوک زلفه زلف
اوله کلایخ کاک بود در سو خاد
سایه لطف خنابر و خورشید جلال
فاغی شاه. مخز فریب جلال
هر بر جسم خوات - خورشید خد
کذارد صفی خصلتین که جرید خرد
محمد بود بری آنک اشکن در دل
نیر مستود نشان از سر مرگ اما
سست اول بر سپهر مین لطف خندون
اک سرخ نکه منتز برق در زرد
شام در معنی بکین بر یک رس
چینه باغی کدی مذک بود خن بون
جوش داد که جمیع که صفد لامه ادا
کرد همه کورن بلای کل ز کرم
ادبیه ملک اسلام بر خرد. زوال
جانان دت در کورن و وثق. کوفی تا
بانوار سستند سلا بیداد. اندر خلا
رزنجون نصیبی مانند خار جلا
سحق نماز اجل ابلون سورا لاله
نیم بر مع اد. سن کچم کونند بر میلا
نکام سکه دیه لر بسبل کلزار قتلا
حاصل کورن دغلاز زین ارباب کلا

سوزی سوزند بازار سادات طریقه
اله بر غنچه نین شد کوم مرغ
ایمک کوز و کوب زمین ک اولند
چار پاد. آلبیون تیغ نکالت کولک
نام نشز بانان ادره سستین قام
اون اکی نه زور ابر آبن سوبل کون
بر شربن اثرنی و در شوشند ز شام
دل سو داده بر زلفی بیامک ا کچ
زکو کیم صاف ما. سبوا ترقی طبع
دیوی کچم بر ایلر بر وریشا نغنی
شوق بر ییل مراب. سلا ارار رنگ
نور داد ان باینه بیاده. دد نین
شیخ رطلر نیمه او نیاده. سنی دودن دت
چمنی ملاده طبعان در. مجر بلوک
بر عام حرم خوش اوله الی بک وجود
بول کلزار ارم که صفت تیغ اثر نور
ایله در هم دیاده و آلا بیل
دست اوله ایله کرس اوزن کلوز
بلور دت اوله نیانه اکی خوزون
و مکت ز زمین اولشور زیاد. مبال
نار خشمیل در دوزخ سوب ز نه قتاد
نیک نکل ملا یک نشا ر باب جلال
درود زهره نوزر طوره ایغی خن کلا
باغی نکل ملک پاد نشا خن کلا
طوبی سوب ایلود بیک قر استخار
آق بو لایخون الی شوری الی بریز
جمع وصلی اذین الی کن نکر خلال
لااج اولدی در الهام خدای ختلال
سوی زلف منسار ان ذکر کمال
باید ایله سن جسمک با قد سلال
بر ترخ نشه ز زانی کورب کور
در لور سوز قلام بنه که فادو خلاب
اوله حرامین قانوک بوق ایله حلال
شیخ باک ز رانده کویا ایله
مان سنایمی ز کام ایله برود
مولکین بر مع بیوی نارودر آلا
اوله مادون بکوی بیاده. کن طالب
لا نایمین قلوبیل نغزیک اقبال

طبیب مشفق که در غایت احوال و عافیت
 اوسادت کو کنگ کوفت مشق کن
 شادمانی بود بدست که مفرودن بود
 چنگ نم خواند در تفریق اولاد در دنیا
 کلاوی بنم دو تیر سانی احسان اولاد
 سایه سندی شاه عکسرت اولاد هم
 کویا مالم نم اولاد برات قلم
 کلاوی بر زبانه باد با شکی نیست
 طایب نم در قوت با روی برات دین

دارد در اولم و طبیب مشفق
 حضرت عیسی بن مریم برات خوشحال

بر اولوی سخاوت جبهه بود در معلا
 در صفت درک و شگافتی بنی بر خیزم
 کوردم بر شرفی خلق مشک مشک بود
 کالار آستینک بریم ۱۰۰ جوده وطن
 چشم در ک که خیل خلق لای بی بحر
 بخ طیبک بر قوت با دین مشق ایلم
 این زنکمه سلاطین میدانن بخت

بنام منه بگوش اولوی فکر و فکرت
 سگدان اکنمن خلق خلائق بین
 باشی کوش کو اره اولوی بگوش در بره
 نصر و زیدی کورم دورن ارزون اول
 کورن بینه لاکم کو عالم غیب
 کورن باشی اشانم اولد او نامی بیک
 هونکه سعادت دل جا دون چینی
 در صفا در اکی با رفعت دلیم کهنید
 راه انکار جلاد کو قدم قوت هم
 کوم نشو شفت بره شفق تلک
 اول طبیب در دلش بو شقان فکر
 اول جو اینجنت در بنا کو جو الفتح فی
 یادون حربه ایلم آتقی آم کجدر
 دستکورد اولم کیم باشی کونج ایتملا

دولت را در سمن ابقوده قلدر از آرز
 خیره دلوت بری ایلمون صفت اول

باشن کون کجی قدر یلدر اولدر خلق
 کون کورن باشنه کورن کورن کولکل
 زمره دلوت اکو لار ایلمه دن قوت
 نیک آرم اولدو ایلمه شمع ایتملا

بدر

مینامد و سبب بخل ازین اوردید
 همه کم استیون ایروبم لشکر
 لوتوسه اولی خیمه اوز کوز اربع
 کردی کم اجانه دوزین درونق زین
 بدی که بر سر الماز کوز دهر بوم
 سادس شامک خلی در امسورین
 خرم امام ایلی او شند کوز کوز
 بچودین بوم طوب فلکون مرید
 جنگ کوزین میان اولاد دوز میدنند
 بادشاه ناپاک در دایه کلندرد
 ملان در راه سناکی کرد دهر وارس
 مکه ایلیک قویب خیمه سارا تانلو
 سنیر زور اولایردی هر جودک
 دهنک در بایمی چمن بر یکدر آسمان
 سبها دوزین رابک اولی کوز لول بر پایم
 دهنک کوزین دنیای و زاو انک
 سنک کوزین کیم کوزین بو حلا د بیج
 اولاد بوز در سلاوه
 دامن آفاق لوتورد قانم آخر سلا
 الوب ویریل بیخون اولاد بوز لوز سلا
 بیز اوجیم تصدوم اچود لوم نین سلا
 شام سیدیک بوینم اولد کوز سلا
 کوزن لادن فلکون کوزین اوز سلا
 آفتاب سلا فلکون خان با برین اولد کم انک
 قدر دین اوز بر اولد کوز سلا
 بلاد کم ایلیک ویا کوز کوزین بر سلا
 بیج دوزین بویک قویب قوزین بر سلا
 نلایس بوزین طاسه سرتا سلا
 بیج سایدرد بینه کچلا بکوز سلا
 آنکوزین بو بلا اچوزن کلور اکوز سلا
 اوت لوتوبون شهاب آن چک خنوم سلا
 شویله حال اوزن فالوده ایلر اوز سلا
 باد طایع ابر بلکوزر اما لنگر سلا
 غلغله بوزره فالود بر سر سلا
 اولستنه کچلا اوزون بکوز لک سلا
 آسمان کوزین چمال کچک سلا

کم زور و سناکی اندر اولد کوز سلا
 بو سلا دهنق اولد بوزین بر سر کوز سلا
 اولنگره سایک اولون لوتوز سلا
 ناله
 کچکم سر بر نغم دیز کچکوزین بوزرد
 خلدات ایلاون قلم اسلین بابا
 جامله صد صنوف لامصفت نفال
 کوز آنیز طینه نالغ کوز سنج کوز سلا
 دایه اوزن اولد بر لاکه دام نین
 اولیط جازده بولسون نایم انفال
 باروش خنوم کوز سناک بوشورین
 او سببی کوز ایله دمال اولد سرون
 کم نایم اولد اولد سون حق و محال
 نایغ نش فلده آنک میتن اولد
 میتن دوزین اوزن لوتون خلد اولد
 رود حق مال اولون سناک سلا
 اولون کوز کوز نغلام و نغلام سلا
 اولدی اوز نغمه ساید اما کوز سلا
 دوزین کوز بر افند دوز سلا
 ناک کوز سوزی اوزن ناز اولد سلا
 باد ایلم ک شام سید بوزین انک
 میدوزین سلا و سید بوزین نغلام
 چوقلا سواچ نغلام و نغلام سلا

اوله جویسب نشان کم ادا بد
 مردم شنق شکن کرده که ماسم
 باغون دهن ماسق دهنه در لانه
 باغچه شمشه خادی حصره که آواد
 خون مدود اچین به خوده فرق لوبد
 بهام دهن مشرت و بیغ انعام
 هر سه بره دره دول با ریزه خانه
 دین جلا ملک و

اولم سلیم دایره فک کم سلاون
 برحقه لطفی آبره لانه در خوا
 باوان جودی ابره که اید بریز
 مراه قنده و لت با روم ایزوب
 کدر نام بگزین آک عذر اچون
 قور بند که ادا دری برده ضرور
 که نفلک شبهر ادا دره لا فنگک
 بانن بر شوشه کنگ قتل در حال
 دروق آتش غضبک کرده زرم اول
 کرباد لنگک اتون بر سماک صبح
 لنگک سینی درسه که آک برودش
 باد بهار عالم در زود اندال

اتفاق ک فنگک اوله سلا سلا
 مین اولانن نهاب سلا سلا
 آناه برده فی فز پون کزونی
 ماشه کد کم رتی ایزدی کونون
 دیسانه ماشه اتندر شعاع شوق

باز منه التوتله مشرق سبونی
 نوزاد جندنه ارنج الشکون زلاله

مشردا اکسلاوم عمت کلال در تمام
 اونی کونیک کک کک بر قونم
 بزده ماجیک بیجی بو کونم که به نه
 بیچم مین شوشه بو ارمام شون
 کونک میو بو کک عذر و رات دلسون

اوله جوی سلف اوله نظر سلا
 بر آفتاب دوزگی ره که طاقون
 باغچه جود پیشیم کونش ادر بدر
 با قاسم کجی صنفین غم ادر بدر
 با رزباندر که بنوب نار مشنون
 لوح رزده ایزوبه خوده مینیدر

مذهب اوله زبده اوله بر یکی خیال
 ابروی کدر زده فی خرغونون جمال
 نام سلفنیک بکه دره که کوشاک
 باغ فکک باد حواد ندر نهال
 بو فز بکوده ملبدر بر اهل حال
 با فز آفر رخا کما ادر عین دل

درون شویب او زوی نفا که سبب
 مرکب بنویس که کلمه سوز و درونک
 ندر بند با بنکی بن نیمه مع لم
 لوف خورش براد زبان بنی ناکه
 سرسی که دعا که دلا سحر و شب
 زیندر لود که در بنون ایلا و س
 کونش الدن باج دزین سلا درن
 آراه قدر که بند سوزت اسیر و
 لمان ایلا ال اوم که ایله و قاسم
 بو فوز نا ندر لود که بن بریم ایتم
 همدک لوشه نامه عام دو امدر
 مکتبش سوزی مال و شتا ایله خوی که
 زیندی از مقل و همت قضین
 که همتی که اوله عمل ار زور سلا
 مالک سیت اولنه و دوشن غیرم
 نم آیت و مال خیر که قده شیخ اهر
 ناکم شیخ شیخ جلال سلا درن
 دوشن اوله عیب و فانوف بر خبال
 مکر که زینه حتراد و ادیه ذوال
 دوشن ادیه جهاز فواد کلا نکر

بوسیم نیزه برش که از دوشن خالی
 سالت ادره که کن بو مقام زور
 عام صاحب بر پیر محقق قد
 دود بر سوزت هفت ندر ملو اول
 سلا نطق جهاز بنارت ادرسون کم
 بنه نشا لود سوزید طوله بو عام
 نه حالت اوله درین همان اولم کردم
 شوز ایلی آفاق زور و زور نکر
 شاد و بهت و شاد و یله در سراجی لوب
 کورب زینت خاطر لاش دان طاق
 دود قولای که ایز سیدی بو نم خیر
 یا بلدی مال او آواز جهور غلوب
 صوب بو عاده زمال زور سادوی
 سوز و خاطر یعقوب دهر بون بوم
 کنار بادیه غنیه قشند دلاره
 دبا و سوزد پیکر و کشف لاه
 که بعضی مستم دستورب زین فال
 که اندون ابرش اسر جهاز بود ذوال
 مای دوشن اچسدر دستر پرود
 کور سوزی کوزره آرایش دیار شاد
 ادره بر کوزر ناما شاد و سوز
 ریاضت اهل و کینه ندر اولش اول
 سوزن زنا کلا آینه سوزده کرد
 سوزایه سوزه بر سبیر شیخ فال
 اوله سنایله در سراجی بنه اوله
 بنلا و نم چکنو و دیه دن درال
 ادب کنار سوزن جهاز مرفی جمال
 اوله بنه سوز زان اهل جلی می ندر اول
 نه اوله بود اتم بر نه افن سوز
 نه سوزی بود کلا سوزن ایله سوز
 ادره سوزی ابع سبهر مدوا و زور
 بونطق مال اجدوی بنه بارک فال
 کتبه دی و سوز کندان فز زینت مال
 بشندوی خوزر زانه الذین آرز اول
 امید کلان اجدوی کلا سبیر سوز
 زینت فال
 که اندون ابرش اسر جهاز بود ذوال
 مای دوشن اچسدر دستر پرود

کز نوز طبع لاوردی زین
 باز کشیدی اما نوز قدر مستور
 خلوط رفیق بپای یک جینند
 نشان ندر سندی بزکز او بکون
 ندوی نوز بسینی اول شبر با مدک
 نثار خاک رویون بر چشم بر موم
 خیالی ای کلب ایگون آرای
 سندی تمت اولوی سوار روح روز
 بو سنی یا لاسود سلوک چندین
 کز که بیغ شرفین طایع اصار ارا.
 جالی بر وقت اولام که بر نگر کردم
 ایادیز معلم شبر ذلال انال
 واکوین ازان و عنق الاشال
 ابامدیر ارا جهان و معنی خلق
 مدالی رای رفیقا پردر عالم
 کا دردی از لدن رات سزار
 سنگور ویری حضرت منع صدق
 دما در غریزان و همت روان
 بیزد مع و بارین فتنه نوز طین

شفق می آرد مثل آرم و پاپی
 دخی تم نوز منوم نوم فتل اقبال
 عجبم غو نزاره بر نوز خلوط
 ابرق لوت طرد افرین اول سواد
 اشذکی کیم با داواری بو کلا در
 زین ابدی لیلی طبع بیچ آال
 سلب سوری کو کل تخم غلام خیال
 کونا چتبا، اول سوار سلتنا
 کورنزی کوز بر سلا سنی الاشال
 کنش کی سوزی از نوز عرض جال
 بو نسق الهده، قالدی جالی تال
 ایادیز معلم شبر ذلال انال
 واکوین ازان و عنق الاشال
 دیار بیت جین و معنی احوال
 نداد فکر سرفیلم در مالال
 بجی و بر سک اعدا لولایین جال
 نوبیزه نوز در یک بلک تطوع جال
 سکلور فلاد سینه مدور لیل علی
 ارشیدیکا اما موسی کیم کز ذلال

کز نوز طبع لاوردی زین
 باز کشیدی اما نوز قدر مستور
 خلوط رفیق بپای یک جینند
 نشان ندر سندی بزکز او بکون
 ندوی نوز بسینی اول شبر با مدک
 نثار خاک رویون بر چشم بر موم
 خیالی ای کلب ایگون آرای
 سندی تمت اولوی سوار روح روز
 بو سنی یا لاسود سلوک چندین
 کز که بیغ شرفین طایع اصار ارا.
 جالی بر وقت اولام که بر نگر کردم
 ایادیز معلم شبر ذلال انال
 واکوین ازان و عنق الاشال
 ابامدیر ارا جهان و معنی خلق
 مدالی رای رفیقا پردر عالم
 کا دردی از لدن رات سزار
 سنگور ویری حضرت منع صدق
 دما در غریزان و همت روان
 بیزد مع و بارین فتنه نوز طین

نذوقه برده چنانچه سرب
 اوله که برین آونشاند
 چکه خادسیان چناسوش اولم
 کلوی جیشتم چنانچه سیردلا
 چکیم نم جیفن و حرمت نادر
 سیاب نغمه اظهار نالمن سرم
 اکرود کویلب اولیورو طابوس
 بلو باسمن بیسب شامدی
 ملو المنوسوم اولمانلو کابل
 کبات اولو صاحبان و کتشی
 ایرایغ جاب و بلذ ربه و مدد
 و باکون اوزان و عدل الا مثال
 نرین ایله نواهی کونک فی اللال
 اولدمدار نفا یلبه خج مالال
 نانه رای سولیکه منتلم اهل
 نیکون ایسیرکن جهان جود و نزال
 ربابور مآدین آو لابن ایصال
 اکره بالکیم چون ایرد لختمال
 کوناشامن لعلکله بو مال
 بوری ملت خ جهان زون مال
 بولاد او زانی شینه روز مال
 موکنه کینه منضوع ایره نرح مال
 مدام نغمه کریان اولوب خنق مال
 ایلز اوله نفا کلشنن او نزال
 اولسیردی جیفن کونه ناز مال
 و مصله جاب مللوه اولیری مال
 نرانت ملنه لایه بریز و دکولمال
 بترس مجله ارباب غنلاده مال
 نیاختنمود و دشمن مال اولمال

دکور منتم بو ک ساریف کبیر
 بجه سراه که بده سیت اوله مین
 اولور خاکه کون فوک قدر کمان
 نم که اکی بهیلف مشوش العالم
 نوبون صومنا نر و مستحسرت
 بو خاکدان دفع نغم ساد و آب
 کلر مدام شراب نفا کونیم سراب
 نکلنوری بو جام کون جود شوکم
 بترس کلن ناز کلین سول کوزم
 منباد نور آئی کور نرک کوزه
 دیا فی صافی نخیل تل صابوت و
 کونتا قبوله آئی متهبر آال
 غنق طبلد سوزی کل میند و خضرات
 بود امید که کلان غر و دولکل
 کونف ارشیه عرک کونیم ذه غدر
 اولم بزه نمانده سر سیرک و نزال
 بو سرام و واقف غدار جلال
 جز در درسه کوزن جهان ملکل
 ایکنت آئی شید لاهول
 نآن دار بره و ابع نبع اول
 ساختن اولور لاریه سید زول
 اکر کونوشه بین باده آن مال
 بیایو با عیدت اره آو نزال
 ارنوا تمه الا نغمه نل مرف جلال
 بجه نرین غنم کورنه ذه نزال
 سولانده که اولام سر سیرک مال
 نرین اول بقا لار بله مال
 ننه کاردیه مبه سهر نغمه زول

بوزنقی بلانا تهلهاده موره ک
 سلانم نان ک المک آخینه
 192/6

194/21
 بیزدو نازک بندو لادو بنیشه
 برصن بهارین مکز صفت کدم
 سراجله زانویدارین حبیبک
 همون بوبن مجیدو دوزدو نازا
 کرمفاده اولصنی که انگ نازین
 لایوز کاردین و موزن لادو لودو لادو
 ایندم اولن لودو لوزن اوزک
 سیرا بزرگ صنی کتا نوزیرت
 بوز اء جک زلف و موزنی کلاب
 زلفک زلف و دیو ک زرد لاسکین
 برده م دوران اوز نوسنه ساقی
 بوز خضر اوزن اچر نازن آخینه
 نوز بر بزرگ باده عغانه دوش
 زانوک کلا هلک نمان الموانه
 بانز نکران اولنه نقش انوز غلام
 زلفن بیزه حلاله ک شبله دود
 بر خلی باران اوبی بهارده ک
 باجکوی کلانان روف بار سینه

فوللا سورر بلرینه رضاری بنیشه
 بولرکی بیک دودو لادو آچردی نان ک
 دیکن دهنه اولون که ترشکلا بازه
 کلادو مگ ششقی الم مجوزن کوب
 کلونک یا اینه نازا المک جشم
 بستان سرا بوک بوز اوزون موزن
 برسته ک سپوز سنی کلادو حورا
 اینک زلفک بوز بزمه بکیم دود
 مد لک طوب کسی بنلاو بلور
 کل بون اونر لاسه زلفان بوزک
 بوسول بهار بکون الموز ک اوزق
 خلفک قوس اولون بوز باد سوزن
 دود ک بونک کوب موزنه بلور
 وزن لادو موزنانه اول خبزیر
 که زبیت استیرو جهان نانشک
 بانگ هر ک زنی بر شسه سمام
 بوز سینه املا اوله از موزکلون
 برده م بوزک اولور باری بنیشه

لاور ز اوزن ملام ایثار بنیشه
 بولرکی بیک دودو لادو آچردی نان ک
 دیکن دهنه اولون که ترشکلا بازه
 کلادو مگ ششقی الم مجوزن کوب
 کلونک یا اینه نازا المک جشم
 بستان سرا بوک بوز اوزون موزن
 برسته ک سپوز سنی کلادو حورا
 اینک زلفک بوز بزمه بکیم دود
 مد لک طوب کسی بنلاو بلور
 کل بون اونر لاسه زلفان بوزک
 بوسول بهار بکون الموز ک اوزق
 خلفک قوس اولون بوز باد سوزن
 دود ک بونک کوب موزنه بلور
 وزن لادو موزنانه اول خبزیر
 که زبیت استیرو جهان نانشک
 بانگ هر ک زنی بر شسه سمام
 بوز سینه املا اوله از موزکلون
 برده م بوزک اولور باری بنیشه

سوزباش بر تن تو خوار تو خنک
زین آیین زانگاهان کلاوی بنش

۱۹۳/۶

بر سر کوفه کوفه چو کلاوی بنش

زاده در اول ماه اولد زینا نیشکرین
 بر شکره بیرون ایوانه ساری بنش
 ک قادر اولد یاده وفاری بنش
 نوزده هفتدی در شولوی بنش
 که هرینک اولدی بر ساری بنش
 سوبله بو مینورکی اسرار بنش
 کوزوق اول قلم زخاری بنش
 اوصاف زیدون جهاندار بنش
 کوشینه پندری در انداز بنش
 کورنوز سلام اک ناچار بنش
 بو احوالیک اگر خندین کوش
 زلوه، فوب باش اده زار بنش
 نیمه کلاسیک ادا رنگریز باد
 نول سبزه بیرون زرار بنش
 خوشبوی کلوشه منبار بنش
 نینه که لوله و امن انجاری بنش
 نیمه که سطران کلاوی بنش
 رامکن شک باد، همه ایله کچون
 لوب بر این ادمه رهاکی بورده
 کوش ایلمه مدسکی جان نو ایلمه
 وارده، فکرین مودسان موزون
 سواپون ششم چند قلم کم
 بر مع رو بیند سوزج دی سوز
 کورون اشوبه یوق بی منباده
 اکسکان بلادی مسکینه کلاوی
 خور
 ضد ایلی خام کواوه دلورده
 بو احوالیک اگر خندین کوش
 زلوه، فوب باش اده زار بنش

بیخ اولدینه محلی کلاسیک کن وار
 کلاسیک اچا دسور باشی کم آنک
 کبزه که چله ده بو کون آزه چکان
 کورنوه سوب باشه اولدوق یول
 زینا نیم دره سم مجیدر ادر سیر
 زلا طرف لاد مع غم سواح
 دوشن لینه زلا دلا زار سوات
 باوم اچون باشه اولدی کوزون
 یوق بوقت غم زلا زار کوش
 آشنه اولدی کورنوزکی خاوشینه
 زلوه سبزه بیرون اک یولار بنش
 کلاوی دکنه کورنوز بنش
 نیمه کلاسیک ادا رنگریز باد
 نول سبزه بیرون زرار بنش
 خوشبوی کلوشه منبار بنش
 نینه که لوله و امن انجاری بنش
 نیمه که سطران کلاوی بنش
 سوز کلاوی سوز سوز کلاوی
 لونه بچ اولار، کلاوی بنش
 بر طاقان ادا، دلدار بنش
 بنفوز بیله زار بنش
 مانگ روی کلاوی سوز بنش

موهکک ناد: چمن اشادو بنش
 کونفله کلاب ایله کنارو بنش
 کونفله چوبونف کربو بنش
 لوتو برنجه و اسن کلارو بنش
 تیزبچون افکارو کنجلاو بنش
 کمهرنگ اولور برستارو بنش
 کمسوزلو اولور خیربردارو بنش
 اورام اولور شکرخشان خایچه
 کویک ادرین منوزارو بنش
 کورون کون اولور شکی باری بنش
 نزهتو لایق کورن حمارو بنش
 برالام کلارو هر دو وارو بنش
 یادک نغم زدن سهکارو بنش
 رضاد اولور بنش و افکارو بنش
 سوبه و موهکک اسوزارو بنش
 فی الا موزون چو کلارو بنش
 دهسته قور نام: قارو بنش
 دردرنگ اولور جزوارو بنش
 اولور نظر ایچت: نو دارو بنش

زانیگ اولور برستارو بنش
 موزون رد فی قور ایلم اولور بنش
 کلشن کورب من یوز کلانارو بنش
 کمبار: شکی شیه ویندارو بنش
 مدولت اولور: جهالنجیل اولور
 اولور نظر: هر کو سمارو بنش
 اولور انگ ثابت دستارو بنش
 ایز نفس خلق اولور وارو بنش
 قورن بو دارو کنک و فارو بنش
 نغز کورب چمن سمارو بنش
 کم دشنگیم اده: پیارو بنش
 باغی اشنه دایت کنارو بنش
 کز هر کم بلورن و اسمارو بنش
 اولور کم اولور کون سوزارو بنش
 سوزا: چو ایچت: جهالدارو بنش
 مسیح سوزو بلرغ و ضارو بنش
 اولور طیبور شامد بازارو بنش
 دیز غنک کون کلارو بنش
 بلورن اولور شوق اولور بنش
 اولور نظر: هر کو سمارو بنش
 اولور انگ ثابت دستارو بنش
 ایز نفس خلق اولور وارو بنش
 قورن بو دارو کنک و فارو بنش
 نغز کورب چمن سمارو بنش
 کم دشنگیم اده: پیارو بنش
 باغی اشنه دایت کنارو بنش
 کز هر کم بلورن و اسمارو بنش
 اولور کم اولور کون سوزارو بنش
 سوزا: چو ایچت: جهالدارو بنش
 مسیح سوزو بلرغ و ضارو بنش
 اولور طیبور شامد بازارو بنش
 دیز غنک کون کلارو بنش
 بلورن اولور شوق اولور بنش

تلاشی به بنت کو شادو بنشد
 اله بچو زبونه کز یاد بنشد
 لاشند طوره دان غمخوار بنشد
 المان ریاضه لب انهار بنشد
 تدویره کند دکل بنشد
 دوشادی پو پیچ سواد بنشد
 نشی انکا اران سوزده بنشد
 ان کو سوزه و کند واره بنشد
 نون دکل کو شم لازاره بنشد
 مسایه کی خانه خاره بنشد
 ورم اندوینه فله کساره بنشد
 دونش بچون ماشق نمودار بنشد
 کوشی سیرلاده بازاره بنشد
 بریا ش ایبق قتاره بنشد
 بزله پور با من بچاره بنشد
 بازادی ورم حتمه لازاره بنشد
 واقف کی مالوک اساره بنشد
 استوک ملاح ایله اراره بنشد

دوشادوبون خوزه و لینده ساگر
 دبع انم اناسندن بندو مایه
 بچه که بار اوله شکوفه بونه شانه
 بچه که خط دوست شالده زین
 برنزار ابرم اوده قدرک چشند

تلاشی دابون لوم لازاره بنشد
 برابیلکاد سنده بکر دیو بنشد
 بازوش برادی نشی بچون غمخوار
 لاشند فورر کل نمده الا وافی
 مشرت جنوس اجنه مشاع کوشش
 زاده مکم انه بنشون ادر
 بر بلی کوزدر کوک الا کوز بوجین
 باران جهاندرکه کلایسی قوشش
 کوز که مایله ورم بچه بولنده
 بانوح بگفون چیزه اونی کم
 نسلاده منتطه سحرین نکل مایله
 سوزن نکلک کوشنی خالده بلام
 کرمند طیبی اوله بایزوی سلان

تادوس سی نشینه بنشد کورم
 تالاسیزین مایتن النی انا خاه
 سوزدن ادر کور کور بچی و دن
 سکیونک ادر شخط دلدار بنشد
 مرم چولاده بی بچه باره بنشد
 مهر وطنکی بوند کورن کور کور اوزن
 ورم توهر بوزون لین داد بکون
 کوسکوره وهر بیلی جک نکر بدک
 بانه کور کور زاکونل قالوق
 مشن آتشنه یاقوق جبق اولمش
 لوب لیدی زوق به سوزل باره منبر
 شیسوبن این دور الام ترون
 ملایش بر لاله قوز شجک ادرن
 دوران قوجولاده قوشه کور در
 دندن نهک مسزور کجیا کم
 قشوک لوز باه کت بیج مایتن
 کوزد فریب لوز به آغنی اوزن
 شربت ده تازکی بیاوه بنشد
 شادکی دوشنی به انا خاه بنشد
 بوشنی بز صغملان بنشد
 سکیونک ادر شخط دلدار بنشد
 مرم چولاده بی بچه باره بنشد
 آن لوز بوزن لوزونه ناره بنشد
 الازوب دال لایق رخساره بنشد
 بوزن کچو دوشنی به شلاره بنشد
 کور کچند اوزن سب لاره بنشد
 ماشق اولی من بوزن کلاره بنشد
 کیز سوزلاریله جهانوار بنشد
 الملق دوشوک زوزی پور لالوش
 بازنه بوزن سوزو داره بنشد
 هدون لولک جو خط باره بنشد
 کوشی به رختن خواره بنشد
 بنوک بقی اوشون وار بنشد
 قشوکون لهره کوک نفاذه بنشد

که تا که پندار بیدر عمر ۱۱
 قوربا باشنه بلز چمن سر ۱۱
 بنشنه لشکره بولادی چون نزن ۱۱
 اولدیور آتوز سوبیه خوش از ۱۱
 کندوی آنکون لشنه ویشتر ۱۱
 که بنه و قورقوشا نیشکلی سر ۱۱
 اودوی شوقه و مصلحی عمر ۱۱
 درب مودوی جلاینه دینیز ۱۱
 طرز قورقوشا نزن در ۱۱
 بیچی قورقوشا نزن کوشه ک ۱۱
 که دودی سر طریقی بو بد سر بیولا ۱۱
 سخن کوردی سینیغ و ترغکا ۱۱
 که بجم کورچین ایلمه نظر ۱۱
 بنشنه زلف و سن غنچه دوری ۱۱
 اولر کلا قورقوشا نزن از ۱۱
 همه چی سنهنه بولادی زینیز ۱۱
 مین حیثه قورقوشا نزن کور ۱۱
 که بنه شایه صاف اده متر ۱۱

شایه ایلاوی لیلی چینه سیاست
 شایه ایلاوی لیلی چینه سیاست
 شایه ایلاوی لیلی چینه سیاست

بنک بوزین قورقوشا نزن
 دالدر ویشتر غنچه کورچین
 لوب انک جنک سر خنک یا
 ناک ایلی کندوزق بولاک اوز
 دام کور مودوک و شوقه نزن

نه رستنی باز دینیم نین وولن
 نسیم چمن ایلاوی مودوک بنشنه

نیکی کندولر کی ایات ضمیم
 چوقه مندولر کی اولدور سینه ستر
 بو یق ترغوشا نزن اولدوزقوشا نزن
 دام بل ناز اوله مودوک جنشن
 ناز کور نینز ایچله باغ فلک
 نودک چینک اولدور لایقوشا نزن

چنده برکلا ماشنده کور ۱۱
 لولایساج کور باد جمع ایور
 پرا نوز کور لایقوشا نزن
 مایه نوز لایقوشا نزن
 چوردر کلان اوز سوز موز جانی

۱۳۱۶
 سمنگ ایله تیزه بولور سمنگ تیزه
 دنوشا نله چنگ انک بچک سنج
 ان ملان کدار کچی خورر یولان
 دلکه خسرو آتانی ابن جلاله
 دلکه ادم خذکه غمگین بیلان
 کوردی لر زنی بر ایکی زلاله
 نزار لاله کناره کلاکر لاله
 بوخا جاللا سر بسر لاله
 اک سمنگ اک کلاکر اک لاله
 لانا دانه اک اهوره بدور لاله
 نالاسون کوردن زنی لاله
 معصوم دیارم خدو بنه سمنگ لاله
 نونه درزه ای سره سیمبر لاله
 بوز مزید بوزک بنفشه لاله
 جلال سمنه سمنه برز لاله
 چون اولدی سمنه لاله
 همین جیات بولور لاله
 کوردی ختا سر جلاله
 بواده اولدی چلهده سمنه لاله

۱
 دلکه ادم ایشکن خاک درگاه
 کلاسی سوز کویله از لاله
 کوردی سوره بی تیشه و بتر لاله
 سوره کی ایشنه بی تیشه و بتر لاله
 قوشنور آکوشها لاله
 کوردی مدحی یزبانم جبین کوردی لاله
 همیشه آنکون آکوش اگر لاله
 کوردی سوزکه بوز شدر جرد لاله
 شهید اولدر یاشاه بر سن لاله
 چمن ولایت اولدی تا جور لاله
 بیان بجز ایچنه شکر ز لاله
 کازک قوز اده سره بصر لاله
 سمنگ بیک ایز ادر کوردی لاله
 اورسام اده دین بلام لاله
 اولدی دیک ایشا بوردی لاله
 کازک اولدی سوره قوز تیر لاله
 ندادیم کوردی دوز اده خور لاله
 زان اده بی غمی بیته چکر لاله
 کوردی اولدی بولور کوردی لاله

سمنگ

وادیه کله کلان چنانست منصور
 کورن منور ننگی ببل آهی زور
 کر که کلان کلور دریا چو چمن من
 کیه ادوز کله کردیم باغ چمن
 بودر لاله سرجع باغی فیض
 باد منزه ادری چو نکه پیچید دک
 بوز انکه تشیه غنیم ببلار
 کر که در لاله پشته ایوب لاله
 وادیه ایچ کوردر شور و غم
 بهار اندوز محو زار جبار کیم
 پراوردی باغ جهار خان مرغ
 هزار لاله ادری بو شور ببلار
 یغ سیر که جانا مشاه اولدوچون
 دما نیکه نیک سورتون ای کلخ
 کلیم الاره ذم ادرالی بزرگ
 چترانینک انک بوزدی کورده
 سیمه کیک کشف غار اولدوسر
 کوبله نهم لک انورن تور زاله
 بئیکه کلیم کلورن برر برر زاله
 کور بر باغی بکدر اجن سهر زاله
 یو باغبان هر دن بچون چور زاله
 نشانه که ادریس نه سفر زاله
 بهر سو کورن کورن کورن زاله
 بیان ال اسپند اولورن زاله
 عیادت درن درن فقط دک زاله
 کشف ادرن لایب کورده چکر زاله
 سخا ادرین سرجع سو سپر زاله
 کولادرن بچون بوبله کورده زاله
 کلستان انورن کلورن دک زاله
 کوزلا بوز که عاشقده کر زاله
 کوزکرو کلور بوز سورر زاله

کوزدی نغمه چمن اسنه در زاله
 در باغی کلورن جوبله بار
 ادرن لاله کورن نمان خاکتر
 بهر که نه عیادت بزرگ ببلار
 نواز شاه بچمه بوبله دار کل
 چن کوزلا نیک بوز سو بی اولدور
 کلیم یوسف کلان لاله سورتون
 کلیم سیمه چمن در کلورن کشف
 نون در در کلیمنا تا جنه در غنیم
 سلام بزرگ اولدورن کلور غنیم
 نوزکدی بچمه کلستان من سرجیم
 که تار دل اولورن اولورن آسرجیم
 دک کور کورن بزرگ برهنه غنیم
 دکلا در کورن این سربس غنیم
 بنه عام اجن اقم جرجیم
 ادرن لاله نغم روایه نغم
 ادری این ادرن نغم لر غنیم
 بیکه اولدو کلستانه تا جور غنیم
 بجمی اولسه که از ماده تابع سر زاله
 کورک بزرگ در در کر زاله
 سو قید ال انک تا جنه کر زاله
 کلیم چمن لاله نه سله زاله
 اولچون کورن چر سینه در زاله
 کور غنیم کلور پاک سر سحر زاله
 اولور بیل بیتوب کیم سر زاله
 دک کیم الاره اولدو سر سحر زاله

۱ بویون که شخ لادسته هرج
 نشا کاشف مد مک اوان خرد
 لاکم دوف بخر کد و سف
 دوسه مک در ک زبیر ز ژاله
 کز باغف آفند جوی تو ژاله
 دوشا دوش کاشف منک بر لیلین
 تودوم در بوضید که مر بون
 پنجه دوش کلان اولاد برب
 نورا لاجواب کاشفک رخلو
 مدود دوش اولاد س بی ازان بنزه
 دکلم حاج سحر یک بود اجه ادر
 نژاد سر مک صیرنه اولسه بوسن
 جملاندن اجل زهنا بن سوس
 اوز تزیی الی دوش اولسه و بیله
 بجزا نشا کز سینه سیه دلون
 بو کاشفک کونک بوضون
 سزاکن رخلو اولاد مارا اولد
 دم مدوک اقر جو بدو کز ازان
 دوش زوشه لاک تون کلان کزاله
 عجب کلدر اولسه ک اثر ژاله
 دوشه مک در ک زبیر ز ژاله
 کز باغف آفند جوی تو ژاله
 که دوشمن اولسنه در یک سر بوشاله
 جلال بر کدر آینه نوز ژاله
 پنجه دوشه لادسته هر سر ژاله
 اولاد اوان و ز کلان دوشه ژاله
 غلتر ک اوزن خوشندان بنزه
 دم مدود سحر الی کلان بنزه
 همان اولدی اولاد بنزه
 جوادش آفکون اوزن زبیر بنزه
 البق نذ سر و جملانه سزبان بنزه
 جولا جین اولدی اوله نمان بنزه
 کوشه ضمه مان سحیان بنزه
 دم مدود با سوزن ایله نمان بنزه
 اوسه سیر قلا سرود و دوش بنزه

مهم دوان خلاد همان سز ژاله
 دوش دوش اولاد لایون نظر ژاله
 نوز زبیر کدر ک ک ادجز ژاله
 نشته اشته بارک هدینه کز ژاله
 جین عجب نشه کویون دوش ژاله
 نینه محدود بلور سز اول کز ژاله
 بر اولاد صفت کویون جلال کز ژاله
 البز بر کز آتوار سز ژاله
 ایاز خاچی بربان مانت محو
 کز ناکر این ایشار ادر در ژاله
 نوز آینه سوزن کز سز ژاله
 جین ولایت اولدی تاجور ژاله
 در ایاز صفا اولون خیر ژاله
 کلا بله دوش سینه بر سز ژاله
 صند اولی نظر اذ کج نظر ژاله
 صباه کز جین الماف کز ژاله
 در ل و امن کلان اول بر اول ژاله
 کز جین دوش دوش اولد ژاله
 صباه قالمه کتایع وار کز ژاله

۱ سوز کور دوش دوش اولدی سزین
 ایویشین جین اولسه بونزه
 کوزت حرم جین در سلق نون
 بر سر کور کور ادجز اولدی کلان
 خلا مدار غلام شیشه اولدی نون
 کز برب کز سحر بله بان سز کج
 کز جین بونوب دوش جمعه کدم
 نشا خندم دوشور خاچی چون اولدی
 ایاز خاچی بربان مانت محو
 کز ناکر این ایشار ادر در ژاله
 دم سوز کز سوز این کز کز ژاله
 بنزین سوز کور ناکر بان سز ج
 کز عجب کز آسمان بنزین
 سز ایچیف سز خنده دن دوش سز
 در در صدف بیک باغ نون
 نه کیم کز بنه کلان با سز ج
 ایادیز کز ناز چون سز
 ایانکه دوش اولدی کلان سز
 کز نشله کز کلان سز

6
 مدد اللہ اور چون بہنوں کا ہونا
 ادا نہ ہو رہے ہوں تو وہ انہوں ہونا
 اور نہ تو ہوں یہاں پہلے جلا ہونا
 ملو یا اللہ تم اور اما و خان ہونا
 ستون خیمہ نہ طاق آسمان ہونا
 ہو کہن چکن بچ فوری پہلوانی ہونا
 اور لہر سہمہ کج شاہان ہونا
 تمام و سوزنی زوق فونڈ ہونا
 جگر پیلاداب کل اسٹھان ہونا
 دل اسلہ نولہ اولہ سہ زحمان ہونا
 انگلی اولہ سولہ مولان ہونا
 مدد تو لہن اولہ ہر چوڑان ہونا
 تمام سوزنی کل انہ مڑبان ہونا
 ہونکہ موری سنا ہونا کی انہ
 پہلا ہر چوڑان ہونا کی ہونا
 کون انہ لہر سوزان لہن آت حدنہ
 دل آت ملنہ سوزان طعنہ الہم
 سوزنی سنا ہون فلم زوزانہ
 ہر چوڑان الہر سوزان ہر چوڑان
 اور ہم کورسہ کی اسناد خا دیان ہونا

نا بایان
 سیم ہمان

4
 نہات اللہ سنجی ہر آل ہر تلم
 ہر دور سوزی ہر سوزنی ہر سوزنی
 کوز سوزی ہر سوزنی ہر سوزنی
 بچن سوزنی ہر سوزنی ہر سوزنی
 ہزار سوزنی ہر سوزنی ہر سوزنی
 اور سوزنی ہر سوزنی ہر سوزنی
 نہ کہ السوزنی ہر سوزنی ہر سوزنی
 نہ زانہ سوزنی ہر سوزنی ہر سوزنی
 الہ اللہ اولہ سوزنی ہر سوزنی ہر سوزنی
 سوزنی ہر سوزنی ہر سوزنی ہر سوزنی
 اور سوزنی ہر سوزنی ہر سوزنی ہر سوزنی
 اشارت الہیک الہ اللہ سوزنی ہر سوزنی ہر سوزنی
 مدد کون کوز الہ اللہ سوزنی ہر سوزنی ہر سوزنی
 بلکہ اولہ سوزنی ہر سوزنی ہر سوزنی ہر سوزنی
 سوزنی ہر سوزنی ہر سوزنی ہر سوزنی ہر سوزنی
 اور سوزنی ہر سوزنی ہر سوزنی ہر سوزنی ہر سوزنی
 اور سوزنی ہر سوزنی ہر سوزنی ہر سوزنی ہر سوزنی
 اور سوزنی ہر سوزنی ہر سوزنی ہر سوزنی ہر سوزنی
 اور سوزنی ہر سوزنی ہر سوزنی ہر سوزنی ہر سوزنی
 اور سوزنی ہر سوزنی ہر سوزنی ہر سوزنی ہر سوزنی

کوز

همانم علمه با وقت بهر وقت قلمه
 ساینده نکلده قلمه که در آن قلمه
 بو قلمه کی که کوزن الوی دور آستون
 بشو با سحر کلمه جوده لا یفرک
 منار قلمه در بقه که به با پسند
 همانم قلمه الوری که سر سراسر
 دیاد سدا سیر اتوی بر عتاف
 مساینه چترش همانم بخش آد
 نه دکلمه صحن صیون بیق قلمه
 بزرگ و کوچک کوزن بولبله صهارا
 تمام کشتیله بر باغ و زرفی
 ملایله سپه لاله زار اول بکسر
 دل که بنخوادن دور جو الله کس
 کلید فقی در صبا بید در زمیند اگر
 نه سوزد اذ که الوری ستمد لینده اگر
 بو سبک نوار خیمه الوری کی آستون
 دکلا در سسته و امانه حاجت آینه
 کوزن کتان دکلا لب دون کوزن
 کشته اوله جانن در دردی پرورد

همانم کسم زایره اسنان بین
 باشو آب الکوزن لاله مین بین
 صاهه وک کبرده غلابان بین
 اوکن دارن باله و میان بین
 فلان غلغ غلغ لوزن پروردون قلمه
 بز لاری حو اجلا اول بیان قلمه
 باو قلع اول فوزله و خان قلمه
 بتبع انکا اسنزه زرشان قلمه
 کبه آتزو کوزنده زرشان قلمه
 فونق فونق روز با بیان قلمه
 اتونی کسک اوله بین با بیان قلمه
 زنی منقزلیده و زه با بیان قلمه
 بنام شش دکن بو بیله جا و آتقلمه
 اشارت ایله کزنا ماران قلمه
 نوشا سلطان کوزن سوار پله
 سوارون یا بولر ایرله کوزن قلمه
 همانم اچن بول لاله ساریان قلمه
 ارم اوله اگر کوزن دون قلمه

فزین و سمن با نوزی سمار کوزن
 دمار نم و ان باج لاله سینکل
 کبه ک اوله سوزله جنم حاجنه
 سعد و بلا الادیق اویزب قلمه
 سبب دم کوزنده اوله بودون قلمه
 دغان سمشیل کوزن ایشکن
 نبع در بوک سمش و حیملا اوله
 برمان اختری کوزن سون بنی لاله
 بو کوزن قلمه کوزن دور آد مد
 اورن ایلی بیج و لوزن سوزده غلغلان
 + بنیاب صوبه زینله نجوم فذقی
 کوزن میله ایلی بر جنه ار س
 فونق و دود آرم بطوق و صعب
 بو دکلمه سکن آن اولدی زریزید

دمان منظم لوس . جمع همیشه
 ولایت ابن اولکم سواد اندر جمع
 بر جمع ابن جمع طلاد هم میشد
 بود سه ز در جمع فتح ستوری
 ذکر انب . نعت با بر اولدور
 سر که و حلق ملاور فلاد استبدال
 مادی لوبه خدا اولدور استخوان آسا
 نگون ملاری کبر کفن بکوزن ابر
 باس کند چندی سبب بخون
 بود اولدور کف از قدر خطه حق
 اکبر شریلا اولدور چون زنجیر
 اولدور غله و نسیم اولدور تن زور
 دلا بود غله شد دلا فباع اولدور
 بوگر و نلد . بلند اولدور ادرغ
 برغ سد نه یاد بود بیت استون
 دلا بود سرکه ابیات آوار له بو
 دما به محراب آج کوغ دولت اولد
 دما اچرا که اولدور آسمان قلم

وضع دود و نلد حسن و کاد باقی
 نود سواد اولدور استغنی دلدوری تابع
 صحابیح کور دون در خلدن اولدور
 بوغ اولدور شرف بوغ اولدور کور
 کذا اوق دلدور قرون غله جریخ
 اگر کچی اجنب کیم اولدور انک مدون
 کورین بیع و داد لرد کلکدنا . نماز
 سبب سلطنت لمان شاه اولدور
 کورینک شریفین اولدور کارینتم
 سنگ نام شریف اولدور نام و نلد قلم
 علی لاک اولدور بکون دالانی قلم
 اولدور علم اجنب نهایی بیبان قلم
 دما بیستی قلمند که و در زبان قلم
 بالار قوغ و نصر نلا اولدور کلان قلم
 نوز کچی بر سران اولدور در میان قلم
 بدو کت قلم کور و نلد استغنی قلم
 نهالی نزل اولدور کور و نلد استغنی قلم

جمان قح ادر ضریو جمان نهان قلم
 جمان آچلا ادر هم مرزان قلم
 ۱۶۶
 عالی نجه اولدور کور کیم آشیان قلم
 موالی لوبه دندرد کور کیم آسمان قلم
 قرینه جمان و نلد بارز اولدور قلم
 بکون اولدور لوز باکی آتوق نلد قلم
 لسان الله استور قیجوزن اولدور قلم

زاده در لندون بود که در سن ۱۲ سالگی به
 هند آمد و چون خردی به هند آمد و چون
 هند را دوست داشت که در آنجا که می ماند
 بلبل بود آنرا در آنجا که می ماند
 خدا کند در هند که نام او در آنجا
 او چکار است و در آنجا که می ماند
 بودن آری که آنجا که می ماند
 می ماند و چون که در آنجا که می ماند
 کلاه رنگی را در آنجا که می ماند
 به همه مردم وزارت می ماند که آنجا

چهره منظر لطیف را باقی می ماند در هند
 در آنجا که می ماند که در هند
 جمع مدعیان و ایل غلام اولی که چون
 لطیف و تندرست و خوش خلق که نام او در هند
 که در هند که می ماند که در هند
 می ماند که در هند که در هند
 کلاه منظر که در هند که در هند
 کلاه منظر که در هند که در هند
 کلاه منظر که در هند که در هند
 کلاه منظر که در هند که در هند
 کلاه منظر که در هند که در هند

که می ماند که در هند که در هند
 که در هند که در هند که در هند
 که در هند که در هند که در هند
 که در هند که در هند که در هند
 که در هند که در هند که در هند
 که در هند که در هند که در هند
 که در هند که در هند که در هند
 که در هند که در هند که در هند
 که در هند که در هند که در هند
 که در هند که در هند که در هند
 که در هند که در هند که در هند

در هند که در هند که در هند
 که در هند که در هند که در هند
 که در هند که در هند که در هند
 که در هند که در هند که در هند
 که در هند که در هند که در هند
 که در هند که در هند که در هند
 که در هند که در هند که در هند
 که در هند که در هند که در هند
 که در هند که در هند که در هند
 که در هند که در هند که در هند
 که در هند که در هند که در هند

بود که در روز دوم ...
 بدو در وقت استیصال ...
 او را بر بالای درستی ...
 سوگندش ...
 او را در زیر ...
 او را به بان ...
 موم بهیروز طریقه از دیو ...
 بود که از لایق ...
 غلام هر دو ...
 شوق رضا ...
 ماضی من ...
 نامه حسنک ...
 پادشاه ...
 لایق ...
 خسرو خان ...
 مدو که ...
 مذکور ...
 برنگ ...
 در مدو ...

بهیچ ...
 حوت ...
 در ...
 بخ ...
 ش ...
 ب ...
 د ...
 آ ...
 ب ...
 آ ...
 =
 ن ...
 ص ...
 م ...
 ن ...
 ف ...
 م ...
 ر ...
 ر ...
 ر ...

